

Nr 239.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående inrättande av en arbetsmarknadsstyrelse samt förstatligande av den offentliga arbetsförmedlingen m. m.; given Stockholms slott den 25 april 1947.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande statsrådet hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Eije Mossberg.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 25 april 1947.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anför statsrådet Mossberg.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t, på min hemställan, under femte huvudtiteln, punkterna 18—21, föreslagit riksdagen att, i avvidan

på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1947/48 såsom förslagsanslag beräkna

till Statens arbetsmarknadskommission m. m.:	Avlöningar	kronor	2 650 000
»	»	»	»
»	Omkostnader	»	850 000
»	Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna:	Avlöningar	» 9 500 000
»	Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna:	Omkostnader	» 3 300 000

Jag anhåller nu att få upptaga hithörande spörsmål till fortsatt behandling.

Inledning.

Den 8 mars 1946 erhöll jag Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla högst sju sakkunniga att inom socialdepartementet verkställa utredning rörande ett centralt organ inom statsförvaltningen för handhavande av arbetsmarknadsfrågor. Med stöd av detta bemyndigande tillkallades ledamoten av riksdagens första kammare, dåvarande generaldirektören, numera landshövdingen T. E. N. Bergquist, ledamoten av riksdagens andra kammare, ombudsmannen P. H. Fagerholm, ledamoten av riksdagens första kammare, redaktören A. K. Gillström, ombudsmannen E. G. Grahn, direktören B. Kugelberg, ledamoten av riksdagens andra kammare, lantbrukaren G. Hj. Svensson samt landshövdingen A. N. Thomson, tillika ordförande, att såsom sakkunniga verkställa ifrågavarande utredning. De sakkunniga antogo benämningen *utredningen rörande ett centralt arbetsmarknadsorgan*.

De sakkunniga — i det följande kallade utredningen — ha den 16 januari 1947 överlämnat betänkande rörande ett centralt arbetsmarknadsorgan (SOU 1947: 24).

Över betänkandet ha till följd av remiss eller därförutan utlåtanden avgivits av statens arbetsmarknadskommission — vilken vid sitt utlåtande fogat yttranden från kommissionens sakkunniga i frågor rörande kvinnlig arbetskraft och från kommissionens personalförening — socialstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, statskontoret, riksräkenskapsverket, allmänna lönenämnden, statens sakrevision, skolöverstyrelsen, överstyrelsen för yrkesutbildning, riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap, överbefälhavaren, pensionsstyrelsen, statens utlänningskommission, statens industrikommission, statens livsmedelskommission, försvarets socialbyrå, överrevisorerna vid statens arbetsmarknadskommission, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Göteborgs och Bohus, Värmlands, Västmanlands samt Västernorrlands län, socialvårdskommittén, kommittén för partiellt arbetsföra, den sakkunnige för översyn av statens utlänningskommissions och statens flyktingsnämnds verksamhet och organisation m. m., landsorganisationen i Sverige, svenska arbetsgivareföreningen, tjänstemännens centralorganisation (TCO), de erkända arbetslöshetskassornas samorganisation, civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund, Sveriges yngre akademikers centralorganisation —

vilken bifogat yttrande från Sveriges yngre juristers förening — statsverkens ingenjörsförbund och svenska teknologföreningen.

I sitt yttrande har arbetsmarknadskommissionen framlagt anslagsäskanden beträffande de delar av kommissionens personalorganisation, som icke beröras av utredningens förslag, m. m. Utlåtanden häröver ha efter remiss avgivits av statskontoret och allmänna lönenämnden.

Genom beslut den 26 januari 1945 uppdrog Kungl. Maj:t åt dåvarande ordföranden i statens arbetsmarknadskommission, landshövdingen A. N. Thomson och t. f. byråchefen i socialstyrelsen T. Jerneman att såsom *sakkunniga* inom socialdepartementet biträda med utredning rörande de åtgärder, som behövde vidtagas vid en överflyttning från socialstyrelsen till arbetsmarknadskommissionen av ärenden rörande arbetslöshetsförsäkring, samt att till Kungl. Maj:t inkomma med det förslag vartill utredningen kunde föranleda. Tillika uppdrogs åt Thomson att såsom ordförande leda utredningsarbetet. Sedan frågan om ett centralt statligt organ för handhavande av arbetsmarknadsärenden enligt Kungl. Maj:ts förenämnda beslut den 8 mars 1946 gjorts till föremål för särskild utredning, läto de sakkunniga det åt dem anförtrodda utredningsarbetet vila i avbidan på det resultat, till vilket den nytillsatta utredningen skulle komma. Efter det utredningen avgivit sitt betänkande, ha nu ifrågavarande sakkunniga den 20 februari 1947 överlämnat en promemoria rörande vissa frågor i samband med förläggning till en nyinrättad arbetsmarknadsstyrelse av socialstyrelsens arbetsmarknadsbyrå.

Med stöd av Kungl. Maj:ts den 17 mars 1943 givna bemyndigande uppdrog vidare chefen för finansdepartementet den 27 maj samma år åt statens arbetsmarknadskommission att verkställa utredningar beträffande vissa arbetsmarknadsfrågor, såsom arbetskraftens friställande, åtgärder för beredande av sysselsättning, övriga hjälpåtgärder samt vissa arbetsmarknadsorganisatoriska frågor. Till de senare hörde frågan om den offentliga arbetsförmedlingens organisation under övergångstiden efter ett fredsslut. Den 21 september 1943 befriades arbetsmarknadskommissionen från utredningen av sistnämnda spörsmål, vilken i stället uppdrogs åt särskilda sakkunniga, nämligen landshövdingen A. N. Thomson, tillika ordförande, generaldirektören K. J. Höjer, landsorganisationens ordförande A. Lindberg och svenska arbetsgivareföreningens ordförande G. Söderlund. Sedan generaldirektören Höjer på därom gjord framställning den 22 augusti 1945 entledigats såsom sakkunnig, inträdde i hans ställe dåvarande generaldirektören, numera landshövdingen T. E. N. Bergquist.

Åt dessa sakkunniga uppdrogs också genom beslut den 28 januari 1944 av Kungl. Maj:t (socialdepartementet) att till övervägande upptaga frågan om den offentliga arbetsförmedlingens organisation. Detta uppdrag hade tidigare ålagts först (Kungl. Maj:ts beslut den 3 december 1937) den dåvarande tillsynsmyndigheten för den offentliga arbetsförmedlingen, socialstyrelsen, och därefter — sedan statens arbetsmarknadskommission från och med den 20

maj 1940 tills vidare inträtt såsom chefsmyndighet för arbetsförmedlingen — kommissionen (Kungl. Maj:ts beslut den 30 april 1942).

De sakkunniga, som antogo benämningen *sakkunniga angående arbetsförmedlingens organisation*, funno sig med hänsyn till de båda uppdragens nära samband med varandra böra behandla dem i ett sammanhang, och de hava avgivit två den 13 juni 1946 dagtecknade betänkanden i ämnet: Den offentliga arbetsförmedlingen under krigsåren (SOU 1946: 44) och Den offentliga arbetsförmedlingens framtida organisation, motiv och förslag (SOU 1946: 51).

Över betänkandet rörande den offentliga arbetsförmedlingens framtida organisation ha utlåtanden avgivits av statens arbetsmarknadskommission efter hörande av arbetsnämnden i Stockholm och samtliga länsarbetsnämnder, socialstyrelsen, statskontoret, allmänna lönenämnden, överstyrelsen för yrkesutbildning, kommerskollegium, överståthållarämbetet, samtliga länsstyrelser efter hörande i den omfattning länsstyrelserna funne lämpligt av kommuner inom länet, svenska landstingsförbundet, svenska stadsförbundet, svenska landskommunernas förbund, stadsfullmäktige i Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping, Hälsingborg och Gävle, samtliga läns landstings förvaltningsutskott, utom förvaltningsutskotten i Södermanlands län, Kalmar läns södra landstingsområde, Gotlands, Värmlands, Örebro, Gävleborgs och Västerbottens län, arbetsförmedlingstjänstemännens riksförbund, civilförvaltningens personalförbund, landsorganisationen i Sverige, svenska arbetsgivareföreningen, tjänstemännens centralorganisation (TCO), Sveriges industriförbund, de erkända arbetslöshetskassornas samorganisation samt yrkeskvinnors samarbetsförbund. Härjämte har Borlänge stads stadsfullmäktige inkommit med en skrift i ärendet.

I det följande kommer jag att behandla först frågorna rörande organisationen m. m. av ett centralt arbetsmarknadsorgan, därefter motsvarande frågor rörande den offentliga arbetsförmedlingen och slutligen anslagsfrågorna.

I samband med organisationsfrågorna kommer jag att lämna summariska redogörelser för innehållet i de förut angivna betänkandena och häröver avgivna yttranden och får i övrigt hänvisa till handlingarna.

I. Den centrala organisationen.

Den nu rådande ordningen för central handläggning av arbetsmarknadsfrågor och dess tillkomst.

Statens arbetsmarknadskommission och dess föregångare. Såsom centralt organ för den statliga och statsunderstödda hjälpverksamheten vid arbetslöshet fungerade åren 1914—1940 *statens arbetslöshetskommission*. Denna kommission hade till en början enbart karaktären av ett utredande och rådgivande organ men fick efter hand även administrativa uppgifter. År 1921 samlades i kommissionens hand ledningen av verksamheten enligt såväl arbetslinjen som understödslinjen. År 1924 blev kommissionen även verkställande organ för åtgärder enligt arbetslinjen, i det att de tidigare befintliga verkställande organen då avskaffades. Även efter den i början av 1930-talet företagna omläggningen av arbetslöshetspolitiken behöll arbetslöshetskommissionen, ehuru med reducerade befogenheter i vissa hänseenden, sin ställning som centralorgan för den arbetslöshetsbekämpande verksamheten.

Utbrottet av det senaste världskriget aktualiserade frågan om landets arbetskraftsförsörjning under en tid av omfattande militär beredskap och krigshushållning. Enligt bemyndigande tillkallade chefen för socialdepartementet den 19 september 1939 en kommission, *statens arbetsmarknadskommission*, med uppgift att följa förhållandena på den svenska arbetsmarknaden såväl i fråga om uppkommande arbetslöshet som beträffande brist på arbetskraft.

Den allmänna utvecklingen i början av år 1940 medförde, att en effektivisering av organisationen för arbetsmarknadsreglerande åtgärder framstod som nödvändig. I proposition den 17 april 1940 (nr 216) framlade Kungl. Maj:t därför förslag härom, vilket godkändes av riksdagen. Den till följd härav företagna omorganisationen innebar, att arbetsmarknadskommissionen och arbetslöshetskommissionen sammanslogos med bibehållande av namnet *statens arbetsmarknadskommission*. Den nya kommissionens huvuduppgift skulle vara att närmast under Kungl. Maj:t genomföra den under då rådande utomordentliga förhållanden erforderliga regleringen av arbetskraftens användning. Kommissionen skulle vara riksarbetsstyrelse enligt lagen den 30 december 1939 (nr 934) om tjänsteplikt. Till kommissionen överfördes från socialstyrelsen ärendena angående den offentliga arbetsförmedlingen, vilken med tillämpning av tjänstepliktslagen för tiden från och med den 20 maj 1940 provisoriskt ställdes under statlig ledning. Härigenom samt genom inrättande av en arbetsnämnd i Stockholm och länsarbetsnämnder i samtliga län försågs kommissionen med en lokal organisation.

Den nya arbetsmarknadskommissionen tillsattes den 7 maj 1940.

Under tiden härefter ha åtskilliga arbetsuppgifter, utöver de nyss angivna, uppdragits åt kommissionen. De arbetsuppgifter, som för närvarande ankomma på kommissionen, kunna uppdelas i följande huvudgrupper.

- 1) Ledningen av den offentliga arbetsförmedlingsverksamheten.
- 2) Uppgifter avseende hjälpverksamhet vid arbetslöshet.
- 3) Uppgifter betingade av brist på arbetskraft.
- 4) Uppgifter avseende dispositionen av arbetskraften under krig, mobilisering eller förstärkt försvarsberedskap.
- 5) Insamling och bearbetning av viss statistik.

Rörande dessa huvudgrupper må här lämnas följande kortfattade översikt.

Ledningen av den offentliga arbetsförmedlingsverksamheten. Rörande den offentliga arbetsförmedlingens organisation och arbetssätt torde jag få hänvisa till den redogörelse, som lämnas i det följande vid behandlingen av den lokala organisation. Här må endast omnämnas, att till arbetsförmedlingens specialförmedling för ungdom är anknuten en omfattande yrkesvägledande verksamhet samt att specialförmedlingen för partiellt arbetsföra icke blott har att fullgöra arbetsberedande uppgifter utan även, i enlighet med av Kungl. Maj:t den 25 maj 1945 och den 29 juni 1946 meddelade föreskrifter, ombesörja i övrigt erforderlig verksamhet för att bereda under militärtjänstgöring skadade utkomst genom eget arbete (arbetsvård).

Uppgifter avseende hjälpverksamhet vid arbetslöshet. De grundläggande bestämmelserna för ifrågavarande verksamhet ha meddelats i den s. k. hjälpkungörelsen den 30 juni 1934 (nr 434). Ehuru denna kungörelse vid upprepade tillfällen blivit föremål för ändring, ha i skilda sammanhang vidtagits betydelsefulla ändringar i principerna för hjälpverksamhetens bedrivande, vilka icke kommit till uttryck i kungörelsen. De hjälpformer, som för närvarande faktiskt kunna anses ingå i hjälpsystemet, representera tre olika linjer, nämligen *dels* arbetslinjen, *dels* understödslinjen, *dels* ock utbildnings- och omskolningslinjen.

Beredskapsarbetena utgöra numera huvudformen för arbetslinjen. De bedrivs på öppna marknadens löne- och arbetsvillkor och anordnas såsom statliga eller statskommunala arbeten. Statligt beredskapsarbete utföres i arbetsmarknadskommissionens eller annan statlig myndighets (i flertalet fall väg- och vattenbyggnadsstyrelsens) regi eller av entreprenör, som antagits av vederbörande myndighet. Statskommunalt beredskapsarbete bedrivs med statsbidrag i landstings eller primärkommuns regi eller av entreprenör, som antagits av landstinget respektive kommunen. De statliga beredskapsarbetena avse att utfylla sysselsättningsmöjligheterna vid de statskommunala arbetena, vilka i första hand böra reserveras för familjeförsörjare och äldre arbetslösa.

Beslut om igångsättande av statligt beredskapsarbete fattas av arbetsmarknadskommissionen, som även beviljar statsbidrag till statskommunala arbeten. Kommun, som hänvisar arbetslösa till statligt beredskapsarbete, har

att till kommissionen inbetala viss ersättning per dag och man, s. k. dagavgift.

Statskommunala reservarbeten äro, jämte de i det följande omnämnda arkivarbetena, den enda form av reservarbeten, som numera kan komma i fråga. De äro avsedda att komma till användning endast under speciella förhållanden och enbart för sysselsättning av arbetslösa, som på grund av ålder eller annan anledning icke utgöra fullgod arbetskraft. Statsbidrag beviljas av arbetsmarknadskommissionen. Lönen utgår enligt hjälpkungörelsens bestämmelser om reservarbetslön.

Antalet personer, som under senare år erhållit sysselsättning vid arbeten av förenämnda slag, framgå av följande sammanställning.

Medeltal	Antal arbetslösa, sysselsatta vid			
	arbeten i arbetsmarknads-(arbetslöshets-)kommissionens regi	statliga beredskapsarbeten i annan myndighets regi	statskommunala beredskapsarbeten	statskommunala reservarbeten
1936	9 068	—	—	4 591
1937	4 212	—	—	2 089
1938	1 951	663	599	1 308
1939	1 511	1 392	804	840
1940	1 163	898	397	220
1941	2 800	1 495	1 107	149
1942	2 195	1 074	1 347	177
1943	1 444	1 066	813	134
1944	1 690	2 231	1 246	169
1945	1 370	2 105	1 238	128
1946	1 089	1 283	758	—

Arkivarbeten anordnas till hjälp för arbetslösa tekniker och kontorister samt med dem jämställda. Arkivarbete kan anordnas som statligt eller kommunalt arbete. Under år 1946 voro i medeltal 363 svenska arbetslösa sysselsatta vid arkivarbeten, varav 290 vid statliga arkivarbeten och 73 vid statskommunala arbeten. Antalet vid dylika arbeten sysselsatta flyktingar, vilket vintern 1946 var ca 1 300, uppgick vid utgången av december 1946 till 507.

Arbetslösa musiker, särskilt äldre, kunna vidare beredas sysselsättning hos amatörorkestrar etc. (musikerhjälp).

De i det föregående behandlade hjälpformerna representera arbetslinjen. Om det på grund av arbetslöshetsklienteletets storlek eller sammansättning visar sig omöjligt att i den utsträckning, som påkallas av hjälpbehovet, bereda de arbetslösa sysselsättning eller om tekniska hinder möta för omedelbart igångsättande av arbeten, kan hjälp lämnas i form av kontantunderstöd (dagunderstöd och hyreshjälp m. m.). Arbetsmarknadskommissionen bestämmer i vilken omfattning kontantunderstöd med rätt till statsbidrag får utges. Understödstagare är skyldig att regelbundet söka arbete genom den offentliga arbetsförmedlingen.

Utbildnings- och omskolningsverksamheten är främst avsedd för arbetslös ungdom. Den har numera ringa omfattning.

Statsbidrag till kommuns kostnader för verksamhet av förut angivet slag beviljas av arbetsmarknadskommissionen antingen som bidrag till visst arbete eller som årskostnadsbidrag. Sistnämnda bidrag beviljas i princip på sammanlagda beloppet av kommuns arbetslöshetskostnader.

Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 31 juli 1942 har arbetsmarknadskommissionen övertagit den verksamhet avseende *inköp av gatsten för statens räkning*, vilken tidigare bedrivits av statens steninköpskommitté. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen verkställer kommissionens beslut rörande upphandling m. m.

Under de senaste åren har vid sidan om beredskapsarbetena möjlighet funnits att anordna vissa vägarbeten i arbetslöshetsbekämpande syfte (de s. k. 15-miljonersarbetena), till vilka särskilt anslag beviljats. Arbetena utföras i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi men arbetsmarknadskommissionen och länsarbetsnämnderna besluta om igångsättande och avbrytande av arbetena.

För att sätta arbetsmarknadsorganen i stånd att i god tid i förväg vidtaga åtgärder vid arbetslöshet, har ordnats ett *varselsystem*. Detta bygger på frivilligt av arbetsgivare avlämnade uppgifter rörande planerade *permitteringar*, *avskedanden m. m.*, vilka uppgifter vidarebefordras till arbetsmarknadskommissionen.

I maj 1945 övertog kommissionen investeringsutredningens arbete med upprättande av en *investeringsreserv*. Genom beslut den 1 februari och den 22 november 1946 har Kungl. Maj:t formellt uppdragit åt kommissionen att i samråd med statssekreteraren i vederbörande statsdepartement årligen upprätta och till Kungl. Maj:t inge förslag till reserv av statliga, kommunala och statsunderstödda investeringsobjekt.

Till *detaljplanering* av kommunala och enskilda investeringsobjekt ha anslag ställts till arbetsmarknadskommissionens förfogande. Kommissionen har härjämte att ta vissa initiativ beträffande planeringsarbetet i övrigt, vilket handhas av olika statliga myndigheter.

Arbetsmarknadskommissionen håller *beredskapsförråd* av arbetsmaskiner och arbetsredskap m. m. för en arbetsstyrka om ca 15 000 man. Vidare har kommissionen i sin tjänst en viss reserv av *arbetsledare* för byggnads- och anläggningsarbeten.

Uppgifter betingade av brist på arbetskraft. Arbetsmarknadsorganens arbetsuppgifter under krigsåren utgjordes till väsentlig del av åtgärder för att tillgodose vissa för försvaret och folkförsörjningen viktiga näringsgrenars behov av arbetskraft. De näringsområden, där svårigheter på grund av arbetskraftsbrist främst framträdde, voro jordbruket, skogsbruket och den för försvaret arbetande industrien. De vidtagna åtgärderna avsågo huvudsakligen dels överflyttning av arbetskraft från näringsområden, där överskott av arbetskraft förefanns, dels förhindrande av en avtappning av arbetskraft från de ur arbetsmarknadssynpunkt kritiska näringsområdena, dels mobilisering av outnyttjad reservarbetskraft och dels avpassning av de militära inkallserna så, att de viktigaste arbetskraftsbehoven kunde tillgodoses.

Beträffande jordbruksområdet må nämnas, att vintern 1939—40 en särskild organisation, de s. k. arbetsblocken, upprättades för att rationellt utnyttja och fördela tillgänglig arbetskraft samt maskin- och redskapspark. Organisationen fick de följande åren ökad fasthet. Blockorganisationens centrala ledning utövas av riksblockmyndigheten, bestående av representanter för livsmedelskommissionen och arbetsmarknadskommissionen, vilka utses av Kungl. Maj:t. Riksblockmyndighetens kansli ingår i arbetsmarknadskommissionens kansli.

Arbetsblockorganisationen har icke behövt träda i funktion tvångsvis. Frivilligt ha dess befattningshavare dock utnyttjats i viss utsträckning.

Den enda av arbetskraftsbrist betingade reglering, som nu kvarstår, är byggnadsregleringen. Sedan denna reglerings införande 1942—1943 har arbetsmarknadskommissionen varit centralmyndighet för densamma.

Sedan hösten 1945 har arbetsmarknadskommissionen en rådgivande verksamhet i fråga om industriens lokalisering. För detta ändamål förekommer regelbundet samarbete mellan kommissionen och industriens produktionsråd.

Uppgifter avseende dispositionen av arbetskraften under krig, mobilisering eller förstärkt försvarsberedskap. Från och med den 15 september 1940 överflyttades handläggningen av uppskovsärendena från rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap till arbetsmarknadskommissionen. Under krigsåren infördes såsom komplettering av uppskovssystemet ett system med anstånd med respektive hempermittering från militärtjänstgöring. I anståndsärenden har arbetsmarknadskommissionen att avge yttrande efter hörande av de lokala arbetsmarknadsorganen.

För erhållande av material för uttagning av olika personalkategorier, där est tjänstepliktslagen skulle behöva tillämpas i större omfattning, och för uppläggning av särskilda register, avsedda för uttagning av personal till olika beredskapsuppgifter, företogs under krigsåren olika s. k. beredskapsmönstringar. På grundval av mönstringsmaterialet ha länsarbetsnämnderna efter föreskrifter av arbetsmarknadskommissionen upplagt olika register (mönstringsregister). Vidare ha upplagts beredskapsregister över personer, som uttagits för olika beredskapsuppgifter, samt företagsregister över vissa företag inom industri och hantverk.

Med utnyttjande av de registreringar, som sålunda ägt rum, upprätta arbetsmarknadsorganen planer för tillgodoseende av näringslivets med flera behov av arbetskraft under krig.

Statistik. Inom arbetsmarknadskommissionen bearbetas bland annat statistik rörande arbetsförmedlingsverksamheten, antalet arbetslösa inom fackföreningarna och antalet hjälpsökande arbetslösa ävensom statistik rörande byggnadsregleringen. Denna statistik publiceras tillsammans med viss inom socialstyrelsen bearbetad statistik i Sociala meddelanden.

Socialstyrelsen. Alltsedan socialstyrelsen inrättades år 1913 har detta verk haft att ta befattning med arbetsmarknadsfrågor. Redan vid styrelsens inrät-

tande uppdrogs åt densamma att vara tillsynsmyndighet för den offentliga arbetsförmedlingen. Såsom förut omnämnts, ha emellertid socialstyrelsens uppgifter i denna del sedan år 1940 varit förlagda till arbetsmarknadskommissionen.

För närvarande är socialstyrelsen tillsynsmyndighet för de erkända arbetslöshetskassorna, den privata arbetsförmedlingen och den sociala hemhjälpen. Styrelsen har vidare att handlägga vissa ärenden rörande medling i arbetstvister samt förenings- och förhandlingsrätt. Slutligen har socialstyrelsen att insamla och bearbeta viss arbetsmarknaden berörande statistik, främst selsättningsstatistiken och lönestatistiken.

Andra myndigheter. Även inom vissa andra myndigheter än de förut omnämnda handläggas ärenden, som avse arbetsmarknaden. Sålunda kan nämnas, att *försvarets socialbyrå* har att fullgöra uppgifter rörande rekrytering av fast anställt manskap till försvarsväsendet samt beredande av civilanställning åt avgången sådant manskap. Byrån har vidare sedan år 1946 från arbetsmarknadskommissionen övertagit uppgiften att vara tillsynsmyndighet enligt familjebidragsförfattningarna samt lånemyndighet enligt förordningen om värnpliktslån. *Överstyrelsen för yrkesutbildning* anordnar numera i stället för såsom tidigare arbetsmarknadskommissionen yrkesutbildningskurser för arbetslösa. Vidare har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen*, såsom framgår av det förut sagda, att driva vissa beredskapsarbeten.

För utförligare uppgifter i de ämnen som behandlats i det föregående torde hänvisning få ske till betänkandet rörande ett centralt arbetsmarknadsorgan, s. 7—58.

Översikt av utredningens förslag.

Enligt det av utredningen framlagda förslaget skulle från och med den 1 juli 1947 inrättas en arbetsmarknadsstyrelse, vilken skulle överta samtliga nu på statens arbetsmarknadskommission ankommande arbetsuppgifter samt från socialstyrelsen tillsynen över de erkända arbetslöshetskassorna och den privata arbetsförmedlingen. Styrelsen för verket skulle bestå av verkets generaldirektör och överdirektör samt sju av Kungl. Maj:t utsedda ledamöter, av vilka fem skulle företräda partsorganisationerna på arbetsmarknaden. Särskilda ärendesgrupper skulle, i stället för att handläggas av denna styrelse, kunna uppdragas åt delegationer med delvis annan sammansättning. En sådan delegation, innefattande en majoritet av företrädare för de erkända arbetslöshetskassorna, skulle inrättas för handläggningen av ärenden rörande arbetslöshetsförsäkring.

Arbetsmarknadsstyrelsens kansliorganisation skulle enligt förslaget bestå av en permanent del, inom vilken ordinarie och extra ordinarie befattningar skulle inrättas enligt inom statsförvaltningen vanliga regler, samt en krisdel.

Den permanenta delen av verket skulle bestå av sju byråer, nämligen två arbetsförmedlingsbyråer, en försäkringsbyrå, en social byrå, en teknisk byrå, en försvarsbyrå och en kanslibyrå. Försäkringsbyrån motsvarar socialstyrelsens nuvarande arbetsmarknadsbyrå, vilken skulle överflyttas till arbetsmarknadsstyrelsen.

Utredningen har härjämte framlagt vissa förslag rörande övergångsförånlåner för personal hos arbetsmarknadscommissionen, rörande medelsförvaltning och revision m. m.

Inrättande av en arbetsmarknadsstyrelse samt dess verksamhetsområde m. m.

Utredningen.

Utredningen har erinrat om den utveckling, som under senare tid ägt rum i fråga om arbetsmarknadspolitiken, en utveckling, som utredningen sammanfattar under beteckningen *arbetsmarknadspolitikens aktivisering*. Härom har utredningen i huvuddrag anfört följande.

De åtgärder från samhällets sida, som intill senare tid varit gängse på arbetsmarknadsområdet, kunna — även när de varit mycket omfattande och krävt stora kostnader — i viss mening karakteriseras som passiva. Detta gäller såväl samhällets åtgärder för att befordra omsättningen på marknaden, d. v. s. arbetsförmedlingen, som åtgärderna för att möta svårare rubbningar, d. v. s. hjälpåtgärderna vid arbetslöshet. I nu nämnda hänseenden håller en ny ordning på att arbeta sig fram. Denna utveckling är redan på god väg och framförallt måste den hållas i sikte vid planläggningen av framtidens organisation på området. Tendensen kan i korthet angivas så, att man i båda de nu nämnda hänseendena — förmedlingsverksamheten och hjälpåtgärderna — icke nöjer sig med att vänta på utvecklingen utan söker komma den ett stycke i förväg och — i den mån det nu är möjligt — påverka den.

Som grund för en sådan mera aktiv arbetsmarknadspolitik söker man erhålla en kartläggning av olika geografiska områdens ekonomiska och demografiska struktur. På denna grund bygger man åtgärder av olika slag, på kortare eller längre sikt. Bland dessa åtgärder kan nämnas en kunskapande verksamhet för att i förväg få kännedom om större förändringar på marknaden. Vidare vill man finna former för att direkt påverka den utveckling, som kan skönjas, t. ex. genom statsbeställningar eller subventioner, genom vägledning rörande industriens lokalisering, genom rese-, flyttnings- och familjebidrag till arbetssökande, genom yrkesvägledning samt genom särskilda åtgärder för partiellt arbetsföra.

Utredningen har härefter erinrat, att arbetsmarknadscommissionen år 1940 organiserades främst med tanke på de krav, som de av kriget betingade utomordentliga förhållandena kunde befaras komma att ställa. I belysningen av den förut nämnda utvecklingen framstode emellertid de riktlinjer, som följdes vid sammanförande hos commissionen av arbetsuppgifter från olika håll, i det väsentliga såsom hållbara även för framtiden. Kärnan i ett centralt arbetsmarknadsorgans verksamhet måste vara ledningen av den offentliga arbetsförmedlingen såsom samhällets främsta organ för utjämning av utbud

av och efterfrågan på arbetskraft. Till denna kärna borde ansluta sig ledningen av de särskilda arbetsmarknadspolitiska åtgärder, som betingas å ena sidan av överflöd på arbetskraft och å andra sidan av brist på arbetskraft.

Då utredningen redan med hänsyn till arbetsmarknadsuppgifternas omfattning funnit det uteslutet att uppgiften att vara centralt arbetsmarknadsorgan uppdrages åt något annat verk — i vilket fall endast socialstyrelsen skulle kunna komma i fråga — har utredningen föreslagit inrättande av ett fristående verk, *arbetsmarknadsstyrelsen*, med uppgift att vara centralt arbetsmarknadsorgan.

Utredningen har föreslagit, att *arbetsmarknadsstyrelsens verksamhetsområde* skall innefatta samtliga de arbetsuppgifter, som nu tillkomma statens arbetsmarknadskommission, ävensom vissa nu av socialstyrelsen handhavda uppgifter. Till en början behandlar utredningen förstnämnda grupp av verksamhetsuppgifter.

Såsom förut nämnts måste enligt utredningens mening det centrala i arbetsmarknadsstyrelsens åligganden vara *ledningen av den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet*. Utredningen har utgått ifrån att det av sakkunniga angående arbetsförmedlingens organisation framlagda förslaget rörande arbetsförmedlingens framtida organisation blir åtminstone i sina väsentliga delar genomfört. Härigenom äro, anför utredningen, det centrala arbetsmarknadsorganets uppgifter till stor del givna.

Utredningen har särskilt uttalat sig rörande två avsnitt av arbetsförmedlingsorganens verksamhet, nämligen den verksamhet, som berör de partiellt arbetsföra, och yrkesvägledningen. Härom har utredningen anförut följande.

Beträffande de partiellt arbetsföra erinras om att den särskilda kommittén för frågor rörande nämnda klientel föreslagit, att arbetsmarknadsorganen icke blott — i utbyggd omfattning — skola ha hand om den verksamhet för arbetsberedning, som nu ombesörjes av dessa organ, utan även ta befattning med den övriga arbetsvårdsverksamhet, som enligt kommittén bör organiseras för de partiellt arbetsföra och som skall omfatta bl. a. medicinsk behandling i form av sysselsättnings- och arbetsterapi, yrkesvägledning, arbetsprövning samt yrkesutbildning och arbetsträning. Arbetsmarknadskommissionen skall enligt förslaget leda och utöva tillsyn över arbetsvården. Utredningen finner för sin del kommitténs tankegång att arbetsvårdsverksamheten bör organiseras med utgångspunkt från dess viktigaste del, den arbetsförmedlande verksamheten, riktig. Arbetsvårdsverksamheten faller utan tvivel inom ramen för den aktiviserade arbetsmarknadspolitiken. Det synes också sannolikt, att både den lokala och den centrala organisationen för ifrågavarande uppgift bör byggas ut. Då kommittén ännu ej närmare utformat innehållet i nämnda arbetsvårdsverksamhet, finner sig utredningen dock icke kunna lägga den av kommittén framlagda organisationsplanen till grund för sitt förslag i denna del utan föreslår tills vidare i stort sett bibehållande av den nuvarande organisationen.

Verksamheten för yrkesvägledning är nu organisatoriskt sammankopplad med arbetsförmedlingens specialförmedling för ungdom. En anknytning till skolöverstyrelsen och möjligen även till överstyrelsen för yrkesutbildning kan

emellertid diskuteras. Utredningen finner för sin del, att sambandet mellan yrkesvägledningen och ungdomsförmedlingens verksamhet är så starkt, att de båda verksamhetsgrenarna icke böra skiljas åt. Då ungdomsförmedlingen enligt utredningens mening icke kan utbrytas ur arbetsförmedlingen i övrigt, kommer utredningen till den slutsatsen, att yrkesvägledningen bör centralt handhas av arbetsmarknadsstyrelsen. Utredningen har utformat sitt förslag i enlighet härmed. Uppenbart är emellertid, att yrkesvägledningen även måste organisatoriskt anknytas till de centrala skolmyndigheterna. Då det pågående utredningsarbetet på skolväsendets område möjligen kan komma att mera avsevärt ändra förutsättningarna i fråga om sambandet mellan yrkesvägledning och skolväsende, föreslår utredningen en sådan utformning av organisationen, att möjligheten till en ändring av den samma hålles öppen.

På arbetsmarknadsstyrelsen bör enligt förslaget i princip ankomma ledningen under Kungl. Maj:t av de särskilda *statliga åtgärderna till förhindrande av arbetslöshet eller mildrande av dess verkningar*. Det borde åligga arbetsmarknadsstyrelsen att hålla sig noggrant underrättad om utvecklingen på arbetsmarknaden och att vidta eller föreslå de åtgärder, som anses erforderliga i arbetslöshetssituationer. Detta innebure bland annat, att styrelsen skulle pröva enligt vilken linje samhällets ingripande i det särskilda fallet borde äga rum. alltså om arbeten skulle anordnas, om kontantunderstöd skulle utbetalas o. s. v.

Vad gäller *arbetslinjen* kan enligt utredningens mening ingen tvekan råda om att arbetsmarknadsstyrelsen skall ha hand om ledningen av det förberedelsearbete, som består i utväljandet av en investeringsreserv och planeringen för genomförande av de i reserven ingående arbetsföretagen. Vidare borde å styrelsen ankomma att föreslå, vilka arbeten som skulle sättas i gång i en förhandenvarande situation. Härjämte borde styrelsen ha hand om frågor rörande hänvisning av arbetslösa till arbeten.

Utredningen har ansett det mindre klart, i vilken utsträckning arbetsmarknadsstyrelsen bör medverka vid bedrivandet av arbeten, som sättas i gång av arbetsmarknadspolitiska skäl. Härom har utredningen till en början anfört följande.

Först må erinras om att arbetslöshetskommissionen drev huvuddelen av reservarbetena i egen regi (så länge arbetsdirektionerna funnos genom dessa). Beträffande de statliga beredskapsarbetena har under senare tid i stort sett tillämpats den principen, att arbetsmarknadskommissionen drivit arbeten i den omfattning, som ansetts erforderlig för upprätthållande av kommissionens byggande organisation, medan övriga arbeten drivits av andra verk, främst väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Det synes klart, att därest en omfattande arbetslöshet skulle uppträda och som följd därav investeringsreservens arbeten i större utsträckning sättas i verket, arbetena i stort sett skola drivas av de statliga verk, inom vilkas verksamhetsområde arbetena falla, eller också av kommuner eller enskilda. I investeringsreserven upptagas ju de arbeten, som under normala förhållanden beräknas komma till utförande inom de närmaste 2—3 åren. Tillgripes investeringsreserven vid arbetslöshet, innebär detta endast, att arbetena utföras något tidigare än eljest skulle blivit förhållandet. Det synes då uppenbart, att arbetena i den mån så är möjligt skola utföras under samma former, som

skulle ha kommit till användning vid ett normalt fullföljande av investeringsverksamheten.

Såväl statliga myndigheter som kommuner anlita under normala förhållanden i stor utsträckning enskilda entreprenörer för sina arbeten. Någon anledning att frångå detta förfarande torde icke föreligga när det gäller utförande av arbeten tillhörande investeringsreserven. Investeringsutredningen har för sin del förutsatt, att entreprenadföretagarnas organisation skall tagas i anspråk innan någon utbyggnad av den statliga byggnadsorganisationen företages (SOU 1944: 12, s. 33). Visserligen erbjuda sig särskilda svårigheter när det gäller att utföra arbetslöshetsbekämpande arbeten genom entreprenör, i det att syftet med arbetenas igångsättande förutsätter, att arbetena skola kunna avbrytas, då arbetslöshetssituationen icke längre påkallar deras drivande, att de skola drivas med hänvisad arbetskraft även om denna icke är yrkeskunnig eller eljest icke av sådan beskaffenhet, som arbetsgivaren önskar etc. Anförda omständigheter medföra, att man måste räkna med dyrare kostnader än vid entreprenadarbeten under normala förhållanden. Erfarenheten bland annat från vissa beredskapsarbeten, som av arbetsmarknadskommissionen utlämnats på entreprenad, visa dock, att det är möjligt att träffa sådana anordningar, att entreprenadsystemet kan komma till användning vid arbetslöshetsbekämpande arbeten. Särskilda bestämmelser, som avse att reglera ifrågakarande spörsmål, föreligga utarbetade för beredskapsarbeten inom väg- och vattenbyggnadsfacket.

Beträffande den huvuddel av investeringsarbeten under arbetslöshet, som sålunda kommer till utförande genom de reguljärt byggande verken, kommuner eller enskilda, måste det ankomma på arbetsmarknadsstyrelsen *dels* att utöva viss kontroll och *dels* att företräda de sociala synpunkterna. Företrädandet av sistnämnda synpunkter innefattar bland annat, att styrelsen skall ta initiativ till arbetenas igångsättande och nedläggande, meddela föreskrifter rörande hänvisning av arbetskraft, angående eventuella särskilda av sociala skäl betingade förmåner för arbetarna m. m. Detta förutsätter en nära kontakt med de byggande organen, inspektion från arbetsmarknadsstyrelsens sida o. s. v.

Den byggande verksamhet, som det kan ifrågasättas att uppdraga åt arbetsmarknadsstyrelsen, är den verksamhet, som erfordras för att möta mera tillfälliga öknings av arbetslösheten inom visst mera begränsat yrkesområde eller geografiskt område. En given följd av att ett sådant uppdrag lämnas styrelsen måste emellertid bli, att styrelsen även under tider med ringa arbetslöshet alltid skall ha hand om arbeten i sådan omfattning, att minimiorganisationen är fullt sysselsatt. För att organisationen skall kunna sysselsätta kvalificerad personal och för att den skall vara i stånd att vid ökning av arbetslösheten svälja ut måste den ha en viss minimiomfattning.

Erfarenheten torde få anses ha utvisat, att ett centralt arbetsmarknadsorgan med byggande funktion i nu angiven utsträckning — vilket motsvarar nuvarande organisation inom arbetsmarknadskommissionen — utgör ett smidigt instrument för bemästrande av mindre kriser. Den omständigheten att beslutanderätten i fråga om igångsättande och nedläggande av arbeten samt drivandet av dessa tillkommer den myndighet, som har att bevaka arbetsmarknadens utveckling och ta initiativet till hjälpåtgärder, ger otvivelaktigt den bästa möjliga garantien för ett snabbt och icke överdrivet formbundet handlande. En organisation, som bygger på samarbete mellan olika centrala myndigheter, kan — även om den bästa ömsesidiga samarbetsvilja råder — icke bli lika effektiv som en organisation, där ärendena handläggas inom samma verk. Tidsförlust och tyngande former torde icke helt kunna undvikas, när ärendena skola behandlas inom olika verk. Det är också troligt, att

ett organ, som är särskilt organiserat med tanke på att möta hastigt påkommande kriser, har lättare att bemästra de svårigheter, som följa med en utsvällning av verksamheten, än ett organ, som till huvuduppgift har att besörja normala, föga fluktuerande arbetsuppgifter. Av särskilt värde i krissituationer är under nuvarande förhållanden den erfarenhet, som samlats hos arbetsmarknadscommissionens tekniska byrå under dess sysslande med ärenden rörande reserv- och beredskapsarbeten.

Härtill kommer, att vissa arbetsobjekt icke ha någon företrädare bland de statliga byggande verken och icke heller lämpligen kunna byggas av kommunala organ (mindre kommuner ha ju vanligen icke egen byggande organisation). Skola sådana arbetsobjekt komma till utförande, är man sålunda hänvisad till entreprenadförfarande. Det torde emellertid få anses i hög grad önskvärt, att staten har möjligheten att, om entreprenadavtal icke kan träffas på fördelaktiga villkor, utföra även dylika arbeten i egen regi.

Slutligen kan anföras, att den tekniska personal, som under alla förhållanden torde erfordras hos arbetsmarknadsstyrelsen, får bättre möjligheter att följa den tekniska utvecklingen om styrelsen driver arbeten i egen regi.

Mot den nu behandlade organisationsformen kan främst invändas, att densamma kan innebära en onödigt dubbelorganisation. Gränsdragningen mot de reguljärt byggande verken, främst väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, blir oklar. Om arbetslösheten under en längre tidsperiod blir liten är det icke säkert, att beredskapsarbeten behöva anordnas i sådan omfattning, att de medföra ett rationellt utnyttjande av den kvalificerade tekniska personalen. Det kan vidare befaras, att arbetsmarknadsstyrelsens byggande organisation blir mindre skickad än de reguljärt byggande organen, som ha större kontinuerlig verksamhet, att vid behov svälla ut och åtaga sig arbeten i större utsträckning. Då, såsom förut framhållits, huvuddelen av arbetena vid en större arbetslöshetskris böra utföras i samma ordning, som om arbetena kommit till utförande vid normal tidpunkt, måste även de reguljärt byggande verken — främst väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, inom vars område huvuddelen av anläggningsarbetena i investeringsreserven faller — organiseras så att en relativt snabb utsvällning av verksamheten vid behov blir möjlig.

Vid övervägande av nu anförda skäl för och emot att arbetsmarknadsstyrelsen organiseras för att driva arbetsföretag i egen regi har utredningen kommit till den uppfattningen, att skälen för nämnda organisationsform överväga. Utredningen finner det sålunda icke tillrådligt att avskaffa arbetsmarknadscommissionens nuvarande organisation för detta ändamål. Utredningen finner det emellertid angeläget, att organisationen erhåller en begränsad omfattning och utformas så att densamma kan nedbringas och upphöra, om utvecklingen skulle föranleda därtill.

Då utredningen sålunda räknar med att arbetsmarknadsstyrelsen skall vara ett byggande verk, synes det utredningen naturligt, att styrelsen — på samma sätt som arbetsmarknadscommissionen under nuvarande förhållanden — utnyttjas för hållande av beredskapslager av arbetsmaskiner och arbetsredskap m. m. för anläggningsarbeten.

Beträffande arbetslöshetshjälp enligt *understödslinjen* har utredningen hänvisat till de förslag i ämnet, som socialvårdskommittén torde komma att framlägga. Något definitivt förslag rörande organisationen i denna del har utredningen därför icke ansett sig kunna framlägga. Tillsvidare bör enligt utredningen den nuvarande organisationen bestå.

Utredningen har i detta sammanhang ytterligare anfört följande.

Det må anmärkas, att om de särskilda kontantunderstöden till oförvällat arbetslösa såsom ett resultat av socialvårdskommitténs förslag komma att avskaffas och ersättas av den av kommittén föreslagna allmänna socialhjälpén under central ledning av socialstyrelsen, detta kommer att innebära ett avsteg från en princip, som tidigare tillmätts stor vikt. Det har nämligen ansetts angeläget, att samma myndighet har ledningen av arbetslöshetshjälpén såväl enligt arbetslinjen som enligt understödslinjen. Nämnda omläggning skulle innebära, att arbetsmarknadsstyrelsen skulle bli centralmyndighet för åtgärder enligt arbetslinjen och socialstyrelsen för åtgärder enligt understödslinjen. Då något förslag från socialvårdskommittén ännu icke föreligger beträffande förevarande område, finner sig utredningen emellertid icke böra ingå på något närmare överbäggande rörande konsekvenserna av en dylik anordning.

Även ledningen av de sambällsåtgärder, som betingas av *brist på arbetskraft*, bör enligt förslaget i princip handhas av arbetsmarknadsstyrelsen. Den enda av de under krigsåren införda regleringarna av denna art som nu består är, anför utredningen, byggnadsregleringen. Åt särskilda sakkunniga har uppdragits att utreda frågan om eventuellt ersättande av även denna reglering med andra åtgärder för säsongutjämning inom byggnadsfacket. Därest byggnadsregleringen består, då arbetsmarknadsstyrelsen träder i verksamhet, bör styrelsen enligt förslaget vara centralmyndighet för densamma.

På arbetsmarknadsstyrelsen bör enligt förslaget vidare ankomma att ge vägledning i fråga om industrilokalisering.

Arbetsmarknadsstyrelsen bör enligt utredningens mening handha de planläggningsuppgifter, som avse *arbetsmarknaden vid krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden*. Detta innebär, att nämnda organ skulle ombesörja den nu på arbetsmarknadscommissionen ankommande handläggningen av ärenden rörande uppskov och anstånd (hempermittering) samt planläggning för tillämpning av tjänsteplikt och annan planläggning för att tillgodose behovet av arbetskraft inom näringsgrenar av särskild betydelse för försvaret och folkförsörjningen. Arbetsmarknadsstyrelsen borde vara riksarbetsstyrelse enligt tjänstepliktslagen.

I den mån arbetsblockorganisationen finnes böra upprätthållas under fredstid, borde ledningen av planläggningsarbetet tillkomma arbetsmarknadsstyrelsen. Denna borde alltså träda i riksblockmyndighetens ställe som centralorgan för blockorganisationen.

Utredningen har härefter behandlat frågan om *gränsdragningen mellan arbetsmarknadsstyrelsen och socialstyrelsen*. Utredningen föreslår, att till arbetsmarknadsstyrelsen överflyttas de nu å socialstyrelsens arbetsmarknadsbyrå handlagda ärendena rörande tillsynen över den privata arbetsförmedlingen och de erkända arbetslöshetskassorna. Härom har utredningen anfört följande.

Skälet för att överföra ärendena rörande den privata arbetsförmedlingen är, att arbetsmarknadsstyrelsen otvivelaktigt kommer att vara den i fråga om

arbetsförmedling mest sakkunniga myndigheten. Det skulle möjligen kunna invändas, att den myndighet, som har ledningen av den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet, icke är lämplig såsom tillsynsmyndighet för den privata arbetsförmedlingen på grund av att ett konkurrensförhållande existerar mellan de båda formerna av arbetsförmedling. Utredningen anser dock, att risken för att den offentliga arbetsförmedlingens centralmyndighet skall brista i oväld vid utövande av sin uppgift såsom tillsynsmyndighet icke kan tillmätas betydelse. Utredningen vill hänvisa till att socialstyrelsen till år 1940 var tillsynsmyndighet för båda formerna av arbetsförmedling.

Såvitt angår arbetslöshetsförsäkringen är det uppenbart, att arbetslöshetskassornas och arbetsförmedlingens verksamhet måste samordnas. Arbetsförmedlingens effektivitet bestämmer i viss mån den omfattning, vari försäkringen utnyttjas. Arbetsförmedlingsorganen måste tillämpa de för försäkringen gällande reglerna beträffande de försäkrades skyldighet att anta erbjudet arbete respektive rätt att vägra anta arbete, som icke fyller vissa krav. De avgöranden, som försäkringens tillsynsmyndighet träffar i de s. k. arbetsvägransfallen, innefatta sålunda prejudikat såväl för kassorna som för arbetsförmedlingsorganen. Det är nödvändigt för arbetsmarknadsstyrelsen såsom centralorgan för åtgärder enligt arbetslinjen att noga följa försäkringens utnyttjande för att kunna ingripa genom anordnande av arbetsföretag där så erfordras. Det synes vara till avsevärd fördel för samordningen i ifrågavarande hänseenden, om samma myndighet är chefsmyndighet för arbetsförmedlingen och för åtgärder enligt arbetslinjen samt tillsynsmyndighet för arbetslöshetsförsäkringen.

Mot ett dylikt sammanförande av befogenheterna hos arbetsmarknadsstyrelsen kan på samma sätt som beträffande den privata arbetsförmedlingen möjligen göras den invändningen, att arbetsförmedlingens chefsmyndighet kan befaras visa sig partisk vid behandling av arbetsvägransfall och andra frågor rörande försäkringen, där en motsättning kan förefinnas mellan arbetsförmedlingsorganen och försäkringens organ. Arbetsmarknadsstyrelsen skulle sålunda kunna förväntas vara mindre benägen att träffa avgöranden, som innebära en desavuering av arbetsförmedlingsorganen. Utredningen finner icke heller denna invändning bärande. Liksom beträffande den privata arbetsförmedlingen kan hänvisas till att socialstyrelsen tidigare handhaft tillsynen både över arbetsförmedlingen och arbetslöshetsförsäkringen, varvid ärendena till yttermera visso handlagts på samma byrå. Någon olägenhet av antytt slag synes icke ha framträtt under nämnda tid. Vidare föreslår utredningen i det följande, att arbetsmarknadsstyrelsen vid handläggningen av ärenden rörande arbetslöshetsförsäkringen skall ha särskild sammansättning, vilken innebär viss garanti för att försäkringens synpunkter bli behörigen tillgodosedda.

Någon ytterligare överflyttning av ärenden från socialstyrelsen till arbetsmarknadsstyrelsen föreslår utredningen icke. Utredningen har dock ansett vissa skäl tala för att även andra ärendesgrupper borde överföras.

Utredningen har sålunda övervägt, huruvida uppgiften att vara tillsynsmyndighet för den sociala hemhjälpss verksamheten borde överföras från socialstyrelsen till arbetsmarknadsstyrelsen. Med hänsyn till den sociala hemhjälpss verksamhetens karaktär och till att i kommun- och länsinstanserna uppbyggt en särskild organisation för densamma, har utredningen dock icke ansett sig böra föreslå någon ändring av den centrala organisationen i förevarande hänseende.

Vidare har utredningen omnämnt de nu å socialstyrelsens förlikningsmannarexpedition handlagda ärendena rörande förhållandet mellan arbetsgivare och arbetare (föreningsrätt, förhandlingsväsen, arbetsavtal m. m.). Utredningen har härom anført, att det då ett permanent centralorgan för arbetsmarknadsfrågor upprättas kunde synas naturligt, att även uppgifter av ifrågavarande slag förlades till detta verk. Utredningen åberopar emellertid, att enligt en allmän uppfattning bland de berörda parterna det nuvarande förlikningsmannaväsendet är i behov av förstärkning och erinrar om att frågan härom upptagits av 1945 års riksdag, vilken hemställt om utredning i ämnet. I avbidan på den begärda omprövningen av förlikningsmannaväsendets organisation, vilken utredningen finner synnerligen angelägen, anser utredningen någon förändring i nuvarande centrala organisation på förevarande område icke böra vidtagas.

Utredningen har även upptagit frågan om en eventuell överflyttning till arbetsmarknadsstyrelsen av den arbetsmarknaden avseende statistik, vilken nu bearbetas inom socialstyrelsen. Vissa fördelar skulle, anför utredningen, otvivelaktigt vara förenade med att hos arbetsmarknadsstyrelsen sammanföra all arbetsmarknadsstatistik. Ej heller i detta hänseende finnas emellertid enligt utredningens mening ännu förutsättningar för ett mera definitivt ställningstagande. Såväl frågan om organisationen av det statistiska arbetet inom statsförvaltningen i stort som frågan om den framtida utformningen av arbetsmarknadsstatistiken i dess helhet syntes vara i behov av omprövning i särskild ordning. Innan en sådan omprövning kommit till stånd, borde någon överflyttning av statistik från socialstyrelsen till arbetsmarknadsstyrelsen icke äga rum, särskilt som en överflyttning skulle kunna innebära ganska vittgående förändringar i socialstyrelsens organisation.

Vad angår *försvarets socialbyrås* ställning och uppgifter finner utredningen icke anledning föreslå någon ändring.

Utredningen har i förevarande sammanhang berört frågan om *arbetsmarknadsstyrelsens ställning i förhållande till Kungl. Maj:t*. Härvid har utredningen erinrat om att såväl arbetslöshetskommissionen som arbetsmarknadskommissionen i olika hänseenden tillerkänts vidsträckta befogenheter. Motiveringen för dessa befogenheter hade varit omöjligheten att i detalj förutse utvecklingen å arbetsmarknaden och därmed att i förväg meddela annat än mycket allmänna föreskrifter för arbetsmarknadsorganens handlande samt vikten av snabbhet vid ställningstagandet till uppkommande spörsmål. De vidsträckta befogenheterna hade under krigsåren kompletterats av ett nära och föga formbundet samarbete mellan arbetsmarknadskommissionen och Kungl. Maj:ts kansli i enlighet med den praxis, som i regel följts när det gällt de centrala krisorganen.

Utredningen har vidare anført, att vissa delar av den verksamhet, som enligt utredningens förslag skall tillkomma arbetsmarknadsstyrelsen, äro av den karaktären, att någon undantagsställning för styrelsen i nu ifrågavarande

de hänseende icke erfordras. Som exempel härpå omnämnas arbetslöshetsförsäkringen och den normala arbetsförmedlingen. I den mån arbetsmarknadsstyrelsen får att syssla med verksamhet av kriskaraktär, anser utredningen däremot, att i framtiden samma behov av befogenhet till självständigt handlande torde komma att göra sig gällande som tidigare.

Den viktigaste befogenhetsfråga, som enligt utredningen nu kan tänkas komma att bli aktuell, gäller igångsättande av arbetsföretag vid arbetslöshet. I denna speciella fråga har utredningen erinrat om att befogenheten att besluta om igångsättande av reservarbeten alltsedan 1918 tillkommit först arbetslöshetskommissionen och sedan arbetsmarknadskommissionen. Beslut om igångsättande av beredskapsarbeten fattades däremot av Kungl. Maj:t till år 1940, då Kungl. Maj:t uppdrog åt arbetsmarknadskommissionen att besluta i sådana ärenden. Under hänvisning till att ifrågavarande spörsmål behandlats av investeringsutredningen (SOU 1944: 12, s. 266—267) har utredningen anfört bland annat följande.

Av olika skäl är det angeläget, att i en inträdande arbetslöshetssituation samhällets åtgärder enligt arbetslinjen kunna insättas snabbt. Otvivelaktigt är ur denna synpunkt den effektivaste organisationsformen den, att det centrala arbetsmarknadsorganet äger befogenhet att sätta igång erforderliga arbeten. Erfarenheterna av den nuvarande organisationen i fråga om beredskapsarbetena bestyrka detta. Arbetsmarknadskommissionen kan exempelvis sätta igång förberedelser för upptagande av visst arbete redan innan beslut fattats om att arbetet skall komma till utförande. Härigenom kan värdefull tid vinnas. Med den nuvarande uppläggnings av beredskapen för mötande av en större arbetslöshetskris synes emellertid en generell befogenhet för ett ämbetsverk att besluta om igångsättande av arbeten i arbetsmarknadsreglerande syfte utesluten. Såsom investeringsutredningen anfört, hör den direkta ledningen av investeringsplanernas genomförande, i vad det gäller urval av arbetsobjekt och anvisande av medel, förbehållas Kungl. Maj:t. En delegation av beslutanderätten måste dock, såsom investeringsutredningen likaledes anfört, äga rum. Arbetsmarknadsstyrelsen måste sålunda alltid ha möjlighet att inom viss av Kungl. Maj:t bestämd kostnadsram anordna arbeten vid oförmodat uppträdande arbetslöshet. Därutöver synes det nödvändigt, att ett nära samarbete äger rum mellan Kungl. Maj:ts kansli och arbetsmarknadsstyrelsen. Det synes lämpligt, att ungefär samma organisationsform, som nu tillämpas i fråga om ärenden rörande byggnadstillstånden, härvid kommer till användning.

Motsvarande problem rörande arbetsmarknadsstyrelsens befogenheter kunna uppkomma i samband med annan krisverksamhet än den nu berörda. Lösningen av sådana problem torde få sökas efter samma linjer som antytts härövan. Det synes dock icke möjligt att i förväg utforma några allmän-giltiga föreskrifter i ämnet utan befogenhetsfördelningen torde få avgöras från fall till fall.

Yttrandena.

Förslaget om inrättande av en arbetsmarknadsstyrelse som permanent centralorgan för arbetsmarknadsfrågor har i remissutlåtandena över lag tillstyrkts eller lämnats utan erinran. Dock har *pensionsstyrelsen* beträffande organisationen av det föreslagna centrala arbetsmark-

nadsorganet ifrågasatt, om icke, utan ett åsidosättande av verksamhetens syfte, en betydande förenkling av verksamheten och därmed även av organisationen bör kunna ske. I varje fall synes, anför styrelsen, denna fråga böra ytterligare prövas innan förslaget lägges till grund för vidare åtgärder. Pensionsstyrelsen har emellertid icke närmare motiverat denna sin uppfattning.

Utredningens förslag, att arbetsmarknadsstyrelsen skall överta samtliga nu på statens arbetsmarknadskommission ankommande arbetsuppgifter, har behandlats i vissa remissyttranden.

I vad angår ledningen av den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet har förslaget icke mött erinran. *Socialstyrelsen* har i denna del uttalat följande.

I sitt yttrande över en inom socialdepartementet i början av år 1940 upprättad promemoria angående utbyggnad och omorganisation av arbetsmarknadskommissionen framhöll socialstyrelsen, att tillsynen över den offentliga arbetsförmedlingen normalt tillhörde socialstyrelsen såsom en av dess viktigaste arbetsuppgifter. Styrelsen ansåg emellertid, att betänkligheterna mot en överflyttning från styrelsen av den offentliga arbetsförmedlingen under dåvarande exceptionella förhållanden måste vika. Det förutsattes, att ärendena rörande arbetsförmedlingen skulle återföras till styrelsen så snart en krisorganisation ej längre vore av behovet påkallad.

Socialstyrelsen vill emellertid numera framhålla följande synpunkter. Med hänsyn till den omfattning, som arbetsmarknads- och socialvårdsfrågorna fått, måste en rationell klyvning i den centrala ledningen för dessa frågor äga rum. Socialstyrelsen bör därvid tillföras ärenden, beträffande vilka socialvårdsaspekten överväger, medan frågor, som övervägande ha arbetsmarknadskaraktär, hänföras till det nya ämbetsverket. Med en sådan principiell uppdelning mellan de båda verken, vilken icke bör utesluta modifikationer av praktiska och andra skäl, synes det självfallet, att det speciella arbetsmarknadsinstrumentet, arbetsförmedlingen, skall sortera under arbetsmarknadsverket.

Någon invändning har icke heller riktats mot att arbetsmarknadsstyrelsen skall vara centralmyndighet i fråga om yrkesvägledning och verksamhet avseende partiellt arbetsföra. Beträffande yrkesvägledningen har *skolöverstyrelsen* förklarat sig förutsätta, att den medicinska yrkesrådgivningen, som nu uteslutande sker genom skolläkarnas försorg, även framdeles blir organiserad på detta sätt. Den bör enligt överstyrelsens mening såsom en integrerande del av det skolhygieniska arbetet ledas av skolöverläkaren.

Såvitt angår de arbetsuppgifter, som avse arbetslöshetsspörsmål, ha olika meningar framförts angående frågan huruvida arbetsmarknadsstyrelsen bör ha en byggande verksamhet samt hålla beredskapslager av arbetsmaskiner och arbetsredskap m. m. för arbetsföretag.

Statskontoret säger sig icke ha blivit övertygat om att utredningens förslag i denna del innebär en lämplig lösning samt anför.

Det förefaller ämbetsverket som om väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, vars organisation erhållit en viss elasticitet och vid behov kan bedriva en långt intensivare verksamhet än normalt, måste ha såväl större tekniska som organisatoriska förutsättningar att handhåva jämväl de statliga hjälpåtgärder enligt arbetslinjen, som utredningen avsett för arbetsmarknadsstyrelsen. Att märka är, att även enligt förslaget väg- och vattenbyggnadsstyrelsen skall i mycket stor utsträckning svara för statliga arbetslöshetsarbeten. En uppdelning av denna verksamhet på förslaget sätt mellan två myndigheter, vilket kommer att medföra mycket dubbelarbete, synes knappast rationell. Icke heller kan det vara lämpligt, att statsverket har två delvis parallellt bedrivna förrådsrörelser för i viss utsträckning samma ändamål. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som har en fortlöpande omfattande byggnadsverksamhet, torde jämväl äga avsevärt större möjligheter än arbetsmarknadsstyrelsen, som normalt skulle bedriva jämförelsevis begränsade arbeten, att förnya och hålla förråden i ett tekniskt tillfredsställande skick utan allt för stora kostnader. Med hänsyn till vad sålunda anförts kan statskontoret för sin del icke tillstyrka, att det centrala arbetsmarknadsorganet förses med en byggande avdelning och förråd. I den mån planeringsverksamheten och arbetslöshetsbekämpandet erfordrar medverkan av ett byggande organ, synes ett intimt samarbete böra komma till stånd med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Länsstyrelsen i Stockholms län anser av skäl, som utredningen själv anför, viss tvekan kunna råda om arbetsmarknadsstyrelsen behöver tilläggas befattning med och utrustas för byggande verksamhet.

De erkända arbetslöshetskassornas samorganisation uttalar betänkligheter mot att arbetsförmedlings- och arbetsgivaruppgifter förenas. En grundprincip i den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet vore nämligen dess neutrala ställning på arbetsmarknaden. Om arbetsförmedlingsmyndigheterna i vissa fall uppträdde som arbetsgivare, kunde arbetsförmedlaren, enligt vad erfarenheten visat, falla för frestelsen att i första hand hänvisa arbetssökande till platser hos sådan arbetsgivare.

Däremot tillstyrkes förslaget av *statens arbetsmarknadskommission*, som finner den föreslagna anordningen utan tvivel komma att möjliggöra, att den statliga arbetsmarknadsberedskapen kan hållas på en högre nivå. Även *överrevisorerna vid kommissionen* ansluta sig i princip till förslaget men rikta invändningar mot vad utredningen anför rörande användning av entreprenadssystemet för beredskapsarbeten. Överrevisorerna förklara sig icke vara övertygade om lämpligheten av att större beredskapsarbeten överhuvud taget utlämnas på entreprenad.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har icke ansett sig ha anledning att i princip framställa någon erinran mot förslaget i nu ifrågakvarande del men har gjort följande uttalande.

I vad avser bland annat vägbyggande och annan anläggningsverksamhet, som ankommer på väg- och vattenbyggnadsverket, torde det i första hand åligga verket att bedriva denna verksamhet på ett tekniskt och ekonomiskt riktigt sätt, så att de intressen, som äro beroende av densamma, bliva vederbörligen tillgodosedda och de medel, som anvisas för ändamålet, väl utnyttjade.

I likhet med vad som gäller på de flesta andra områden kräva väg- och vattenbyggnadsverkets arbeten yrkesskicklighet hos såväl tjänstemän som arbetare, och vägbyggandet fordrar i ständigt ökad omfattning maskinell drift. En för normala förhållanden avpassad yrkesskicklig kår av tjänstemän och arbetare samt en däremot avvägd maskinpark äro därför de grundläggande förutsättningarna för att väg- och vattenbyggnadsverket skall kunna driva sina arbeten på angivet sätt.

I den mån verket inkopplas på arbeten i arbetsmarknadsreglerande syfte kan detta, såsom erfarenheten visat, försvåra för verket att fullgöra sin uppgift på det sätt som är avsett. Den hänvisade arbetskraften har av naturliga skäl icke samma yrkesskicklighet som den ordinarie arbetarkåren och möjligheten att använda arbetsbesparande maskiner blir beskuren. Detta jämte de avbrott i arbetenas bedrivande som av arbetsmarknadsskäl förekomma medför att arbetenas färdigställande fördröjes och att kostnaderna ökas. Vidare är att märka, att, om väg- och vattenbyggnadsverket för mötande av en arbetslöshetskris nödgas hålla en större maskinpark och större förråd än som eljest erfordras ävensom en beredskapsorganisation av arbetsledare och annat befäl, kostnaderna härför kunna drabba för verkets ordinarie uppgifter avsedda medel.

Det synes väg- och vattenbyggnadsstyrelsen vara en angelägenhet av stor vikt att fördelningen av uppgifter mellan arbetsmarknadsstyrelsen och väg- och vattenbyggnadsverket sker så, att vardera verkets medel i möjligaste mån utnyttjas allenast för därför avsedda ändamål och att dubbelorganisation undvikes. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förordar att fördelningen sker efter följande linjer.

Väg- och vattenbyggnadsverkets maskinpark och förrådshållning hålles avpassad för verkets normala arbetsuppgifter.

I den mån en beredskapsorganisation av maskiner, redskap m. m. erfordras av arbetsmarknadspolitiska skäl skall det åligga arbetsmarknadsstyrelsen att helt svara härför.

De båda verken träffa på ett tidigt stadium överenskommelse om vilka geografiska områden, som det ena eller det andra verket i första hand skall svara för, ävensom rörande de övriga problem som behöva regleras.

Svenska teknologföreningen har i nu ifrågakommande spörsmål anført i hudsak följande.

Otvivelaktigt kommer en stor del av de krisarbeten, som kunna bli erforderliga, att ligga inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens arbetsområde. Det kunde då ligga nära till hands att åt detta ämbetsverk anförtra även sådana byggnadsuppgifter, som följa med en arbetsmarknadskris. Enligt föreningens uppfattning bör man emellertid icke belasta ämbetsverket härmed utan i stället anförtra dessa uppgifter åt ett särskilt krisorgan, som till sin omfattning lättare kan anpassas efter de växlande förhållandena på arbetsmarknaden.

Så fort iakttagelser gjorts, som tyda på en annalkande kris, måste åtgärder snabbt vidtagas. Det synes då lämpligast, att arbetsmarknadsorganet upprätthåller en förstaberedskap och har möjligheter att i egen regi och med utnyttjande av entreprenörer igångsätta arbeten.

Föreningen kommer sålunda fram till följande principiella uppläggning av motåtgärderna. Arbetsmarknadsstyrelsens förstaberedskap träder in och påbörjar arbeten med exempelvis röjning, uppsättande av bodar, ordnande av baracker och liknande. Under tiden slutföras entreprenadförhandlingarna och så fort entreprenör är antagen kan arbetsmarknadsstyrelsens förstaberedskap

flyttas till nästa arbetsplats och igångsätta andra arbeten på liknande sätt. Under tiden organiseras inom arbetsmarknadsstyrelsen ett speciellt krisorgan, vilket ges resurser för igångsättande i den mån så är påkallat av mindre angelägna arbeten i statlig regi.

Socialstyrelsen erinrar, att från arbetslöshetskassornas sida i olika sammanhang framförts betänkligheter mot en sammankoppling av arbetsförmedling och statliga arbetsgivaruppgifter, men förklarar, att styrelsen icke kan dela denna uppfattning. Styrelsen gör följande uttalande i ämnet.

När åt arbetsmarknadsstyrelsen anförtros uppgiften att uppträda såsom arbetsgivare beträffande vissa slags arbeten av arbetsmarknadspolitisk karaktär — här bortses givetvis från styrelsens egenskap av arbetsgivare för personalen i verket och detsamma underställda organ — intar verket ej samma ställning som en arbetsgivare i vanlig mening. För verkets vidkommande måste det alltid gälla arbeten, som ha till syfte att bereda arbetslösa sysselsättning eller som på annat sätt äro ur försvars- eller försörjningssynpunkt av direkt betydelse för samhället. Det kan förutsättas att, även om dessa arbeten skulle utföras i annat verks eller annan myndighets regi, viss företrädesrätt dock måste givas åt denna kategori av arbeten.

Socialstyrelsen vill med anledning av arbetslöshetskassornas invändningar understryka vikten av att, då arbetsmarknadsstyrelsen och dess underordnade organ utnyttjas såsom instrument i arbetsmarknadspolitiken för vissa direkta arbetsgivaruppgifter, detta sker på ett sätt, som ej kan ge anledning till anmärkningar i här angivna hänseenden. Man bör kunna förutsätta, att de misstag, som hittills kunna ha begåtts, delvis varit beroende av den krissituation, som varit rådande under de senaste åren, och att arbetsförmedlingen i framtiden kommer att skötas på ett sådant sätt, att irritation ej uppkommer.

Två *reservanter* inom socialstyrelsen (t. f. byråchefen Jerneman och förste byråsekreteraren Schmidt) ha emellertid uttalat, att arbetsgivaruppgifterna icke böra tilläggas arbetsmarknadsstyrelsen och dess underordnade organ utan anförtros åt exempelvis en särskild kommission.

Landsorganisationen har i förevarande fråga anfört följande.

Under de senast förflutna åren har viss irritation ibland kunnat uppkomma på grund av att arbetsförmedlingarna synts utöva speciell påtryckning för att förmå arbetssökande att anta sådant arbete, som anordnats av samhällets arbetsmarknadsorgan. Såsom även framhålles i yttrande från de erkända arbetslöshetskassornas samorganisation kan det måhända synas olämpligt att under en myndighet förena arbetsförmedlings- och arbetsgivaruppgifter. Emellertid måste en effektiv arbetslöshetsbekämpande politik otvivelaktigt förutsätta, att det centrala arbetsmarknadsorganet skall ha möjlighet att självt anordna sysselsättningsskapande arbeten. Man kan icke i detta avseende helt lita till de olika statliga myndigheterna och kommunerna. Landsorganisationen måste därför tillstyrka, att arbetsmarknadsstyrelsen erhåller denna möjlighet, men understryker i detta sammanhang vikten av att den arbetsgivarställning densamma därigenom i vissa fall erhåller icke får återverka på arbetsförmedlingsorganens sätt att sköta sin förmedlingsuppgift. Det torde här i första hand vara frågan om ändamålsenlig instruktion och utbildning av arbetsförmedlingspersonalen, så att denna har full förståelse för vikten av att iakttaga opartiskhet.

Rörande arbetslöshetsverksamheten enligt understödslinjen har uttalande gjorts endast av *socialvårdskommittén*, som därom yttrat följande.

I samband med behandlingen av arbetsmarknadsstyrelsens ämbetsområde beröra de sakkunniga även det av kommittén förebådade förslaget om införande av en ny hjälpform, socialhjälp, vilken är avsedd att ersätta den nuvarande fattigvården och den kontanta understödsverksamheten för arbetslösa. De sakkunniga påpeka, att om detta förslag realiseras det förhållandet skulle inträffa, att kontanthjälp för arbetslösa icke skulle komma att organisatoriskt bli samordnad med arbetslinjen. Kommittén vill framhålla, att, då den framförde förslaget om den nuvarande kontantunderstödsverksamhetens införande i socialhjälp, detta skedde under förutsättning att obligatorisk arbetslöshetsförsäkring infördes. Denna kommer att täcka den allra största delen av det hjälpbehov, som icke tillgodoses genom anordnade arbeten. Socialhjälp skulle alltså bli en hjälpform, som endast undantagsvis skulle utnyttjas av arbetslösa. Skulle obligatorisk försäkring icke införas, kan detta problem komma i ett annat läge. Till denna fråga återkommer kommittén emellertid i samband med förslaget till den förestående fattigvårdsreformen.

I fråga om de arbetsuppgifter, som avse dispositionen av arbetskraften under krig, mobilisering eller förstärkt försvarsberedskap, ha uttalanden gjorts av riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap och livsmedelskommissionen.

Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap framhåller, att nämndens uppgift att »leda, övervaka och samordna landets försvarsförberedelser på det ekonomiska området» (riksnämndens instruktion § 1) icke är inskränkt till någon viss del av det ekonomiska området utan omfattar detsamma i dess helhet, alltså även arbetsmarknadsområdet. Däremot borde den egentliga planeringsverksamheten åvila den tilltänkta arbetsmarknadsstyrelsen. Den närmare gränsdragningen mellan riksnämndens och arbetsmarknadsorganets funktioner i denna del har, anför nämnden, ännu icke klarlagts men kommer att inom den närmaste tiden bli föremål för överläggningar mellan nämnden och arbetsmarknadskommissionen.

Rörande arbetsblockorganisationen anför riksnämnden bland annat, att det måhända kan ifrågasättas, huruvida icke organisationen bör ha ett mera vidsträckt verksamhetsfält än för närvarande är fallet. Såsom ett betydelsefullt avsnitt kunde däri ingå åtgärder i syfte att begränsa den aktuella efterfrågan på arbetskraft inom jordbruket, vilket även detta i och för sig är en beredskapsfråga. Denna verksamhet kunde bestå i organisations- och rationaliseringsåtgärder av skilda slag. Härutöver gör riksnämnden följande uttalande i ämnet.

Frågorna om blockorganisationens vidare bestånd, om omfattningen av dess arbetsuppgifter och om organiseringen av dess högsta ledning böra enligt nämndens mening göras till föremål för vidare överväganden. Nämnden har för avsikt att gemensamt med livsmedels- och arbetsmarknadskommissionerna upptaga dessa frågor till överläggning och kommer, i den mån överläggningarna leda till förslag om åtgärd av beskaffenhet att böra underställas Kungl. Maj:ts prövning, att avgiva sådant förslag. Vid dessa överläggningar komma självfallet andra av frågorna berörda myndigheter att beredas tillfälle framföra sina synpunkter.

Såvitt nämnden kunnat finna har i betänkandet icke berörts frågan om de särskilda sociala stödåtgärder, som må erfordras i krig. Så torde t. ex. må-

hända tjänstepliktslagens tillämpning komma att kräva dylika åtgärder. Då även dessa torde vara att hänföra till försvarsförberedelser på det ekonomiska området vill nämnden utan att för närvarande framställa något förslag i saken erinra om att denna fråga synes böra i sinom tid upptagas till behandling och att det därvid måhända kan befinnas lämpligt att i viss utsträckning anknyta till den blivande arbetsmarknadsstyrelsen.

Med hänsyn till att nämnden varit nödsakad att inskränka sig till vissa allmänna uttalanden i förevarande ärende och ej kunnat taga ställning till de olika beredskapsproblemen på hithörande område vore det givetvis ur nämndens synpunkt synnerligen önskvärt om med dessa problem sammanhängande frågor ej nu slutgiltigt löstes utan att därmed finge anstå till dess att nämnden vore i stånd att framlägga ett utformat förslag rörande den ekonomiska försvarsberedskapens framtida organisation. Enligt nämnden meddelat uppdrag skall detta ske i sådan tid att eventuella förslag i ämnet kunna framläggas för 1948 års riksdag.

Ej heller *livsmedelskommissionen* kan biträda utredningens förslag, att arbetsmarknadsstyrelsen skall ersätta riksblockmyndigheten som centralorgan för arbetsblockorganisationen. Enligt kommissionens åsikt synes tiden nu vara inne att upptaga frågan om organisationens fortsatta bestånd till övervägande. Kommissionen anför, att vissa skäl otvivelaktigt tala för att organisationen efter viss ombildning göres mera permanent. Frågan om organisationens bibehållande vore emellertid av sådan vikt och omfattning, att den borde göras till föremål för särskild utredning. I avvaktan på resultatet härav borde enligt kommissionens mening den nuvarande ordningen beträffande blockorganisationens centrala ledning lämpligen äga bestånd.

Vad härefter angår frågan om gränsdragningen mellan arbetsmarknadsstyrelsens och socialstyrelsens verksamhetsområden ha olika meningar kommit till uttryck.

Erinran mot förslaget om överflyttning av tillsynen över de erkända arbetslöshetskassorna har anförts endast av *statskontoret*, som i denna del gjort följande uttalande.

Åtskilliga svårigheter föreligga för en avgränsning av socialstyrelsens verksamhetsområde. Särskilt är detta fallet för närvarande, då frågan om socialvårdens framtida utformning i olika hänseenden är under utredning. I detta läge förefaller det statskontoret icke välbetänkt att till det nya verket överföra den verksamhet, som socialstyrelsen nu handhar rörande arbetslöshetsförsäkringen, vars utbyggnad till en obligatorisk försäkring överväges av socialvårdskommittén.

Socialstyrelsen däremot finner det lämpligt och i vissa fall nödvändigt, att i ett arbetsmarknadsverk alla de olika synpunkter, som kunna läggas på arbetsmarknadens skiftande förhållanden, sammanhållas. Därför borde även arbetslöshetsförsäkringen hänföras till arbetsmarknadsstyrelsen och därmed erhålla gemensam ledning med den offentliga arbetsförmedlingen. Försäkringen kunde därigenom få större möjligheter att påverka utvecklingen i en för försäkringen gynnsam riktning. Vidare framhåller styrelsen, att man ej kan bortse från att det understundom kan uppkomma ett motsatsförhållande

mellan arbetsförmedlingen och arbetslöshetsförsäkringen, i allmänhet beroende på missförstånd och felaktig tolkning av stadgar och bestämmelser för försäkring och förmedling — det må sedan vara från kassamedlemmarnas eller förmedlingstjänstemännens sida. Detta motsatsförhållande borde till stor del kunna överbyggas, om de båda verksamhetsgrenarna förenades inom ett och samma ämbetsverk.

Även *socialvårdskommittén* finner det naturligt, att arbetslöshetsförsäkringen förläggas till det verk, under vilket arbetsförmedlingen sorterar. Sambandet mellan arbetsförmedlingarnas och kassornas verksamhet vore så intimt, att det framstode som angeläget att inom den centrala instansen skapa en fast organisatorisk anknytning. Därest en lagstiftning om obligatorisk arbetslöshetsförsäkring kommer att genomföras, bör denna enligt kommitténs mening sortera under arbetsmarknadsstyrelsen.

De erkända arbetslöshetskassornas samorganisation tillstyrker överflyttningen under förutsättning, att samtliga till försäkringen hörande ärenden — således även administrations- och personalfrågor — komma att sortera under den för handläggning av försäkringsärenden föreslagna delegationen, vilken närmare omförmäles i det följande.

Landsorganisationen har i denna del yttrat följande.

Bland medlemmarna i de inom fackförbunden verksamma arbetslöshetskassorna hyses en viss oro för en ordning enligt vilken arbetsförmedling och arbetslöshetsförsäkring skola komma under en och samma centrala ledning. Varje arbetsvägransfall, som föranleder avstängning från arbetslöshetsunderstöd, innebär i viss mån en konflikt mellan den arbetslöse och arbetsförmedlingen och man hyser farhågor för att vid avgörandet om huruvida arbetsvägran skall godkännas eller ej bedömningen ej skall bli fullt opartisk ifall den skall skötas av arbetsförmedlingens chefsmyndighet. Landsorganisationen inser å andra sidan värdet av att arbetsförmedling och arbetslöshetsförsäkring kommer under ledning av en och samma centrala myndighet, som skall ha att följa arbetsmarknadens utveckling och snabbt ingripa för att uppnå en smidig anpassning och effektiv arbetsanskaffning då så erfordras. Landsorganisationen får därför tillstyrka förslaget även i denna del under förutsättning att de sakkunnigas förslag om upprättande av en särskild delegation för handläggning av ärenden rörande arbetslöshetsförsäkring förverkligas i den föreslagna formen med en majoritet av representanter för kassorna.

Liknande synpunkter anföras av *tjänstemännens centralorganisation*.

Arbetsgivareföreningen finner det uppenbart, att arbetslöshetskassornas och arbetsförmedlingens verksamhet måste samordnas, och tillstyrker för sin del den föreslagna överflyttningen.

Arbetsmarknadskommissionen har förklarat, att kommissionen icke motsätter sig att arbetsmarknadsstyrelsen också göres till tillsynsmyndighet för arbetslöshetsförsäkringen.

Mot förslaget om överflyttning från socialstyrelsen till arbetsmarknadsstyrelsen av tillsynen över den privata arbetsförmedlingen har i remissyttrandena icke riktats någon erinran. *Socialstyrelsen* har emellertid i denna del yttrat bland annat följande.

Socialstyrelsen vill något starkare än utredningen gjort framhålla det konkurrens- och motsatsförhållande, som erfarenhetsmässigt förefinnes mellan den offentliga och den privata arbetsförmedlingen. Även om man bör utgå från att dessa ärenden komma att handläggas med oväld av vederbörande tjänstemän inom det nya verket, måste man dock räkna med att de privata arbetsförmedlarna — låt vara med orätt — lätt nog kunna vara benägna för att uppfatta eventuella ingripanden i samband med det centrala arbetsmarknadsorganets tillsyn såsom åtgärder i konkurrenshämmande syfte, trots att motiven äro helt andra.

Beträffande det förhållandet att tillsynen över såväl den offentliga som den privata arbetsförmedlingen förut ålegat samma byrå hos socialstyrelsen bör enligt styrelsen uppmärksammas, att konkurrenshänsyn spelade en väsentligt mindre roll tidigare. Den starka utbyggnaden och effektiviseringen av den offentliga förmedlingen under senare år hade givetvis gjort att konkurrenssynpunkterna blivit mera framträdande.

Utredningens förslag, att tillsynen över den sociala hemhjälpssammansheten icke skall överflyttas till arbetsmarknadsstyrelsen, har tillstyrkts av *socialstyrelsen*, som åberopar, att verksamhetens sociala karaktär vida överväger den arbetsmarknadsmässiga.

Arbetsmarknadskommisionen däremot anser, att tvekan kan råda i detta hänseende. Enligt kommissionens mening kan det sålunda ifrågasättas, om icke det förhållandet att arbetsförmedlingarna i stor utsträckning tjänstgöra som expeditioner för hemhjälpnsnämnderna och i denna egenskap dirigera hemvårdarinnornas verksamhet, bör föranleda, att den centrala ledningen av verksamheten i fråga överföres till arbetsmarknadsstyrelsen. *Kommisionens sakkunniga i frågor rörande kvinnlig arbetskraft* förorda överflyttning av tillsynen till arbetsmarknadsstyrelsen.

Länsstyrelsen i Värmlands län ifrågasätter likaledes överflyttning och anför till stöd härför, att den sociala hemhjälpen mera är att anse som ett arbetskraftsproblem än som egentlig socialvård. Ett överförande av den centrala ledningen till arbetsmarknadsstyrelsen torde, uttalar länsstyrelsen, icke behöva föranleda någon ändring beträffande den särskilda organisation, som för denna verksamhet uppbyggts i kommun- och länsinstanserna.

Även *länsstyrelsen i Västernorrlands län* anser övervägande skäl tala för att hemhjälpssamheten läggas under arbetsmarknadsstyrelsen.

Det av utredningen gjorda uttalandet att med lösningen av frågan om förlikningsmannaväsendets centrala organisation bör anstå i avbidan på resultatet av en av riksdagen begärd utredning i ämnet har tillstyrkts av *socialstyrelsen*, *arbetsmarknadskommisionen* och *länsstyrelsen i Värmlands län* ävensom av *landsorganisationen*, vilken omnämnt, att en särskild framställning om allmän översyn och förstärkning av förlikningsmannainstitutionen inom kort kommer att göras från landsorganisationens sida.

Ej heller i fråga om arbetsmarknadsstatistiken har utredningens förslag mött erinran. *Socialstyrelsen* har sålunda framhållit, att det å ena sidan är betydelsefullt, att arbetsmarknadsstyrelsen, i synnerhet då det gäller

handläggning av ärenden rörande arbetslöshetsförsäkringen, har nära tillgång till kollektivavtal och lönestatistiska uppgifter, men att å andra sidan vissa statistiskt-tekniska skäl uppenbarligen tala för en centralisering av arbetsmarknadsstatistiken hos socialstyrelsen. Dessa olika synpunkter borde beaktas vid en kommande omprövning av arbetsmarknadsstatistikens uppläggning och administration.

Socialvårdskommittén har uttalat, att det vill synas som om ett rationellt tillgodogörande av arbetsmarknadsstatistiken förutsatte, att den omhändertogades av arbetsmarknadsstyrelsen. Då detta spörsmål emellertid torde komma att omprövas i annat sammanhang, framlägger kommittén icke något förslag på denna punkt. *Landsorganisationen* har framhållit önskvärdheten av att den synnerligen välbehövliga översynen av arbetsmarknadsstatistiken snarast kommer till stånd. Med hänsyn till att socialstyrelsen i framtiden kommer att ha föga direkt kontakt med arbetsmarknadsfrågorna i övrigt förefölle det lämpligast, att även statistiken ställdes under arbetsmarknadsstyrelsens ledning.

Något yrkande om inordnande av försvarets socialbyrå i arbetsmarknadsstyrelsen har icke framställts i remissutlåtandena. *Socialbyrån* själv har sålunda ansett, att skäl icke föreligga för en dylik åtgärd. — *Överbefälhavaren* har visserligen anfört, att lämpligheten av att denna byrå skall utgöra ett självständigt organ, direkt underställt Kungl. Maj:t, synes tveksam. Då emellertid socialbyrån nyligen organiserats, anser sig överbefälhavaren icke — i avvaktan på ytterligare erfarenhet — för närvarande böra yrka på förändring i byråns lydndsställning.

Vad slutligen angår utredningens uttalanden beträffande arbetsmarknadsstyrelsens ställning i förhållande till Kungl. Maj:t ha dessa icke föranlett erinran i yttrandena.

Föredraganden.

De centrala arbetsmarknadsuppgifterna äro för närvarande väsentligen fördelade mellan två myndigheter, statens arbetsmarknadskommission och socialstyrelsen. Arbetsmarknadskommissionen, vilken i sin nuvarande form tillkom år 1940, har de mest omfattande uppgifterna av ifrågavarande slag. Kommissionen har att utöva den ledning av den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet, vilken grundas på det nämnda år med stöd av tjänstepliktslagen företagna provisoriska förstatligandet av de kommunala arbetsförmedlingarna. Kommissionen har vidare att fullgöra den verksamhet för bekämpande och lindrande av arbetslöshet, vilken tidigare ankommit på statens arbetslöshetskommission, samt den förebyggande och planerande arbetslöshetsverksamhet, som under de senaste åren upptagits. Även handhavandet av de regleringar, vilka nödvändiggjorts av den under krigsåren och därefter rådande bristen på arbetskraft, har uppdragits åt kommissionen. Av dessa regleringar återstår nu endast den av såväl arbetskrafts- som materialsvårigheter föranledda byggnadsregleringen. Under krigsåren däremot var denna

sida av kommissionens verksamhet tidtals mycket omfattande. Slutligen kan såsom en huvudgrupp av de på kommissionen ankommande uppgifterna nämnas den planerande verksamhet med avseende å arbetskraftens utnyttjande under krig och därmed jämställda förhållanden, i vilken bland annat uppskovsväsendet ingår såsom en del.

Socialstyrelsen var före 1940 tillsynsmyndighet för den offentliga arbetsförmedlingen. Den nämnda år verkställda överflyttningen av ärendena rörande den offentliga arbetsförmedlingen till arbetsmarknadskommissionen hade karaktären av ett provisorium. Styrelsen är för närvarande tillsynsmyndighet för den privata arbetsförmedlingen, den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringen och den sociala hemhjälpen. Styrelsen har vidare bland annat hand om förlikningsmannaväsendet och viss statistik, som avser arbetsmarknaden.

Den centrala organisationen på arbetsmarknadsområdet har i väsentliga delar tillkommit med tanke på den gångna kristidens förhållanden. Efter krigets slut och inför den pågående återgången till fredsförhållanden har det synts nödvändigt att uppta hithörande spörsmål till omprövning.

Vid utverkande av Kungl. Maj:ts bemyndigande att föranstalta om det utredningsarbete, vars resultat nu föreligger, uttalade jag, att det förefölle mig vara uppenbart att det allt framgent kommer att finnas behov av ett centralt, statligt organ för handläggning av de frågor, som avse samhällets arbetsmarknadspolitiska åtgöranden.

Denna uppfattning motiverade jag sålunda. För förverkligandet av en så hög och jämn sysselsättning som möjligt komme otvivelaktigt åtgärder från samhällets sida av arbetsmarknadspolitisk natur att bli erforderliga. Näringslivets egna ansträngningar i detta syfte torde sålunda kräva det allmännas medverkan i fråga om i första hand en effektiviserad yrkesrådgivning och arbetsförmedling samt industriens lokalisering. En till följd av befolkningsutvecklingen vikande tillgång på arbetskraft gjorde det vid en hög sysselsättningsnivå angeläget att särskild uppmärksamhet från samhällets sida ägnades åt sådana åtgärder, som kunde bidra till en så rationell sysselsättning som möjligt av den arbetsföra befolkningen. Strävandena att åstadkomma ett effektivt nyttjande av våra produktiva resurser uteslöte icke risken för perioder av arbetslöshet av mera allmän karaktär eller begränsad till vissa orter eller branscher. Även under sådana förhållanden krävdes åtgärder från samhällets sida, exempelvis för att överföra den friställda arbetskraften till områden med brist på sådan eller för igångsättandet av arbeten i sysselsättningsfrämjande syfte. Jämväl för en kontinuerlig översyn och utbyggnad av den beredskap mot arbetslöshet i form av en omfattande investeringsreserv, som upprättats under senare år, torde erfordras ett centralt organ. I förut nämnda och liknande lägen på arbetsmarknaden torde uppkomma behov av skilda, varandra kompletterande åtgärder, som i fråga om den centrala planläggningen och verkställigheten icke utan olägenheter torde kunna fördelas på olika organ. Erfarenheterna av det nu praktiserade provisoriska systemet syntes mig styrka ett sådant antagande.

Vad jag sålunda anfört har icke föranlett erinran från något håll. Då behovet av ett permanent centralt statsorgan för arbetsmarknadsfrågor sålunda får anses oomtvistligt, torde jag icke behöva närmare uppehålla mig vid frågan härom.

På utredningen har ankommit ett klarlägga, vilka uppgifter som lämpligast kunna uppdragas åt ett centralt arbetsmarknadsorgan för att erforderliga krav på organisatorisk och administrativ samordning i olika avseenden skola kunna tillgodoses. Utredningen har härom uttalat, att de riktlinjer, som följts vid sammanförandet hos arbetsmarknadskommissionen av arbetsmarknadsuppgifter från olika håll, enligt utredningens uppfattning i det väsentliga äro hållbara även för framtiden. Kärnan i det centrala arbetsmarknadsorganets verksamhet måste, anför utredningen, vara ledningen av den offentliga arbetsförmedlingen såsom samhällets främsta instrument för utjämning av utbud av och efterfrågan på arbetskraft. Till denna kärna bör ansluta sig ledningen av de särskilda arbetsmarknadspolitiska åtgärder, som betingas å ena sidan av överflöd på arbetskraft och å andra sidan av brist på arbetskraft. I enlighet härmed kan utredningens förslag i stort sett sägas innebära, att arbetsmarknadskommissionen skall ombildas till ett centralt verk. Utredningen finner vidare lämpligt, att till detta verk förläggas vissa arbetsuppgifter, som nu icke tillhöra arbetsmarknadskommissionen men nära sammanhånga med dess verksamhet. För det nya ämbetsverket föreslår utredningen namnet *arbetsmarknadsstyrelsen*.

Jag ansluter mig till de principiella synpunkter angående verksamhetsområdet för det centrala arbetsmarknadsorganet, varåt utredningen givit uttryck. Utredningens förslag till benämning å det nya centralorganet finner jag mig även böra godtaga.

Jag övergår härefter till att behandla de olika verksamhetsgrenar, som böra ankomma på arbetsmarknadsstyrelsen.

Vid behandlingen i det följande av den lokala arbetsförmedlingsorganisationen föreslår jag, att *den offentliga arbetsförmedlingen* skall definitivt förstatligas. Ledningen av denna organisations verksamhet bör vara arbetsmarknadsstyrelsens främsta uppgift.

Utredningen har gjort särskilda uttalanden rörande två grenar av arbetsförmedlingsorganens verksamhet, nämligen verksamheten för de partiellt arbetsföra och yrkesvägledningen.

Inom den offentliga arbetsförmedlingen har organiserats en specialförmedling för partiellt arbetsföra, vars uppgift är att bereda personer tillhörande nämnda grupp arbete. Denna organisation har beträffande personer, som skadats under militärtjänstgöring, tagits i anspråk för en arbetsvårdande verksamhet, vilken förutom arbetsberedning innefattar yrkesvägledning, yrkesutbildning, lämnande av understöd m. m. För nu angivna verksamhet är sålunda arbetsmarknadskommissionen centralorgan.

Jämlikt bemyndigande den 15 oktober 1943 tillkallade chefen för socialdepartementet nio sakkunniga med uppdrag att verkställa utredning rörande

den partiellt arbetsföra arbetskraften. De sakkunniga, vilka antagit benämningen kommittén för partiellt arbetsföra, ha den 13 mars 1946 avgivit betänkande med förslag till effektiviserad kurators- och arbetsförmedlingsverksamhet för partiellt arbetsföra m. m. (SOU 1946: 24). Kommittén har i detta betänkande föreslagit, att arbetsförmedlingsorganen skola ombesörja icke blott arbetsberedningsverksamhet för de partiellt arbetsföra utan även viss arbetsvårdsverksamhet i övrigt, som erfordras för ifrågavarande kategori. Arbetsmarknadskommissionen skall enligt förslaget vara central arbetsvårdsmyndighet. Betänkandet har varit föremål för remissbehandling. Sedermera ha enligt Kungl. Maj:ts beslut den 21 mars 1947 handlingarna i ärendet överlämnats till arbetsmarknadskommissionen för att av kommissionen beaktas vid den effektivisering och utbyggnad av arbetsvården för partiellt arbetsföra, varom kommissionen kunde komma att föranstalta.

Kommittén har numera även avgivit betänkande (SOU 1947: 18) med förslag angående yrkesvägledning och yrkesutbildning för partiellt arbetsföra m. m. Detta betänkande är för närvarande föremål för remissbehandling.

Utredningen har anslutit sig till kommitténs förslag, att arbetsvårdsverksamheten skall organiseras med utgångspunkt från dess viktigaste del, den arbetsförmedlande verksamheten, och har sålunda räknat med att arbetsmarknadsstyrelsen skall vara central arbetsvårdsmyndighet. Mot denna uppfattning har någon principiell erinran icke gjorts i remissutlåtandena. Även jag är i princip av samma mening. Till frågan om arbetsvårdsverksamhetens innehåll — utöver vad som nu åligger arbetsmarknadskommissionen — samt den närmare gränsdragningen i förhållande till pensionsstyrelsen m. fl. verk torde ställning få tagas i annat sammanhang.

I den offentliga arbetsförmedlingens arbetsuppgifter ingår för närvarande en omfattande yrkesvägledande verksamhet, vilken är anknuten till specialförmedlingen för ungdom men utnyttjas även i arbetsförmedlingens verksamhet beträffande vuxna arbetssökande. Enligt utredningens förslag bör ledningen av denna yrkesvägledningsverksamhet ankomma på arbetsmarknadsstyrelsen. Utredningen har emellertid ansett, att det pågående utredningsarbetet på skolväsendets område bör beaktas vid utformande av organisationen för ifrågavarande ändamål. Någon annan mening har icke framkommit vid remissbehandlingen. Skolöverstyrelsen har emellertid i sitt yttrande anfört, att den medicinska yrkesrådgivningen liksom för närvarande är fallet även i framtiden bör helt ankomma på skolläkarna under skolöverläkarens ledning.

Jag delar för min del utredningens uppfattning rörande yrkesvägledningens administration. Till vad skolöverstyrelsen anfört kan jag icke för närvarande ta definitiv ställning. Tills vidare bör den nuvarande fördelningen av arbetsuppgifterna mellan det centrala arbetsmarknadsorganet och skolöverstyrelsen bestå.

Utredningen har föreslagit, att arbetsmarknadsstyrelsen skall överta samtliga de uppgifter för bekämpande och lindrande av arbetslöshet, vilka nu ankomma på arbetsmarknadskommissionen. Detta innebär bland annat, att sty-

relsen skall organiseras för att i egen regi driva arbeten, samt att styrelsen skall svara för den nu av arbetsmarknadskommissionen omhändertämda beredskapslagringen av materiel för byggnads- och anläggningsarbeten. Utredningen föreslår, att den byggande verksamhet, som alltså enligt utredningens mening bör ombesörjas av arbetsmarknadsstyrelsen, skall ha begränsad omfattning och främst avse mötande av mera tillfälliga ökningsarbeten inom visst begränsat yrkesområde eller geografiskt område. Styrelsen skall dock alltid ha hand om arbeten i sådan omfattning, att den ur beredskapssynpunkt erforderliga miniorganisationen blir fullt sysselsatt.

Utredningens förslag att nämnda uppgifter skola tillkomma arbetsmarknadsstyrelsen har under remissbehandlingen föranlett erinringar ur två synpunkter. Statskontoret har sålunda ansett, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen bör ha bättre förutsättningar att fullgöra ifrågavarande uppgifter än arbetsmarknadsstyrelsen samt att förslaget genomförande kommer att medföra en icke rationell dubbelorganisation. Med anledning härav har statskontoret föreslagit, att den byggande verksamheten och beredskapslagringen skola uppdragas åt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. De erkända arbetslöshetskassornas samorganisation har liksom två reservanter i socialstyrelsen ansett det oförenligt med arbetsförmedlingens neutrala ställning att dess chefsmyndighet jämväl skall fullgöra arbetsgivaruppgifter.

För egen del vill jag med anledning av statskontorets uttalande anföra följande. Den av utredningen föreslagna anordningen medför visserligen en dubbelorganisation, vilken kan synas mindre rationell. Såsom utredningen framhållit, äro emellertid avsevärda fördelar ur arbetsmarknadspolitisk synpunkt förenade med densamma. En organisation, där centralorganet för arbetslöshetsfrågor kan i egen regi driva arbeten, har, enligt vad erfarenheten utvisar, goda möjligheter till att ingripa snabbt och effektivt. Detta torde icke vara fallet om centralorganet är helt beroende av andra myndigheter, kommuner m. fl. för anordnande av arbeten. Ehuru arbetslösheten för närvarande är förhållandevis ringa, är en effektiv beredskap på förevarande område ur samhällsekonomisk och social synpunkt alltså av den största betydelse. Härtill kommer, att enligt vad som framgår av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens yttrande icke oväsentliga svårigheter för väg- och vattenbyggnadsverkets del äro förknippade med verkets sysslande med arbeten, som anordnas för arbetslösa. I verkets normala verksamhet måste strängt ekonomiska synpunkter vara avgörande. När det gäller arbeten, som anordnas av sysselsättningspolitiska skäl, måste de sociala synpunkterna i vissa hänseenden få en utslagsgivande betydelse. Detta betingas av att sistnämnda arbeten ofta måste drivas med icke yrkeskunnig och ibland icke fullgod arbetskraft, av att arbetena med hänsyn till arbetslösheten kunna behöva drivas under olämplig årstid o. s. v. Upprätthållandet av den beredskapsorganisation, som under alla förhållanden måste finnas för att arbeten skola kunna snabbt ordnas vid ökande arbetslöshet, kan vidare vara svårt att samordna med väg- och vattenbyggnadsverkets normala verksamhet. Under

dessa förhållanden synes det lämpligt, att nämnda verks befattning med sysselsättningspolitiskt motiverade arbeten under en högkonjunktur som den nu rådande begränsas. Beredskapens upprätthållande bör främst ankomma på det centrala arbetsmarknadsorganet. Däremot anser jag det icke möjligt att, såsom svenska teknologföreningen synes förutsätta, helt fritaga väg- och vattenbyggnadsverket från uppgifter på nu ifrågavarande område. Vid förekomsten av arbetslöshet i större utsträckning torde en omfattande medverkan från nämnda verk vara ofrånkomlig. I ett sådant läge torde också möjligheterna till ett inordnande av sysselsättningspolitiskt motiverade arbetsföretag i verkets normala verksamhet vara goda.

Av de erkända arbetslöshetskassornas samorganisation m. fl. anförda betänkligheter mot att arbetsförmedlingsorganens chefsmyndighet även fullgör statliga arbetsgivaruppgifter kan jag icke heller dela. Den återopade konfliktsituationen torde överhuvudtaget icke vara aktuell, när det gäller i arbetslöshetsbekämpande syfte anordnade arbeten. Om särskilda förhållanden skulle, såsom fallet varit under krigsåren, nödvändiggöra, att åt arbetsmarknadsorganen uppdrages bedrivandet av arbeten, vilka icke i första hand ha nämnda syfte, synes det mig självfallet, att endast arbetenas art och icke den omständigheten att de bedrivs av arbetsmarknadsorganen får tillåtas inverka på arbetsförmedlingens handhavande av förmedlingsverksamheten.

Jag ansluter mig sålunda till utredningens förslag att arbetsmarknadsstyrelsen skall organiseras för att i viss utsträckning bedriva arbetsföretag i egen regi och att styrelsen skall svara för beredskapslagring av arbetsmaskiner m. m.

Det torde få ankomma på arbetsmarknadsstyrelsen samt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att till prövning upptaga frågan om gränsdragningen mellan myndigheternas verksamhetsområden samt att, i den mån så erfordras, underställa Kungl. Maj:t därvid uppkommande spörsmål till avgörande.

Arbetsmarknadskommissionens nuvarande befattning med arbetslöshets hjälp enligt *u n d e r s t ö d s l i n j e n* torde, såsom utredningen föreslagit, böra överflyttas till arbetsmarknadsstyrelsen. Därest socialvårdskommitténs utredningsarbete skulle föranleda en väsentlig omläggning av hjälpsystemet för arbetslösa, torde frågan få upptagas till förnyad prövning.

Utredningens förslag, att arbetsmarknadsstyrelsen skall överta arbetsmarknadskommissionens befattning med de *arbetsmarknadspolitiska åtgärder, vilka betingas av brist på arbetskraft*, har icke mött erinran under remissbehandlingen. Jag ansluter mig även i denna del till utredningens förslag. Arbetsmarknadsstyrelsen bör sålunda vara centralmyndighet för byggnadsregleringen.

Styrelsen bör tills vidare även fortsätta arbetsmarknadskommissionens för närvarande bedrivna rådgivande verksamhet i frågor rörande industrilokalisering — en verksamhetsgren, som har betydelse såväl ur arbetslöshetssynpunkt som med hänsyn till nu rådande arbetskraftsbrist. I sistnämnda hän-

seende får jag erinra om att statsrådet Ericsson jämlikt bemyndigande den 14 februari 1947 tillkallat särskilda sakkunniga för utredning rörande näringslivets lokalisering. I den mån resultatet av detta utredningsarbete ger anledning därtill, torde frågan om industrilokaliseringen senare få upptagas till förnyad prövning.

Arbetsmarknadskommissionen handhar för närvarande den planläggande verksamheten rörande *dispositionen av arbetskraften under krig och därmed jämställda förhållanden*, i vilken verksamhet bland annat uppskovsväsendet ingår. Kommissionen håller vidare kansli åt den av representanter för arbetsmarknadskommissionen och livsmedelskommissionen bestående riksblockmyndigheten, vilken är centralmyndighet för arbetsblockorganisationen. Utredningen har föreslagit, att arbetsmarknadsstyrelsen skall överta arbetsmarknadskommissionens nuvarande uppgifter på förevarande område samt att styrelsen skall träda i riksblockmyndighetens ställe såsom centralorgan för arbetsblockorganisationen. I sistnämnda del har utredningens förslag avstyrkts av riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap och livsmedelskommissionen, vilka föreslå att frågan om arbetsblockorganisationens fortsatta utformning och uppgifter skall bli föremål för utredning innan frågan om centralmyndigheten för densamma löses. Riksnämnden har härjämte anfört, att det ur nämndens synpunkt vore synnerligen önskvärt om de frågor, som sammanhånga med de olika beredskapsproblemen på hithörande område, ej nu slutgiltigt lösas utan att därmed får anstå till dess riksnämnden är i stånd att framlägga ett utformat förslag rörande den ekonomiska försvarsberedskapens framtida organisation.

Jag finner de i fråga om riksblockmyndigheten framförda erinringarna mot utredningens förslag värda beaktande och föreslår därför, att nämnda myndighet får bestå i avbidan på resultatet av den av riksnämnden omnämnda utredningen rörande arbetsblockorganisationen. Däremot bör arbetsmarknadsstyrelsen såsom utredningen föreslagit överta arbetsmarknadskommissionens befattning med uppskovsväsendet och därmed sammanhängande frågor ävensom den av kommissionen bedrivna allmänt planläggande verksamheten rörande arbetskraftsdispositionen under krigsförhållanden. Frågan om den närmare gränsdragningen mellan riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap och arbetsmarknadsstyrelsen torde icke påverka detta principiella ställningstagande. I vilken utsträckning tidigare upprättad planläggning i framtiden skall upprätthållas, torde få avgöras i annat sammanhang.

Jag övergår härefter till frågan om *gränsdragningen mellan arbetsmarknadsstyrelsen och socialstyrelsen*. I denna del har utredningen föreslagit, att tillsynen över den privata arbetsförmedlingen samt de erkända arbetslöshetskassorna skall överflyttas till arbetsmarknadsstyrelsen, medan tillsynen över den sociala hemhjälpen och förlikningsmannaväsendet samt den av socialstyrelsen handhavda arbetsmarknadsstatistiken tills vidare skola kvarstå hos socialstyrelsen. Beträffande förlikningsmannaväsendet och statistiken har

utredningen förutsatt, att frågan om den centrala organisationen upptages till prövning efter det särskilda utredningar rörande ifrågavarande båda områden verkställts.

Utredningens förslag om överflyttning av tillsynen över de erkända arbetslöshetskassorna har vid remissbehandlingen avstyrkts endast av statskontoret, vilket till stöd härför åberopat pågående utredningsarbete rörande socialvårdens framtida utformning. Förslaget i denna del har däremot tillstyrkts av bland andra socialstyrelsen, socialvårdskommittén, de erkända arbetslöshetskassornas samorganisation, landsorganisationen, arbetsgivareföreningen och tjänstemännens centralorganisation. För egen del finner jag det naturligt, att ärendena rörande arbetslöshetsförsäkringen, vilka nära sammanhånga med de arbetsförmedlings- och arbetslöshetsuppgifter som enligt förslaget skola fullgöras av arbetsmarknadsstyrelsen, böra överflyttas till denna. Jag tillstyrker sålunda utredningens förslag i denna del.

Mot förslaget om överflyttande av tillsynen över den privata arbetsförmedlingen har någon erinran icke framställts. Ehuru otvivelaktigt ett visst konkurrensförhållande består mellan den offentliga och den privata arbetsförmedlingen, synes det mig icke vara lämpligt, att tillsynen över den senare kvarligger hos socialstyrelsen, vilken vid bifall till den av mig föreslagna organisationen i övrigt i framtiden kommer att ha endast ringa kontakt med arbetsförmedlingsspörsmål. Tillsynen bör därför överflyttas till den centrala arbetsförmedlingsmyndigheten, arbetsmarknadsstyrelsen. Jag vill emellertid påpeka, att jag vid behandlingen i det följande av frågan om ärendenas fördelning mellan de olika byråerna inom arbetsmarknadsstyrelsen kommer att förorda, att ärenden rörande den privata och den offentliga arbetsförmedlingen handläggas på skilda byråer. Härigenom torde eventuella farhågor undanröjas för att icke den objektivitet, som självfallet skall präglja handläggningen av förstnämnda ärendesgrupp, upprätthålles.

Frågan om tillsynen över den sociala hemhjälpen har i remissyttrandena varit föremål för delade meningar, i det att socialstyrelsen tillstyrkt utredningens förslag att tillsynen skall kvarligga hos styrelsen, medan bland andra arbetsmarknadskommissionen och två länsstyrelser ifrågasatt överflyttning av tillsynen till arbetsmarknadsstyrelsen. I detta sammanhang torde även böra erinras, att 1941 års befolkningsutredning i det förslag, som ligger till grund för nu gällande bestämmelser rörande den sociala hemhjälpsverksamheten, förordade förläggning av tillsynen till socialstyrelsen endast såsom ett provisorium, samt att utredningen i sitt betänkande om befolkningspolitikens organisation (SOU 1946: 53) förutskickat, att utredningen i ett senare betänkande kommer att föreslå överflyttning av tillsynen till arbetsmarknadskommissionen.

För egen del har jag i propositionen nr 71/1947 angående anslag till den sociala hemhjälpsverksamheten för budgetåret 1947/48 anført, att då verksamheten med den av mig i nämnda sammanhang förordade utbyggnaden kommer att närma sig den av befolkningsutredningen på sin tid angivna ramen, behovet av och riktlinjerna för en ytterligare utbyggnad borde bli föremål för

utredning. Denna utredning skulle verkställas i så god tid, att förslag i ämnet kan föreläggas 1948 års riksdag. Det synes mig lämpligt, att med ett definitivt ställningstagande till frågan om tillsynsmyndigheten för verksamheten får anstå till dess resultatet av nämnda utredning föreligger. Jag tillstyrker sålunda förslaget, att socialstyrelsen tills vidare skall vara tillsynsmyndighet för den sociala hemhjälpsverksamheten.

Vad angår förlikningsmannaväsendet vill jag erinra, att 1945 års riksdag i skrivelse nr 240 hemställt om utredning rörande förstärkning av detsamma. Kungl. Maj:t har den 12 juli 1946 uppdragit åt socialstyrelsen att verkställa den av riksdagen begärda utredningen. I avvidan på resultatet härav och av den ytterligare utredning, som eventuellt kan föranledas av landsorganisationens bebadade framställning i ämnet, torde frågan om den framtida centrala organisationen på förevarande område icke böra upptagas till närmare prövning. Jag tillstyrker sålunda utredningens förslag att ärendena rörande förlikningsmannaväsendet tills vidare skola såsom hittills handhas av socialstyrelsen.

Arbetsmarknadsstatistikens organisation och utformning i övrigt torde få göras till föremål för översyn i särskild ordning. Tills vidare bör, såsom utredningen föreslagit, den hittills mellan det centrala arbetsmarknadsorganet och socialstyrelsen tillämpade fördelningen av det statistiska arbetet bestå.

I detta sammanhang torde jag få omnämna, att jag med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 november 1946 tillkallat ordföranden i statens utlänningskommission N. Hagelin att inom socialdepartementet verkställa översyn av *statens utlänningskommissions och statens flyktingsnämnds* verksamhet och organisation. Denna översyn syftar till att skapa en efter fredsmässiga förhållanden anpassad ordning för handläggningen av de frågor, som hittills ankommit på nämnda organ. Utredningsmannen, som numera fullgjort sitt uppdrag, har härvid bland annat föreslagit, att vissa delar av den nu på utlänningskommissionen och flyktingsnämnden ankommande verksamheten skall överflyttas till arbetsmarknadskommissionen. I särskild proposition till riksdagen biträder jag i huvudsak utredningsmannens förslag i denna del.

Såsom utredningen anförut synes i förevarande sammanhang icke finnas anledning att föreslå ändring i *försvarets socialbyrås* ställning.

Utredningen har rörande arbetsmarknadsstyrelsens *ställning i förhållande till Kungl. Maj:t* uttalat, att i den mån styrelsen får att syssla med verksamhet av kriskaraktär den kommer att vara i behov av samma befogenhet till självständigt handlande, som tidigare tillkommit arbetslöshetskommissionen och nu tillkommer arbetsmarknadskommissionen. Utredningen har särskilt pekat på frågan om befogenheten att besluta om igångsättande av arbetsföretag vid arbetslöshet. Det är enligt min mening ofrånkomligt, att det centrala arbetsmarknadsorganet, även om detsamma organiseras såsom ett centralt verk,

måste kunna beredas samma ställning i krissituationer, som de på området hittills verksamma krismyndigheterna erhållit. Arbetsmarknadsstyrelsen bör sålunda ha ett vidsträckt utrymme för självständigt handlande och följaktligen icke bindas av detaljerade föreskrifter, som kunna vara ägnade att försvåra möjligheterna till snabba och effektiva ingripanden från styrelsens sida i de ofta snabbt växlande förhållanden, som föreligga på arbetsmarknadens område.

Arbetsmarknadsstyrelsens sammansättning m. m.

Gällande bestämmelser rörande statens arbetsmarknadskommission.

Arbetsmarknadskommissionen består enligt den för kommissionen gällande instruktionen av en ordförande och chef samt nio ordinarie ledamöter, av vilka en är vice ordförande och chefs ställföreträdare. För de ordinarie ledamöterna skola finnas ersättare till det antal och med den tjänstgöringstid, som Kungl. Maj:t bestämmer. Ordförande, ordinarie ledamöter och ersättare förordnas av Kungl. Maj:t. Förordnande gäller tills vidare.

Vid handläggning av ärenden rörande uppskov med inställelse till värnpliktstjänstgöring vid mobilisering eller förstärkt försvarsberedskap skall förutom de ordinarie ledamöterna överbefälhavaren eller den han i sitt ställe förordnar såsom extra ledamot taga säte och stämma i kommissionen. Denna föreskrift kompletteras av följande bestämmelser. Då ärende av angivet slag, under tid då riket icke befinner sig i krig, handlägges i annan ordning än såsom pleniärende äger representant för överbefälhavaren delta i överläggningen samt låta till protokollet anteckna avvikande mening. Befinner sig riket i krig och kan utgången av visst ärende — oavsett om detta gäller uppskov eller annat ämne — antagas ha avsevärt inflytande på krigföringen, skall överbefälhavaren i förväg underrättas om tiden för ärendets upptagande till avgörande. I sistnämnda fall skall, därest vid avgörandet närvarande representant för överbefälhavaren det fordrar, beslutet icke träda i kraft utan ärendet ofördröjligen hänskjutas till Kungl. Maj:ts avgörande.

Av de nu fungerande ordinarie ledamöterna i kommissionen är en, kommissionens vice ordförande, samtidigt avdelningschef hos kommissionen. Två ledamöter företräda arbetsgivarintressen, två arbetarintressen och en tjänstemannaintressen. En ledamot är kvinna och en är lantbrukare. Överdirektören och chefen för överstyrelsen för yrkesutbildning är vidare en av de ordinarie ledamöterna.

I den mån Kungl. Maj:t det bestämmer, skola enligt instruktionen finnas *delegationer* för handhavande av särskilda uppgifter. För närvarande finns endast en sådan delegation, nämligen delegationen för ärenden angående inköp av gatsten för statens räkning. Denna delegation tillsattes enligt Kungl. Maj:ts beslut den 31 juli 1942 i samband med att den tidigare fungerande statens steninköpskommitté upplöstes. Delegationen handlägger ärenden rörande sådana inköp av gatsten för statens räkning, som Kungl. Maj:t upp-

drar åt arbetsmarknadskommissionen att verkställa. Delegationen utgöres av kommissionens ordförande och chef, tillika ordförande i delegationen, samt fyra andra medlemmar, en av dem tillika vice ordförande, jämte två suppleanter. Till ledamöter ha utsetts landshövdingen i Göteborgs och Bohus län, tillika vice ordförande, en företrädare för arbetsgivarna och en företrädare för arbetarna inom stenindustrien samt förrådsdirektören i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Sistnämnda myndighet har att verkställa delegationens beslut rörande inköp av sten.

Under tiden 12 september 1940—30 juni 1946 fanns även en delegation för ärenden angående värnpliktslån m. m. Ordförande i delegationen var kommissionens ordförande och chef. Härjämte ingingo först två och sedermera tre ledamöter i delegationen.

Ordförande och ledamöter i delegationer förordnas av Kungl. Maj:t. Förordnande gäller tills vidare.

Vid kommissionens sida är såsom rådgivande församling ställt kommissionens *råd*. Detta utses av Kungl. Maj:t och skall bestå av det antal ledamöter Kungl. Maj:t bestämmer. Antalet ledamöter uppgår för närvarande till ett 30-tal. Flertalet ledamöter representera arbetsgivare och arbetare inom näringslivets olika delar.

Utredningen.

Utredningen föreslår, att arbetsmarknadsstyrelsen skall stå under *chefskap* av en generaldirektör. Särskilt viktiga ärenden böra dock enligt förslaget bli föremål för kollegial handläggning av generaldirektören och styrelsens ledamöter.

Beträffande de olika organisationsformer, som kunna tänkas i fråga om *ledamöterna*, har utredningen anfört följande.

Regeln kan i fråga om de centrala verken sägas vara den, att ledamöterna utgöras av verkets byråchefer och eventuellt andra med dem likställda befattningshavare. I vissa myndigheter äro emellertid ledamöterna av Kungl. Maj:t särskilt för detta uppdrag utsedda personer, medan byråchefer och likställda befattningshavare hos verket i princip icke ingå bland ledamöterna. Vanligen är dock åtminstone någon av ledamöterna förutom chefen (ordföranden) befattningshavare hos myndigheten. På detta sätt äro flertalet centrala krismyndigheter — däribland statens arbetsmarknadskommission — organiserade. Även bland de ordinarie myndigheterna finns denna organisationstyp företrädd. Exempel härpå äro vattenfallsstyrelsen och skogsstyrelsen, i vilka verk samtliga ledamöter förutom chefen äro av Kungl. Maj:t utsedda personer, vilka icke äro befattningshavare hos verken. På senare tid har också en blandad organisationsform kommit till användning bland de ordinarie verken. Så är fallet beträffande överstyrelsen för yrkesutbildning, vars ledamöter utgöras av, förutom chefen, verkets tre byråchefer samt nio av Kungl. Maj:t särskilt utsedda ledamöter.

Rörande representation för arbetsmarknadens partsorganisationer har utredningen anfört följande.

Det är givetvis nödvändigt, att en nära kontakt upprätthålles mellan arbetsmarknadsstyrelsen och arbetsmarknadens parter. Detta kan underlättas

genom att representanter för arbetsmarknadens organisationer ingå i en rådgivande församling vid styrelsens sida. En sådan organisation synes dock icke tillräcklig. Endast genom att ledande personer ur arbetsmarknadens huvudorganisationer ingå såsom ledamöter i styrelsen på samma sätt som de nu ingå som ledamöter i arbetsmarknadskommissionen torde en tillfredsställande anknytning erhållas. Genom en sådan representation erhålles garanti för att de berörda parternas synpunkter komma till uttryck vid behandlingen inom styrelsen av särskilt viktiga ärenden. Deltagandet från organisationsföreträdarnas sida icke blott i överläggningen utan även i besluten är vidare ägnat att skapa förtroende från de enskildas sida och sålunda att stärka styrelsens auktoritet. Detta är av särskild vikt med hänsyn till att de avgöranden, som ankomma på styrelsen, i många fall måste förutsättas bli av ömtålig karaktär och av en ingripande betydelse för stora befolkningsgrupper. Även den omständigheten, att styrelsen torde böra tillerkännas en relativt självständig ställning med vidsträckta befogenheter i vissa lägen, är ägnad att understryka vikten av att förtroendemän från organisationerna deltaga i besluten och bli ansvariga för dessa. Vad nu sagts synes bestyrkas av erfarenheterna från arbetsmarknadskommissionens verksamhet, som torde ha väsentligt underlätats genom den sammansättning kommissionen haft.

Utredningen föreslår, att styrelsen skall bestå av generaldirektören, den överdirektör som enligt utredningens i det följande refererade förslag skall finnas anställd hos styrelsen samt sju av Kungl. Maj:t särskilt utsedda ledamöter. Av sistnämnda ledamöter borde två företräda arbetsgivarna, två arbetarna och en tjänstemännen. Ifrågavarande ledamöter borde utses efter förslag av partsorganisationerna. Utredningen har icke ansett sig böra föreslå, att de återstående två ledamöterna skola företräda vissa bestämda intressen. Närmast till hands anser utredningen ligga, att sistnämnda ledamöter utses bland utanför partsorganisationerna stående personer med mera allmän sakkunskap rörande arbetsmarknadsfrågor.

Med hänsyn till antalet byråchefer anser utredningen praktiska skäl tala emot att dessa skola vara ledamöter. Byråchef eller annan tjänsteman, som är föredragande inför styrelsen in pleno, borde emellertid vara skyldig att till protokollet anmäla, om hans mening icke överensstämmer med det beslut, som fattas av styrelsen.

Någon representant för överbefälhavaren bland ledamöterna föreslås icke.

Den nu beträffande arbetsmarknadskommissionen förefintliga möjligheten att inrätta *delegationer* för handläggningen av vissa ärenden föreslås bibehållen i den formen, att Kungl. Maj:t för särskilda ärenden förordnar, att endast vissa av de i det föregående nämnda, av Kungl. Maj:t särskilt utsedda ledamöterna eller helt andra ledamöter skola ingå i styrelsen.

Med hänsyn till den speciella karaktären av ärendena rörande steninköp föreslår utredningen sålunda, att särskilda ledamöter skola utses för deltagande i handläggningen av dessa ärenden.

En motsvarande anordning anser utredningen böra gälla ärenden rörande arbetslöshetsförsäkring. Som skäl härför åberopar utredningen, att kostnaderna för de erkända arbetslöshetskassornas verksamhet bestridas av de försäkrade och staten, medan arbetsgivarna icke lämna bidrag till dessa kostnader. På grund härav böra enligt utredningens mening arbetsgivarre-

presentanterna icke delta i handläggningen av ärenden, som avse försäkringen. Däremot borde särskilda företrädare för arbetslöshetskassorna ingå i arbetsmarknadsstyrelsen vid handläggningen av ifrågavarande ärenden. På grund av att ärendena rörande arbetslöshetsförsäkring i stor utsträckning kunde komma att avse lagtillämpning, borde härjämte under alla förhållanden en jurist ingå bland ledamöterna vid handläggningen av dessa ärenden. Under sådana förhållanden har utredningen ansett det vara lämpligast, att särskilda ledamöter utses att jämte generaldirektören och överdirektören delta vid behandlingen av försäkringsärenden.

Antalet företrädare för kassorna föreslås till fyra, vilka böra utses av Kungl. Maj:t efter förslag av de erkända arbetslöshetskassornas samorganisation.

Såsom ledamöter i styrelsen vid behandlingen av försäkringsärenden skulle sålunda enligt utredningens förslag ingå generaldirektören, överdirektören samt fem av Kungl. Maj:t utsedda särskilda ledamöter.

Rörande innebörden av förslaget har utredningen anfört följande.

Den föreslagna sammansättningen av delegationen innebär, att kassornas företrädare få majoritet inom delegationen. Ur principiell synpunkt kunna onekligen invändningar resas mot att kassorna på detta sätt få ett utslagsgivande inflytande inom tillsynsmyndigheten. Utredningen har icke förbisett detta men anser icke någon risk för missbruk av denna ställning föreligga från kassornas sida.

Utredningens förslag rörande ifrågavarande delegations sammansättning är icke enhälligt, i det att två ledamöter reserverat sig i detta hänseende.

Ledamoten *Kugelberg* har sålunda anfört följande.

Det synes mig onödigt att anordna en särskild delegation för behandling av ärenden, som röra arbetslöshetsförsäkringen, och jag kan i varje fall icke ansluta mig till utredningens förslag beträffande sammansättningen av denna delegation. Enligt förslaget skulle arbetslöshetskassornas representanter få majoritet inom delegationen. Detta skulle innebära, att kassorna själva erhöles beslutanderätt beträffande sina egna ärenden inom det statliga organ, som hade att utöva tillsyn över deras verksamhet. En sådan konstruktion finner jag ur principiell synpunkt mycket betänklig, och motsvarighet här till torde icke kunna återfinnas på något annat håll inom svensk statsförvaltning.

Ledamoten *Fagerholm* har i denna del anfört följande.

Enligt utredningens förslag få företrädarna för arbetslöshetskassorna majoritet inom delegationen för ärenden rörande arbetslöshetsförsäkring. Av principiella skäl anser jag vid sådant förhållande en möjlighet böra finnas för generaldirektören att, om han icke kan godtaga ett av kassarepresentanterna dikterat beslut i visst ärende, hänskjuta ärendet till behandling av en församling, där kassarepresentanterna icke ha majoritet. Denna församling bör vara arbetsmarknadsstyrelsen i dess ordinarie sammansättning, förstärkt med de fem särskilda ledamöterna i delegationen för ärenden rörande arbetslöshetsförsäkring.

För de av Kungl. Maj:t särskilt utsedda styrelse- och delegationsledamöterna böra enligt utredningens förslag *ersättare* utses.

Utredningen anser slutligen, att något särskilt *råd* vid arbetsmarknadsstyrelsens sida icke är erforderligt.

Yttrandena.

Förslaget att i arbetsmarknadsstyrelsen skola såsom *ledamöter* ingå representanter för arbetsmarknadens partsorganisationer har i remissutlåtandena överlag tillstyrkts eller lämnats utan erinran. Däremot ha olika åsikter kommit till uttryck beträffande antalet ledamöter och byråchefernas ställning.

Arbetsmarknadskommissionen har sålunda anført, att det vid förslagets behandling i kommissionen framkommit, att antalet ledamöter icke borde såsom utredningen föreslagit minskas från tio till nio. Vidare hade framhållits att den kvinnliga representationen bland ledamöterna borde bibehållas. Till frågan om antalet ledamöter i arbetsmarknadsstyrelsen har kommissionen emellertid icke ansett sig böra ta bestämd ställning. Kommissionen har endast framhållit vikten av att olika intressen på arbetsmarknaden bli i möjligaste mån representerade, vilket vore ägnat att säkerställa förekommande ärendens belysning ur olika synpunkter och därmed även hos arbetsmarknadens olika parter förståelse för och tilltro till styrelsens handhavande av sina uppgifter.

Statskontoret finner icke den av utredningen föreslagna organisationsformen tillfredsställande och anför härom följande.

Som statskontoret i åtskilliga sammanhang framhållit, är det av stor vikt, att de olika ämbetsverkens byråchefer, vilka utgöra kärnan i verkens organisation, äro ledamöter av vederbörande styrelser och medansvariga för av verket fattade beslut. Särskilt angeläget är detta i rent administrativa ärenden och personalfrågor. Statskontoret får därför föreslå, att styrelsen skall utgöras av generaldirektören och byråcheferna jämte högst fem representanter för arbetsmarknadens parter. Partsrepresentanternas närvaro vid styrelsens sammanträden lär emellertid kunna begränsas till behandlingen av principiella ärenden och frågor av större räckvidd.

Frågan om byråchefernas ställning har upptagits även i vissa andra yttranden. Sålunda har *socialstyrelsen* — som tillstyrker förslaget om arbetsmarknadsstyrelsens sammansättning i övrigt — anført följande.

I realiteten torde byråcheferna, liksom nu är fallet i statens arbetsmarknadskommission, komma att vara närvarande vid sammanträdena, varför någon minskning i antalet deltagande i sammanträdena icke ernås genom den föreslagna anordningen. Socialstyrelsen finner det otillfredsställande, att verkets chefstjänstemän på detta sätt helt uteslutas ur den beslutande instansen i arbetsmarknadsstyrelsen. Ledamotskap av styrelsen bör i varje fall tillkomma byråchef vid handläggning av de ärenden, i vilka han är föredragande.

Tjänstemännens centralorganisation, civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund och *Sveriges yngre akademikers centralorganisation* ha föreslagit, att byråchef skall vara ledamot i styrelsen i vart fall vid behandlingen av ärenden, som höra till hans byrå.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har uttalat sig för ett bibehållande av överstyrelsens representation bland ledamöterna. *Livsmedelskommissionen*

har vidare uttalat, att det i fortsättningen liksom hittills måste anses önskvärt, att bland ledamöterna i det centrala arbetsmarknadsorganet även finns en representant för jordbruksnäringen.

Mot utredningens förslag, att nu gällande föreskrift angående överbefälhavarens representation i vissa fall i arbetsmarknadskommissionen icke skall givas motsvarande tillämpning beträffande arbetsmarknadsstyrelsen, har *överbefälhavaren* förklarat sig icke ha något att invända vad beträffar förhållandena i fred. Däremot motsätter sig överbefälhavaren ändring i gällande föreskrifter angående hans representation i krig.

Utredningens förslag beträffande en särskild delegation för ärenden rörande arbetslöshetsförsäkring och dess sammansättning har tillstyrkts av *arbetsmarknadskommissionen*. *Ledamöterna Brodén* och *Saemund* ha dock reserverat sig häremot och anslutit sig till den av utredningsledamoten Kugelberg avgivna reservationen till utredningens förslag. Vidare har utredningsförslaget tillstyrkts av *landsorganisationen*, *de erkända arbetslöshetskassornas samorganisation* och *tjänstemännens centralorganisation*. Såsom tidigare omnämnts ha förstnämnda båda organisationer ansett inrättandet av en delegation med den föreslagna sammansättningen vara en förutsättning för överförande av tillsynen över de erkända arbetslöshetskassorna till arbetsmarknadsstyrelsen.

Svenska arbetsgivareföreningen däremot har anslutit sig till den av utredningsledamoten Kugelberg avgivna reservationen och härom anfört följande.

Föreningen vill för sin del bestämt avstyrka den ordning för avgörande av försäkringsfrågor, som utredningens majoritet föreslagit. Även om det nu göres gällande, att kassornas representanter icke komma att missbruka sin ställning inom delegationen, måste det dock ur principiella synpunkter anses fullkomligt förkastligt, att kassarepresentanterna erhålla en sådan faktisk maktställning, att de kunna diktera den kontrollerande myndighetens beslut. Om man, såsom föreningen gör, utgår från den självklara förutsättningen, att arbetsmarknadsstyrelsens chefsmyndighet kommer att behandla försäkringsfrågorna med samma opartiskhet som övriga frågor, vilka komma under chefsmyndighetens bedömande, föreligga inga som helst skäl för ett genomförande av den föreslagna ordningen. Försäkringsfrågorna torde kunna behandlas på samma sätt som övriga ärenden; självklart måste det härvid vara angeläget för försäkringsbyrån inom arbetsmarknadsstyrelsen att hålla nära kontakt med den sakkunskap, som finnes representerad inom de erkända arbetslöshetskassorna.

Socialstyrelsen har i denna del anfört följande.

Socialstyrelsen kan för sin del icke finna det enda av utredningen anförda motivet för anordnande av en särskild delegation för arbetslöshetsförsäkringen vara bärande. Därest bland arbetsmarknadsstyrelsens ledamöter inginge en representant för arbetslöshetskassorna, synes styrelsen vara väl lämpad att omhändervärd tillsynen över försäkringen. Då emellertid de erkända kassorna fästa stort avseende vid att den särskilda delegationen tillsättes, vill styrelsen icke motsätta sig, att så sker. Styrelsen vill emellertid av principiella skäl avråda från att kassorna själva erhålla majoritet i den delegation, som har att besluta om tillsynen över försäkringen.

Enligt socialstyrelsens mening bör chefen för försäkringsbyrån ingå som ledamot i delegationen. Beträffande dess sammansättning i övrigt är det önskvärt, att med hänsyn till de viktiga ärenden av försäkringsteknisk-ekonomisk karaktär, som delegationen kommer att handlägga, i densamma kommer att ingå en representant för sakkunskapen på dessa områden. Delegationen kommer nämligen i stor utsträckning att få taga ställning till frågor rörande statsbidrag, avgiftsvillkor, storleken av avgifter, understödsförmåner och erforderliga fonder, säsonginskränkningar samt korttidsbestämmelser och liknande. Det är därför önskvärt, att i delegationen ingår en ledamot med s. k. aktuariekompetens förenad med djupgående kännedom om arbetsmarknaden. Beroende på arten av försäkringsbyråchefens utbildning bör Kungl. Maj:t som ytterligare ledamot kunna förordna antingen en jurist eller en person med aktuariekompetens.

T. f. byråchefen Jerneman i socialstyrelsen har i särskilt yttrande anfört bl. a. följande.

I motsats till socialstyrelsens majoritet håller jag före, att en förutsättning för arbetslöshetsförsäkringsärendenas överförande till arbetsmarknadsstyrelsen är att samtliga dylika ärenden — sålunda jämväl sådana som gälla administrativa spörsmål och personalfrågor — komma att handläggas av en särskild delegation, givetvis med de undantag, som behövas för att få till stånd en smidigt och effektivt arbetande administrativ ordning.

Vid ett ställningstagande till majoritetsförhållandena inom delegationen bör uppmärksammas, att arbetslöshetskassornas styrelser och funktionärer vid handläggningen av försäkringens ömtåligaste ärenden, nämligen arbetsvägransärenden och tillämpning av konfliktdirektiv, liksom vid andra ärenden enligt vad erfarenheten givit vid handen visat oväld och lojalitet samt ansvar mot det allmänna. Någon risk för annan behandling av dessa ärenden inom en delegation av den sammansättning, som utredningen föreslår, synes mig icke föreligga.

Statskontoret har förklarat, att därest tillsynen över arbetslöshetskassorna skulle komma att överflyttas till arbetsmarknadsstyrelsen, ärenden rörande arbetslöshetsförsäkringen lämpligen böra handläggas av generaldirektören och byråcheferna jämte en eller två representanter för kassorna. En anordning enligt vilken kassarepresentanterna skulle få majoritet måste statskontoret av principiella skäl motsätta sig.

Socialvårdskommittén har i denna del anfört följande.

Det kan enligt kommitténs uppfattning icke vara lämpligt, att majoriteten inom tillsynsmyndigheten skall utgöras av representanter för en verksamhet över vilken myndigheten skall ha att utöva tillsyn. Kommittén föreslår med hänsyn härtill antingen att antalet ledamöter som icke representera kassorna ökas till fyra eller ock att kassarepresentanternas antal minskas till tre. Härvid kommer under alla förhållanden verkets generaldirektör att erhålla utslagsrösten. Skulle det befinnas ändamålsenligt att öka det sammanlagda antalet ledamöter till åtta, synes i delegationen lämpligen böra beredas plats för en person med antingen matematisk eller statistisk kompetens.

Slutligen har *länsstyrelsen i Stockholms län* förklarat sig icke vara alldeles övertygad om lämpligheten av den föreslagna sammansättningen av delegationen och *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* har anfört, att det av

ledamoten Fagerholm reservationsvis framlagda förslaget ur principiell synpunkt synes böra äga företräde framför sakkunnigmajoritetens förslag.

Mot utredningens förslag att arbetsmarknadsstyrelsen icke skall ha någon motsvarighet till det nu vid arbetsmarknadskommissionens sida ställda rådet har under remissbehandlingen icke framställts erinran. Däremot har i några yttranden behandlats den sakkunnigdelegation i frågor rörande kvinnlig arbetskraft, vilken för närvarande är anknuten till arbetsmarknadskommissionen.

Nämnda sakkunnigdelegation — vilken utgöres av ett antal kvinnor under ordförandeskap av den kvinnliga ledamoten i kommissionen — har sålunda föreslagit, att delegationen skall fortbestå såsom ett arbetsmarknadsstyrelsens rådgivande organ.

Arbetsmarknadskommissionen har i denna del framhållit, att frågorna om den kvinnliga arbetskraftens utnyttjande i nuvarande arbetsmarknadsläge äro av synnerlig betydelse samt att kommissionen haft god nytta av den sakkunskap, som kommissionens kvinnosakkunniga representerat. Kommissionen har hänvisat till att utredningen förutsatt, att arbetsmarknadsstyrelsen liksom kommissionen skall kunna tillkalla experter vid handläggningen av vissa ärenden och alltså även anlita en särskild sakkunnigdelegation för ärenden rörande det kvinnliga arbetsmarknadsområdet. Det bör enligt kommissionens mening överlåtas åt arbetsmarknadsstyrelsen att avgöra, i vilken form denna liksom annan sakkunskap bör tillgodogöras.

Landsorganisationen har förklarat sig finna det önskvärt, att fortfarande en särskild instans för central bevakning av frågor rörande kvinnlig arbetskraft upprätthålles. Denna kunde lämpligen ha formen av en rådgivande delegation med möjlighet att ta egna initiativ.

Kommittén för partiellt arbetsföra har erinrat om att kommittén i sitt betänkande med förslag till effektiviserad kurators- och arbetsförmedlingsverksamhet för partiellt arbetsföra m. m. (SOU 1946: 24) föreslagit, att till arbetsmarknadskommissionen skall knytas en delegation för arbetsvårdsfrågor, bestående av representanter för vissa statliga myndigheter samt för de partiellt arbetsföra. Kommittén anser det vara nödvändigt, att former finnas för en kontinuerlig samverkan mellan berörda myndigheter m. fl. i nämnda frågor.

Vissa frågor rörande handläggningen inom arbetsmarknadsstyrelsen av ärenden om arbetslöshetsförsäkring.

De av mig inledningsvis omnämnda sakkunniga för utredning angående de åtgärder, som behöva vidtagas vid en överflyttning från socialstyrelsen till arbetsmarknadskommissionen av ärenden rörande arbetslöshetsförsäkring, ha i den av de sakkunniga avgivna promemorian behandlat vissa frågor rörande handläggningen av försäkringsärendena vid bifall till det i betänkandet rörande ett centralt arbetsmarknadsorgan framlagda förslaget om inrättande

inom arbetsmarknadsstyrelsen av en delegation för dessa ärenden. Härom ha de sakkunniga anfört i huvudsak följande.

Det förefaller naturligt, att registreringsärenden beträffande arbetslöshetskassor handläggas av den särskilda delegationen. Till arbetsmarknadsstyrelsens plenum däremot böra hänkjutas exempelvis sådana försäkringsärenden som avse det internationella samarbetet och beröra frågor angående lagstiftning och allmänna överenskommelser på det arbetsmarknadspolitiska området. Delegationen bör emellertid besluta i dylika ärenden, så snart det mera försäkringsmässiga momentet dominerar. Såsom exempel härpå må nämnas beslut rörande godkännande av sådana överenskommelser mellan svensk och utländsk arbetslöshetskassa, som avses i 21 § 2 mom. arbetslöshetskasseförordningen.

Beträffande ärendenas fördelning mellan arbetsmarknadsstyrelsen in pleno och delegationen för arbetslöshetsförsäkringsärenden synes man vidare böra utgå ifrån, att delegationen skall ha yttranderätt i alla frågor angående tjänstetillsättningar m. fl. personalärenden berörande försäkringsbyrån. Vidare kan det antagas, att lagstiftningsfrågor av större vikt och räckvidd, som beröra arbetslöshetsförsäkringen, komma att behandlas i plenum, sedan delegationen först hörts i ärendet. I det nya ämbetsverkets instruktion och arbetsordning torde böra uppdragas närmare riktlinjer för en ändamålsenlig avgränsning mellan de ärenden, som skola föredragas och avgöras i delegationen, och sådana ärenden av mera löpande och rutinmässig natur, vilka lämpligen böra avgöras av byråchefen eller eventuellt annan tjänsteman å försäkringsbyrån.

I detta sammanhang må framhållas, att arbetslöshetsförsäkringsärendenas handhavande i stor omfattning påkallar ett sådant snabbare avgörande, som möjliggöres genom att beslutanderätten i vissa grupper av ärenden överflyttas på byråchef eller annan befattningshavare. Undantag härifrån måste självfallet gälla bland annat i fråga om de viktigare registreringsärenden och i samband därmed fastställande i varje särskilt fall av exempelvis avgifter och försäkringsförmåner samt klasstillhörighetsregler, fondbildningsföreskrifter m. m. I anledning härav synes det självklart, att försäkringsmässig expertis alltid är företrädd vid delegationens handläggning av ärenden av denna beskaffenhet. Vidare torde frågor angående tillämpning och tolkning av bestämmelserna i försäkringslagstiftningen böra hänskjutas till delegationen i den mån de avse fastställande av helt nya eller väsentligt ändrade principer i sådant hänseende. Arbetsvägransfall och dylika ärenden torde böra avgöras av delegationen endast då fråga är om ändring av arbetslöshetskassas beslut i dylika mål.

I anledning av uppkommen fråga huruvida enskild ledamot av delegationen må kunna besvara sig över delegationens beslut, torde det böra förutsättas, att befogenhet härtill icke kan tillkomma sådan ledamot.

Socialstyrelsen har med stöd av ämbetsverkets instruktion medgivit, att å styrelsens arbetsmarknadsbyrå må regelmässigt avgöras följande slag av ärenden:

- 1) frågor avseende arbetsvägran o. d. av kassamedlem, där icke ändring av kassastyrelsens beslut i sådant ärende anses böra ske,
- 2) frågor rörande tillämpningen i övrigt av bestämmelserna i arbetslöshetsförsäkringslagstiftningen och kassornas stadgar, försåvitt därvid ej avses att fastställa nya eller väsentligt ändrade principer,
- 3) frågor avseende socialstyrelsens befattning med den fortlöpande revisionen av arbetslöshetskassorna,
- 4) frågor angående fastställande av medlemsböcker samt formulär, blan-

ketter och annat arbetsmaterial avseende kassornas bokföring, samarbete med den offentliga arbetsförmedlingen och övriga verksamhet; samt

5) frågor angående anordnande av och program vid upplysningskurser för den offentliga arbetsförmedlingen och de erkända arbetslöshetskassorna.

Man torde kunna utgå ifrån, att den sålunda praktiserade ordningen i huvudsak bör kunna tillämpas även efter arbetslöshetsförsäkringens överflyttning till arbetsmarknadsstyrelsen. Nämnas må särskilt, att ärenden som avse registrering av erkänd arbetslöshetskassas beslut rörande ändring av kassastyrelsens sammansättning eller utseende av firmatecknare o. d. icke torde behöva underställas delegationen.

I yttranden över det betänkande som avgivits av utredningen rörande ett centralt arbetsmarknadsorgan har *socialstyrelsen* anfört i huvudsak samma synpunkter som berörda sakkunniga, medan *t. f. byråchefen Jerneman i socialstyrelsen, de erkända arbetslöshetskassornas samorganisation* och *Sveriges yngre akademikers centralorganisation* uttalat, att även ärenden gällande administrativa spörsmål och personfrågor i samband med försäkringsverksamheten böra handläggas av delegationen för försäkringsärenden och icke av styrelsen i dess allmänna sammansättning.

Slutligen ha ifrågavarande sakkunniga och socialstyrelsen framhållit, att den nu befintliga rådgivande nämnden för den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringen efter tillkomsten av delegationen för försäkringsärenden icke längre torde erfordras.

Föredraganden.

Utredningen har föreslagit, att ledamöterna i arbetsmarknadsstyrelsen skola vara verkets generaldirektör och överdirektör samt sju andra av Kungl. Maj:t utsedda ledamöter. Av sistnämnda sju ledamöter skola enligt förslaget två representera arbetsgivarna, två arbetarna och en tjänstemännen, medan återstående två ledamöter icke skola företräda vissa bestämda intressen. Förslaget kan sägas innebära, att arbetsmarknadsstyrelsen skulle få samma sammansättning som arbetsmarknadskommissionen nu har med det undantaget, att antalet ledamöter skulle minskas med en. Styrelsens byråchefer skola enligt förslaget icke vara ledamöter men — liksom andra tjänstemän hos styrelsen — ha skyldighet att om de såsom föredragande hysa från styrelsens beslut avvikande mening låta anteckna denna till protokollet.

Mot förslaget att arbetsmarknadens partsorganisationer skola vara företrädda bland styrelsens ledamöter har erinran icke riktats under remissbehandlingen. Jag finner också för min del självfallet, att en dylik representation måste finnas i arbetsmarknadsstyrelsen liksom den nu finns i arbetsmarknadskommissionen.

Däremot ha i flera yttranden invändningar gjorts mot att byråcheferna icke skulle erhålla ledamotsställning. I några yttranden har föreslagits, att byråchef i vart fall skall vara ledamot vid handläggningen av ärenden, som tillhöra hans byrå, eller i ärenden, där han är föredragande.

Jag delar i viss mån betänkligheterna mot att byråcheferna helt uteslutas

ur den beslutande församlingen. Emellertid är jag liksom utredningen av den uppfattningen, att de praktiska synpunkterna böra vara avgörande i detta fall. Det synes mig angeläget, att den beslutande församlingen erhåller ett relativt begränsat antal ledamöter. Då jag i det följande föreslår inrättande av åtta byråer inom arbetsmarknadsstyrelsens permanenta organisation, låter sig nämnda synpunkt icke förena med att byråcheferna erhålla ledamotsställning. De böra emellertid regelmässigt vara närvarande vid styrelsens sammanträden och därvid äga deltaga i överläggningarna. För att bereda byråcheferna möjlighet att bringa en från styrelsens beslut avvikande mening till uttryck föreslår jag härjämte, att byråchef skall vara berättigad att låta till protokollet anteckna sådan avvikande mening, oavsett om han är föredragande i ärendet eller om detta tillhör hans byrå. Föredragande byråchef bör liksom annan tjänsteman, vilken är föredragande, vara skyldig att anmäla avvikande mening.

Jag ansluter mig sålunda till utredningens förslag att ledamöterna i styrelsen skola vara generaldirektören, överdirektören och ett antal av Kungl. Maj:t särskilt utsedda ledamöter. Med hänsyn till det önskemål om begränsning av den beslutande församlingens storlek, varom jag förut talat, har jag icke något att erinra mot att antalet särskilt utsedda ledamöter begränsas till sju. Av dessa böra, såsom utredningen föreslagit, fem företräda arbetsmarknadens partsorganisationer.

De särskilt utsedda ledamöterna i styrelsen torde böra förordnas för högst tre år i sänder. För var och en av ifrågavarande ledamöter bör finnas ersättare.

Generaldirektören bör vara ordförande i styrelsen. Vid förfall för honom bör överdirektören inträda såsom ordförande.

Såsom utredningen föreslagit anser jag, att den nu beträffande arbetsmarknadskommissionen gällande föreskriften om överbefälhavarens representation bland ledamöterna vid behandling av uppskovsärenden bör upphöra. Samarbetet mellan arbetsmarknadsstyrelsen och de militära myndigheterna samt de senares möjlighet att göra sin uppfattning i arbetsmarknadsfrågor gällande bör tillgodoses i annan ordning, som närmare ansluter till numera tillämpad praxis.

Utredningen har föreslagit, att *d e l e g a t i o n e r* skola kunna inrättas för särskilda ärendesgrupper, d. v. s. att styrelsens beslutande församling i vissa ärendesgrupper skall kunna ges en annan sammansättning än den vanliga. En sådan delegation föreslås för ärenden rörande steninköp och en annan för ärenden rörande arbetslöshetsförsäkring. Beträffande sistnämnda delegation ha olika åsikter kommit till uttryck.

En ledamot i utredningen har liksom bland remissinstanserna arbetsgivareföreningen ansett delegationen överflödig. Flertalet myndigheter m. fl., vilka uttalat sig i denna fråga, har emellertid tillstyrkt delegationens inrättande. För min del ansluter jag mig till förslaget härom.

Enligt utredningens förslag skall nu ifrågavarande delegation bestå av generaldirektören, överdirektören, en av Kungl. Maj:t utsedd jurist samt fyra

av Kungl. Maj:t utsedda företrädare för de erkända arbetslöshetskassorna. De sistnämnda skulle sålunda få majoritet i delegationen. Utredningen har förklarat sig medveten om att ur principiell synpunkt invändningar kunna resas mot en dylik anordning men har ansett, att någon risk för missbruk från kassornas sida icke föreligger. Förenämnde reservant inom utredningen har emellertid förklarat sig i varje fall icke kunna ansluta sig till majoritetens förslag rörande delegationens sammansättning. En annan ledamot har biträtt förslaget i denna del men förordat, att om generaldirektören icke kan godta ett av kassarepresentanterna dikterat beslut i visst ärende, han skall ha befogenhet att hänskjuta ärendet till avgörande av styrelsen i dess ordinarie sammansättning, förstärkt med de fem särskilda ledamöterna i delegationen.

I flera yttranden har den föreslagna majoritetsställningen för arbetslöshetskassornas företrädare avstyrkts under åberopande av principiella skäl. I några yttranden har även framhållits önskvärdheten av att i delegationen ingår en ledamot med matematisk eller statistisk utbildning.

De åberopade principiella skälen mot att de erkända arbetslöshetskassornas företrädare tillförsäkras majoritetsställning inom delegationen synas mig icke vara av utslagsgivande art. Erfarenheterna av kassornas sätt att hittills handha verksamheten synas ge vid handen, att något starkare statligt grepp över densamma icke erfordras. Det förefaller tvärtom lämpligt, att kassorna erhålla det mått av självstyrelse inom ramen för de av statsmakterna uppdragna riktlinjerna för verksamheten, som en majoritetsställning inom tillsynsmyndigheten skulle innebära. Jag anser mig sålunda böra tillstyrka utredningens förslag i princip.

Jag är emellertid av den uppfattningen, att behovet av försäkringsteknisk-matematisk sakkunskap vid handläggningen av försäkringsärendena är lika framträdande som behovet av juridisk sakkunskap. Enligt utredningens förslag skulle behovet av sistnämnda men icke av förstnämnda sakkunskap säkerställas inom delegationen. Om även en ledamot med försäkringsteknisk-matematisk sakkunskap skulle ingå i delegationen skulle, för bibehållande av majoritetsställningen för kassarepresentanterna, antalet ledamöter i delegationen bli större än jag kan finna lämpligt. Jag förordar därför, att såväl den juridiska som den försäkringstekniskt-matematiska expertisen skall företrädas av tjänstemän, som närvara vid delegationens sammanträden. Försäkringsteknisk-matematisk sakkunskap måste under alla förhållanden vara företrädd inom den byrå, försäkringsbyrån, inom vilken försäkringsärendena enligt mitt i det följande utvecklade förslag skola beredas. Juridisk expertis torde kunna erhållas antingen från försäkringsbyrån eller från någon av styrelsens andra byråer. Under dessa förhållanden synes det sammanlagda antalet ledamöter i delegationen kunna minskas till fem, nämligen generaldirektören, överdirektören och tre företrädare för de erkända arbetslöshetskassorna. Sistnämnda tre ledamöter böra utses av Kungl. Maj:t för tre år i sänder.

Vid förfall för generaldirektören bör överdirektören i hans ställe vara ord-

förande i delegationen. Vid förfall för generaldirektören eller överdirektören synes chefen för försäkringsbyrån böra inträda som ledamot i delegationen. För kassarepresentanterna böra ersättare finnas utsedda.

Den närmare avgränsningen av delegationens befogenheter dels gentemot styrelsen i dess allmänna sammansättning och dels gentemot generaldirektören har behandlats — förutom i vissa yttranden över utredningens förslag — av de sakkunniga, vilka på sin tid tillkallades för att inom socialdepartementet biträda med utredning rörande de åtgärder som behövde vidtagas vid en överflyttning från socialstyrelsen till arbetsmarknadskommissionen av ärenden rörande arbetslöshetsförsäkring. Såvitt angår avgränsningen gentemot styrelsen i dess allmänna sammansättning innebär vad som anförts i nämnda sakkunnigas promemoria, att ärenden, i vilka det försäkringsmässiga elementet icke är dominerande, skola handläggas av styrelsen i dess allmänna sammansättning. Detta skulle sålunda ske beträffande bland annat personalärenden rörande försäkringsbyrån och lagstiftningsfrågor av större vikt och räckvidd. De sakkunniga förutsätta, att delegationen skall ha yttranderätt i ärenden av sistnämnda art. Några remissinstanser, däribland de erkända arbetslöshetskassornas samorganisation, ha däremot framhållit, att delegationen bör ha avgörandet även i personalärenden och andra rent administrativa ärenden i samband med försäkringsverksamheten.

I förevarande fråga ansluter jag mig till den principiella inställning, som kommit till uttryck i nämnda sakkunnigas uttalande. Vad jag i det föregående anfört rörande lämpligheten av en viss självstyrelse för arbetslöshetskassorna hänför sig i stort sett till ärenden av mera utpräglat försäkringsmässig karaktär. Beträffande ärenden, i vilka det rent administrativa elementet överväger, gör sig icke samma intresse av självstyrelse gällande. Tvärtom fordrar samordningen av de olika grenarna av styrelsens verksamhet, att vissa dylika administrativa ärenden åtminstone formellt handläggas av styrelsen i dess allmänna sammansättning. Delegationen bör emellertid i samtliga sådana ärenden av större vikt ha möjlighet att avge yttrande. Jag förordar därför, att på delegationen skola ankomma ärenden rörande erkända arbetslöshetskassor samt deras verksamhet, dock att frågor rörande framställningar om anslag, lagstiftningsfrågor av större vikt samt andra frågor av större betydelse för den allmänna arbetsmarknadspolitiken skola handläggas av styrelsen i dess ordinarie sammansättning. Även frågor rörande försäkringsbyråns personal och organisation böra handläggas i sistnämnda ordning. Delegationen bör ha rätt att yttra sig i frågor, som skola avgöras av styrelsen i dess allmänna sammansättning men som beröra delegationens verksamhetsområde. Vid tvekan i vilken ordning visst ärende skall handläggas, bör generaldirektören ha att fatta beslut härom.

Beträffande gränsdragningen mellan delegationens och generaldirektörens befogenheter måste uppenbarligen tillämpas den principen, att ärenden av större vikt skola hänskjutas till delegationen, medan ärenden av mera rullmässig karaktär skola avgöras av generaldirektören eller, efter hans bemyndigande, av överdirektören eller befattningshavare tillhörande försäkrings-

byrån. Gränsdragningen i förevarande hänseende torde icke behöva behandlas närmare i detta sammanhang.

Såsom utredningen framhållit, synes någon anledning icke finnas att bibehålla det råd, som nu finns vid arbetsmarknadskommissionens sida. Icke heller den nu i anslutning till socialstyrelsen verksamma rådgivande nämnden för den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringen synes erforderlig efter införande av delegationen för försäkringsärendena. Slopandet av denna nämnd förutsätter viss ändring av förordningen om erkända arbetslöshetskassor, vilken jag anmäler i annat sammanhang denna dag.

Å andra sidan finner jag angeläget, att arbetsmarknadsstyrelsen beredes möjlighet att i mån av behov anlita experter och sakkunniga. Såsom i vissa yttranden framhållits, synes behov bland annat föreligga för styrelsen att äga tillgång till sakkunskap i frågor rörande kvinnlig arbetskraft. Detta behov bör enligt min mening tillgodoses genom inrättande av en särskild sakkunnigdelegation för nämnda frågor. Den smidigaste anordningen synes härvid vara, att arbetsmarknadsstyrelsen tillkallar de sakkunniga.

Vad nu anförts synes böra äga motsvarande tillämpning i fråga om den av kommittén för partiellt arbetsföra föreslagna delegationen för arbetsvårdsfrågor. Om behov anses föreligga av ett särskilt organ för underlättande av samarbetet mellan de myndigheter, vilka ha befattning med frågor rörande nämnda klientel, synes i avbidan på vidare erfarenhet en samlagsdelegation böra inrättas genom överenskommelse mellan de berörda myndigheterna.

Byråindelningen.

Nuvarande organisation.

Arbetsmarknadskommissionens kansli består sedan den 1 augusti 1946 av sex byråer samt fem fristående sektioner. Kansliet är fördelat på två avdelningar. Till första avdelningen höra arbetsförmedlingsbyrån, sektionen för ungdomsförmedling och yrkesvägledning, sektionen för administrativa ärenden rörande länsarbetsnämnderna, kanslisektionen samt militära beredskapsbyrån. Till andra avdelningen höra socialhjälpbyrån, tekniska byrån, sociala beredskapssektionen, tekniska beredskapssektionen, kameral- och förrådsbyrån samt byrån för ärenden angående byggnadstillstånd.

De olika byråerna och sektionerna ha i huvudsak de arbetsuppgifter som framgå av följande redogörelse.

På *arbetsförmedlingsbyrån* ankommer att planlägga och övervaka den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet. Ärenden rörande specialförmedling för ungdom — samt rörande den av nämnda specialförmedling handhavda yrkesvägledningsverksamheten — handläggas dock av den fristående sektionen för ungdomsförmedling och yrkesvägledning. Från arbetsförmed-

lingsbyråns handläggning äro vidare undantagna personal-, lokal- och vissa andra administrativa ärenden, vilka handläggas av den fristående sektionen för administrativa ärenden rörande länsarbetsnämnderna.

På arbetsförmedlingsbyrån ankomma även ärenden rörande vissa delar av den verksamhet, som utöver det egentliga förmedlingsarbetet ålagts länsarbetsnämnderna och de lokala arbetsförmedlingsorganen. Arbetsförmedlingsbyrån har sålunda att handlägga

1) ärenden rörande arbetsvård åt under militärtjänstgöring skadade personer;

2) på arbetsmarknadskommissionen ankommande ärenden rörande utländsk arbetskrafts utnyttjande inom landet; samt

3) vissa andra ärenden rörande flyktingars omhändertagande inom landet, vilka ärenden betingas av att arbetsförmedlingsorganen i vissa hänseenden utnyttjas såsom lokala företrädare för utlänningskommissionen och flyktingsnämnden.

Inom arbetsförmedlingsbyrån finns organiserad en särskild utlänningssektion med relativt fristående ställning. Inom byrån i övrigt ha organiserats särskilda underavdelningar dels för tjänstemannaförmedlingen (tjänstemannaförmedlingens huvudcentral) dels ock för arbetsvård åt under militärtjänstgöring skadade samt arbetsberedning åt partiellt arbetsföra i övrigt.

Sektionen för ungdomsförmedling och yrkesvägledning inrättades den 1 januari 1944 för handläggning av ärenden rörande nämnda verksamhetsgrenar. Dessa ärenden handlades tidigare å arbetsförmedlingsbyrån.

De ärenden, som handläggas å *sektionen för administrativa ärenden rörande länsarbetsnämnderna*, kunna indelas i två huvudgrupper nämligen.

1) ärenden rörande länsarbetsnämndernas och de lokala arbetsförmedlingsorganens personal; samt

2) ärenden rörande länsarbetsnämndernas och de lokala arbetsförmedlingsorganens lokal- och materielbehov samt omkostnader.

Å *kanslisektionen* handläggas

1) ärenden rörande kommissionens kanslipersonal och byggnadskontrollanter;

2) ärenden rörande kansliets inre organisation samt ordningsföreskrifter m. m. för kansliet;

3) vissa juridiska ärenden (rörande lagsökningar, målsägandetalan, verkställighet av dom m. m.);

4) ärenden rörande viss statistik;

5) ärenden rörande den för kansliet gemensamma registreringen av in- och utgående post samt angående bibliotek och arkiv;

6) ärenden rörande kommissionens anslagsaskanden; samt

7) remisser och andra ärenden, som icke beröra någon annan byrå eller sektion.

Å sektionen ankommer även en allmänt rådgivande verksamhet inom kansliet i juridiska angelägenheter.

Militära beredskapsbyrån bildades den 1 augusti 1946 genom sammanslagning av kommissionens förutvarande utrednings-, uppskovs- och arbetsblocksbyråer, av vilka arbetsblocksbyrån tillika var riksblockmyndighetens kansli. Sådana ärenden rörande frivillig arbetskraft till jordbruket under nuvarande förhållanden, vilka förut tillhört arbetsblocksbyrån, ha dock överförts till arbetsförmedlingsbyrån.

Å militära beredskapsbyrån handläggas

1) ärenden angående förberedelser för arbetsmarknadens reglering under krigsförhållanden (t. ex. ärenden rörande företags-, mönstrings- och beredskapsregistren, anskaffande av reservarbetskraft till den krigsviktiga indu-

strien och jordbruket, anskaffande av beredskapspersonal i övrigt samt planläggning för tillämpning av tjänsteplikt);

2) ärenden angående jordbrukets blockorganisation, varvid byrån även är kansli för riksblockmyndigheten;

3) ärenden angående uppskov jämlikt uppskovskungörelsen;

4) ärenden angående förberedelser för anstånd med eller hempermittering från värnpliktstjänstgöring jämlikt 28 § värnpliktslagen (beredskapstjänstgöring) beträffande vissa kategorier värnpliktiga; samt

5) ärenden angående anstånd med eller angående övningsuppehåll under värnpliktstjänstgöring jämlikt 27 § värnpliktslagen (fredstjänstgöring).

Socialhjälsbyrån har att handlägga ärenden rörande olika slag av arbetslöshetshjälp.

Byrån är organiserad på två sektioner, vilka här benämnas A-sektionen och B-sektionen.

Å A-sektionen handläggas ärenden angående

1) arkivarbeten och musikerhjälp (även för flyktingar);

2) kurser i allmänbildande ämnen; samt

3) understöd åt vissa f. d. tobaksarbetare.

Handläggningen av ärenden rörande arkivarbeten utgör sektionens huvudsakliga arbetsuppgift.

Å B-sektionen handläggas ärenden rörande

1) hänvisning, överflyttning och utbyte av arbetskraft vid beredskapsarbeten;

2) kontantunderstöd och hyreshjälp;

3) arbetslösas deltagande i yrkesutbildningskurser; samt

4) de statliga gatstenstillverkningarna.

Å *tekniska byrån* ankommer handläggningen av ärenden rörande

1) statliga beredskapsarbeten i arbetsmarknadskommisionens eller annan myndighets regi samt statskommunala beredskapsarbeten;

2) statsbidrag till detaljplanering av kommunala och enskilda investeringsobjekt;

3) generalplaneutredningar för vattenförsörjning och avlopp; samt

4) vissa vägbyggnadsarbeten (de s. k. 15-miljonersarbetena).

Byrån har under de senaste åren dessutom haft att handlägga ärenden avseende vissa tillfälliga uppdrag av teknisk natur, som lämnats kommissionen. Bland dessa uppdrag kunna nämnas uppförande av barackläger för flyktingar, nedtagning av baracker och överförande av dessa till Norge, Danmark och Polen, uppförande av baracker för fångvårdsstyrelsens räkning samt utförande av vissa fornvårdsarbeten.

Sociala beredskapssektionen trädde i verksamhet under mars månad år 1945. Dess arbetsuppgifter avsågos främst skola bli utarbetande av prognoser över utvecklingen på arbetsmarknaden, kontaktverksamhet med arbetsgivar- och arbetarorganisationer samt planering av åtgärder för förebyggande av arbetslöshet vid väntade permitteringar eller avskedanden inom näringslivets olika områden. Vid sin planering av arbetslöshetsförebyggande åtgärder skulle sektionen i första hand undersöka och föreslå andra åtgärder än beredskapsarbeten.

Utöver nu nämnda från början förutsedda arbetsuppgifter har sektionen tilldelats en rad andra uppdrag, främst i samband med byggnadsregleringen. Sektionen handhar vidare ärenden rörande industrilokalisering.

Tekniska beredskapssektionen trädde i verksamhet under mars månad 1945. Sektionens arbetsuppgifter utgöras av

1) ärenden rörande upprättande av investeringsreserv; samt

2) ärenden rörande detaljplanering av företag i investeringsreserven utom ärenden rörande statsbidrag till kommuner m. fl. för dylik planering.

Därjämte har hösten 1946 å sektionen handlagts ärenden rörande vissa statliga myndigheters petitaframställningar, vilka remitterats till arbetsmarknadskommissionen för yttrande. Undersökningar ha härvid utförts rörande de ifrågasatta investeringarnas inverkan på arbetsmarknaden och storlek i förhållande till de normala investeringarna.

Kameral- och förrådsbyrån är organiserad på tre sektioner för handläggning av

- 1) kamerala frågor;
- 2) revision; samt
- 3) intendentur.

Inom kamerala sektionen finnas särskilda detaljer för dels kassaärenden, dels bokföring, dels ock avlönings- m. fl. ärenden. Revisionssektionen har hand om granskningen av länsarbetsnämndernas räkenskaper, ansökningar om årskostnadsbidrag m. m. Intendenturärendena avse inköp, försäljning och förvaltning av materiel m. m.

De arbetsuppgifter som ankomma på *byrån för ärenden angående byggnadstillstånd* framgå av namnet.

Såväl inom som utom byråindelningen anlitas för särskilda uppdrag *sakkunniga och experter*.

Såsom i det föregående angivits handläggas för närvarande ärenden rörande den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringen och den privata arbetsförmedlingsverksamheten inom *socialstyrelsen å arbetsmarknadsbyrån* (första byrån). I den mån styrelsen tager befattning med allmänna ärenden rörande arbetsmarknadsfrågor (främst remisser) ankomma även dessa på arbetsmarknadsbyrån. Före det provisoriska förstatligandet av den offentliga arbetsförmedlingen 1940 handlades å byrån även ärenden rörande denna del av arbetsförmedlingsverksamheten. Vid det provisoriska förstatligandet delades byrån, och de befattningshavare, som hade att särskilt syssla med ärenden rörande den offentliga arbetsförmedlingen, överflyttades till arbetsmarknadskommissionen.

För utförligare uppgifter rörande nuvarande byråindelning torde jag få hänvisa till betänkandet rörande ett centralt arbetsmarknadsorgan, sid. 96—114.

Utredningen.

I fråga om arbetsmarknadsstyrelsens kansliorganisation skiljer utredningen mellan en *permanent del* och en *krisdel*. Den permanenta delen avser utredningen för sådana arbetsuppgifter, vilka såvitt kan bedömas äro av bestående art och vilkas omfattning kan överblickas så långt, att det fasta personalbehovet kan fastställas med rimlig säkerhet. Utredningens mening är, att inom den permanenta delen ordinarie och extra ordinarie befattningar skola inrättas i den omfattning, som är vanlig inom den icke krisbetonade statsförvaltningen. Däremot räknar utredningen med att lösliigare anställ-

ningsförhållanden i större eller mindre utsträckning måste komma till användning inom krisdelen. Utredningens förslag omfattar endast vad utredningen hänfört till den permanenta delen av organisationen.

Utredningen har till en början behandlat frågan om *vilka delar av arbetsmarknadsstyrelsens verksamhet, som kunna anses tillhöra den permanenta delen* av styrelsens uppgifter, och vilka som falla utanför denna del. Utredningen har härvid anført, att flertalet av de arbetsuppgifter, som enligt utredningens förslag skola tillkomma arbetsmarknadsstyrelsen, måste anses vara av bestående natur. Endast utlänningsärendena och ärendena rörande byggnadsregleringen anses av utredningen böra lämnas utanför den permanenta organisationen. Därjämte har utredningen, med hänsyn till att arkivarbetssystemet enligt Kungl. Maj:ts beslut den 15 februari 1946 vore föremål för översyn, icke ansett sig kunna framlägga förslag till personalorganisation för denna gren av verksamheten.

Såvitt angår utlänningsärendena har utredningen anført, att huvuddelen av de arbetsuppgifter, som nu ankomma på arbetsförmedlingsbyråns utlänningssektion, icke torde vara att betrakta som krisuppgifter utan vara av den beskaffenheten, att de komma att kvarstå under överskådlig tid. Organisationen på ifrågavarande område är emellertid enligt utredningens uppfattning så nära beroende av hela den för utlänningsverksamheten uppbyggda krisorganisationens framtida ställning, att arbetsmarknadsstyrelsens befattning med utlänningsärendena icke kunnat av utredningen bedömas.

Rörande den nu på arbetsmarknadskommissionen ankommande arbetslöshetsverksamheten har utredningen åberopat, att enligt vad erfarenheterna utvisar denna verksamhet innefattar en bestående arbetsuppgift. Utredningen har härom anført följande.

Såvitt angår planeringsarbetet föreligga goda möjligheter att uppskatta personalbehovet. Däremot är det uppenbarligen omöjligt att närmare bedöma behovet av personal för ledningen av själva hjälpverksamheten i framtiden. Endast det minimibehov av personal, som erfordras för upprätthållande av nödig beredskap på området, kan nu bedömas. Osäkerheten i fråga om det faktiska framtida personalbehovet synes — bortsett från verksamheten rörande arkivarbetena, vilken verksamhet är under utredning i särskild ordning — icke böra föranleda till att det nuvarande provisoriet förlänges såvitt angår denna minimiorganisation. Däremot bör givetvis all försiktighet iakttagas vid fastställande av minimiorganisationen. Den omständigheten att arbetslösheten för närvarande är mycket liten i förhållande till vad tidigare varit fallet, synes lämna goda förutsättningar att avgöra hur långt minimiorganisationen kan nedpressas.

Vidare har utredningen i detta sammanhang berört *beredskapssynpunkternas betydelse* i fråga om organisationen. Utredningen har härvid anført, att det nuvarande arbetsmarknadsläget i förhållande till vad tidigare varit fallet ställer relativt små krav på den centrala organisationen för bekämpande av arbetslöshet och för hjälpverksamhet vid arbetslöshet. Man borde emellertid vara beredd på att det nuvarande tillståndet med knapphet på arbetskraft kunde komma att på nytt övergå i en arbetslöshetsperiod. Den allmänt

förändrade inställningen till spörsmålen i samband med sysselsättningspolitiken medförde, att man borde räkna med samhällseliga ingripanden på ett tidigare stadium och med större målmedvetenhet än fallet varit vid föregående arbetslöshetskriser. I ett sådant läge komme mycket stora krav att ställas på det centrala arbetsmarknadsorganet. Detta borde enligt utredningens uppfattning organiseras med tanke på dessa krav. En stomme till den utbyggda organisationen borde finnas redan i ett läge sådant som det nu rådande.

I fråga om byråindelningens utformning ur beredskapssynpunkt har utredningen anfört följande.

Denna kan i huvudsak ske på två olika sätt. Det ena innebär, att för visst ändamål, som under nuvarande förhållanden endast fordrar en fåtalig personalkader, upprättas en särskild byrå under en chef, vilken svarar för planläggningen av den verksamhet, som erfordras vid större påfrestning. Inträder en situation, då planerna måste sättas i verket, förstärkes byrån med tillfällig personal på underordnade poster. Det andra sättet är att inom en byrå sammanföra olika arbetsuppgifter, som under nuvarande förhållanden endast fordra relativt fåtalig personal, samt inom byrån organisera underavdelningar, vilka vid behov kunna tillfälligt brytas ut och erhålla ställningen av fristående byråer eller därmed likställda enheter. Härvid kan chefskapet för den utbrutna enheten antingen ordnas så, att chefen för densamma behåller denna ställning och alltså eventuellt tillfälligt förordnas som byråchef, eller också kan någon utanför verket stående för ändamålet lämplig person tillfälligt knytas till verket såsom chef för den fristående enheten. Intet av dessa olika förfaringssätt kan i princip tillerkännas företräde framför de övriga. Valet måste bli beroende på förutsättningarna i det särskilda fallet. Båda de nämnda huvudformerna ha använts i utredningens förslag.

Arbetsförmedlingsärendena — i vilket begrepp utredningen icke inräknar personalärenden och andra ärenden av administrativ natur — handläggas inom arbetsmarknadskommissionen av arbetsförmedlingsbyrån samt sektionen för ungdomsförmedling och yrkesvägledning. Utredningen upplyser, att arbetsförmedlingsbyrån med undantag av utlänningssektionen den 1 december 1946 hade en tjänstemannapersonal — varmed utredningen i detta sammanhang avser befattningshavare i lägst kanslists (kansliskrivares) löneställning — om 31 personer samt en biträdespersonal om 21 personer. För utlänningssektionen voro motsvarande siffror 12 och 11, varjämte 7 personer voro utlånade från sektionen till olika länsarbetsnämnder. Sektionen för ungdomsförmedling och yrkesvägledning hade vid nämnda tidpunkt en tjänstemannapersonal om 18 personer och en biträdespersonal om 9 personer.

Såvitt utvecklingen nu kan bedömas, finner utredningen mera sannolikt att arbetsförmedlingsbyråns storlek kommer att ytterligare ökas än att densamma kommer att minskas. Däremot beräknar utredningen att personalstyrkan inom sektionen för ungdomsförmedling och yrkesvägledning kan efter slutförande av vissa arbetsuppgifter av engångskaraktär minskas något.

Utredningen anser uppdelningen av arbetsförmedlingsärendena mellan arbetsförmedlingsbyrån samt sektionen för ungdomsförmedling och yrkesvägledning förenad med vissa olägenheter därigenom att en enhetlig ledning

av den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet försvåras, risk för dubbelarbete uppkommer o. s. v. Utredningen har därför övervägt möjligheterna att sammanföra ifrågavarande ärenden inom en enda byrå. Redan den storlek en sammanslagen byrå skulle få är emellertid enligt utredningens mening ett bestämt hinder för ett sammanförande. Arbetsförmedlingsärendenas handläggning föreslås därför av utredningen fördelad på två byråer.

Utredningen har härefter övervägt olika möjligheter till fördelning av ärendena mellan de båda byråerna. Härvid har utredningen bl. a. anført, att ett genomförande av det av kommittén för partiellt arbetsföra framlagda förslaget om inrättande av en särskild arbetsvårdsbyrå skulle innebära en uppdelning av det slag utredningen åsyftar. Av tidigare anförda skäl är utredningen emellertid icke beredd att förorda genomförandet under nuvarande förhållanden av förslaget om en särskild arbetsvårdsbyrå.

Utredningen har stannat för att föreslå, att sektionen för ungdomsförmedling och yrkesvägledning samt ärendena rörande partiellt arbetsföra sammanföras inom den ena av byråerna. Härom har utredningen anført följande.

Ärendena rörande ungdomsförmedling och yrkesvägledning böra utgöra en huvuduppgift för denna byrå. Ur arbetsutjämningsynpunkt synes det lämpligt, att hit överflyttas även en del av de ärenden, som nu handläggas å arbetsförmedlingsbyrån. Härvid böra i första hand ärendena rörande partiellt arbetsföra komma i fråga. Dessa ärenden ha ett visst samband med yrkesvägledningen, vilken är ett viktigt hjälpmedel när det gäller åtgärder rörande partiellt arbetsföra. Vidare vinnes genom angivna kombination, att man inom en byrå får samlade viktiga ärendesgrupper, beträffande vilkas framtida handläggning viss osäkerhet råder på grund av att utredningsarbete av betydelse för den blivande organisationen pågår. Denna byrå bör organiseras på sådant sätt att en eventuell omorganisation efter slutförandet av nämnda utredningsarbete icke försvåras.

Utredningen föreslår för de två nu ifrågavarande byråerna benämningarna första arbetsförmedlingsbyrå och andra arbetsförmedlingsbyrå samt sammanfattar de båda byråernas arbetsuppgifter på följande sätt.

Första arbetsförmedlingsbyrån bör ha i stort sett samma uppgifter som den nuvarande arbetsförmedlingsbyrå med undantag för att ärendena rörande partiellt arbetsföra bortfalla. Härjämte böra två mindre förändringar beträffande arbetsuppgifterna genomföras. Till första arbetsförmedlingsbyrån böra sålunda föras de nu på socialstyrelsens arbetsmarknadsbyrå ankommande ärendena rörande den privata arbetsförmedlingen. Å andra sidan bör statistiken över arbetslösheten inom fackförbunden sammanföras med huvuddelen av den övriga statistik, vars bearbetning ankommer på det centrala arbetsmarknadsorganet. Ingendera av nämnda förändringar är av den karaktären, att den inverkar på personalbehovet.

Andra arbetsförmedlingsbyråns arbetsuppgifter bli dels ärenden rörande ungdomsförmedling och yrkesvägledning, dels ärenden rörande arbetsvård åt under militärtjänstgöring skadade personer samt arbetsberedning åt partiellt arbetsföra i övrigt.

I fråga om *arbetslöshetsärendena* föreslår utredningen till en början, att socialstyrelsens arbetsmarknadsbyrå överflyttas till arbetsmarknadsstyrelsen

och där bildar en byrå, för vilken utredningen föreslår benämningen försäkringsbyrå. Denna byrås arbetsuppgifter böra enligt förslaget vara desamma, som nu ankomma på socialstyrelsens arbetsmarknadsbyrå, med undantag för att ärenden rörande den privata arbetsförmedlingen, såsom nyss anförts, böra överflyttas till första arbetsförmedlingsbyrån samt att de allmänna arbetsmarknadsärenden, vilka nu handläggas å arbetsmarknadsbyrån, i stort sett bortfalla.

Rörande arbetslöshetsärendena i övrigt anför utredningen, att en teknisk byrå under alla förhållanden erfordras inom arbetsmarknadsstyrelsen med hänsyn till de arbetsuppgifter, som enligt utredningens förslag skola tillkomma styrelsen. Vidare fordras en byrå för de uppgifter, som nu ankomma på socialhjälsbyrån. Organisationen för de ärenden, som handläggas av de nuvarande sociala och tekniska beredskapssektionerna, synes däremot utredningen i hög grad tveksam. Utredningen har tagit i betraktande följande två olika alternativ.

1) De båda byråerna sammanföras till en planläggningsbyrå. Organisationen skulle alltså bli en planläggningsbyrå, en socialhjälsbyrå och en teknisk byrå.

2) De båda sektionerna fördelas på socialhjälsbyrån (sociala beredskapssektionen) och tekniska byrån (tekniska beredskapssektionen).

Utredningen anför, att vissa skäl otvivelaktigt kunna åberopas för det förstnämnda alternativet. Utredningen förordar emellertid det andra alternativet och anför till stöd härför följande.

Det synes med hänsyn till arbetsutjämnningen på längre sikt och ur beredskapssynpunkt principiellt lämpligt att sammanföra de planläggande och verkställande uppgifterna inom samma byråer. Under nuvarande förhållanden ha verkställighetsåtgärderna relativt ringa omfattning och huvudvikten kan sägas ligga på planläggningsarbetet. Även om ett fortsatt planläggningsarbete icke får försummas under en arbetslöshetskris, måste under en sådan tyngdpunkten förflyttas till verkställighetsskedet. Det är då lämpligt att för verkställighetsarbetet kunna utnyttja personal, som är förtrogen med planläggningen.

För ett sammanförande av planläggning och verkställighet talar vidare den omständigheten, att det under en kris torde komma att visa sig mycket svårt att skilja mellan dessa båda moment.

Behovet av samarbete mellan den sociala och den tekniska sidan av verksamheten är icke begränsat till planläggningsstadiet. Samarbete fordras också när arbetslöshet är för handen och man skall besluta om arbeten skola anordnas eller annan åtgärd tillgripas. Under sådana förhållanden förefaller det olämpligt att dela på den tekniska personalen mellan olika byråer. Om denna personal sammanföres till tekniska byrån synes detta innebära en viss garanti för att det nödvändiga samarbetet blir lika mycket beaktat på alla stadier i arbetet.

Det måste slutligen framslå som ett önskemål, att antalet byråer inom arbetsmarknadsstyrelsens permanenta organisation begränsas så långt möjligt är. Även denna omständighet talar för en organisation utan planläggningsbyrå.

Utredningen föreslår sålunda, att nu ifrågavarande arbetslöshetsärenden uppdelas på en social byrå, bildad genom sammanförande av socialhjälsbyrån och sociala beredskapssektionen, samt en teknisk byrå, bildad genom sammanförande av den nuvarande tekniska byrån och tekniska beredskapssektionen. Utredningen sammanfattar de föreslagna båda byråernas arbetsuppgifter på följande sätt.

Sociala byråns huvuduppgifter böra vara
att följa utvecklingen i fråga om arbetslöshet;
att svara för planläggningen av åtgärder vid arbetslöshet i den mån denna planläggning icke åligger tekniska byrån;
att medverka vid upprättande av förslag till investeringsreserv;
att vid arbetslöshet utreda vilka möjligheter till ingripande, som stå öppna, samt framlägga förslag beträffande den hjälplinje, som bör användas;
att handlägga ärenden rörande hänvisning av arbetslösa till beredskapsarbeten;

att handlägga ärenden rörande arkivarbeten, musikerhjälp, arbetslösas deltagande i utbildningskurser, kontantunderstöd till arbetslösa, understöd åt f. d. tobaksarbetare samt de statliga stenbeställningarna.

Härjämte bör sociala byrån handlägga de av rådande arbetskraftsbrist betingade ärenden rörande industrilokalisering m. m., som nu ankomma på sociala beredskapssektionen.

Tekniska byråns huvuduppgifter böra — bortsett från intendenturärenden, vilka behandlas i det följande — vara

att handlägga ärenden rörande investeringsreserven;
att utöva tillsyn över planeringen av allmänna arbeten inom andra statliga verk samt kommunerna ävensom att ombesörja utförandet av planeringsarbetet i vissa fall;
att handlägga ärenden rörande utväljande och igångsättande av beredskapsarbeten;
att driva vissa beredskapsarbeten;
att utöva kontroll över andra beredskapsarbeten; samt
att handlägga ärenden rörande statsbidrag till beredskapsarbeten.

I fråga om *intendenturärendena* har utredningen erinrat om att dessa ärenden tidigare handlagts inom tekniska byrån. De utbrötos sedermera från tekniska byrån främst på grund av att materielfrågornas omfattning under krigsåren starkt ökades. Omfånget av materiellärendena har dock numera åter minskat. Utredningen anser sig böra räkna med att inköpsverksamheten i framtiden kommer att ha samma karaktär som nu är fallet, d. v. s. avse materiel för arbetsföretag i arbetsmarknadsstyrelsens regi samt för verkets kontorsorganisation. Utredningen förutsätter, att arbetsmarknadsstyrelsen skall hålla förråd av materiel för beredskapsarbeten i stort sett i samma omfattning som nu. Vidare räknar utredningen med att förrådshållningen av annan än för beredskapsarbeten avsedd materiel kommer att bli relativt liten.

I detta sammanhang må återges följande av utredningen lämnade uppgifter rörande arbetsmarknadscommissionens förrådsverksamhet.

Materielinnehavet fördelade sig vid ingången av budgetåret 1946/47 på följande olika grupper.

<i>Materielslag</i>	<i>Kronor</i>
Arbetsmaskiner	4 894 931: 59
Arbetsredskap.....	1 670 986: 38
Sjukvårdsmateriel	15 524: 50
Beklädnadsartiklar	823 872: 50
Förläggningsmateriel.....	2 112 166: 35
Byggnader	4 403 890: —
Summa	13 921 371: 32

Kommissionen håller arbetsmaskiner för en arbetsstyrka om cirka 15 000 man. Även arbetsredskap, förläggningsmateriel m. m. finnas för en sådan arbetsstyrka, men därutöver finnas stora förråd av dylik materiel, som kommit till användning för huggarkurser m. m. i skogsbruket. Avsikten är att huvuddelen av sistnämnda materiel skall försäljas. Baracker ha anskaffats dels för användning vid beredskapsarbeten och dels för användning i skogsbruket. Kommissionen har även värden om vissa f. d. norska polisutbildningsläger, som övertagits av svenska staten.

Materiel, som icke användes vid arbetsplatser, förvaras dels i fyra kommissionen direkt underställda centralförråd och dels i förråd, som länsarbetsnämnderna upprättat. Vid centralförråden, vilka äro försedda med verkstäder för istandsättning av materielen, sysselsätts ett 70-tal personer. Driftkostnaderna uppgingo under budgetåret 1945/46 till cirka 453 000 kronor. En betydande del av den icke använda materielen är uthyrd till andra statliga myndigheter m. fl. Hyresintäkterna för uthyrd materiel uppgingo under nämnda budgetår till cirka 600 000 kronor.

Efter anförande av skälen för å ena sidan att materielärendena bibehållas under en särskild byrå och å andra sidan att de förläggas till tekniska byrån (betänkandet s. 123—124) har utredningen kommit till den uppfattningen, att intendenturverksamheten i framtiden troligen kommer att få en i jämförelse med vad tidigare varit fallet så begränsad omfattning, att bibehållandet av en särskild byrå för densamma icke kan anses motiverat. Utredningen föreslår därför, att den nuvarande intendentursektionen inom kameral- och förrådsbyrån skall ingå i arbetsmarknadsstyrelsens tekniska byrå. Utredningen säger sig vara medveten om att denna organisation sannolikt icke kommer att kunna upprätthållas under en arbetslöshetskris av större omfattning eller om arbetsmarknadsstyrelsen eljest skulle få en intendenturverksamhet av större omfattning än den utredningen räknat med. Organisationen bör därför enligt utredningens mening utformas så, att en utbrytning av intendenturärendena vid behov kan ske utan svårighet.

Utredningen har emellertid ansett vissa av de nu inom intendentursektionen handlagda ärendena vara av den naturen, att de icke lämpligen böra handläggas inom tekniska byrån. Detta gäller ärenden rörande verkets egna lokaler och dessas inredning samt ärenden rörande tryckning av verkets blanketter. Ifrågavarande ärenden böra enligt utredningens förslag sammanföras med kansliärendena.

För de ärenden, som utredningen sammanfattar under benämningen *kansliärenden*, föreslår utredningen en *kanslibyrå*.

Denna byrå skall enligt förslaget handlägga samtliga personalärenden. Inom arbetsmarknadskommissionens kansli ankomma dessa ärenden främst på kanslisektionen och sektionen för administrativa ärenden rörande länsarbetsnämnderna men även på tekniska byrån samt kameral- och förrådsbyrån.

Vidare föreslår utredningen, att inom kanslibyrån skola handläggas de övriga ärenden, som nu handläggas inom kanslisektionen och länsarbetsnämndssektionen. Endast beträffande statistiken anser utredningen möjligen tvekan kunna råda. Det skulle sålunda, anför utredningen, kunna tänkas, att ifrågasvarande statistikärenden förlades till försäkringsbyrån, vilken byrå under alla förhållanden måste ha statistiskt utbildad personal och i stor utsträckning syssla med statistiskt arbete. Med hänsyn till vad utredningen tidigare anfört rörande arbetsmarknadsstatistikens nuvarande läge och behovet av utredning rörande densammans framtida ordnande anser utredningen dock icke lämpligt att nu föreslå någon nyorganisation beträffande de statistiska arbetsuppgifterna. Utredningen föreslår därför, att den statistikdetalj, som för närvarande finns inom kanslisektionen, överflyttas till kanslibyrån. Hit böra också enligt utredningens förslag föras ärenden rörande fackförbundens arbetslöshetsstatistik, vilka nu handläggas inom arbetsförmedlingsbyrån.

Utredningen föreslår, att även de kamerala ärendena skola handläggas inom kanslibyrån. Härför åberopar utredningen följande skäl.

Enligt utredningens uppfattning är dessa ärendens samband med kansliärendena mera framträdande än sambandet med intendenturärendena. På kanslibyrån bör sålunda ankomma den nu av kanslisektionen handhavda uppgiften att framlägga verkets medelsäskanden. Med de osäkra premisser, som även i framtiden torde komma att ligga till grund för anslagsberäkningen, fordras att ständig kontroll hålles över medelsåtgången och medelsbehovet. Detta torde underlättas om kameralärendena handläggas inom kanslibyrån. Vidare uppkomma i samband med den kamerala verksamheten från tid till annan spörsmål av juridisk natur, vilkas lösande underlättas genom en dylik organisation.

Slutligen föreslår utredningen, att de ärenden rörande verkets lokaler samt tryckning av blanketter, vilka omnämnts vid behandlingen av intendenturärendena, skola ankomma på kanslibyrån.

Utredningen sammanfattar sitt förslag beträffande kanslibyrån på följande sätt.

Å kanslibyrån skulle således ankomma följande ärenden:
ombudsmannaärenden och andra juridiska ärenden;
personalärenden;
organisationsärenden (rörande byråindelning och ärendenas fördelning på byråer, registrering och arkivering, bibliotek, arbetstid m. m.);
anslagsärenden;
kamerala ärenden;
ärenden rörande viss statistik;
ärenden rörande lokaler för styrelsen och arbetsförmedlingsorganen;
ärenden rörande tryckning av blanketter; samt
allmänna ärenden (remisser och andra ärenden, som icke höra till annan byrå).

Utredningen påpekar, att kanslibyrån i den av utredningen föreslagna utformningen får en betydande omfattning. Enligt utredningens mening blir dock arbetsbelastningen för byråns chef icke fullt så stor som kan synas av arbetsuppgifternas stora antal och personalstyrkans storlek. Vissa ärendesgrupper — t. ex. kameralärendena och statistiken — torde nämligen påkalla relativt ringa ingripande från byråchefens sida.

Beträffande *revisionsärendena* har utredningen av skäl, som omnämnas vid behandlingen i det följande av frågorna om medelsförvaltning och revision, föreslagit, att den nuvarande revisionssektionen inom kameral- och förrådsbyrån skall avskaffas samt att huvuddelen av de på nämnda sektion ankommande uppgifterna skola handläggas inom överrevisorernas kansli, vilket med anledning härav skulle utbyggas.

Slutligen föreslår utredningen, att den nuvarande militära beredskapsbyrån under benämningen *försvarsbyrån* bibehålles med oförändrade uppgifter. Härom anför utredningen följande.

Till omfattningen är den föreslagna byrån relativt liten. Den nuvarande byrån omfattade nämligen den 1 december 1946 endast 26 befattningshavare, varav 7 i tjänstemanna- och 19 i biträdesställning. Av dessa tjänstgöra 6 respektive 11 hela året å byrån. Det kan därför ifrågasättas, huruvida icke byrån bör inordnas i någon annan byrå. Avgörande för organisationsfrågan i denna del måste emellertid bli den vikt, som tillmätas planeringen på arbetsmarknadsområdet för krig och därmed jämförliga förhållanden. Därest dessa uppgifter anses kunna anförtros åt en befattningshavare med lägre tjänsteställning än byråchef erfordras tydligen icke någon särskild byrå för desamma. Det må dock erinras om att arbetsmarknadsområdet enligt det föreliggande förslaget till den ekonomiska försvarsberedskapens ordnande icke skall tillhöra det ekonomiska försvarsberedskapsorganets verksamhetsområde. Krigsplaneringsarbetet för arbetsmarknaden skall sålunda enligt förslaget helt vila på det centrala arbetsmarknadsorganet. Erfarenheten torde vidare utvisa, att under fredstid planering för krigsförhållanden lätt kommer i skymundan för mera aktuella arbetsuppgifter, om planeringsarbetet icke erhåller särskilda högt kvalificerade företrädare. Av dessa skäl har utredningen icke ansett sig kunna förorda byråns inordnande i någon annan byrå.

Utredningen föreslår sålunda för arbetsmarknadsstyrelsens permanenta organisation följande sju byråer:

Första arbetsförmedlingsbyrån
Andra arbetsförmedlingsbyrån
Försäkringsbyrån
Sociala byrån
Tekniska byrån
Försvarsbyrån
Kanslibyrån.

Yttrandena.

I fråga om gränsdragningen mellan arbetsmarknadsstyrelsens permanenta del och dess krisdel har någon erinran

icke riktats mot att den personalorganisation, som erfordras för byggnadsregleringens handhavande, hänföres till krisdelen.

Däremot ha *utlänningskommissionen* och *den sakkunnige för översyn av nämnda kommissions och statens flyktingsnämnds verksamhet och organisation m. m.* föreslagit, att viss personal för utlänningsärenden bör beräknas inom den permanenta organisationen. Härvid har åberopats, att — såsom också utredningen anfört — en huvuddel av de nu på arbetsmarknadskommissionen ankommande arbetsuppgifterna rörande utlännningar måste beräknas komma att bestå under överskådlig tid framåt. Vidare har anförts, att läget beträffande organisationen för utlänningsärendena numera är ett annat än när utredningen behandlade spörsmålet, i det att förenämnda sakkunnige sedan dess avgivit förslag rörande den framtida organisationen inom området.

Arbetsmarknadskommissionen har härjämte föreslagit, att personal för arkivarbetenas administration skall beräknas inom den permanenta delen, och till stöd härför åberopat, att den av utredningen omnämnda omprövningen av arkivarbetenas organisation m. m. numera föranlett förslag i ämnet.

Rörande *beredskapssynpunkternas betydelse* vid utformningen av byråindelningen har *arbetsmarknadskommissionen* delvis en annan uppfattning än utredningen. Kommissionen har härom i huvudsak anfört följande.

Kommissionen anser, att utredningen gått för långt i sin strävan att begränsa antalet byråer och därigenom icke i erforderlig mån tillgodosett det numera allmänt omfattade kravet på hög statlig arbetsmarknadsberedskap. Beredskapen måste utan tvekan bli mindre, därest vid en arbetslöshetskris en omorganisation skall behöva ske av det centrala verk, som i första hand skall vara rustat att ingripa och bereda försörjning åt de arbetslösa. Detta förutsättes emellertid av de sakkunniga, då de vilja åstadkomma den med hänsyn till arbetsmarknadens växlande sysselsättningsnivå erforderliga elasticiteten i det centrala verkets organisation genom att under tid, då arbetslöshetsåtgärder erfordras i mycket ringa utsträckning, i större byråer inlemma delar av verket, vilka under arbetslöshetsperioder beräknas skola behöva brytas ut ur dessa större byråer för att de nöjaktigt skola kunna handha sina uppgifter.

Enligt kommissionens uppfattning bör elasticiteten i verkets personalorganisation skapas inom de byråer, som beräknas vara erforderliga vid en tidpunkt, då verket skall vara skickat att utveckla den största effektiviteten. Kommissionen anser, att befattningshavarna i byråchefsställning måste skolas för sina mera krävande uppgifter under en arbetslöshetskris genom att redan under lugnare tider på arbetsmarknaden uppehålla sina befattningar och alltså då få erfarenhet och vana att taga det ansvar, som framför allt under en kris måste krävas av dem. Denna principiella uppfattning föranleder kommissionen till att föreslå en ändrad byråindelning i förhållande till de sakkunnigas förslag.

Beträffande *arbetsförmedlingsärendena* ha *statskontoret* och *överrevisorerna vid arbetsmarknadskommissionen* förordat, att dessa ärenden skola sammanföras inom en byrå i stället för såsom utredningen föreslagit inom två. Statskontoret finner det nämligen tveksamt huruvida den föreslagna

uppdelningen är tillräddlig ur arbetssynpunkt. Överrevisorerna förklara sig icke vara övertygade om att svårigheter att sammanhålla en gemensam byrå komma att förefinnas, åtminstone i nu rådande läge. Försiktigheten syntes därför bjuda, att den föreslagna organisationen icke bringades i tillämpning, förrän erfarenhet vunnits i denna del.

Förslaget att ärendena rörande partiellt arbetsföra skola handläggas inom den av utredningen föreslagna andra arbetsförmedlingsbyrån har mött gensagor i flera yttranden.

Kommittén för partiellt arbetsföra vidhåller sitt tidigare framställda förslag om inrättande av en särskild arbetsvårdsbyrå. Kommittén anför, att dess utredningsarbete numera så fortskridit, att det synes möjligt att något närmare angiva vilka uppgifter, som enligt kommitténs mening böra åvila den centrala arbetsvårdsmyndigheten. Härvid har kommittén hänvisat till sitt numera avgivna betänkande (SOU 1947:18) med förslag angående yrkes vägledning och yrkesutbildning för partiellt arbetsföra m. m., vari ett flertal åtgärder föreslås, som enligt kommitténs mening komma att medföra en betydande arbetsbelastning för arbetsmarknadsstyrelsen. Dessa förslag komma att för sin verkställighet bli beroende av att en organisation i enlighet med det av kommittén tidigare förordade förslaget finns att tillgå.

Arbetsmarknadskommissionen anser stor tvekan kunna råda i frågan huruvida det är lämpligt att sammanföra verksamheten för de partiellt arbetsföra med den verksamhet, som ankommer på den nuvarande sektionen för ungdomsförmedling och yrkesvägledning. Kommissionen yttrar härom i hudsak följande.

Enligt kommissionens mening kan en sådan sammanslagning ej motiveras med att sektionen i fråga skulle bli väl liten för att bilda en självständig byrå. För en dylik sammanslagning kan däremot anföras, att de båda verksamheterna äro såtillvida besläktade, att det i båda fallen i viss utsträckning är fråga om yrkesvägledning. Det är dock att märka, att det blir en betydande skillnad på den yrkesvägledning som sektionen bedriver och den som bedrivs för de partiellt arbetsföra. Vidare är att märka, att verksamheten för de partiellt arbetsföra till övervägande del består i rena arbetsförmedlingsuppgifter. Med hänsyn därtill är det utan tvivel lämpligast att, i vart fall intill dess pågående utredningar om de partiellt arbetsföra slutförts, ärenden rörande de partiellt arbetsföra handläggas å första arbetsförmedlingsbyrån.

Länsstyrelsen i Värmlands län finner, att det av psykologiska skäl bör eftersträvas att de partiellt arbetsföra så litet som möjligt utskiljas från övriga arbetssökande, och att med hänsyn härtill förmedlingsarbetet beträffande dessa arbetssökande normalt bör bedrivas inom den egentliga arbetsförmedlingsorganisationen. Övervägande skäl syntes därför tala för att denna verksamhet centralt hänfördes till första arbetsförmedlingsbyrån. Enligt länsstyrelsens mening äro de arbetsuppgifter som avse yrkesvägledning och ungdomsförmedling — i vart fall efter förestående kraftig utbyggnad härav — tillräckliga för att ensamma skapa underlag för en byrå.

Även *civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund* och *arbetsmarknads-*

kommissionens personalförening föreslå, att ärendena rörande partiellt arbetsföra skola handläggas inom första arbetsförmedlingsbyrån.

Socialstyrelsen ifrågasätter, huruvida icke tillsynen över den privata arbetsförmedlingen borde läggas på annan byrå än någon av de båda arbetsförmedlingsbyråerna, vilka direkt ha att utöva chefsskapet över den offentliga förmedlingen.

Den av utredningen föreslagna byråorganisationen för arbetslöshetsärenden har föranlett erinringar huvudsakligen i vad avser planläggningsuppgifternas placering.

Arbetsmarknadskommissionen har erinrat om att erfarenheterna från arbetslöshetskriserna 1921—1923 och 1931—1934 klart givit vid handen, att de konstaterade svårigheterna att då snabbt komma igång med lämpliga arbeten främst bottnade i bristande planläggning. Dessa erfarenheter peka, anför kommissionen, på vikten av att planläggningsverksamheten ägnas särskild uppmärksamhet. Ett genomförande av utredningens förslag säkerställer enligt kommissionens uppfattning icke att planläggningsarbetet blir effektivt. Kommissionen föreslår därför inrättandet av en särskild planläggningsbyrå. Till stöd härför åberopar kommissionen ytterligare följande.

Av principiella skäl bör samma person ha ansvaret för såväl bedömningen av planeringsbehovet som ock för planeringens genomförande. Erfarenheterna hittills tala också för nödvändigheten av en ständig kontakt mellan sociala och tekniska beredskapssektionerna. Detta gäller icke minst i fråga om investeringsreserven och dess lämpliga avvägning med hänsyn till olika orters konjunkturkänslighet och arbetsmarknadsförhållanden i övrigt. Planeringsarbetet i vad gäller investeringsreserven är ingalunda färdigt eller tillräckligt omfattande i fråga om objekt. Efterhand som i reserven upptagna arbeten komma till utförande i öppna marknaden eller som beredskapsarbeten, måste nya arbetsobjekt tillföras. Planeringsarbetet behöver också kombineras med en upplysningsverksamhet, som når ut i första hand till de ansvariga kommunalmännen och för dem klargör de brister, som vidlåda den nuvarande planeringen, så att de i tid kunna lämna sin medverkan till deras avhjälpande. När det gäller de konjunktur känsliga orterna, är det nödvändigt att kommun för kommun i samverkan med de berörda myndigheterna åstadkomma en investeringsreserv, som håller måttet i de krissituationer, vilka kunna uppkomma. Vid genomförande av detta program måste sociala och tekniska beredskapssektionerna intimt samverka. Detta kan ske effektivare, om de äro sammanförda i en särskild byrå. Uppdelas sektionerna enligt de sakkunnigas förslag på skilda byråer föreligger däremot viss risk för att planeringsuppgifterna komma att bli eftersatta för de dagsaktuella verkställighetsuppgifterna inom respektive byråer. Det må vidare framhållas, att planeringsorganet självfallet får en starkare ställning i förhållande till utomstående myndigheter, om det organiseras såsom en särskild byrå. Byråställning blir också till nytta vid utövande av den rådgivande verksamheten i industriella lokaliseringsfrågor.

Även i en akut arbetslöshetssituation skulle den samordning av planeringen, som inrättandet av en planläggningsbyrå komme att innebära, vara ändamålsenlig. Det skulle därigenom bli möjligt att inom samma byrå icke blott bedöma, huruvida i den föreliggande krissituationen andra möjligheter än anordnande av beredskapsarbeten stå till buds, utan även pröva, huruvida pla-

nerade arbeten äro lämpliga att tillgripas och i så fall, vilket arbete som bör sättas igång.

På den förordade planeringsbyrån bör därjämte ankomma att handlägga ärenden rörande planeringsbidrag till kommuner, vilka ärenden nu handläggas inom tekniska byrån. Vid bedömande av frågor om planeringsbidrag till kommuner fordras nämligen kännedom om arbetslöshetsriskerna inom olika orter, och på detta område bör sociala beredskapssektionen kunna utan omgång tillhandagå tekniska beredskapssektionen med erforderliga upplysningar.

Vid risker för lokala sysselsättningskriser, exempelvis vid omställning av viss industri, blir sociala beredskapssektionen underrättad genom det s. k. varselsystemet, som numera tillämpas, och har att verkställa utredning rörande möjligheterna att eliminera krisen. Härvid har sektionen också behov av teknisk expertis, som finns att tillgå inom tekniska beredskapssektionen. Vid handläggning av ärenden rörande industrilokalisering måste samarbete äga rum mellan de båda sektionerna; sociala beredskapssektionen behöver tekniska beredskapssektionens biträde för att kunna lämna tekniska uppgifter åt industriföretagen, t. ex. rörande tillgänglig tomtmarks lämplighet, hamnförhållanden och landkommunikationer.

Ett sammanförande av tekniska och sociala beredskapssektionerna möjliggör också ett rationellt utnyttjande av sektionernas arbetskraft. Tekniska beredskapssektionens arbetsuppgifter äro mest omfattande under tiden för positionsarbetet inom Kungl. Maj:ts kansli, och dess större personalbehov kan då tillgodoses genom anlitande av sociala beredskapssektionens personal. Sistnämnda sektionens utredningsuppdrag m. m. kunna då i viss omfattning uppskjutas och arbetet med dessa koncentreras till tider under året, då tekniska beredskapssektionens personal kan lämna biträde.

Slutligen åberopar kommissionen, att vid bifall till dess förslag en klar ansvarsfördelning vinnes beträffande olika slag av ärenden. Planläggningsbyrån får ansvara för att arbetsmarknadsberedskapen blir tekniskt god och ur arbetsmarknadssynpunkt riktigt avvägd. Sociala byrån och tekniska byrån få var för sig att svara för verkställighetsåtgärdernas snabba genomförande. — Arbetsmarknadskommissionens förslag om inrättande av en planläggningsbyrå är icke enhälligt, i det att *ledamoten Brodén* anslutit sig till utredningens förslag i denna del.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, svenska teknologföreningen, civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund och arbetsmarknadskommissionens personalförening förorda likaledes inrättande av en planläggningsbyrå, bildad genom sammanslagning av de nuvarande sociala och tekniska beredskapssektionerna.

Statens sakrevision och överrevisorerna vid arbetsmarknadskommissionen anse, att en planläggningsbyrå bör inrättas genom sammanförande av nyssnämnda båda sektioner samt dessutom den av utredningen föreslagna svarsbyrån.

Statskontoret — vilket såsom förut omnämnts är av den uppfattningen att arbetsmarknadsstyrelsens verksamhetsområde bör vara avsevärt mera begränsat än utredningen föreslagit — anser, att de av utredningen föreslagna sociala och tekniska byråerna samt försvarsbyrån böra sammanslås till en social- och planeringsbyrå.

Utredningens förslag att den nuvarande kameral- och förrådsbyrån inom arbetsmarknadskommissionens kansli skall uppdelas på tekniska byrån och kanslibyrån har mött gensagor i åtskilliga yttranden.

Arbetsmarknadskommissionen har rörande förslaget i denna del bland annat anfört följande.

Förslaget skulle innebära en återgång till vad som tidigare tillämpats inom kommissionen men då befunnits olämpligt. Visserligen är intendenturverksamheten numera av mindre omfattning än vid tidpunkten för denna verksamhets utbrytning ur tekniska byrån, men med hänsyn till arbetsmarknadsberedskapen är det icke lämpligt att förlägga intendenturärendena till tekniska byrån. Beträffande förrådsverksamheten finner kommissionen direkt olämpligt att samma byrå har hand om arbeten och förrådsverksamheten för dessa, då ansvarsfördelningen därigenom blir oklar.

De sakkunnigas skäl för att hänföra de kamerala ärendena till kanslibyrån synas kommissionen heller icke tillräckligt grundade, helst som kanslibyrån därigenom kommer att bli så stor, att dess effektivitet måste komma att minskas. De sakkunnigas uttalande därom, att kameralärendenas natur torde påkalla relativt ringa ingripande från kanslibyråchefens sida, synes innebära en undervärdering av de kamerala göromålen betydelse. Det kan icke vara lämpligt att, för att avlasta byråchefen, delegera utanordningsrätten till kamreraren. Arbetsmarknadsstyrelsen får en så omfattande medelsförvaltning, att denna fordrar ständig tillsyn av byråchefen, helst som anslagsredovisning m. m. vid kommissionens förändring till vanligt ämbetsverk måste komma att ställa samma krav på detta verk som på andra.

Kamerala och intendenturärenden äga direkt samband med varandra. Man torde i detta sammanhang endast behöva framhålla det ständiga sambandet mellan å ena sidan inköpande och försäljande eller uthyrande verksamhet samt å andra sidan kassa och bokföring i vad angår betalningsterminer, kassarabatt, kreditgivning, säkerheter, fordringar och bokslut. Det måste även anses principiellt riktigt, att materielbokföringen handhaves av samma byrå, som svarar för centralbokföringen.

Under åberopande av anförda skäl föreslår kommissionen, att den nuvarande kameral- och förrådsbyrån bibehålles under benämningen kameralbyrån. Härvid borde dock ärendena rörande avlöningsuträkning överföras till kanslibyrån.

Kommissionens förslag i denna del vinner stöd i de yttranden, som avgivits av *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen*, *riksräkenskapsverket*, *överrevisorererna vid arbetsmarknadskommissionen*, *civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund* och *arbetsmarknadskommissionens personalförening*.

Sålunda har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* anfört följande.

Enligt förslaget skulle de kamerala ärendena hänföras till kanslibyrån och förrådsärendena till tekniska byrån. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen kan med erfarenheter från sin motsvarande organisation icke tillstyrka förslaget i denna del. Såvitt styrelsen kan finna kommer kanslibyrån att få en tillräckligt stor belastning redan genom personal-, juridiskt-administrativa och statistikärenden. Att dit hänföra även hela den kamerala verksamheten kan knappast vara ägnat att medföra en snabb och smidig handläggning och kommer otvivelaktigt att bli en allt för stor arbetsbörda för byråns chef. Genom att inordna förrådsverksamheten under tekniska byrån berövas förrådsrörelsen den självständighet gent emot den tekniska ledningen, som är

en viktig faktor för upprätthållande av en effektiv kontroll över medelsanvändningen.

Riksräkenskapsverket har i denna del yttrat bland annat följande.

Därest arbetsmarknadsstyrelsen efter omorganisationen skall kunna på ett tillfredsställande sätt fullgöra sina uppgifter i avseende å medelsförvaltningen, är det oundgängligen erforderligt, att verket utrustas med en effektiv kameral organisation. Det torde näppeligen kunna förväntas, att chefen för kanslibyrån vid sidan av sina övriga maktpåliggande arbetsuppgifter skall kunna ägna tillräcklig uppmärksamhet åt de arbetsuppgifter, som sammanhånga med arbetsmarknadsstyrelsens omfattande medelsförvaltning. Riksräkenskapsverket finner det därför nödvändigt, att de kamerala arbetsuppgifterna företräddas av en särskild byrå inom arbetsmarknadsstyrelsen.

Enligt ämbetsverkets mening böra jämväl de s. k. intendenturärendena såsom hittills handläggas inom kameralbyrån. De arbetsuppgifter, som falla inom denna verksamhetsgren, äro till sin natur övervägande av ekonomisk och redovisningsmässig natur och stå i intimt samband med den kamerala bokföringen.

Statens sakrevision har ifrågasatt, att kanslibyrån skall uppdelas på en kanslibyrå och en kameralbyrå.

För yttrandena rörande revisionsärendenas handläggning redogöres vid behandlingen i det följande av frågorna om medelsförvaltning och revision.

Såsom förut nämnts ha *statskontoret*, *statens sakrevision* och *överrevisorerna vid arbetsmarknadskommissionen* ansett, att den av utredningen föreslagna försvarsbyrån bör sammanföras med andra delar av arbetsmarknadsstyrelsens kansliorganisation och sålunda icke utgöra någon särskild byrå. Även *allmänna lönenämnden* ifrågasätter, huruvida de arbetsuppgifter, som avsetts för försvarsbyrån, äro av den art, att en särskild byrå påfordras för uppgifternas handhavande.

Arbetsmarknadskommissionen däremot har tillstyrkt, att ifrågavarande byrå får bestå, men kommissionen har föreslagit, att nuvarande namnet militära beredskapsbyrån bibehålles.

Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap har framhållit, att enligt nämndens instruktion även arbetsmarknaden tillhör dess verksamhetsområde, men att den egentliga planeringsverksamheten bör ankomma på arbetsmarknadsstyrelsen. Nämnden har vidare rörande försvarsbyrån anfört följande.

Ur de synpunkter riksnämnden har att beakta är det i hög grad önskvärt att inom varje myndighet med uppgifter på den ekonomiska försvarsberedskapens område de befattningshavare, som äro sysselsatta med dylika uppgifter, sammanföras till en särskild avdelning eller byrå samt ställas under ledning av ansvarig person. Angeläget är vidare att inom ämbetsverk med särskild styrelse beredskapssynpunkterna bliva på ett betryggande sätt företrädda inom styrelsen. Ur denna synpunkt framstår i förevarande fall som önskvärt, att arbetsmarknadsstyrelsens försvarsbyrå knytes till styrelsens generaldirektör eller överdirektör på sådant sätt, att det klart framgår att en av dessa personer är särskilt ansvarig för byråns arbete.

Överbefälhavaren framhåller, att planeringen på arbetsmarknadsområdet för krig och därmed jämförliga förhållanden är ett beredskapsarbete av mycket stor betydelse för rikets försvar. Inordnad i en annan byrå föreligger — anför överbefälhavaren vidare — allvarlig risk för att den organisation, som har att handlägga försvarsärenden, icke skulle kunna helt koncentrera sig på sin huvuduppgift. I likhet med riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap finner överbefälhavaren därför betydelsefullt, att försvarsbyrån direkt anknytes till styrelsens generaldirektör eller överdirektör. Härigenom skulle säkerhet ernås för att försvarssynpunkterna tillräckligt beaktades inom arbetsmarknadsstyrelsen.

Även *statens livsmedelskommission* har förordat en fristående försvarsbyrå.

Rörande arbetsmarknadsstyrelsens statistiska verksamhet har *sakrevisionen* anfört i huvudsak följande.

Av betänkandet framgår, att utredningen förutsatt, att insamlandet och bearbetandet av statistiska uppgifter skall fördelas — i enlighet med inom arbetsmarknadskommissionen tillämpat förfarande — å de byråer och sektioner, som närmast ha bruk för uppgifterna, dock att viss s. k. ordinarie statistik skall ombesörjas av en särskild sektion inom den föreslagna kanslibyrån. Enligt sakrevisionens mening är det ur olika synpunkter mera rationellt att hela statistikverksamheten koncentreras till ett organ, försett med för ändamålet lämpad personal- och maskinutrustning. Vidare bör den av utredningen föreslagna statistiksektionen förläggas icke till kanslibyrån utan till försäkringsbyrån. Härigenom skulle ernås dels en bättre balans i fråga om storleksordningen mellan arbetsmarknadsstyrelsens olika byråer, dels ett bättre utnyttjande av den allmänna sakkunskap i statistiska spørsmål, som chefen för försäkringsbyrån förutsättes besitta.

Överrevisorerna vid *arbetsmarknadskommissionen* ha givit uttryck åt en liknande uppfattning.

Föredraganden.

I direktiven för utredningen anförde jag, att med hänsyn till de från tid till annan ytterst skiftande förhållandena på arbetsmarknaden, som i sista hand måste komma att bestämma omfattningen och utformningen av ett centralt arbetsmarknadsorgans verksamhet, särskild uppmärksamhet av utredningen borde ägnas åt frågan hur rimliga anspråk på organisationens elasticitet skola kunna låta sig förena med kravet på nödig stadga och kontinuitet i fråga om verksamhetens bedrivande. Angivna synpunkt har beaktats av utredningen bland annat på det sätt, att utredningen i sitt förslag uppdelat arbetsmarknadsstyrelsens kansliorganisation i en permanent del och en krisdel. Till den permanenta delen hänför utredningen personalorganisationen för de arbetsuppgifter, vilka kunna anses vara av bestående natur och för vilka personalbehovet kan fastställas med rimlig säkerhet. Inom denna del avses ordinarie och extra ordinarie befattningar komma till användning i den utsträckning, som är vanlig inom den icke krisbe-

tonade statsförvaltningen. Inom krisdelen däremot beräknas lösligare anställningsförhållanden få komma till användning i större eller mindre omfattning. Ehuru gränsen mellan den permanenta delen och krisdelen under vissa förhållanden torde komma att te sig flytande, synes mig den av utredningen gjorda uppdelningen ur praktisk synpunkt lämplig. I betydligt större omfattning än vad gäller de centrala verken i allmänhet, torde man beträffande arbetsmarknadsstyrelsen få räkna med att den för permanenta arbetsuppgifter avsedda organisationen måste kompletteras med en till omfattningen varierande men under vissa förhållanden sannolikt mycket omfattande organisation för krisuppgifter. Oavsett vilka anställningsvillkor, som komma att bli gällande för personalen inom sistnämnda del av organisationen — till frågan härom återkommer jag i det följande vid behandlingen av krisorganisationen — måste otvivelaktigt i olika sammanhang skillnad göras mellan ifrågavarande båda delar av personalorganisationen.

Utredningens förslag avser endast den permanenta delen av arbetsmarknadsstyrelsens kansliorganisation. Utanför denna del har utredningen lämnat den personalorganisation, som erfordras för handhavande av de nu på arbetsmarknadskommissionen ankommande ärendena rörande byggnadsregleringen samt utlännings- och arkivarbetsärendena. Såvitt angår byggnadsregleringen har denna uppfattning icke mött gensaga. Det synes också själfallet, att ett tillskapande i nuvarande läge av en permanent organisation för denna reglering icke kan komma i fråga.

Utredningen har motiverat sitt ställningstagande till utlänningsärendena därmed, att det centrala arbetsmarknadsorganets befattning med nämnda ärenden är beroende av hela den för utlänningsverksamheten uppbyggda krisorganisationens framtida ställning, vilken fråga icke är löst. Under remissbehandlingen ha utlänningskommissionen samt den sakkunnige, som tillkallats för översyn av nämnda kommissions och statens flyktingsnämnds verksamhet och organisation m. m., föreslagit, att viss personal för utlänningsärendena bör beräknas inom arbetsmarknadsstyrelsens permanenta organisation. För egen del är jag ännu icke beredd att förorda ett mera stadigvarande inordnande i arbetsmarknadsstyrelsen av en organisation för utlänningsärendena. Jag behandlar därför organisationen i denna del i samband med min behandling i det följande av organisationen för byggnadstillståndsärendena.

Till frågan om organisationen för arkivarbetena återkommer jag vid behandlingen av personalorganisationen för sociala byrån.

Utredningens förslag innebär bland annat, att inom den permanenta organisationen skall beräknas viss personal för arbetslöshetsärenden. Utredningen har motiverat detta med erfarenheten av det stadigvarande behovet av personal för dessa ärenden samt med beredskapssynpunkter. Jag vill särskilt uttala min principiella anslutning till utredningens förslag i denna del. Visserligen måste man räkna med att behovet av personal för detta ändamål kommer att vara i hög grad avhängigt av konjunkturutvecklingen, men det synes mig riktigt, att den minimiorganisation, som kan beräknas vara

erforderlig även under goda konjunkturen, erhåller plats inom den permanenta organisationen.

Såsom utredningen anfört måste beredskapssynpunkterna tillmätas avsevärd betydelse vid utformandet av arbetsmarknadsstyrelsens kansliorganisation. När det gäller byråindelningen kunna dessa synpunkter enligt utredningens mening tillgodoses antingen genom att för viss beredskapsuppgift inrättas en särskild byrå, vilken vid behov kompletteras genom ökning av personalen, eller också genom att för ändamålet inom en byrå organiseras en underavdelning, vilken vid behov tillfälligt brytes ut till självständig byrå. Arbetsmarknadskommisionen har i sitt yttrande ännu starkare än utredningen framhållit beredskapssynpunkterna och företräder den uppfattningen, att samtliga byråer, vilka kunna beräknas bli erforderliga under en arbetslöshetskris, också böra ingå i den permanenta organisationen. Häremot vill jag anföra, att beredskapssynpunkterna givetvis måste vägas mot ekonomiska hänsyn samt uppfattningen om den organisation som kan anses behöfelig under tider, då kris icke råder. Man synes sålunda icke böra utesluta en organisationsform, där man räknar med utflyttning under krisförhållanden av större eller mindre delar av permanenta byråer. Härför talar även den omständigheten, att en bedömning i förväg av den lämpliga organisationen under en kristid alltid måste innefatta vissa osäkerhetsmoment.

Jag övergår härefter till att behandla byråorganisationen för de olika grupperna av ärenden och upptar därvid först frågan om organisationen för arbetsförmedlingsärendena.

Utredningen har för handläggningen av dessa ärenden föreslagit inrättande av två byråer, benämnda första och andra arbetsförmedlingsbyråerna. På andra arbetsförmedlingsbyrån skulle enligt förslaget ankomma ärenden rörande ungdomsförmedling och yrkesvägledning samt partiellt arbetsföra, medan övriga arbetsförmedlingsärenden skulle handläggas innan första arbetsförmedlingsbyrån. I remissutlåtandena ha statskontoret och överrevisorerna vid arbetsmarknadskommisionen ifrågasatt, huruvida icke de av utredningen föreslagna båda byråerna böra sammanföras till en byrå. Kommittén för partiellt arbetsföra har förklarat sig vidhålla ett av kommittén tidigare framfört förslag, att en särskild arbetsvårdsbyrå skall inrättas för ärenden rörande partiellt arbetsföra. Arbetsmarknadskommisionen har i likhet med ytterligare några remissinstanser föreslagit, att ärendena rörande partiellt arbetsföra skola handläggas inom första arbetsförmedlingsbyrån och att sålunda endast ärenden rörande ungdomsförmedling och yrkesvägledning skola ankomma på den av utredningen föreslagna andra arbetsförmedlingsbyrån. Slutligen har socialstyrelsen ifrågasatt, att ärenden rörande den privata arbetsförmedlingen skola handläggas å annan byrå än någon av arbetsförmedlingsbyråerna.

För egen del anser jag med hänsyn till arbetsförmedlingsärendenas omfattning uteslutet, att dessa ärenden skola kunna sammanföras inom endast

en byrå. En sådan organisation skulle enligt min mening sannolikt icke kunna undgå att medföra ogynnsamma återverkningar på effektiviteten i ledningen av arbetsförmedlingsverksamheten. Jag ansluter mig därför till förslaget om uppdelning av ifrågavarande ärenden på två byråer. Härvid kan jag i nuvarande läge icke förorda inrättande av en särskild arbetsvårdsbyrå. Frågan härom torde böra anstå i vart fall till dess principiell ställning tagits till frågan om arbetsvård för partiellt arbetsföra i allmänhet. Å andra sidan delar jag icke de betänkligheter, som framförts mot förslaget att sammanföra ärendena rörande de partiellt arbetsföra med ärendena rörande ungdomsförmedling och yrkesvägledning inom den föreslagna andra arbetsförmedlingsbyrån. Ärendena rörande partiellt arbetsföra äga utan tvivel ett nära samband icke enbart med yrkesvägledningen utan även med arbetsförmedlingsärendena i övrigt. Med hänsyn till sin omfattning och vikt torde de emellertid under alla förhållanden böra tillförsäkras en relativt fristående ställning i organisatoriskt hänseende. Detta synes lämpligen kunna ske genom att de förläggas till en särskild sektion inom den byrå, där ärenden rörande ungdomsförmedling och yrkesvägledning handläggas. Jag biträder sålunda utredningens förslag till fördelning av ärendena mellan de två arbetsförmedlingsbyråerna. Av praktiska skäl och med hänsyn till att yrkesvägledningen torde få betraktas som huvuduppgiften för den byrå, som av utredningen benämnts andra arbetsförmedlingsbyrån, anser jag dock att denna byrå bör erhålla benämningen yrkesvägledningsbyrå. Den av utredningen föreslagna första arbetsförmedlingsbyrå bör härvid benämnas endast arbetsförmedlingsbyrå.

På ytterligare en punkt vill jag förorda avvikelse från utredningens förslag. I likhet med socialstyrelsen finner jag således mindre lämpligt, att ärendena rörande den privata arbetsförmedlingen förläggas till någon av de nu nämnda byråerna. Ifrågavarande ärenden torde i stället böra handläggas inom kanslibyrån.

Utredningen har föreslagit inrättande av tre byråer med huvudsaklig uppgift att handlägga arbetslöshetsärenden, nämligen en försäkringsbyrå, en social byrå och en teknisk byrå. Försäkringsbyrån motsvarar socialstyrelsens nuvarande arbetsmarknadsbyrå, vilken föreslås överflyttad till arbetsmarknadsstyrelsen. Inom denna byrå skulle dock i framtiden endast ärenden rörande arbetslöshetsförsäkring handläggas. Någon erinran mot förslaget i denna del har icke framförts under remissbehandlingen. Även jag ansluter mig till förslaget såvitt angår försäkringsbyrån.

Utredningen har i sitt betänkande diskuterat lämpligheten av en organisation, där arbetslöshetsärendena i övrigt skulle fördelas på tre byråer, nämligen en planläggningsbyrå, en social byrå och en teknisk byrå. På skäl, för vilka redogörelse lämnats i det föregående, har utredningen emellertid avvisat alternativet med en särskild planläggningsbyrå och förordat planläggningsarbetets uppdelning på sociala och tekniska byråerna. I remissyttrandena har arbetsmarknadskommissionen liksom åtskilliga andra myndigheter

och organisationer föreslagit, att en planläggningsbyrå skall ingå i byråorganisationen.

Jag vill för min del helt biträda den uppfattning om planläggningsarbetets stora betydelse, som kommit till uttryck i sistnämnda remissyttranden. Det synes mig därför vara en angelägenhet av största vikt, att förutsättningar skapas för att planläggningsarbetet skall kunna bedrivas effektivt. Detta förutsätter emellertid enligt min mening icke inrättande av en särskild planläggningsbyrå. Såsom utredningen anfört bör under nuvarande förhållanden planläggningsarbetet vara en huvuduppgift för båda de av utredningen föreslagna byråerna, sociala byrån och tekniska byrån. Dessa byråer böra, i nära samverkan med varandra, svara för var sin sida av planläggningsarbetet. Härigenom undvikes att planläggning och verkställighet skiljas åt, vilket — åtminstone under nuvarande förhållanden, då verkställighetsuppgifterna ha en begränsad omfattning — torde främja beredskapen. Vidare synes genom denna anordning förutsättningar skapas för ett effektivt utnyttjande av sociala och tekniska byråernas personal.

Vad jag nu anfört utesluter icke att under en arbetslöshetskris, då verkställighetsuppgifternas omfattning avsevärt ökar, en utflyttning av planläggningsverksamheten helt eller delvis till en eller flera särskilda byråer kan befinnas lämplig. Vidare synes det tänkbart, att det utredningsarbete rörande näringslivets lokalisering, som igångsatts jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 14 februari 1947, kan ge anledning till omprövning av frågan om en planläggningsbyrå.

Jag ansluter mig sålunda till utredningens förslag, att för närvarande endast två byråer skola inrättas för ifrågavarande ärenden.

Vad angår k a m e r a l - o c h i n t e n d e n t u r ä r e n d e n a, för vilka inom arbetsmarknadskommissionens kansli finns en särskild byrå, kameral- och förrådsbyrån, har utredningen föreslagit, att kameralärendena skola handläggas inom kanslibyrån och att intendenturärendena skola föras till tekniska byrån. Såväl arbetsmarknadskommissionen som flera andra myndigheter och organisationer ha föreslagit, att den nuvarande kameral- och förrådsbyrån skall bibehållas såsom särskild byrå. Av vad som anförts i remissutlåtandena har jag blivit övertygad om att utredningens förslag i denna del icke innebär en tillfredsställande lösning. Ett genomförande av förslaget skulle innebära en återgång till en organisation, som tidigare tillämpats inom arbetsmarknadskommissionens kansli men befunnits mindre lämplig. De arbetsuppgifter, som enligt utredningsförslaget skola ankomma på kanslibyrån — förutom de kamerala ärendena i huvudsak personalärenden, juridiskt-administrativa ärenden och statistikärenden — äro nämligen alltför omfattande för en enda byrå. Ett genomförande av förslaget torde därför innebära risk för att i första hand kameralärendena icke komma att kunna ägnas den omsorgsfulla handläggning dessa ärenden kräva. Även tekniska byrån skulle få en relativt stor omfattning i den föreslagna utformningen, vilket torde medföra en viss risk för eftersättande av intendenturärendena. Såsom i ett par remissutlåtanden framhålles, synes det vidare önskvärt, att

förrådsverksamheten erhåller en från den byggande verksamheten mera självständig ställning än följdén skulle bli vid ett genomförande av utredningens förslag. Med hänsyn till det anförda ansluter jag mig till det av arbetsmarknadskommissionen m. fl. framförda förslaget om inrättande av en särskild kameralbyrå, till vilken även handläggningen av intendenturärendena föres. Inom kameralbyrån bör vidare, av skäl som åberopas vid behandlingen i det följande av frågor rörande medelsförvaltning och revision, inrättas en specialrevision för granskning av vissa arbetsmarknadsstyrelsen underlydande organs räkenskaper.

Arbetsmarknadskommissionen har föreslagit, att den nu till kameral- och förrådsbyrån hörande avlöningsdetaljen skall överflyttas till kanslibyrån. Mot en sådan omplacering har jag icke något att erinra.

I flera yttranden har uttalats, att den av utredningen föreslagna försvarsbyrån, vilken motsvarar den nu inom arbetsmarknadskommissionens kansli befintliga militära beredskapsbyrå, bör inordnas i någon annan byrå, varvid främst ifrågasatts dess inordnande i en planläggningsbyrå. I andra yttranden har utredningens förslag om bibehållande av en särskild byrå för ifrågavarande ärenden tillstyrkts. För egen del får jag i förevarande spörsmål anföra följande.

För handhavande av uppskovsväsendet och frågorna i övrigt rörande dispositionen av arbetskraften under krigsförhållanden erfordrades under krigsåren icke mindre än tre byråer inom arbetsmarknadskommissionens kansli. Efter krigets slut har denna omfattande organisation kraftigt reducerats. Numera återstår endast militära beredskapsbyrå, vilken till sin personalstyrka är relativt liten. Det planläggningsarbete, som ankommer på denna byrå, är emellertid av vital betydelse för såväl försvarets som folkförsörjningens funktionsduglighet i en beredskapssituation. Byråns chef intar en betydelsefull mellanställning mellan å ena sidan de militära myndigheterna och å andra sidan företrädare för produktionen. Då härtill kommer att ifrågavarande verksamhet är artschild från den verksamhet, som i övrigt kommer att åligga arbetsmarknadsstyrelsen, finner jag övervägande skäl tala för att den för ändamålet inom arbetsmarknadskommissionen inrättade särskilda byrån tills vidare bibehålles inom arbetsmarknadsstyrelsen. I avbidan på närmare erfarenhet rörande den lämpliga organisationen av den ekonomiska försvarsberedskapen, i vilken ifrågavarande byrå utgör ett viktigt led, torde dock byråns chef böra erhålla en i viss mån annan ställning än övriga byråchefer. Härtill återkommer jag i det följande.

Arbetsmarknadskommissionens förslag, att det nuvarande namnet militära beredskapsbyrå skall bibehållas för ifrågavarande byrå finner jag icke lämpligt. Den av utredningen föreslagna benämningen försvarsbyrå synes mig bättre ange byråns arbetsuppgifter.

Utredningen har vidare föreslagit, att den för arbetsmarknadsstyrelsen gemensamma statistiska personalen, vilken inom arbetsmarknadskommissionen tillhör kanslisektionen, skall hänföras till kanslibyrån i avbidan på att närmare klarhet vinnes rörande arbetsmarknadsstatistikens framtida

utformning och organisation och i samband härmed frågan om den statistiska organisationen inom styrelsen kan tas upp till definitiv prövning. Statens sakrevision och överrevisorerna vid arbetsmarknadskommissionen ha däremot förordat inordnande av nämnda personal i försäkringsbyrån och en större koncentration av statistikverksamheten inom styrelsen.

Med hänsyn till rådande läge beträffande arbetsmarknadsstatistiken synes mig den av utredningen förordade lösningen tills vidare vara lämplig. Jag förutsätter, att frågorna om den statistiska personalens placering samt om ett sammanförande i större utsträckning än hittills av statistikärendena få upp-tas till prövning sedan ställning tagits till den framtida utformningen av denna statistikgren.

De delar av förslaget till byråindelning, som icke särskilt upptagits till behandling i det föregående, föranleda ingen erinran från min sida. Jag föreslår alltså, att inom arbetsmarknadsstyrelsen inrättas följande åtta permanenta byråer:

Arbetsförmedlingsbyrån
Yrkesvägledningsbyrån
Försäkringsbyrån
Sociala byrån
Tekniska byrån
Försvarsbyrån
Kanslibyrån
Kameralbyrån

Arbetsmarknadsstyrelsens befattning med uppgifter av kriskaraktär torde kunna medföra, att även i fråga om den permanenta delen av organisationen jämkningar i fördelningen av ärendena mellan byråerna kunna befinnas erforderliga. Jag förutsätter, att dylika jämkningar skola kunna vidtagas.

Chefsbefattningarna m. m.

Utredningen.

Utredningen har föreslagit, att befattningen som generaldirektör och chef för arbetsmarknadsstyrelsen skall placeras i lönegrad C 15. Till stöd härför har utredningen anfört följande.

Arbetsmarknadsstyrelsen kommer att bli ett till personalorganisationen betydande verk med en stor lokalorganisation. Styrelsens arbetsuppgifter bli icke blott omfattande utan även av osedvanligt svårbemästrad karaktär. De skiftande förhållandena på arbetsmarknaden torde komma att medföra, att uppgifterna bli av ytterst växlande art. I stor omfattning komma de att avse verksamhet, som är endast ofullständigt författningsreglerad och där kraven på verkets initiativ och självständiga handlande följaktligen bli stora. Vanligen kommer stor snabbhet att fordras vid vidtagande av de på styrelsen ankommande åtgärderna. Utvecklingen på arbetsmarknaden är alltid av vital betydelse för samhällslivet. Vid en krisartad utveckling komma där-

för arbetsmarknadsfrågorna att stå i centrum för samhällsintresset. Vid arbetslöshet i större omfattning har man att räkna med att samhällets investeringspolitik kan nödvändiggöra ekonomiska engagemang av utomordentlig storleksordning. Det centrala arbetsmarknadsorganets verksamhet måste under dylika förhållanden bli särskilt betydelsefull ur statsfinansiell synpunkt.

De antydda omständigheterna ge klart vid handen, att mycket stora krav måste ställas på arbetsmarknadsstyrelsens ledning och främst på generaldirektören. Befattningen som chef för styrelsen bör därför i lönehänseende erhålla sådan placering, att en tillfredsställande rekrytering säkerställes. Härvid synes icke böra ifrågakomma lägre placering än i C 15, i vilken lönegrad bland andra cheferna för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap placerats.

Utredningens förslag i denna del är icke enhälligt, i det att *ledamöterna Bergquist, Kugelberg och Svensson* ansett, att chefen för arbetsmarknadsstyrelsen med hänsyn till löneställningen för cheferna vid de med styrelsen närmast jämförliga centrala ämbetsverken och i avbidan på en allmän översyn över verkschefernas löneplacering bör hänföras till lönegrad C 12.

Utredningen finner vidare ofrånkomligt att inom arbetsmarknadsstyrelsen inrättas en befattning som överdirektör och souschef. Detta nödvändiggöres enligt utredningens mening av omfattningen och karaktären av styrelsens arbetsuppgifter. Utredningen hänvisar till vad härom anförts vid behandlingen av generaldirektörens löneställning samt framhåller ytterligare, att med hänsyn till arbetsuppgifternas art behovet av att samordna de olika byråernas verksamhet torde bli större inom arbetsmarknadsstyrelsen än som är regel inom de centrala verken. Rörande överdirektörens arbetsuppgifter har utredningen anført följande.

Överdirektören bör främst vara generaldirektörens ställföreträdare och vid förfall för denne tjänstgöra som ordförande i styrelsen. För att kunna fullgöra dessa uppgifter måste han följa styrelsens verksamhet i dess helhet. Därutöver bör han avlasta generaldirektören mera rutinmässiga arbetsuppgifter för att generaldirektören skall få större möjlighet att ägna sig åt de allmänna spörsmålen. Utredningen anser det icke lämpligt att i instruktionen anges en bestämd kompetensfördelning mellan generaldirektören och överdirektören, då denna fördelning torde kunna röna inverkan av växlande förhållanden inom styrelsens verksamhetsområde. Sålunda bli överdirektörens arbetsuppgifter uppenbarligen beroende av huruvida den i det följande omnämnda posten såsom överingenjör är besatt eller icke. Det vill dock synas, som om överdirektören bland annat bör ägna uppmärksamhet åt samordningen av de olika grenarna av arbetsförmedlingens verksamhet sammellan samt med arbetslöshetsförsäkring m. m.

Rörande överdirektörstjänstens lönegradsplacering har utredningen anført att lägre placering än i C 9 icke bör ifrågakomma med hänsyn till arbetsuppgifternas omfattning och art.

Såsom chef för en avdelning inom arbetsmarknadskommissionens kansli har till för kort tid sedan tjänstgjort en tekniker. Befattningen är för närvarande vakant. Utredningen har icke ansett sig böra föreslå, att någon motsvarande befattning skall ingå i arbetsmarknadsstyrelsens permanenta orga-

nisation. Under tider, då mera omfattande krisregleringar icke existera, bör det enligt utredningens uppfattning vara tillräckligt med en generaldirektör och en överdirektör i ledningen av styrelsen. Utredningen anser däremot sannolikt, att det under en arbetslöshetskris kommer att framträda ett starkt behov av att, om ingen av nämnda båda befattningshavare är tekniker, vid sidan av dem äga tillgång till en högt kvalificerad befattningshavare med teknisk utbildning och erfarenhet. Detta gäller enligt utredningens mening även ett läge sådant som det nuvarande, då en omfattande reglering av byggnadsverksamheten upprätthålles. Utredningen anser därför, att Kungl. Maj:t bör äga möjlighet att vid behov tillsätta en överingenjör inom arbetsmarknadsstyrelsens krisdel. Befattningen borde vara arvodesavlönad och arvodet bestämmas från fall till fall.

I fråga om byråchefsbefattningarna har utredningen föreslagit, att chefen för tekniska byrån skall avlönas enligt C-planen i enlighet med vad som tillämpas för flertalet liknande tjänster i andra verk. Befattningen borde placeras i C 7 med hänsyn till de krav, som måste ställas på innehavaren, och de löneförmåner, som eljest inom statsförvaltningen och det privata näringslivet erbjudas kvalificerade tekniker.

Befattningen som chef för kanslibyrån bör enligt förslaget i enlighet med eljest för dylika befattningar tillämpade regler tillhöra lönegraden A 30. Även i fråga om försäkringsbyrån anser utredningen, att chefstjänsten i likhet med den motsvarande befattningen som chef för socialstyrelsens arbetsmarknadsbyrå bör vara placerad i A 30.

I fråga om återstående fyra av utredningen föreslagna byråer har utredningen funnit chefsbefattningarnas karaktär mera tveksam. Utredningen har emellertid funnit övervägande skäl tala för att dessa befattningar erhålla karaktären av förordnandetjänster. De borde därvid placeras i C 6. Till stöd för sitt förslag i denna del har utredningen anfört följande.

Förordnandetjänster tillgodose bäst kravet på elasticitet i organisationen, i det att användningen av sådana tjänster ökar möjligheterna att vid behov vidtaga ändringar i styrelsens organisation. Såsom framgår av vad tidigare anförts räknar utredningen med att dylika förändringar bland annat skola kunna äga rum genom att tillfälliga byråer — antingen bildade genom utbrytning av ärenden från de permanenta byråerna eller helt nybildade — inrättas. Med hänsyn till svårigheterna att förutse utvecklingen å arbetsmarknaden kan icke uteslutas, att en av omständigheterna framtvingad nyinriktning av verksamheten på visst område kan framkalla behov av att företa förändringar, som i än högre grad påverka den permanenta organisationen.

Särskilda skäl för anlitan av förordnandetjänster föreligga i fråga om arbetsförmedlingsbyråerna. Sakkunniga angående arbetsförmedlingens organisation ha nämligen föreslagit, att befattningarna som länsarbetsdirektör skola tillsättas på förordnande och avlönas enligt C-planen. Arbetsförmedlingsbyråernas chefsbefattningar böra då ha samma karaktär.

Utredningen föreslår sålunda följande placering för byråchefstjänsterna.

C 7: chefen för tekniska byrån;

C 6: cheferna för första och andra arbetsförmedlingsbyråerna, sociala byrån och försvarsbyrån; samt

A 30: cheferna för kanslibyrån och försäkringsbyrån.

I samtliga fall då placering å C-planen föreslås, avser utredningen, att befattningsarna skola tillsättas med förordnande på viss tid.

I förevarande sammanhang har utredningen framlagt förslag rörande ersättningar till särskilt förordnade ledamöter i arbetsmarknadsstyrelsen m. fl. Utredningen har härvid upplyst, att de ledamöter i arbetsmarknadskommissionen, som ej samtidigt tjänstgöra inom kommissionens kansli, äga uppbära arvode av 200 kronor för månad. Ersättare för ledamot äger för varje dag sådan ersättare deltar i kommissionens sammanträden eller eljest i angiven egenskap utför arbete för kommissionens räkning åtnjuta dagarvode med 20 kronor. Samma dagarvode utgår till de ledamöter, som tillsammans med kommissionens ordförande och chef samt förrådsdirektören i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen utgöra delegationen för ärenden angående inköp av gatsten för statens räkning, samt ersättarna för ifrågavarande ledamöter.

Utredningen föreslår, att till varje ledamot i arbetsmarknadsstyrelsen med undantag av generaldirektören och överdirektören skall utgå ett arvode av 2 400 kronor för år. Ersättare för ledamöterna borde erhålla dagarvode med 20 kronor för dag, då de deltaga i sammanträde eller eljest utföra arbete för styrelsens räkning.

De särskilt utsedda ledamöterna i delegationen för ärenden rörande arbetslöshetsförsäkring föreslås erhålla dels ett arvode av 600 kronor för år, dels dagarvode med 20 kronor för sammanträdesdag. Ersättare borde erhålla dagarvode enligt nyssnämnda regel för ersättare för styrelseledamot.

De särskilt utsedda ledamöterna i delegationen för ärenden angående inköp av gatsten för statens räkning samt ersättarna för dessa borde erhålla ersättning enligt nu gällande regler.

Yttrandena.

Den av utredningen för generaldirektören föreslagna placeringen i C 15 har tillstyrkts av *arbetsmarknadskommissionen* och *civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund*. *Statskontoret* och *allmänna lönenämnden* däremot ha anslutit sig till det av minoriteten inom utredningen framförda förslaget om placering i C 12.

Förslaget om inrättande av en befattning som överdirektör och souschef har tillstyrkts av *arbetsmarknadskommissionen*, vilken på i huvudsak de av utredningen anförda skälen finner en dylik befattning oundgängligen erforderlig. Kommissionen anser emellertid, att den av utredningen föreslagna löneställningen är otillfredsställande, och föreslår, att befattningen placeras i C 11. Rörande detta förslag har kommissionen anfört följande.

Härför talar, dels att överdirektören och souschefen i vissa fall beräknas komma att övertaga verkschefens befogenheter i fråga om ärendens avgörande, dels ock att souschefer i andra verk hava högre löneställning än den av de sakkunniga föreslagna. Överhuvudtaget finnes för närvarande inom statsförvaltningen icke någon souschef placerad i lägre lönegrad än C 11. Det må ock erinras om att antalet chefsbefattningar inom arbetsmarknadsstyrelsen vid bifall till utredningens förslag kommer att bli mindre än inom arbetsmarknadskommissionens nuvarande organisation, och detta måste komma att ställa ökade krav på styrelsens överdirektör.

Även *civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund* har förordat placering i C 11.

Allmänna lönenämnden har förklarat sig icke vilja motsätta sig utredningens förslag att överdirektörstjänsten placeras i C 9.

Statskontoret har, med hänvisning till sitt förslag om begränsning av verksamhetsuppgifterna och därmed av kansliorganisationen för arbetsmarknadsstyrelsen, ansett, att särskild överdirektör icke erfordras.

Beträffande den av utredningen omnämnde överingenjören har *arbetsmarknadskommissionen* anslutit sig till utredningens uppfattning angående behovet av en dylik befattningshavare under vissa förhållanden. Kommissionen har vidare — dock utan att framföra förslag därom — påpekat, att vissa skäl kunna tala för att låta överingenjören ingå i arbetsmarknadsstyrelsens permanenta organisation.

Statsverkens ingenjörsförbund har föreslagit, att överingenjören skall fungera som chef för tekniska byrån och befattningen placeras i C 9. *Civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund* har likaledes ifrågasatt, huruvida icke ifrågavarande befattning borde göras permanent såsom en överingenjörsbefattning i lönegrad C 9.

Utredningens förslag till lönegradsplacering för byråchefstjänsterna har tillstyrkts av *arbetsmarknadskommissionen*. Av cheferna för de av kommissionen föreslagna planläggnings- och kameralbyråerna föreslås den förre placerad i lönegrad C 6 och den senare i lönegrad A 30.

Allmänna lönenämnden har i och för sig icke haft något att erinra mot att byråchefstjänsterna hänföras till de av utredningen föreslagna lönegraderna.

Statskontoret däremot har förklarat sig icke finna de av utredningen anförda motiven för att vissa byråchefstjänster skulle vara förordnandetjänster bärande. De skäl, som föranlett begagnande av C-planen vid t. ex. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och vissa affärsdrivande verk, äro enligt statskontorets mening icke tillämpliga å arbetsmarknadsstyrelsen, allra minst om, såsom statskontoret föreslagit, styrelsen icke skulle driva arbeten i egen regi. Icke heller företedde byråchefernas arbetsuppgifter sådan artskillnad vare sig inbördes eller i jämförelse med motsvarande tjänster inom andra centrala ämbetsverk, att en differentiering av löneställningen mellan olika byråchefstjänster eller skilda anställningsformer borde tillgripas. Samtliga byråchefer

inom styrelsens permanenta del böra enligt statskontorets mening placeras som ordinarie befattningshavare i lönegrad A 30.

Riksräkenskapsverket har anfört, att de på respektive byråer fallande arbetsuppgifterna synas vara av den karaktär, att någon differentiering av byråchefstjänsterna med avseende på anställningsform och löneställning ej synes motiverad. Med hänsyn härtill föreslår ämbetsverket, att samtliga byråchefer placeras å C-planen, förslagsvis i lönegrad C 6.

Socialstyrelsen har erinrat om att byråchefstjänsterna i statsförvaltningen i allmänhet icke äro differentierade och att det visat sig förenat med stora svårigheter att företa en sådan differentiering. I vart fall borde icke chefen för försäkringsbyrån placeras lägre än byråcheferna i allmänhet inom verket.

De erkända arbetslöshetskassornas samorganisation har anfört, att befattningen som chef för försäkringsbyrån av utredningen felaktigt nedvärderats.

Civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund har föreslagit, att chefen för tekniska byrån skall placeras i C 8, chefen för kanslibyrån i A 34 och cheferna för övriga av förbundet föreslagna sju byråer i C 7.

Utredningens förslag till arvodesbestämmelser för de särskilt förordnade ledamöterna i arbetsmarknadsstyrelsen m. fl. har icke föranlett någon erinran i remissyttrandena.

Föredraganden.

Enligt utredningsmajoritetens förslag skulle befattningen som generaldirektör och chef för arbetsmarknadsstyrelsen placeras i lönegrad C 15, vilken lönegrad chefsbefattningarna vid generalpoststyrelsen, telegrafstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap tillhöra. Tre ledamöter ha emellertid ansett befattningen böra uppföras i C 12 liksom flertalet generaldirektörsbefattningar. Såväl allmänna lönenämnden som statskontoret ha anslutit sig till sistnämnda förslag, medan utredningsmajoritetens förslag vunnit anslutning från arbetsmarknadskommissionen.

Jag vill för min del understryka, att arbetsmarknadsstyrelsens verksamhetsuppgifter i den föreslagna utformningen bli till omfattningen och framför allt till sin karaktär sådana, att synnerligen stora krav måste ställas på handlingskraften och dugligheten hos styrelsens chef. Arbetsuppgifterna för styrelsen måste förutses bli starkt växlande allt efter de på arbetsmarknaden rådande förhållandena. Under kristider bli de i både socialt och ekonomiskt hänseende av utomordentlig betydelse. Såsom jag i det föregående framhållit, torde det bli nödvändigt att i dylika lägen tillägga arbetsmarknadsstyrelsen omfattande befogenheter och sålunda en självständighet gentemot Kungl. Maj:t, vilken som regel icke tillkommer de centrala verken.

Det är mig emellertid icke möjligt att förorda utredningsmajoritetens förslag. Jag förordar istället, att befattningen placeras i den lönegrad som är den för generaldirektör vanliga eller C 12.

Utredningen har under återopande av arbetsuppgifternas omfattning och art föreslagit, att även en befattning som överdirektör och souschef skall inrättas i arbetsmarknadsstyrelsen. Till detta förslag lämnar jag min anslutning. Jag vill erinra om att arbetsmarknadskommissionens kansli under en period varit uppdelad i tre avdelningar under var sin avdelningschef. Det synes mig icke kunna råda tvekan om att under alla förhållanden vid chefens sida erfordras åtminstone en befattningshavare i överdirektörs ställning. Mot vad utredningen anfört rörande överdirektörens arbetsuppgifter har jag icke något att erinra.

Utredningen har föreslagit, att överdirektörsbefattningen skall placeras i lönegrad C 9, medan arbetsmarknadskommissionen förordat dess placering i C 11. För egen del finner jag de arbetsuppgifter som äro avsedda att ankomma på överdirektören motivera att befattningen hänföres till C 10. Jag förordar därför denna placering.

Mot vad utredningen anfört rörande befattningen som överingenjör, har jag i stort sett icke något att erinra. Jag finner sålunda icke skäl att upptaga denna befattning inom den permanenta organisationen. Å andra sidan synes uppenbart, att Kungl. Maj:t måste äga möjlighet att om krisuppgifterna det påfordra förstärka styrelsens ledning på det sätt som med hänsyn till omständigheterna befinnes mest lämpligt.

Utredningen har i fråga om byråcheferna föreslagit, att cheferna för fem av de av utredningen föreslagna sju byråerna (med de av mig förordade benämningarna arbetsförmedlingsbyrån, yrkesvägledningsbyrån, sociala byrån, tekniska byrån och försvarsbyrån) skola uppföras å C-planen, varvid chefen för tekniska byrån skulle tillhöra C 7 och de övriga fyra C 6. För de två återstående byråerna (försäkringsbyrån och kanslibyrån) har utredningen föreslagit chefstjänsternas placering i A 30. Under remissbehandlingen ha erinringar framställts dels mot användningen av C-planen, för nu ifrågasättande tjänster, dels mot differentieringen av tjänsterna. I viss utsträckning delar jag de härvid framförda synpunkterna. Jag finner sålunda skäligt att endast befattningen som chef för tekniska byrån uppföres på C-planen och att denna befattning i likhet med flertalet förordnandetjänster såsom byråchef placeras i C 6. Cheferna för arbetsförmedlingsbyrån, försäkringsbyrån, sociala byrån, kanslibyrån och kamerala byrån anser jag böra placeras i A 30. På grund av den ovisshet som råder rörande den framtida organisationen av yrkesvägledningen och verksamheten för de partiellt arbetsföra, torde chefen för yrkesvägledningsbyrån tills vidare böra placeras å extra ordinarie stat. Jag föreslår sålunda för denna befattning placering i Eo 30.

Såsom torde framgå av vad jag anfört vid behandlingen av byråindelningen anser jag, att ett definitivt ställningstagande till försvarsbyråns organisation bör göras beroende av lösningen av organisationsfrågan för den ekonomiska försvarsberedskapen i stort. Med hänsyn härtill och till det förhållandet att såsom chef för motsvarande byrå i arbetsmarknadskommissionen är för-

ordnad en pensionsavgången officer föreslår jag, att i avbidan på ytterligare erfarenhet befattningen som chef för försvarsbyrån icke uppföres å löneplan utan förenas med arvode. Detta torde med visst hänsynstagande till utgående pension få högst motsvara lönen i 30:e lönegraden.

I samtliga fall, då jag i det föregående förordat inrättande av C-tjänster, avser jag, att befattningarna skola tillsättas medelst förordnande för viss tid, i regel sex år.

Mot utredningens förslag till ersättning till de särskilt av Kungl. Maj:t förordnade ledamöterna i arbetsmarknadsstyrelsen m. fl. har jag icke något att erinra.

Allmänt rörande personalorganisationen inom byråerna.

Anställningsvillkoren inom arbetsmarknads-kommissionen.

Vid överförandet år 1940 av ärenden rörande den offentliga arbetsförmedlingen från socialstyrelsen till arbetsmarknadskommissionen föreskrev Kungl. Maj:t, att vissa befattningshavare hos socialstyrelsen skulle tills vidare fullgöra sin tjänstgöringsskyldighet hos arbetsmarknadskommissionen. De befattningar, som härigenom provisoriskt överfördes till kommissionen, voro följande.

1 byrådirektör	Eo	28
1 byråinspektör	A	24
1 byråsekreterare	Eo	21
1 amanuens	Eo	17
1 kansliskrivare	Eo	11
1 kanslibiträde	Eo	7
3 kontorsbiträden	Eo	4

Av personalen i övrigt åtnjuter en del ersättning för mistade avlöningsförmåner av annan statlig eller kommunal tjänst, i regel jämte ett tilläggsarvode, medan en annan del är helt arvodesavlönad. För ett fåtal högre befattningshavare har Kungl. Maj:t fastställt arvodesbeloppen. För flertalet äro dessa bestämda av kommissionen.

Kungl. Maj:t har för kommissionen fastställt en löneplan, vilken med de från och med den 1 juli 1946 gällande maximilönerna har följande utseende.

L ö n e g r u p p	L ö n p e r m å n a d		
	L ä g s t	H ö g s t	
		Minst 9 års statstjänst	Övriga
	Kr.	Kr.	Kr.
I skrivbiträde	175	350	350
kontorsvakt			

L ö n e g r u p p	L ö n p e r m å n a d		
	L ä g s t	H ö g s t	
		Minst 9 års statstjänst	Övriga
	Kr.	Kr.	Kr.
II kontorsbiträde	225	435	400
expeditionsvakt			
III kanslibiträde	275	500	475
förste expeditionsvakt			
IV kanslist	325	650	625
registrator			
bokhållare			
V amanuens	400	825	800
assistent			
förste bokhållare			
VI notarie	550	1 000	950
aktuarie			
inspektör			
konsulent			
ingenjör			
revisor			
VII sekreterare	700	1 200	1 150
förste inspektör			
förste konsulent			
förste ingenjör			
kamrer			

Inom ramen för denna löneplan har arbetsmarknadskommissionen meddelat vissa avlöningsbestämmelser i ett av kommissionen antaget avlöningsreglemente. I detta finns intagen en löneplan, vilken med införda ändringar har följande utseende.

Lönegrupper	L ö n e k l a s s e r						
	a	b	c	d	e	f	g
I	175	200	225	250	275	—	—
II	225	250	275	300	325	—	—
III	275	300	325	350	375	—	—
IV	325	350	400	450	500	—	—
V	400	450	500	550	600	650	—
VI	550	600	650	700	750	800	—
VII	700	750	800	850	900	950	1 000

I reglementet skiljes mellan tjänstemän och extra befattningshavare. Båda dessa kategorier åtnjuta lön enligt nämnda löneplan. Å de i löneplanen upptagna beloppen utgå vissa tillägg. Sålunda utgår dyrtidstillägg enligt bestämmelser, som i stort sett innebära, att befattningshavare, vilken innehaft statstjänst i minst nio år, erhåller en dyrtidskompensation ungefärligen motsvarande den andra statstjänstemän för närvarande tillkommande kompensationen (rörligt tillägg + kristillägg). Härvid har hänsyn tagits till att viss dyrtidskompensation anses inräknad i de i förenämnda löneplaner upptagna

grundlönerna. Befattningshavare med mindre än nio års statstjänst erhåller något lägre kompensation. Både tjänstemän och extra befattningshavare erhålla innevarande budgetår provisoriskt lönetillägg.

Förutom tjänstemän och extra befattningshavare finnas bland kanslipersonalen tillfälligt anställda och sakkunniga, å vilka avlöningsreglementet icke är tillämpligt.

Utöver vad jag sålunda anfört, torde jag beträffande avlöningsbestämmelserna för arbetsmarknadscommissionens personal få hänvisa till den i betänkandet rörande ett centralt arbetsmarknadsorgan å s 81—87 lämnade redogörelsen.

Utredningen.

Utredningen har anfört, att huvuddelen av arbetsmarknadsstyrelsens personal med hänsyn till anställningsvillkoren intar en mellanställning mellan de reguljära verkens och de egentliga krisorganens personal. På grund av otryggheten i anställningen och avsaknaden av pensionsrätt står kommissionens ifrågavarande personal emellertid avgjort närmast den egentliga krispersonalen. De nu tillämpade anställningsformerna äro enligt utredningens mening såväl ur verkets som personalens synpunkt uppenbart otillfredsställande. Alldeles särskilt framträda olägenheterna i fråga om de befattningshavare, som anställdes redan under arbetslöshetskommissionens tid och av vilka vissa ha en mycket lång sammanlagd tjänstetid hos de båda kommissionerna. Tydligt är därför, anför utredningen, att arbetsmarknadsstyrelsen så långt möjligt är bör organiseras på samma sätt som övriga permanenta statliga verk, d. v. s. att vanliga tryggade statliga anställningsformer böra komma till användning enligt de principer, som tillämpas inom andra verk.

Vad utredningen sålunda anfört gäller den permanenta delen av arbetsmarknadsstyrelsen. För denna del har utredningen föreslagit inrättande av sammanlagt 127 ordinarie och 127 icke-ordinarie befattningar förutom arvodsbefattningar. Befattningarna i högre lönegrad än 11 fördela sig enligt utredningens förslag på 50 ordinarie och 32 icke-ordinarie befattningar. Motsvarande tal för befattningar i lönegrad 11 och lägre lönegrader äro 77 och 95.

Yttrandena.

I detta sammanhang torde få återges vissa i remissutlåtandena gjorda uttalanden av mera allmän innebörd rörande den av utredningen föreslagna kansliorganisationen.

Sålunda har *arbetsmarknadscommissionen* anfört följande.

Den av utredningen föreslagna personalorganisationen för arbetsmarknadsstyrelsens byråer har vid den granskning, som den underkastats av kommissionens chefer för byråer och självständiga sektioner, uppgivits vara i vissa fall väl knappt beräknad, och sagda chefer hava därför till kommissionens ledning överlämnat förslag om i vissa fall icke obetydliga personalökningar. Kommissionen har emellertid funnit sig endast i de fall, då detta är oundgängligen erforderligt, böra framlägga förslag om utökningar av antalet ordinarie och extra ordinarie befattningshavare i förhållande till de sak-

kunnigas förslag. Kommissionen förutsätter att det i stället under nästa budgetår skall beredas arbetsmarknadsstyrelsen möjligheter, att i erforderlig omfattning anställa i särskilda fall extra-ordinarie befattningshavare i vad gäller lönegrader under 21 och i övrigt extra befattningshavare. Medel för beredande av möjligheter härtill böra alltså beräknas under styrelsens avlöningsanslag.

Allmänna lönenämnden framhåller, att försiktighet torde böra iakttagas vid användning av den ordinarie anställningsformen innan närmare erfarenheter vunnits beträffande omfattningen av de arbetsuppgifter, som avsetts för den permanenta delen av arbetsmarknadsstyrelsen.

Statens sakrevision har förklarat, att det synes sakrevisionen mindre välbetänkt att redan vid arbetsmarknadsstyrelsens bildande inrätta ordinarie befattningar i den omfattning, som utredningen föreslagit. Härigenom kunde organisationen från början bli »låst» i sådan grad, att de efterjusteringar, som enligt erfarenheten i regel bli erforderliga efter någon tid, icke kunna företagas utan betydande svårigheter och dröjsmål.

Överrevisorerna vid arbetsmarknadskommissionen ha givit uttryck åt samma synpunkt som sakrevisionen och tillagt, att löneställningen icke på förhand bör fixeras i fråga om vissa befattningar, till vilka direkt mot svarighet icke finns inom den nuvarande organisationen.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har ifrågasatt, om icke den fasta minimiorganisationen i förslaget givits för stor omfattning och om icke arvodesanställning därför bör förekomma i viss utsträckning även inom sådana delar av verket, där detta icke avses i förslaget.

Statskontoret, som förklarat sig icke ha haft möjlighet att ingå å en detaljgranskning av personalorganisationen, har uttalat, att det förefaller som om ett väl högt antal kvalificerade tjänster föreslagits på åtskilliga byråer. Sålunda torde det icke vara uteslutet, att möjligheter föreligga till en begränsning av antalet tjänster i byråinspektörsgraden. Även en jämkning nedåt å en del befattningars löneställning förefaller statskontoret möjlig. För den lägre personalens del borde någon minskning kunna ske av antalet kontorskrivare, kansliskrivare och kontorister.

Statsverkens ingenjörsförbund anser, att teknisk sakkunskap i större omfattning än utredningen föreslagit bör tillföras arbetsmarknadsstyrelsen och härvid bland annat ledningen av arbetsförmedlingen. Förbundet åberopar till stöd härför, att mellan 75 och 80 procent av förekommande yrken äro att hänföra till det tekniska arbetsområdet.

Landsorganisationen har förklarat sig vilja understryka ett par mycket betydelsefulla synpunkter. Löneställningen för tjänstemännen vid det nya ämbetsverket måste sålunda hållas på sådan nivå, att det effektivt kunde konkurrera med den privata arbetsmarknaden om kvalificerad personal. Dessutom borde antalet befattningshavare i ansvarig ställning i detta ämbetsverk vara relativt större än i andra, detta med tanke på att det skall kunna snabbt expandera i en krissituation.

I detta sammanhang torde jag få omnämna, att *arbetsmarknadskommissionen* föreslagit, att vid sidan av byråorganisationen och direkt underställd

verkschefen skall finnas en befattningshavare med uppgift att ägna sig åt organisations- och rationaliseringsfrågor. Kommissionen åberopar till stöd härför, att med hänsyn till verkets och dess lokalorgans omfattning ständiga rationaliseringsundersökningar böra pågå i syfte att hålla nere antalet befattningshavare och övervaka, att arbetet bedrivs på möjligast rationella sätt. Ifrågavarande befattningshavare bör enligt kommissionens mening icke placeras lägre än i 26 lönegraden.

Statskontoret har avstyrkt detta förslag och yttrat, att uppgifter av ifrågavarande slag normalt böra åvila den befattningshavare inom verket, som eljest omhänderhar ärenden rörande verkets personal och ekonomi.

Föredraganden.

Jag delar den av utredningen uttalade uppfattningen, att inom arbetsmarknadsstyrelsens permanenta del vanliga tryggade statliga anställningsformer böra komma till användning enligt de principer, som tillämpas inom andra verk. Såsom i vissa yttranden över utredningsförslaget framhållits, torde emellertid en viss återhållsamhet böra iakttagas beträffande inrättande av ordinarie befattningar redan från början. Jag torde beträffande detta spörsmål samt övriga av remissinstanserna i detta sammanhang berörda frågor få hänvisa till den följande behandlingen av kansliorganisationen och anslagsfrågorna.

Här vill jag dock uttala, att jag icke anser mig kunna tillstyrka arbetsmarknadskommissionens förslag om inrättande av en särskild befattning för organisations- och rationaliseringsfrågor. Såsom statskontoret anfört böra dylika frågor ankomma på den befattningshavare, som normalt har att handlägga ärenden rörande verkets personal och ekonomi. Det bör givetvis för verkets ledning vara en angelägen uppgift att tillse, att rationaliseringspunkterna beaktas. I den mån undersökningar av större omfattning behöva företagas torde vid behov särskild personal för ändamålet böra tillfälligt anlitas.

I det följande behandlar jag personalorganisationen — bortsett från byråchefsbefattningarna — inom de för arbetsmarknadsstyrelsen föreslagna byråerna. De i samband härmed lämnade uppgifterna rörande nuvarande organisation avse förhållandena den 1 december 1946. För befattningshavare, som äro inplacerade i arbetsmarknadskommissionens löneplan, lämnas uppgift om lönegrupp och löneklass enligt planen. För tillfälliga befattningshavare anges månadsarvodet. Härjämte anges i regel vilken löneklass enligt löneplan Eo, som den utgående sammanlagda lönen (inberäknat samtliga tillägg) respektive det utgående arvodet närmast motsvarar. Vid jämförelsen har räknats med nettolönen under sista kvartalet 1946 för extra ordinarie befattningshavare, d. v. s. med inräknande av rörligt tillägg, kristillägg och provisoriskt lönetillägg men efter frändragande av pensionsavgifter. Endast lägsta löneklassen i varje lönegrad har tagits i betraktande. Exempelvis innebär sålunda beteckningen (24—25), att befattningens lön ligger emellan Eo 25: 24 och Eo 26: 25, beräknade på det sätt som nyss sagts.

Redogörelse lämnas under varje byrå jämväl för nu befintlig och av utredningen föreslagen biträdespersonal. I övrigt behandlas emellertid frågor avseende biträdespersonal i 11 lönegraden och lägre löneställning i ett sammanhang efter behandlingen av byråernas personalorganisation.

Arbetsförmedlingsbyrån.

Nuvarande organisation.

Beträffande den nuvarande organisationen torde jag få hänvisa till den å s. 133—138 i betänkandet rörande ett centralt arbetsmarknadsorgan lämnade redogörelsen.

Utredningen.

Rörande arbetsförmedlingsbyråns (av utredningen benämnd första arbetsförmedlingsbyrå) organisation har utredningen anfört följande allmänna synpunkter.

Arbetsförmedlingsbyråns verksamhet har alltsedan byråns tillkomst i samband med arbetsmarknadskommissionens inrättande 1940 främst präglats av de av krisförhållandena betingade åtgärderna. Dessa ha ofta varit omfattande och svårlösta samt i regel av brådska natur. Självfallet har det under sådana förhållanden mött stora svårigheter att inom byrån skapa en fast organisation. Personalrekrytering och personalfördelning ha bestämts av de vid varje tillfälle mest framträdande behoven. Under de senaste åren har den offentliga arbetsförmedlingens utbyggnad även för fredsuppgifter föranlett motsvarande åtgärder inom arbetsförmedlingsbyrån, men det är naturligt, att dessa åtgärder under rådande förhållanden icke ännu i allo funnit en definitiv form.

I samband med arbetsmarknadsstyrelsens inrättande bör eftersträvas att för arbetsförmedlingsärendenas centrala handläggning skapa en organisation, som är avpassad för de uppgifter arbetsförmedlingen kan förväntas erhålla under fredstid. Oaktat första arbetsförmedlingsbyrån, bortsett från ärendena rörande partiellt arbetsföra, enligt utredningens uppfattning bör ha i stort sett samma verksamhetsområde som den nuvarande arbetsförmedlingsbyrån, medföra angivna omständigheter, att en omorganisation av byrån bör komma till stånd.

Arbetsförmedlingsbyrån är till sin omfattning stor. Även om fortfarande en del av personalen sysslar med arbetsuppgifter av övervägande krisnatur, torde någon mera betydande minskning av personalstyrkan icke vara möjlig. Den alltjämt pågående utbyggnaden av den lokala arbetsförmedlingsorganisationen kommer säkerligen att medföra alltmer ökade uppgifter för arbetsförmedlingens centrala ledning. Omfattningen av verksamhetsområdet gör det nödvändigt, att byråchefen till sitt biträde erhåller kvalificerade befattningshavare, vilka äro i stånd att relativt självständigt svara för särskilda avsnitt av verksamheten. Utredningen föreslår därför, att arbetet inom första arbetsförmedlingsbyrån uppdelas på särskilda sektioner.

Det är sannolikt, att ledningen av arbetsförmedlingens verksamhet även i framtiden kommer att medföra växlingar i arbetsuppgifternas omfattning inom olika delar av byrån. Arbetsmarknadsstyrelsen måste ha full frihet att omplacera personalen mellan de olika sektionerna samt att flytta arbets-

uppgifter från en sektion till en annan. Sektionsindelningen synes därför icke böra fastlåsas i verkets instruktion. En indelning av denna art synes dock nödvändig för att skänka erforderlig stadga åt organisationen. Den uppdelning av arbetsuppgifterna mellan sektionerna, som utredningen räknar med, synes i stort sett böra vara lämplig för den närmaste framtiden.

Utredningen har föreslagit, att inom nu ifrågavarande byrå skola finnas tre sektioner inom ramen för den permanenta organisationen.

Första sektionen. Denna sektion bör enligt förslaget svara för mera allmänna uppgifter såsom utredningar avseende flera grenar av förmedlingsverksamheten, allmän inspektion av den lokala arbetsförmedlingsorganisationen, utbildning av denna organisations personal, frågor rörande arbetsmetodik, sammanställningen av uppgifter till riksvakanslistan eller den tidning, som enligt av arbetsmarknadskommissionen uppgjorda planer avses komma att ersätta denna lista, samt press- och radioverksamhet. Denna sektions uppgifter komma sålunda, anför utredningen, delvis att avse även området för yrkesvägledningsbyråns verksamhet.

Rörande inspektionsverksamheten har utredningen anfört följande.

Under krigsåren ha arbetsförmedlingsbyråns tjänstemän ofta besökt länsarbetsnämnderna och de nämnderna underställda förmedlingsorganen för inspektion och information. Härvid ha emellertid i regel endast behandlats speciella frågor, i de flesta fall sammanhängande med krisregleringarna, vilka för ögonblicket varit av särskild vikt. En kontinuerlig inspektionsverksamhet av mera allmän art har icke medhunnits. En dylik verksamhet synes för framtiden vara av stor betydelse. Den bör ta sikte främst på förmedlingsverksamhetens allmänna utformning, arbetsmetoderna på kontor och expeditioner samt samarbetet mellan de olika arbetsförmedlingsorganen. Vid inspektionerna bör givetvis huvudvikten läggas på att ge befattningshavarna inom de lokala organen vägledning för deras framtida handlande.

De av utredningen för sektionen föreslagna befattningarna samt närmast jämförliga nu befintliga befattningar framgå av följande sammanställning.

Nuvarande organisation	Föreslagen organisation
1 byråsekreterare .. Eo 21	1 byrådirektör A 28
1 konsulent VI: b (18—19)	1 förste byråsekreterare A 24
1 amanuens V: f (19—20)	1 byråinspektör A 24
2 amanuenser V: b (13—14)	1 redaktör Eo 23
1 e. amanuens V: b (13—14)	2 byråsekreterare A 21
6	1 assistent A 18
	2 amanuenser
	9

Andra sektionen. Denna sektion skall enligt förslaget handlägga ärenden rörande tjänstemannaförmedlingen och sålunda motsvara den nuvarande tjänstemannaförmedlingens huvudcentral.

Sektionens personal enligt förslaget jämfört med nuvarande organisation framgår av följande uppställning.

Nuvarande organisation	Föreslagen organisation
1 förste inspektör .. VII: d (24—25)	1 byrådirektör A 26
1 notarie VI: d (21)	1 konsulent A 24
1 inspektör VI: b (18—19)	2 konsulenter Eo 22
1 förste assistent vid länsarbetsnämnd Arvode motsv. Eo 18: 17	1 byråsekreterare A 21
1 amanuens V: c (15—16)	1 amanuens 6
1 tillf. anst. 455 kr./mån. (8)	
1 expert 500 »	
7	

Tredje sektionen. Inom denna sektion böra enligt förslaget handläggas frågor rörande arbetsförmedling för de grupper av arbetskraft, som icke falla under andra sektionen eller under yrkesvägledningsbyrån. Med hänsyn till mångfalden av yrkesgrupper och omfattningen i övrigt av sektionens arbetsuppgifter föreslår utredningen, att sektionens arbete organiseras efter tre olika huvudområden, för vilka utredningen räknar med särskilda detaljer. En detalj föreslås handha ärenden rörande arbetsförmedling för jordbruk, torvhantering, skogsbruk, trä- och pappers- samt kemisk-teknisk industri. En andra detalj avses främst för ärenden rörande yrken inom hälso- och sjukvård, husligt arbete samt hotell- och restaurangarbete. Inom en tredje detalj skulle handläggas ärenden rörande i det föregående ej nämnda yrkesgrupper, vilket innebär, att hit skulle höra ärenden rörande industrien och hantverket i praktiskt taget hela deras omfattning samt dessutom sådana yrkesområden som sjöfart, landtransport, lagerarbete m. m.

För tredje sektionen föreslår utredningen följande befattningar. Nuvarande befattningar anges för jämförelse.

Nuvarande organisation	Föreslagen organisation
1 från domänstyrelsen tjänstledig bitr. jägmästare Mistade avl.- förmåner enl. A 22: 25 + 200 kr./mån.	1 byrådirektör A 26
1 inspektör VI: d (21)	3 byråinspektörer A 24
1 inspektör vid länsarbetsnämnd Arvode motsv. Eo 21: 20	1 byråinspektör A 22
2 konsulenter VI: c (19—20)	1 byråsekreterare A 21
1 notarie VI: b (18—19)	1 » Eo 21
1 assistent V: e (18—19)	3 amanuenser 10
1 » V: c (15—16)	
1 e. assistent V: c (15—16)	
1 tillf. anst. 605 kr./mån. (14—15)	

Rörande utredningens närmare motivering för sitt förslag till personalorganisation för arbetsförmedlingsbyrån får jag i övrigt hänvisa till s. 139—145 i betänkandet.

Sammanlagt föreslår utredningen sålunda för arbetsförmedlingsbyrån — bortsett från biträdespersonal — följande befattningar.

1 byrådirektör	A	28
2 byrådirektörer	A	26
1 förste byråsekreterare	A	24
4 byråinspektörer	A	24
1 konsulent	A	24
1 redaktör	Eo	23
1 byråinspektör	A	22
2 konsulenter	Eo	22
4 byråsekreterare	A	21
1 byråsekreterare	Eo	21
1 assistent	A	18
6 amanuenser		

Den byråinspektörsbefattning i A 24, som för närvarande finns uppförd på socialstyrelsens stat, bör enligt utredningens förslag överföras till arbetsmarknadsstyrelsen och ingå bland de i det föregående upptagna befattningarna av nämnda slag.

I fråga om biträdespersonalen föreslår utredningen inrättande av följande ordinarie befattningar.

1 kansliskrivare	A	11
3 kanslibiträden	A	7
5 kontorsbiträden	A	4

Härjämte räknar utredningen med ett behov av sex extra ordinarie och extra befattningshavare i biträdesställning.

Yttrandena.

Mot utredningens användning av byrådirektörstiteln har invändning gjorts av *allmänna lönenämnden*, som uttalat, att det knappast är lämpligt att använda samma tjänstetitel för så vitt skilda lönegradsplaceringar som utredningen föreslagit (A respektive Eo 26, A respektive Eo 28, C 5 och C 6). *En ledamot* har dock förklarat sig icke vilja framföra någon erinran mot användandet av byrådirektörstiteln på sätt utredningen förordat. *Statskontoret* har liksom *Sveriges yngre juristers förening* ansett, att tjänstetiteln byrådirektör icke bör användas för befattningar i lägre lönegrad än 28.

I detta sammanhang må även omnämnas, att *statskontoret* ansett byråinspektörstjänsterna lämpligen kunna uppdelas i två grupper efter kvalifikationer och arbetsuppgifter i respektive 24 och 21 lönegraderna. En

lönegradsserie upptagande 24, 23, 22 och 21 lönegraderna motsätter sig statskontoret av såväl principiella som praktiska skäl.

Beträffande de å första sektionen föreslagna tjänsterna ha erinringar framställts i följande hänseenden.

Allmänna lönenämnden ställer sig tveksam till den föreslagna byrådirektörsbefattningen i A 28. Beträffande den redaktörsbefattning i Eo 23, som föreslagits för samarbete med press och radio samt som redaktör för den publikation, vilken skulle ersätta riksvakanslistan, förklarar nämnden, att den icke blivit övertygad om nödvändigheten av att för ifrågavarande arbetsuppgifter omedelbart inrätta en befattning å extra ordinarie stat.

Statskontoret har beträffande nämnda redaktörsbefattning anført, att ämbetsverket icke kan föreställa sig att särskilda kvalifikationer på det publicistiska området kunna erfordras för de avsedda arbetsuppgifterna, som i varje fall icke torde motivera så hög löneställning som den föreslagna.

Arbetsmarknadskommisionen har föreslagit, att en för utformningen av blanketter m. m. avsedd amanuensbefattning skall utbytas mot en sluttjänst som förste assistent i lönegrad 18.

Civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund och *arbetsmarknadskommisionens personalförening* ha anslutit sig till arbetsmarknadskommisionens nyssnämnda förslag. Organisationerna ha vidare föreslagit, att såsom biråde åt den för ärenden rörande utbildning samt arbetsmetodik föreslagna förste byråsekreteraren skall finnas en byråsekreterare i Eo 21 samt att för ärenden rörande press-, radio- och reklamverksamhet skall inrättas en befattning i 21 lönegraden utöver den av utredningen föreslagna redaktörsbefattningen.

Arbetsmarknadskommisionen har föreslagit, att tjänstetiteln för de å andra sektionen upptagna konsulentbefattningarna skall utbytas mot förste byråingenjör för 24-gradstjänsten och byråinspektör för 22-gradstjänsterna. Med hänsyn till beräknade rekryteringsförhållanden borde befattningen som förste byråingenjör uppföras såsom extra ordinarie medan av de två byråinspektörsbefattningarna den ena borde uppföras såsom ordinarie och den andra såsom extra ordinarie. Vidare har kommissionen föreslagit, att den å andra sektionen upptagna amanuensbefattningen utbytes mot en befattning såsom förste assistent i lönegrad 18.

Statsverkens ingenjörsförbund anser, att 24-gradstjänsten i huvudsak har karaktären av sluttjänst. Då sluttjänster för högskoleingenjörer i statsförvaltningen i övrigt äro placerade i A 27 eller A 28 borde ifrågavarande befattning tills vidare placeras som en byråingenjörstjänst i lägst A 26, om densamma skall kunna besättas med en tillräckligt kvalificerad kraft.

Statskontoret har uttalat, att tjänstetiteln konsulent borde utbytas mot byråinspektör.

Civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund och *arbetsmarknadskommisionens personalförening* ha förordat, att den för sektionen föreslagna byråsekreterartjänsten skall utbytas mot en befattning som förste byråsek-

reterare i A 24 samt att den för teknikerförmedlingen föreslagna konsulent-tjänsten skall uppföras på C-planen. Vidare anse organisationerna, att en särskild befattning såsom konsulent i Eo 22 bör inrättas för ärenden rörande förmedlingsverksamheten inom folkskoleväsendets område. Det av arbetsmarknadskommissionen framförda förslaget om utbyte av amanuens-tjänsten å sektionen mot en förste assistenttjänst biträdades av organisationerna.

I fråga om tredje sektionen ha *civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund* och *arbetsmarknadskommissionens personalförening* föreslagit inrättande av ytterligare en befattning som byråinspektör i Eo 22 å detaljen för industriyrkena m. m., en amanuensbefattning å detaljen för hälsovårds- och sjukvårdsyrkena m. m. och en befattning som förste assistent i A 18 (för lägerverksamheten) å detaljen för jordbruks- och skogsbruksyrkena m. m.

Statsverkens ingenjörsförbund föreslår i första hand, att området för trä- och pappers- samt kemisk industri skall hänföras till tredje detaljen inom ifrågavarande sektion och att denna detalj, som nästan uteslutande avser tekniska yrken, skall bestå av följande kvalificerade befattningshavare, nämligen av en förste byråingenjör i A 26 i utbyte mot en föreslagen byråinspektör i A 24 och av en byråingenjör i Eo 22. Därest förstnämnda yrkesområde i enlighet med utredningsförslaget behålles inom första detaljen, måste denna enligt förbundets uppfattning förstärkas med en byråingenjör i A 24, medan alltså en byråinspektör i A 24 å den tredje detaljen borde utbytas mot en förste byråingenjör i A 26.

Föredraganden.

Utredningen har föreslagit, att arbetsförmedlingsbyrån skall organiseras på tre sektioner, av vilka den första skall handha vissa allmänna uppgifter, den andra skall handlägga ärenden rörande tjänstemannaförmedlingen och den tredje skall ombesörja ärenden rörande arbetsförmedling inom samtliga de yrkesgrupper, vilka icke skola tillhöra andra sektionens eller yrkesvägledningsbyråns verksamhetsområden. Förslaget innebär, främst i fråga om första sektionen, en icke oväsentlig förstärkning av den nuvarande arbetsförmedlingsbyrån inom arbetsmarknadskommissionens kansli. Jag delar utredningens uppfattning rörande behovet av den föreslagna förstärkningen. Det synes mig vara en angelägenhet av betydande vikt, att i samband med den lokala arbetsförmedlingsorganisationens definitiva förstatligande dess chefsmyndighet utrustas med en sådan personalorganisation, att en effektiv ledning av verksamheten möjliggöres. Särskilt betydelsefullt synes vara, att den allmänna inspektionsverksamhet samt den verksamhet med avseende å utbildning och arbetsmetodik, som enligt utredningens förslag skall ankomma på arbetsförmedlingsbyråns första sektion, bli i erforderlig utsträckning tillgodosedda. Såsom utredningen anför, bör emellertid sektionsindelningen icke fastläsas, utan möjlighet bör finnas att göra de ändringar, som kunna visa sig lämpliga på grund av arbetsuppgifternas utveckling.

Enligt utredningsförslaget skall första sektionen stå under ledning av en byrådirektör i A 28, vilken även skall fungera som byråchefens ställföreträdare. Med hänsyn till omfattningen och betydelsen av byråns arbetsuppgifter finner jag det nödvändigt med en ställföreträdare för byråchefen i nämnda löneställning. Denne bör samtidigt vara chef för första sektionen. Enligt vad jag inhämtat har avsaknaden av en kvalificerad ställföreträdare inom den nuvarande arbetsförmedlingsbyrån föranlett till att olika länsarbetsdirektörer under långa perioder måst inkallas för tjänstgöring inom byrån.

Såsom chefer för andra och tredje sektionerna har utredningen föreslagit byrådirektörer i A 26. Under remissbehandlingen har anmärkts mot användningen av tjänstetiteln byrådirektör för befattningar i 26 lönegraden. Jag delar de i detta hänseende anförda betänkligheterna och föreslår för nu ifrågavarande båda befattningar benämningen förste byråinspektör. Med hänsyn till att tjänstemannaförmedlingen ännu icke stabiliserats förordar jag, att den ena av dessa befattningar tills vidare uppföres på extra ordinarie stat.

I detta sammanhang torde jag få beröra de erinringar, som av statskontoret framställts mot att utredningen föreslagit befattningar icke blott i 24 och 21 lönegraderna utan även i lönegraderna 23 och 22. Jag delar statskontorets principiella uppfattning angående det mindre lämpliga i en dylik anordning. Såsom framgår av vad jag i det följande anför, vill jag icke heller förorda inrättande av befattningar i lönegrad 23 inom arbetsmarknadsstyrelsen. Däremot synas i förevarande fall särskilda skäl finnas för befattningar i lönegrad 22, i det att denna lönegrad, såsom framgår av behandlingen i det följande av den lokala arbetsförmedlingsorganisationen, föreslås för vissa inspektörsbefattningar inom nämnda organisation. Då det måste anses vara av stort värde att ett utbyte av personal kommer till stånd mellan den centrala och den lokala organisationen och förekomsten av tjänster i samma lönegrader både centralt och lokalt torde underlätta ett sådant utbyte, anser jag det lämpligt, att vissa tjänster i 22 lönegraden inrättas inom arbetsmarknadsstyrelsen.

Utredningen har använt benämningen byråinspektör för tjänster såväl i 24 som 22 lönegraden. För tjänster i 24 lönegraden anser jag benämningen förste byråinspektör lämpligare.

Inom första sektionen har av utredningen föreslagits en befattning som redaktör i Eo 23. I likhet med allmänna lönenämnden finner jag icke skäl att nu förorda inrättande av en befattning å extra ordinarie stat för de arbetsuppgifter, vilka utredningen avsett för nämnda tjänst. Om en omläggning av den nuvarande riksvakanslistan till en publikation av mera tidningsmässig art kommer till stånd — vilket i och för sig synes vara ett önskemål — torde behovet av personal för publikationens redigering i avbidan på vidare erfarenhet få tillgodoses genom arvodesanställning.

Mot arbetsmarknadskommissionens förslag att en av utredningen föreslagna amanuensbefattning skall utbytas mot en sluttjänst i 18 lönegraden har

jag icke något att erinra. Såsom utredningen föreslagit bör för befattningar av ifrågavarande slag användas tjänstetiteln assistent.

De av vissa personalorganisationer framlagda förslagen om förstärkning av personalen inom första sektionen kan jag icke biträda.

Inom andra sektionen har utredningen föreslagit inrättande av tre konsulentbefattningar. Av dessa skulle en, vilken är avsedd för ärenden rörande förmedling av tekniker, placeras i A 24 och de båda övriga i Eo 22. Ur saklig synpunkt har jag intet att erinra mot detta förslag. I enlighet med under remissbehandlingen framställda förslag anser jag emellertid att tjänstetitlarna för ifrågavarande befattningar böra ändras. Jag förordar därvid för 24-gradstjänsten benämningen byråingenjör och för 22-gradstjänsterna benämningen byråinspektör. Med hänsyn till att den framtida utformningen av organisationen i denna del ännu icke torde kunna helt överblickas, anser jag samtliga tre nu nämnda befattningar böra uppföras å extra ordinarie stat.

Av vad jag sålunda anfört framgår, att jag icke anser mig kunna för närvarande förorda sådan förbättring av löneställningen för vissa tjänster, som föreslagits av personalorganisationerna. Icke heller kan jag tillstyrka inrättande av ytterligare befattningar inom sektionen.

Däremot har jag icke något att erinra mot arbetsmarknadskommissionens förslag, att den av utredningen föreslagna amanuensbefattningen skall förändras till sluttjänst i lönegrad 18, varvid tjänstebenenämningen bör vara assistent.

Även beträffande tredje sektionen ha personalorganisationerna framställt förslag om förstärkning av personalorganisationen. Sålunda har statsverkens ingenjörsförbund ansett, att vissa befattningar för teknisk personal böra inrättas inom sektionen. Förbundet har även ifrågasatt viss ändrad fördelning av ärendena mellan de tre av utredningen föreslagna detaljerna inom sektionen. Vad förbundet anfört rörande behovet av tekniskt kunnig personal inom sektionen synes mig beaktansvärt. Otvivelaktigt bör det vara en fördel att inom sektionen — liksom inom andra delar av arbetsförmedlingsbyrån — äga tillgång till personal med närmare kännedom om de tekniska yrkena. Något oavvisligt krav på teknisk utbildning för innehav av vissa befattningar torde däremot icke lämpligen böra uppställas. Jag anser sålunda icke, att några särskilda byråingenjörsbefattningar böra inrättas inom sektionen. Vad ingenjörsförbundet anfört rörande fördelningen av ärendena mellan sektionens detaljer föranleder icke annat uttalande från min sida än att det bör stå öppet för arbetsmarknadsstyrelsen att företa de omplaceringar inom sektionen, som erfarenhetsmässigt befinnas lämpliga.

De av personalorganisationerna i övrigt rörande sektionen framlagda förslagen kan jag icke biträda.

Med i det föregående angivna justeringar biträder jag utredningens förslag till personalorganisation — med undantag av biträdespersonalen — på arbetsförmedlingsbyrån.

I fråga om biträdespersonalen torde jag, liksom beträffande övriga byråer, få hänvisa till vad jag i det följande anför rörande biträdespersonal för verket i dess helhet.

Beträffande fördelningen av tjänsterna å arbetsförmedlingsbyrån — bortsett från biträdesbefattningarna — på ordinarie och extra ordinarie befattningar får jag, utöver vad jag i det föregående anfört, uttala följande. För att icke sådana efterjusteringar av organisationen, som rimligen kunna visa sig lämpliga, skola alltför mycket försvåras, anser jag, att ytterligare vissa tjänster böra tills vidare uppföras som extra ordinarie. Detta bör ske beträffande två i A 24 föreslagna förste byråinspektörstjänster och två i A 21 föreslagna byråsekreterartjänster. Av de tre för byrån föreslagna assistenttjänsterna böra två vara ordinarie och en extra ordinarie.

Jag föreslår sålunda för arbetsförmedlingsbyrån, utöver byråchef och biträdespersonal, följande befattningar, nämligen en byrådirektör (A 28), en förste byråinspektör (A 26), en förste byråinspektör (Eo 26), en förste byråsekreterare (A 24), två förste byråinspektörer (A 24), två förste byråinspektörer (Eo 24), en byråingenjör (Eo 24), en byråinspektör (A 22), två byråinspektörer (Eo 22), två byråsekreterare (A 21), tre byråsekreterare (Eo 21), fyra amanuenser, två assistenter (A 18) och en assistent (Eo 18).

Den nu å socialstyrelsens personalförteckning upptagna byråinspektörstjänsten i A 24, vilken är avsedd för arbetsförmedlingsärenden, bör enligt min mening uppföras å övergångsstat vid arbetsmarknadsstyrelsen. Så länge denna befattning är besatt bör en av förste byråinspektörsbefattningarna i A 24 hållas vakant.

Yrkesvägledningsbyrån.

Nuvarande organisation.

Beträffande den nuvarande organisationen torde jag få hänvisa till den å s. 145—150 i utredningens betänkande lämnade redogörelsen.

Utredningen.

Utredningen har föreslagit, att yrkesvägledningsbyrån (av utredningen benämnd andra arbetsförmedlingsbyrån) skall organiseras på två sektioner, den ena för ärenden rörande ungdomsförmedling och yrkesvägledning samt den andra för ärenden rörande partiellt arbetsföra. Den förstnämnda sektionen bör enligt förslaget stå under byråchefens direkta ledning och någon särskild sektionschef föreslås därför icke. För den andra sektionen föreslås däremot en sektionschef.

Sektionen för ungdomsförmedling och yrkesvägledning. Med hänsyn till möjligheten att det pågående utredningsarbetet rörande skolväsendet kan föranleda ändringar i fråga om yrkesvägledningens centrala organisation, anser utredningen, att inom denna sektion ordinarie tjänster icke böra inrättas för annan personal än biträdespersonal.

Nuvarande befattningar samt de av utredningen föreslagna befattningarna framgå av följande sammanställning.

Nuvarande organisation

Föreslagen organisation

Administrativ personal.

1 inspektör	VI: d (21—22)	1 byråinspektör	Eo 24
1 »	VI: c (19—20)	1 byråsekreterare	Eo 21
<u>2</u>		<u>2</u>	

Konsulenter.

1 förste konsulent..	VII: c (23—24)	1 konsulent	Eo 23
1 befattningshavare	(24—25)	1 »	Eo 21
1 tillf. anst. (halvtidstjänstgöring) ..	402: 50 kr./mån.	1 sakkunnig	arvode
<u>3</u>		<u>3</u>	

Utrednings- och redaktionspersonal.

1 ingenjör	VI: c (20—21)	1 byråsekreterare	Eo 21
1 amanuens	V: d (17)	1 aktuarie	Eo 21
1 »	V: b (13—14)	3 amanuenser	
1 e. »	V: b (13—14)	1 kansliskrivare	Eo 11
1 amanuens	V: a (10—11)	<u>6</u>	
1 kanslist	IV: c (10—11)		
1 kansliskrivare	IV: c (14)		
1 e. kanslist	IV: c (10—11)		
1 tillf. anst.	655 kr./mån. (16—17)		
1 » »	600 kr./mån. (14—15)		
1 » »	550 kr./mån. (12—13)		
1 » »	455 kr./mån. (8)		
1 » »	355 kr./mån. (3)		

13

Biträdespersonal.

1 kansliskrivare	IV: c (11—12)	1 kansliskrivare	A 11
1 kanslibitråde	III: d (9)	1 kanslibitråde	A 7
1 e. kontorsbiträde . .	II: d (4—5)	1 kontorsbiträde	A 4
2 kontorsbiträden . .	II: c (5)	3 icke-ordinarie biträden	
1 kontorsbiträde . . .	II: c (4—5)	<u>6</u>	
1 »	II: c (3—4)		
1 tillf. anst.	405 kr./mån. (5—6)		

8

Den föreslagna konsulenten i Eo 23 motsvarar den nu befintliga konsulenten för yrkesvägledningsverksamheten i högre skolor (»läroverkskonsulent»). Löneställningen är avpassad efter lönegradsplaceringen för ordinarie läroverksadjunkt, lönegrad A 23. Utredningen finner, att utöver lönen på ifrågavarande konsulentbefattning ett särskilt arvode bör kunna utgå, därest ordinarie läroverksadjunkt förvärfvas för befattningen. Den i Eo 21 föreslagna konsulenttjänsten är avsedd för yrkesvägledning i folk- och fortsättningsskolor och motsvarar den nuvarande befattningen som »folkskolekonsulent». För att konsulenterna alltid skola ha nära kontakt med skolans aktuella verksamhet, böra konsulentbefattningarna enligt utredningens mening endast under begränsad tid, 3—5 år, uppehållas av samma personer. För att befästa samarbetet i yrkesutbildningsfrågor mellan arbetsmarknadsstyrelsen och skolöverstyrelsen samt överstyrelsen för yrkesutbildning finner utredningen lämpligt, att konsulenterna biträda inom överstyrelserna vid behandling av sådana frågor.

I övrigt torde jag få hänvisa till den av utredningen å s. 150—153 i betänkandet lämnade motiveringen till förslaget rörande denna sektion.

Sektionen för ärenden rörande partiellt arbetsföra. Utredningen förklarar, att den icke kunnat pröva frågan om den centrala organisationen för ärenden rörande partiellt arbetsföra från andra förutsättningar än att verksamheten liksom för närvarande är fallet skall omfatta arbetsvård endast för under militärtjänstgöring skadade samt arbetsberedning för partiellt arbetsföra i övrigt. Dessa ärenden böra enligt förslaget utgöra arbetsuppgifterna för nu ifrågavarande sektion.

Nuvarande organisation samt utredningens förslag till befattningar å sektionen framgå av följande sammanställning.

Nuvarande organisation	Föreslagen organisation
1 förste inspektör .. VII: e (25—26)	1 byrådirektör Eo 26
1 amanuens..... V: d (17)	1 byråinspektör..... Eo 22
1 e. » V: c (15—16)	1 byråsekreterare Eo 21
1 amanuens V: b (13—14)	2 amanuenser
2 kanslisters..... IV: d (14—15)	1 kansliskrivare..... Eo 11
1 kanslist IV: b (7—8)	6
1 tillf. anst. 605 kr./mån. (14—15)	

8

Det permanenta behovet av biträdespersonal inom sektionen beräknas av utredningen på följande sätt.

1 kanslibitråde	A 7
1 kontorsbiträde	A 4
3 icke-ordinarie biträden	

I övrigt torde jag i fråga om utredningens förslag få hänvisa till den å s. 153—156 i betänkandet lämnade motiveringen.

Yttrandena.

Beträffande de å sektionen för ungdomsförmedling och yrkesvägledning föreslagna befattningarna som »läroverkskonsulent» och »folkskolekonsulent» har *arbetsmarknadskommissionen* föreslagit, att båda befattningarna skola placeras i Eo 23. Konsulenterna hade nämligen samma arbetsuppgifter, även om dessa låge på i viss mån skilda områden och utfördes under olika förhållanden. Att leda yrkesrådgivningen för folkskolornas elever kunde icke anses vara mindre krävande än yrkesrådgivningen för läroverkens elever. Ur samhällelig synpunkt kunde det förra kanske t. o. m. anses mera betydelsefullt. — Kommissionen finner vidare tvivelaktigt, om man i likhet med utredningen bör förutsätta att befattningarna skola byta innehavare med vissa års mellanrum.

I detta sammanhang har kommissionen framhållit vikten av att de skolmän, som för längre eller kortare tid ställa sig till yrkesvägledningens förfo-gande, tillförsäkras rätt att få tjänstgöringen i nu avsedda befattningar hos arbetsmarknadsstyrelsen tillgodoräknad såsom tjänstetid inom skolväsendet för löneklassuppflyttning, befordran o. d. Erfarenheten beträffande rekryteringen av befintliga motsvarande befattningar har, anför kommissionen, redan givit vid handen betydelsen härav.

Statskontoret har, såsom tidigare omnämnts, föreslagit, att tjänstetiteln konsulent skall utbytas mot byråinspektör. Beträffande nu ifrågavarande konsulentbefattningar har ämbetsverket emellertid anført, att befattningarna icke böra ifrågakomma till uppförande som pensionsberättigande tjänster å styrelsens stat, då det förutsatts, att konsulenterna icke skulle stanna i sina befattningar mer än högst 3—5 år. Ämbetsverket motsätter sig vidare, att de båda befattningarna jämsställas i lönehänseende.

Arbetsmarknadskommissionens personalförening har ifrågasatt, huruvida icke konsulentbefattningarna borde hänföras till C-planen.

Skolöverstyrelsen och *överstyrelsen för yrkesutbildning* ha förklarat sig icke ha något att invända mot att konsulenterna, såsom utredningen föreslagit, biträda inom de båda överstyrelserna i yrkesvägledningsfrågor.

Statsverkens ingenjörsförbund har anført, att de tekniska yrkena enligt utredningens förslag till konsulenttjänster icke synas ha blivit tillgodosedda i samma utsträckning som de akademiska. Förbundet ifrågasätter därför, huruvida icke en ingenjör i Eo 22 borde tillsättas som konsulent för de talrika tekniska yrkena. Förbundet har vidare uttalat, att det sedan ett 20-tal år tillbaka varit ett önskemål från vissa industriföretags och yrkesskolors sida att från en central myndighet kunna erhålla råd och anvisningar i de fall, då man haft för avsikt att införa s. k. psykotekniska provningsmetoder. Då det synes förbundet som om denna fråga borde vara en av de första, med vilka en yrkesvägledning för tekniska yrken borde sysselsätta sig, föreslår förbundet, att för yrkesorienteringen tillsättes en psykotekniker i Eo 22.

Förbundet har vidare föreslagit, att befattningen som redaktör för yrkeskartoteket skall uppföras i A 24 och avses för en ingenjör samt att två per-

sonliga befattningar i Eo 22 skola inrättas för äldre ingenjörer, vilka böra utnyttjas vid det tidsbegränsade arbetet med uppläggande av kartoteket.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har i detta sammanhang berört frågan om utarbetande av arbetsmarknadsprognoser och erinrar om att överstyrelsen mera ingående behandlat denna fråga i en den 9 november 1945 dagtecknad framställning angående tillkallande av särskilda sakkunniga för en allmän översyn av yrkesutbildningen. Överstyrelsen framhåller, att den är väl medveten om de stora svårigheter, som möta vid utarbetande av arbetsmarknadsprognoser i någon form. Sådana vore emellertid oundgängligen erforderliga för yrkesskolväsendets utbyggnad och detsamma torde gälla yrkesvägledningsverksamheten. Enligt överstyrelsens uppfattning bör det ankomma på det centrala arbetsmarknadsorganet att i varje fall handhåva ledningen vid utarbetandet av dylika arbetsmarknadsprognoser. Överstyrelsen vill därför framhålla angelägenheten av att sagda organ för ändamålet förses med kvalificerad permanent anställd personal i erforderlig omfattning.

Arbetsmarknadskommissionen har i nu ifrågavarande spörsmål anført, att ehuru kommissionen väl inser, att behov av prognosundersökningar kan föreligga, kommissionen likväl icke finner sig nu böra framlägga förslag om inrättande av särskilda befattningar för angivna arbetsuppgifter.

I fråga om sektionen för ärenden rörande partiellt arbetsföra tillstyrker *pensionsstyrelsen* den av utredningen föreslagna nya byråinspektörsbefattningen. *Kommittén för partiellt arbetsföra* har, såsom förut omnämnts, vidblivit sitt tidigare framförda förslag om inrättande av en särskild arbetsvårdsbyrå för ifrågavarande ärenden. Kommittén vill starkt understryka, att den av utredningen föreslagna organisationen för ledning av arbetsvårdsärendena icke tillgodoser de krav, som framdeles komma att ställas. *Överbefälhavaren* har, utan att ta ställning till organisationen av sektionen, framhållit, att antalet skadefall under militärtjänstgöring torde komma att minska, därest 1946 års manskapslöneutrednings förslag om kontantlön och vissa andra förmåner samt förslaget om ökning av långtidsanställt manskap genomföres.

Föredraganden.

Utredningen har inom sektionen för ungdomsförmedling och yrkesvägledning — vilken lämpligare synes benämnas *sektionen för yrkesvägledning och ungdomsförmedling* — föreslagit bland annat två konsulentbefattningar i Eo 23 respektive Eo 21. Den i Eo 23 föreslagna befattningen motsvarar den nuvarande tjänsten som konsulent för yrkesvägledningsverksamheten i högre skolor (»läroverkskonsulenten»), medan den andra befattningen är avsedd för motsvarande uppgifter i folk- och fortsättningskolor och motsvarar den nuvarande befattningen som »folkskolekonsulent». Utredningen har anført, att dessa båda befattningar endast under begränsad tid, lämpligen 3—5 år, böra uppehållas av samma personer. Arbetsmarknadskommissionen har anmält tvekan i sistnämnda avseende och vidare föreslagit att båda konsulentbefattningarna skola placeras i Eo 23.

För min del finner jag sannolikt, att av utredningen angivet personbyte å befattningarna kommer att te sig lämpligt. I varje fall torde ytterligare erfarenhet i detta avseende böra avvaktas. Jag ansluter mig därför till den av statskontoret hävdade meningen, att pensionsberättigande befattningar för närvarande icke böra inrättas för nu ifrågavarande ändamål. Tills vidare torde befattningarna böra förenas med arvode, vilket bör bestämmas från fall till fall med tillbörlig hänsyn till de avlöningsförmåner som tidigare utgått till vederbörande.

Arbetsmarknadskommissionen har framhållit vikten av att de skolmän, som anlitas för ifrågavarande konsulentverksamhet, tillförsäkras rätt att tillgodoräkna sig tjänstgöringen såsom tjänstetid inom skolväsendet. Jag delar i detta hänseende kommissionens uppfattning. Erforderlig ändring i läroverksstadgans bestämmelser rörande tillgodoräknande av tjänstetid torde böra övervägas. Beträffande folkskolväsendet finnas icke motsvarande bestämmelser, varför endast en rekommendation till de lokala skolmyndigheterna att beakta ifrågavarande tjänstgöring torde kunna komma i fråga.

Såsom utredningen föreslagit synas konsulenterna böra tagas i anspråk inom skolöverstyrelsen och överstyrelsen för yrkesutbildning i den mån behov därav föreligger och tjänstgöringen inom arbetsmarknadsstyrelsen så medger.

Statsverkens ingenjörsförbund har föreslagit, att inom nu ifrågavarande sektion skall inrättas en befattning för en psykotekniker. Med anledning härav vill jag anföra, att en utveckling därhän, att även psykotekniska frågor upptagas inom byrån, icke förefaller osannolik. Jag är emellertid icke nu beredd att ta ställning till frågan om inrättande av en särskild befattning för detta ändamål.

Nämnda förbund har även föreslagit inrättande av vissa andra befattningar för tekniker inom sektionen. I denna del vill jag hänvisa till vad jag anfört vid behandlingen av motsvarande spörsmål i samband med arbetsförmedlingsbyrån. Vad särskilt angår de för färdigställande av yrkeskartoteket föreslagna personliga befattningarna i Eo 22 får jag anföra, att personal, som under en begränsad tid fordras för angivna ändamål, bör anställas med de villkor, som komma att tillämpas för personal inom verkets krisdel. Några personliga extra ordinarie tjänster är jag för närvarande icke villig att föreslå för nu ifrågavarande ändamål.

Utredningen har föreslagit inrättande av en aktuarietjänst i Eo 21, vilken är avsedd för utredningar rörande yrkesvägledningens metoder m. m. men även för medverkan vid planerandet av arbetsmarknadsprognostiska undersökningar. Utredningen har emellertid anfört, att inom nu ifrågavarande byrå icke böra verkställas dylika undersökningar i större omfattning. I den mån sådana komma att företagas böra de enligt utredningens mening handhas av den för hela arbetsmarknadsstyrelsens behov avsedda statistiska personal, vilken enligt utredningens förslag skall knytas till kanslibyrån. Å denna har dock icke beräknats särskild personal för verkställande av arbetsmarknadsprognoser inom den permanenta organisationen. Överstyrel-

sen för yrkesutbildning har framhållit vikten av att sådana prognoser bli utarbetade samt att arbetsmarknadsstyrelsen förses med stadigvarande anställd personal för ändamålet.

Jag tillstyrker inrättande av den föreslagna aktuarietjänsten men är av den uppfattningen, att förutsättningar för ett ställningstagande till frågan om personal för verkställande av arbetsmarknadsprognostiska undersökningar ännu icke föreligga. Jag får sålunda hänvisa till att med ifrågavarande spörsmål sammanhängande frågor äro under öfvervägande inom konjunkturinstitutet samt 1946 års skolkommision. Innan resultatet av sålunda pågående utredningsarbete föreligger, torde i vart fall icke någon permanent organisation för prognostiska undersökningar böra inrättas. I den mån sådana undersökningar dessförinnan befinnas påkallade, torde de få utföras med tillfälligt anlitad personal.

Beträffande de delar av nu ifrågavarande sektionens organisation — bortsett från biträdespersonalen — vilka jag icke berört i det föregående, ansluter jag mig till utredningens förslag. Dock bör tjänstebenenämningen för en av utredningen föreslagen byråinspektörsbefattning i Eo 24 i överensstämmelse med vad jag tidigare anfört ändras till förste byråinspektör.

Mot utredningens förslag i vad det avser personalorganisationen för sektionen för ärenden rörande partiellt arbetsföra har jag icke annat att erinra än att sektionsschefen bör benämnas förste byråinspektör. Intill dess att ställning tagits till det av kommittén för partiellt arbetsföra i dagarna avlämnade betänkandet rörande yrkesvägledning och yrkesutbildning för partiellt arbetsföra m. m. (SOU 1947: 18) anser jag mig sålunda icke kunna förorda någon permanent förstärkning av nu ifrågavarande sektion.

Vad överbefälhavaren anfört rörande en eventuell minskning av antalet skadefall under militärtjänstgöring torde icke vara av beskaffenhet att påverka det permanenta personalbehovet inom sektionen.

Försäkringsbyrån.

Nuvarande organisation.

Å den nuvarande motsvarigheten till ifrågavarande byrå, socialstyrelsens arbetsmarknadsbyrå, finnas för närvarande — bortsett från de befattningar, vilka år 1940 öfverflyttats till statens arbetsmarknadskommision, samt byråchefsbefattningen — följande tjänster:

1 byrådirektör	Eo 28
1 förste byråsekreterare	A 24
1 byråinspektör	Eo 24
1 aktuarie	Eo 21
1 revisor	Eo 21

1 amanuens (biträdande revisor)	Eo 18
1 amanuens	Eo 15
2 kanslibiträden	Eo 7
2 kontorsbiträden	Eo 4
1 skrivbiträde	Ex 2

I fråga om arbetsuppgifternas fördelning mellan de olika befattningshaverna torde jag få hänvisa till den av utredningen å s. 156—157 i betänkandet lämnade redogörelsen.

Utredningen.

Rörande försäkringsbyråns framtida organisation har utredningen anfört följande.

Arbetsmarknadsstyrelsens försäkringsbyrå skall enligt utredningens i det föregående framlagda förslag ha att handlägga ärenden rörande tillsynen över den statsunderstödda frivilliga arbetslöshetsförsäkringen. De allmänna arbetsmarknadsärenden och de ärenden rörande den privata arbetsförmedlingen, som nu ankomma på socialstyrelsens arbetsmarknadsbyrå, bortfalla sålunda. Detta innebär emellertid icke någon nämnvärd minskning av byråns arbetsbörda. Ärendena rörande arbetslöshetsförsäkringen utgöra redan nu den helt dominerande delen av arbetsuppgifterna. Byråns överflyttning från socialstyrelsen till arbetsmarknadsstyrelsen synes sålunda icke minska byråns personalbehov. Däremot skulle kunna ifrågasättas att i samband med överflyttningen en omorganisation företages av byrån, vars nuvarande organisation präglas av att byrån tidigare var en del av den större byrå, där även arbetsförmedlingsärendena handlades. Då emellertid ett genomförande av obligatorisk arbetslöshetsförsäkring skulle komma att i grunden förändra förutsättningarna i detta hänseende, anser utredningen anledning föreligga att uppskjuta en dylik omorganisation, tills klarhet vunnits om arbetslöshetsförsäkringens framtid. De nu å byrån befintliga befattningarna böra därför i princip överföras till arbetsmarknadsstyrelsen.

Utredningen har vidare hänvisat till att socialstyrelsen framlagt förslag om viss förstärkning av personalen å byrån. Utredningen har icke funnit sig böra närmare granska denna socialstyrelsens framställning.

Socialstyrelsen.

I sina i skrivelse den 19 augusti 1946 framförda medelsäskanden för budgetåret 1947/48 har socialstyrelsen föreslagit, att å arbetsmarknadsbyrån skall inrättas en befattning som byråsekreterare i Eo 21. Befattningen är avsedd för biträde åt förste byråsekreteraren. Som stöd för förslaget har åberopats en stark stegring av arbetsbördan, bland annat beroende på försäkringens alltjämt ökande omfattning. Vidare vore arbetsvägransfallen mera arbetskrävande än tidigare, dels emedan antalet dylika fall stegrats, dels därför att ett effektivare system för att bringa socialstyrelsens beslut i arbetsvägransfallen till berörda intressenters kännedom befunnits erforderligt. Det internationella samarbetet i försäkringsfrågor och tillsynen över den privata arbetsförmedlingen stälde även ökade krav på förste byråsekreteraren.

Socialstyrelsen har vidare föreslagit, att en befattningshavare i Ex 15 skall få anställas såsom biiråde åt aktuarien. Förslaget har motiverats med att aktuariens arbetsuppgifter ökat på grund av arbetslöshetskassornas stigande antal, förbättrade statsbidragsgrunder, nya statsbidragsformer m. m.

I sitt yttrande över utredningens förslag har socialstyrelsen förklarat sig i stort sett dela utredningens uppfattning, att en omorganisation av försäkringsbyrån bör uppskjutas till en tidpunkt, då klarhet vunnits om arbetslöshetsförsäkringens framtid. Styrelsen har dock velat framhålla betydelsen av att nu gällande provisorium för personalens del, vilket redan upprätthållits i nära sju år, icke ytterligare utsträcker. Med hänsyn till att chefsmyndigheten för en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring under alla förhållanden kommer att kräva en betydligt större personal än den som nu är knuten till den frivilliga försäkringens tillsynsmyndighet, anser styrelsen möjlighet finnas för viss ordinariesättning av byråns personal utan att den framtida utvecklingen härigenom föregripes eller försvåras. Vidare anser socialstyrelsen det nödvändigt, att åtminstone de personalförstärkningar, som begärts i styrelsens petitaframställning för budgetåret 1947/48, genomföras.

Föredraganden.

Såsom utredningen anført, synes frågan om en eventuell omorganisation av nu ifrågavarande byrå böra anstå till dess klarhet vunnits rörande arbetslöshetsförsäkringens framtid. Under sådana förhållanden anser jag mig icke kunna förorda den av socialstyrelsen föreslagna ordinariesättningen av tjänster inom byrån. Denna bör sålunda med nuvarande befattningar överflyttas till arbetsmarknadsstyrelsen. Emellertid har otvivelaktigt byråns arbetsbörda alltmera vuxit på grund av ökad anslutning till den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringen och andra omständigheter. Med anledning av socialstyrelsens i dess petitaframställning framförda förslag om personalförstärkning vill jag därför förorda, att medel för nästkommande budgetår beräknas till ytterligare en amanuens å byrån.

I överensstämmelse med vad jag tidigare anført föreslår jag, att tjänstetiteln för den nuvarande byrånspektören (Eo 24) ändras till förste byråinspektör.

Sociala byrån.

Nuvarande organisation.

Rörande den nuvarande organisationen torde jag få hänvisa till de av utredningen å s. 158—160 i betänkandet lämnade redogörelserna för sociala beredskapssektionen och socialhjälpbyrån.

Utredningen.

Utredningens personalförslag är utarbetat med hänsyn till de arbetsuppgifter, som nu handläggas inom arbetsmarknadskommissionens sociala beredskapssektion samt inom dess socialhjälpbyrås B-sektion. Däremot ha

i förslaget inga befattningar avsetts för de arbetsuppgifter rörande arkivarbete och musikerhjälp, vilka nu ankomma på socialhjälpbyråns A-sektion. Härom har utredningen anfört följande.

Största delen av den nuvarande socialhjälpbyråns personal är sysselsatt med ärenden angående arkivarbeten och musikerhjälp. Antalet svenska arkivarbetare och musikerhjälppta har de senaste åren i medeltal uppgått till 400—500. Under någon tid har antalet flyktingar, som sysselsatts med arkivarbete eller som erhållit musikerhjälp, varit avsevärt större. Såsom tidigare nämnts äro frågorna rörande arkivarbetena och deras administration föremål för utredning genom särskilda sakkunniga. Dessa ha ännu icke slutfört sitt arbete men i samband med detta ha särskilda åtgärder vidtagits för att genom effektiviserad arbetsförmedling, eventuellt i förening med omskolning, nedbringa det utländska klientelet. Antalet utländska arkivarbetare och musikerhjälppta, som vintern 1946 utgjort maximalt ca 1 300, har sålunda i september 1946 nedgått till icke fullt 500.

Utredningen anser det icke möjligt att i nuvarande läge framlägga förslag till mera definitiv organisation för handläggning av ärenden rörande arkivarbeten och musikerhjälp. Spörsmålet om denna organisation torde i vart fall icke kunna upptagas till behandling innan förenämnda sakkunniga avgivit sitt förslag.

Utredningen har vidare framhållit, att den nuvarande sociala beredskapssektionen fullgör vissa arbetsuppgifter, som helt betingas av byggnadsregleringen eller som eljest äro av utpräglat tillfällig karaktär. Icke heller för dessa arbetsuppgifter föreslår utredningen särskild personal inom den permanenta organisationen.

Utredningen har anfört följande rörande de principer, som av utredningens lagts till grund för beräkning av personalbehovet inom sociala byrån.

Sociala byråns personal bör beräknas för de arbetsuppgifter, som vid ett arbetsmarknadsläge sådant som det nu rådande kunna beräknas mera permanent föreligga. Vid en arbetslöshetskris kommer byråns arbetsbörda att högst väsentligt ökas och en stark utsvällning av personalorganisationen kan förutses bli nödvändig. Det ökade personalbehovet får då tillgodoses genom arvodespersonal. Även under förhållanden liknande de nu rådande är det troligt, att uppgifter av mera tillfällig art komma att avlösa varandra och fordra särskild personal. Sannolikt kommer det emellertid härvid att röra sig om uppgifter av vitt skilda slag, vilkas fullgörande ofta fordrar personal med olika speciella kvalifikationer. Personalbehovet för dessa uppgifter torde bäst tillgodoses genom tillfällig anställning av personal med de för de aktuella arbetsuppgifterna erforderliga kvalifikationerna. Inom byrån synes sålunda böra finnas en kärna av mera permanent anställd personal, vilken vid behov bör kompletteras med tillfälligt anställd personal av det slag, som de aktuella uppgifterna fordrar.

Utredningens förslag och nuvarande organisation framgå av följande sammanställning.

Nuvarande organisation	Föreslagen organisation
<i>Sociala beredskapssektionen.</i>	1 byrådirektör Eo 28
1 sektionschef. VII: c (25—26)	1 förste byråsekreterare A 24
1 sekreterare (halvtid) VII: c	1 byråsekreterare A 21
	1 , Eo 21

Nuvarande organisation		Föreslagen organisation	
1 notarie	VI: c (19—20)	2 amanuenser	
1 amanuens.	arvode motsv. Eo 18: 17	1 kontorsskrivare	A 15
1 »	V: b (13—14)	1 kontorist	A 9
1 kanslibiträde	III: e (9)	2 kanslibiträden	A 7
1 tillf. anst.	355 kr./mån. (3)	4 kontorsbiträden	A 4
7		14	
2 inspektörer	} hos läns- arbetsnämnd		
1 förste assistent ..			
<i>Socialhjälpshyrans B-sektion.</i>			
1 sektionschef.	(27—28)		
1 sekreterare	VII: a (21)		
1 kanslibiträde	III: a (10)		
1 kontorsbiträde. . . .	II: c (3—4)		
1 e. skrivbiträde ..	I: c (Ex 2: c—b)		
1 e. » ..	I: b		
1 tillf. anst.	430 kr./mån. (6—7)		
7			

Rörande arbetsuppgifternas fördelning mellan de föreslagna befattningshavarna har utredningen uttalat följande.

Med hänsyn till byråns under olika förhållanden växlande arbetsuppgifter är det svårt att definitivt fastslå någon sådan fördelning. Denna bör givetvis anpassas efter de för tillfället rådande förhållandena. Utredningen tänker sig emellertid, att under förhållanden, som motsvara de nu rådande, byrådirektören skall relativt självständigt svara för de ärenden, som nu åvila socialhjälsbyråns B-sektion, d. v. s. ärenden rörande hjälpsystemets utformning, rörande hänvisning av arbetslösa till beredskapsarbeten, rörande kontantunderstöd m. m. Han synes även böra med biträde av arvodesanställd personal svara för de ärenden, som nu åvila socialhjälsbyråns A-sektion. Förste byråsekreteraren bör biträda byråchefen i den kunskapande och planläggande verksamhet, som under nuvarande förhållanden torde bli den viktigaste delen av byråns verksamhet. Han skall sålunda under byråchefen svara för arbetsmarknadsöversikter och prognosverksamhet, kontakten med arbetsmarknadens parter och varselsystemet. En av byråsekreterarna och en av amanuenserna böra biträda byrådirektören respektive förste byråsekreteraren.

Den nu å sociala beredskapssektionen befintliga halvtidsbefattningen, vilken uppehålls av en befattningshavare hos industriens produktionsråd, anser utredningen även i framtiden böra ha karaktären av arvodesbefattning.

Yttrandena.

Arbetsmarknadskommissionen — vilken såsom tidigare anförts ansett planläggningsuppgifterna böra handläggas inom en särskild planläggnings-

byrå — har föreslagit, att inom sociala byrån skola upptagas icke blott befattningar för de uppgifter som nu ankomma på socialhjälpbyråns B-sektion utan även befattningar för administrationen av arkivarbetena m. m. Häreom har kommissionen anfört följande.

Utredningen rörande arkivarbetena har numera slutförts. Härvid har förutsatts, att arkivarbetena alltjämt skola ledas av kommissionen. Även om en viss decentralisering och förenkling föreslagits, torde i stort sett samma arbetsuppgifter som hittills komma att åvila kommissionen. Med hänsyn härtill bör en sektion tillkomma inom sociala byrån med uppgift att handlägga ärenden rörande arkivarbeten, musikerhjälp m. fl. former av arbetslöshetshjälp, som ej falla under sektionen för allmän arbetslöshetshjälp.

Kommissionen har sålunda föreslagit, att sociala byrån skall indelas i två sektioner, den ena — första sektionen — för allmän arbetslöshetshjälp (hjälp-systemets utformning, specialingripanden, hänvisning till beredskapsarbeten, understödsverksamhet samt hyreshjälp, stenindustriärenden m. m.) och den andra — andra sektionen — för arkivarbeten, musikerhjälp, m. m.

Byråns chef skall enligt kommissionens förslag samtidigt vara chef för den ena sektionen, medan en byrådirektör i A 28 bör avses som sektionschef för den andra. Kommissionen anser skäl icke finnas att såsom utredningen föreslagit uppföra byrådirektörsbefattningen såsom extra ordinarie.

För första sektionen anser kommissionen — utöver sektionschefen eller eventuellt byråchefen i egenskap av sektionschef — följande fasta personal erforderlig, nämligen

1 byråsekreterare	Eo	21
1 amanuens		
1 kontorsskrivare	A	15
1 kontorist	A	9
1 kanslibiträde	A	7
1 kontorsbiträde	A	4

För andra sektionen erfordras — likaledes utöver chefstjänstemannen — enligt kommissionens mening följande fasta personal, nämligen:

1 byråsekreterare	A	21
1 »	Eo	21
2 amanuenser		
1 kontorsskrivare	Eo	15
1 kansliskrivare	A	11
1 kanslibiträde	A	7
2 kontorsbiträden	A	4
2 icke-ordinarie biträden		

Kommissionens förslag till andra än biträdesbefattningar för den av kommissionen förordade planläggningsbyrån överensstämmer, såvitt angår den sociala sidan av planläggningsverksamheten, med de befattningar utredningen beräknat inom sociala byrån för planläggningsuppgifterna.

Civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund och arbetsmarknadskommissionens personalförening föreslå, att befattningen som förste byråsekreterare skall uppflyttas till A 26 samt att ytterligare en byråsekreterartjänst i A 21 för planläggningsuppgifterna och en tjänst som kansliskrivare i A 11 skola inrättas. I likhet med arbetsmarknadskommissionen anse organisationerna, att befattningar för arkivarbeten och musikerhjälp böra inrättas inom den permanenta organisationen. För dessa uppgifter föreslås en förste byråsekreterare i Eo 24, en byråinspektör i Eo 22, en byråsekreterare i A 21, två amanuenser samt biträdespersonal.

Föredraganden.

Såvitt angår den del av sociala byrån, för vilken utredningen i sitt förslag upptagit befattningar, kan jag ansluta mig till de riktlinjer, som utredningen följt. Utredningens förslag till personalorganisation — bortsett från biträdespersonalen — biträdes sålunda av mig med allenast den avvikelsen, att jag med hänsyn till storleken av nuvarande personal inom motsvarande delar av arbetsmarknadskommissionens kansli anser en av utredningen föreslagen amauensbefattning samt den av utredningen föreslagna kontorsskrivarbefattningen böra utgå. Jag kan icke förorda, att byrådirektörsbefattningen, såsom arbetsmarknadskommissionen föreslagit, uppföres på ordinarie stat. Icke heller kan jag tillstyrka de av personalorganisationerna föreslagna utbyggnaderna av organisationen.

I fråga om personalorganisationen för ärenden rörande arkivarbeten, musikerhjälp m. m. får jag anföra följande.

Genom beslut den 15 februari 1946 uppdrog Kungl. Maj:t åt arbetsmarknadskommissionen att verkställa en översyn av organisationen och utformningen av de s. k. arkivarbetena jämte därmed sammanhängande spörsmål ävensom att till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag, vilka kunde av utredningen föranledas. Med stöd av Kungl. Maj:ts samtidigt lämnade bemyndigande tillkallade jag den 28 mars 1946 ledamöterna av riksdagens andra kammare K. Å. H. Allard och P.-H. Fagerholm att inom kommissionen biträda vid ifrågavarande utredning. Utredningsarbetet har bedrivits under ledning av kommissionens nuvarande ordförande och chef, ledamoten av riksdagens första kammare K. J. Olsson.

Sedan utredningsmännen fullgjort sitt uppdrag har kommissionen med eget yttrande överlämnat den verkställda utredningen till Kungl. Maj:t.

Såsom kommissionen omnämnt i sitt i förevarande sammanhang återgivna yttrande, avse de framlagda förslagen, att viss decentralisering och förenkling av arkivarbetenas samt musikerhjälpens administration skall genomföras. Verksamheten skall dock alltjämt ledas av kommissionen. Omfattningen av verksamheten beräknas komma att i stort sett bli densamma som för närvarande.

Jag har ännu icke haft tillfälle att ta ställning till de framlagda förslagen. I den mån dessa äro av beskaffenhet att böra underställas riksdagen torde

detta få ske i samband med framställning om anslag till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. Jag är emellertid av den uppfattningen, att arkivarbetenas och musikerhjälpens fortbestånd som hjälpformer vid arbetslöshet icke kan sättas i fråga. Icke heller kan ifrågakomma att anförtro ledningen av verksamheten i denna del åt annat organ än det centrala arbetsmarknadsorganet. Under sådana förhållanden finner jag mig böra föreslå, att viss personal för administrationen av ifrågavarande hjälpformer beräknas inom arbetsmarknadsstyrelsens permanenta organisation. Jag ansluter mig sålunda i detta hänseende till arbetsmarknadscommissionens i förenämnda yttrande framlagda förslag.

Jag anser det dock angeläget, att för ändamålet endast ett begränsat antal befattningar upptages inom den permanenta organisationen. Bortsett från biträdespersonalen, vilken jag icke behandlar i detta sammanhang, böra ordinarie befattningar tills vidare icke komma i fråga. I enlighet härmed föreslår jag, att utöver de befattningar, vilkas inrättande jag i det föregående förordat, inom sociala byrån beräknas två byråsekreterare i Eo 21 och två amanuenser.

Tekniska byrån.

Nuvarande organisation.

I detta hänseende torde jag få hänvisa till utredningens å s. 162—165 i betänkandet lämnade redogörelse för nuvarande tekniska beredskapssektionen och nuvarande tekniska byrån.

Utredningen.

Enligt utredningens förslag skulle tekniska byrån organiseras på tre sektioner, nämligen en planläggningssektion, en byggnadssektion och en intendentursektion. Såsom framgår av det tidigare anförda, föreslår jag, att intendentursektionen skall ingå i en kameralbyrå i stället för i tekniska byrån.

Planläggningssektionen. Utredningen har anfört, att för denna sektion — som motsvarar den nuvarande tekniska beredskapssektionen — erfordras teknisk personal, av vilken måste krävas icke blott erfarenhet av olika slags anläggningsarbeten utan även förvaltningskännedom samt förmåga att leda och utföra svårare tekniskt-administrativt utredningsarbete.

Den nuvarande och den av utredningen föreslagna personalorganisationen framgår av följande sammanställning.

Nuvarande organisation	Föreslagen organisation
1 sektionschef Mistade avlö-	1 byrådirektör C 5
ningsförmå-	1 förste byråingenjör A 26
ner enl. 26	1 amanuens
löneklassen	1 kansliskrivare A 11
(I-ort) + 100	
kr./mån.	

Nuvarande organisation	Föreslagen organisation.
1 förste ingenjör . . VII: e (25—26)	2 kontorsbiträden A 4
1 notarie VI: b (18—19)	4 icke-ordinarie biträden
1 kansliskrivare . . . IV: c (11—12)	10
2 kontorsbiträden . II: c (4—5)	
1 kontorsbiträde . . . II: c (3—4)	
1 » . . . II: b (1—2)	
1 skrivbiträde I: d (1—2)	
1 e. skrivbiträde . . I: c (Ex 2: c—b)	
10	

Utredningen har beträffande den föreslagna organisationen anfört följande.

Denna torde icke vara tillräcklig under den del av året, då investeringsplanen upprättas. Personalen måste då sannolikt förstärkas. Om så är möjligt bör härvid utnyttjas personal, som tillfälligt frigöres från övriga sektioner inom tekniska byrån. Utsikterna härtill äro emellertid små med hänsyn till att maximibelastningen för den planläggande och den byggande verksamheten i regel inträder under samma tid på året. I andra hand bör personal från andra byråer utnyttjas. Om tillräcklig förstärkning icke kan erhållas inom arbetsmarknadsstyrelsen, måste personal tillfälligt anställas.

Byggnadssektionen. Denna sektion motsvarar den nuvarande tekniska byrån inom arbetsmarknadskommissionens kansli.

Utredningen har erinrat om vad utredningen tidigare anfört angående den byggande verksamhet, som borde ankomma på arbetsmarknadsstyrelsen, samt uttalat, att det i förevarande sammanhang främst gällde att bedöma behovet av kvalificerad teknisk personal. Denna personal måste å ena sidan vara tillräcklig för att kunna sköta de aktuella — icke krisbetingade — arbetsuppgifterna samt för att bilda kärnan i den organisation, som kan komma att behövas under en kris. Å andra sidan finge personaluppsättningen icke av beredskapsskäl ges sådan omfattning, att dess sysselsättande med kvalificerade arbetsuppgifter kommer att bereda svårigheter. Teknisk biträdespersonal och personal för icke-tekniska uppgifter behöver däremot enligt utredningens mening icke av beredskapsskäl anställas i större omfattning än som vid varje tillfälle erfordras för aktuella arbetsuppgifter.

Utredningen har framhållit, att behovet av kvalificerad teknisk personal för den kontrollerande och byggande verksamheten främst bestämmes av antalet arbetsplatser, dessas geografiska belägenhet, antalet där sysselsatta arbetare samt den tekniska beskaffenheten av de arbeten, som skola kontrolleras eller utföras. Samtliga dessa faktorer äro, framhåller utredningen, för framtiden mer eller mindre ovissa.

Ärendenas fördelning mellan de kvalificerade teknikerna bör — fortsätter utredningen — i princip ske efter geografiska grunder, så att var och en av nämnda befattningshavare svarar för såväl statliga som statskommunala arbeten inom visst område. Härigenom kommer enligt utredningens mening

personalen att utnyttjas på det mest ekonomiska sättet. Undantag från den geografiska fördelningen borde förekomma endast i fråga om arbeten av mera speciell beskaffenhet.

Utredningen har föreslagit, att inom byggnadssektionen skola finnas fyra befattningar för kvalificerade ingenjörer och har härom anfört följande.

Nämnda antal kvalificerade ingenjörer synes erforderligt för att sektionen skall kunna beräknas ha tillgång till ingenjörer med erfarenhet rörande olika geografiska områden samt olika slag av byggnads- och anläggningsarbeten. Under normala tider skola dessa befattningshavare såsom nämnts ha till huvuduppgift att svara för drivande av beredskapsarbeten i arbetsmarknadsstyrelsens regi samt att handlägga ärenden rörande statskommunala beredskapsarbeten och att inspektera sådana arbeten. Härtill komma ärenden rörande statliga beredskapsarbeten i annan myndighets än arbetsmarknadsstyrelsens regi, i den mån sådana arbeten bli erforderliga. Med hänsyn till uppgifterna beträffande statskommunala m. fl. arbeten och för att tillförsäkra organisationen en viss elasticitet synes man icke böra räkna med att en ingenjör, som helt ägnar sig åt uppgiften som inspektör, skall normalt svara för mer än ca 25 arbetsplatser i arbetsmarknadsstyrelsens regi. Chefen för sektionen kan med hänsyn till de på honom i nämnda egenskap ankommande uppgifterna icke beräknas svara för så stort antal arbetsplatser. En av ingenjörerna torde i stor utsträckning få biträda de övriga med konstruktionsarbeten m. m. Ej heller han kan därför beräknas medhinna att svara för nämnda antal arbetsplatser. Man synes därför kunna anta, att två av ingenjörerna svara för ca 25 arbetsplatser var medan de båda övriga tillsammans svara för ett lika stort antal. Tillhoppa skulle de fyra ingenjörerna sålunda kunna antas medhinna ca 75 arbetsplatser i arbetsmarknadsstyrelsens regi. Med en beräkning av 10—20 arbetare per arbetsplats skulle detta innebära en sammanlagd arbetsstyrka om ca 750—1 500 man. Detta skulle innebära den minimivolym av arbeten, som bör ankomma på arbetsmarknadsstyrelsen för att byggnadssektionens personal skall bli fullt utnyttjad. Det må dock framhållas, att det nu sagda torde gälla endast under förutsättning att arbetsföretagen huvudsakligen utgöras av relativt enkla anläggningsarbeten, t. ex. vägarbeten. Skulle arbetsföretagen till mera avsevärd del komma att utgöras av exempelvis vatten- och avloppsledningsarbeten, vilka äro mera arbetskrävande beträffande tillsyn och materialanskaffning m. m., torde varje inspektör icke kunna hinna med det angivna antalet arbetsplatser.

Lönegradsplaceringen av ingenjörsbefattningarna bör enligt utredningens mening ske med hänsynstagande främst till placeringen av motsvarande befattningar hos väg- och vattenbyggnadsverket. Det syntes nämligen sannolikt — och även önskvärt — att utbyte av teknisk personal kommer till stånd mellan de båda verken.

Som chef för byggnadssektionen har utredningen föreslagit en byrådirektör i C 6. Av övriga ingenjörsbefattningar skola enligt utredningens förslag två vara arbetschefsbefattningar i C 5. Till stöd för denna löneplacering åberopar utredningen, att bland andra arbetscheferna vid vissa vägförvaltningar äro placerade i nämnda lönegrad. Den fjärde befattningen föreslås däremot bli en byråingenjörsbefattning i Eo 24.

Befattningarna inom nuvarande tekniska byrån och de föreslagna befattningarna inom byggnadssektionen framgå av följande sammanställning.

Nuvarande organisation	Föreslagen organisation
1 sektionschef VII: g (28)	1 byrådirektör C 6
1 förste inspektör (arbetschef) VII: f (26—27)	2 arbetschefer C 5
1 förste inspektör (arbetschef) VII: e (25—26)	1 byråingenjör Eo 24
1 förste inspektör (arbetschef) VII: d (24—25)	1 byråsekreterare Eo 21
1 förste ingenjör .. VII: d (24—25)	1 amanuens
2 assistenter V: f (20—21)	1 ingenjör (ritare) Eo 17
1 assistent V: e (18—19)	1 kontorsskrivare Eo 15
1 » V: c (16)	1 kansliskrivare A 11
2 amanuenser V: b (14)	2 kanslibiträden A 7
1 kanslist IV: d (16)	4 kontorsbiträden A 4
1 kansliskrivare ... IV: c (11—12)	5 icke-ordinarie biträden
1 kanslibitråde III: b (10)	20
1 » III: a (10)	
2 kontorsbiträden.. II: c (4—5)	
2 » .. II: c (3—4)	
2 » .. II: b (7)	
1 kontorsbiträde... II: b (3—4)	
1 skrivbiträde I: d (1—2)	
1 e. skrivbiträde .. I: d (1—2)	

24

Beträffande utredningens motivering i övrigt till angivna förslag torde jag få hänvisa till s. 167—173 i betänkandet.

Yttrandena.

Beträffande den föreslagna tekniska byrån i dess helhet har *allmänna lönenämnden* uttalat, att nämnden finner uppsättningen av personal i högre lönegrader väl rikligt tilltagen. *Statskontoret* har anfört, att även de högre tekniska befattningshavarna inom verket torde böra placeras som ordinarie tjänstemän å A-planen eller, om ett lösligare anställningsförhållande anses önskvärt, som extra ordinarie befattningshavare. *Statsverkens ingenjörsförbund* har likaledes ansett A-planen böra komma till användning i stället för C-planen i betydligt större utsträckning än utredningen föreslagit.

Svenska teknologföreningen finner det icke möjligt att inom den tekniska byrån, sådan denna av utredningen föreslagits organiserad, vidtaga alla erforderliga förberedelser för och snabbt upporganisera en verksamhet med statliga arbeten i stor skala.

I fråga om planläggningssektionen har i remissutlåtandena anförts följande.

Arbetsmarknadskommissionen har — i sitt förslag till personalorganisation

för den av kommissionen föreslagna planläggningsbyrån — för det tekniska planläggningsarbetet upptagit en byråsekreterare i Eo 21 utöver utredningens förslag. Kommissionen har härom anfört följande.

Byråsekreteraren är erforderlig för att personaltillgången skall bli sådan, att den åtminstone i stort sett motsvarar det personalbehov, som hittills visat sig föreligga. Sekreteraren kan icke ersättas med en amanuens. Man måste nämligen av flera av befattningshavarna å tekniska planläggningssektionen kunna fordra dels att de skola kunna på egen hand träffa preliminära avgöranden i detaljfrågor berörande planläggningsuppgifterna, dels att de skola vara väl insatta i respektive myndigheters verksamhetsområden och kunna självständigt överlägga med dessa om olika investeringsfrågor.

Civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund och arbetsmarknadskommissionens personalförening ha ansett, att den för sektionen föreslagna amanuensbefattningen bör utbytas mot en befattning som byråsekreterare i Eo 21 med hänsyn till den relativt självständiga förhandlingsverksamhet, som kommer att åvila befattningshavaren.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har uttalat, att personaluppsättningen å planläggningssektionen synes alltför knappt tillmätt.

Statsverkens ingenjörsförbund har föreslagit, att sektionschefen skall placeras i A 30 i stället för såsom utredningen föreslagit i C 5. Vidare har förbundet föreslagit, att byråingenjören med hänsyn till de krävande arbetsuppgifterna skall placeras i A 28 och erhålla tjänstebenanämningen förste byråingenjör.

Beträffande byggnadssektionen ha i yttrandena avsevärda skillaktigheter i uppfattningen framkommit.

Rörande personalen i högre lönegrader har *allmänna lönenämnden* påpekat, att hittills med befattning som byrådirektör icke förenats högre löneställning än i A 28 eller C 5.

Statens sakrevision har med hänsyn till de tämligen begränsade arbetsuppgifter, som även vid en mindre skärpning av arbetslöshetssituationen komme att åvila byggnadssektionen, ansett, att i avvaktan på ytterligare erfarenheter av arbetsmarknadens utveckling större försiktighet bör iakttagas vid tillskapandet av permanenta befattningar inom sektionen än som följer av utredningens förslag. *Överrevisorerna vid arbetsmarknadskommissionen* ha funnit den föreslagna personalorganisationen för byggnadssektionen överdimensionerad och mindre ägnad att tillgodose den eftersträfvade elasticiteten.

Arbetsmarknadskommissionen har, med hänsyn till att tekniska byrån enligt kommissionens förslag endast skulle omfatta byggnadssektionen, ansett den av utredningen föreslagna byrådirektörsbefattningen böra utgå. Å andra sidan har kommissionen ansett ingenjörspersonalen väl knappt beräknad med hänsyn till den arbetsvolym, för vilken normalorganisationen är avsedd. Innan den föreslagna organisationen genomförts och arbetsvolymen nått den omfattning, som avses, finner kommissionen emellertid att med inrättandet av ytterligare en eller flera ordinarie eller extra ordinarie befattningar kan

anstå. Kommissionen föreslår därför icke någon ökning beträffande ingenjörspersonal, som skall uppföras i personalförteckning.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har anfört, att personaluppsättningen å sektionen synes alltför knappt tillmätt.

Civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund och *arbetsmarknadskommissionens personalförening* anse utredningens förslag otillräckligt och föreslå inrättande av ytterligare en förste byråingenjörstjänst i A 26.

Statsverkens ingenjörsförbund har föreslagit, att sektionschefen skall placeras i C 8 och erhålla tjänstebestämmningen förste byggnadsdirektör. För arbetscheferna föreslår förbundet placering i A 32 och tjänstebestämmningen byggnadsdirektör. Den föreslagna byråingenjören i Eo 24 bör enligt förbundet placeras i Eo 28.

Beträffande den för byggnadssektionen föreslagna personalen i lägre lönegrader har *arbetsmarknadskommissionen* föreslagit, att den för statsbidragsärenden beräknade amanuensbefattningen skall utbytas mot en befattning som kontorsskrivare. Med hänsyn till arbetets art borde nämligen den härmed sysselsatte befattningshavaren inneha sluttjänst.

Statskontoret har anfört, att den föreslagna befattningen som ingenjör (ritare) i Eo 17 icke bör ges högre löneställning än 15 lönegraden och benämnas biträdande ingenjör.

Civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund och *arbetsmarknadskommissionens personalförening* förorda, att den av utredningen för granskning av arbetsrapporter m. m. föreslagna kontorsskrivaren i Eo 15 skall utbytas mot en ingenjörsbefattning i Eo 21.

Föredraganden.

För planläggningssektionen har utredningen, bortsett från biträdespersonal, föreslagit en byrådirektör i C 5, en förste byråingenjör i A 26 och en amanuens. Inrättandet av dessa befattningar tillstyrkes av mig. Jag är sålunda av den uppfattningen, att byrådirektörstjänsten med hänsyn till sin karaktär lämpligen bör avlönas enligt C-planen.

Arbetsmarknadskommissionen har föreslagit, att förutom nu nämnda befattningar å sektionen skall inrättas en befattning som byråsekreterare i Eo 21. Med hänsyn till de krav icke blott på teknisk utan även på administrativ personal, som arbetet med investeringsreserven och härmed sammanhängande frågor ställer, biträder jag kommissionens förslag i denna del. Härutöver kan jag emellertid icke förorda någon förstärkning av personalen inom sektionen eller någon höjning av löneställningen för befattningarna därstädes.

Jag har i det föregående uttalat min anslutning till utredningens förslag att arbetsmarknadsstyrelsen bör organiseras för drivande av vissa arbetsföretag i egen regi. Inom tekniska byrån bör beräknas personal för denna verksamhet samt för de uppgifter, som måste ankomma på arbetsmarknadsstyrelsen med avseende å arbetsföretag — bortsett från arkivarbeten — i annan statlig myndighets eller i kommuns regi. Denna personal bör sammanföras

till en byggnadssektion. Det är givetvis angeläget, att byggnadssektionens personalorganisation blir tillräckligt stark för att kunna utgöra basen för en utvidgning av verksamheten vid inträdande större arbetslöshet. Å andra sidan får organisationen icke göras större än som är oundgängligen erforderligt ur denna synpunkt. Den får icke heller ges sådan omfattning eller utformning, att den blir otillfredsställande utnyttjad under ett läge sådant som det nu rådande med låga arbetslöshetssiffror.

Utredningen har föreslagit, att för kvalificerad ingenjörspersonal skola inrättas en befattning som byrådirektör i C 6, två befattningar som arbetschef i C 5 och en befattning som byråingenjör i Eo 24. Vissa remissinstanser ha anfört betänkligheter mot detta förslag. Jag är icke heller för min del beredd att tillstyrka detsamma. Jag anser sålunda, att för sektionschefen bör inrättas en arbetschefsbefattning, vilken med hänsyn till sin karaktär bör uppföras på C-planen. Befattningen torde böra placeras i C 5. Vidare föreslår jag, att å sektionen inrättas en befattning som förste byråingenjör i Eo 26 och en befattning som byråingenjör i Eo 24. Någon ytterligare högre befattning av mera permanent art är jag icke beredd att föreslå. Jag finner det sannolikt, att under nästa budgetår ytterligare kvalificerad teknisk arbetskraft erfordras inom sektionen. Behovet härav torde emellertid få tillgodoses genom arvodesanställning.

Mot det av arbetsmarknadskommissionen framställda förslaget om utbyte av en amanuensbefattning mot en befattning som kontorsskrivare har jag icke något att erinra. Kontorsskrivarbefattningen torde böra placeras i Eo 15.

Statskontoret har ansett, att en i Eo 17 föreslagen befattning som ingenjör (ritare) borde nedsättas till Eo 15. Då jag inhämtat, att ifrågavarande befattningshavare även skall fullgöra mera kvalificerade uppgifter än dem som vanligen ankomma på ritare, anser jag mig kunna förorda bifall till utredningens förslag i denna del.

I övrigt har jag icke något att erinra mot utredningens förslag i förevarande del. Till de av personalorganisationerna framlagda förslagen kan jag sålunda icke förorda bifall.

Försvarsbyrån.

Nuvarande organisation.

Rörande den nuvarande organisationen torde jag få hänvisa till den av utredningen å s. 175—177 lämnade redogörelsen.

Utredningen.

Den nuvarande och den föreslagna personalorganisationen framgår av följande sammanställning.

Nuvarande organisation		Föreslagen organisation	
1 pensionerad officer	552:25 kr./mån.	1 byrådirektör	A 26
1 pensionerad officer	640:— »	1 byråinspektör	A 24
		2 amanuenser	
		2 kanslibiträden	A 7

Nuvarande organisation	Föreslagen organisation
1 pensionerad officer 523: — kr./mån.	4 kontorsbiträden A 4
1 assistent V: c	5 icke-ordinarie biträden
1 amanuens V: c	15
2 kanslibiträden ... III: b	
1 kanslibiträde III: a	
1 kontorsbiträde... II: c	
9 kontorsbiträden.. II: b	
1 skrivbiträde I: d	
1 e. » I: c	
1 pensionerad underofficer 347: 50 kr./mån.	
1 tillf. anst. 362: 50 »	
1 » » 300: — »	
2 » » 270: — »	
25 (varav 9 särskilt anställda för uppskovsrevisionen)	

Utredningen har rörande sitt förslag anfört följande.

För uppskovsärendena äro för närvarande två pensionerade officerare anställda hela året och en pensionerad officer halva året. De är givet, att pensionerade officerare ofta lämna sig väl för ifrågavarande arbetsuppgifter. Enligt utredningens mening är det emellertid ej lämpligt — om ens praktiskt möjligt — att på förhand slå fast, att vissa tjänster skola beklädas av officerare. Det är även önskvärt att inom denna byrå ha tillgång till personer med kännedom om t. ex. industriens organisationsförhållanden. Huruvida viss befattning bör beklädas av en militär eller civil person torde böra bestämmas särskilt för varje gång ledighet uppkommer. Avgörande blir då framför allt, vilken möjlighet som för tillfället finnes att förvärva dugande krafter av den ena eller andra kategorien, men även i vad mån sakkunskap av olika slag förut är representerad inom byrån. Faller valet på en officer, torde Kungl. Maj:t böra föreskriva, att tjänsten icke skall tillsättas (återbesättas) i vanlig ordning utan tills vidare uppehållas på förordnande mot arvode, som bestämmes för varje särskilt fall. Är den utsedde officeren pensionerad, kan arvodet skäligen bestämmas lägre än den lön som eljest skulle utgå, och anordningen medför i sådant fall en besparing. Är fråga om en officer på aktiv stat, torde det böra ordnas så, att han får tjänstledighet från sin militära befattning och i den här ifrågavarande arvode lika med den lön, som normalt är förenad med tjänsten.

Liksom hittills varit fallet torde man för framtiden böra räkna med två heltidsbefattningar för uppskovsärendena. Med hänsyn till de kvalifikationer man måste fordra av innehavarna böra dessa befattningar vara relativt högt placerade i lönehänseende. Utredningen föreslår en byrådirektörsbefattning i A 26 och en byråinspektörsbefattning i A 24. Löneställningen för byrådirektörsbefattningen har föreslagits med visst hänsynstagande till löneställningen för major.

I den mån förstärkning av arbetskraften erfordras under tiden för uppskovsrevisionen, bör tillfällig anställning ske mot arvode.

För de ärenden, som icke avse uppskov, synas två amanuenser erforder-

liga. Den ene av dessa bör huvudsakligen handlägga ärenden, som avse jord bruk och skogsbruk.

Utredningen förutsätter, att sådan expertis rörande industriella m. fl. frågor, som hittills tillhandahållits genom industrikommissionens mobiliseringsbyrå, i framtiden kommer att tillhandahållas av riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap. Utredningen anser sig därför icke böra upptaga någon befattningshavare motsvarande den nuvarande halvtidsanställda ingenjören. Därest den erforderliga expertisen icke kommer att tillhandahållas genom riksnämnden, måste medel beräknas för anställning hos arbetsmarknadsstyrelsen av sådan expertis.

Yttrandena.

Överbefälhavaren har i denna del anfört huvudsakligen följande.

Inom försvarsbyrån komma att handläggas frågor av såväl militär som civil art. De förra fordra helt naturligt militär sakkunskap, de senare bli säkerligen, särskilt i ett allvarsläge, ofta avhängiga av militära planer och dispositioner. Det måste därför anses ligga i sakens natur att vid försvarsbyrån främst den militära sakkunskapen bör vara representerad. Den civila sakkunskap, som därjämte är önskvärd, torde vara i rikt mått representerad inom arbetsmarknadsstyrelsen i övrigt. Det är därför ett önskemål att båda heltidsbefattningarna besättas med officerare och under alla omständigheter nödvändigt, att den person, som avses handlägga ärenden rörande uppskov, anstånd etc. är officer.

Statens sakrevision har uttalat, att personalorganisationen i fråga om de mera kvalificerade arbetsuppgifterna företrädesvis bör bygga på utnyttjande av pensionerade officerare i arvodesbefattningar.

Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap har framhållit angelägenheten av att såväl militär som civil sakkunskap är representerad inom byrån.

Föredraganden.

Inom försvarsbyrån erfordras otvivelaktigt tillgång till militär expertis, främst vid handläggningen av ärenden rörande uppskov. Jag är emellertid liksom utredningen av den uppfattningen, att beträffande de högre tjänsterna möjlighet bör finnas att utse antingen civil eller militär innehavare. Jag tillstyrker därför utredningens förslag om inrättande av särskilda befattningar i 26 och 24 lönegraderna inom byrån. Den förra befattningen torde böra vara ordinarie och den senare extra ordinarie. I överensstämmelse med vad jag tidigare anfört föreslår jag tjänstetiteln förste byrånspektör för båda de ifrågavarande befattningarna. Om dessa befattningar anses böra besättas med officerare, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser rörande avlöningen.

Mot utredningens förslag om inrättande av två amanuensbefattningar inom byrån har jag icke något att erinra.

Kanslibyrån.

Nuvarande organisation.

I denna del torde jag få hänvisa till den av utredningen å s. 178—181 i betänkandet lämnade redogörelsen för den nuvarande kanslisektionen och

den nuvarande sektionen för administrativa ärenden rörande länsarbetsnämnderna.

Utredningen.

Enligt utredningens förslag skulle kanslibyrån organiseras på fyra sektioner, nämligen en personalsektion, en juridiskt-administrativ sektion, en statistiksektion och en kameral sektion. Såsom jag förut anfört, förordar jag, att den kamerala sektionen i stället skall ingå i en kameralbyrå, varvid dock avlöningsdetaljen skall överföras till kanslibyrån.

Befattningarna inom nuvarande närmast jämförliga enheter inom arbetsmarknadskommissionens kansli samt de av utredningen föreslagna befattningarna framgå av följande sammanställning.

Nuvarande organisation	Föreslagen organisation
<i>Kanslisektionen (utom statistikdetaljen)</i>	<i>Personalsektionen</i>
1 sektionschef VII: e (25—26)	1 byrådirektör A 28
1 sekreterare VII: e (25—26)	1 förste byråsekreterare A 24
1 notarie VI: c (19—20)	1 byråsekreterare A 21
1 » VI: b (18—19)	2 amanuenser
1 amanuens V: c (15—16)	1 kontorist A 9
1 kanslist IV: c (12—13)	2 kontorsbiträden A 4
2 kansliskrivare IV: c (12—13)	2 icke-ordinarie biträden
1 e. kanslist IV: b (7—8)	10
1 kanslibitråde III: d (7—8)	
1 » III: c (6—7)	<i>Avlöningsdetaljen.¹</i>
1 expeditionsvakt II: c (4—5)	1 bokhållare Eo 14
1 kontorsbiträde II: c (4—5)	1 kanslibitråde A 7
2 e. kontorsbiträden II: c (3—4)	1 kontorsbiträde A 4
1 kontorsbiträde II: b (1—2)	4 icke-ordinarie biträden
1 e. skrivbiträde I: b	7
1 tillf. anst. 480 kr./mån. (9—10)	<i>Juridiskt-administrativa sektionen</i>
1 » » 325 kr./mån. (1—2)	1 förste byråsekreterare A 26
19	1 » » Eo 24
	1 byråsekreterare A 21
	1 » Eo 21
<i>Avlöningsdetaljen.</i>	4 amanuenser
1 amanuens V: c (16)	1 kontorsskrivare Eo 15
1 kanslibitråde III: a (6—7)	1 registrator A 14
2 kontorsbiträden II: c (4—5)	1 kontorist A 9
2 » II: c (3—4)	4 kanslibiträden A 7
1 kontorsbiträde II: b (3—4)	2 kontorsbiträden A 4
7	3 icke-ordinarie biträden
	20

¹ Biträdespersonalen har av utredningen redovisats utan uppdelning på avlöningsdetaljen och kamerala sektionen i övrigt.

Nuvarande organisation

Föreslagen organisation

Sektionen för administrativa ärenden
rörande länsarbetsnämnderna

1 byrådirektör	Eo 28
1 förste inspektör . VII: b	(22—23)
1 inspektör VI: b	(18—19)
1 e. kanslist IV: d	(13—14)
1 kontorsbiträde . . . II: c	(4—5)
1 » . . . II: c	(3—4)

6

Statistiksektionen

1 förste aktuarie	Eo 24
2 amanuenser	
1 kansliskrivare	A 11
1 kanslibiträde	A 7
2 kontorsbiträden	A 4
4 icke-ordinarie biträden	
	11

Statistikdetaljen

1 förste aktuarie . . VII: d	(24—25)
1 amanuens. V: e	(18—19)
1 » V: c	(15—16)
1 kanslist IV: d	(14—15)
1 kansliskrivare . . . IV: c	(12—13)
1 kontorsbiträde . . . II: d	(4—5)
1 » . . . II: c	(4—5)
2 kontorsbiträden . . II: c	(3—4)
1 e. kontorsbiträde II: b	(1—2)
1 e. skrivbiträde . . I: d	(1—2)
1 tillf. anst. 550 kr./mån.	(12—13)
1 » 500 »	(10—11)
1 » 405 »	(5—6)
2 » 355 »	(3)
1 » 300 »	(Ex 2:
	c—b)

17

I övrigt torde jag få hänvisa till utredningens å s. 182—185 i betänkan-
det lämnade motivering för förslaget.

Yttrandena.

Rörande personalsektionen har arbetsmarknadskommisionen
anfört bland annat följande.

Personaluppsättningen för sektionen måste ökas i förhållande till de sak-
kunnigas förslag. På sektionen skola nämligen handläggas personalfrågor av
olika slag, gällande såväl styrelsens egen personal, omkring 400 personer,
som personalen vid arbetsförmedlingen, omkring 2 000 personer, arbetsför-
medlingsombuden ej inräknade. För vardera personalgruppens ärenden måste
avses en förste byråsekreterare i 24 lönegraden. Detta innebär en ökning i
förhållande till sakkunnigförslaget med en sådan befattning, vilken kan upp-
föras såsom Eo. Denne befattningshavare bör också hava till särskild upp-
gift att övervaka avlöningsdetaljens arbete, främst kontrollen av avlönings-
listorna och källskatteavdragens riktiga verkställande. Under första verk-

samhetsåret, då de nya personalorganisationerna för styrelsen och arbetsförmedlingen skola genomföras, kommer sektionen att bli i hög grad arbetsbelastad. Någon minskning av den övriga personalen som följd av ökningen av antalet byråsekreterare är därför icke möjlig. Om en minskning sedermera kan genomföras, torde en av de amanuensbefattningar, som de sakkunniga beräknat, böra utgå.

Civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund och arbetsmarknadskommissionens personalförening ha likaledes föreslagit ökning med en förste byråsekreterarbefattning i lönegrad 24 men ha ansett, att denna befattning bör vara ordinarie.

Ifråga om avlöningsdetaljen har *arbetsmarknadskommissionen* funnit, att den föreslagna befattningen som bokhållare i Eo 14 bör utbytas mot en kontorsskrivartjänst i A 15. Det finge nämligen anses stå i bättre överensstämmelse med eljest tillämpade regler att lägga ansvaret för avlöningsuträkning m. m. på en kontorsskrivare än på en bokhållare. Med hänsyn till omfattningen och arten av arbetsuppgifterna borde lägre placering än i 15 lönegraden icke ifrågakomma. *Riksräkenskapsverket* har med hänsyn till de kvalificerade och ansvarsfulla arbetsuppgifter, som komma att åvila föreståndaren för detaljen, föreslagit, att ifrågavarande befattning placeras i A 17. *Arbetsmarknadskommissionens personalförening* har föreslagit, att föreståndaren skall vara kontorsskrivare i Eo 15.

Beträffande juridiskt-administrativa sektionen har *arbetsmarknadskommissionen* anfört följande.

Kommissionen har icke andra erinringar att framställa, än att den i Eo 24 föreslagna befattningen som förste byråsekreterare bör uppföras såsom ordinarie samt att den för handläggning av ärenden rörande tryckning av blanketter m. m. beräknade amanuensen bör ersättas med en assistentbefattning i Eo 18. Den ifrågavarande byråsekreteraren skall handlägga ärenden rörande arbetsförmedlingarnas lokalfrågor m. m. och har sin motsvarighet i nuvarande organisation. Arbetsuppgifterna komma att bli bestående och tjänstens innehavare bör med hänsyn till deras art och vikt kvarstå i befattningen under längre tid. Den berörda amanuensbefattningen bör ersättas på angivet sätt med hänsyn till dels de med densamma förenade göromålens art, vilka bättre lämpa sig för en tjänsteinnehavare i sluttjänst, dels den numera avsedda befordringsgången för amanuenser, vilken icke bör tillämpas på här avsedd befattningshavare.

Statskontoret har i denna del yttrat följande.

Tillsynen över styrelsens lokaler m. m. lär knappast kräva en särskild kontorsskrivarbefattning. Uppgiften bör i stället lämpligen åläggas en förste vaktmästare i 7 lönegraden. Att för biblioteket och arkivet inrätta två befattningar, en byråsekreterartjänst och en kontoristbefattning, torde icke böra ifrågakomma. Verksamheten synes åtminstone för närvarande helt kunna ombesörjas av en befattningshavare i högst kansliskrivargraden. Framhållas må i detta sammanhang vikten av att möjligheterna till ett samarbete med socialstyrelsens biblioteksverksamhet tillvaratagas. En högre löneställning än som kansliskrivare i 11 lönegraden eller samma löneställning, som motsvarande befattningshavare i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen erhållit, förefaller icke motiverad för arbetsmarknadsstyrelsens registrator.

Allmänna lönenämnden har ansett, att registratorsbefattningen tills vidare bör placeras på extra ordinarie stat.

Sveriges yngre juristers förening har uttalat bland annat följande.

Den i A 26 föreslagne förste byråsekreteraren skulle främst ägna sig åt ombudsmannaärenden samt andra juridiska ärenden av mera kvalificerat slag. Det är att förmoda, att han i synnerhet beträffande de s. k. ombudsmannaärendena kommer att inta en självständig ställning inom byrån. På honom ankommer sålunda bland annat att för kronans räkning tala och svara inför rätta. Med hänsyn till de honom åvilande kvalificerade arbetsuppgifterna ävensom den självständiga ställning han kommer att inta inom byrån finner föreningen, att befattningen icke kan placeras i lägre lönegrad än 28 med benämningen byrådirektör.

Å sektionen kommer vidare att finnas en byråsekreterare i 21 lönegraden med uppgift att biträda förste byråsekreteraren vid handläggningen av de juridiska ärendena samt att handlägga organisations-, anslags- och allmänna ärenden. På denne befattningshavare kommer alltså att vila ett flertal skilda arbetsuppgifter av kvalificerat slag. Enligt föreningens mening synes tjänsten icke böra placeras lägre än i 24 lönegraden.

Vidare föreslås inrättande av en amanuensbefattning å sektionen för ärenden rörande tryckning av blanketter m. m. Med hänsyn till arbetsuppgifterna vill föreningen ifrågasätta, huruvida denna befattning icke lämpligen bör utbytas mot en assistenttjänst.

Samma synpunkter anföras av *civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund* och *arbetsmarknadskommissionens personalförening*.

I fråga om statistiksektionen har arbetsmarknadskommissionen anfört, att kommissionen visserligen finner personalen vara knappt beräknad och sektionschefens löneställning väl låg, men att kommissionen i avvaktan på resultatet av förutsatt utredning rörande arbetsmarknadsstatistiken avstår från att nu framlägga förslag om ändringar.

Föredraganden.

Beträffande personalsektionen anser jag mig böra godtaga de av arbetsmarknadskommissionen anförda skälen för inrättande, utöver utredningens förslag, av en befattning som förste byråsekreterare i Eo 24. Jag ansluter mig även till kommissionens förslag, att befattningen som föreståndare för avlöningsdetaljen, vilken bör anknytas till ifrågavarande sektion, bör vara en kontorsskrivartjänst i lönegrad 15 i stället för — såsom utredningen föreslagit — en bokhållartjänst i lönegrad 14. Däremot anser jag liksom utredningen, att ifrågavarande befattning tills vidare bör vara extra ordinarie. I övrigt biträder jag utredningsförslaget beträffande denna sektion.

I fråga om befattningarna å juridiskt-administrativa sektionen har av Sveriges yngre juristers förening förordats uppflyttning av den i A 26 föreslagna förste byråsekreterarbefattningen till en byrådirektörsbefattning i A 28. Föreningen har vidare förordat, att en i A 21 föreslagen byråsekreterarbefattning skall uppföras som en förste byråsekreterarbefatt-

ning i A 24. Jag är icke beredd att nu tillstyrka berörda förslag utan anser, att närmare erfarenhet beträffande göromålen å dessa befattningar bör avvakts. Då emellertid viss tvekan kan råda om den lämpliga löneställningen för den i 21 lönegraden föreslagna befattningen, torde denna tills vidare böra uppföras på extra ordinarie stat.

Arbetsmarknadskommisionens förslag, att den av utredningen i Eo 24 upptagna förste byråsekreterarbefattningen skall ordinariesättas, kan jag icke nu tillstyrka.

För bibliotek och arkiv har utredningen föreslagit bland annat en befattning som byråsekreterare i Eo 21. Utredningen har upplyst, att den för arbetsmarknadskommisionens bibliotek och arkiv avsedda personalen jämväl tages i anspråk för vissa utredningsarbeten. Enligt vad jag inhämtat äro dessa göromål av kvalificerad art och upptaga en betydande del av nu ifrågavarande befattningshavares tid. Jag anser mig därför icke böra motsätta mig utredningens förslag i denna del.

Mot det av arbetsmarknadskommisionen framställda förslaget om utbyte av en amanuensbefattning, vilken avses för ärenden rörande tryckning av blanketter m. m., mot en sluttjänst i 18 lönegraden har jag icke något att erinra. Jag förordar sålunda för ifrågavarande ändamål en assistentbefattning i Eo 18.

Den av utredningen för tillsyn av styrelsens lokaler m. m. föreslagna kontorsskrivarbefattningen synes böra utgå. Jag torde i denna del få hänvisa till behandlingen i det följande av frågan om inrättande av en befattning som materialförvaltare hos styrelsen.

För styrelsens registrator anser jag mig kunna förordna placering i lönegrad 14 men finner, att befattningen tills vidare bör vara extra ordinarie.

Jag förordar sålunda i detta sammanhang för juridiskt-administrativa sektionen följande befattningar, nämligen 1 förste byråsekreterare (A 26), 1 förste byråsekreterare (Eo 24), 2 byråsekreterare (Eo 21), 3 amanuenser, 1 assistent (Eo 18) och 1 registrator (Eo 14).

Mot utredningens förslag till personalorganisation för statistiksektionen har jag icke något att erinra.

Kameralbyrå.

Nuvarande organisation.

Rörande den nuvarande organisationen torde jag få hänvisa till de redogörelser, som utredningen lämnat för intendentursektionen å s. 165—166 samt för kamerala sektionen och revisionssektionen å s. 181—182 i betänkandet.

Utredningen.

Den nuvarande och den av utredningen föreslagna personalorganisationen för *kamerala sektionen* -- bortsett från avlöningsdetaljen, vilken behandlats tidigare — framgå av följande sammanställning.

Nuvarande organisation	Föreslagen organisation
1 kamrerare VII: e (25—26)	1 kamrerare A 26
1 förste revisor ... III: b (22—23)	2 revisorer A 21
1 revisor VI: c (20—21)	1 amanuens
1 kassör VI: c (20—21)	1 bokhållare A 17
1 assistent V: e (18—19)	1 kassör A 14
1 » V: d (17)	3 kansliskrivare A 11
1 förste bokhållare. V: c (15—16)	1 » Eo 11
2 bokhållare IV: c (12—13)	1 kanslibitråde A 7
1 » IV: c (11—12)	1 kontorsbiträde A 4
1 kanslibitråde III: b (10)	2 icke-ordinarie biträden
1 » III: a (8—9)	14
2 kontorsbiträden.. II: c (4--5)	

14

Beträffande de av utredningen föreslagna befattningarna har utredningen bland annat anfört följande.

Av skäl, som närmare utvecklats i samband med behandlingen av frågan om medelsförvaltning och revision, föreslår utredningen, att huvuddelen av de uppgifter, som nu åligga kameral- och förrådsbyråns revisionssektion, bör överflyttas till överrevisorernas kansli. Granskningen av reseräkningar m. m. bör dock i stället flyttas till nu ifrågavarande sektion.

Sektionen bör förestås av en kamrerare i A 26. Denna lönegradsplacering motiveras dels av den ekonomiska verksamhetens särskilt under kristider mycket betydande omfattning, dels av kanslibyråns storlek, vilken synes förutsätta, att kamreraren ganska självständigt leder den kamerala sektionens arbete.

Vidare böra finnas två revisorer i A 21. Av dessa bör den ene svara för det löpande bokförings- och kassaarbetet, medan den andre främst bör syssla med erforderliga utredningar och andra ärenden av speciell natur.

För reseräkningsgranskning m. m. bör finnas en amanuens.

Kassaverksamheten bör närmast handhas av en kassör i A 14 och en kansliskrivare i A 11, vilken bör tjänstgöra som kassakontrollant.

För bokföringsarbetet föreslås en bokhållare i A 17, två kansliskrivare i A 11 och en kansliskrivare i Eo 11.

Personalen inom den nuvarande kameral- och förrådsbyråns revisionssektion och överrevisorernas nuvarande kansli ävensom den av utredningen för överrevisorernas kansli föreslagna personaluppsättningen framgå av följande sammanställning.

Nuvarande organisation	Föreslagen organisation
<i>Överrevisorernas kansli</i>	<i>Överrevisorernas kansli</i>
1 revisor 855 kr./mån	1 revisionskommissarie A 26
1 amanuens (deltids- tjänstgöring) 200 »	1 revisor A 21
1 amanuens (deltids- tjänstgöring) 150 »	3 amanuenser
1 kvinnligt biträde .. 375 »	1 kontorist A 9
	1 kanslibitråde A 7
	1 kontorsbiträde A 4
	2 icke-ordinarie biträden

4

10

Nuvarande organisation

Revisionssektionen

1 förste revisor . . .	VII: d	(24—25)
1 assistent	V: e	(18—19)
2 assistenter	V: c	(15—16)
1 amanuens	V: c	(15—16)
1 kanslibitråde . . .	III: b	(6—7)
1 kontorsbiträde . .	II: c	(5)
2 kontorsbiträden . .	II: b	(3—4)
1 e. skrivbiträde . .	I: d	(1—2)
1 tillf. anst.	300 kr./mån.	
	(Ex 2: c—b)	

11

Nuvarande befattningar å *intendentursektionen* och de av utredningen för nämnda sektion föreslagna befattningarna framgå av följande sammanställning.

Nuvarande organisation

Föreslagen organisation

1 förste inspektör .	VII: d	(24—25)	1 byrådirektör	C	5
2 inspektörer	VI: b	(18—19)	1 byråingenjör	Eo	24
1 assistent	V: f	(19—20)	1 byråsekreterare	A	21
1 »	V: e	(18—19)	1 ingenjör	Eo	21
1 amanuens	V: e	(18—19)	1 »	Eo	17
1 assistent	V: c	(16)	1 kontorsskrivare	Eo	15
1 »	V: c	(16—17)	1 kontorist	A	9
1 kansliskrivare . .	IV: c	(12—13)	2 kanslibiträden	A	7
1 »	IV: c	(11—12)	3 kontorsbiträden	A	4
1 kanslibitråde . . .	III: d	(10)	4 icke-ordinarie biträden		
1 »	III: b	(10)			
1 »	III: a	(10)			
1 kontorsbiträde . .	II: d	(5—6)			
1 »	II: c	(4—5)			
1 »	II: b	(3—4)			
1 e. kontorsbiträde	II: b	(1—2)			
1 e. skrivbiträde . .	I: d	(1—2)			
1 tillf. anst. . . .	325 kr./mån.	(1—2)			
1 »	300 kr./mån.	(Ex 2: c—b)			

20

I fråga om utredningens förslag i denna del torde jag i övrigt få hänvisa till s. 174—175 i betänkandet.

Yttrandena.

Rörande den kamerala sektionen har *arbetsmarknadskommis-*
sionen i sitt yttrande anfört följande.

För kamerala sektionen beräknar kommissionen utöver av utredningen avsedda befattningshavare erforderlig personal för s. k. förhandsgranskning av bland annat årskostnadsbidrag samt beredskaps- och arkivarbetsplatsernas avlöningar och redovisningar. Sådan förhandsgranskning kan icke åsidosättas. Härför erfordras minst 2 revisionsassistenter, vilka av kommissionen föreslås placerade i 18 lönegraden, en såsom ordinarie och en tills vidare såsom extra ordinarie. Den av utredningen beräknade amanuensbefattningen för reseräkningsgranskning bör enligt kommissionens uppfattning utbytas mot en befattning som revisionsassistent i A 18.

Kommissionen beräknar alltså för kamerala sektionen följande befattningar, bortsett från biträdespersonal:

1 kamrerare	A	26
2 revisorer	A	21
2 revisionsassistenter	A	18
1 revisionsassistent	EO	18
1 bokhållare	A	17
1 kassör	A	14.

Riksräkenskapsverket har i denna del yttrat följande.

Med hänsyn till att kommissionens medelsförvaltning, som jämväl omfattar lokalförvaltningar, är av betydande omfattning måste av kamreraren krävas administrativ erfarenhet samt god kännedom om det statliga redovisningsväsendet. Den föreslagna löneställningen synes med hänsyn härtill väl motiverad. Mot inrättandet av de föreslagna två revisorsbefattningarna för de av utredningen angivna arbetsuppgifterna synes intet vara att erinra.

Behovet av personal för kameral förhandsgranskning synes däremot icke tillgodosett med den föreslagna amanuensbefattningen för granskning av reseräkningar. I ämbetsverk av den storleksordning, varom här är fråga, är det uteslutet att de personer som i sista hand skola bära ansvaret för en utanordnings kamerala riktighet skola kunna i detalj och siffermässigt genomgå alla de handlingar, som utgöra underlaget för de avsedda utanordningarna. Gjorda erfarenheter hava även givit vid handen att i de verk, där den kamerala förhandsgranskningen är utrustad med administrativt väl utbildad personal, anledningar till revisionsanmärkningar avsevärt reduceras. Enligt riksräkenskapsverkets mening bör för den kamerala förhandsgranskningen beräknas två revisionstjänstemän med insikter och erfarenhet på det kamerala området, jämte erforderlig biträdespersonal för siffergranskning och annan mera rutinmässig granskning.

För kassaverksamheten synes, såsom utredningen föreslagit, böra beräknas en kassör i A 14.

Statskontoret har uttalat, att för kassören högre löneställning än som kansliskrivare i 11 lönegraden icke förefaller motiverad. Ämbetsverket har hänvisat till att motsvarande befattningshavare hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen placerats i nämnda lönegrad.

Civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund och arbetsmarknadskommissionens personalförening ha föreslagit inrättande å sektionen av en förste byråsekreterartjänst i A 24 för utredningar och remissvar. För den kamerala förhandsgranskningen anses tre revisionsassistenter erforderliga under det att befattningen som amanuens å sektionen kan utgå. Med hänsyn till kassarö-

relsens omfattning föreslås kassörstjänsten höjd till A 17. För bokföringen föreslås två befattningar för maskinbokförare i A 14.

Såvitt angår personalbehovet för den interna revisionen beträffande i huvudsak länsarbetsnämndernas verksamhet har *riksräkenskapsverket* — som anser, att den kamerala revisionen beträffande arbetsmarknadsstyrelsen skall ankomma på verket — anført, att förstnämnda revision torde kräva relativt liten personalstyrka. För ledningen av ifrågavarande granskningsarbete och för utförande av mera kvalificerade granskningsuppgifter bör enligt ämbetsverket avses en förste revisor i A 24. I övrigt anses personalbehovet kunna begränsas till två revisionstjänstemän jämte viss biträdespersonal. Även *stats sakrevision* har ansett, att revisionssektionen kan ges en mera begränsad personaluppsättning än utredningen föreslagit för överrevisorernas kansli. Såsom chef bör också enligt sakrevisionens mening avses en förste revisor i 24 lönegraden.

I detta sammanhang må omnämnas, att *statsverkens ingenjörsförbund* föreslagit, att två ingenjörsbefattningar (en i A 24 och en i Eo 22) skola inrättas bland revisionspersonalen och avses för saklig granskning av arbetsmarknadsstyrelsens verksamhet.

I fråga om intendentursektionen har *arbetsmarknadskommisionen* anført följande.

Personaluppsättningen för denna sektion synes böra beräknas något annorlunda än enligt utredningens förslag. Såsom chef för sektionen bör placeras en befattningshavare i lönegraden A 26, benämnd intendent. För ärenden rörande inköp, försäljning, uthyrning, förrådsbokföring samt granskning av centralförrådets redovisningar har utredningen föreslagit inrättandet av en befattning i lönegrad A 21. Med hänsyn till omfattningen och artskillnaden av här ifrågavarande arbetsuppgifter anser kommissionen, att härför måste avses två befattningshavare, vilka böra placeras i Eo 18 och benämnas inköpsassistent respektive förrådskontrollör. Det må i sammanhanget erinras om att inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen finnes en befattning motsvarande den föreslagne förrådskontrollören. Genom att dessa befattningar inrättas vinnes, att ingenjörspersonalen befrias från själva inventeringsförrättningarna, såsom uppräknig av inventarieartiklar, kontroll av materielbokföring, kassation och försäljning av skrot m. m. På förrådskontrollören skall, bland annat, ankomma att svara för materielbokföringen samt granskningen av centralförrådets redovisningar. Den av utredningen föreslagna kontorsskrivarebefattningen blir vid angiven personalorganisation icke erforderlig. För handläggning av ärenden av juridisk natur, vilka uppkomma i samband med sektionens verksamhet, är en amanuens erforderlig.

Det må här framhållas, att det kan ifrågasättas att till denna sektion också hänföra de befattningshavare å kanslibyrån vilka inom dess juridiskt-administrativa sektion avses för handläggning av ärenden rörande tryckning av blanketter m. m. och för tillsyn av styrelsens lokaler m. m. Om en dylik överföring torde emellertid arbetsmarknadsstyrelsen kunna, därest det visar sig lämpligt, meddela beslut.

Riksräkenskapsverket har liksom arbetsmarknadskommisionen föreslagit, att intendentursektionen skall stå under ledning av en intendent i A 26. Ämbetsverket har vidare anført, att enligt dess mening personal i lägre löne-

ställning kan användas för de arbetsuppgifter, som av utredningen avsetts åvila den föreslagna byråsekreteraren. Ämbetsverket anser icke heller påkallat att för inventering av materiel ta i anspråk befattningshavare med ingenjörsutbildning.

Civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund och *arbetsmarknadskommissionens personalförening* ha likaledes föreslagit inrättande av en befattning som intendent i A 26. Vidare ha organisationerna föreslagit inrättande av en tjänst som förrådskontrollör i A 20 samt för biträde åt denne en assistenttjänst i A 15. För den av utredningen föreslagna kontorsskrivarbefattningen föreslås benämningen assistent.

Statsverkens ingenjörsförbund har föreslagit, att sektionsscheffbefattningen skall uppföras som en förste byrådirektörstjänst i A 32. Vidare har förbundet förordat, att den av utredningen föreslagna befattningen som byråingenjör i Eo 24 skall vara en sluttjänst och därför upptagas i A 24, eventuellt A 26, samt att den i Eo 21 föreslagna ingenjörsbefattningen skall inplaceras i Eo 22.

Föredraganden.

Såsom jag anfört vid behandlingen av byråindelningen för arbetsmarknadsstyrelsen anser jag, att inom den kamerala byrån böra handläggas kamerala ärenden, revisionsärenden och intendenturärenden. För var och en av nämnda ärendesgrupper bör inom byrån finnas en särskild sektion. Revisionssektionens huvudsakliga arbetsuppgift bör vara granskning av länsarbetsnämndernas räkenskaper. Avgränsningen i detalj av de olika sektionernas arbetsuppgifter såväl i förhållande till varandra som gentemot andra byråer bör ankomma på arbetsmarknadsstyrelsens eget avgörande.

Arbetsmarknadskommissionen och riksräkenskapsverket ha beträffande kamerala sektionen föreslagit, att utöver de av utredningen upptagna befattningarna vissa befattningar skola inrättas för förhandsgranskning av utbetalningar. Detta innebär en utbyggnad av den kamerala organisationen utöver den nu inom arbetsmarknadskommissionen befintliga. Jag finner emellertid de för utbyggnaden anförda skälen beaktansvärda och förordar i enlighet med kommissionens förslag inrättande för nu ifrågakvarande ändamål av två befattningar i högre lönegrad.

Arbetsmarknadskommissionen har föreslagit, att nämnda två befattningar skola vara revisionsassistenttjänster i 18 lönegraden, en ordinarie och en extra ordinarie. Kommissionen har vidare föreslagit, att en av utredningen för granskning av reseräkningar m. m. avsedd amanuensbefattning skall ersättas med en befattning som revisionsassistent i A 18. Med anledning härav får jag anföra, att jag med hänsyn till den reglerade befordringsgången för amanuenspersonal icke anser mig böra föreslå inrättande av ordinarie revisionsassistentbefattningar. Jag vill erinra om att i proposition till innevarande års riksdag (nr 136) angående omorganisation av riksräkenskapsverket de hos nämnda verk befintliga befattningarna av detta slag föreslagits bli förda å övergångsstat. Jag anser sålunda, att de tre för förhandsgranskning av-

sedda befattningarna hos arbetsmarknadsstyrelsen böra upptagas som amanuensbefattningar.

Utredningen har föreslagit inrättande av en kassörsbefattning i A 14, vilket förslag tillstyrkts av riksräkenskapsverket. Statskontoret har däremot ansett ifrågavarande befattning böra placeras i 11 lönegraden. Jag är för min del av den uppfattningen, att befattningen bör tillhöra 14 lönegraden men att den tills vidare bör vara extra ordinarie.

I övrigt biträder jag utredningens förslag beträffande denna sektion.

För revisionssektionen föreslår jag i likhet med riksräkenskapsverket en befattning som förste revisor i A 24 och två lägre befattningar för revisionstjänstemän. Den ena av dessa torde böra vara en revisorsbefattning i A 21 och den andra en befattning som amanuens. Härtill kommer biträdespersonal.

Med den lösning av revisionsfrågan, som av mig förordas, torde inrättande av ingenjörsbefattningar för sakgranskning i enlighet med det av statsverkens ingenjörsförbund framlagda förslaget icke kunna komma i fråga.

Ledningen av intendentursektionen skulle enligt utredningens förslag tillkomma en byrådirektör i C 5. Arbetsmarknadskommissionen och riksräkenskapsverket ha föreslagit, att i stället för byrådirektörsbefattningen skall inrättas en befattning som intendent i A 26. Med hänsyn till den ändrade ställning intendentursektionen får vid bifall till det av mig förordade förslaget om inrättande av en kameralbyrå, ansluter jag mig till förenämnda myndigheters förslag. Jag föreslår dock för befattningen benämningen byråintendent.

Arbetsmarknadskommissionen har vidare föreslagit, att en av utredningen upptagen befattning som ordinarie byråsekreterare i 21 lönegraden skall utbytas mot två befattningar i Eo 18, en som inköpsassistent och en som förrådskontrollör. Jag förordar bifall till detta förslag, som medför, att den tekniskt utbildade personalen inom sektionen icke behöver utnyttjas för inventerings- och liknande arbete.

Härjämte har arbetsmarknadskommissionen förordat, att en av utredningen föreslagen kontorsskrivarbefattning skall utbytas mot en amanuens tjänst. Befattningen skulle besättas med en jurist. Jag anser mig emellertid icke böra föreslå inrättande av någondera av de båda befattningarna. Vid uppkommande behov av juridisk hjälp torde de å kanslibyrån tjänstgörande juristerna böra utnyttjas.

Med de jämkningar som angivits i det föregående ansluter jag mig till utredningens förslag beträffande intendentursektionen.

Biträdespersonal m. fl.

Nuvarande organisation. Utredningens förslag.

Skriv- och registreringspersonal m. fl. Såsom framgår av utredningens betänkande funnos den 1 december 1946 inom arbetsmarknadskommissionens

kansli — bortsett från arbetsförmedlingsbyråns utlänningssektion och byrån för ärenden angående byggnadstillstånd samt telefonist-, expeditionsvakt- och förrådspersonal — ävensom överrevisorernas kansli tillhopa 21 kanslist-er (kansliskrivare, bokhållare), 25 kanslibiträden, 69 kontorsbiträden och 16 skrivbiträden eller tillhopa 131 befattningshavare i nämnda lönegrupper. I dessa siffror ha inräknats såväl tjänstemän som extra befattningshavare. Vidare funnos inom samma delar av kansliet 30—40 tillfälligt anställda be-fattningshavare, vilka närmast torde kunna jämföras med personal i kans-lists (motsvarande) eller lägre löneställning.

Enligt av utredningen lämnade uppgifter funnos den 1 december 1946 inom socialstyrelsens arbetsmarknadsbyrå 2 kanslibiträden i Eo 7, 2 kontorsbiträ-den i Eo 4 och 1 skrivbiträde i Ex 2.

Utredningens förslag, vilket avfattats innan i 1947 års statsverkspropo-sition förslag framlades för riksdagen rörande tillämpningen av reglerad be-fordringsgång för viss biträdespersonal m. fl., innebär, att för arbetsmark-nadsstyrelsens permanenta del skulle inrättas, förutom befattningar i högre lönegrader, följande ordinarie befattningar, nämligen 8 kansliskrivare (A 11), 5 kontorister (A 9), 21 kanslibiträden (A 7) och 33 kontorsbiträden (A 4). Vidare skulle inrättas 3 extra ordinarie kansliskrivarbefattningar (Eo 11) samt 52 befattningar för icke-ordinarie biträdespersonal i övrigt. Tillhopa har utredningen sålunda föreslagit 122 befattningar i kansliskrivares och lägre löneställning. I förenämnda siffror ingå icke befattningar för telefonister samt expeditionsvakt- och förrådspersonal men däremot befattningar inom överrevisorernas kansli.

Telefonister. Den personal, som den 1 december 1946 fanns anställd för betjäning av arbetsmarknadscommissionens telefonväxel, samt utredningens förslag till befattningar för motsvarande ändamål framgår av följande sam-manställning.

Nuvarande organisation

Föreslagen organisation

1 kanslibiträde III: c (10)	1 kanslibiträde A 7
1 kontorsbiträde... II: b (4—5)	2 kontorsbiträden A 4
2 kontorsbiträden.. II: b (1—2)	2 icke-ordinarie biträden
1 e. kontorsbiträde II: b (1—2)	5
5	

Expeditionsvaktpersonal m. fl. Vaktmästarpersonalen inom arbetsmark-nadscommissionens kansli är fördelad på *dels* det under kameral- och för-rådsbyråns intendentursektion lydande kansliförrådet och *dels* en under kanslisektionen lydande vaktmästargrupp. Kansliförrådet har följande per-sonal.

1 assistent	V: d (17—18)
1 förste expeditionsvakt	III: c (7—8)
1 expeditionsvakt	II: d (5)
1 »	II: c (7)

2 expeditionsvakter	II: c	(4—5)
1 e. expeditionsvakt	II: c	(3—4)
1 tillf. anst.	405 kr./mån.	(5—6)
8		

Kansliförrådet har till uppgift att ta emot och distribuera kontorsmateriel och blanketter för kansliet samt i viss utsträckning för de lokala organen. Bland personalen ingår en skrivmaskinsreparatör, en snickare och en chaufför.

Den under kanslisektionen lydande personalen utgöres av följande befattningshavare.

1 kanslist	IV: c	(14)
1 förste expeditionsvakt	III: a	(7—8)
2 expeditionsvakter	II: c	(4—5)
4 »	II: c	(3—4)
6 tillf. anst.	325 kr./mån.	(1—2)
3 » »	300 »	(Ex 2: c—b)
17		

Utredningen har föreslagit följande ordinarie befattningar för expeditionsvaktpersonal.

1 kontorist	A 9
1 förste expeditionsvakt	A 7
5 expeditionsvakter	A 5
7	

Härutöver räknar utredningen tills vidare med ett personalbehov om 15—20 icke-ordinarie befattningshavare för de uppgifter, som nu ankomma på kansliförrådets personal samt på övrig expeditionspersonal. Av de icke-ordinarie befattningshavarna föreslår utredningen att tills vidare 7 beräknas inom den permanenta organisationen.

Yttrandena.

Rörande skriv- och registreringspersonal m. fl. har *arbetsmarknadskommisionen* föreslagit inrättande, utöver utredningsförslaget, av 10 befattningar, nämligen 1 kansliskrivarbefattning (A 11), 1 kanslibiträdesbefattning (A 7), 2 kontorsbiträdesbefattningar (A 4) och 6 befattningar för icke-ordinarie biträdespersonal. Kansliskrivarbefattningen och 5 av de övriga befattningarna avses för ärenden rörande arkivarbeten m. m. Av återstående enligt kommissionens förslag nytillkommande befattningar är 1 avsedd för förstärkning av avlöningsdetaljen och 3 för biträde vid förgranskning inom kamerala sektionen. Härjämte har kommissionen föreslagit, att en i utredningens förslag å tekniska byrån upptagen kanslibiträdesbefattning i A 7 skall ändras till en kansliskrivarbefattning i A 11. Till

stöd härför har kommissionen åberopat, att förhandsgranskningen (teknisk revision) av arbetsplatsernas kassaredovisningar, vilken måste utföras inom tekniska byrån, fordrar väl kvalificerad biträdespersonal, som kvarstår i tjänst under lång tid. Detta behov kan enligt kommissionen icke tillgodoses, om icke ledaren för denna personal beredes ställning som kansliskrivare.

Personalorganisationerna ha föreslagit viss ytterligare förstärkning av biträdespersonalen.

Allmänna lönenämnden har förklarat sig finna det föreslagna antalet kansliskrivartjänster påfallande högt.

Statskontoret har, såsom tidigare omnämnts, ansett, att antalet kansliskrivare och kontorister bör något minskas. Ämbetsverket har vidare anfört, att det icke bör ifrågakomma att, såsom föreslagits för sociala byrån, hela det normala behovet av biträdespersonal tillgodoses med ordinarie befattningar.

Statens sakrevision har förklarat sig förutsätta, att skriv- och expeditiionsgöromålen avses skola sammanföras till ett fåtal för flera byråer eller sektioner gemensamma centraler. Vid sådant förhållande bör personalbehovet enligt sakrevisionens mening kunna nedbringas.

Riksräkenskapsverket har beträffande de för kamerala sektionen föreslagna kansliskrivarbefattningarna uttalat, att en dylik befattning synes böra, såsom utredningen föreslagit, avses för att jämte kassören ombesörja kassaverksamheten. De för bokföringsarbetet föreslagna tre kansliskrivarbefattningarna anses däremot tills vidare böra uppföras som kontoristbefattningar i 9 lönegraden.

I detta sammanhang må även omnämnas, att *socialstyrelsen* i sin petitaframställning för budgetåret 1947/48 föreslagit, att en av de å styrelsens arbetsmarknadsbyrå befintliga extra ordinarie kanslibiträdesbefattningarna skall ändras till en kontoristbefattning i A 9.

Beträffande telefonisterna har *arbetsmarknadskommissionen* yttrat, att det med hänsyn till storleken av kommissionens och den blivande arbetsmarknadsstyrelsens telefonväxelanläggning synes befogat att på sätt utredningen gjort beräkna en föreståndarinna för telefonväxeln och hänföra denna till lönegraden A 7, ehuru detta icke regelmässigt är fallet inom andra statliga verk och inrättningar.

Statskontoret har förklarat, att särskild föreståndarbefattning i 7 lönegraden för telefonisterna icke torde behövas.

Rörande expeditiionsvaktpersonalen har *arbetsmarknadskommissionen* anfört följande.

Denna personal har av utredningen redovisats på ett sätt, som icke ger full rättvisa åt vissa befattningshavare med hänsyn till deras arbetsuppgifter.

Den av utredningen redovisade befattningshavaren med ställning såsom assistent har till uppgift att svara för kommissionens förråd av inventarier, trycksaker m. m. och för dessas expediering till kommissionen underställda och andra myndigheter. Befattningshavaren är oundgängligen erforderlig inom ett verk sådant som arbetsmarknadsstyrelsen och befattningen i fråga synes böra uppföras såsom materialförvaltare i A 15. — Kanslisten har att

fördela de egentliga expeditionsvaktsgöromålen och att med hjälp av vissa expeditionsvakter svara för duplicering och utsändning av styrelsens alla meddelanden och cirkulär. Även denne befattningshavare är erforderlig i den nya organisationen och synes böra uppföras såsom kontorist i A 9.

Två av de nuvarande expeditionsvakterna ha, såsom de sakkunniga anmält, att ombesörja reparationer av skrivmaskiner och andra kontorsmaskiner respektive att utföra snickeriarbeten av olika slag såväl inom det centrala verkets lokaler som också hos arbetsnämnden och länsarbetsnämnden i Stockholm. Dessa båda befattningshavare äro alltjämt erforderliga, och befattningar för dem synes därför böra uppföras enligt gängse regler, d. v. s. för 1 reparatör och 1 hantverkare, båda i Eo 6.

I övrigt böra uppföras 1 förste expeditionsvakt i A 7 och 5 expeditionsvakter i A 5. Dessutom bör beräknas ett antal extra ordinarie expeditionsvakter i Eo 5. Deras antal kan emellertid icke nu slutligt angivas, då det synes kunna ifrågakomma att med personalgruppen i fråga upptaga förhandlingar om att eventuellt överföra ett antal av de nuvarande expeditionsvakterna till kollektivavtalsreglerad anställning, närmast i vad gäller dem som hava att fullgöra förrådsarbete.

Statskontoret har förklarat, att enligt dess mening särskild föreståndarbefattning i 9 lönegraden icke torde erfordras för vaktmästarna. *Allmänna lönenämnden* har beträffande ifrågavarande befattning anført, att lönenämnden icke kan tillstyrka dess inrättande, därest arbetsuppgifterna icke skulle bli andra än de som i allmänhet ankomma på expeditionsvaktpersonal.

Rörande det av arbetsmarknadskommissionen framlagda förslaget om inrättande av en befattning som *materialförvaltare* i A 15 har *statskontoret* anført, att i ett verk av den storleksordning, som arbetsmarknadsstyrelsen kan förväntas få, en befattningshavare med de av kommissionen angivna arbetsuppgifterna icke torde böra placeras högre än som kontorist i 9 lönegraden. Inrättande av särskilda hantverkarbefattningar med till övervägande del samma arbetsuppgifter, som åvila expeditionsvakter i allmänhet, kan ämbetsverket icke förorda. Kontors- och skrivmaskiner torde liksom vid övriga verk böra repareras av postverket. För smärre reparations- och snickeriarbeten i övrigt, som icke kunna utföras av expeditionsvakterna, anser statskontoret yrkesmän böra i förekommande fall anlitas.

Civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund har föreslagit, att den egentliga expeditionsvaktpersonalen och den personal, som nu sysselsättes på kansliförrådet, skola stå under ledning av en kansliskrivare i lönegrad 11. Vidare föreslår förbundet inrättande av tre befattningar som förste expeditionsvakt och nio expeditionsvaktbefattningar i Eo 5.

Arbetsmarknadskommissionens personalförening har i denna del yttrat följande.

Det synes angeläget att vid bedömande av det mera stadigvarande behovet av befattningar av detta slag differentiera tjänsterna efter arbetsuppgifternas art på dels en kansliförrådsavdelning, dels den egentliga expeditionsvaktpersonalen. För kansliförrådet föreslår föreningen en befattning som förrådsförvaltare i A 15, vidare en befattning som förrådsförmän i A 7 samt tre förrådsmän i A eller Eo 5. Därjämte föreslås skrivmaskinsreparatören och snickaren inplacerade som hantverkare i 6 lönegraden. För den egentliga expe-

ditionsvaktpersonalen föreslås en befattning som förste expeditionsvakt i A 7 samt 9 expeditionsvakter (beräknat efter i genomsnitt en befattningshavare för varje byrå). Dessutom föreslås som ansvarig för det omfattande dupliceringsarbetet inom styrelsen en befattningshavare i A 9.

Föredraganden.

Utredningen har, bortsett från expeditionsvaktpersonal men inberäknat telefonister och personal inom överrevisorernas kansli, för biträdespersonal i 11 lönegraden och lägre löneställning föreslagit tillhopa 11 kansliskrivare, (8 A 11 och 3 Eo 11), 5 kontorister (A 9), 22 kanslibiträden (A 7), 35 kontorsbiträden (A 4) samt 54 icke-ordinarie biträden, beträffande vilken sistnämnda personal utredningen icke angivit någon fördelning på de lönegrader, som kunna komma i fråga. Sammanlagt har utredningen sålunda föreslagit 127 befattningar för nu ifrågavarande personal. Vid bifall till arbetsmarknadskommissionens förslag skulle antalet ifrågavarande biträdesbefattningar ökas med 10, varav 2 ordinarie kansliskrivarbefattningar, 2 ordinarie kontorsbiträdesbefattningar och 6 icke-ordinarie biträdesbefattningar i övrigt.

Enligt bemyndigande den 17 januari 1947 har chefen för finansdepartementet tillkallat en utredningsman för att inom departementet biträda med utredning angående anställningsförhållandena för viss biträdespersonal i statens tjänst. Utredningsuppdraget avser i huvudsak befattningarna som kansliskrivare, kontorist och kanslibitråde. I avbidan på resultatet av nämnda utredning kan jag icke förorda inrättande av ordinarie kansliskrivare eller kontoristbefattningar. Däremot torde de befattningar av förevarande slag som med hänsyn till arbetsuppgifterna finnas erforderliga få uppföras på extra ordinarie stat. Såvitt angår de av utredningen föreslagna kansliskrivarbefattningarna anser jag mig kunna tillstyrka inrättande av samtliga med undantag av de tre för bokföringsarbete avsedda. För ärenden rörande arkivarbeten torde ytterligare en kansliskrivarbefattning böra beräknas inom sociala byrån. Förenämnda för bokföringsarbete avsedda befattningar böra, liksom de av utredningen i A 9 föreslagna fem befattningarna, få inrättas som extra ordinarie kontoristbefattningar. Jag räknar sålunda med tillhopa nio befattningar i Eo 11 och åtta befattningar i Eo 9.

Med anledning av förenämnda utredningsarbete bör stor återhållsamhet iakttagas vid inrättande av ordinarie kanslibiträdesbefattningar. Inom ett verk av arbetsmarknadsstyrelsens storlek synes emellertid ett begränsat antal dylika befattningar kunna inrättas utan risk för att organisationen härigenom bindes på ett sätt som kan finnas hinderligt för framtida jämkningar i densamma. Jag föreslår därför, att 12 ordinarie kanslibiträdets-tjänster uppföras å personalförteckningen för styrelsen. Härvid bör en å socialstyrelsens personalförteckning uppförd ordinarie kanslibiträdesbefattning, vilken innehaves av en inom arbetsmarknadskommissionens arbetsförmedlingsbyrå tjänstgörande extra ordinarie kansliskrivare, utgå.

I bilaga 2 till årets statsverksproposition (För flera huvudtitlar gemensamma frågor) har chefen för finansdepartementet framlagt förslag rörande tillämpningen av reglerad befordringsgång för viss biträdespersonal. Enligt förslaget skola från och med den 1 juli 1947 inrättas så många nya tjänster i A 4, som kunna beräknas vara erforderliga för befordran till denna lönegrad av det antal biträden som vid nästa budgetårs ingång fylla förutsättningarna enligt den förordade befordringsgången för dylik befordran. För inrättande av ordinarie kontorsbiträdesbefattningar hos arbetsmarknadsstyrelsen synes samma regel böra tillämpas. Enligt vad jag inhämtat funnos i början av mars 1947 inom kommissionens hela kansli 17 kanslist (kansliskrivare, bokhållare), 16 kanslibiträden och 20 kontorsbiträden, vilka vid ingången av nästa budgetår beräknas ha varit anställda i statstjänst minst sju år. Av dessa innehade en, som är befattningshavare hos socialstyrelsen, ordinarie befattning som kontorsbiträde hos nämnda styrelse. Å socialstyrelsens arbetsmarknadsbyrå funnos samtidigt 2 personer, vilka innehade ordinarie kontorsbiträdesbefattning, samt därjämte en person, vilken beräknas komma att vid budgetårsskiftet fylla kraven för befordran till ordinarie kontorsbiträde. Jag förordar, att antalet befattningar i A 4 beräknas med utgångspunkt från nämnda siffror. Härvid bör dock avdrag ske för de 12 ordinarie kanslibiträdestjänster, vilkas inrättande jag nyss föreslagit. Antalet ordinarie kontorsbiträdesbefattningar skulle sålunda bestämmas till $(17 + 16 + 20 + 3 - 12 =) 44$.

Härefter återstå med utgångspunkt från utredningens förslag 54 och med utgångspunkt från arbetsmarknadskommissionens 64 befattningar för nu ifrågavarande biträdespersonal i övrigt. För denna personal kan endast icke-ordinarie anställning komma i fråga. Beräkningen av personalbehovet i denna del möter uppenbarligen stora svårigheter. Härvid inverkar bland annat den omständigheten, att behov otvivelaktigt kommer att föreligga av viss biträdespersonal utanför den permanenta organisationens ram. Då förenämnda av utredningen och arbetsmarknadskommissionen angivna personal avsevärt understiger det nuvarande antalet befattningshavare med motsvarande uppgifter anser jag mig kunna godta beräkningarna. I konsekvens med mitt ställningstagande till personalbehovet i högre lönegrader inom de olika byråerna — varvid jag förordat att den permanenta organisationen skall omfatta viss personal utöver utredningens förslag — anser jag mig beträffande ifrågavarande biträdespersonal böra utgå från de av arbetsmarknadskommissionen framlagda högre siffrorna.

Med anledning av vad sakrevisionen i sitt yttrande anfört, får jag framhålla, att arbetsmarknadsstyrelsen självfallet bör beakta möjligheterna till rationalisering av skrivarbetet och begränsning av skrivpersonalen.

Med hänsyn till vad jag nu anfört föranleder frågan om behovet av telefonistpersonal icke annat uttalande från min sida än att jag i princip delar den av statskontoret uttalade meningen att särskild föreståndarbefattning i 7 lönegraden icke bör inrättas för ifrågavarande personal-

grupp. Då emellertid inom arbetsmarknadskommissionen ett kanslibiträde tjänstgör som föreståndare för telefonväxeln, torde denna anordning få bestå inom arbetsmarknadsstyrelsen, så länge detta kanslibiträde fullgör berörda uppgifter.

Vidkommande expeditionsvaktpersonalen anser jag i enlighet med den uppfattning, som uttalats av allmänna lönenämnden och statskontoret, att särskild föreståndarbefattning i 9 lönegraden icke bör inrättas för denna personalgrupp. I övrigt har jag icke någon erinran mot utredningens förslag om inrättande av ordinarie befattningar för en förste expeditionsvakt (A 7) och fem expeditionsvakter (A 5). Icke heller har jag något att erinra mot att två hantverkarbefattningar i Eo 6 inrättas i enlighet med arbetsmarknadskommissionens förslag. I övrigt torde personalbehovet för expeditionsvaktgöromål få tillgodoses med icke-ordinarie personal i 5 och lägre lönegrader.

Arbetsmarknadskommissionen har i förevarande sammanhang framlagt förslag om inrättande av en befattning som materialförvaltare i A 15. Statskontoret har häremot anfört, att befattningen icke bör placeras högre än i 9 lönegraden. Med hänsyn till verkets storlek och till att en motsvarande befattning nu finnes inom kommissionen, anser jag mig kunna tillstyrka kommissionens förslag att befattningen placeras i lönegrad 15. Jag anser dock, att densamma bör vara extra ordinarie. Befattningen synes böra tillhöra kameralbyrån.

Krisorganisationen.

Utredningen.

Utredningen har berört frågan om anställningsvillkoren för personal inom arbetsmarknadsstyrelsens krisdel. Då emellertid grundläggande spörsmål rörande anställningsformer m. m. vid den tidpunkt, då utredningens arbete avslutades, befunno sig under prövning i olika sammanhang, har utredningen begränsat sig till att framlägga vissa allmänna synpunkter beträffande anställningsvillkoren för ifrågavarande personal.

Utredningen har sålunda räknat med att någon form av arvodesanställning måste anlitas för personal, vilken anställes för krisuppgifter av tillfällig karaktär. Det är enligt utredningens mening önskvärt, att anställningsvillkoren för den arvodesavlönade personalen nära ansluta sig till de villkor, som gälla för den mera permanenta personalen hos styrelsen. Särskilt har utredningen framhållit vikten av att anställningsvillkoren för sådan hos arbetsmarknadskommissionen anställd personal, som icke erhåller placering i lönegradsreglerad tjänst, icke försämrats vid omorganisationen.

Den svåraste frågan i detta sammanhang anser utredningen vara att avgöra när arvodesanställning skall komma till användning. Utredningen har härom anfört bland annat följande.

Enligt utredningens mening bör en uppdelning mellan permanent och tillfällig personal i de lägre lönegraderna icke genomföras, förrän så är oundgängligen nödvändigt. Vid utsvällning av verksamheten bör sålunda personalbehovet i dessa lönegrader tillgodoses genom anställning i vanlig ordning av personal, som tillförsäkras reglerad befordringsgång. Om på grund härav ett visst personalöverskott skulle uppstå vid avveckling av tillfälliga arbetsuppgifter, torde detta i regel icke medföra större utjämningssvårigheter. Den kontinuerliga personalomsättningen i ett större verk torde möjliggöra, att ett dylikt personalöverskott ganska snabbt avvecklas genom uppehåll i nyrekryteringen under någon tid. Endast om arbetsuppgifterna äro av tydligt kortvarig karaktär eller en avgjord överdimensionering av personalkader i de lägre graderna är att befara, bör arvodesanställning komma till användning. Dock bör arvodesanställning under en kortare prövotid kunna komma till användning oavsett vad nu sagts.

I fråga om högre befattningar är problemet mera svårlöst. Behovet av sådan personal kan icke på samma sätt som personalbehovet i lägre grader utjämnas genom att den vanliga nyrekryteringen upphör för en tid och erforderliga omflyttningar företagas. I den hårda konkurrens, som för närvarande råder på arbetsmarknaden mellan staten och enskilda arbetsgivare, och med hänsyn till att i privat tjänst allt oftare erbjudas pensionsförmåner och andra fördelar på längre sikt, vore det i hög grad önskvärt att kunna erbjuda även den mera kvalificerade personal, som erfordras för krisuppgifter, gynnsammare utsikter än dem arvodesanställning innebär. Det kan befaras, att rekryteringen av personal för krisuppgifterna eljest kan komma att bereda avsevärda svårigheter. Utredningen har med anledning härav övervägt att föreslå en sådan anordning, att åtminstone extra ordinarie anställning skulle kunna ställas i utsikt även för högre befattningshavare inom styrelsens krisdel efter viss tids anställning i arvodestjänst, t. ex. fem år. Självfallet skulle några bindande utfästelser därom ej göras; anställningens konsolidering på detta sätt skulle vara beroende av att vederbörande erhöile goda vitsord i sitt arbete samt att styrelsen beräknades få användning för hans tjänster tills vidare. Dylik överföring från arvodestjänst till extra ordinarie befattning skulle vara beroende av Kungl. Maj:ts medgivande i varje särskilt fall. Den extra ordinarie befattningen skulle bli rent personlig och ej återbesättas, då befattningshavaren lämnade tjänsten.

En anordning av ifrågavarande slag torde icke vara förenlig med den användning extra-ordinarieanställningen faktiskt erhållit. Utredningen är därför icke beredd att förorda dess tillämpning under nuvarande förhållanden. Om däremot extra-ordinarieanställningen erhåller den karaktär, som angivits av 1945 års lönekommitté, synes frågan komma i ett annat läge.

Något förslag till personalorganisation för arbetsmarknadsstyrelsens krisdel har icke framlagts av utredningen, som ansett detta böra ankomma på arbetsmarknadskommissionen i vad avser nästkommande budgetår.

Arbetsmarknadskommissionen.

I sitt yttrande över utredningens förslag har arbetsmarknadskommissionen bland annat uttalat följande med anledning av vad utredningen anfört rörande anställningsformerna för personal inom arbetsmarknadsstyrelsens krisdel.

Enligt kommissionens på erfarenhet grundade uppfattning är det nödvändigt att också för personal inom nu avsedd del av styrelsen i viss utsträckning tillämpa en tryggare anställningsform än den för extra befattningshavare gällande, vare sig löneförmånerna bestämmas att utgå enligt löneplanen för extra befattningshavare inom den civila statsförvaltningen eller enligt andra grunder. Det har nämligen visat sig svårt att kunna i tjänst bibehålla kvalificerad personal framför allt vid byrån för ärenden rörande byggnadstillstånd, som är utpräglat krisbetonad, och på grund härav bör möjlighet föreligga för arbetsmarknadsstyrelsen att åt vissa befattningshavare inom denna byrå bereda extra ordinarie anställning och därvid icke endast, såsom de sakkunniga närmast förorda, åt biträdespersonal utan jämväl åt högre befattningshavare.

I sitt nämnda yttrande har kommissionen vidare framlagt förslag till personalorganisation för byggnadstillståndsärendena, vilka inom arbetsmarknadskommissionens kansli handläggas å byrån för ärenden angående byggnadstillstånd, samt för utlänningsärendena, vilka därstädes handläggas inom arbetsförmedlingsbyråns utlänningssektion.

Rörande organisationen för *byggnadstillståndsärendena* har kommissionen sålunda anfört följande.

Vid bedömande av byggnadstillståndsbyråns personalorganisation bör, bland annat, beaktas, att byggnadsregleringen innebär ett tvångsingripande på byggnadsmarknaden, som på sina håll utlöst missnöje. Det är därför synnerligen angeläget att ha en såväl administrativt som tekniskt väl skickad personal till förfogande för dess handhavande. I fråga om de högre befattningshavarna bör därjämte beaktas, att de hava att självständigt fatta beslut i vissa ärenden och att de därjämte ha sig ålagt att föredraga ansökningarna om byggnadstillstånd i den särskilda byggnadsberedningen inom Kungl. Maj:ts kansli och inom kommissionens kansli. Självfallet måste de också svara för att ifrågavarande ärenden dessförinnan äro tillfredsställande utredda, vilket fordrar samarbete med olika myndigheter och sammanslutningar. Även för kontakten med allmänheten, bland annat vid inspektioner hos byggnadstillståndssökande industriföretag m. fl., är det av stor vikt, att byråns befattningshavare äro väl insatta i sina arbetsuppgifter och även i övrigt kunna företräda byrån och det allmänna överhuvud taget. De måste också kunna förklara behovet av reglerande åtgärder och kunna ingiva förtroende för statsmakternas sätt att handhåva dessa uppgifter.

För att man skall kunna få den för dessa arbetsuppgifter väl skickade personal, som är erforderlig, är det nödvändigt, att befattningshavarna vid byggnadstillståndsbyrån känna sådan trygghet i anställningen, att de icke finna sig så snart som möjligt böra söka andra anställningar. I vart fall måste man söka få i tjänst vid byrån bibehålla erforderligt antal kvalificerade befattningshavare, som hava att självständigt handlägga ärenden och som därjämte ha att föredraga viktigare byggnadsärenden. Kommissionen har sålunda kommit till den uppfattningen, att »nyckelbefattningarna» vid byrån måste inrättas såsom mera stadigvarande befattningar, d. v. s. uppföras såsom ordinarie eller extra ordinarie.

Kommissionen föreslår i enlighet härmed, att befattningarna såsom chef för byrån och såsom ställföreträdare för byråns chef tillsättas genom förordnande tills vidare, därvid byråchefsbefattningen hänföres till lönegraden C 6 och befattningen såsom ställföreträdare uppföres såsom en byrådirektörs-

befattning i C 5. Lägre lönegradsplacering kan enligt kommissionens uppfattning icke komma i fråga, om man vill vinna sitt syfte: att få befattningarna tillsatta med väl kvalificerade personer, som kunna beräknas kvarstå i sina befattningar under önskvärd tid. Kommissionen säger sig förutsätta, att å befattningarna komma att förordnas innehavare av pensionsberättigande befattningar antingen inom styrelsens permanenta del eller hos annan statlig myndighet. Vidare föreslås uppförande av två extra ordinarie befattningar, avsedda den ena för en väl kvalificerad tekniker och den andra för en administrativt kunnig och erfaren person. Dessa befattningshavare, som anses böra benämnas förste byråingenjör respektive förste byråsekreterare, föreslås hänföra till lönegraderna Eo 26 och Eo 24. Vidkommande biträdespersonalen förutsätter kommissionen, att den avsedda normerade befordringsgången för dylik personal skall komma i tillämpning jämväl för ifrågasvarande personal vid byggnadstillståndsbyrån. Övriga befattningar vid byrån beräknas skola tillsättas med extra eller arvodesanställd personal, så vida icke 1945 års lönekommittés förslag beträffande anställningsformerna kommer att giva anledning till annat.

Rörande organisationen för *utlänningsärendena* har kommissionen anfört följande.

Vad anförts beträffande byggnadstillståndsbyrån gäller också i huvudsak personalen vid den nuvarande utlänningssektionen. Denna sektions verksamhetsområde synes emellertid komma att vidgas och nya uppgifter att åläggas densamma vid bifall till ett av ordföranden i statens utlänningskommission i anledning av honom givet uppdrag i dagarna till Kungl. Maj:t överlämnat förslag om avveckling av utlänningskommissionens sociala verksamhet och om successiv reducering av statens flyktingsnämnds uppgifter. Det framlagda förslaget går nämligen ut på att flertalet av de avsedda arbetsuppgifterna skola överföras på statens arbetsmarknadskommission och sedermera alltså på arbetsmarknadsstyrelsen. Till följd av ingångna konventioner om arbetskraftsutbyte mellan Sverige och vissa andra länder kommer den nuvarande utlänningssektionen också att få ökade arbetsuppgifter; ifrågasvarande arbetskraftsutbyte torde komma att, i mån av möjligheter, ytterligare utvecklas. Det är också ifrågasatt, att denna sektion inom kommissionen skall få åt sig uppdraget att handlägga frågor, som uppkomma vid en ökad invandring av utländsk arbetskraft, och som avse att förhjälpa svensk ungdom att i utbildningssyfte bedriva studier i främmande länder.

Med hänsyn till angivna förhållanden, som redan nu anses böra tagas i beaktande, föreslår kommissionen, att den nuvarande utlänningssektionen med anknytning till arbetsförmedlingsbyrån ges fristående ställning såsom självständig byrå och att personalorganisationen anpassas med hänsyn härtill. Byrån, som åtminstone tills vidare anses böra hänföras till arbetsmarknadsstyrelsens krisdel, föreslås få namnet Byrån för utlänningsärenden. För denna byrå beräknar kommissionen följande mera stadigvarande befattningshavare. Såsom chef för byrån föreslås en byråchef i C 6 med förordnande tills vidare. Såsom ställföreträdare för byråchefen och tillika chef för den sektion inom byrån, som skall ha att handlägga ärenden rörande utlänningsars arbetstillstånd och placering i arbete, föreslås en förste byråsekreterare i Eo 26 och

vid samma sektion föreslås vidare en byråinspektör i Eo 22. Vid en andra sektion inom byrån böra enligt förslaget handläggas ärenden rörande utbyte av arbetskraft mellan Sverige och andra länder och rörande utrikesstudier för svensk ungdom m. m., och såsom chef för denna sektion föreslås en förste byråsekreterare i Eo 24. Ytterligare en förste byråsekreterare i samma lönegrad anses erforderlig för en tredje sektion inom byrån, vilken bör få att handlägga i huvudsak de ärenden, vilka hittills ankommit på utlänningskommissionens sociala byrå; personalen vid denna sektion skulle också fullgöra de uppgifter, vilka falla å den nuvarande flyktingsnämndens kansli. För byrån för utlänningsärenden inom arbetsmarknadsstyrelsen räknar kommissionen sålunda med följande mera fast inrättade befattningar, nämligen en byråchef i C 6, en förste byråsekreterare i Eo 26, två förste byråsekreterare i Eo 24 och en byråinspektör i Eo 22. Därjämte beräknas biträdespersonal med placering i lönegrader, som följa av den normerade befordringsgångens tillämpning, och i övrigt extra eller arvodesanställd personal eller eventuellt personal i den anställningsform, som följer av 1945 års lönekommittés väntade förslag.

Härjämte har kommissionen liksom utredningen räknat med att inom de permanenta byråerna under nästkommande budgetår kommer att förefinnas behov av viss personal utöver vad som i det föregående angivits såsom den permanenta organisationen. I denna del torde jag få hänvisa till kostnadsberäkningarna i det följande.

Yttrandena.

I sitt yttrande över utredningens förslag har *statskontoret* anfört, att frågan om tillfällig personals anställningsförhållanden icke är något för arbetsmarknadsstyrelsen säreget problem utan föreligger även för åtskilliga andra myndigheter. Statskontoret har i denna del hänvisat till det förslag 1945 års lönekommitté beräknades komma att framlägga i denna del. Arbetsmarknadsstyrelsens personalförhållanden lära under sådana förhållanden enligt statskontorets mening icke kräva speciella bestämmelser. Anställnings- och avlöningsvillkoren för personalen vid styrelsens krisdel böra regleras enligt de normer, som fr. o. m. nästa budgetår må komma att fastställas för statlig icke-ordinarie personal i allmänhet, som anställts för tidsbegränsade arbetsuppgifter. Tjänster å C-planen böra enligt statskontorets mening därvid icke inrättas. Statskontoret förutsätter, att ordinarie tjänster icke skola automatiskt tillskapas inom förvaltningsgrenar, som äro av utpräglad kriskaraktär. Den reglerade befordringsgången för biträdespersonal kan därför icke tillämpas i full utsträckning.

Statskontoret har vidare anfört, att ämbetsverket finner det tvivelaktigt om det i nuvarande läge, då flyktingverksamheten kan antagas komma att successivt minska, är motiverat att inrätta en särskild byrå för utlänningsärenden.

Allmänna lönenämnden har i yttrande över kommissionens förenämnda utlåtande anfört följande.

Lönenämnden finner skäl tala för att personalen inom styrelsens krisdel i viss omfattning erhåller en fastare anställning än vad utredningen föreslagit. Vilken anställningsform, som härvid bör komma i fråga, blir givetvis beroende av de förslag, som i detta hänseende komma att framläggas av 1945 års lönekommitté. I nuvarande läge anser lönenämnden det emellertid vara mindre lämpligt att — såsom kommissionen hemställt — inrätta befattningar såväl å C-planen som Eo-planen. Enligt nämndens mening bör en enhetlig anställningsform för ifrågavarande befattningshavare komma till användning, varvid tjänsterna böra uppföras som extra ordinarie. En inplacering på extra ordinarie stat av befattningarna i fråga synes jämväl stå i överensstämmelse med de uttalanden, som gjorts av 1945 års lönekommitté i dess betänkande med förslag till statliga löneplaner m. m. (SOU 1946: 48). Lönekommittén har nämligen framhållit, att det syntes kommittén angeläget, att de förmåner, som den extra ordinarie anställningen beredde, skulle kunna tillkomma tjänstemännen, även om anställningens varaktighet icke vore fullt säker. Härmed följde å andra sidan, att extra ordinarie tjänsteman borde kunna entledigas, bland annat, om den extra ordinarie tjänsten bleve överflödig (sid. 18). Lönenämnden vill därför föreslå, att de förordade befattningarna som byråchef och byrådirektör uppföras på extra ordinarie stat med placering i 30 respektive 28 lönegraden. Vad angår övriga av kommissionen föreslagna befattningar vill lönenämnden allenast framhålla, att — i den mån behov kan anses föreligga av dessa tjänster — nämnden icke funnit anledning till erinran mot att de uppföras i de förordade lönegraderna.

Civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund har framhållit vikten av att även personalen inom arbetsmarknadsstyrelsens krisdel i viss omfattning beredes fastare anknytning till ämbetsverket även i andra fall än utredningen ifrågasatt. *Arbetsmarknadskommissionens personalförening* har givit uttryck åt samma uppfattning. Föreningen har föreslagit, att å byrån för ärenden angående byggnadstillstånd skola inrättas följande befattningar. Närmast under byråchefen föreslås en befattning som byrådirektör med placering å C-planen. Vidare föreslås två befattningar för kvalificerade tekniker, vilka befattningar skulle placeras i Eo 26 och Eo 24, samt en förste byråsekreterare i Eo 24 och två byråsekreterare i Eo 21. Beträffande övrig personal har föreningen förklarat sig vilja understryka, att andra än extra ordinarie och ordinarie befattningar böra ifrågakomma endast om arbetsuppgifterna äro av tydligt kortvarig karaktär eller om en avgjord överdimensionering av personalkadern inom styrelsen är att befara.

Även *Sveriges yngre akademikers centralorganisation* och *Sveriges yngre juristers förening* ha uttalat sig i samma riktning som de förenämnda personalorganisationerna.

Föredraganden.

Vad först angår frågan om anställningsformerna för personalen inom arbetsmarknadsstyrelsens krisdel kan denna icke definitivt lösas, förrän ställning tagits till det av 1945 års lönekommitté nyligen avgivna betänkandet angående statens allmänna avlöningsreglemente m. m. (SOU 1947: 23). I den mån så är möjligt böra givetvis nu ifrågavarande spörsmål behandlas efter enhetliga linjer för förvaltningen i dess helhet.

Till vissa i detta sammanhang aktuella frågor torde emellertid ställning kunna tagas redan nu. Här om får jag anföra följande.

Inrättande av *ordinarie* tjänster bör i vart fall tills vidare i princip icke komma i fråga inom arbetsmarknadsstyrelsens krisdel. Detta torde icke böra hindra att ordinarie kontorsbiträdesbefattningar inrättas för personal, som nu tjänstgör inom sådana delar av arbetsmarknadscommissionens kansli, som komma att falla utanför den permanenta organisationens ram. Såsom tidigare nämnts är avsikten, att dylika tjänster under nästa budgetår skola nyinrättas endast för personal, vilken med tillämpning av principerna för den reglerade befordringsgången för viss biträdespersonal beräknas vid budgetårets ingång fylla kraven för befordran till befattning i A 4. För arbetsmarknadsstyrelsens del bör härvid icke göras skillnad mellan personal, som nu tjänstgör inom olika delar av arbetsmarknadscommissionens kansli. I det föregående har jag även föreslagit inrättande av ordinarie kontorsbiträdesbefattningar i enlighet härmed. Befattningarna böra anses tillhöra den permanenta delen av verkets personalorganisation. För följande budgetår torde ställning till nu ifrågavarande spörsmål få tagas i senare sammanhang.

Utredningen har föreslagit, att *extra ordinarie* befattningar skola kunna komma till användning även inom krisdelen vid tillämpning av reglerad befordringsgång för personal i lägre lönegrader. Däremot har utredningen ansett inrättande av extra ordinarie befattningar i högre lönegrader icke böra äga rum under nuvarande förhållanden, då en anordning av detta slag icke vore förenlig med den användning extra-ordinarieanställningen hittills erhållit. Arbetsmarknadscommissionen har å sin sida framlagt förslag om inrättande av vissa extra ordinarie befattningar i högre lönegrader och härför vunnit stöd hos allmänna lönenämnden.

Jag finner det för min del angeläget, att extra ordinarie anställning beredes viss personal även inom arbetsmarknadsstyrelsens krisdel. De arbetsuppgifter, som komma att åvila denna personal — exempelvis byggnadsregleringen — måste i många fall förutses bli mycket ansvarsfulla och krävande. Det är angeläget, att för sådana arbetsuppgifter förvärfvas kunnig och omdömesgill personal. Möjligheterna härtill torde icke obetydligt ökas om extra ordinarie anställning kan erbjudas åtminstone i viss omfattning. På grund härav bör extra ordinarie anställning kunna komma i fråga icke blott i fall, då så följer av en tillämpning av reglerad befordringsgång för biträdes- och amanuenspersonal, utan även för personal i högre ställning.

Såvitt angår personalorganisationen för krisdelen har arbetsmarknadscommissionen föreslagit, att inom arbetsmarknadsstyrelsens krisdel skola finnas två särskilda byråer. Den ena av dessa, byrån för ärenden angående byggnadstillstånd, finns redan inrättad inom arbetsmarknadscommissionens kansli. Mot beståndet av denna byrå har jag icke något att erinra. Den andra av commissionen föreslagna byrån skall enligt förslaget bildas genom att den nuvarande utlänningssektionen inom commissionens arbetsförmedlingsbyrå utbrytes. Till stöd härför har commissionen åberopat de öka-

de arbetsuppgifter med avseende å utländsk arbetskraft, som måste påräknas. Kommissionen har sålunda erinrat om det tidigare omnämnda förslaget om överflyttning till det centrala arbetsmarknadsorganet av vissa nu av utlänningskommissionen ombesörjda uppgifter, det ökade arbetskraftsutbyte med andra länder, som torde följa av ingångna konventioner, den invandring av utländsk arbetskraft, som ifrågasatts, m. m. I en proposition, vilken i dagarna framlägges för riksdagen, förordar jag överflyttning av vissa väsentliga arbetsuppgifter från utlänningskommissionen till det centrala arbetsmarknadsorganet. Ehuru slutlig ställning icke tagits till frågan om överförande av arbetskraft från andra länder till Sverige, synes det mig angeläget, att en särskild byrå upprättas inom arbetsmarknadsstyrelsen för frågorna rörande utländsk arbetskraft. Dessa frågor torde under alla förhållanden för arbetsmarknadsstyrelsen bli av så stor betydelse och omfattning, att en särskild byrå för desamma inom styrelsens krisdel måste anses erforderlig.

För *byrån för ärenden angående byggnadstillstånd* har kommissionen föreslagit inrättande av följande befattningar, nämligen en byråchef (C 6), en byrådirektör (C 5), en förste byråingenjör (Eo 26) och en förste byråsekreterare (Eo 24). Allmänna lönenämnden har föreslagit, att byråchefs- och byrådirektörsbefattningarna skola uppföras i Eo 30 respektive Eo 28. Jag förordar för min del bifall till kommissionens förslag med de av lönenämnden föreslagna ändringarna.

För *byrån för utlänningsärenden* har arbetsmarknadskommissionen föreslagit befattningar för en byråchef (C 6), en förste byråsekreterare (Eo 26), två förste byråsekreterare (Eo 24) och en byråinspektör (Eo 22). Av ifrågasvarande befattningshavare skulle en förste byråsekreterare (Eo 24) avses för ärenden, som nu ankomma på utlänningskommissionens sociala byrå och statens flyktingsnämnds kansli.

I överensstämmelse med allmänna lönenämndens förut åberopade uttalande förordar jag, att byråchefs-befattningen uppföres i Eo 30. I övrigt har jag ingen erinran mot arbetsmarknadskommissionens förslag i nu ifrågasvarande del.

Till frågan om personal för vissa tillfälliga arbetsuppgifter inom de permanenta byråerna återkommer jag vid behandlingen i det följande av kostnadsfrågorna.

Arbetsledar- och förrådspersonal.

Utredningen.

Utredningen har behandlat vissa spörsmål rörande arbetsledar- och förrådspersonal hos arbetsmarknadsstyrelsen. Jag torde i denna del få hänvisa till betänkandet s. 188—191 och i övrigt begränsa mig till att omnämna, att enligt utredningens förslag arbetsmarknadsstyrelsen skall hålla en fast stam av teknisk arbetsledarpersonal, vilken kan tjäna som bas för en expansion

av styrelsens byggande verksamhet. Utredningen har ansett det rimligt, att den fasta arbetsledarstammen beredes en något så när tryggad anställning men har icke ansett sig böra ingå på en prövning av formen härför. Frågan om anställningsformen och anställningsvillkoren i övrigt bör nämligen enligt utredningens mening icke slutligt behandlas förrän förhandlingar med arbetsledarpersonalen ägt rum och närmare utredning i övrigt verkställt. Det borde ankomma på arbetsmarknadscommissionen eller arbetsmarknadsstyrelsen att uppta ifrågavarande spörsmål till behandling och att framlägga förslag i ämnet.

Frågan om anställningsvillkoren för ledningspersonalen vid arbetsmarknadscommissionens centralförråd bör enligt utredningens förslag upptagas till behandling samtidigt med motsvarande spörsmål beträffande arbetsledarpersonalen.

Yttrandena.

Frågorna rörande arbetsledar- och förrådspersonalen ha under remissbehandlingen berörts endast av *arbetsmarknadscommissionen*, som anslutit sig till utredningens förslag, men uttalat, att i den permanenta organisationen borde ingå icke blott teknisk arbetsledarpersonal utan även redogörare.

Föredraganden.

Såsom utredningen framhållit, böra frågorna om anställningsform och anställningsvillkor i övrigt för arbetsledar- och förrådspersonal hos arbetsmarknadsstyrelsen upptagas till prövning. Det bör ankomma på arbetsmarknadscommissionen (arbetsmarknadsstyrelsen) att framlägga förslag i ämnet. I avvidan härpå finner jag icke anledning att närmare ingå på nu ifrågavarande spörsmål.

Medelsförvaltning och revision.

Nu tillämpad ordning.

Arbetsmarknadscommissionen intar i fråga om sin medelsförvaltning icke ställningen av huvudförvaltning utan är inordnad såsom underförvaltning till statskontoret. Detta innebär, att commissionen icke såsom huvudförvaltningarna har eget konto i rikshuvudboken utan att statskontoret gentemot budgeten redovisar även de anslagsbelopp, som av statskontoret efter rekvisition utbetalas till commissionen.

År 1922 förordnade Kungl. Maj:t tre överrevisorer att granska statens arbetslöshetskommissions förvaltning och räkenskaper. Vid inrättandet av arbetsmarknadscommissionen år 1940 beslöts, att samma ordning för revision av commissionens verksamhet skulle gälla. Icke heller senare har någon ändring härutinnan vidtagits.

De tre överrevisorerna vid arbetsmarknadscommissionen, vilka i sitt arbete biträdas av en revisionsavdelning, granska commissionens och dess un-

derlydande organs verksamhet såväl ur saklig som kameral synpunkt. Inom kommissionens kameral- och förrådsbyrå finns emellertid, såsom förut omnämnts, en revisionssektion, vilken bland annat har att granska länsarbetsnämndernas räkenskaper. Den gällande ordningen innebär, att kommissionen och dess underlydande organ äro undandragna såväl riksräkenskapsverkets som statens sakrevisions granskning.

Av riksdagen framställda erinringar.

1945 års riksdags revisorer påtalade, att den omständigheten att arbetsmarknadskommissionen icke är huvudförvaltning medfört bristande överensstämmelse mellan kommissionens redovisning och budgetredovisningen.

Såväl riksräkenskapsverket som kommissionen förklarade sig i avgivna yttranden icke ha något att erinra mot att kommissionen beredes ställning som huvudförvaltning.

Revisorerna upptogo även frågan om revisionen av arbetsmarknadskommissionens medelsförvaltning till behandling och anförde härom bland annat följande.

Arbetsmarknadskommissionen har undergått en betydelsefull förändring ur administrativ synpunkt. Efter att från början hava varit ett utpräglat krisorgan med vissa rådgivnings- och utredningsuppgifter med avseende å hjälpverksamheten vid arbetslöshet har kommissionen kommit att successivt tilldelas viktiga administrativa befogenheter. Efter ombildningen år 1940 kan kommissionen sägas hava erhållit karaktären av ett ämbetsverk med den mera självständiga ställning, som i allmänhet tillkommer ett sådant. I samma mån kommissionen sålunda fått en fastare organisation och tilldelats mera permanenta arbetsuppgifter, har dess karaktär av krisorgan förminskats. Jämsides härmed har en centralisering skett i fråga om medelsförvaltningen. Under sådana förhållanden synes det icke motiverat, att den kamerala revisionen fortfarande är anordnad på sätt som gäller i avseende å krisförvaltningen. Ett inordnande av densamma under permanent revisionsorgan framstår därför såsom naturligt.

I avgivna yttranden tillstyrktes revisorernas förslag av riksräkenskapsverket men avstyrktes av kommissionen.

1946 års riksdag anförde med anledning av vad som förekommit (skrivelse nr 212) bland annat, att riksdagen delade revisorernas uppfattning om olägenheterna av att de av kommissionen redovisade utgifterna icke ligga till grund för budgetredovisningen. Beträffande revisionsfrågan anförde riksdagen följande.

Vad angår frågan om formerna för revision av arbetsmarknadskommissionens medelsförvaltning ha delade meningar kommit till uttryck. Å ena sidan ha revisorerna — vilkas uppfattning riksräkenskapsverket delat — ansett en överflyttning böra ske till det statliga centrala revisionsorganet, riksräkenskapsverket, av den kamerala granskningen av kommissionens med underlydande organ räkenskaper och förvaltning. Till stöd härför ha revisorerna åberopat, bland annat, den ändrade karaktär, kommissionen på senare tid erhållit. Den sakliga granskningen av kommissionens verksamhet åter har förutsatts skola allttjämt handhavas av särskilda för ändamålet utsedda överrevisorer. Å andra sidan har arbetsmarknadskommissionen, under hän-

visning, bland annat, till att kommissionens arbetsuppgifter alljämt äro av inom statsförvaltningen särpräglad natur, ansett en förändring av nuvarande ordning åtminstone för närvarande icke böra komma till stånd. Riksdagen vill för sin del icke förringa betydelsen av att formerna för revisionen inom visst verksamhetsområde bestämmas under hänsynstagande till de för verksamhetsområdet speciella förhållandena. Å andra sidan synas icke avstegen från eljest inom statsförvaltningen tillämpade normer böra göras större än de särskilda omständigheterna föranleda.

Riksdagen hänvisade vidare till att med stöd av Kungl. Maj:ts den 8 mars 1946 givna bemyndigande särskilda sakkunniga tillkallats för utredning rörande ett centralt organ inom statsförvaltningen för handhavande av arbetsmarknadsfrågor. Riksdagen förklarade sig finna det naturligt, att ifrågavarande spörsmål övervägdes i samband med berörda utredning, samt anhöll, att Kungl. Maj:t ville vidtaga åtgärder härför.

Kungl. Maj:t anbefallde härefter den 15 november 1946 utredningen rörande ett centralt arbetsmarknadsorgan att ta berörda spörsmål i övervägande i samband med fullgörandet av utredningens uppdrag.

Utöver vad sålunda anförts, torde jag få hänvisa till den i betänkandet å s. 192—204 lämnade redogörelsen.

Utredningen.

Utredningen har föreslagit, att arbetsmarknadsstyrelsen skall erhålla ställningen som *huvudförvaltning* med dragningsrätt å statsverkets checkräkning.

Vad angår ordningen för revision av arbetsmarknadsstyrelsens förvaltning har utredningen förklarat sig finna de med det nu i fråga om arbetsmarknadscommissionen gällande revisionssystemet förenade fördelarna — beträffande vilka utredningen hänvisat till kommissionens å s. 200—203 i betänkandet återgivna yttrande — vara påtagliga, såvitt fråga är om krisverksamhet. I fråga om revisionen av skilda delar av arbetsmarknadsstyrelsens verksamhet har utredningen anfört följande.

Beträffande de omfattande arbetsuppgifter, som icke kunna anses vara av kriskaraktär, vore en revision enligt den allmänt tillämpade ordningen i och för sig fullt tillräcklig. Styrelsen skall emellertid dessutom ha att svara för uppgifter, som vid arbetsmarknadskriser kunna bli av synnerligen stor omfattning och svårighetsgrad. Hit hör bland annat huvuddelen av arbetslöshetsverksamheten och främst åtgärderna enligt arbetslinjen. Styrelsen torde med hänsyn till denna blandning av krisbetingade och icke krisbetingade arbetsuppgifter komma att inta en särställning bland de centrala verken. Utredningen har fäst stor vikt vid att styrelsen organiseras på sådant sätt, att den blir skickad att vid behov fullgöra de på den ankommande krisuppgifterna och har i olika sammanhang föreslagit särskilda åtgärder i detta syfte. I konsekvens härmed föreslår utredningen, att det nu för arbetsmarknadscommissionen gällande revisionssystemet blir gällande även för arbetsmarknadsstyrelsen. En kontinuerligt arbetande, på arbetsmarknadsområdet sakkunnig överrevision, som genom en rådgivande verksamhet underlättar handläggningen av ärenden i syfte att förebygga ett felaktigt användande av statsmedel, synes ur statens synpunkt erbjuda sådana fördelar, att dess avskaffande bör komma i fråga endast om allvarliga olägenheter i andra hänseen-

den kunna påvisas följa av dess fortbestånd. Så är enligt utredningens mening icke fallet.

Utredningen föreslår sålunda, att såväl den sakliga som den kamerala granskningen av arbetsmarknadsstyrelsens verksamhet skall ankomma på särskilda överrevisorer. Utredningen förutsätter härvid, att ett nära samarbete äger rum mellan överrevisorerna och riksräkenskapsverket, så att garanti erhålles för att enhetliga riktlinjer tillämpas vid revisionsarbetet.

Vidare bör enligt förslaget arbetsmarknadsstyrelsens verksamhet utan inskränkningar vara underkastad sakrevisionens granskning.

Med utgångspunkt från sitt sålunda framlagda förslag har utredningen behandlat spörsmålet om samordning av den av överrevisorerna bedrivna revisionsverksamheten och den på arbetsmarknadsstyrelsen ankommande verksamheten. För undvikande av dubbelarbete har utredningen härvid ansett tillräckligt, att länsarbetsnämndernas räkenskaper och redovisningarna från beredskapsarbetsplatserna underkastas granskning genom överrevisorernas försorg. Utredningen har därför, såsom tidigare omnämnts, föreslagit, att den nuvarande revisionssektionen skall avskaffas och att i stället överrevisorernas kansli skall utbyggas så att personalen därstädes kan utföra all erforderlig granskning av ifrågavarande räkenskaper och redovisningar.

Yttrandena.

Förslaget att arbetsmarknadsstyrelsen skall ha ställning som *huvudförvaltning* har icke mött erinran i remissyttrandena.

Utredningens förslag i *revisionsfrågan* har tillstyrkts av *arbetsmarknadskommissionen*, som anført, att överrevisorsinstitutionen i dess nuvarande form visat sig väl lämpad för ett verk av den karaktär, varom här är fråga. Icke minst hade överrevisorerna med deras nuvarande ställning och befogenheter varit en värdefull tillgång för kommissionen genom att de också kunnat fungera som rådgivare åt kommissionens ledning vid handläggning av vissa ärenden. Kommissionen har icke heller velat motsätta sig att revisionsverksamheten i den av utredningen föreslagna omfattningen överflyttas från kameralbyrån till överrevisorerna, då detta måste anses innebära en rationalisering av denna verksamhet.

Överrevisorerna vid arbetsmarknadskommissionen ha likaledes tillstyrkt utredningens förslag och härvid anført bland annat följande.

Ett intimt samarbete mellan arbetsmarknadskommissionen och överrevisorerna har ständigt ägt rum. I synnerhet vid inträffad arbetslöshet, då det gällt att snabbt igångsätta arbetsmöjligheter, vid flyktingars förseende med arbete och klädesutrustning, vid bränsleförsörjningens tillgodoseende med arbetskraft samt vid ett flertal andra tillfällen har arbetsmarknadskommissionen samrått med överrevisorerna, särskilt i fråga om redovisningens ordnande och kontrollens handhavande. Även i andra fall förekommer samråd, innan verkställighetsåtgärder företagas. Härigenom kunna överrevisorerna på ett tidigt stadium taga ställning till uppkomna frågor och meddela sin uppfattning. En på dylikt sätt anordnad revision måste vara synnerligen gagnelig, då härigenom ett felaktigt handhavande av statsmedel kan förebyggas.

Därest frågor av hithörande slag skulle handläggas enligt den mindre smidiga ordning, som är stadgad för anmärkningsmål och som innebär bland annat att rättsfrågan prövas först i efterhand, skulle detta sannolikt komma att medföra ytterligare kostnader för statsverket och förekommande ärenden slutligt avgöras först vid en tidpunkt, då frågan icke längre vore aktuell och ersättningsskyldighet mot vederbörande till äventyrs icke kunde utkrävas. I stället ha överrevisorerna funnit för sin verksamhet ändamålsenligt att tilllämpa ett promemorieförfarande, då det gällt att vinna omgående rättelse i fråga om vid granskningen iakttaga felaktigheter och dylikt.

På dessa skäl tveka överrevisorerna icke att biträda utredningens förslag, att den kamerala granskningen av arbetsmarknadsstyrelsens och underlydande organs förvaltning och räkenskaper bör ankomma på särskilda överrevisorer med biträde av en till deras förfogande ställd revisionsavdelning.

Däremot ha statens sakrevision, riksräkenskapsverket och statskontoret avstyrkt utredningens förslag. Sålunda har *sakrevisionen* anfört följande.

Det ligger i sakens natur, att flertalet statsmyndigheters räkenskaper sammellan uppvisa vissa särpräglade drag, beroende på verksamhetens olika inriktningar. Mellan de flesta räkenskaperna föreligga dock samtidigt grundläggande likheter, vilka hänföra sig till tillämpningen av för hela statsförvaltningen gällande reglementen, förordningar, föreskrifter, rättspraxis m. m. Då skiljaktigheterna sådana de komma till uttryck i räkenskaperna i regel föränledas av de för de särskilda myndigheterna gällande särbestämmelserna, om vilka den granskande personalen i allmänhet utan svårighet kan förskaffa sig erforderlig kännedom, ha statsmakterna för vinnande av en enhetlig författningstillämpning och redovisningsform i princip knutit den kamerala revisionsverksamheten inom samtliga permanenta myndigheter tillhörande den centrala statsförvaltningen till den centrala revisionsmyndigheten, riksräkenskapsverket. Anordnandet av den kamerala revisionen för arbetsmarknadsstyrelsen efter i betänkandet angivna linjer skulle innebära, att styrelsen bleve placerad i en särställning i förhållande till statsförvaltningen i övrigt. Enligt sakrevisionens uppfattning äro tillräckliga skäl icke förhållande för en dylik anordning. De räkenskaper, som hänföra sig till beredskapsarbetsplatser eller andra stödåtgärder enligt arbetslinjen, torde nämligen — lika litet som styrelsens reguljära verksamhetsgrenars räkenskaper — vara av sådan art, att de mera avsevärt skilja sig från vad som allmänligen förekommer i andra statsmyndigheters medelsredovisningar. En annan sak är, att de överväganden och icke minst den ekonomiska detaljplanering, som föregår vidtagandet av dylika krisåtgärder, kräva ingående sakkunskap, förvärvad genom långvarig, direkt erfarenhet av dylika spørsmål; bedömandet av det sätt, på vilket dessa åtgärder lösas, är emellertid ett sakrevisionellt och icke ett kameralt spørsmål.

De praktiska olägenheter, som åberopats såsom skäl mot ett inordnande av den kamerala revisionen under riksräkenskapsverket, äro i allt väsentligt av samma natur som de olägenheter, vilka flertalet övriga statsmyndigheter med samma fog kunna göra gällande. I de fall svårigheterna äro av mera framträdande art, kunna dessa emellertid minskas genom vidtagande av vissa organisatoriska åtgärder, såsom revisionens förläggande till det granskade verkets lokaler och — vid vissa större förvaltningar — inrättande av s. k. specialrevisioner. Så har ock skett i flera fall, såsom inom de affärsdrivande verken, försvarsväsendet samt väg- och vattenbyggnadsverket. Med hänsyn till den jämförelsevis stora och växlande medelsomslutning, som arbetsmarknadsstyrelsen kan förväntas erhålla, anser sakrevisionen, att arbets-

marknadsstyrelsens kamerala revision bör anordnas efter enahanda grunder. Sålunda bör arbetsmarknadsstyrelsens huvudkassas räkenskaper granskas av riksräkenskapsverket och de lokala organens räkenskaper av ett särskilt revisionskontor inom styrelsen, inordnat i den av sakrevisionen ifrågasatta kameralbyrån. I fråga om den sakliga granskningens anordnande biträder sakrevisionen uppfattningen, att arbetsmarknadsstyrelsen bör inordnas i sakrevisionens verksamhetsområde. Med hänsyn till förvaltningsområdets omfattning och i viss mån särpräglade natur samt sakrevisionens begränsade möjligheter att fortlöpande ägna för arbetsmarknadsstyrelsen specifika spörsmål den uppmärksamhet, som dessa påkalla, har sakrevisionen intet att erinra mot att särskilda överrevisorer avses för mera ingående granskning av ändamålsenligheten i av styrelsen företagna åtgärder. Särskilt under det nya verkets första verksamhetstid torde en dylik anordning kunna vara av stort värde.

Slutligen har sakrevisionen framhållit, att de av sakrevisionen föreslagna formerna för den sakliga och kamerala revisionens anordnande helt överensstämmer med motsvarande förhållanden inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Riksräkenskapsverket har anfört i huvudsak samma synpunkter på förevarande fråga som sakrevisionen.

Statskontoret har likaledes ansett, att arbetsmarknadsstyrelsen bör vara underställd riksräkenskapsverkets och sakrevisionens granskning i vanlig ordning.

Föredraganden.

Revisionen av de statliga myndigheternas medelförvaltning är i regel ordnad så att den kamerala revisionen, d. v. s. granskningen av räkenskapernas bokföringsmässiga riktighet samt av utbetalningarnas överensstämmelse med gällande bestämmelser, handhas av riksräkenskapsverket. Inom vissa verk med större lokalförvaltningar ha dock inom verken inrättats s. k. specialrevisioner, vilka granska de lokala organens räkenskaper. Den sakliga revisionen, d. v. s. granskningen av verksamhetens ändamålsenlighet, ankommer på statens sakrevision. Denna utövar emellertid icke någon kontinuerlig granskning av varje myndighets verksamhet utan upptar till behandling särskilda frågor, som av en eller annan anledning anses böra bli föremål för undersökning. Inom vissa verk ha för den sakliga granskningen dessutom tillsatts särskilda överrevisorer.

I fråga om krisförvaltningen däremot handhas såväl den kamerala som den sakliga granskningen av överrevisionen för krisförvaltningen. Även vissa andra avvikelser från de förenämnda principerna för revisionsverksamhetens uppläggning finnas. En av dessa avser arbetsmarknadskommissionen, vars verksamhet i såväl kameralt som sakligt hänseende granskas av särskilda överrevisorer. Kommissionen är undantagen såväl från riksräkenskapsverkets och sakrevisionens som överrevisionens för krisförvaltningen verksamhetsområden.

Otvivelaktigt äro vissa icke oväsentliga fördelar förknippade med det nu beträffande arbetsmarknadskommissionen tillämpade revisionssystemet. Ut-

redningen har med hänvisning härtill föreslagit, att särskilda överrevisorer jämväl skola ha hand om den kamerala och sakliga granskningen av arbetsmarknadsstyrelsens förvaltning. Styrelsen skulle dock enligt förslaget vara underkastad statens sakrevisions granskning. När det centrala arbetsmarknadsorganet organiseras som ett permanent verk — om än med bibehållande till viss del av ett krisorgans karaktär — måste emellertid en fortsatt tillämpning i huvudsak av det nuvarande revisionssystemet väcka betänkligheter ur principiell synpunkt. Jag syftar härvid främst på risken av bristande enhetlighet i fråga om den kamerala revisionen mellan olika delar av förvaltningen. Då övervägande skäl synas tala för att arbetsmarknadsstyrelsen underställes riksräkenskapsverkets kamerala granskning, föreslår jag en sådan anordning. Den kamerala granskningen av de underlydande lokala organens verksamhet bör dock i första hand ankomma på en inom arbetsmarknadsstyrelsen organiserad specialrevision. Jag har i det föregående föreslagit inrättande inom kameralbyrån av en särskild revisionssektion för detta ändamål. Såsom utredningen föreslagit, bör arbetsmarknadsstyrelsen i sakligt hänseende vara underkastad statens sakrevisions granskning. Härjämte böra särskilda överrevisorer fortfarande finnas för en mera kontinuerlig saklig granskning av verksamheten.

Med den av mig sålunda förordade organisationen erfordras icke det av utredningen för överrevisorerna föreslagna kansliet. Till en del kommer detta att ingå i den förut berörda revisionssektionen inom kameralbyrån. Till en annan del ersättes det av personal från riksräkenskapsverket. Då det synes lämpligt, att överrevisorerna enligt nu gällande regler slutföra granskningen av arbetsmarknadskommissionens verksamhet t. o. m. innevarande kalenderår, torde under en övergångsperiod behov komma att föreligga av biträdespersonal i ungefärligen samma omfattning som nu. Sedermera torde det vara lämpligt, att en av överrevisorerna mot särskild ersättning tjänstgör som jourhavande.

Slutligen vill jag uttala, att jag finner det självfallet att arbetsmarknadsstyrelsen skall erhålla ställning som huvudförvaltning.

Vissa övergångsfrågor.

Utredningen.

Utredningen har förklarat sig räkna med att arbetsmarknadsstyrelsen skall träda i verksamhet den 1 juli 1947. I samband härmed torde, anför utredningen, i fråga om personalen uppkomma åtskilliga spörsmål, som fordra särskilda föreskrifter.

Utredningen har sålunda anført, att den nya organisationen icke torde kunna helt genomföras från nämnda tidpunkt. För tillsättande av tjänsterna hos styrelsen torde en ganska lång tid erfordras. Möjlighet borde därför bland annat finnas att låta anstå med tillsättande av vissa tjänster, därest lämpliga sökande icke anses stå till förfogande.

Utredningen har vidare anført, att arbetsmarknadskommissionens och dess föregångare arbetslöshetskommissionens långa existens-tid i krisorganets form torde vara enastående inom statsförvaltningen. Den tillämpade organisationen hade lett till att inom arbetsmarknadskommissionens kansli funnes ett betydande antal befattningshavare med mycket lång tjänstetid hos verket och dess föregångare, vilka icke fått sina anställningsförhållanden ordnade på det sätt, som är regel inom den permanenta förvaltningen. Det har syntts utredningen angeläget, att denna personalgrupps intressen ägnas särskild uppmärksamhet vid organiserandet av arbetsmarknadsstyrelsen.

Utredningen har i bilagorna 3 och 4 till sitt betänkande lämnat närmare uppgifter rörande ifrågavarande personal. Jag torde i detta sammanhang få hänvisa till nämnda bilagor.

Förutom vissa frågor rörande tillgodoräknande av tjänstetid, vilka frågor med hänsyn till gällande bestämmelser icke torde behöva upptagas i detta sammanhang, har utredningen berört spörsmålet om möjligheten att inrätta befattningar å övergångsstat för personal tillhörande nu ifrågavarande grupp. I sistnämnda avseende har utredningen anført, att det synes sannolikt att de befattningshavare, som ha lång tjänstetid hos arbetsmarknadskommissionen eller dess föregångare, i regel komma att erhålla ordinarie eller extra ordinarie befattning hos arbetsmarknadsstyrelsen. Om emellertid i något fall detta ej skulle bli förhållandet eller om vederbörande endast skulle kunna beredas dylik befattning med avsevärt lägre löneförmåner än han redan åtnjuter, har det syntts utredningen rimligt, att vederbörande befattningshavare efter prövning i varje särskilt fall erhåller ordinarie eller extra ordinarie befattning å övergångsstat. Det borde ankomma på arbetsmarknadsstyrelsen att, om behov därav befinnes föreligga, efter tjänstetillsättningens slut framlägga förslag i angivna hänseende. Intill dess att eventuellt uppkommande frågor av detta slag vunnit sin lösning, borde vederbörande befattningshavare kvarstå som arvodesanställda.

Yttrandena.

Arbetsmarknadskommissionen har beträffande övergången till den nya personalorganisationen förklarat sig förutsätta, att denna skall ske enligt samma riktlinjer som dem, vilka komma att bli bestämda för den offentliga arbetsförmedlingen. Kommissionen, som utgår ifrån att arbetsmarknadsstyrelsen skall inrättas från och med den 1 juli 1947, har föreslagit, att kommissionens nuvarande befattningshavare skola förordnas att tills vidare, i avvaktan på att den nya personalorganisationen hinner genomföras, kvarstå i sina den 30 juni 1947 innehavda befattningar, och att befattningarna enligt den nya personalorganisationen därefter skola gruppvis ledigförklaras och tillsättas, därvid tjänsterna i samma lönegrader inom styrelsen samt hos länsarbetsnämnder och arbetsförmedlingar skola ledigförklaras och tillsättas samtidigt. Under övergångstiden förutsättas lönerna skola utgå enligt nu gällande bestämmelser med de ändringar, vilka kunna bli en följd av löneregleringen för statens befattningshavare i allmänhet.

Rörande utredningens förslag om inrättande vid behov av befattningar på övergångsstat har kommissionen anfört följande.

I detta sammanhang vill kommissionen understryka det av de sakkunniga gjorda uttalandet därom, att hos kommissionen anställda befattningshavare, vilka kunna räkna en avsevärd anställningstid i statens tjänst genom tidigare innehavda anställningar hos kommissionens föregångare, främst statens arbetslöshetskommission, böra beredas anställning på övergångsstat, i den mån vederbörande icke kunna beredas anställning å befattningar i den blivande arbetsmarknadsstyrelsen. Kommissionen förutsätter därvid, att befattningshavarna i fråga skola med bibehållande av tjänstetitel och den 30 juni 1947 utgående löneförmåner placeras på särskild övergångsstat men med skyldighet för dem att uppehålla annan befattning inom verket, som i stället tills vidare skall hållas vakant. I samband med den nya personalorganisationens genomförande bör Kungl. Maj:t alltså äga riksdagens bemyndigande att i erforderlig utsträckning besluta om anställning på övergångsstat.

Statskontoret har i denna del yttrat följande.

Vid omorganisation av verk och förvaltningar har i viss utsträckning förekommit, att särskilda tjänster inrättats å övergångsstat för ordinarie befattningshavare, som icke kunnat åläggas övergång till nya tjänster eller för vilka icke funnits plats inom den nya organisationen. För innehavare av extra ordinarie befattning, vilkas anställningsform medger uppsägning av övertaliga tjänstemän, har däremot inrättandet av särskilda övergångstjänster icke ansetts böra ifrågakomma. Än mindre bör då, som arbetsmarknadskommissionen föreslagit, inrättas särskilda pensionsberättigande övergångstjänster för nu arvodesavlönade befattningshavare. I vissa undantagsfall har vid omorganisation eller nedläggande av statlig verksamhet till vissa övertaliga, sedan lång tid tillbaka anställda personer utbetalats pensioner och avgångsersättningar. Så har emellertid endast skett, då vederbörande icke kunnat beredas annat arbete i statens tjänst eller saknat möjlighet erhålla sådant å öppna arbetsmarknaden. Omständigheter av detta slag lära icke föreligga beträffande några tjänstemän vid arbetsmarknadskommissionen.

Civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund har understrukt utredningens uppfattning, att hänsyn bör tagas till det förhållandet att åtskilliga av befattningshavarna ha synnerligen lång tjänstetid hos arbetsmarknadskommissionen eller dess föregångare samt att detta förhållande även bör komma till uttryck vid bestämmandet av dessa befattningshavares löneställning. Förbundet förutsätter vidare, att den personal, som icke kan beredas fortsatt anställning enligt någon av huvudanställningsformerna, skall komma i åtnjutande av motsvarande löneförmåner, som den 1 juli 1947 tillkomma övriga statstjänstemän.

Vissa andra personalorganisationer ha givit uttryck åt liknande synpunkter.

Föredraganden.

Utredningen har förklarat sig räkna med att arbetsmarknadsstyrelsen bör träda i verksamhet den 1 juli 1947. Såsom framgår av vad jag i det följande anför, ha även sakkunniga angående arbetsförmedlingens organisation ansett det böra eftersträvas, att det av de sakkunniga föreslagna definitiva förstatligandet av arbetsförmedlingen genomföres från och med nämnda tidpunkt.

Jag är emellertid av den uppfattningen, att tidpunkten för den nya organisationens ikraftträdande bör sättas något senare. Med hänsyn till omfattningen av den organisation, varom här är fråga, torde efter statsmakternas beslut i huvudfrågorna en icke alltför kort tid böra stå till förfogande för den nya organisationens förberedande. Detta gäller framförallt den lokala organisationen men även den centrala. Jag föreslår därför, att arbetsmarknadsstyrelsen skall träda i verksamhet den 1 januari 1948.

Jag har icke något att erinra mot vad utredningen och arbetsmarknads-kommissionen anfört rörande ordningen för tillsättande av befattningarna hos arbetsmarknadsstyrelsen. Det är uppenbart, att tjänstetillsättningen måste ske etappvis under en övergångsperiod. Tiden före den 1 januari 1948 torde böra utnyttjas härför. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att för tiden 1 juli—31 december 1947 meddela de föreskrifter angående anpassning av de nu beträffande arbetsmarknads-kommissionen gällande lönebestämmelserna med hänsyn till den beslutade löneregleringen för vissa statliga befattningshavare samt de beslut rörande anställningsformerna, som kunna komma att fattas av statsmakterna.

Det synes mig rimligt, att vid organiserandet av arbetsmarknadsstyrelsen särskild hänsyn tages till sådan personal hos arbetsmarknads-kommissionen, vilken har lång tjänstetid hos kommissionen och dess föregångare (eventuellt även hos överrevisorerna). Sålunda bör dylik befattningshavare, som icke kan beredas ordinarie eller extra ordinarie befattning med löneförmåner i stort sett motsvarande de nu till befattningshavaren utgående, kunna förordnas att uppehålla lägre befattning men därvid tillerkännas löneförmåner, vilka motsvara de till vederbörande tidigare utgående. Kungl. Maj:t torde böra erhålla riksdagens bemyndigande att vid behov i dylika fall fastställa högre ersättning än som enligt gällande löneplan är förenad med den i varje särskilt fall ifrågavarande befattningen.

I vad angår amanuensbefattningar torde hänsynstagande till äldre personal kunna föranleda till avsteg från principerna i fråga om anställandet av amanuenspersonal, i det att dylika befattningar, i den mån detta är förenligt med kraven på organisationens effektivitet, utnyttjas för äldre personal, även om denna icke har kvalifikationer, som anses kunna möjliggöra befordran enligt reglerad befodringsgång till 21 lönegraden.

Vidare vill jag hänvisa till att arbetsmarknadsstyrelsens personalbehov utanför den permanenta organisationens ram torde lämna vissa möjligheter till placering tills vidare av äldre personal, som icke kan beredas lämplig tjänst inom den permanenta organisationen.

I vidare mån än nu sagts, anser jag mig icke böra i förevarande sammanhang ta ställning till nu berörda spörsmål.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela de övergångsbestämmelser, som i övrigt kunna befinnas erforderliga.

II. Den offentliga arbetsförmedlingen.

Arbetsförmedlingsverksamhetens hittillsvarande utveckling.

Tiden före år 1935. Ända fram till 1900-talets början omhänderhades all organiserad arbetsförmedling av privata mellanhänder. Under 1700-talet fanns dock under några år i Stockholm inrättat ett »adresskontor», vilket hade arbetsförmedlingsuppgifter och åtnjöt särskilda privilegier, varför det kan sägas ha varit det första försöket till ett offentligt arbetsförmedlingsorgan.

Under slutet av 1800-talet medförde den fortskridande industrialiseringen behov av en organiserad arbetsförmedling, men först i mån som arbetslöshetsfrågan och de sociala problemen överhuvud började tilldraga sig större uppmärksamhet vidtogos några egentliga åtgärder på området. Frågan om offentlig arbetsförmedlings inrättande var föremål för motioner vid såväl 1900 som 1901 års riksdagar, men motionerna avslogos.

De första praktiska initiativen togos i stället av vissa större städer, som inrättade kommunala arbetsförmedlingsanstalter. Det första offentliga arbetsförmedlingskontoret öppnades sålunda i Hälsingborg den 1 oktober 1902, och redan någon månad senare, den 11 november 1902, trädde i Göteborg en arbetsförmedlingsanstalt i verksamhet. År 1905 öppnades arbetsförmedlingsanstalter i Malmö, Stockholm, Lund och Sundsvall, och påföljande år inrättades kontor i Karlstad, Norrköping och Karlskrona. Vid utgången av år 1906 hade man sålunda i 9 städer särskilda kommunala förmedlingsanstalter, som tillkommit genom beslut av vederbörande stadsfullmäktige.

Så snart kommunala förmedlingsanstalter började inrättas, upptogs till behandling frågan huruvida staten borde lämna sin medverkan för utvecklandet av offentliga arbetsförmedlingsorgan. Från vissa kommuner, som inrättat arbetsförmedlingsanstalter, gjordes framställning om att statsmakterna måtte vidtaga lämpliga åtgärder härför. Sedan kommerskollegium med anledning härav inkommit med utredning och förslag, framlade Kungl. Maj:t vid 1906 års riksdag proposition (nr 116) i ämnet, vilken i huvudsak anslöt sig till kollegiets förslag. I denna proposition föreslogs, att ett anslag av 15 000 kronor skulle anvisas till offentliga arbetsförmedlingsanstalter. Propositionen bifölls av riksdagen och kommerskollegium var till och med år 1912 tillsynsmyndighet för de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna. Från och med år 1913 överflyttades denna uppgift på den detta år inrättade socialstyrelsen.

De första författningsbestämmelserna om den offentliga arbetsförmedlingen utfärdades den 20 september 1907 genom kungörelse (nr 97) angående understöd av statsmedel till befrämjande av den offentliga arbetsförmedlingen i riket. Enligt denna kungörelse kunde understöd enligt de av riksdagen godkända reglerna tilldelas arbetsförmedlingsanstalt, som anordnats av lands- ting, hushållningssällskap och kommuner samt andra institutioner, var för sig eller i förening, under förutsättning,

att arbetsförmedlingen avsåg allt slags arbete för såväl män som kvinnor samt i regel icke medförde några särskilda kostnader för arbetsgivare och arbetare, som anlitate densamma;

att vid arbetsförmedlingen hänsyn i främsta rummet togs till att arbets- givare erhöll den bästa möjliga arbetskraft och arbetare det arbete, vartill han bäst lämpade sig;

att ledningen av arbetsförmedlingen utövades av en styrelse, bestående av dels en opartisk ordförande jämte för honom utsedd suppleant och dels leda- möter jämte suppleanter för dem, vilka till lika antal utsågos bland arbets- givare och arbetare;

att vid arbetsförmedlingen användes ett av tillsynsmyndigheten godkänt arbetssätt och expeditionssystem; samt

att statistiska uppgifter rörande verksamheten, i den mån så lämpligen kunde ske, ställdes till tillsynsmyndighetens förfogande.

Statsmakternas beslut om stöd åt den offentliga arbetsförmedlingen öka- de intresset för att organisera nya anstalter. I början av år 1908 inrättade Östergötlands läns landsting offentlig arbetsförmedling för länet med hu- vudkontor i Linköping och 12 avdelningskontor på olika platser i länet. Övriga landsting följde efter, och år 1915 voro arbetsförmedlingsanstalter inrättade i alla län.

För att underlätta och effektivisera de olika anstalternas interlokala för- medlingsverksamhet började kommerskollegium år 1910 utgiva en s. k. riks- vakanslista upptagande sådana lediga platser, för vilka lämpliga arbetssö- kande icke funnos anmälda på de olika kontoren. Ett par år senare indelades landet i förmedlingsdistrikt för att ytterligare underlätta den interlokala för- medlingen; i samband därmed började man utgiva s. k. distriktsvakanslistor.

Från och med år 1907 fingo de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna samtliga sina kostnader för postporto, telefon och blankettryck täckta av statsmedel, och efter prövning i varje särskilt fall kunde bidrag av stats- medel utgå till kostnader för arbetsförmedlingsverksamhet för landsbygdens behov och för samarbetet mellan skilda anstalter. Från och med år 1913 fingo arbetsförmedlingarna bidrag av statsmedel för täckande av hälften av kostnaderna för medellösa arbetssökandes resor. År 1914 ålades den offent- liga arbetsförmedlingen uppgiften att tjäna som ett kontrollorgan vid den detta år igångsatta statsunderstödda kommunala hjälpverksamheten för oför- vållat arbetslösa. Även vissa andra arbetsuppgifter tillkommo under de föl- jande åren, och i samband därmed ökades möjligheten till erhållande av statsbidrag.

Från år 1906 till och med år 1934 ökades antalet huvudkontor från 9 till 37 och antalet avdelningskontor, varav det icke fanns något 1906, uppgick år 1934 till 100.

Förmedlingsverksamhetens omfattning växte självfallet med arbetsförmedlingens utbyggnad, men ännu 1934 gällde, att arbetsförmedlingen beträffande manlig arbetskraft hade tyngdpunkten i sin verksamhet förlagd till jord- och skogsbrukets arbetsmarknad och beträffande kvinnlig arbetskraft till det husliga området. Antalet ansökningar om arbete uppgick vid de manliga avdelningarna år 1906 till 34 340, år 1916 till 163 865, år 1926 till 339 018 och år 1934 till 1 305 443 samt vid de kvinnliga avdelningarna samma år till respektive 16 993, 108 421, 158 633 och 192 844. Antalet tillsatta platser utgjorde samma år vid de manliga avdelningarna 20 412, 113 578, 97 189 och 156 299 samt vid de kvinnliga avdelningarna 10 736, 68 324, 92 872 och 100 824.

På grund av arbetsförmedlingens utbyggnad och verksamhetens utsträckande till nya delar av arbetsmarknaden ökades statsbidragen successivt och utgingo för här angivna år med följande belopp (inom parentes anges för samma år de kommunala anstalternas hela anslags- och inkomstsumma): år 1908 med 8 500 kronor (153 000 kronor), år 1910 med 25 000 kronor (225 000 kronor), år 1920 med 123 000 kronor (1 100 000 kronor) och år 1933 med 248 000 kronor (1 123 000 kronor).

Tiden från och med år 1935 till det provisoriska förstatligandet år 1940.

Den utveckling, som den offentliga arbetsförmedlingen sålunda undergick fram till början av 1930-talet, befanns icke tillräcklig. Främst i samband med åtgärder för arbetslöshetens bekämpande framställdes tid efter annan krav på förstärkning av organisationen. Vid 1934 års riksdag, då proposition avgavs om inrättande av statsunderstödda arbetslöshetskassor, framlades därför också förslag om lagstiftning angående arbetsförmedling, vilket förslag blev av riksdagen antaget.

Denna lagstiftning — lag om offentlig arbetsförmedling den 15 juni 1934 (nr 267) — trädde i kraft den 1 januari 1935 och innebar att det uttryckligen ålades varje landsting och stad utanför landsting att anordna offentlig arbetsförmedling. Lagen föreskrev därjämte väsentligt gynnsammare villkor för statsbidrag än de tidigare gällande. Förutom att liksom före år 1935 staten helt ersatte kostnaderna för postporto, telefon och blanketter, bestred den nu *hälften* av arbetsförmedlingsanstalts övriga utgifter. Dessa bidrag utbetalades av socialstyrelsen efter vederbörlig prövning. Kungl. Maj:t berättigades dessutom medgiva, att arbetsförmedlingsanstalts utgifter i vissa fall finge till *mer än hälften* ersättas av statsmedel. Dylikt högre statsbidrag kunde även efter Kungl. Maj:ts prövning utgå för kostnaderna för förmedling av arbete inom viss verksamhetsgren eller åt visst slag av arbetssökande samt för samarbetet mellan arbetsförmedlingsanstalterna ävensom för särskilda anordningar för underlättande av yrkesval och för arbetsanvisning åt ungdom.

Genom arbetsförmedlingslagen höjdes vidare det sedan år 1913 utgående statsbidraget för resekostnader åt medellösa arbetssökande från hälften till

tre fjärdedelar av kostnaderna för tillträdande av anvisad anställning å annan ort inom riket.

Enligt arbetsförmedlingslagen erhöll den statliga tillsynsmyndigheten viss medbestämmanderätt vid tillsättning av föreståndartjänster. I övrigt förblevo emellertid de bärande grunderna för den offentliga arbetsförmedlingen, sådana dessa framgå av kungörelsen den 20 september 1907 angående understöd av statsmedel till befrämjande av den offentliga arbetsförmedlingen i riket, i stort sett oförändrade.

Genom arbetsförmedlingslagens gynnsammare statsbidragsgrunder möjliggjordes en utbyggnad av organisationen. Nya kontor tillkommo med varje år och vid slutet av år 1939 uppgick antalet huvud- och avdelningskontor till 166. Förmedlingsnätet utbyggdes också med ombud på orter, där arbetsförmedlingen visat sig behöva vara representerad men där tillräckliga skäl för anordnande av kontor icke kunde anses föreligga. Tidigare hade man anlitat tillfälliga ombud i mån som arbetslöshet hade fordrat, att arbetsförmedlingen vore representerad, men nu anställdes också fasta ombud. Vid slutet av år 1939 hade arbetsförmedlingen sålunda 478 fasta ombud. Antalet tillfälliga ombud utgjorde vid samma tidpunkt ca 600. Härutöver hade man på sina håll s. k. lokalombud, d. v. s. under annat ombud lydande personer. Detta system hade visat sig erforderligt särskilt i norrlandskommunerna, där avstånden voro så stora, att organ för arbetsförmedlingen måste finnas på mer än en plats inom en och samma kommun.

Samtidigt som dessa åtgärder för att förstärka förmedlingsorganisationen vidtogos, sökte man åvägabringa ökad samverkan mellan de olika lokala förmedlingsorganen. Ett led i denna strävan var, att man från och med hösten 1935 började att taga radion till hjälp i förmedlingsarbetet genom att utsända huvudinnehållet i riksvakanslistan genom en särskild radorapport. Särskilda befattningar för det interlokala förmedlingsarbetet inrättades också genom att man tillsatte särskilda distriktsassistenter, för vilka avlöningskostnaderna helt täcktes av statsmedel.

Ungdomsförmedlingsverksamheten började nu ägnas större uppmärksamhet. Under åren 1937 och 1938 inrättades vidare fyra studentförmedlingar (i Lund, Uppsala, Stockholm och Göteborg) samt tolv lärarförmedlingar, huvudsakligen förlagda till seminariestäderna.

Arbetsförmedlingsverksamhetens utveckling kom efter arbetsförmedlingslagens ikraftträdande år 1935 till synes i ökade siffror för förmedlingsresultaten. Under år 1939 tillsattes vid de manliga avdelningarna 251 319 platser, och då utgjorde icke längre jord- och skogsbruket det största förmedlingsområdet. Inom jord- och skogsbruk tillsattes nämligen under nämnda år 63 499 platser, medan antalet tillsatta platser inom industri och hantverk utgjorde 54 261, inom sjöfart och fiske 33 403, handel, samfärdsel m. m. 58 394, husligt arbete 387 och grov- och diversearbete 41 375. Antalet tillsatta platser inom de kvinnliga avdelningarna uppgick år 1939 till 184 761, men här föll fortfarande flertalet platser på det husliga området, nämligen 113 622. Antalet ansökningar om arbete uppgick år 1939 till 691 124 vid de manliga

avdelningarna och till 286 031 vid de kvinnliga avdelningarna samt antalet lediganmälda platser vid de manliga avdelningarna till 293 988 och vid de kvinnliga avdelningarna till 270 968.

Det provisoriska förstatligandet och tiden därefter. Vid 1939 års urtima riksdag framlade Kungl. Maj:t förslag till lag om tjänsteplikt (proposition nr 92), och detta förslag godkändes med vissa mindre ändringar av riksdagen. Lagen (SFS 1939: 934) trädde i kraft den 31 december 1939. Lagen som har fullmaktskaraktär, äger, efter särskilt förordnande, tillämpning vid krig eller krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden. Lagens giltighet bestämdes till och med den 31 mars 1941. Lagen har därefter givits förlängd giltighet för ett år i sänder. Enligt senaste förordnande (SFS 1946: 338) gäller den till och med den 30 juni 1947.

Enligt tjänstepliktslagen skall en riksarbetsstyrelse handha tillämpningen av lagen och med stöd av denna meddelade föreskrifter. Under riksarbetsstyrelsen skall i varje län finnas en länsarbetsstyrelse. Konungen äger enligt lagen förordna, att de offentliga arbetsförmedlingarna skola ställas under länsarbetsstyrelsernas ledning.

På våren 1940 förelåg ett sådant läge, att tjänstepliktslagen ansågs böra i vissa delar sättas i kraft. Ockupationen av Danmark och Norge hade nämligen nödvändiggjort att inom ramen för tillgången på inhemska råvaror och tillgänglig arbetskraft söka lösa viktiga folkförsörjningsfrågor, i främsta rummet avseende livsmedelsproduktionen samt produktionen av ersättningsbränslen för kol, koks samt mineraloljor. Därjämte gällde det att produktionsmässigt och arbetsmarknadspolitiskt säkerställa nödvändiga förstärkningar av försvarsberedskapen.

Den 26 april 1940 förordnade Kungl. Maj:t (SFS 1940: 269) med samtycke av riksdagen, att tjänstepliktslagen skulle träda i kraft i vad den gällde arbetsförmedling. Statens arbetsmarknadskommission, som från sitt inrättande hösten 1939 varit ett rådgivande organ, omorganiserades, såsom i tidigare sammanhang nämnts, och fick sig ålagt att tjänstgöra såsom riksarbetsstyrelse i tjänstepliktslagens mening (SFS 1940: 326). Såsom kommissionen underställda länsorgan (länsarbetsstyrelser) tillkommo länsarbetsnämnder (en i varje län) och i Stockholm en arbetsnämnd (SFS 1940: 328). Genom kungörelsen den 7 maj 1940 (nr 329) om statlig ledning av den offentliga arbetsförmedlingen överflyttades den ledning av de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna, som tidigare tillkommit de kommunala styrelserna, provisoriskt på länsarbetsnämnderna. I samband därmed övertog staten kostnaderna för arbetsförmedlingsanstalternas verksamhet. Den nya ordningen för ledningen av de kommunala arbetsförmedlingsanstalterna blev gällande från och med den 20 maj 1940 och gäller alltjämt; enligt den senast i ämnet utfärdade kungörelsen (SFS 1946: 339) skall arbetsförmedlingen stå under statlig ledning till och med den 30 juni 1947.

Länsarbetsnämnd bestod fram till årsskiftet 1944/45 av två ledamöter — en

representant för arbetsgivar- och en för arbetstagarintressena — under ledning av en opartisk ordförande. Därefter ökades antalet ledamöter. Rörande den nuvarande sammansättningen torde få hänvisas till behandlingen i det följande av frågorna angående den lokala arbetsmarknadsmyndigheten.

Som verkställande tjänsteman hos varje länsarbetsnämnd anställdes en länsarbetsdirektör, vilken förordnas av arbetsmarknadskommissionen.

Enligt kungörelsen om statlig ledning av den offentliga arbetsförmedlingen är arbetsförmedlingsanstalts personal underställd länsarbetsnämnden, som äger att å anstaltens vägnar anställa ny personal och besluta om personalens anställnings-, arbets- och avlöningsvillkor, därvid nämnden dock har att iakttaga av kommissionen härutinnan meddelade föreskrifter.

För *arbetsmarknadsläget och sysselsättningsutvecklingen* under åren 1939—1945 ha arbetsförmedlingssakkunniga lämnat en redogörelse å s. 35—43 i sitt betänkande rörande den offentliga arbetsförmedlingen under krigsåren. Här må allenast hänvisas till denna redogörelse.

Den offentliga arbetsförmedlingen har under krigsåren i stor omfattning haft att fullgöra *kris- och beredskapsuppgifter*. En utförlig redogörelse här för har lämnats av arbetsförmedlingssakkunniga i nyssnämnda betänkande s. 44—114. Här må endast följande nämnas.

De sakkunniga ha uppdelat ifrågavarande verksamhet i åtgärder avseende för folkförsörjningen viktiga näringsområden, av försvarsberedskapen påkallade åtgärder för tillgodoseende av arbetskraftsbehovet, planeringsåtgärder för krig och allmän tillämpning av tjänstepliktslagen samt förmedlingsverksamhet m. m. för utlänningar.

Inom de för folkförsörjningen viktiga näringsområdena avsågo åtgärderna i främsta rummet att tillgodose jordbrukets och skogsbrukets behov av arbetskraft. Inom jordbruket upprättades sålunda arbetsblockorganisationen, varjämte bland annat arbetsinsatsen av frivilliga ungdomar med flera organiserades. Betodlingens behov av arbetskraft påkallade särskilda åtgärder. I fråga om skogsbruket vidtogos vittgående åtgärder för att dit överflytta och där kvarhålla arbetskraft. Bland dessa åtgärder kunna nämnas tillerkännande av särskilda förmåner åt ovan arbetskraft, inkallande med tjänsteplikt av män, födda år 1923, och utbetalande av arbetspremier till skogsarbetare etc. Bland annat för att motverka övergång från jord- och skogsbruk till byggnads- och anläggningsverksamhet genomfördes byggnadsregleringen, först i form av arbetsförmedlingstvång, sedan som en särskild byggnadstillståndslagstiftning.

De av försvarsberedskapen påkallade åtgärderna för tillgodoseende av arbetskraftsbehovet gällde bl. a. att söka tillgodose den civila försvarsproduktionens starkt ökade behov av arbetskraft. Detta skedde främst genom intensifierad arbetsförmedling samt genom utbildning av arbetskraft till verkstadsindustrien. För att minska inkallelserna av personal av särskild vikt för arbetsmarknaden organiserades frivillig luftbevakningstjänst och frivillig värn-

pliktstjänstgöring. Genom individuella eller ett system med mera generella hempermitteringar från beredskapstjänstgöring sökte man möjliggöra, att betydelsefulla näringsområden i görligaste mån erhöilo tillräckligt med arbetskraft särskilt vid tider, då behovet var starkast framträdande.

Planeringsåtgärderna för krig och allmän tillämpning av tjänstepliktslagen inbegrepo registrering och i viss utsträckning utbildning av reservpersonal för olika näringsområden samt kartläggning av industriens och jordbrukets behov av arbetskraft vid krigstillfälle. Härvid företogos beredskapsmönstringar och företagsinventeringar för fastställande av de tillgängliga arbetskraftsreservernas storlek och lämplighet för olika näringsområden. Vid länsarbetsnämnderna upplades särskilda mönstrings-, beredskaps- och företagsregister. Industriens mobiliseringsplanering verkställdes i samarbete med arbetsmarknadens företagar- och arbetstagarorganisationer.

Verksamheten för den utländska arbetskraften organiserades som en särskild gren inom den offentliga arbetsförmedlingen. Verksamheten omfattade icke endast förmedling av arbete utan även vissa andra sociala uppgifter, för vilkas genomförande statens flyktingsnämnd och statens utlänningskommission anlitade arbetsförmedlingen.

Omfattningen av arbetsförmedlingens kris- och beredskapsorganisation framgår av att vid utgången av år 1944 919 personer, motsvarande 45 procent av länsarbetsnämndernas och arbetsförmedlingsanstaltarnas hela personal, voro sysselsatta med ifrågavarande uppgifter. Därav togo uppgifterna inom för folkförsörjningen viktiga näringsområden omkring 190 personer i anspråk, de av försvarsberedskapen påkallade åtgärderna omkring 30 personer, planeringsuppgifterna omkring 260 personer samt utlänningsverksamheten 188 personer. I sistnämnda siffror har skrivpersonal ej inräknats.

Efter hand som olika kris- och beredskapsuppgifter blevo mindre angelägena minskades från och med hösten 1944 den för dessa uppgifter anställda personalen. Vid utgången av år 1945 voro sålunda 743 personer anställda inom kris- och beredskapsorganisationen.

Även arbetsförmedlingens befattning med andra än kris- och beredskapsuppgifter har efter det provisoriska förstatligandet givit anledning till en betydande *organisatorisk utbyggnad*. Denna har innefattat såväl inrättande av nya förmedlingskontor som förstärkning av kontoren genom anordnande av nya fackexpeditioner samt utbyggande av äldre specialförmedlingar och skapande av helt nya sådana.

Antalet egentliga förmedlingskontor (huvud- och avdelningskontor) ökade mellan åren 1939 och 1945 med 87, eller från 166 till 253. I främsta rummet fingo Norrlandslänen sin kontorsorganisation förstärkt. Inom dessa inrättades 45 av de nytillkomna kontoren.

Vid de största huvudkontoren (Stockholm, Göteborg och Malmö) är förmedlingsarbetet numera differentierat på ett relativt stort antal fackexpeditioner (sammanlagt 52 st. år 1945 mot 34 st. år 1940). Vid övriga huvudkontor och de fyra största avdelningskontoren finnas i regel tre expeditioner

för manliga arbetssökande och två för kvinnliga. De manliga avdelningarna avse vanligen jordbruks- och skogsarbete, industri- och hantverk samt byggnadsarbete, medan de kvinnliga avse husligt arbete samt »övriga yrken». Vid medelstora avdelningskontor har förmedlingsarbetet uppdelats på manlig och kvinnlig expedition. Vid utgången av år 1945 saknades uppdelning i fackexpeditioner vid 112 kontor.

Specialförmedlingarna utgöra numera: 1) sjömansförmedling; 2) ungdomsförmedling, till vilken är knuten särskild yrkesvägledningsorganisation; 3) tjänstemannaförmedling; 4) förmedling för partiellt arbetsföra samt 5) förmedling för artister och musiker.

Inom sjömansförmedlingen, som tillkom redan under åren 1920—1922, infördes år 1944 enhetliga anvisningsregler att tillämpas över hela landet, och vid varje sjömansförmedling tillsattes en särskild delegation med representanter för parterna inom sjöfartsnäringsen. Den särskilda organisationen för ungdomsförmedling och yrkesvägledning, som utbyggts efter år 1940, är så anordnad, att verksamheten inom respektive län ledes av en länscentral, vilken i sin tur erhåller direktiv och anvisningar av den inom arbetsmarknadskommissionens kansli organiserade särskilda sektionen för ungdomsförmedling och yrkesvägledning. Utom vid länscentralerna finnas särskilda ungdomsförmedlingstjänstemän vid större avdelningskontor, och som yttersta led i denna verksamhetsgren tjänstgöra s. k. kontaktmän. Tjänstemannaförmedlingen, som organiserades år 1944, arbetar i likhet med ungdomsförmedlingen med länscentraler. Dessa stå i kontakt med en huvudcentral, förlagd till arbetsmarknadskommissionens arbetsförmedlingsbyrå. Genom ett system av arbetssökandelistor, som utsändas till länscentralerna samt till större arbetsgivare, söker huvudcentralen åstadkomma en effektiv interlokal utjämning mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft. Arbetsförmedlingen för partiellt arbetsföra, som tillkom under åren 1941—1944, omhänderhas av särskilda tjänstemän vid arbetsförmedlingens huvudkontor. Befattningshavarna ha hela länet som verksamhetsområde. I samband med åtgärder avseende arbetsvård för krigsskadade har denna förmedlingsgren fått ökade arbetsuppgifter. Arbetsförmedlingen för artister och musiker tillkom under åren 1943—1945. För att sköta denna förmedlingsverksamhet ha vid vissa större kontor särskilda befattningshavare tillsatts. — Fr. o. m. den 1 juli 1945 upprättades fast samarbete mellan de offentliga arbetsförmedlingsorganen och den genom försvarets anställningsbyrå (numera försvarets socialbyrå) bedrivna verksamheten för förmedling av civilanställning åt avgången militärmanskap samt för rekrytering till krigsmakten av fast anställt manskap.

För närmare uppgifter rörande den organisatoriska utbyggnaden torde få hänvisas till arbetsförmedlingssakkunnigas förenämnda betänkande s. 121—175.

Arbetsförmedlingens organisatoriska utbyggnad har även inneburit en *personell utbyggnad*. Härom må anföras följande.

För att skapa enhetliga lönevillkor och möjliggöra förbättrade rekryterings-

villkor genomfördes i juni 1941 av arbetsmarknadskommissionen en provisorisk lönereglering. Civila icke-ordinariereglementet lades till grund, och en provisorisk tjänsteförteckning fastställdes. Regleringen berörde omkring 540 befattningshavare.

Efter antagandet av nämnda provisoriska tjänsteförteckning ha partiella reformer av personalorganisationen företagits. Sålunda förstärktes länsarbetsnämndernas centrala kanslier våren 1943 med hänsyn till ökade kris- och beredskapsuppgifter, varvid de nya befattningshavarna anställdes mot villkor, som i huvudsak anslöto sig till av Kungl. Maj:t fastställda bestämmelser för befattningshavare vid statens krisorgan. Inom ramen för den provisoriska tjänsteförteckningen ha de olika specialförmedlingarna utbyggts. Ersättningen till länsarbetsdirektör har genom särskilda beslut av Kungl. Maj:t efter hand så höjts, att denna överstiger lönen enligt den provisoriska tjänsteförteckningen.

Efter avlöningsvillkoren kan personalen, som i sina statliga befattningar är arvodesavlönad, uppdelas i följande fyra grupper: 1) personal med avlöningsförmåner motsvarande civila icke-ordinariereglementets; 2) personal med arvoden motsvarande övrig statlig krispersonals; 3) tillfällig personal, som avlönas med ersättning som regel motsvarande högst lönegrad Ex 8 i civila icke-ordinariereglementet samt 4) arbetsförmedlingsombud, som uppbära särskilda av arbetsmarknadskommissionen fastställda arvoden.

Då den provisoriska löneregleringen i juni 1941 i stort sett bevarade de tidigare löneskiljaktigheterna mellan personal vid olika anstalter, beslöt arbetsmarknadskommissionen hösten 1943 företaga en allmän översyn av personalorganisationen för att inom ramen för provisoriet åstadkomma större enhetlighet och likvärdighet men också i personalhänseende så förstärka organisationen, att denna mera effektivt skulle kunna handlägga förmedlingsärendena. På grundval av utarbetade förslag till personalplaner för varje länsarbetsnämnd fastställde arbetsmarknadskommissionen i maj 1945 planer för arbetsförmedlingens fortsatta utbyggnad. I jämförelse med läget i april 1945 skulle förmedlingsorganisationen enligt planerna tillföras sammanlagt 128 nyinrättade befattningar, därav lednings- och kanslipersonal 39, personal vid huvudkontorens förmedlingsexpeditioner 36 och vid avdelningskontorens 53. Möjligheterna till nyrekrytering ökades genom att lönerna höjdes. Medan tyngdpunkten i lönesystemet för befattningshavare vid huvudkontoren före översynen motsvarade lönegraderna Eo 8—15, flyttades den till att motsvara lönegraderna Eo 15—18; för avdelningskontoren flyttades tyngdpunkten från att motsvara lönegraderna Eo 8—12 till att motsvara lönegraderna Eo 12—15. För kontorsföreståndare vid avdelningskontor lades lönegrad Eo 12 som norm för lönesättningen. Som grundprincip för översynens genomförande har lagts offentligt ansökningsförfarande vid tjänsternas tillsättande. Vid årsskiftet 1945/46 voro omkring 50 procent av de i personalplanerna upptagna nyinrättade eller reglerade tjänsterna besatta.

Personalläget vid länsarbetsnämnderna vid utgången av år 1945 var följande. Antalet sysselsatta befattningshavare utgjorde 2 019. Av dessa syssel-

sattes 307 med mera ordinära lednings- och kansliuppgifter samt 743 med kris- och beredskapsuppgifter. Med rena arbetsförmedlingsuppgifter sysselsattes vid huvudkontoren 487 samt vid avdelningskontoren 461 befattningshavare. Vid avdelningskontoren funnos dessutom 21 befattningshavare med biträdesgöromål.

En undersökning, verkställd per den 30 september 1945, beträffande personal vid länsarbetsnämndernas centrala kanslier samt vid arbetsförmedlingens huvud- och avdelningskontor i fråga om ålder, anställningstid, skol- och fackutbildning samt förutvarande sysselsättning gav vid handen, att personalen till större delen var av relativt ung ålder. Av de manliga befattningshavarna voro 27 procent under 30 år, 59 procent mellan 30 och 50 år samt 14 procent över 50 år. Motsvarande relativtal för kvinnliga befattningshavare utgjorde 46 procent, 43 procent samt 11 procent. Av samtliga befattningshavare hade 62 procent kortare anställningstid än 6 år, 22 procent en anställningstid mellan 6 och 10 år samt 16 procent mer än 10 års anställningstid. I fråga om skolutbildning hade $\frac{1}{3}$ av befattningshavarna icke någon skolutbildning utöver folkskola. Omkring en tredjedel av samtliga hade icke erhållit annan fackutbildning än den som förvärfvas genom arbete i ett yrke. Av samtliga befattningshavare ägde 87 procent erfarenhet från annat yrkesområde än förmedlingsarbete. Befattningshavarnas fördelning efter ställning (socialklass) i tidigare yrke visar, att 62 procent tillhört socialklassen tjänstemän och kontorspersonal, 21 procent varit arbetare, 8 procent företagare och företagsledare, 5 procent butikspersonal samt övriga 4 procent varit utan närmare specificerad ställning i tidigare yrke.

Personalutbildning har centralt ordnats vid särskilda instruktionskurser under somrarna 1941—1945 och vid kortare kurser för särskilda grupper av tjänstemän. Länsarbetsnämnderna ha ordnat kortare instruktionskurser om i regel en och en halv dag och ha haft möjlighet att inkalla ombud till tjänstgöring vid huvudkontoret. På lokalt initiativ har kursverksamhet bedrivits vid vissa huvudkontor.

En närmare redogörelse för personalorganisationen har lämnat i arbetsförmedlingssakkunnigas förenämnda betänkande (s. 176—211).

Beträffande *arbetsförmedlingens lokalfråga* gäller, att behovet av lokaler väsentligt ökats dels på grund av den utökade förmedlingsverksamheten dels ock till följd av de förmedlingen ålagda krisuppgifterna. Vid förstatligandet i maj månad 1940 uppgingo de sammanlagda hyreskostnaderna för de kommunala anstalterna till 256 000 kronor. Antalet tjänsterum (expeditions- och väntrum) utgjorde då 730, varav vid huvudkontoren 325. Antalet kontor, där kommun kostnadsfritt upplät lokal eller lämnade anslag, som helt täckte lokalkostnaden, uppgick till 61.

I december 1945 uppgick antalet tjänsterum vid huvudkontoren till 1 027 och vid avdelningskontoren till 742. Kommun var hyresvärd för 55 och enskild för 289 av de då till ett antal av 344 uppgående lokalenheterna, och hyresutgifterna belöpte sig för år räknat till i runt tal 880 000 kronor, mot-

svarande per kvadratmeter golvyta i medeltal 21 kronor. Till följd av verksamhetens snabba utveckling och nödvändigheten av att förhyra lokaler, där dylika varit möjliga att erhålla, har förmedlingsarbetet vid huvudkontoren och arbetet vid länsarbetsnämndernas centrala kanslier ofta måste splittas på olika lokaler i en utsträckning, som i många fall varit till men för verksamhetens rationella bedrivande och givetvis medfört ökade kostnader.

Lokalfrågan har närmare behandlats i förenämnda betänkande s. 212—217.

Jämsides med organisatoriska och personella förbättringar av arbetsförmedlingen ha under krigsåren åtgärder vidtagits för att åstadkomma en *vidgad kontakt* mellan allmänheten och speciellt arbetsmarknadens parter, arbetsgivare och arbetssökande, å ena sidan, samt arbetsförmedlingen å den andra. Härigenom har man sökt skapa förutsättningar för ett såväl kvantitativt som kvalitativt bättre utbyte av nedlagda kostnader för förmedlingsverksamheten. För vad härutinnan åtgjorts ha arbetsförmedlingssakkunniga lämnat en redogörelse i sitt förenämnda betänkande (s. 218—227).

Arbetsförmedlingen har också under senare år fått sig ålagd vidgade uppgifter, när det gäller *arbetslöshetsbekämpande åtgärder*.

För den närmare innebörden av dessa uppgifter för arbetsförmedlingen ha arbetsförmedlingssakkunniga lämnat redogörelse i förenämnda betänkande (s. 228—261).

Om *arbetsförmedlingens utveckling enligt arbetsförmedlingsstatistiken* må här nämnas följande.

Av den offentliga arbetsförmedlingens tillsättningsresultat under åren 1939—1945 framgår, att antalet tillsatta platser/arbetsstillfällen mer än fördubblades (151 procent). År 1939 utgjorde antalet 436 000 och år 1945 1 096 000. Uppgången var främst lokaliserad till skogsbruk samt industri och hantverk. Orsakerna till ökningen äro svårbedömbara, främst därför att material för fastställande av omsättningsrörelsernas totala storlek saknas, men också därför att arbetsförmedlingens egen organisatoriska, tekniska och personella utrustning ägde rum under en period, då objektivt sett goda förutsättningar förelågo för förmedlingsarbete dels till följd av den höga sysselsättningsgraden under kriget, dels också till följd av den starka omsättningen av arbetskraft, beroende av stora inkallelser och produktionsomläggningar. Frågan om arbetsförmedlingens andel av den totala platsomsättningen är med nuvarande material omöjlig att säkert besvara. Undersökningar företagna vid arbetsförmedlingarna i Stockholm och Malmö giva vid handen, att omkring hälften av arbetsförmedlingarnas tillsatta platser synes vara av mindre än en veckas varaktighet. Denna siffra är emellertid i hög grad en storstadsföreteelse. Kontor i mindre städer samt på landsbygden redovisa ett större antal platser av längre varaktighet.

Antalet arbetssökande personer, som anmälde sig till arbetsförmedlingsorganen, steg under krigsåren i ungefär samma takt som antalet tillsatta platser. År 1939 anmälde sig vid arbetsförmedlingen 378 000 personer och

år 1945 723 000. Ökningen, som uppgick till 90 procent, sammanhängde dels med den statsunderstödda frivilliga arbetslöshetsförsäkringens snabba tillväxt, dels också med att arbetsförmedlingarna i jämförelse med tiden före kriget kunde erbjuda ett ökat antal lediga arbetstillfällen.

Den interlokala förmedlingsverksamheten ökade i omfattning i relativt högre grad än såväl antalet tillsatta platser som antalet arbetssökande personer. År 1939 placerades 19 600 arbetssökande genom annat kontor än det, där anmälan skett. År 1945 var motsvarande siffra 88 100. Genom medverkan från annat kontor utom länet placerades år 1939 12 000 arbetssökande och år 1945 51 000. Av hela antalet manliga arbetssökande placerades år 1939 4 procent genom medverkan från kontor i annat län. Motsvarande siffror år 1945 utgjorde 8 procent.

Betydande skillnader förelågo mellan tillsättningsresultaten för manliga och kvinnliga lediga platser. Av de manliga platserna tillsattes år 1939 85 procent och av de kvinnliga 68 procent. Motsvarande procenttal för år 1945 utgjorde 87 procent respektive 73 procent. För olika slags tillfällighetsarbeten närmade sig tillsättningssiffran 100 procent.

Arbetsförmedlingens utveckling i statistisk belysning har av arbetsförmedlingssakkunniga behandlats å s. 266—287 i förenämnda betänkande.

Kostnaderna för länsarbetsnämndernas och arbetsförmedlingarnas verksamhet ha självfallet med hänsyn till verksamhetens ökade omfattning blivit avsevärt större efter det provisoriska förstatligandet.

Under år 1939 uppgingo de totala kostnaderna för arbetsförmedlingsverksamheten till 2 490 000 kronor, vartill kommo utgifter för resebidrag till arbetssökande med cirka 74 000 kronor. Ifrågavarande totalkostnader bestredos med 1 399 000 kronor (54,5 procent) av statsverket, med 637 000 kronor (24,8 procent) av landstingen och med 335 000 kronor (13,1 procent) av kommuner med självständig anstalt samt med 196 000 kronor (7,6 procent) av andra kommuner. Sistnämnda kommuner uppgingo till ett antal av omkring 400, vilka alltså antingen beviljade anslag till arbetsförmedlingen eller ock utan kostnad ställde lokaler till förfogande. Härutöver anvisade också vissa hushållningssällskap mindre anslag.

För år 1945 uppgingo kostnaderna för länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingarna till ett sammanlagt belopp av något över 14 miljoner kronor, varav för arvoden, avlöningar och pensionsbidrag något över 10 miljoner kronor och för omkostnader något över 4 miljoner kronor. I nämnda belopp av 14 miljoner kronor ingå icke kostnader för resebidrag m. m. till arbetssökande. Den närmare fördelningen av kostnaderna under år 1945 framgår av arbetsförmedlingssakkunnigas förenämnda betänkande (s. 282—285).

Beträffande arbetsförmedlingens utveckling under år 1946 kunna uppgifter icke nu lämnas i vad gäller förmedlingsresultatet m. m., enär de statistiska uppgifterna för detta år ännu icke äro tillgängliga. Utvecklingen be-

träffande arbetsförmedlingens personalorganisation under nämnda år beröres i det följande i samband med att arbetsmarknadskommissionens förslag till personalplaner för den slutligt förstatligade arbetsförmedlingen anmälas.

Motiv för offentlig arbetsförmedlingsverksamhet.

Arbetsförmedlingssakkunniga.

Beträffande arbetsförmedlingens uppgifter och erfarenheterna av den hittillsvarande förmedlingsverksamheten anföra de sakkunniga väsentligen följande.

I ett modernt samhälle är arbetsmarknaden liksom varu- och kapitalmarknaden i behov av särskilda förmedlingsorgan för att åstadkomma nödvändiga och önskvärda kontakter mellan olika parter och intressen. Särskilt gäller detta i samhällen, som kännetecknas av en i stort sett fortgående expansion och specialisering av det ekonomiska livet. Arbetsmarknaden blir där alltmer mångsidig och svåröverskådlig och behovet av åtgärder för skapande av utjämning mellan efterfrågan och utbud på arbetskraft allt större. I vårt land fordrar såväl den kontinuerliga omsättningen på arbetsmarknaden som den omsättning, vilken föranledes av säsong- och konjunkturväxlingar, offentliga arbetsförmedlingsorgan och detta har varit uppenbart alltsedan i början av 1900-talet. Under de något över fyrtio år, varunder offentlig arbetsförmedling existerat i vårt land, har den också erhållit en efter hand ständigt ökad anslutning från arbetsmarknadens parter. Den kan därmed anses ha fått sin ställning som ett nyttigt och nödvändigt samhällsorgan bekräftad, och detta har även kommit till uttryck genom att den undan för undan ålagts särskilda uppgifter utöver sin huvuduppgift.

Huvuduppgiften är den rent förmedlande, d. v. s. att stå arbetsgivare och arbetstagare till tjänst genom att bringa parterna i kontakt med varandra för slutande av anställningsavtal. I mån som den kan inregistrera den större delen av arbetsmarknadens utbud och efterfrågan på arbetskraft, fyller den näringslivets behov av arbetskraft bättre och kan samtidigt snabbare sätta arbetssökande i kontakt med förefintliga arbetstillfällen. En arbetsförmedling, som är inarbetad och väl skött, kan motverka, att arbetsgivare onödigtvis draga arbetskraft från andra orter eller andra yrken, när kompetent personal står till buds på närmare håll, och den kan samtidigt motverka, att arbetssökande byta ort eller yrke, när det finns lämpliga arbetstillfällen tillgängliga på den egna orten och inom deras hittillsvarande arbetsområde. Arbetsförmedlingen kan således bidra till att förhindra en icke önskvärd »överrörlighet» på arbetsmarknaden, men å andra sidan kan den också, när behov därav förefinnes, befordra en anpassning och rörlighet genom att den har kännedom om arbetstillgången i hela landet och sålunda kan medverka till att arbetskraften förflyttas till områden och yrken, där dess tjänster kunna tagas i anspråk.

I anslutning till sin huvuduppgift och på grund av sin kontakt med arbetsmarknadens lediga arbetstillfällen har det ansetts naturligt att utnyttja arbetsförmedlingen såsom kontrollorgan vid den av det allmänna bedrivna hjälpverksamheten för arbetslösa. Även för vissa andra uppgifter av speciell art har arbetsförmedlingen befunnits lämplig, framför allt sedan den — särskilt efter dess provisoriska förstatligande år 1940 — blivit förstärkt och

effektiviserad i olika hänseenden. Den har sålunda tagits i anspråk för, bland andra, följande särskilda uppgifter, nämligen för yrkesvägledning, för beredande av sysselsättning åt partiellt arbetsföra och av arbetsvård åt i militärtjänst skadade, för rekrytering av tjänstemän och arbetare till statens myndigheter och organ samt vid överflyttning av krispersonal till andra arbetsområden, för beredande av civilianställning åt avgången militärmanskaper och rekrytering av fast anställd personal vid krigsmakten, för den sociala hemhjälps ordnande, vid vidtagande av åtgärder för att skapa sysselsättningsreserv vid en arbetsmarknadskris, vid utredningar rörande industriens lokalisering med hänsyn till tillgången på arbetskraft samt vid ordnande av utbyte eller överflyttning av arbetskraft de nordiska länderna emellan. Härutöver har arbetsförmedlingen utnyttjats för olika uppgifter i samband med organiserandet av arbetsmarknaden för krigsberedskap.

Arbetsförmedlingens utnyttjande för nämnda och andra uppgifter har visat sig vara till fördel såväl för samhället som för arbetsgivare och arbetsökande. Arbetsförmedlingens fortlöpande kännedom om arbetsmarknadsläget kan av samhället utnyttjas vid utformningen av sysselsättningspolitiken, och dess verksamhet garanterar i viss utsträckning att samhällets kostnader för olika arbetslöshetsåtgärder begränsas till det arbetsmarknadsmässigt nödvändiga. Arbetsgivarnas sökande efter lämplig arbetskraft och de arbetssökandes strävanden att snarast möjligt erhålla lämpligt arbete underlättas också. Att båda parterna på arbetsmarknaden ha fördel av arbetsförmedlingens tjänster framgår bäst av det ökade utnyttjandet av arbetsförmedlingen framför allt under senare år.

Med hänsyn till angivna erfarenheter finna de sakkunniga, att *offentlig arbetsförmedling har bevisat sitt värde såsom samhällsorgan*, och att *dess ställning bör befästas*.

I fråga om arbetsförmedlingens arbetsprinciper framhålla de sakkunniga såsom självklart, att arbetsförmedlingens ställning på arbetsmarknaden i fortsättningen, liksom hittills skall vara självständig och opartisk, och att dess karaktär av fri förmedlare och medhjälpare vid lösningen av arbetsgivarnas rekryteringsfrågor respektive arbetstagarnas anställningsfrågor skall bibehållas.

Någon monopolställning för den offentliga arbetsförmedlingen på arbetsmarknaden kan, enligt de sakkunnigas uppfattning, icke ifrågasättas. Detta bör dock icke utesluta, att olika metoder prövas, som ge arbetsförmedlingen tillfälle att erhålla kunskap om olika arbetsområdets behov av arbetskraft och härigenom också tillfälle att anvisa arbetssökande. Den praktiska erfarenheten bör få lämna svar på frågan, huru stor del av den normala omsättningen av arbetskraft, som naturligen bör gå via den offentliga arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen bör emellertid så organiseras, att den kan omhändertaga så stor del av omsättningen av arbetskraft, att en rationell utjämning av tillgång och efterfrågan kan komma till stånd.

Även om arbetsförmedlingen, framför allt sedan den blev provisoriskt förstatligad, undergått en betydande utbyggnad och effektivisering, har den dock icke, framhålla de sakkunniga, ännu nått den höga grad av effektivitet eller på alla områden undergått den utbyggnad, som erfordras med hänsyn

till behov, vilka göra sig gällande på arbetsmarknaden. Olika faktorer komma i framtiden att ställa ökade krav på arbetsförmedlingen. Hit hör den fortsatta omställningen inom näringslivet efter mera fredsmässiga förhållanden, vilken torde medföra, att en än bättre överblick över arbetsmarknaden och ett däremot svarande behov av effektiva förmedlingsåtgärder framstå som naturliga. Befolkningsutvecklingen under de närmaste decennier-na kan komma att kräva en ökad rörlighet på arbetsmarknaden, som underlättar arbetskraftsförsörjningen inom olika delar av näringslivet. Det minskade tillflödet av ny arbetskraft till följd av minskningen av de nytillträdande årskullarna på arbetsmarknaden aktualiserar frågorna om den partiella arbetskraftens bättre tillvaratagande och om utnyttjande av befintliga arbetskraftsreserver överhuvud taget. Andra faktorer, som beräknas komma att ställa ökade krav på arbetsförmedlingen, äro den statsunderstödda frivilliga arbetslöshetsförsäkringens ökade omslutning, de höjda understödsförmåner-na till arbetslösa, varselsystemet på arbetsmarknaden, länsarbetsnämnds direkta samverkan med kommunal arbetslöshetsnämnd och länsarbetsnämnds medverkan i planeringsarbetet för mötande av en arbetsmarknadskris samt den privata i förvärvssyfte bedrivna förmedlingsverksamhetens upphörande år 1950.

Angivna och andra faktorer tala enligt de sakkunniga för att den offentliga arbetsförmedlingen är i behov av fortsatt förstärkning. Till stöd för sin uppfattning att den offentliga arbetsförmedlingen bör effektiviseras åberopa de sakkunniga jämväl, att olika samhällsgrupper uttalat sig härför och att en effektivisering står i överensstämmelse med den rekommendation angående arbetsförmedling, som internationella arbetsorganisationens allmänna konferens i Philadelphia antog den 12 maj 1944.

Yttrandena.

I de över de sakkunnigas betänkande avgivna yttrandena har icke från något håll uttalats annan mening än att den offentliga arbetsförmedlingen bör bibehållas och ytterligare effektiviseras. I vissa yttranden ha särskilda synpunkter framhållits.

Socialstyrelsen har sålunda betonat vikten av att arbetsförmedlingen intar en fri och opartisk ställning men framhållit, att arbetsgivarna för närvarande äro mera gynnade än de arbetssökande, enär gällande instruktioner för arbetsförmedlingen skjutit arbetsgivarens rätt att välja arbetskraft i förgrunden, medan arbetstagaren skall beredas det arbete, för vilket han bäst lämpar sig. Det är, framhåller ämbetsverket, önskvärt, att även den arbetssökande äger uppställa krav på de arbetstillfällen, som han söker, och att detta kommer till uttryck i arbetsförmedlingens instruktioner. Under erinran om att arbetslöshetsförsäkrad har anmälningsskyldighet till arbetsförmedlingen vid iråkad arbetslöshet har ämbetsverket också framfört frågan om att införa skyldighet för vissa arbetsgivare att till arbetsförmedlingen anmäla uppkommande ledigheter men icke ansett sig kunna framlägga något

utformat förslag i detta hänseende. Frågan borde emellertid bliva föremål för särskild utredning. — Synpunkter i huvudsak sammanfallande med socialstyrelsens ha framförts av *de erkända arbetslöshetskassornas samorganisation*.

Landsorganisationen har understrukit de sakkunnigas uttalande om att arbetsförmedlingen icke bör ha monopolställning, när det gäller förmedling av arbetskraft, men också ifrågasatt, huruvida icke den för statliga myndigheter gällande anmälningsskyldigheten rörande avsedd nyanställning kunde utsträckas att gälla även kommunala anställningar.

Stadsfullmäktige i Luleå ha uttalat, att vid förmedling av arbetskraft till arbeten, där kommun är ekonomiskt engagerad, hänsyn bör tagas till mantalsskrivningsort och hemortsrätt, enär ett motsatt förfarande sannolikt kan minska de kommunala myndigheternas intresse att vid inträffad arbetslöshet igångsätta kommunala arbeten. Nu gällande regel, att arbetsförmedlingarna vid uttagning av arbetskraft icke må taga hänsyn till mantalsskrivnings- och hemortsrättsförhållanden, borde alltså begränsas till att gälla endast rent statliga eller i privat regi bedrivna arbeten.

Norrbottens läns landsting har icke funnit skäl till erinran mot de sakkunnigas förslag rörande den offentliga arbetsförmedlingens framtida organisation men har funnit angeläget framhålla, att konjunktursvängningarna och härav betingade anordningar och förändringar på näringslivets område icke få leda till en överflyttning av arbetskraft mellan olika arbetsområden på sådant sätt, att kommuner och bygder vållas svårigheter och bekymmer. Landstinget säger sig ha med oro iakttagit, att vid de stora industriella investeringsplaneringarna för sydligare delar av landet det på allvar kalkylerats med att fylla uppkommande arbetskraftsbehov från Norrland och särskilt från Norrbotten. En utveckling, varigenom den värdefullaste arbetskraften förflyttades från länet, skulle få till oundvikligt resultat, att den ekonomiska, sociala och kulturella standarden inom länets kommuner skulle komma att allvarligt äventyras.

Kommunalfullmäktige i Frostviken ha protesterat mot nu gällande ordning, enligt vilken arbetstillstånd meddelas av arbetsmarknadskommissionen för vissa företag endast under förutsättning att arbetskraften tages genom arbetsförmedlingen. Varje svensk medborgare borde äga frihet att i självvald ordning söka sitt arbete.

Föredraganden.

Under de något mera än fyrtio år som den offentliga arbetsförmedlingen varit organiserad i vårt land har denna, såsom de sakkunniga framhållit, fått sin ställning såsom ett nyttigt och nödvändigt samhällsorgan bekräftad. På alla håll råder sålunda enighet därom, att den offentliga arbetsförmedlingen är oumbärlig och har betydelsefulla uppgifter att fylla, när det gäller olika arbetsmarknadsfrågors lösande. I mån som den utbyggs och effektiviserats har den allt bättre kunnat fullgöra ålagda uppgifter. Framdeles torde, såsom

de sakkunniga jämväl framhållit, ytterligare krav komma att ställas på den offentliga arbetsförmedlingen i samband med arbetsmarknadslägets utveckling i olika avseenden. Liksom de sakkunniga är jag därför av den uppfattningen, att den offentliga arbetsförmedlingens ställning nu bör slutligt bestämmas, och att den i samband härmed bör erhålla sådan organisation, att den är väl skickad att möta de påfrestningar, som kunna följa av förändringar av skilda slag på arbetsmarknaden. Med anledning härav måste den i vissa avseenden effektiviseras.

Självfallet är, att arbetsförmedlingen i fortsättningen liksom hittills skall vara ett självständigt och opartiskt organ och att dess karaktär av fri förmedlare och medhjälpare vid lösningen av arbetsgivarnas rekryteringsfrågor och arbetstagarnas anställningsfrågor skall bibehållas.

Vidkommande de särskilda spörsmål, som berörts i vissa av de avgivna yttrandena i ärendet, finner jag mig här böra allenast uttala, att åtskilliga synpunkter äro värda beaktande och att de böra tagas under övervägande i samband med den översyn av gällande instruktioner för den offentliga arbetsförmedlingen, vilken måste komma till stånd i anslutning till omorganisationen. Här finner jag mig dock böra framhålla, att vad i ett yttrande uttalats mot nuvarande ordning att arbetstillstånd lämnas med villkor att arbetskraften uttages genom arbetsförmedlingen, hänför sig till gällande byggnadstillståndslagstiftning. I och med att nämnda lagstiftning i sinom tid upphör att gälla upphöra också ifrågavarande befogenheter för arbetsförmedlingen att med ensamrätt anvisa arbetskraft till vissa byggnads- och anläggningsarbeten.

Arbetsförmedlingens huvudman.

Arbetsförmedlingssakkunniga.

De sakkunniga ha erinrat om att de första arbetsförmedlingsanstalterna voro rent kommunala organ, men att statens bidrag till deras verksamhet undan för undan ökats samtidigt som statens inflytande över den växande verksamheten vidgats. Den offentliga arbetsförmedlingen bibehöll dock sin kommunala ställning fram till den 20 maj 1940, då staten med stöd av tjänstepliktslagen provisoriskt övertog arbetsförmedlingsanstalterna. Beslutet om det provisoriska förstatligandet bör, framhålla de sakkunniga, bland annat ses som en konsekvens av statens tidigare ådagalagda intresse av en effektiv och enhetligt organiserad arbetsförmedling.

De sakkunniga ha ställt sig frågan, huruvida en återgång till 1934 års system med kommunal ledning av arbetsförmedlingen, varvid staten lämnar betydande bidrag till verksamheten, kan anses vara mest ändamålsenlig, eller om det med stöd av erfarenheterna dels från tiden före den 20 maj 1940 dels också från tiden efter nämnda datum kan anses mest ändamåls-

enligt, att staten övertager verksamheten. De sakkunniga ha stannat för det sistsnämnda alternativet och härom anfört följande

Vissa nackdelar voro förenade med systemet enligt 1934 års arbetsförmedlingslag med landsting och stadsfullmäktige (i städer utanför landsting) som huvudmän. Bland nackdelarna må främst nämnas den oenhetlighet, som präglade arbetsförmedlingens organisation. Antalet befattningshavare, dessas kvalifikationer, antalet arbetsförmedlingskontor och deras utrustning varierade i hög grad allt efter intresset för arbetsförmedlingen hos vederbörande huvudman. Avlönings- och anställningsvillkoren för personalen voro mycket varierande — även för samma arbete — och kommo på grund därav att verka orättvisa och skapa irritation bland personalen.

En annan väsentlig nackdel med landsting och städer utanför landsting som huvudmän för arbetsförmedlingen var den långsamhet, med vilken arbetsförmedlingens organisationsfrågor ofta handlades. Landstingen hade ofta svårt att bedöma behovet av tjänstemän, kontor och ombud i landstingsområdenas olika delar, och det förhållandet, att landstingen sammanträdde endast en gång om året, medförde, att organisationen som regel icke kunde göras elastisk med hänsyn till arbetsmarknadens förändringar. Därtill kom, att formerna för lämnande av statsbidrag ej medgävo klara besked till arbetsförmedlingsstyrelserna angående storleken av statens ekonomiska medverkan vid arbetsförmedlingens utbyggnad.

Som stöd för ett överflyttande av arbetsförmedlingen på staten kan vidare anföras, att den uppgift som bärare av arbetsförmedlingen, som landstingen en gång åtagit sig och sedermera genom 1934 års lag blivit ålagda att handha, i viss mån ligger vid sidan om landstingens övriga arbetsuppgifter. Ansvaret för de samhällsuppgifter, som beröra arbetsmarknaden och arbetslösheten, är eljest i vårt land fördelat mellan staten och primärkommunerna; landstingen ha på detta område ingen speciell funktion. Inom landstingen funnos också före det provisoriska förstatligandet åtskilliga förespråkare för arbetsförmedlingens överflyttning till staten.

I detta sammanhang kan emellertid ej bortses ifrån, att vissa fördelar voro förenade med den kommunala ledningen av arbetsförmedlingsverksamheten. Främst må nämnas betydelsen av den lokala kännedomen om arbetsmarknadsförhållandena samt fördelen med en icke alltför centraliserad ledning av verksamheten. Självfallet skulle en statlig tillsynsmyndighet med rätt att meddela bestämmelser och direktiv rörande personalens löne- och anställningsvillkor kunna skapa enhetliga riktlinjer för personalfrågornas lösning och sålunda i viss mån undanröja ovan påpekade olägenheter av 1934 års system med bevarande av de fördelar, som en kommunal ledning skänker. De sakkunniga ha emellertid främst med stöd av erfarenheterna från tiden efter den 20 maj 1940 ansett, att den offentliga arbetsförmedlingen bäst kan fylla sina uppgifter genom att staten leder och bekostar dess verksamhet.

Genom den statliga ledningen har arbetsförmedlingen i långt större utsträckning än tidigare kunnat arbeta med hela arbetsmarknadens intressen för ögonen. Sålunda ha upprättandet av olika specialförmedlingar och den utvidgade interlokala verksamheten inneburit, att allt flera grenar av förmedlingsarbetet fått en organisation, som avser att betjäna olika yrkesgrupper med hela riket som förmedlingsområde. Det bör i detta sammanhang uppmärksammas, att arbetsförmedlingens stora värde ligger i att kunna åstadkomma utjämning av tillgång och efterfrågan på arbete och arbetskraft inom större områden.

Den statliga ledningen har vidare skapat förutsättningar för att giva arbets-

förmedlingen en likformig utrustning i hela landet, så att antalet kontor och antalet befattningshavare motsvarat förmedlingsbehovet på arbetsmarknaden. Därjämte har den statliga ledningen inneburit bättre möjligheter för att rekrytera kvalificerad personal och ge denna en utbildning, som förmedlingsarbetet kräver. De enhetliga löne- och anställningsvillkoren ha vidare befrämjat en önskvärd omflyttning av personalen och skapat förutsättningar för en mera rättvis och skälig ersättning för utfört arbete.

Härutöver må erinras om att även med en återgång till kommunal huvudman för arbetsförmedlingen i överensstämmelse med systemet enligt 1934 års arbetsförmedlingslag det statliga inflytandet måste bli betydande.

Det synes vidare skäligt, att därest arbetsförmedlingen skulle återgå till kommunal huvudman, statsbidraget för verksamheten icke obetydligt höjdes över 1934 års nivå främst med hänsyn till den under statens ledning företagna betydande utbyggnaden och de därmed förenade ökade kostnaderna. Då de statliga bidragen redan före den 20 maj 1940 uppgingo till mer än hälften av samtliga kostnader för verksamheten, skulle ett förhöjt statsbidrag innebära, att staten stode för huvuddelen av kostnaderna och ägde avgörande inflytande över personal- och anställningsfrågorna samt över verksamhetens bedrivande i övrigt samtidigt med att kommunala organ stodo som huvudmän för verksamheten. En dylik organisation av ledningen för den offentliga arbetsförmedlingen skulle givetvis vara motiverad, därest arbetsförmedlingen härigenom bleve i stånd att bättre lösa sina uppgifter, men då erfarenheten efter den 20 maj 1940 visat, att arbetsförmedlingen först genom en central statlig ledning kunnat skaffa sig ett fastare grepp om arbetsmarknaden, tala praktiskt taget alla skäl för att staten själv svarar för ledningen av den offentliga arbetsförmedlingsverksamheten.

Med hänsyn till vad ovan framhållits, nämligen dels riksintresset av en effektiv arbetsförmedling, dels behovet av enhetliga och samordnade principer för arbetet och personalens löne- och anställningsvillkor, dels ock statens redan före den 20 maj 1940 betydande inflytande över och andel i kostnader för arbetsförmedlingsverksamheten, förorda de sakkunniga ett förstatligande av den offentliga arbetsförmedlingen.

I fråga om tidpunkten för ett definitivt förstatligande ha de sakkunniga uttalat, att det borde eftersträvas att reformen ägde rum från och med den 1 juli 1947.

Yttrandena.

I samtliga yttranden har förslaget om arbetsförmedlingens definitiva förstatligande tillstyrkts, och därvid har i flera yttranden understrukits värdet av den utveckling, som arbetsförmedlingen undergått efter det provisoriska förstatligandet. I flera yttranden har framhållits angelägenheten av att den lokala ledningen även efter förstatligandet får bibehålla en organisation, som tillgodoser ortsintressena på arbetsmarknadsområdet. Särskilda skäl för tillstyrkan av förslaget om förstatligande eller särskilda synpunkter i övrigt på frågan ha anförts av vissa remissinstanser.

Arbetsmarknadskommissionen har ansett ett vägande skäl för att staten bör inträda som huvudman vara det förhållandet, att den offentliga arbetsförmedlingens uppgifter numera äro så väsentligt mera omfattande än förr.

I likhet med de sakkunniga har kommissionen funnit förstatligandet böra om möjligt genomföras från och med den 1 juli 1947 och såsom särskilt skäl härför anført, att arbetsförmedlingens personal kan anses ha berättigade anspråk på att snarast möjligt få sina anställningsförhållanden reglerade och att dylik reglering lämpligen bör ske i anslutning till den lönereglering för statens befattningshavare, som avses skola träda i kraft vid nämnda tidpunkt.

Socialstyrelsen har med hänvisning till de övervägande goda erfarenheterna under de gångna krigsåren av statens omhändertagande av förmedlingen tillstyrkt förslaget. Endast genom ett definitivt förstatligande vore det möjligt att uppnå önskvärd enhetlighet och effektivitet i förmedlingsarbetet.

Kommerskollegium har uttalat, att de alltmer invecklade arbetsmarknadsförhållandena liksom också de efterhand vidgade åtgärderna mot arbetslöshet förutsätta en överblick över arbetsmarknaden, vilken endast kan vinnas om arbetsförmedlingen är enhetligt organiserad. Bland annat med hänsyn härtill har ämbetsverket tillstyrkt förslaget om förstatligande av arbetsförmedlingsverksamheten. Med anledning av att *Stockholms handelskammare* i sitt till kollegium avgivna yttrande erinrat om nödvändigheten av att det lokala inflytandet inom arbetsförmedlingen alltjämt bibehålles, har ämbetsverket velat såsom angeläget framhålla, att den centralisering av arbetsförmedlingen, som förstatligandet i viss mån måste innebära, icke får medföra ett förminskande av verksamhetens lokala anknytningar och av dess förmåga att främst betjäna ort och bygd. Denna lokala inriktning finge dock icke drivas så långt, att den omflyttning av arbetskraft olika orter emellan, som väl även framdeles till en viss grad bleve oundviklig, motverkades genom att arbetstillfällena i första hand bevarades åt det egna området. Detta vore en svaghet, som just ansåges vidlåda den tidigare kommunala organisationen.

Länsstyrelsen i Kristianstads län har tillstyrkt förslaget om förstatligande men understrukt vikten av att centralisering i största möjliga mån undvikas, och liknande synpunkter ha också anförts av *länsstyrelsen i Södermanlands län*.

Svenska landstingsförbundet har, med erinran om att förbundet vid flera tillfällen givit uttryck åt den uppfattningen, att landstingen helt borde befrias från befattning med och kostnader för den offentliga arbetsförmedlingen, tillstyrkt förslaget och understrukt, att det av skilda anledningar synes angeläget, att frågan om det definitiva förstatligandet snarast göres till föremål för statsmakternas prövning.

Svenska stadsförbundet har erinrat om att förbundet redan år 1939 i princip uttalat sig för att staten helt borde övertaga arbetsförmedlingsverksamheten. Sedan dess har det enligt förbundets mening blivit ännu mera påtagligt, att arbetsförmedlingen för att rätt fylla sina uppgifter bör ha enhetlig ledning och organisation för hela riket. Förbundet anför ytterligare följande.

På många andra områden har man från kommunalt håll haft anledning att reagera mot obefogade centraliseringstendenser, men i fråga om arbetsförmedlingen finns obestriddigen, såsom i de sakkunnigas betänkande klarlagts, reellt underlag för kravet på förstatligande. Styrelsen åsyftar härvid framför allt den genomgripande förändring, som arbetsförmedlingens uppgifter undergått därigenom att utvecklingen av arbetsmarknadsförhållandena i senare tid både gjort det alltmera angeläget, att förmedlingsverksamheten bedrivs med vidast möjliga utsyn över tillgång och efterfrågan på arbetskraft, och medfört stegrade anspråk på specialisering i verksamheten. Betydelsefullt är emellertid, att de lokala organens självverksamhet icke bindes genom föreskrifter och direktiv i detaljspörsmål från den centrala ledningens sida.

Svenska arbetsgivareföreningen och *Sveriges industriförbund*, som avgivit gemensamt utlåtande, ha efter tillstyrkande av förslaget om förstatligande av arbetsförmedlingen uttalat, att den lokala ledningen bör erhålla en sådan organisation, att lokala arbetsmarknadssynpunkter och arbetsmarknadsintressen bli i möjligaste mån tillgodosedda.

Landsorganisationen, som tillstyrkt de sakkunnigas förslag om definitivt förstatligande, har framhållit angelägenheten av att detta genomföres med minsta möjliga dröjsmål såväl med tanke på vikten av att förmedlingsorganisationen erhåller den ökade effektivitet, som åsyftas av de sakkunniga, som också med tanke på de anställdas intresse av fast ordnade anställningsförhållanden. Liknande synpunkter ha anförts av *tjänstemännens centralorganisation*.

Arbetsförmedlingstjänstemännens riksförbund biträder förslaget om arbetsförmedlingens definitiva förstatligande och framhåller, att en betydande del av de befattningshavare, som äro organiserade i riksförbundet, har direkta erfarenheter av verksamheten från tiden innan staten 1940 övertog ledningen av förmedlingen, och att bland dessa befattningshavare icke råder mer än en mening därom, att staten bör stå såsom arbetsförmedlingens huvudman. Förbundet anför vidare.

Riskerna för en byråkratisering av verksamheten vid ett förstatligande ha av riksförbundet icke lämnats utan beaktande. De organiserade arbetsförmedlarna anse emellertid, att den decentralisering av ledningen till länsarbetsnämnderna med nämndernas lokala anknytning till länet och dess samhålls- och näringsinstitutioner, som de sakkunniga föreslå bibehållen, utgör en motvikt till dessa risker, även om enligt förbundets uppfattning gällande gränsdragning mellan den centrala myndighetens och arbetsnämndernas kompetensområden skulle kunna ställas under debatt. Förbundet förutsätter, att sistnämnda fråga kommer att upptagas till prövning, då instruktionerna för den blivande centrala arbetsmyndigheten och de lokala arbetsmarknadsmyndigheterna skola fastställas.

Med hänsyn till nuvarande situation på arbetsmarknaden och än mer i betraktande av möjligheten till snabbt inträdande förändringar i läget finner förbundet nödvändigt, att arbetsförmedlingen, så snart ske kan, stabiliseras, och att det sedan år 1940 rådande provisoriet upphör. Förbundet är därför av den bestämda uppfattningen, att förstatligandet bör äga rum från och med den 1 juli 1947.

Civilförvaltningens personalförbund gör i huvudsak samma uttalande som sistnämnda riksförbund.

Föredraganden.

Den offentliga arbetsförmedlingen har tillkommit på kommunalt initiativ och ansvaret för densamma har fram till det provisoriska förstatligandet år 1940 åvilat landstingen och primärkommunerna. Staten har emellertid i stigande omfattning lämnat bidrag till kostnaderna för verksamheten. År 1939 uppgick statsbidraget till mer än hälften av den sammanlagda kostnads-summan. Samtidigt med att statsbidraget ökades fick staten större inflytande å verksamheten.

Den ordning, som på grundval av 1934 års lag om offentlig arbetsförmedling tillämpades under senare delen av 1930-talet, var behäftad med vissa brister. Främst kan nämnas, att organisationen präglades av oenhetlighet i olika avseenden till följd av att huvudmännen — landstingen och de städer, vilka ej deltaga i landsting — visade ett sinsemellan skiftande intresse för verksamheten. Den statliga tillsynsmyndighetens befogenheter att ingripa och hos huvudmännen påfordra åtgärders vidtagande i syfte att effektivisera arbetsförmedlingen voro, trots den ökning det statliga inflytandet undergått, begränsade. Redan före det andra världskrigets utbrott ifrågasattes därför en ytterligare ökning av det statliga inflytandet över arbetsförmedlingen. När denna år 1940 med tillämpning av lagen om tjänsteplikt provisoriskt ställdes under statlig ledning, var det emellertid de särskilda krav, som krigsförhållandena kunde befaras komma att ställa, som voro avgörande. Någon ställning togs icke till frågan huruvida arbetsförmedlingen efter återgången till fredliga förhållanden borde ha karaktären av en statlig eller en kommunal organisation. Då numera de förhållanden, som motiverade det provisoriska förstatligandet, icke längre äro för handen, måste ifrågavarande spörsmål lösas.

De sakkunniga ha föreslagit den lösningen, att arbetsförmedlingen nu definitivt förstatligas. Till stöd härför ha de sakkunniga åberopat, förutom de olägenheter, som framträdde vid tillämpningen av den på 1934 års lag grundade ordningen, i stort sett följande. Uppgiften som bärare av arbetsförmedlingen ligger i viss mån vid sidan av landstingens övriga uppgifter. Erfarenheterna från tiden för det provisoriska förstatligandet ha visat, att arbetsförmedlingen bäst kan fylla sina uppgifter om staten leder och bekostar dess verksamhet. Genom den statliga ledningen har arbetsförmedlingen nämligen i långt större utsträckning än tidigare kunnat arbeta med hela arbetsmarknadens intresse för ögonen. Organisationen har kunnat göras enhetlig och därmed mera elastisk och mera effektiv. Om arbetsförmedlingen skulle återgå till kommunal huvudman, vore det vidare skäligt, att statsbidraget höjdes icke obetydligt över den tidigare nivån främst med hänsyn till den under statens ledning företagna betydande utbyggnaden. Staten skulle därför få stå för huvuddelen av kostnaderna.

Samtliga myndigheter och sammanslutningar, som yttrat sig i nu ifrågasatt fråga, ha uttalat sin anslutning till de sakkunnigas förslag.

För egen del finner jag de av de sakkunniga åberopade skälen för ett definitivt förstatligande av arbetsförmedlingen bärande och förordar bifall till de sakkunnigas förslag. En effektiv, hela landet omspannande arbetsförmedling under enhetlig ledning är ett grundvillkor för att samhället skall kunna bedriva en aktiv arbetsmarknadspolitik. All erfarenhet såväl från tiden före det provisoriska förstatligandet som från tiden därefter talar för att den statliga ledningen i hög grad befrämjar arbetsförmedlingens effektivitet. I själva verket torde det på grund av arbetsförmedlingens utveckling under de senaste åren vara uteslutet att med bevarande av den uppnådda effektiviteten återgå till en organisation på kommunal grund.

De sakkunniga ha föreslagit, att det definitiva förstatligandet skall genomföras från och med den 1 juli 1947. Då emellertid förstatligandet, såsom framgår av det följande, bör förbindas med en omfattande omorganisation, synes det önskvärt att efter statsmakternas beslut i ämnet en tidrymd av något halvår disponeras för förberedande av omorganisationen. Tidpunkten för det definitiva förstatligandet torde därför böra sättas till den 1 januari 1948.

Då i vissa av de avgivna yttrandena framhållits, bland annat, angelägenheten av att ett förstatligande av arbetsförmedlingen icke kommer att minska möjligheterna att tillgodose lokala arbetsmarknadssynpunkter och arbetsmarknadsintressen, vill jag framhålla, att det i det följande framlagda förslaget rörande organisationen av arbetsförmedlingens lokala ledning enligt min uppfattning kommer att i minst lika hög grad som hittills skapa förutsättningar för att de lokala synpunkterna och intressena skola komma att bli tillgodosedda. Självfallet skall också eftersträvas att så långt sig göra låter organisera förmedlingsverksamheten på sådant sätt, att de lokala organens självverksamhet icke förhindras eller bindes.

Fördelningen av kostnaderna för arbetsförmedlingsverksamheten m. m.

Arbetsförmedlingssakkunniga.

I och med att staten övertager den offentliga arbetsförmedlingen, upphör, framhålla de sakkunniga, den i 1934 års arbetsförmedlingslag stadgade skyldigheten för varje landstingsområde och varje stad, som icke deltagit i landsting, att bedriva och med statsbidrag bekosta offentlig arbetsförmedlingsverksamhet. De sakkunniga ha emellertid ansett sig böra till behandling upptaga frågan, huruvida primärkommunerna böra åläggas skyldighet att till någon del bestrida de med arbetsförmedlingsverksamheten förenade kostnaderna. Härom ha de sakkunniga anfört, bland annat, följande.

Kommun har uppenbara fördelar av offentligt arbetsförmedlingsorgan. Utom att kommuns kostnader för arbetslöshetsändamål begränsas till det arbetsmarknadsmässigt nödvändiga, erbjuder arbetsförmedlingen kommunens arbetssökande och arbetsgivare förmånen av att via övriga arbetsförmedlingens lokalorgan stå i kontakt med hela arbetsmarknaden. I synnerhet på orter, där försörjningsmöjligheterna äro begränsade, kan arbetsförmedlingen medverka till en ändamålsenlig överflyttning av arbetskraft till andra orter, där större behov föreligga.

Under förarbetena till 1934 års lagstiftning framhölls också vikten av att kommunerna liksom tidigare lämnade sin medverkan till bestridande av de med arbetsförmedlingen förenade kostnaderna, och därvid övervägdes även frågan om införande av lagstadgad skyldighet i detta hänseende för de kommuner, inom vilka organ för arbetsförmedlingen anordnats. Den utgiftspost, som i första hand ansågs böra åligga kommunerna, var lokalkostnaden. Någon skyldighet i förevarande hänseende föreskrevs emellertid icke, utan man räknade med att primärkommunerna frivilligt skulle påtaga sig en skälig andel av kostnaderna. Så skedde också i stor utsträckning.

Vid ett förstatligande av arbetsförmedlingen hava de sakkunniga ansett, att jämväl bestridandet av kostnaderna för arbetsförmedlingens lokaler i första hand är en statens angelägenhet och först i andra hand en kommunal. I synnerhet gäller detta arbetsförmedlingens huvudkontor, dit den lokala arbetsförmedlingsmyndigheten enligt de sakkunnigas förslag bör förläggas. Svårigheter vid fördelningen av kostnaderna kunna jämväl uppstå vid förläggandet till mindre orter av arbetsförmedlingsorgan, vilka äro avsedda för två eller flera kommuner. Ett system med bidrag från flera olika kommuner eller från landsting synes de sakkunniga vara tungrott och mindre ändamålsenligt.

Emellertid anse de sakkunniga det likväl angeläget att föreslå kommunal medverkan vid ordnandet av arbetsförmedlingens lokalfråga. Detta kan ske genom att kommun ålägges att tillhandahålla av chefsmyndigheten godkänd lokal för arbetsförmedlingsändamål, för vilken lokal staten i vanlig ordning erlägger hyra. Fördelen med detta system är främst, att man kan undvika en tämligen stor och dyrbar statlig förvaltningsapparat. Systemet bör emellertid så utformas, att i de fall, då lämpliga lokaler kunna beredas arbetsförmedlingen i statliga byggnader, så skall kunna ske.

De sakkunniga föreslå sålunda, att staten *helt* skall svara för kostnaderna för den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet men att kommunerna skola vara skyldiga att vid behov medverka vid ordnandet av arbetsförmedlingens lokalfråga.

Yttrandena.

I den mån frågan om bestridandet av kostnaderna för arbetsförmedlingsverksamheten berörts i de avgivna yttrandena har framhållits, att det måste anses självfallet att staten ensam skall bära samtliga kostnader för verksamheten. Det av de sakkunniga framlagda förslaget om åläggande för kommunerna att tillhandahålla av chefsmyndigheten godkänd lokal för arbetsförmedlingsändamål, för vilken staten i vanlig ordning skall erlägga hyra, har däremot föranlett skiljaktiga uttalanden.

Arbetsmarknadskommissionen har funnit de sakkunnigas förslag rörande sättet för lokalfrågornas lösande ändamålsenligt men har förutsatt, att, därest

ändamålsenlig lokal kan anskaffas till skäligt pris genom förhyrning på öppna marknaden, även denna utväg skall få anlitas.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har framhållit, att den av de sakkunniga för arbetsförmedlingen föreslagna ordningen för tillgodoseende av uppkommande lokalbehov tillämpats för statspolisen alltsedan dess tillkomst och därvid visat sig lämplig.

Länsstyrelsen i Kronobergs län har förklarat sig i huvudsak dela de sakkunnigas uppfattning men har ansett tveksamt, om ett åläggande bör givas obligatorisk karaktär, och har därför ifrågasatt, om icke en uppmjukning av den föreslagna kommunala förpliktelsen bör tagas under övervägande. Till stöd härför har länsstyrelsen anfört, att om kommun icke skulle disponera lokal, som kan av den centrala arbetsmarknadsmyndigheten godkännas, ett obligatoriskt åläggande skulle tvinga en kommun att ikläda sig avsevärda kostnader för att uppföra nybyggnader och att detta i vissa fall icke skulle vara skäligt.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län har uttalat, att det synes länsstyrelsen lämpligare, att den statliga myndigheten utan kommunal mellanhand själv anskaffar de lokaler, som anses erforderliga för ändamålet. Liknande synpunkter ha anförts av *stadsfullmäktige i Borås* och *kommunalfullmäktige i Kinna*.

Stockholms stadsfullmäktige ha ansett sig icke kunna tillstyrka förslaget beträffande sättet för lokalfrågans lösande och ha uttalat, att för Stockholms vidkommande staten synes äga större möjligheter än staden att lösa lokalfrågan. Kommunernas åliggande på detta område bör i vart fall, framhålla fullmäktige, begränsas till att avse lokaler av den omfattning, som disponerades av arbetsförmedlingen vid det provisoriska förstatligandet. *Stadsfullmäktige i Växjö* ha uttalat den förväntan, att åläggande, varom här är fråga, i praktiken icke utan tvingande skäl meddelas. *Stadsfullmäktige i Kristinehamn* ha i princip icke något att erinra mot de sakkunnigas förslag rörande lokalfrågornas lösande men anse bestämmelserna böra utformas så, att kommun icke blir skyldig att under alla förhållanden ställa tidsenliga lokaler till förfogande redan vid förstatligandet av arbetsförmedlingen, enär situationer kunna uppstå, som göra det omöjligt för kommunen att efterkomma detta krav vid angiven tidpunkt. *Drätselkammaren i Västerås* har, med erinran om att länsarbetsnämnden i länet redan är inrymd i en stadens fastighet, likväl funnit det vara ur principiell synpunkt felaktigt att stadga skyldighet för kommunerna att tillhandahålla lokaler för en statlig verksamhet, även om det förutsattes att staten skall erlägga hyra. Lokalfrågorna ha synts drätselkammaren kunna i de flesta fall bäst lösas genom frivillig medverkan från vederbörande kommuns sida. *Stadsfullmäktige i Gävle* ha ansett, att staten i första hand själv bör sörja för anskaffandet av lokaler.

Svenska stadsförbundet har anfört följande.

De sakkunnigas förslag om kommunal medverkan vid ordnandet av arbetsförmedlingens lokalfråga föranleder tvekan. Mot själva tanken att respektive kommun bör bistå med anskaffningen av behövlig lokal för förmedlingsverksamheten synes intet vara att erinra, då ju det förutsattes, att staten

skall i vanlig ordning erlægga hyra för lokalen. Men man har icke att räkna med vanliga förutsättningar för bestämmande av hyrans storlek, när hyresvärden — kommunen — skulle vara ovillkorligt förpliktad att tillhandahålla lokalen och då dessutom dennas beskaffenhet skulle bestämmas av hyresgästen-staten. Vid delade meningar mellan parterna om det skäligen hyresbeloppet skulle kommunen under sådana förhållanden uppenbarligen befinna sig i en ogynnsam situation. En förutsättning för godtagande av de sakkunnigas förslag i denna del synes därför böra vara att staten skall betala hyra med belopp, som icke understiger kommunens självkostnad. Dessutom synes det rimligt att kommunerna erhålla garantier i någon form mot att av dem tillhandahållna lokaler framdeles plötsligt kunna frånträdas, exempelvis av det skälet att erforderliga utrymmen kunna erhållas i någon nybyggnad för andra statliga förvaltningsuppgifter.

Landskommunernas förbund har gjort detta uttalande.

Ett lagstadgande om skyldighet för kommun att tillhandahålla arbetsförmedlingen lokal skulle vara direkt olämpligt. Där så av praktiska skäl är möjligt komma kommunerna helt säkert att beredvilligt medverka till anskaffandet av lämpliga lokaler. Det torde också framstå som naturligt, att — i varje fall för landskommunernas vidkommande — de kommunala förvaltningsbyggnaderna dimensioneras på sådant sätt, att i dem kunna inrymmas lokaler även för arbetsförmedlingen. Såväl ur arbetsförmedlingens som kommunalförvaltningens synpunkt torde det nämligen vara förmånligt, om lokalerna kunna på lämpligt sätt samordnas, då det kommer att underlätta det nödvändiga samarbetet. Men härifrån och till att i lagstiftningsväg fastställa en obligatorisk skyldighet för kommunerna i detta avseende är vägen lång.

Föredraganden.

Alltsedan det provisoriska förstatligandet av arbetsförmedlingen år 1940 har staten svarat för kostnaderna för verksamheten. De sakkunniga ha övervägt frågan, huruvida staten jämväl efter det definitiva förstatligandet bör helt bestrida kostnaderna eller om någon del av kostnadsansvaret bör åläggas primärkommunerna, varvid lokalkostnaderna i första hand skulle komma i fråga. De sakkunniga ha stannat för att icke föreslå någon dylik skyldighet för primärkommunerna. Jag delar de sakkunnigas uppfattning i denna del. En rättvis fördelning av kostnaderna mellan olika kommuner skulle sannolikt möta oövervinnliga svårigheter. Det synes vidare bäst överensstämma med den syn på arbetsförmedlingens ställning och uppgifter, som ligger till grund för förslaget om förstatligande, att staten helt svarar för kostnaderna.

De sakkunniga ha emellertid föreslagit, att kommunerna skola åläggas skyldighet att mot hyra tillhandahålla lokaler för arbetsförmedlingsändamål, vilka godkännas av arbetsförmedlingens chefsmyndighet. Detta förslag har mött erinringar från åtskilliga håll, främst från kommunala myndigheter och sammanslutningar. Otvivelaktigt är det av största värde för arbetsförmedlingsorganen att kunna påräkna medverkan från kommunernas sida vid anskaffningen av lämpliga lokaler för arbetsförmedlingen. Det synes emellertid om möjligt böra undvikas att för detta ändamål tillskapa en tvångsbestämmelse. Då det även för kommunerna torde te sig angeläget, att

arbetsförmedlingen erhåller lämpliga lokaler för sin verksamhet, anser jag det sannolikt, att kommunerna även frivilligt komma att lämna sin medverkan i erforderlig utsträckning. Till följd härav finner jag mig böra för närvarande avstå från att framlägga förslag om åläggande för kommunerna att tillhandahålla arbetsförmedlingslokaler. Skulle emellertid erfarenheterna komma att giva vid handen att lokalfrågorna icke kunna tillfredsställande lösas med mindre skyldighet i förevarande hänseende åläggas kommunerna, torde frågan härom få upptagas till nytt övervägande.

Det lokala arbetsmarknadsområdet.

Arbetsförmedlingssakkunniga.

Rörande enheterna för den lokala arbetsförmedlingsorganisationen ha de sakkunniga anfört följande.

Systemet enligt 1934 års arbetsförmedlingslag innebar, att 23 landsting, 4 städer utanför landsting (Stockholm, Göteborg, Norrköping och Hälsingborg) samt gemensamt 2 landsting och 2 städer utanför landsting (Malmö stad och Malmöhus län samt Gävle stad och Gävleborgs län), tillsammans 29 myndigheter, utgjorde den offentliga arbetsförmedlingens huvudmän. Om också landstingsområdena i flertalet fall sammanföll med länsindelningen, kan organisationen knappast sägas ha varit uppbyggd med hänsyn till de naturliga arbetsmarknadsenheterna. En viss rationalisering skedde vid det provisoriska förstatligandet den 20 maj 1940 genom att länet blev den administrativa enheten för arbetsförmedlingen.

De sakkunniga finna sig också böra i flertalet fall förorda nuvarande länsindelning såsom enhet för den lokala arbetsförmedlingsorganisationen. De sakkunniga ha därvid utgått ifrån, att den lokala arbetsmarknadsmyndigheten bör vara sammansatt på ungefär samma sätt som den nuvarande länsarbetsnämnden. Det torde vidare för det centrala arbetsmarknadsorganet vara mest ändamålsenligt, att de lokala arbetsmarknadsenheterna sammanfalla med länen, detta då främst med hänsyn till de planläggnings- och utredningsuppgifter beträffande arbetsmarknaden, som givetvis lämpligast böra utföras i nära samverkan med övriga statliga och kommunala länsmyndigheter. Försiktigheten bjuder därför, att endast i de fall, där arbetsmarknads-synpunkterna avgjort överväga, vidtaga ändringar i den nuvarande arbetsmarknadsenheten (länet) för att åstadkomma mera naturliga arbetsmarknadsområden. Dylika skäl synas i första hand föreligga beträffande Stockholms län.

De lokala arbetsmarknadsorganen i Stockholms stad och Stockholms län äro för närvarande representerade av två särskilda arbetsnämnder, vilket medfört viss överorganisation. Sålunda finnas i Stockholm två huvudkontor för arbetsförmedlingen, nämligen dels Stockholms stads arbetsförmedling, dels Stockholms läns. Under det provisoriska förstatligandet har en rationalisering ägt rum, varvid Stockholms stads arbetsförmedling även för länets del fått omhändertaga förmedlingsverksamheten för exempelvis ungdom, tjänstemän och partiellt arbetsföra, medan Stockholms läns arbetsförmedling i huvudsak ombesörjt förmedlingen av arbete inom jord- och skogsbruk.

Med hänsyn till att arbetsmarknaden i Stockholm i stort sett hänför sig till en gemensam marknad, representerande Stor-Stockholm, ha de sakkunniga

diskuterat frågan om en ändrad organisation för Stockholms län. Därvid har ifrågasatts antingen att föra hela Stockholms län under arbetsnämnden i Stockholms stad eller att dela länet mellan arbetsnämnden i Stockholms stad samt länsarbetsnämnderna i Södermanlands och Uppsala län. En lösning enligt förstnämnda alternativ skulle medföra, att vissa delar av Stockholms län som ej ha naturlig kontakt med Stockholms stad, hänföras till arbetsnämnden i Stockholms stad. Därför torde sistnämnda alternativ vara att föredraga.

Då önskemålet främst är att få alla Stockholms förorter, som i arbetsmarknadshänseende naturligt höra samman med Stockholms stad, under samma administrativa organ för att möjliggöra ett rationellare utnyttjande av lokaler och personal, synes en lämplig arbetsmarknadsenhet böra, förutom Stockholms stad, omfatta Södertörn (utom Södertäljeområdet), Mälardöarna, hela ölandskapet öster om Stockholms stad samt Stockholms län norrut till en gräns ungefär vid Upplands Väsby—Vallentuna—Österåker. Delarna av länet norr om denna gräns böra hänföras till arbetsnämnden i Uppsala. Södertäljeområdet (Södertälje stad samt Öknebo härad) bör hänföras till arbetsnämnden i Eskilstuna.

Ungefär liknande synpunkter som beträffande Stockholms stad göra sig gällande beträffande Göteborgs stad, där Stor-Göteborg synes böra bilda ett eget arbetsmarknadsområde, omfattande själva storstaden med kringliggande orter, förslagsvis landskommunerna i följande härader: Sävedals, Askims, Östra och Västra Hisings samt städerna Marstrand och Mölndal. Övriga delar av länet jämte Dalslandsdelen (utom Sundals härad) av Älvsborgs län synas då böra sammanslås till en särskild arbetsmarknadsenhet med arbetsnämnd i Uddevalla. Denna senare arbetsmarknadsenhet kommer att omfatta omkring 200 000 invånare.

Diskuteras kan, huruvida icke de västligaste delarna av Älvsborgs län (kring Göta älv), som ha nära anknytning till Göteborgs och Bohus län, eller nordöstra delen av Dalsland, som hör nära samman med Värmlands län, böra förenas med nära liggande arbetsnämndsområden, men de olägenheter, som äro förknippade med ytterligare uppdelning av nuvarande arbetsmarknadsenheter, synas i dessa fall vara större än fördelarna av ur arbetsmarknadssynpunkt mera enhetliga områden.

Yttrandena.

Arbetsmarknadskommissionen har inledningsvis lämnat en redogörelse för de närmast berörda länsarbetsnämndernas yttranden i vad de avse arbetsmarknadsområdesindelningen. Av denna redogörelse må följande återgivas.

Vidkommande förslaget om uppdelning i förmedlingshänseende av Stockholms län har arbetsnämnden i Stockholm anslutit sig till sakkunnigförslaget utom såtillvida, att även Södertäljeområdet med Öknebo härad enligt nämndens mening bör hänföras till Stor-Stockholm. Länsarbetsnämnden i Stockholms län däremot har bestämt motsatt sig en ändring av områdesindelningen på sätt de sakkunniga föreslagit. Härvid har nämnden uttalat, att den icke finner det tillrådligt att utplåna Stockholms län såsom enhet för den lokala arbetsförmedlingsorganisationen. Även mot en lösning enligt den alternativa linje, som de sakkunniga framfört, d. v. s. hänförande av länet i dess helhet till arbetsnämnden i Stockholms stad, har länsarbetsnämnden ansett vägnade invändningar kunna göras. Förutom de skäl, som de sakkunniga själva anfört gentemot en sådan anordning, har länsarbetsnämnden framhållit, att det med fog kan däremot erinras, att verksamhetsområdet för sagda arbetsnämnd skulle bliva alltför stort och alltför heterogent.

Därest emellertid en organisationsändring anses böra komma till stånd, finner länsarbetsnämnden — med hänsyn till de olägenheter som äro förenade med de olika alternativen — ett sammanförande av länet i dess helhet med Stockholms stad avgjort vara att föredraga framför en uppdelning på flera av de nuvarande övriga arbetsmarknadsområdena. Länsarbetsnämnden i Uppsala har i stort sett anslutit sig till förslaget men påpekat, att länsarbetsnämndens kontakt med två läns organ (länsstyrelse, vägförvaltning etc.) givetvis innebär vissa olägenheter. Länsarbetsnämnden i Eskilstuna har ansett, att ur administrativ synpunkt starka skäl tala mot de sakkunnigas förslag, men har ur förmedlingssynpunkt icke funnit några egentliga olägenheter böra uppstå, om den ifrågasatta förändringen genomföres.

Förslaget om uppdelning av Göteborgs och Bohus län samt Älvsborgs län har avstyrkts av länsarbetsnämnderna i nämnda län. Länsarbetsnämnden i Göteborg har bland annat anført, att Göteborgs stad och länet ha så mycket gemensamt i arbetsmarknadshänseende, att de väl komplettera varandra. Den föreslagna delningen av länet skulle enligt nämndens mening komma att innebära en icke önskvärd splittring av arbetsförmedlingsorganisationen och en tungroddhet i administrationen. Länsarbetsnämnden i Borås har bland annat anført, att huvuddelen av Dalsland ur arbetsmarknadssynpunkt och i andra avseenden icke har någon närmare anknytning till Bohuslän, och att man icke bör ändra på en sak, som vunnit hävd.

Kommissionen har härefter för egen del anført följande.

Kommissionen är medveten om att den nuvarande områdesindelningen ej är fullt ändamålsenlig. Olägenheterna bottna i brister, som vidlåda den nuvarande länsindelningen. Länsområdena motsvara icke alltid de naturliga lokala arbetsmarknadsområdena. I och för sig är alltså en justering av gränserna för ifrågavarande lokala arbetsmarknadsområden befogad. Den borde emellertid enligt kommissionens mening föregås av en ändrad länsindelning. En sådan synes för övrigt vara önskvärd även ur andra synpunkter än dem, som gälla arbetsmarknaden. Om en ändrad länsindelning kan väntas komma till stånd inom en mycket nära framtid, bör frågan om ny områdesindelning för den lokala arbetsmarknadsenheten kunna anstå. Skulle däremot frågan om ny länsindelning ej anses vara eller inom den allra närmaste tiden ej väntas bli aktuell, är det enligt kommissionens mening ofrånkomligt med en ändrad områdesindelning för Stockholmstraktens vidkommande.

Kommissionen delar nämligen de sakkunnigas uppfattning, att den nuvarande uppdelningen av Stockholms stad och Stockholms län i två arbetsmarknadsområden och därmed förekomsten av två arbetsnämnder i Stockholm icke är rationell.

De sakkunnigas förslag att uppdelas Stockholms län i tre delar och sammanföra dessa med respektive Stockholms stad, Uppsala län och Södermanlands län finner kommissionen dock innebära en alltför stor splittring. I arbetstekniskt hänseende medför uppdelningen även bestämda nackdelar. Sålunda skulle samarbetet med ställiga och kommunala länsorgan i hög grad försvåras, då handläggningen av olika arbetsmarknadsfrågor t. ex. i fråga om vägväsendet, civilförsvaret, egnahemsverksamheten och skogsvården skulle kräva förhandlingar med respektive organ i flera län. Svårigheter skulle också uppkomma vid sammansättningen av berörda länsarbetsnämnder för att tillgodose olika lokala synpunkter från de delar av Stockholms län, som skulle hänföras till de föreslagna nya arbetsmarknadsområdena.

Kommissionen vill avgjort förorda en sammanslagning av Stockholms stad

och län till *ett* arbetsmarknadsområde. Härigenom skulle vinnas fördelarna, att man finge en central ledning för Stor-Stockholm jämte omkringliggande landsbygd, samtidigt som man komme ifrån de förut framhållna olägenheterna vid samarbetet med olika länsorgan och sammansättningen av det lokala arbetsmarknadsorganet. Kommissionen utgår nämligen ifrån, att Stockholms läns arbetsmarknadsintressen i tillbörlig ordning skola bliva tillgodosedda vid sammansättningen av det gemensamma arbetsmarknadsorganet.

Vad beträffar den föreslagna uppdelningen av Göteborgs och Bohus län samt Älvsborgs län medger kommissionen, att skäl kunna anföras för den av de sakkunniga intagna ståndpunkten, men anser, att dessa skäl icke äro lika bärande som de, vilka anförts för en ändring i fråga om Stockholmsområdet. Kommissionen anser följaktligen, att den nuvarande områdesindelningen i Västsverige bör tills vidare bibehållas. Skulle likväl en ny områdesindelning anses påkallad, bör enligt kommissionens mening även en mindre del av Älvsborgs län, närmast en del av Götaälvsdalen, föras till Stor-Göteborg. Den av de sakkunniga föreslagna uppdelningen av Dalsland finner kommissionen ej heller lycklig utan anser i så fall, att hela Dalsland bör förenas med Bohuslän till *ett* arbetsmarknadsområde.

Socialstyrelsen har förklarat sig dela de sakkunnigas uppfattning, att de nuvarande länen i vissa fall icke äro lämpliga som lokala arbetsmarknadsområden. Styrelsen har dock bestämt velat avråda från att enbart för detta ändamål rubba de länsadministrativa gränserna. Frågor om arbetsmarknadens reglering och arbetsförmedlingen vore av betydande intresse för landshövdingarna i deras ämbetsutövning. Med ett par undantag fungerade också landshövdingen såsom ordförande i länsarbetsnämnden. Den föreslagna uppdelningen av de båda förut nämnda länen skulle medföra, att landshövdingen i dessa fall skulle undandragas den viktiga del i länets förvaltning, som arbetsmarknadsfrågorna utgöra. Härtill komme, att det vore ovisst, hur länsstyrelserna kunde komma att gestaltas vid en blivande omorganisation av socialvården. Skulle en omläggning efter byråsystem genomföras, kunde man tänka sig, att länsarbetsnämnden med bibehållande av en paritetisk partsrepresentation flyttades in såsom en byrå i länsstyrelsen. Socialstyrelsen ville för övrigt påpeka, att den nuvarande länsindelningen även inom andra minst lika viktiga administrativa områden efter hand visat sig medföra olägenheter. Ändringar i denna syntes därför inom en icke alltför avlägsen framtid behöva vidtagas under beaktande av alla faktorer, som därvid göra sig gällande. Frågan om arbetsnämndernas organisation och deras administrativa områden kunde sålunda under alla förhållanden definitivt lösas först sedan socialvårdskommittén framlagt sitt förslag till socialvårdens ordnande.

Överståthållarämbetet har funnit övervägande skäl tala för att icke bibehålla en särskild arbetsnämnd för Stockholms län. Någon uppdelning av länet mellan skilda arbetsnämnder borde dock icke ske utan länet borde i sin helhet underställas arbetsnämnden i Stockholm.

Länsstyrelsen i Stockholms län har instämt i länsarbetsnämndens i länet uttalande i denna fråga och alltså avstyrkt förslaget att Stockholms län skall upphöra såsom arbetsmarknadsenhet. Flertalet av de av länsstyrelsen hörda *kommunerna i länet* ha intagit samma ståndpunkt.

Stockholms läns landstings förvaltningsutskott har betecknat den av de sakkunniga föreslagna uppdelningen av länet på de angränsande arbetsmarknadsområdena såsom synnerligen olycklig och funnit olägenheterna härav avgjort större än fördelarna. Om norra kustområdet med Norrtälje som huvudort och södra kustområdet med Södertälje som huvudort hänfördes till länsarbetsnämnderna i Uppsala respektive Eskilstuna, med vilka orter de angivna områdena icke hade någon närmare kontakt, skulle svårigheter, bland annat ur kommunikationssynpunkt, uppkomma. En uppdelning av länet på tre arbetsnämnder skulle medföra olägenheter i fråga om samarbetet mellan dessa nämnder och övriga länsmyndigheter, t. ex. länsstyrelse och landsting. Detta gällde icke minst vid samverkan mellan nämnda organ vid planläggning av åtgärder mot sysselsättningskriser. Den psykologiska betydelsen av att länet i arbetsförmedlingshänseende icke splittrades borde heller icke underskattas.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län avstyrker de sakkunnigas förslag till ändrad indelning av arbetsmarknadsområdena såvitt avser detta län och har till stöd härför anfört i huvudsak följande.

En avvikelse från regeln, att de lokala arbetsmarknadsenheterna skola sammanfalla med länen, bör icke ifrågakomma utan verkligt tvingande skäl, och sådana föreligga icke i detta fall. Tvärtom har, såvitt länsstyrelsen har sig bekant, nuvarande organisation med Göteborgs och Bohus län som en enhet fungerat fullt tillfredsställande. De sakkunniga hava själva som stöd för att länen i första hand borde utgöra arbetsmarknadsenheter åberopat, att planlägnings- och utredningsuppgifterna beträffande arbetsmarknaden »lämpligast böra utföras i nära samverkan med övriga statliga och kommunala länsmyndigheter». Att detta uttalande är riktigt, lär vara oomtvistligt. I förevarande fall hava de sakkunniga emellertid i två hänseenden brutit mot denna regel. Dels har Göteborg med kringliggande region enligt förslaget lösbrutits från länet i övrigt, varigenom en gemensamhet, inom vilken i arbetsmarknadshänseende storstaden och återstoden av länet väl komplettera varandra, skulle upphävas, dels har den föreslagna Uddevallanämndens verksamhetsområde bildats av delar av två skilda län, vilket för denna nämnd skulle medföra olägenheten av splittrade arbetsuppgifter och försvårad dirigering av arbetskraften samt överhuvud den tungroddhet i arbetet, som måste bli följderna av att samarbetet med länsmyndigheterna skulle gälla dylika myndigheter i båda dessa län. Något, som länsstyrelsen finner särskilt angeläget att beakta, är, att beredskapssynpunkterna klart tala för att den under krigsåren för arbetsmarknadsorganisationen tillämpade länsindelningen får bibehållas.

Stadsfullmäktige i Göteborg ha anslutit sig till, vad länsarbetsnämnden i Göteborgs och Bohus län i denna del anfört och sålunda avstyrkt förslaget om uppdelning av länet på två arbetsmarknadsområden. Däremot ha *stadsfullmäktige i Uddevalla* och *Strömstad* tillstyrkt de sakkunnigas förslag här- om. *Övriga kommuner i länet*, som av länsstyrelsen beretts tillfälle att yttra sig över arbetsförmedlingssakkunnigas betänkande, ha lämnat de sakkunnigas förslag i nu berörd del utan erinran.

Göteborgs och Bohus läns landstings finansberedning har funnit det tvek-

samt, huruvida en uppdelning av länet är lämplig. Möjligen kunde skäl tala för en sådan uppdelning av länet, att norra och mellersta delarna bildade eget arbetsmarknadsområde med huvudkontor i Uddevalla, men vid en dylik uppdelning borde gränsen mellan detta och Göteborgs stads arbetsmarknadsområde dragas längre norrut än de sakkunniga föreslagit. Sammanförande av Bohuslänsområdet med Dalsland har beredningen funnit sig böra bestämt avstyrka, då det säkerligen skulle bli svårt för den blivande arbetsnämnden att upprätthålla tillfredsställande kontakt med länsorganen i två län.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län avstyrker bestämt förslaget om uppdelning av detta län på två arbetsmarknadsområden och motiverar sitt ställningstagande sålunda.

Länsstyrelsen har i olika sammanhang att taga befattning med arbetsmarknadsfrågor och därmed sammanhängande spörsmål, som beröra länet i dess helhet eller skilda delar av detsamma. Intimt samarbete med den lokala arbetsmarknadsmyndigheten måste därvid förutsättas. I händelse av inträffande arbetslöshetskris torde dessa ärenden få en väsentligt ökad betydelse och omfattning, och angelägenheten av omedelbar kontakt med vederbörande arbetsnämnd blir då särskilt framträdande. Med hänsyn härtill och då landshövdingarna förutsättas, var och en för sitt län, fungera som ordförande i arbetsnämnd, anser länsstyrelsen det vara en administrativ oformlighet att på sätt de sakkunniga föreslagit i arbetsmarknadshänseende avskilja en del av länet och hänföra den till ett utom länet beläget arbetsmarknadsområde. Länsstyrelsen har för övrigt den uppfattningen, att i arbetsmarknadshänseende befolkningen på Dal har större samhörighet med västgötadelen av Älvsborgs län än med Göteborgs och Bohus län.

Av de hörda *kommunerna i Älvsborgs län* har endast Steneby särskilt yttrat sig om arbetsmarknadsområdesindelningen och härvid såsom sin mening uttalat, att Dalsland i arbetsmarknadshänseende fortfarande bör tillhöra Älvsborgs län.

Älvsborgs läns landstings förvaltningsutskott har bestämt avstyrkt den föreslagna ändringen av arbetsmarknadsområdena i vad den gäller Älvsborgs län. Utskottet har härvid dels åberopat de sakkunnigas uttalande om olägenheten av att bryta länsindelningen, dels ock anfört följande.

Efter vad utskottet har sig bekant, har arbetsförmedlingens verksamhet inom länet icke försvårats av att hela länsområdet sorterat under en anstalt, och sedan länsarbetsnämnden tillkommit under en sådan. Den nuvarande organisationen, som fungerat under mer än trettio år, har under denna tid blivit inarbetad och har vunnit hävd. Befolkningen har vant sig vid att anlita länets förmedlingsorgan och vad större delen av Dalsland beträffar har befolkningen ingen kontakt med Bohuslän. Den allmänna opinionen i Dalsland torde därför bestämt motsätta sig en anslutning till Bohuslänsområdet.

Redan under normala förhållanden skulle samarbetet mellan den offentliga arbetsförmedlingens organ och övriga förvaltningsorgan inom länet försvåras, om förmedlingsverksamheten fördelades på två arbetsnämnder. Avsikten är, att de blivande arbetsnämnderna vid kristillfällen skola gripa in som ett statens hjälporgan och härvid arbeta i intim kontakt med vederbörande länsstyrelser. En uppdelning av länet på två arbetsnämnder skulle i hög grad försvåra detta arbete och äventyra genomförandet av nödvändiga hjälpåtgärder.

Frågan om arbetsmarknadsområdena har också berörts av *Kalmar läns norra landstings förvaltningsutskott* och av *stadsfullmäktige i Västervik*, vilka ifrågasätta, huruvida icke Kalmar län bör uppdelas på två länsarbetsnämnder, en för norra och en för södra landstingsområdet.

Länsstyrelsen i Kalmar län har härom uttalat, att den icke finner några bärande skäl för en sådan ändring av det lokala arbetsförmedlingsområdet.

Föredraganden.

De sakkunniga ha på anförda skäl förordat vissa ändringar i den nu gällande lokala arbetsmarknadsområdesindelningen, vilken helt ansluter sig till länsindelningen. Enligt förslaget skulle sålunda Stockholms län icke längre komma att bilda ett självständigt arbetsmarknadsområde utan uppdelas mellan arbetsnämnden i Stockholms stad samt länsarbetsnämnderna i Uppsala och Södermanlands län. Vidare skulle Göteborgs och Bohus län indelas i två skilda arbetsmarknadsområden. Till det nordligare av dessa båda områden, vars arbetsnämnd föreslås stationerad i Uddevalla, skulle vissa delar av Älvsborgs län hänföras.

Flertalet remissmyndigheter i de delar av riket, som beröras av förslaget om ändrad områdesindelning, ävensom arbetsmarknadskommissionen och socialstyrelsen ha anfört starka invändningar mot förslaget. Beträffande Stockholmstrakten finner emellertid kommissionen behovet av ändrad områdesindelning så trängande, att kommissionen tillstyrker en sådan. Därvid böra enligt kommissionens mening Stockholms stad och län sammanföras till ett arbetsmarknadsområde.

Även jag är av den meningen, att vissa olägenheter äro förknippade med den nuvarande gränsdragningen mellan länsarbetsnämndernas verksamhetsområden. Inrättande av speciella förvaltningsområden, vilkas gränser avvika från länsindelningens, bör emellertid enligt min mening undvikas för verk med mera allmänna förvaltningsuppgifter och därmed även för arbetsförmedlingen. Genom dylik avvikelse skulle det samarbete, som måste äga rum mellan arbetsförmedlingsorganen och olika länsmyndigheter, otvivelaktigt försvåras. Olägenheterna härav skulle med särskild styrka göra sig gällande i en krissituation på arbetsmarknaden. Jag vill i detta sammanhang erinra om den anknytning till länsmyndigheterna, som åstadkommits genom att länets landshövding i de allra flesta fall förordnats till ordförande i länsarbetsnämnden.

Jag anser sålunda övervägande skäl tala för att någon ändring i fråga om länsarbetsnämndernas verksamhetsområden icke nu genomföres. Detta innebär, att länsarbetsnämnden i Stockholms län enligt min mening alltjämt bör bestå, ävensom att någon särskild arbetsnämnd i Uddevalla enligt min uppfattning icke nu bör inrättas. Jag förutsätter emellertid, att särskild uppmärksamhet kommer att ägnas frågan om åstadkommande av ett fortlöpande och nära samarbete mellan de lokala arbetsmarknadsorganen i Stockholms stad och län.

Såvitt angår Göteborgs och Bohus län torde jag emellertid få anföra föl-

jande. Otivelaktigt äro arbetsmarknadsförhållandena inom länets norra del i viss mån särpräglade i jämförelse med förhållandena i den övriga delen av länet. Här må allenast erinras om den i förstnämnda område betydelsefulla stenindustriens speciella svårigheter. Ehuru dessa omständigheter icke böra föranleda till inrättande av en särskild länsarbetsnämnd i Uddevalla, synas de vara av sådan betydelse, att deras beaktande bör säkerställas i den mån så är möjligt inom ramen för den av mig förordade organisationen. Med anledning härav torde avdelningskontoret i Uddevalla böra tillerkännas en viss särställning. Det synes sålunda lämpligt, att till kontoret knytes en särskild rådgivande nämnd, bestående av tre personer, vilka utses av Kungl. Maj:t efter förslag av landstinget, arbetsgivareföreningen och landsorganisationen. Vidare avser jag att vid framläggande av förslag till instruktion för länsarbetsnämnderna föreslå, att i denna instruktion intages föreskrift därom, att föreståndaren för avdelningskontoret i Uddevalla skall vara föredragande inför länsarbetsnämnden i arbetsmarknadsärenden, som särskilt beröra avdelningskontorets verksamhetsområde.

Den lokala arbetsmarknadsmyndigheten.

Arbetsförmedlingssakkunniga.

De sakkunniga utgå från att det lokala arbetsmarknadsorganet skall i stort sett fylla samma funktion och ha samma arbetsuppgifter som nu och erinra om att enligt bestämmelserna i gällande kungörelse om länsarbetsnämnder (SFS 1940: 328, ändrad 1944: 703 och 1945: 339) länsarbetsnämnd sedan den 1 juli 1945 är sammansatt på följande sätt.

Länsarbetsnämnd består av ordförande, som leder nämndens arbete, samt det antal ledamöter Kungl. Maj:t bestämmer, dock i Stockholms stad minst sex och annorstädes sju. En av ledamöterna är vice ordförande. För envar ledamot utom vice ordföranden finnes personlig ersättare.

Kungl. Maj:t förordnar efter förslag, avgivna i den ordning som sägs i det följande, för en tid av fyra år i sänder ordförande, ledamöter och ersättare, därvid tillika en av ledamöterna förordnas att vara vice ordförande.

Förslag till ordförande, vice ordförande och ytterligare en ledamot jämte ersättare för denne avgivas av ordföranden och chefen för arbetsmarknadskommissionen såvitt möjligt bland dem, vilka inom länet äro förfarna i allmänna arbetsmarknadsfrågor.

Beträffande övriga ledamöter jämte ersättare för dessa avgivas förslag, avseende i varje särskilt fall en ledamot, av

landstingens förvaltningsutskott, stadskollegierna i Stockholm och Göteborg samt drätselkamrarna i Malmö, Norrköping, Hälsingborg och Gävle,
hushållningssällskapens förvaltningsutskott,
svenska arbetsgivareföreningen,
landsorganisationen i Sverige och
tjänstemännens centralorganisation.

Skall beträffande viss ledamot avgivas förslag av mer än en kommunal myndighet eller förvaltningsutskottet i mer än ett hushållningssällskap, skola förslagsställarna samråda om förslaget före dess avgivande.

Beträffande den ytterligare ledamot utöver ordförande och vice ordförande, vartill förslag skall avgivas av chefen för arbetsmarknadskommissionen, ha de sakkunniga nämnt, att denna ledamot i samtliga fall är kvinna. Vidare ha de sakkunniga upplyst, att vid samtliga länsarbetsnämnder utom vid arbetsnämnden i Stockholm samt länsarbetsnämnderna i Södermanlands och Malmöhus län landshövdingen i länet förordnats såsom ordförande.

De sakkunniga anföra vidare, att vid varje länsarbetsnämnds sida är såsom rådgivande församling ställt ett länsarbetsnämndens råd. I detta råd skola ingå vägdirektören, en av egnahemsnämnden, en av skogsvårdsstyrelsen och en av landstingets förvaltningsutskott utsedd ledamot samt i övrigt ett antal av arbetsmarknadskommissionen utsedda ledamöter.

De sakkunniga ha funnit den nuvarande sammansättningen av länsarbetsnämnderna i stort sett tillfredsställande. De erkända arbetslöshetskassornas stora intresse av arbetsförmedlingens arbete har emellertid synts de sakkunniga motivera, att även arbetslöshetsförsäkringen erhåller särskild representant i nämnden. De sakkunniga ha förordat härav betingad ökning av antalet ledamöter med en och uttalat, att förslag till representant för nämnda kassor synes böra avgivas av de erkända arbetslöshetskassornas samorganisation.

Då länet enligt de sakkunnigas förslag icke överallt skulle bli enheten för den lokala arbetsmarknadsmyndigheten, ha de sakkunniga föreslagit, att benämningen länsarbetsnämnd skall utbytas mot benämningen arbetsnämnd, följt av namnet på den stad där arbetsförmedlingens huvudkontor är förlagt.

Yttrandena.

Förslaget att utöka antalet ledamöter i länsarbetsnämnderna med en representant för de erkända arbetslöshetskassorna har — anmäler arbetsmarknadskommissionen — avstyrkts av *fem länsarbetsnämnder* med i huvudsak den motiveringen, att nämndens numerär vid förslaget genomförande skulle bliva så stor, att arbetet försvårades. För egen del däremot har *arbetsmarknadskommissionen* tillstyrkt förslaget och till stöd härför åberopat, att arbetsförmedlingen måste ha intim kontakt med arbetslöshetskassorna och att det därför vore av värde, att arbetslöshetsförsäkringen bleve representerad i den lokala arbetsmarknadsmyndigheten. I anslutning härtill framhåller kommissionen, att berörda av vissa länsarbetsnämnder andragna huvudskäl mot en utökning av antalet nämndsledamöter icke bör tillmätas någon avgörande betydelse. Inom flera nämnder förekommer redan nu, framhåller kommissionen, att beslutanderätten i fråga om vissa ärenden, t. ex. byggnadsärenden, delegeras på ett arbetsutskott. Kommissionen finner, att en dylik ordning för vissa ärendens handläggning kan innebära en smidig arbetsform och begränsa olägenheterna av ett förhållandevis stort antal ledamöter i länsarbetsnämnden. Föreskrifter om delegation av beslutanderätten böra enligt kommissionens uppfattning intagas i den arbetsordning, som sedermera bör utfärdas för den lokala arbetsmarknadsmyndigheten.

Svenska arbetsgivareföreningen och *Sveriges industriförbund* ha i sitt gemensamma yttrande avstyrkt representationen för arbetslöshetskassorna och härvid framhållit i huvudsak följande.

Arbetsstagareintresset i länsarbetsnämnden är tidigare tillgodosett genom att landsorganisationen och tjänstemännens centralorganisation äga rätt att avge förslag till vardera en ledamot. Inom åtskilliga länsarbetsnämnder representerar därjämte den kvinnliga ledamoten, som föreslås av arbetsmarknadskommissionens ordförande, ett mer eller mindre utpräglat arbetsstagareintresse. Med hänsyn till sammansättningen av de kommunala organ — landstingens förvaltningsutskott och stadskollegierna respektive drätselkammarna i vissa städer — som äga avge förslag till en ledamot i nämnden, kan man vidare räkna med att denne, oaktat han icke representerar ett direkt arbetsstagareintresse, likväl kommer att företräda synpunkter, som nära överensstämma med arbetsstagarerepresentanternas i nämnden. Arbetsgivareintresset i nämnden företrädes av de ledamöter, som äro utsedda efter förslag av svenska arbetsgivareföreningen och hushållningssällskapens förvaltningsutskott. Redan med nuvarande sammansättning föreligger därför icke någon faktisk paritet mellan arbetsgivare- och arbetsstagareintressena i länsarbetsnämnden. Enligt organisationernas mening finnes därför icke någon anledning att, såsom de sakkunniga föreslagit, ytterligare utbygga arbetsstagarnas representation. Då antalet ledamöter i länsarbetsnämnden redan nu är väl stort med hänsyn till nämndens effektivitet, bör även av detta skäl en ökning av antalet ledamöter icke övervägas. Det kan därjämte befaras, att om de erkända arbetslöshetskassorna erhålla representation i nämnden, även andra intressen komma att påyrka en motsvarande förmån.

Icke heller *länsstyrelsen i Östergötlands län* finner behov av representation för arbetslöshetskassorna föreligga.

Socialstyrelsen framhåller, att det från bland annat arbetslöshetsförsäkringens sida är ett oavvisligt krav, att arbetsstagarna i de organ i mellaninstansen, som handlägga arbetsförmedlingsärendena, erhålla likvärdig representation med arbetsgivarna. Styrelsen finner att detta icke alltid är förhållandet i de nuvarande länsarbetsnämnderna. Enligt styrelsens mening kunna nämligen representanterna för landstingens och hushållningssällskapens förvaltningsutskott i många fall sägas representera arbetsgivarintressen. Styrelsen anför, att en avsevärt bättre jämvikt visserligen kommer till stånd, om arbetslöshetsförsäkringen erhåller en representant i nämnden, men att fullständiga garantier för jämställdhet icke torde erhållas härigenom. *Socialstyrelsen* ifrågasätter, huruvida icke arbetsförmedlingsfrågorna borde inom länsarbetsnämnden överlämnas till en särskild delegation med paritetisk sammansättning av representanter för arbetsgivare och arbetsstagare.

Spörsmålet om ytterligare ökning av antalet ledamöter i länsarbetsnämnderna har behandlats i några remissutlåtanden. Sålunda har *länsstyrelsen i Kopparbergs län* ifrågasatt, huruvida icke, i varje fall inom de skogrika länen, en representant för skogsbruket borde beredas plats i länsarbetsnämnden. *Kommunalfullmäktige i Gudmundrå* finna skäligt, att arbetar- och arbetsgivarorganisationerna få två representanter vardera i länsarbetsnämnden i stället för som nu en.

Svenska landskommunernas förbund har erinrat, att landstingen få lämna förslag på en ledamot i länsarbetsnämnden, men att någon motsvarande be-

fogenhet icke tillerkänts primärkommunerna. Flera av den lokala arbetsmarknadsmyndighetens mångskiftande uppgifter beröra dock mycket nära primärkommunerna. Särskilt är detta fallet vid en sysselsättningskris. Under sådana förhållanden måste det, framhåller förbundet, betecknas såsom en brist, att primärkommunerna icke äro företrädade i länsarbetsnämnderna. Förbundet har vidare anfört följande.

Det undandrager sig förbundets bedömande, huruvida det ur arbetssynpunkt är lämpligt att utöka länsarbetsnämnderna med ytterligare ett par ledamöter, varav en skulle representera stadskommunerna och en landskommunerna. Därest en sådan utökning är möjlig, böra kommunförbunden lämna förslag på ifrågavarande ledamöter.

I detta sammanhang vill förbundet ifrågasätta, huruvida det icke vore lämpligt att låta länsarbetsnämnd i stället för länsstyrelse förordna ordförande, vice ordförande och revisor i kommunal arbetslöshetsnämnd. En sådan anordning skulle sannolikt leda till förbättrad kontakt mellan länsarbetsnämnderna och de primärkommunala organen.

Yrkeskvinnors samarbetsförbund har ifrågasatt ändamålsenligheten av den korporativa representationsmetoden, när det gäller länsarbetsnämndernas sammansättning. Härvid kommer nämligen, anser förbundet, vederbörandes lämplighet för det speciella uppdraget att undanskymmas av den omständigheten, att han eller hon är representant för viss organisation. Enligt förbundets mening vore det bättre, att sådana bestämmelser meddelades att valet av ledamöter icke bindes vid representation av vissa bestämda organisationer utan att frihet finnes att utse kunniga och intresserade såväl kvinnor som män för det aktuella uppdraget. Detta kunde ske antingen genom att vissa platser alltid ställas fria jämte de till vissa korporationer bundna platserna eller genom att samtliga platser besättas fritt men med hänsyn till att ledamöterna i sig böra förena förståelse för olika gruppers synpunkter.

Slutligen må i detta sammanhang anmälas, att *stadsfullmäktige i Norrköping* på anförda skäl föreslagit inrättande av ett särskilt rådgivande och stödjande organ vid större avdelningskontor såsom i Norrköping m. fl. orter, och att *länsstyrelsen i Östergötlands län* uttalat sin anslutning till detta förslag. *Stadsfullmäktige i Katrineholm* ha uttalat liknande uppfattning.

Föredraganden.

Med hänsyn till vad jag anfört vid behandlingen av frågorna rörande det lokala arbetsmarknadsområdet, finner jag icke skäl att förorda de sakkunnigas förslag om utbyte av den nuvarande benämningen länsarbetsnämnd mot benämningen arbetsnämnd. Sistnämnda benämning bör liksom hittills endast användas i vad gäller det lokala arbetsmarknadsorganet i Stockholms stad.

Mot de sakkunnigas förslag, att länsarbetsnämnderna efter arbetsförmedlingens förställigande i stort sett skola fylla samma funktion och ha samma arbetsuppgifter som hittills ha i de avgivna yttrandena icke gjorts några invändningar. Även jag ansluter mig till detta förslag.

Vidkommande frågan om länsarbetsnämndernas sammansättning ha däremot delade meningar kommit till uttryck. De sakkunniga ha för sin del föreslagit, att annan ändring av de nuvarande bestämmelserna i ämnet icke skall ske än att varje nämnd utökas med en ledamot, representerande de erkända arbetslöshetskassorna. I vissa yttranden ha invändningar gjorts mot den sålunda föreslagna ökningen av antalet ledamöter. I andra yttranden har föreslagits, att antalet ledamöter skall ytterligare ökas. En remissinstans har ifrågasatt lämpligheten av de nu tillämpade principerna för utseende av ledamöter i länsarbetsnämnd. I detta sammanhang har vidare i några yttranden framhållits lämpligheten av att till avdelningskontor knyta en särskild nämnd med uppgift att vara rådgivande, när det gäller kontorets verksamhet.

Vid bedömande av frågan om länsarbetsnämndernas sammansättning bör främst beaktas nämndernas förhållandevis självständiga uppgift att tillgodose de lokala arbetsmarknadssynpunkterna. I vad gäller nämndernas övriga uppgifter ha de att ställa sig till efterrättelse centralt meddelade direktiv och anvisningar för olika arbetsmarknadsärendens handläggning. Det synes mig, att nämndernas nuvarande sammansättning i stort sett varit lämplig med hänsyn till deras arbetsuppgifter. Skäl synas mig emellertid finnas för att också arbetslöshetskassorna bliva representerade i länsarbetsnämnderna. Mellan arbetsförmedlingen och arbetslöshetskassorna existerar nämligen ett nära samband, men mellan förmedlingens och kassornas synpunkter kunna ibland uppkomma motsättningar. Framför allt gäller detta arbetsvägransfallet. Det är av betydelse att eventuellt förekommande divergenser i uppfattningen kunna sammanjämkas redan inom det lokala arbetsmarknadsorganet. Tidigare i denna proposition har jag vidare funnit mig böra föreslå, att arbetsmarknadsstyrelsen skall bliva tillsynsmyndighet för arbetslöshetskassorna. I anslutning därtill har jag förordat, att inom styrelsen en särskild delegation skall inrättas för handläggning av vissa ärenden rörande arbetslöshetsförsäkring och att i delegationen skola ingå representanter för kassorna. Jag finner det därför naturligt, att kassorna också få representation i de tillsynsmyndigheten underställda lokala arbetsmarknadsorganen.

Med hänsyn till det anförda biträder jag de sakkunnigas förslag, att länsarbetsnämnderna skola utökas med en ledamot såsom representant för arbetslöshetskassorna. Att såsom i vissa yttranden föreslagits ytterligare öka antalet ledamöter finner jag däremot varken behöfligt eller lämpligt. Erfordras hos länsarbetsnämnd vid särskilt tillfälle eller under särskilda förhållanden sakkunskap inom visst område, som icke är företrätt bland nämndens ledamöter, bör nämnden ha möjlighet att anlita expertis. Denna utväg synes mig vara lämpligare än att öka antalet nämndsledamöter eller att vid länsarbetsnämndens sida ställa ett särskilt råd. De hittillsvarande råden, som stått till länsarbetsnämndernas förfogande, ha enligt vad jag inhämtat visat sig icke fylla någon väsentlig uppgift. Icke heller kan jag — bortsett från vad jag i det föregående anfört rörande avdelningskontoret i Uddevalla — tillstyrka, att något rådgivande organ inrättas vid de större avdelningskon-

toren. Dessas behov av expertis bör i stället i förekommande fall tillgodoses i samma ordning som förordats för länsarbetsnämndernas del.

Ehuru jag sålunda — främst därför att olika meningar gjort sig gällande i fråga om hur länsarbetsnämnderna böra sammansättas — angivit min uppfattning i denna fråga, torde Kungl. Maj:t böra äga möjlighet att, liksom hittills, vidtaga de jämkningar i nämndernas sammansättning, vartill de från tid till annan skiftande förhållandena kunna giva anledning.

Jag förutsätter, att den blivande arbetsmarknadsstyrelsen i arbetsordningen för länsarbetsnämnderna kommer att införa föreskrifter om huru nämnderna skola bedriva sitt arbete och alltså, på sätt arbetsmarknadskommissionen framhållit, också kommer att meddela anvisningar om sättet för olika ärendens handläggning. Jag delar nämligen kommissionens uppfattning, att vissa slag av ärenden med fördel kunna avgöras i annan ordning än av nämnden in pleno. Ett snabbare avgörande skulle härigenom befordras.

Till den av landskommunernas förbund väckta frågan, huruvida länsarbetsnämnd i stället för länsstyrelse bör utse ordförande, vice ordförande och revisor i kommunal arbetslöshetsnämnd, är jag icke nu beredd att taga ställning. Härmed torde böra anstå, till dess socialvårdskommittén framlagt förslag rörande vissa närliggande spörsmål.

Organisationsplan för det lokala arbetsmarknadsområdet.

Arbetsförmedlingssakkunniga.

Det har syns de sakkunniga, att arbetsförmedlingsorganisationen i sin lokala utformning bör uppbyggas på den nuvarande organisationens grund. De sakkunniga föreslå alltså bibehållande av de enheter, på vilka organisationen nu vilar, nämligen huvudkontor, avdelningskontor (heltids- och deltidskontor) samt ombud.

Huvudkontoren. De sakkunniga ha erinrat om att de nuvarande huvudkontoren äro förlagda till den ort, där länsarbetsnämnden har sitt säte, d. v. s. i regel till residensstaden i respektive län. Undantagen härifrån utgöra Södermanlands län med huvudkontoret i Eskilstuna, Älvsborgs län med huvudkontoret i Borås samt Skaraborgs län med huvudkontoret i Skövde, i vilka län huvudkontoren således äro förlagda till de största städerna. I vad sålunda gäller ha de sakkunniga icke funnit anledning föreslå någon ändring. Av de sakkunnigas förslag till arbetsmarknadsområdesindelning följer emellertid, att det nuvarande huvudkontoret liksom länsarbetsnämnden i Stockholms län skulle indragas. Det nya arbetsmarknadsområde med egen länsarbetsnämnd som de sakkunniga föreslagit skola bildas av norra delen av Bohuslän samt viss del av Älvsborgs län skulle enligt förslaget få sitt huvudkontor förlagt till Uddevalla, d. v. s. samma ort där den nya länsarbetsnämnden skulle ha sitt säte.

Avdelningskontor och expeditioner. Av arbetsmarknadskommissionen i maj 1945 fastställda utbyggnadsplaner för arbetsförmedlingen upptogo, framhålla de sakkunniga, 228 avdelningskontor. Av dessa äro 163 s. k. heltidskontor, vid vilka den heltidsanställda personalen har sig ålagd 42 timmars tjänstgöringstid per vecka med expeditionstid som regel klockan 9,00—16,00 varje dag. Övriga 65 kontor utgöra s. k. deltidkontor, vilka ha expeditionstid endast under begränsad del av dagen, i regel 2—4 timmar per dag. Utbyggnadsplanerna i vad de avse avdelningskontoren äro i stort sett realiserade, i det att den 1 juni 1946 endast 6 av de planerade 228 kontoren då ännu icke voro inrättade, beroende främst på lokalbrist. Detta betyder, framhålla de sakkunniga, att arbetsförmedlingen nu är representerad med avdelningskontor i de allra flesta städer, köpingar, municipalsamhällen och övriga tätorter i landet av större industriell betydelse. De sakkunniga tillägga, att under år 1946 inrättande av ytterligare 6 avdelningskontor beslutats.

I fråga om den framtida organisationen av avdelningskontoren jämte andra arbetsförmedlingsorgan under huvudkontoren med undantag av arbetsförmedlingsombuden uttala de sakkunniga i huvudsak följande.

Vad först. beträffar namnfrågan gå samtliga dessa kontor nu under benämningen avdelningskontor. Det synes vara mindre lämpligt, att arbetsförmedlingsorgan av så olika typ ha samma benämning, och de sakkunniga föreslå därför, att beteckningen avdelningskontor förbehålles de s. k. heltidskontoren, under det att termen expedition införes för deltidkontor.

Systemet med expeditioner — alltså deltidkontor — har visat sig vara en mycket smidig organisationsform. På ett flertal tätorter i landet synes nämligen icke behov föreligga av arbetsförmedlingsorgan med full daglig expeditionstid. Där synes inrättandet av en expedition vara på sin plats. Vidare synes systemet med expedition ha fungerat utmärkt som en övergångsform till ett permanent avdelningskontor. Detta tillvägagångssätt bör alltfört användas. På en ort, där behov av mera permanent arbetsförmedlingsorgan gör sig gällande, men där det synes tveksamt, huruvida behovet motiverar inrättandet av ett avdelningskontor, bör sålunda som en övergångsform inrättandet av en expedition vara det normala. På så sätt prövar man sig fram med en billigare och ändå tämligen effektiv organisation för att, om behovet det kräver, längre fram genomföra inrättandet av avdelningskontor.

De sakkunniga föreslå sålunda att under huvudkontoren arbetsförmedlingsorganisationen uppb ygges med *avdelningskontor* (med full expeditionstid) och *expeditioner* (med kortare expeditionstid).

I detta sammanhang bör betonas att en framträdande svaghet i den gamla arbetsförmedlingsorganisationen var de brister, som särskilt vidlådde avdelningskontoren. De lokala förmedlingsorganen fingo oftast icke den utrustning eller personaluppsättning, som erfordrades för ett effektivt betjånande av orten i arbetsförmedlingshänseende. Det torde icke vara överdrift att påstå, att avdelningskontoren som regel blevo missgynnade med avseende på de för arbetsförmedlingen tillmätta anslagen. På grund härav uppkom en skillnad i respektive kontors arbetskapacitet, som icke var motiverad med hänsyn till arbetsuppgifterna. Denna åtskillnad mellan huvud- och avdelningskontor har sedan visat en tendens att leva kvar, även om arbetsmarknadskommissionen vidtagit åtgärder för en utjämning. Ett betydelsefullt steg mot en sådan togs genom arbetsmarknadskommissionens beslut om fast-

ställandet av de tidigare nämnda utbyggnadsplanerna för arbetsförmedlingen i maj 1945. Dock anse de sakkunniga det motiverat, att främst de yttersta leden i arbetsförmedlingsorganisationen — avdelningskontor, expeditioner och ombud — ytterligare förstärkas. Detta synes så mycket mera angeläget som arbetsförmedlingens effektivitet är avhängig av ett väl utbyggt och rikt förgrenat nät av arbetsförmedlingsorgan, som når ut över hela landet, med samma möjligheter att lämna effektiv betjäning. De lokala arbetsförmedlingskontorens arbete, även de minstas, får ingalunda underskattas. För den enskilde individen, som tager arbetsförmedlingens tjänster i anspråk, arbetsgivaren såväl som den arbetssökande, har arbetsförmedlingsorganet oberoende av sin storleksordning samma betydelse. Vidare är det angeläget att giva landsbygden en sådan utrustning i arbetsförmedlingshänseende, att arbetstillfällena utanför tätorterna rätt kunna tillvaratagas och rörelserna på arbetsmarknaden begränsas till det sakligt motiverade. Överflyttningar på vinst och förlust till andra arbetsmarknadsområden synas härigenom i viss utsträckning kunna undvikas.

Det är av största betydelse, att det lokala arbetsförmedlingsnätet uppbygges under iakttagande av den nödvändiga *elasticiteten* i organisationen. Vid en anspänning på arbetsmarknaden, i form av arbetslöshet eller arbetskraftsbrist, kan det vara nödvändigt att förstärka arbetsförmedlingen på vissa orter. En sådan förstärkning synes kunna ske efter olika linjer. Vid expeditionerna kan t. ex. *expeditionstiden* vid behov *utökas*. I andra fall kan det synas lämpligt att inrätta *tillfälliga kontor* eller *expeditioner*. Detta kan ske antingen genom att någon arbetsförmedlingstjänsteman stationeras på en ort för längre eller kortare tid eller genom anordnandet av s. k. *ambulato-risk förmedling*. I sistnämnda fall handhaves förmedlingen av någon tjänsteman från närliggande huvud- eller avdelningskontor eller expedition, som håller öppet det tillfälliga kontoret eller expeditionen på en ort viss dag eller vissa dagar i veckan. Detta system har under krigsåren med framgång prövats särskilt i Västernorrlands län.

Ett annat medel för att medgiva elasticitet i organisationen är inrättandet av särskilda expeditioner, lämpligen benämnda »*filialer*», i förorter till de större städerna. Sådana expeditioner ha inrättats i en del förorter till Stockholm, Göteborg och Malmö. De ha tillkommit närmast för att vara en uppsamlingscentral för arbetssökande i förorter. Dessa »*filialer*», som i regel ha heltidsanställda tjänstemän, arbeta i anslutning till moderkontorets arbetsförmedlingsexpeditioner. Genom att all rapportering och registrering m. m. sker i moderkontorets regi, kan organisationen på en sådan expedition göras enklare än fallet skulle vara, därest man hade ett avdelningskontor på platsen. Inrättandet av »*filialer*» i stället för avdelningskontor (resp. i vissa fall omorganisation av avdelningskontor till »*filial*») på sådana förorter till större städer, där behov av arbetsförmedlingsorgan föreligger, synes därför böra övervägas.

Avdelningskontoren äro enligt de av arbetsmarknadskommissionen i maj 1945 antagna utbyggnadsplanerna indelade i fyra klasser.

De sakkunniga anse med hänsyn till den mycket skiftande storleksordningen på avdelningskontoren, att en differentiering på mindre än fyra klasser ej bör ifrågakomma. Svårigheten att rättvist inplacera kontoren i respektive klasser blir lika fullt betydande, och skillnaden mellan det största och minsta kontoret i en klass kommer i vissa fall att bli stor. Även om sålunda en ytterligare uppdelning kunde vara motiverad, ha de sakkunniga endast i ett avseende velat ifrågasätta en sådan. Med nuvarande indelning i 4 kontorsklasser kunna avdelningskontorens föreståndartjänster i lönehänsende anslu-

tas till inspektörs- och assistenttjänsterna vid huvudkontoren, vilket de sakkunniga anse vara en fördel särskilt med hänsyn till möjligheterna att rekrytera kvalificerad personal även till föreståndartjänsterna på mindre kontor.

Den ändring i nuvarande indelning, vilken de sakkunniga föreslå, innebär, att kontoren av första klass uppdelas i två grupper, kontor av klass 1 A och kontor av klass 1 B. Denna åtskillnad av första-klass-kontoren synes böra göras med hänsyn till att de allra största avdelningskontoren (Norrköping, Hälsingborg och Sundsvall) i storlekshänseende bilda en grupp för sig och därigenom avsevärt skilja sig från övriga kontor. Avdelningskontoren föreslås sålunda indelade i följande klasser, nämligen 1 A, 1 B, 2, 3 och 4.

Expeditionerna (deltidskontoren) äro för närvarande indelade i tre klasser. Tidigare var expeditionstiden för dessa fastställd till 3, 4 respektive 5 timmar per dag, men i de av arbetsmarknadskommissionen i maj 1945 antagna utbyggnadsplanerna bestämdes expeditionstiden till 2, 3 respektive 4 timmar per dag. En expeditionstid om 5 timmar per dag stod så nära gränsen till heltidskontor, att expeditionen ansågs knappast vara att betrakta som deltidskontor. I samband härmed ombildades en del deltidskontor med 5 timmars expeditionstid till heltidskontor.

De sakkunniga dela arbetsmarknadskommissionens uppfattning angående den nu tillämpade expeditionstiden och föreslå bibehållandet av densamma och därmed expeditionernas indelning i följande klasser, nämligen klass 5 med 4 timmars daglig expeditionstid, klass 6 med 3 timmars och klass 7 med 2 timmars daglig expeditionstid.

Till frågan om *inplaceringen* av avdelningskontor och expeditioner i respektive klasser anse sig de sakkunniga icke böra taga ställning. Det bör ankomma på den centrala arbetsmarknadsmyndigheten att slutgiltigt lämna förslag härom.

I detta sammanhang bör omnämnas, att avdelningskontorens och expeditionernas verksamhetsområden icke äro begränsade till de orter, till vilka kontoren och expeditionerna äro förlagda, utan givetvis omfatta hela den kringliggande bygden. Organisatoriskt har detta tagit sig uttryck i en indelning av länsarbetsnämndernas områden i kretsar. Kretsindelningen har främst betydelse när det gäller samarbetet mellan de olika arbetsförmedlingsorganen, i det att mindre avdelningskontor, expeditioner och ombud kunna hänvända sig till det ofta mera närbelägna kretskontoret i stället för till huvudkontoret vid lösandet av olika arbetsförmedlingsuppgifter.

Ombudsorganisationen. De yttersta leden i arbetsförmedlingsorganisationen utgöra, framhålla de sakkunniga, arbetsförmedlingsombuden, vilka äro av två slag, nämligen ortsombud med bestämd tjänstgöringstid (1 à 2 timmar dagligen) samt lokalombud, som ej ha bestämd tjänstgöringstid. Antalet ortsombud uppgick, anmäla de sakkunniga, den 1 januari 1946 till 465 och antalet lokalombud till 541. Ortsombuden uppbära ett av arbetsmarknadskommissionen fastställt grundarvode för år, varå utgår rörligt tillägg och kristillägg. I december 1945 utgjorde ortsombudens arvoden, inklusive rörligt tillägg och kristillägg, lägst 314 kronor och högst 1 414 kronor för år. Härjämte erhöles ortsombuden bidrag till lokalkostnader med 60—200 kronor för år, beroende på ombudsklass. Ortsombuden äro indelade i 8 klasser. — Lokalombuden uppbära arvode av högst 200 kronor för år, och detta bestämes i varje särskilt fall av länsarbetsnämnden. I förekommande fall kunna såväl lokal- som ortsombud för särskilda arbetsuppgifter tillerkännas tilläggsarvoden.

De sakkunniga ha icke ansett sig böra ingå på detaljerna i ombudsgorganisationen, som närmare borde utformas av den centrala arbetsmarknadsmyndigheten. De sakkunniga ha emellertid framhållit, att ombudsorganisationen är en nödvändig del av arbetsmarknadsnätet och fyller en ingalunda oviktig funktion speciellt för landsbygdens arbetsmarknad. Särskilt med hänsyn till arbetslöshetskassornas utbredning är det enligt de sakkunnigas mening nödvändigt att ha den elasticitet i arbetsförmedlingsorganisationen, som ombuden utan tvivel representera. Det måste därför tillses, att organisationen ägnas intresse och tillsyn från länsarbetsnämndernas sida. Särskilt i län med stora avstånd måste man uppmärksamma, att tillräckligt antal ombud finnes, så att den arbetssökande utan alltför stort besvär kan nå kontakt med arbetsförmedlingen.

Yttrandena.

Huvudorganisationerna för arbetsmarknadens parter ha i sina yttranden understrukt vikten av att arbetsförmedlingen utbygges och förstärkes i syfte att förmedlingen skall kunna fylla sin funktion i ett samhälle med hög sysselsättning.

Svenska arbetsgivareföreningen och *Sveriges industriförbund* ha sålunda i sitt gemensamma yttrande framhållit behovet av fortsatt effektivisering och ha till stöd härför anført i huvudsak följande.

Det är bland annat otvivelaktigt, att den stegrade investeringsverksamheten kommer att skapa en fortsatt differentiering av näringslivet, och att detta kommer att medföra behov av en bättre överblick över arbetsmarknaden. Den nuvarande arbetskraftssituationen gör det framför allt angeläget, att arbetsförmedlingen medverkar, när det gäller att uppsåra och mobilisera förefintliga arbetskraftsreserver. Frågan om näringslivets lokalisering till orter med överskott av arbetskraft kräver ökade insatser från den offentliga arbetsförmedlingens sida. I dagens läge synes den viktigaste uppgiften för arbetsförmedlingen vara att med olika medel söka dämpa den abnormt höga rörligheten på arbetsmarknaden, även om man icke bör överskatta arbetsförmedlingens möjligheter att påverka överrörligheten.

Landsorganisationen säger sig vilja starkt understryka vikten och värdet av att arbetsförmedlingen utbygges och förstärkes i olika avseenden och att i samband därmed uppmärksamhet också ägnas förmedlingens utrustning i fråga om lokaler och personal. I anslutning härtill har landsorganisationen gjort i huvudsak följande uttalande.

Landsorganisationen vill lämna sitt erkännande åt det arbete för utbyggnad och effektivisering av arbetsförmedlingen, som efter det provisoriska förstatligandet utförts av arbetsmarknadskommissionen, men finner dock mycket återstå att göra, innan arbetsförmedlingen nått önskvärd standard och effektivitet. Med den stigande specialisering, som utmärker det moderna näringslivet, bli hittills dominerande metoder för kontakt mellan arbetssökande och arbetsgivare allt mindre ändamålsenliga. Det gäller såväl metoden att söka arbete genom personliga besök som att söka med ledning av annonser. Den enskilde kan sällan skaffa sig den överblick, som skulle vara erforderlig för att låta honom på bästa sätt utnyttja sina möjligheter. Icke minst

viktig blir förmedlingens uppgift att tillhandahålla denna överblick under tider av full sysselsättning. Dess uppgift blir då också mera krävande och komplicerad, än när dess huvudsakliga funktion var att utgöra ett stämpelingsställe för arbetslösa. Det ligger varken i arbetarens eller arbetsgivarens intresse att anpassningen på arbetsmarknaden från arbetarnas sida tar formen av ett vandrande på måfå mellan korta anställningar på olika arbetsplatser eller att de från arbetsgivarnas sida tar formen av ett anställande av första bästa arbetssökande, oavsett dennes lämplighet för på arbetsplatsen förekommande arbeten. En förnuftig anpassning kan endast ske via en central med omfattande överblick av arbetsmarknadens båda sidor och med förtroende hos arbetsmarknadens båda parter. En arbetsförmedling, som skall fylla sin funktion i ett samhälle med hög sysselsättning, måste därför vara av betydligt högre kvalitet än den hittillsvarande. Dess lokaler och övriga materiella utrustning bör bringas upp till en avsevärt höjd standard. En hög prioritet bör vid byggnadstillståndsgivande därför skänkas sådana byggen, som erfordras för att tillgodose arbetsförmedlingens behov av tidsenliga lokaler.

Även *tjänstemännens centralorganisation* har berört behovet av arbetsförmedlingens fortsatta utbyggnad och härvid särskilt framhållit vikten av att tjänstemannaförmedlingarna snarast möjligt utbyggas till full omfattning.

I de avgivna yttrandena ha några erinringar icke framställts mot de sakkunnigas förslag om att arbetsförmedlingsorganisationen vid förstatligandet bör uppbyggas på den nuvarande organisationens grund, och att arbetsförmedlingens lokala organ alltså böra utgöras av huvudkontor, avdelningskontor, expeditioner och ombud. *Stadsfullmäktige i Norrköping* ha emellertid i denna del åberopat följande uttalande av stadens drätselkammare.

Till Linköping föreslås huvudkontoret för länet bliva förlagt. I Norrköping skulle endast finnas ett avdelningskontor. Fråga torde emellertid vara, om denna uppdelning i huvudkontor och avdelningskontor kan anses lycklig. Drätselkammaren vill för sin del föreslå, att beteckningarna huvudkontor och avdelningskontor slopas och ersättas med den gemensamma beteckningen arbetsförmedlingskontor. Organisatoriskt böra kontoren göras jämställda och givas en i förhållande till varandra självständig ställning, utan att kravet på gott samarbete därmed eftersättes. I spetsen för arbetsförmedlingsverksamheten inom länet ställes den föreslagna arbetsnämndsdirektören såsom chef för arbetsnämndens kansli. De olika kontoren komme härigenom att arbeta under större eget ansvar men ändå under central ledning, till båtnad för ett möjligast gott arbetsresultat.

I fråga om huvudkontorens förläggning ha *stadsfullmäktige i Skellefteå* ifrågasatt, huruvida icke med hänsyn till den utveckling, som under de senaste 20 åren försiggått inom norra länsdelen av Västerbotten, skäl kunna tala för huvudkontorets förläggande till Skellefteå i stället för till Umeå. Vidare har *drätselkammaren i Borlänge* uttalat önskemål om att huvudkontoret i Kopparbergs län måtte förläggas till Borlänge i stället för till Falun.

Vidkommande de sakkunnigas förslag att avdelningskontoren med förkortad expeditionstid skola benämnas expeditioner har annan invändning icke framkommit än att *kommunalfullmäktige i Bergs kommun* (Jämtlands

län) uttalat, att den föreslagna benämningen är ägnad att skapa förvirring. *Arbetsmarknadskommissionen* och *arbetsförmedlingstjänstemännens riksförbund* ha förordat den ändringen i sakkunnigförslaget, att expeditionerna skola indelas i två i stället för tre klasser, enär den nuvarande lägsta klassen nära ansluter sig till ombudsorganisationen.

Rörande ombudsorganisationen har *arbetsmarknadskommissionen* uttalat, att kommissionen delar de sakkunnigas uppfattning om nödvändigheten av att bibehålla denna organisation. Kommissionen har förklarat sig ha för avsikt att taga upp ombudsorganisationen till särskild översyn i syfte att få en effektiv arbetsförmedling även på de orter, där den lämpligen bör företrädas av ombud. I samband härmed skall kommissionen också överväga sådan ändring i fråga om sättet för förordnande av ombud, att dessa komma att förordnas allenast för viss tid, varav följer, att deras lämplighet för uppdraget regelmässigt blir prövad tid efter annan och erforderliga personbyten underlättas. *Civilförvaltningens personalförbund*, som ansett det vara en allvarlig brist i utredningen att de sakkunniga icke närmare ingått på ombudsorganisationen, har framhållit, att högre ersättningar till ombuden än de nu fastställda äro erforderliga. Förbundet har jämväl framhållit, att en mera rättvis klassificering av ombuden än den gällande bör eftersträvas. *Flera kommunala myndigheter* ha uttalat, att ombudsorganisationen bör utbyggas och förstärkas.

Här må slutligen anmälas, att vissa kommuner i sina yttranden uttalat sig för att till respektive kommun förlagt arbetsförmedlingsorgan bör hänföras till högre klass. Redogörelse för dessa yrkanden lämnas i det följande i anslutning till arbetsmarknadskommissionens sedermera avgivna förslag rörande organisationens närmare utformning.

Arbetsmarknadskommissionens utredning jämte häröver avgivna yttranden m. m.

Enär arbetsförmedlingssakkunniga icke i sitt betänkande framlagt något eget förslag i fråga om avdelningskontorens, expeditionernas och ombudens antal och klassificering eller i fråga om personalorganisationen för arbetsförmedlingen överhuvudtaget, uppdrog Kungl. Maj:t den 6 december 1946 åt arbetsmarknadskommissionen att verkställa utredning i dessa och därmed sammanhängande frågor och att till Kungl. Maj:t inkomma med på utredningen grundade förslag. Med anledning härav har kommissionen den 28 februari 1947 överlämnat förslag i berörda hänseenden. Kommissionen har i denna skrivelse beträffande avdelningskontor, expeditioner och ombud anfört i huvudsak följande.

Vid utarbetandet av sitt förslag har kommissionen ansett sig böra följa den indelning av de lokala arbetsmarknadsområdena, som kommissionen i sitt utlåtande över arbetsförmedlingssakkunnigas betänkande förordat. I enlighet därmed har Stockholms stad och län beräknats skola utgöra en gemensam enhet, under det att de lokala arbetsmarknadsmyndigheternas områden i övriga delar av riket förutsättas skola motsvara länsindelningen.

Den organisationsplan för det lokala arbetsmarknadsområdet, som de sakkunniga förordat, motsvarar i allt väsentligt den nuvarande organisationen. Vid utarbetandet av förevarande förslag har kommissionen därför utgått från att de enheter, på vilka organisationen nu vilar, d. v. s. huvudkontor, avdelningskontor, expeditioner och ombud, alltjämt komma att bestå.

Efter det provisoriska förstalligandet i maj 1940 har under arbetsmarknadskommissionens ledning arbetsförmedlingens kontorsnät undergått en kraftig utbyggnad. Vid nämnda tidpunkt funnos sammanlagt 141 avdelningskontor, inberäknat 4 förutvarande självständiga huvudkontor (Norrköping, Västervik, Hälsingborg och Uddevalla), medan antalet kontor vid utgången av februari månad 1947 uppgår till 239, av vilka emellertid 12 ännu icke påbörjat sin verksamhet på grund av olösta lokal- eller personalfrågor. Denna ökning med 98 kontor har betingats av flera orsaker. Den statsunderstödda frivilliga arbetslöshetsförsäkringens snabba utveckling (i december 1939 196 000 medlemmar i erkända arbetslöshetskassor och i december 1946 860 000 medlemmar) har på orter, där arbetsförmedlingen tidigare varit representerad av enbart ombud, framkallat behov av mera stadigvarande och bättre utrustade förmedlingsorgan. Därjämte ha tid efter annan förstärkningar av kontorsnätet blivit erforderliga, när större omflyttningar eller mera betydande förändringar av arbetsmarknadsläget krävt arbetsförmedlingens medverkan.

En annan orsak till att arbetsmarknadskommissionen redan från början vidtog åtgärder för förstärkning av arbetsförmedlingens kontorsnät, voro de brister, som vidlådde avdelningskontoren under arbetsförmedlingens kommunala period. Skapandet av en enhetlig och en länen inbördes likartat utbyggd förmedlingsorganisation var så mycket mera angeläget som arbetsförmedlingens effektivitet är avhängig av ett väl utbyggt och rikt förgrenat nät av arbetsförmedlingsorgan, som når ut över hela landet och äger samma möjligheter att lämna effektiv betjäning. De lokala arbetsförmedlingskontorens arbete, även de minstas, får ingalunda underskattas. För den enskilde, som tager arbetsförmedlingens tjänster i anspråk — arbetsgivare såväl som arbetssökande — har arbetsförmedlingsorganet, oberoende av sin storlek, samma betydelse.

Det visade sig även angeläget att giva landsbygden en sådan utrustning i förmedlingshänseende, att arbetstillfällena utanför tätorterna rätt kunna tillvaratas och rörelserna på arbetsmarknaden begränsas till det sakligt motiverade. Särskilt har detta gällt vid tillgodoseendet av jord- och skogsbrukets behov av arbetskraft under högsäsongerna. Utan stödet av permanenta förmedlingskontor även på relativt små orter skulle det vara mycket svårt att hålla kontakt med ledig arbetskraft och få denna att antaga arbete, där behoven visat sig särskilt framträdande. Överflyttningar på vinst och förlust till andra arbetsmarknadsområden ha härigenom i viss utsträckning kunnat förhindras och arbetskraftstillgångarna bättre utnyttjas.

Kommissionen har i nu framlagda förslag fullföljt strävandena att förse landet med ett kontorsnät, som motsvarar förmedlingsbehoven i olika delar av riket, för att på så sätt åstadkomma en rationell utjämning av tillgång och efterfrågan på arbetskraft, och har samtidigt strävat efter att ge avdelningskontoren en sådan inplacering i olika klasser, att rättvisa uppnås med hänsyn till arbetsuppgifterna. Den viktigaste kvalitativa förändringen i föreliggande förslag hänför sig också till avdelningskontorens och föreståndarnas inplacering i förekommande kontorsklasser respektive lönegrader.

Vid inplaceringen av avdelningskontoren i olika klasser har kommissionen följt sakkunnigförslaget om indelning i klasserna 1 A, 1 B, 2, 3 och 4. Expeditionerna däremot böra enligt kommissionens mening indelas endast i två

klasser, nämligen expedition av klass 5 med 4 timmars daglig expeditionstid och expedition av klass 6 med 3 timmars daglig expeditionstid.

Normerande för klassindelningen samt de enskilda kontorens och expeditionernas inplacering har varit dels invånarantalet på respektive orter och kringliggande trakt, dels näringslivets struktur och det härav beroende olika behovet av arbetsförmedlingsorgan på olika orter. Förekomsten av industriella företag, antalet medlemmar i fackorganisationer och erkända arbetslöshetskassor ha vidare varit material, som tagits i beräkning vid förslaget uppgörande. Slutligen har också arbetsförmedlingsverksamheten, såsom denna framgår av upprättad statistik under en följd av år, varit vägledande.

Beträffande av kommissionen föreslagna förändringar i jämförelse med nu gällande ordning må i vad gäller *avdelningskontoren* följande anföras.

Kontor av klass 1: Till denna klass hänföres nu 4 kontor, nämligen Norrköping, Hälsingborg, Uddevalla och Sundsvall.

Nämnda kontor intaga en särställning, Norrköping och Hälsingborg främst med hänsyn till städernas storleksordning samt Uddevalla och Sundsvall med hänsyn till, bland annat, de speciella arbetsmarknadsproblem dessa kontor ha att bemästra i respektive Bohuslän och Medelpad. Dessa 4 kontor föreslås placera i klass 1 A.

Följande 8 kontor, som för närvarande äro kontor av 2 klass, nämligen Södertälje, Nyköping, Motala, Lund, Landskrona, Trelleborg, Trollhättan och Karlskoga föreslås uppflyttade till kontor av klass 1 B. Dessa kontor äro såväl ur förmedlingssynpunkt som ur andra mera allmänna arbetsmarknads-synpunkter (den rika förekomsten av industri, befolkningsnumerär såväl i respektive städer som på omgivande landsbygd etc.) i storlekshänseende mycket betydande. Statistiska data angående arbetsförmedlingsresultat, antalet organiserade arbetare och antalet medlemmar i erkända arbetslöshetskassor på nämnda orter återfinnas på s. 73 i arbetsförmedlingssakkunnigas betänkande, till vilket hänvisas.

Kommissionen har funnit anförda omständigheter tala för, att de här uppräknade 8 kontoren böra givas ställning som första klassens kontor, dock med den skillnaden att föreståndarna placeras en lönegrad lägre än föreståndarna för förstnämnda fyra kontor. Förslaget överensstämmer med vad de sakkunniga förordat, och lönegradsskillnaden är motiverad med hänsyn till att de allra största avdelningskontoren (Norrköping, Hälsingborg, Uddevalla och Sundsvall) i storlekshänseende bilda en grupp för sig. Alla de föreslagna kontoren av 1 klassen äro ur olika synpunkter mycket betydande och kunna väl mäta sig med vissa huvudkontor.

Vid bifall till här framlagda förslag skulle således antalet kontor i klass 1 A komma att uppgå till 4 och i klass 1 B till 8.

Kontor av klass 2: Denna klass omfattar för närvarande sammanlagt 11 kontor. Sedan på sätt i det föregående föreslagits 8 av dem uppflyttats till närmast högre klass återstå 3, nämligen Katrineholm, Västervik och Kristinehamn. Dessa böra bibehållas som kontor av 2 klass. Dessutom föreslås, att följande 24 kontor, som nu äro kontor av 3 klass, uppflyttas till klass 2, nämligen

Enköping	Ystad	Ludvika
Finspång	Varberg	Sandviken
Mjölby	Alingsås	Söderhamn
Nässjö	Vänersborg	Kramfors
Oskarshamn	Lidköping	Sollefteå
Karlshamn	Arvika	Örnsköldsvik
Hässleholm	Köping	Skellefteå
Eslöv	Borlänge	Boden

Dessa kontor äro belägna i betydande industri- och/eller jord- och skogsbrukscentra med en livlig arbetsförmedlingsverksamhet. Över hälften av kontoren hade under år 1945 minst 5 000 arbetsansökningar och endast ett hade under 4 000, nämligen Mjölby (3 800). Antalet tillsatta platser under samma period var lägst 1 900 (Kramfors, som emellertid dessutom placerat 540 arbetssökande genom interlokal förmedling), därefter 2 500 (Ystad och Söderhamn) och översteg på 16 kontor 3 000. Antalet organiserade arbetare låg vid årsskiftet 1942—1943 på det stora flertalet av orterna mellan 2 000 och 5 500. Endast Hässleholm (1 500), Mjölby (1 400), Kramfors (1 450) och Sollefteå (1 300) hade lägre antal. Antalet medlemmar i erkända arbetslöshetskassor var på 17 orter mer än 2 000. Lägsta antalet hade Kramfors (850).

Antalet avdelningskontor i denna klass skulle således enligt förslaget uppgå till 27.

Kontor av klass 3: Antalet kontor i denna klass utgör för närvarande 66. Sedan 24 kontor av dessa föreslagits uppflyttade till närmast högre klass. kvarstå 42, vilka böra bibehållas i klass 3.

Kommissionen föreslår, att ytterligare 29 kontor, som nu tillhöra närmast lägre klass, uppflyttas till klass 3. Härigenom skulle sistnämnda klass komma att omfatta tillsammans 71 kontor. De 29 nya kontoren äro följande:

Djursholm	Osby	Arboga
Nacka	Kungsbacka	Hallstahammar
Nynäshamn	Laholm	Ljusdal
Oxelösund	Bengtstors	Lycksele
Eksjö	Kinna	Skelleftehamn
Tranås	Tidaholm	Vilhelmina
Vetlanda	Filipstad	Arvidsjaur
Ålmhult	Torsby	Haparanda
Sölvesborg	Kumla	Kalix
Klippan	Lindesberg	

Som motivering för uppflyttning av dessa kontor må framhållas deras betydelse som arbetsförmedlingsorgan på respektive orter, dokumenterad genom en sedan flera år tillbaka livlig verksamhet. Flertalet av kontoren hade under år 1945 över 2 000 arbetsansökningar. Högsta antalet utgjorde 3 900 (Sölvesborg och Kalix). Omkring hälften av kontoren hade under år 1945 över 1 500 tillsatta platser. Högsta antalet hade Laholm (3 100). Orternas betydelse ur industriell synpunkt framgår bland annat därav att nära $\frac{2}{3}$ av dem hade omkring 1 000 organiserade arbetare eller mera. Hälften av orterna hade över 800 medlemmar i erkända arbetslöshetskassor. De ur såväl arbetsförmedlingssynpunkt som andra tidigare berörda synpunkter siffermässigt sett minsta kontoren i denna grupp äro Torsby, Lycksele, Vilhelmina och Arvidsjaur, vilka sålunda bilda »gränskontoren» gentemot närmast lägre klass. Särskilda skäl tala emellertid för att dessa kontor placeras som kontor av klass 3. Torsby blir arbetsförmedlingens centrum för nordligaste Värmland. De stora avstånden i detta verksamhetsområde göra arbetsförmedlingsarbetet svårare och mera tungarbetat och ställa större anspråk på kontoret. Samma är förhållandet med kontoren i Lycksele, Vilhelmina och Arvidsjaur, vilkas verksamhetsområden äro osedvanligt stora. Dessutom kan redan nu sägas, att objektiva betingelser föreligga för en större förmedlingsverksamhet vid dessa kontor.

Kontor av klass 4: Denna klass räknar för närvarande 90 kontor. Av dessa ha 29 föreslagits till placering i närmast högre klass. De återstående 61 kontoren, av vilka några äro under uppsättning eller på grund av olösta

lokalfrågor tills vidare icke kunna påbörja sin verksamhet som heltidskontor, böra enligt kommissionens uppfattning kvarstå i nu tillhörande kontorsklass.

Kommissionen har efter hörande av länsarbetsnämnderna undersökt, på vilka ytterligare platser behov av avdelningskontor nu eller inom en nära framtid kunna anses föreligga. Med hänsyn till önskvärdheten av att ge landsbygden stödet av permanenta förmedlingsorgan, som kunna ägna större uppmärksamhet åt förekommande förmedlingsfrågor, har det därvid ansetts motiverat att få avdelningskontor inrättade på följande 15 orter, nämligen

Kisa	Svängsta	Töreboda
Skänninge	Åhus	Grums
Markaryd	Hörby	Grängesberg
Borgholm	Kävlinge	Vansbro
Olofström	Hjo	Bureå

På samtliga dessa orter finnas nu expeditioner (deltidskontor).

Tillsammans med de 61 kontor, som enligt det anförda kvarstå i klass 4, kommer denna sålunda att omfatta 76 kontor.

Inalles skulle antalet avdelningskontor enligt i det föregående framlagda förslag komma att bli 186. Deras fördelning på respektive klasser framgår av följande tablå, varvid som jämförelse även medtagits antal i respektive klasser enligt nuvarande organisation.

Kontorsklass	Antal avdelningskontor Enligt nuvarande organisation	Enligt föreliggande förslag	Ökning (+) minskning (—)
Klass 1 A.....	—	4	+ 4
› 1 B.....	4	8	+ 4
› 2	11	27	+ 16
› 3	66	71	+ 5
› 4	90	76	— 14
Summa	171	186	+ 15

Antalet *expeditioner* (deltidskontor) kommer enligt förslaget att uppgå till sammanlagt 66. Fördelningen på olika klasser i jämförelse med nuvarande organisation belyses i följande tabell.

Expeditionsklass	Antal expeditioner Enligt nuvarande organisation	Enligt föreliggande förslag	Ökning (+) Minskning (—)
Klass 5	56	47	— 9
› 6	10	19	+ 9
› 7	2	—	— 2
Summa	68	66	— 2

Vad gäller *ombuden* har deras antal, som i arbetsförmedlingssakkunnigas betänkande uppgivits till i runt tal 1 000 den 1 januari 1946, icke i nämnvärd grad förändrats under år 1946. Det centrala arbetsmarknadsorganet hör liksom hittills äga att inom ramen för till förfogande stående anslag besluta om inrättande av ombudsbefattningar.

Avdelningskontorens och expeditionernas av arbetsmarknadskommissionen föreslagna inplacering i olika klasser framgår av en vid detta protokoll fogad tablå (bilaga 1).

Statskontoret och *allmänna lönenämnden* ha avgivit utlåtanden över arbetsmarknadskommissionens ifrågavarande utredning och förslag. *Statskontoret* har i sitt utlåtande, under erinran om att arbetsförmedlingsorganisationen avsevärt utbyggts under senare år, uttalat viss tveksamhet rörande den nu föreslagna utbyggnaden, därvid tveksamheten från ämbetsverkets sida dock närmast synes avse utbyggnaden i vad gäller antalet befattningshavare. Verksamhetens omfattning är nämligen, framhåller statskontoret, starkt beroende av konjunkturväxlingarna inom näringslivet och av tillgången på arbetskraft. Detta gör enligt statskontorets uppfattning att arbetsförmedlingsorganisationen måste utmärkas av stark elasticitet för att vara ändamålsenlig. — *Lönenämnden* har i sitt utlåtande icke berört kommissionens förslag i vad de gälla utbyggnad av de olika lokala arbetsförmedlingsorganen.

I det föregående har omförmäts, att vissa kommunala myndigheter vid avgivande av sina utlåtanden över arbetsförmedlingssakkunnigas betänkande framställt yrkanden om uppflyttning av det för vederbörlig kommun avsedda arbetsförmedlingsorganet till högre grupp (från expedition till avdelningskontor o. s. v.) eller till högre klass inom samma grupp, och att dessa yrkanden lämpligen syntes böra redovisas i nu förevarande sammanhang. I samband med att så sker, anmälas också framkomna yrkanden om inrättande av avdelningskontor eller expeditioner i vissa kommuner, där sådana arbetsförmedlingsorgan för närvarande icke finnas. De framställda yrkandena äro följande.

Kommunalfullmäktige i Frustuna kommun ha på anförda skäl föreslagit, att avdelningskontoret i Gnesta placeras i klass 3. *Kommunalnämnden i Ekeby kommun* har uttalat, att ett avdelningskontor bör inrättas i Boxholm, och *kommunalfullmäktige Vreta klosters kommun* ha yrkat på inrättande av ett avdelningskontor i Ljungsbro. *Stadsfullmäktige i Huskvarna* vilja ha avdelningskontoret där hänfört till klass 2. *Municipalnämnden i Lenhovda* anser, att expeditionen i Åsheda bör flyttas och inrättas såsom avdelningskontor i Lenhovda och att expeditionen i Hohultslätt i samband därmed kan indragas, och *kommunalnämnden i Lessebo kommun* anser, att ett avdelningskontor bör inrättas i Lessebo, varvid ettdera av de nuvarande kontoren i Markaryd eller Strömsnäsbruk skulle kunna indragas. *Kommunalnämnden i Alvesta* finner avdelningskontoret därstädes böra uppföras i klass 3 liksom avdelningskontoret i Tingsryd. *Kommunalfullmäktige i Foss kommun* ha föreslagit, att den nuvarande expeditionen i Munkedal skall förändras till avdelningskontor i klass 3. *Kommunalfullmäktige i Nödinge kommun* ha ifrågasatt, om icke ett avdelningskontor bör inrättas i södra Götaälvsdalen, exempelvis i Nödinge eller Starrkärrs kommun. *Kommunalfullmäktige i Kop-*

parbergs köping ha uttalat önskemål om att expeditionen därstädes måtte uppflyttas till avdelningskontor i klass 4 och helst i klass 3. *Kommunalfullmäktige i Hofors kommun* ha framhållit, att avdelningskontor i stället för expedition bör inrättas i Hofors. *Kommunalfullmäktige i Ströms kommun* ha uttalat, att avdelningskontoret därstädes bör uppflyttas från klass 4 till klass 3. *Kommunalfullmäktige i Hammerdals kommun* ha yrkat, att expeditionen där skall ändras till avdelningskontor. *Kommunalfullmäktige i Undersåkers kommun* ha framställt förslag om att avdelningskontoret i Järpen uppflyttas till klass 3. *Kommunalfullmäktige i Bergs kommun* önska få den nuvarande expeditionen i Vigge flyttad till Svenstavik och i samband därmed uppflyttad till avdelningskontor. Slutligen ha *kommunalfullmäktige i Byske kommun* ifrågasatt, om en expedition är tillfyllest för Byske.

Här må ock anmälas, att *arbetsförmedlingstjänstemännens riksförbund* och *civilförvaltningens personalförbund* under förhandlingarna med arbetsmarknadskommissionen i samband med att kommissionen verkställde sin utredning, i vidare mån än kommissionen ansåg sig kunna biträda framställde yrkanden om höjning av vissa kontor och expeditioner, därvid såsom särskilda motiv för de föreslagna höjningarna anfördes, att vederbörlig personal borde beredas högre löneställning.

Föredraganden.

De nuvarande lokala enheterna för arbetsförmedlingsorganisationen — huvudkontor, avdelningskontor och ombud — finner jag i likhet med de sakkunniga vara lämpliga. Dessa enheter torde därför böra bestå även efter arbetsförmedlingens förstatligande. Det av stadsfullmäktige i Norrköping framförda förslaget om att huvudkontor och avdelningskontor skola i olika avseenden jämnställas kan jag icke biträda bland annat därför att huvudkontoren även framdeles komma att ha vissa uppgifter, vilka endast undantagsvis ankomma på avdelningskontoren, såsom att handlägga ärenden rörande yrkesrådgivning m. m. Jag har intet att erinra emot de sakkunnigas av praktiskt taget samtliga myndigheter tillstyrkta förslag, att de avdelningskontor som endast ha expeditionstid några timmar per dag benämnas expeditioner.

Vad angår huvudkontorens förläggning ansluter jag mig till sakkunnigförslaget, att dessa kontor böra vara förlagda till samma orter som länsarbetsnämnderna, och jag finner icke anledning att nu förorda några ändrade placeringar av länsarbetsnämnder och huvudkontor. De från vissa håll framkomna förslagen om att vissa huvudkontor — och i samband därmed torde förslagsställarna också avse länsarbetsnämnderna — skola förläggas till andra orter än de nuvarande finner jag mig alltså böra avstyrka. Ett bifall till förslagen skulle innebära, att ifrågavarande huvudkontor skulle flyttas från residensstäderna i respektive län med härav följande betydande olägenheter i samband med vissa ärendens handläggning utan ernående av några egentliga fördelar i andra avseenden. Av vad jag i det föregående föreslagit beträffande landets indelning i lokala arbetsmarknadsområden följer, att — med avvikelse från de sakkunnigas och även arbetsmarknadskommissionens

förslag — ett särskilt huvudkontor skall finnas i Stockholm med anknytning till länsarbetsnämnden i Stockholms län, som av mig föreslagits skola bibehållas. Å andra sidan förändras icke avdelningskontoret i Uddevalla till huvudkontor såsom de sakkunniga förutsatt.

Jag finner det angeläget, att nätet av arbetsförmedlingsorgan är väl utbyggt, enär arbetsförmedlingens effektivitet är avhängig härav. För att rätt kunna fylla sin uppgift måste arbetsförmedlingen kunna nå ut över hela landet och praktiskt taget var som helst inom detta äga möjligheter att lämna effektiv betjäning. Jag vill i detta sammanhang särskilt understryka det angelägna uti, att arbetsförmedlingen även utanför tätorterna kan tillvarata såväl arbetstillfällena som den tillgängliga arbetskraften. Icke minst viktigt är enligt erfarenheten, att arbetsförmedlingen är skickad att tillgodose jordbrukets och skogsbrukets behov av arbetskraft under högsäsongerna. Arbetsförmedlingens nät av lokala organ har avsevärt utbyggt efter det provisoriska förstatligandet år 1940, men alltjämt förefinnes, såsom de sakkunniga framhållit och såsom jämväl understrukits i vissa yttranden, behov av ytterligare förstärkning av de yttersta leden i arbetsförmedlingsorganisationen, alltså av avdelningskontors-, expeditions- och ombudsorganisationen. Arbetsmarknadskommisionen har beaktat detta behov, då den i sin förenämnda utredning föreslagit en ökning av det sammanlagda antalet avdelningskontor och expeditioner från 239 till 252 eller med 13 och i vissa fall även en förstärkning av avdelningskontoren och expeditionerna genom att de uppflyttas i vissa fall till högre klass och i andra fall från expeditioner till kontor. För min del finner jag denna ökning av antalet avdelningskontor och expeditioner motiverad. Jag delar alltså icke statskontorets tveksamhet om lämpligheten av att nu fortsätta utbyggnaden av det lokala nätet, ty även i nuvarande arbetsmarknadsläge finnes enligt erfarenhet behov härav. Att arbetsförmedlingens betydelse icke blir mindre, då hög sysselsättning råder på arbetsmarknaden, har också understrukits i de uttalanden, som gjorts av huvudorganisationerna för arbetsmarknadens parter. Elasticiteten i arbetsförmedlingens organisation torde icke heller i högre grad påverkas genom att antalet lokala arbetsförmedlingsorgan ökas. Elasticiteten är mera beroende av personalorganisationens utformning, och till denna fråga avser jag återkomma i det följande.

Jag har sålunda icke funnit anledning till erinran mot det av arbetsmarknadskommisionen framlagda förslaget, i vad det gäller inrättande av nya avdelningskontor och expeditioner, men finner icke skäl att i anledning av de av vissa kommuner framförda önskemålen nu föreslå ytterligare utbyggnad.

Kommisionens förslag rörande kontorens och expeditionernas indelning i klasser, vilket helt ansluter sig till sakkunnigförslaget utom i det avseendet, att kommissionen funnit antalet klasser för expeditionerna böra minskas från tre till två, finner jag mig böra biträda. Avdelningskontoren böra sålunda indelas i fem klasser, betecknade 1 A, 1 B, 2, 3 och 4, och expeditionerna i två klasser, betecknade 5 och 6. Mot de av kommissionen tillämpade principerna för bestämmande av avdelningskontorens och expeditionernas

hänförande till viss klass finner jag icke anledning till erinran. Jag vill framhålla, att det tid efter annan bör verkställas undersökningar, huruvida de till grund för den senast gjorda klassificeringen liggande faktorerna undergått sådan förändring, att kontor eller expedition bör hänföras till högre eller lägre klass. Dylik översyn bör göras vid tidpunkt, som av Kungl. Maj:t bestämmes efter förslag av det centrala arbetsmarknadsorganet, och torde i regel böra komma till stånd med bestämda tidsintervaller. Särskilda omständigheter, t. ex. markerade ändringar i arbetsmarknadsförhållanden, böra dock icke utesluta att omklassificering av avdelningskontor och expeditioner sker oftare eller att visst kontor eller viss expedition, när det påkallas av särskilda förhållanden, omföres till annan klass.

Kungl. Maj:t torde inför varje budgetårs början böra föreskriva det högsta antal avdelningskontor och expeditioner, som under budgetåret må hänföras till varje klass. Härvid bör emellertid den ordningen tillämpas, att Kungl. Maj:t fastställer antalet kontor i lägsta klassen liksom antalet expeditioner i respektive klasser något högre än det antal, som faktiskt finnes vid tidpunkten för antalets bestämmande. Det centrala arbetsmarknadsorganet bör nämligen, i mån som behov därav kan uppkomma med hänsyn till arbetsmarknadsutvecklingen, äga befogenhet att under budgetåret inrätta visst antal nya avdelningskontor av lägsta klassen och även visst antal nya expeditioner utan att i varje särskilt fall behöva underställa ärendet Kungl. Maj:ts prövning. Under förutsättning att riksdagen icke har något att erinra emot vad jag sålunda föreslagit, har jag för avsikt att sedermera föreslå Kungl. Maj:t att för budgetåret 1947/48 fastställa antalet avdelningskontor i klass 1 A till 4, i klass 1 B till 8, i klass 2 till 27, i klass 3 till 71 och i klass 4 till 82 samt antalet expeditioner i klass 5 till 50 och i klass 6 till 22. Detta innebär, att det centrala arbetsmarknadsorganet under nästa budgetår får möjligheter att i mån av behov inrätta 6 nya avdelningskontor i klass 4 samt 3 expeditioner i klass 5 och 3 expeditioner i klass 6 utöver dem, som enligt nu framlagd plan äro avsedda att uppföras såsom kontor och expeditioner i respektive klasser.

Vidkommande ombudsorganisationen har jag icke något att erinra emot kommissionens förslag därom, att det bör få ankomma på det centrala arbetsmarknadsorganet att fastställa ombudens antal.

Vad de sakkunniga och kommissionen i övrigt anfört och föreslagit under förevarande rubrik har icke givit mig anledning till särskilt uttalande.

Arbetsförmedlingens arbetssätt.

Arbetsförmedlingssakkunniga.

De sakkunniga ha under denna rubrik framhållit, att arbetsförmedlingens arbetssätt, vari inbegripas frågorna om den mest ändamålsenliga lokaldispositionen, expeditionssättet, kontakten med arbetsmarknadens parter etc., självfallet är en fråga av stor betydelse vid skapandet av en så effektiv förmedlingsorganisation som möjligt till lägsta möjliga kostnad. De sakkun-

niga ha vidare erinrat, att riksdagens år 1945 församlade revisorer uppmärksammat denna fråga, och att de i sin berättelse till 1946 års riksdag (§ 14) i anslutning till vissa av dem gjorda uttalanden rörande personalorganisationen m. m. förordat en undersökning av möjligheterna till rationalisering av arbetet vid länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingarna, innan frågan om dessas framtida organisation slutligt prövades.

Efter att ha återgivit vad arbetsmarknadskommissionen i huvudsak anfört i anledning av revisorernas uttalanden och förslag, ha de sakkunniga lämnat en redogörelse för de undersökningar, som den av arbetsmarknadskommissionen den 19 mars 1946 tillsatta organisationsavdelningen inom kommissionen, vilken avdelning står under överinseende av kanslichefen hos statens organisationsnämnd, antingen redan verkställt eller avsåge att verkställa i syfte att rationalisera arbetet inom arbetsförmedlingen.

Av vad de sakkunniga inhämtat från organisationsavdelningen ha de ansett framgå, att avdelningens undersökningar icke kunna ha någon inverkan vid bedömande av de sakkunnigas förslag angående arbetsförmedlingens framtida organisation i stort. De sakkunniga förutsatte emellertid, att organisationsutredningens förslag skulle framläggas i så god tid, att de kunde beaktas vid den slutliga utformningen av detaljerna i samband med ställningstagandet till de sakkunnigas förslag.

Arbetsmarknadskommissionens utredning.

Arbetsmarknadskommissionen har i sin skrivelse den 28 februari 1947 anmält, att den inom kommissionen tillsatta organisationsavdelningen ännu icke avslutat sitt arbete. Enligt av kommissionen inhämtad uppgift komme emellertid avdelningen icke att framlägga några förslag, vilka skulle påkalla ändring i det förslag till personalorganisation, som kommissionen framlade med nämnda skrivelse.

Föredraganden.

Självfallet är, att arbetsförmedlingen skall bedriva sitt arbete så rationellt som detta överhuvud taget är möjligt, och att frågor om lokalernas disposition, expeditionssätt m. m. skola ägnas ingående och fortlöpande uppmärksamhet. En undersökning i syfte att rationalisera arbetet pågår också sedan omkring ett år tillbaka och denna verkställs av en för, ändamålet särskilt inrättad organisationsavdelning. Ehuru denna undersökning ännu icke avslutats, har det dock av undersökningsorganet uppgivits, att resultatet av undersökningen icke kommer att minska det av arbetsmarknadskommissionen för länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingen beräknade personalbehovet. Vid detta förhållande synes mig hinder icke föreligga att nu taga slutlig ställning till arbetsförmedlingens såväl organisations- som personalfrågor. Jag vill i detta sammanhang uttala, att förutsättningar synas föreligga för att organisationsavdelningen kan indragas, så snart den fullföljt nu pågående undersökning. Mitt i det föregående framlagda förslag till per-

sonalorganisation för arbetsförmedlingsbyrån inom arbetsmarknadsstyrelsen innebär nämligen, att denna byrå utrustas med befattningshavare, vilka skola ägna, bland annat, arbetsmetoderna inom arbetsförmedlingen fortlöpande uppmärksamhet. Det torde emellertid få ankomma på arbetsmarknadskommissionen eller dess efterföljare att närmare överväga frågan, huruvida organisationsavdelningen skall fortsätta sitt arbete och till behandling även taga upp spörsmål, som ännu icke varit föremål för avdelningens övervägande.

Personalens löneställning m. m.

Arbetsförmedlingssakkunniga.

De sakkunniga utgå ifrån att de arbetsuppgifter, som komma att åvila befattningshavarna i den nya arbetsförmedlingsorganisationen, i stort sett komma att bli desamma som de, vilka nu åligga befattningshavarna vid länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingarna.

Förslaget till tjänsteförteckning för personalen inom den nya arbetsförmedlingsorganisationen har av de sakkunniga utarbetats med utgångspunkt från de nuvarande arbetsuppgifterna och de med dessa förenade löneförmånerna. Vid förslagets utformning har beaktats nödvändigheten att ge befattningshavare inom förmedlingsarbetet en sådan lön, att i konkurrens med den allmänna arbetsmarknaden kan till länsarbetsnämnder och arbetsförmedlingar knytas personal med väldokumenterade personliga egenskaper och kvalifikationer. Samtidigt har givetvis hänsyn tagits till de för befattningshavare inom civilförvaltningen i allmänhet gällande lönegradsplacingarna.

I fråga om den av de sakkunniga lämnade redogörelsen för de vid tiden för betänkandets avgivande utgående lönerna till olika befattningshavare inom arbetsförmedlingen må här hänvisas till betänkandet angående den offentliga arbetsförmedlingens framtida organisation (s. 46 och 47).

Vid sin behandling av de olika befattningshavargruppernas löneställning upptaga de sakkunniga först *länsarbetsdirektörerna*. De sakkunniga erinra om att länsarbetsdirektören är cheftjänsteman vid länsarbetsnämnden och i främsta rummet ansvarig för fullgörande av arbetsuppgifter, som åvila länsarbetsnämndens kansli och underlydande organ. Han har således att svara för såväl arbetsförmedlingen i länet som de övriga uppgifter, som kunna påläggas länsarbetsnämnden.

De sakkunniga finna ett viktigt spörsmål vara, om en differentiering i lönehänseende bör ifrågakomma för länsarbetsdirektörerna (av de sakkunniga benämnda arbetsnämndsdirektörer). Mot en differentiering kunde bland annat tala det förhållandet, att det här gäller i stort sett jämställda befattningar utan någon egentlig skillnad i arbetsuppgifternas art. En viss olägenhet med differentiering vore vidare, att de dugligaste aspiranterna komme

att söka sig till de högst avlönade befattningarna och att en alltför stor, kanske icke önskvärd omflyttning av personalen kunde bli följden härav. Men starka skäl talade också onekligen för en differentiering. Främst bland dessa vore olikheten i arbetsuppgifternas omfattning hos de olika arbetsnämnderna, varav följde, att arbetsnämndsdirektörens arbete bleve mer eller mindre krävande. Den omständigheten, att en differentiering hittills gällt beträffande länsarbetsdirektörsbefattningarna, syntes dessutom i viss mån bjuda till iakttagande av försiktighet vid ändring av denna praxis.

Under hänsynstagande till de olika skäl, som sålunda kunde anföras för och emot en differentiering, ha de sakkunniga ansett sig böra föreslå bibehållandet av viss differentiering av arbetsnämndsdirektörsbefattningarna.

De sakkunniga ha härefter behandlat frågan, huruvida ifrågavarande chefsbefattningar böra hänföras till löneplan A eller till löneplan C (förordnande på viss tid). Under åberopande av nödvändigheten att inom arbetsförmedlingsorganisationen ha möjlighet till omplacering och ombyte av befattningshavarna på ett smidigare sätt än fallet skulle bli vid tillämpning av löneplanen A, ha de sakkunniga föreslagit, att arbetsnämndsdirektörerna skola hänföras till löneplan C.

De sakkunniga anse, att den nuvarande löneställningen för arbetsnämndsdirektören i Stockholm (motsvarande lönegrad Eo 30) är lämpligt avvägd med hänsyn till de med befattningen förenade göromålen och de krav, som kunna ställas på innehavaren av befattningen. De sakkunniga föreslå därför, att lönen för denna befattning fastställas till ett belopp ungefär motsvarande nu utgående lön. Överförd till löneplan C svarar denna löneställning, framhålla de sakkunniga, närmast mot lönegraden 5 i denna löneplan. Lönegraden C 5 skulle sålunda markera högsta tjänsten i tjänsteförteckningen. Till denna lönegrad böra enligt de sakkunnigas mening även befattningarna som arbetsnämndsdirektör i Göteborg och Malmö hänföras. De sakkunniga motivera detta ställningstagande med att arbetsförmedlingens organisation samt arbetsuppgifternas omfattning och art i Göteborg och Malmö äro jämförliga med dem i Stockholm. Dessa tre befattningar skilja sig också avsevärt från de övriga arbetsnämndsdirektörsbefattningarna.

Flertalet av de återstående arbetsnämndsdirektörsbefattningarna synes de sakkunniga böra erhålla lönegraden närmast under den för Stockholm, Göteborg och Malmö föreslagna, d. v. s. C 4. Detta innebär i jämförelse med nuvarande lönesättning en höjning, som de sakkunniga emellertid anse motiverad med hänsyn till önskvärdheten att på dessa poster erhålla verkligt dugliga krafter samt skälig med hänsyn till arbetsuppgifternas vikt. De sakkunniga föreslå sålunda, att direktörsbefattningarna vid arbetsnämnderna i Uppsala, Eskilstuna, Linköping, Jönköping, Kalmar, Kristianstad, Uddevalla, Borås, Skövde, Karlstad, Örebro, Västerås, Falun, Gävle, Härnösand, Umeå och Luleå placeras i lönegrad C 4. Motsvarande befattningar vid arbetsnämnderna i Växjö, Karlskrona, Halmstad och Östersund föreslås erhålla lönegradsplaceringen C 3, under det att slutligen arbetsnämndsdirektörsbefattningen i Visby föreslås i C 2. Beträffande de 4 befattningar, som föreslås i

C 3, uttala de sakkunniga, att de äro befattningar i län, som med avseende på antalet invånare ganska klart skilja sig från övriga län och bilda en grupp för sig. De med befattningen förenade göromålen måste därför bli av mindre omfattning, varför det syntes motiverat, att arbetsnämndsdirektörsbefattningarna i nämnda län placerades en lönegrad lägre än det stora flertalet motsvarande befattningar i andra län. Samma motiv hade gällt, då de sakkunniga föreslagit placering av arbetsnämndsdirektörsbefattningen i Visby i C 2.

Arbetsnämndsdirektörsbefattningarna skulle sålunda enligt de sakkunnigas förslag hänföras till följande lönegrader:

Arbetsnämndsdirektör i Stockholm, Göteborg och Malmö	C 5
Arbetsnämndsdirektör vid övriga arbetsnämnder (utom Växjö, Visby, Karlskrona, Halmstad och Östersund)	C 4
Arbetsnämndsdirektör i Växjö, Karlskrona, Halmstad och Östersund ..	C 3
Arbetsnämndsdirektör i Visby	C 2

De sakkunniga ha härefter till behandling upptagit frågan om löneställningen för de olika slag av *inspektörer*, vilka för närvarande finnas inom arbetsförmedlingen och beräknas komma att bliva erforderliga jämväl efter omorganisationen. I fråga om de nuvarande inspektörerna och deras arbetsuppgifter ha de sakkunniga anfört i huvudsak följande.

På arbetsförmedlingssidan tjänstgör närmast under länsarbetsdirektören en inspektör för arbetsförmedlingsärenden. Hans uppgift är att utöva tillsyn över arbetsförmedlingsverksamheten i länet, särskilt den som bedrivs vid avdelningskontor och expeditioner samt av arbetsförmedlingsombud. Härvid åligger det honom *att* med uppmärksamhet följa arbetsmarknadsläget inom området och skaffa sig noggrann kännedom om där befintliga företag och arbetstillfällen, *att* skaffa sig kännedom om behovet av arbetsförmedlingsorgan å olika orter samt personal- och lokalförhållanden m. m. vid de olika arbetsförmedlingarna samt *att* övervaka, att verksamheten vid samtliga arbetsförmedlingsorgan fortgår utan avbrott eller rubbningar, och *att* i brådskande fall självständigt vidtaga erforderliga anordningar till förebyggande av sådana avbrott eller rubbningar. Inspektören för arbetsförmedlingsärenden är f. n. även ställföreträdare för länsarbetsdirektören.

För tillsyn över arbetslöshetsnämnderna och för verksamhet, som med anledning av arbetslöshet kan åläggas länsarbetsnämnderna, biträdes länsarbetsdirektören — f. n. dock endast i vissa länsarbetsnämnder — av en inspektör för socialhjälpärenden. Efter länsarbetsnämndens bestämmande kan han emellertid tagas i anpråk även för andra ärenden.

Utöver de sålunda nämnda inspektörerna, vilka kunna rubriceras såsom ledningspersonal, finnas inom vissa förmedlingsgrenar, nämligen vid de s. k. specialförmedlingarna, tjänstemän med inspektörs tjänsteställning, dock endast i det fall att specialförmedlingen är särskilt omfattande eller eljest betydelsefull. Dessa ha till uppgift att med utnyttjande av arbetsförmedlingsorganisationen i övrigt leda och svara för sin speciella förmedlingsgren inom länsarbetsnämndens hela verksamhetsområde.

Rörande löneställningen för inspektörerna ha de sakkunniga uttalat i huvudsak följande.

Med hänsyn till organisationen vid arbetsnämnderna i Stockholm, Göteborg och Malmö, som i storlekshänseende avsevärt skiljer sig från organisationen i andra län och därför närmast under arbetsnämndsdirektören kräver en särskilt kvalificerad befattningshavare, föreslå de sakkunniga inrättandet av en befattning som förste inspektör med placering i lönegrad A 24 vid dessa arbetsnämnder. Förslaget innebär bibehållandet av nuvarande ordning, då den inspektör, som tjänstgör som direktörens ställföreträdare på nämnda orter, för närvarande — utöver arvode, motsvarande nettolönen i lönegraden Eo 21 — åtnjuter ett tilläggsarvode av 100 kronor för månad, så att hans sammanlagda löneförmåner redan nu ligga i närheten av 24 lönegraden.

I nu gällande provisoriska tjänsteförteckning inrymmer inspektörsgraden flera olika befattningar med olika arbetsuppgifter. Hit höra såväl inspektör för arbetsförmedlingsärenden och inspektör för socialhjälpärenden som vid vissa nämnder föreståndare för särskilda specialavdelningar (ungdomsförmedling och yrkesvägledning, tjänstemanna- och sjömansförmedling, expedition för partiellt arbetsföra). Av de olika inspektörstjänsterna får den, som avser arbetsförmedlingsärenden, anses vara den främsta, och det kan därför ifrågasättas, huruvida icke denna tjänst bör ges en något högre löneställning än de övriga. Detta skulle innebära införande av två inspektörsgrader. Ett annat motiv för införande av en högre inspektörsgrad än nu gällande är, att beträffande vissa befattningar inom specialförmedlingarna en konkurrenskraftig lön måste bjudas för att tillräckligt kvalificerad personal skall kunna förvärfvas. Bland annat inom ungdomsförmedling och yrkesvägledning torde det bli nödvändigt att för en del befattningar kunna bjuda en lön ungefär motsvarande läroverksadjunkts. Dessa specialbefattningar böra emellertid icke ges högre löneställning än inspektörsbefattningarna för arbetsförmedlingsärenden, då de förras arbetsuppgifter i det stora hela äro underställda de senares. På grund härav föreslås inrättandet av en inspektörsgrad, som kan användas både för arbetsförmedlingsinspektör och inspektör vid vissa specialförmedlingar. I betraktande av vad som anförts angående konkurrensen med läroverksadjunkter (vilkas lönegrad är A 23), synes en placering av en inspektörsgrad i A 22 vara motiverad. Den nuvarande inspektörsgraden, 21, föreslås bibehållen för flertalet inspektörsbefattningar inom specialförmedlingarna.

Inspektörsbefattningarna föreslås sålunda hänföra till följande lönegrader:

Förste inspektör	A 24
Inspektör	A 22
Inspektör	A 21

Rörande arbetsuppgifterna m. m. för de befattningshavare inom arbetsförmedlingen, som ha ställning såsom *avdelningskontorsföreståndare*, *förste assistenter* och *assistenter* ha de sakkunniga anført i huvudsak följande.

Avdelningskontorsföreståndarna svara för förmedlingsarbetets effektiva bedrivande inom den ort, där kontoret är beläget, samt inom den rayon, som tillhör kontorets naturliga arbetsmarknadsområde. I regel biträddas de i sitt arbete av assistenter.

För att effektivisera arbetsförmedlingen på det kvinnliga arbetsområdet inrättade arbetsmarknadskommissionen hösten 1944 vid varje länsarbetsnämnd en särskild tjänst, vars innehavare främst skall ha till uppgift konsulentverksamhet inom det kvinnliga arbetsförmedlingsområdet. Denna tjänst har upptagits som förste assistent för det kvinnliga arbetsförmedlingsområdet. Be-

fattningshavaren åligger att skaffa sig noggrann kännedom om de arbetsmöjligheter, som inom länet finnas för kvinnlig arbetskraft och om behovet av sådan arbetskraft inom olika orter och arbetsområden, att lämna de befattningshavare, som handha förmedling av kvinnlig arbetskraft, erforderlig handledning i fråga om de speciella arbetsmarknadsproblem, som föreligga på detta område, samt att medverka till att skapa kontakt mellan den kvinnliga arbetsförmedlingen och de arbetsgivare och arbets sökande, för vilka denna arbetsförmedling är avsedd, samt dessas organisationer och andra kvinno föreningar.

På flertalet huvud- och de tre största avdelningskontoren har det för att nå samordning i arbetet mellan de olika förmedlingsgrenarna och deras personal och smidighet i organisationen varit nödvändigt att förordna en därtill lämplig befattningshavare, en förste assistent, att öva tillsyn över arbetsförmedlingen vid de olika arbetsförmedlingsexpeditionerna och den där anställda personalens tjänstgöring samt lämna personalen erforderliga anvisningar och direktiv angående handläggning av förekommande arbetsuppgifter. Behovet av en sådan tjänsteman har gjort sig så mycket mer gällande, som inspektören för arbetsförmedlingsärenden främst verkar i länet och därför ej hinner med att övervaka detaljerna i förmedlingsarbetet på huvudkontoret.

Assistenterna på huvud- och avdelningskontor tilldelas mer eller mindre självständiga arbetsuppgifter. Av det stora flertalet assistenter fordras, att de på egen hand verkställa förmedlingsuppdrag. Assistenterna intaga i så måtto en nyckelställning i förmedlingsorganisationen att det är främst de, som stå i ständig kontakt med arbetsförmedlingens kunder, arbetsgivare och arbets sökande. Förmedlingsarbetets grannliga natur ställer därvid stora krav på förmedlarens takt och omdöme. Vid huvudkontoren och de större avdelningskontoren, där förmedlingsarbetet är uppdelat på fackexpeditioner, tjänstgöra assistenter som föreståndare för dessa.

De sakkunniga ha beträffande löneställningen för ifrågavarande grupper av befattningshavare uttalat och föreslagit följande.

I fråga om assistentgraderna gäller främst att åstadkomma en lämplig avvägning mellan de olika assistentklasserna. Ur rekryterings- och effektivitetssynpunkt är det till fördel, att dylika tjänstemän beredas utsikt att avancera från lägre till högre avlönade befattningar. Å andra sidan torde ett system med alltför många lönegrader vara mindre lämpligt, särskilt inom en institution som arbetsförmedlingen, då ett sådant system lätt skulle leda till att befattningshavaren för vinnande av löneförbättring gång efter annan sökte förflyttning till annan plats och därigenom ej bleve i tillfälle att förvärva den ingående lokal- och personkännedom, som är en viktig förutsättning för uppnående av goda resultat inom detta arbetsområde.

Hänföres den lägsta inspektörsgraden till 21:a lönegraden, lär den lämpligaste assistentlönegraden därunder bli 18, en skillnad på tre lönegrader. Denna lönegrad motsvarar för närvarande förste assistentens löneställning i den provisoriska tjänsteförteckningen. Löneställningen torde med fördel kunna bibehållas och befattningen erhålla samma namn som nu.

Räknar man fortfarande med en skillnad på 3 lönegrader som lämplig, blir nästa assistentlönegrad 15, vilken svarar mot nuvarande lönegradsplacering. Till denna grupp tjänster har i nuvarande ordning hänförts flertalet av förståndarbefattningarna för de olika fackexpeditionerna (med undantag av de allra största) vid huvudkontoren och några avdelningskontor samt ett stort antal av förståndarbefattningarna vid avdelningskontoren. Dessa befatt-

ningar torde bli sluttjänster för flertalet arbetsförmedlingstjänstemän, och det är därför av vikt, att befattningarna i fråga erhålla en sådan lönegrads-placering att de locka dugligt folk. De bli på sitt sätt normerande för rekryteringen och standarden hos arbetsförmedlingstjänstemännen.

De två följande assistentgraderna i gällande provisoriska tjänsteförteckning äro placerade i lönegrad 12 respektive lönegrad 8. Dessa utgöra nu rekryteringsgrader för arbetsförmedlingstjänst. Då det visat sig allt svårare att erhålla lämplig arbetsförmedlingspersonal för den lön, som bjudes i lönegrad 8, har det varit nödvändigt att i större utsträckning rekrytera på en lön motsvarande 12:e lönegraden. De sakkunniga föreslå därför, att lönegraden A 12 fastställas som lägsta assistentlönegrad i tjänsteförteckningen.

Tjänsteförteckningen skulle sålunda komma att upptaga assistenter i följande lönegrader:

Förste assistent	A 18
Assistent	A 15
Assistent	A 12

Kontorsföreståndarnas lönegradsplacering bör, som förut nämnts, anpassas efter inspektörs- och assistentlönegraderna. Så är fallet i den provisoriska tjänsteförteckningen, och något skäl till ändring härutinnan synes icke föreligga. Under hänsynstagande till de sakkunnigas tidigare framlagda förslag om indelning i kontorsklasser synes en lämplig lönegradsplacering för kontorsföreståndarna vara följande:

Kontorsföreståndare av klass 1 A	A 22
» » » 1 B	A 21
» » » 2	A 18
» » » 3	A 15
» » » 4	A 12

De sakkunniga ha härefter till behandling upptagit frågorna rörande *övrig kanslipersonal* vid länsarbetsnämnderna och *biträdespersonal* vid nämndskanslier (huvudkontor) och större avdelningskontor. Härom ha de sakkunniga anfört i huvudsak följande.

På länsarbetsnämndens centrala kansli är det, med undantag för de större nämnderna, i regel tillräckligt med en kvalificerad befattningshavare och denne bör ha ställning såsom förste assistent. Motsvarande befattningshavare i nuvarande organisation, vilken är placerad som förste assistent eller vid vissa nämnder som amanuens, åligger *att* efter länsarbetsnämndens och länsarbetsdirektörens bestämmande utöva den närmaste tillsynen över arbetet å nämndens centrala kansli och den där anställda personalen, *att* biträda länsarbetsdirektören med beredning av förekommande ärenden, utredningsarbeten, upprättande av skrivelser och liknande arbetsuppgifter samt *att* föra nämndens protokoll.

Tjänsterna för biträdespersonal böra helt anslutas till gällande tjänsteförteckningar för civilförvaltningen. Sålunda föreslås för länsarbetsnämndernas kanslier en kansliskrivarbefattning i lönegrad A 11. Denna tjänst har ingen direkt motsvarighet i nuvarande provisoriska tjänsteförteckning, men behov av en mera kvalificerad befattningshavare på kansliet har gjort sig gällande. Befattningshavaren får kamerala och statistiska arbetsuppgifter samt överinseende över nämndens skrivpersonal och får övertaga uppgifter, som nu delvis vila på förste assistenten (amanuensen), statistikamanuensen, materialredogöraren och kassaredogöraren. De övriga biträdesbefattningar-

na, kanslibitråde, förste expeditionsvakt, expeditionsvakt och kontorsbiträde böra också inplaceras enligt reglerna för civilförvaltningens tjänsteförteckning. Skrivbiträdesgraden föreslås icke på löneplan A utan endast som Eo. Biträdestjänsterna skulle således placeras i följande lönegrader:

Kansliskrivare	A 11
Kanslibitråde	A 7
Förste expeditionsvakt	A 7
Expeditionsvakt	A 6
»	A 5
Kontorsbiträde	A 4

Den fullständiga tjänsteförteckningen för ordinarie personal, som de sakkunniga sålunda föreslå för arbetsnämnderna och arbetsförmedlingarna, har följande utseende:

Arbetsnämndsdirektör i Stockholm, Göteborg och Malmö	C 5
Arbetsnämndsdirektör i Uppsala, Eskilstuna, Linköping, Jönköping, Kalmar, Kristianstad, Uddevalla, Borås, Skövde, Karlstad, Örebro, Västerås, Falun, Gävle, Härnösand, Umeå och Luleå	C 4
Arbetsnämndsdirektör i Växjö, Karlskrona, Halmstad och Östersund ..	C 3
Arbetsnämndsdirektör i Visby	C 2
Förste inspektör	A 24
Inspektör	A 22
Kontorsföreståndare av klass 1 A	A 22
Inspektör	A 21
Kontorsföreståndare av klass 1 B	A 21
Förste assistent	A 18
Kontorsföreståndare av klass 2	A 18
Assistent	A 15
Kontorsföreståndare av klass 3	A 15
Assistent	A 12
Kontorsföreståndare av klass 4	A 12
Kansliskrivare	A 11
Kanslibitråde	A 7
Förste expeditionsvakt	A 7
Expeditionsvakt	A 6
»	A 5
Kontorsbiträde	A 4

I fråga om *deltidstjänsterna* inom arbetsförmedlingen ha de sakkunniga uttalat följande.

Det stora flertalet deltidstjänster torde bli sådana, som avse föreståndartjänster vid expeditionerna på mindre orter. I lönetekniskt hänseende äro de att betrakta som arvodestjänster. Arvodet är för närvarande avpassat så, att det svarar mot viss del av lönen i lägsta kontorsföreståndarklassen (Eo 12). De sakkunniga anse det lämpligt, att arvodet beräknas i stort sett efter denna grund och sakna anledning att närmare ingå på detaljerna i arvodessystemet, då det bör ankomma på den centrala arbetsmarknadsmyndigheten att draga upp riktlinjer härför.

De sakkunniga ha övervägt, huruvida icke arvodesanställda befattningshavare efter viss tid borde kunna tillerkännas förhöjt arvode. De sakkunniga ha sig bekant att inom bland annat postverket tillämpas efter vissa års tjänstgöring uppflyttning i löneklass för poststationsföreståndare med arvodesavlöning. Tänkbart är även att på andra sätt söka ordna så, att i individuella fall arvodesförhöjning äger rum med hänsyn till visad personlig duglighet i arbetet. Härigenom skulle man kunna underlätta rekryteringen till dessa befattningar. De sakkunniga ha stannat för att här endast göra det uttalandet, att det centrala arbetsmarknadsorganet bör närmare överväga om och i så fall på vad sätt lämpliga anordningar i detta hänseende kunna vidtagas.

Slutligen ha de sakkunniga beträffande *arbetsförmedlingsombuden* uttalat, att dessa äro att betrakta som arbetsförmedlingens personliga representanter på respektive orter och att ombudsorganisationens tillväxt främst varit betingad av arbetslöshetskassornas utbredning. Ombudens uppgifter som arbetsförmedlande organ och därmed även som kontrollorgan för arbetssökande, som åtnjuta arbetslöshetsunderstöd, böra — framhålla de sakkunniga — ses i samband härmed. Något förslag rörande ersättningarna till arbetsförmedlingsombuden har icke framlagts av de sakkunniga.

Frågan om löneställning m. m. för *rekryteringspersonal* behandlas i annat sammanhang.

Yttrandena.

Allmänna synpunkter anföras i vissa yttranden.

Sålunda har *arbetsmarknadskommisionen* förklarat sig kunna i huvudsak godtaga de sakkunnigas förslag till tjänsteförteckning för personalen inom arbetsförmedlingen men har velat framhålla, att den ingalunda anser den föreslagna lönesättningen för olika kategorier av personal för hög. Därest kvalificerad personal skall kunna erhållas för det grannliga och krävande arbetsförmedlingsarbetet och för övriga arbetsförmedlingen åvilande, ur samhällets synpunkt i allmänhet mycket betydelsefulla arbetsuppgifter, kräves, framhåller kommissionen, en lönesättning, som minst svarar mot vad de sakkunniga föreslagit. Även *socialstyrelsen* har ansett sig kunna i stort sett tillstyrka den föreslagna tjänsteförteckningen.

Allmänna lönenämnden har uttalat, att nämnden av de i betänkandet lämnade uppgifterna rörande de olika tjänstemannakategoriernas åligganden icke kunnat finna säkra hållpunkter för ett bedömande av frågan, till vilka lönegrupper respektive tjänster böra hänföras. Avvägningen av personalens lönegradsplacering ställde sig än svårare därigenom, att de sakkunniga icke ingått på någon närmare prövning av personalorganisationen vid de olika länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingarna. Också det förhållandet, att utredningsmännen — frånsett några enstaka fall — icke framlagt förslag till avdelningskontorens klassificering utan endast generellt angivit de klasser, i vilka kontoren skulle indelas, medförde svårigheter att avgöra lämpligheten av tjänsternas upptagande i de angivna lönegraderna. Lönenämnden kunde dock icke frigöra sig från den uppfattningen, att åtskilliga befattningar givits

en alltför hög lönegradsplacering i betraktande av inom statsförvaltningen i allmänhet tillämpade lönesättningsnormer, och att de sakkunniga i alltför stor utsträckning grundat sitt förslag till tjänsteförteckning på de avlöningsförmåner, som utginge till tjänstemännen inom arbetsförmedlingsorganisationen enligt nuvarande avlöningsssystem. Ett fastställande av den förordade tjänsteförteckningen torde enligt nämndens mening icke kunna undgå att ha till följd vissa konsekvenser beträffande löneställningen för befattningar inom andra grenar av förvaltningen. I detta sammanhang finge jämväl uppmärksammas, att de sakkunniga icke ansett lämpligt att uppställa några särskilda kompetenskrav för länsarbetsnämndernas och arbetsförmedlingarnas personal. — En av lönenämndens ledamöter, J. Andersson, har uttalat från nämndens majoritet *skiljaktig mening* och har närmast ansett, att skäl till erinran mot de sakkunnigas förslag icke förelegat.

Landsorganisationen har anfört följande rörande löneställningsfrågorna.

Arbetsförmedlingen måste erbjuda så goda löner att den från den allmänna arbetsmarknaden kan dra till sig ett tillräckligt urval av personer, som i tidigare sysselsättningar skaffat sig lämpliga erfarenheter och dokumenterat de i detta sammanhang erforderliga egenskaperna. Det är därför angeläget, att de sakkunnigas förslag beträffande förmedlingstjänstemännens lönegradsplacering åtminstone icke blir utsatt för någon reducering vid frågans slutliga avgörande från statsmakternas sida. I detta sammanhang vill landsorganisationen påpeka, att olägenheterna med det statliga lönesystemets stelhet torde bli särskilt påfallande då det gäller arbetsförmedlingen. Dennas möjligheter att på den allmänna arbetsmarknaden kunna förvärva och behålla en lämplig kraft måste i varje särskilt fall komma att betingas av de ytterst växlande förhållandena på olika områden inom det privata näringslivet. Det vore därför önskvärt, om förmedlingens blivande chefsmyndighet kunde ges möjlighet att utan alltför stor omgång i speciella fall genomföra justeringar i den fastställda löneplanen.

Tjänstemännens centralorganisation har understrukit betydelsen av att arbetsförmedlingen erhåller tillgång till för sina speciella arbetsuppgifter väl kvalificerad arbetskraft och uttalat, att den tjänsteförteckning, som de sakkunniga föreslå, synes medge relativt knappt tillmätta löneförmåner.

Arbetsförmedlingstjänstemännens riksförbund har inledningsvis uttalat, att en diskussion av tjänsteförteckningens uppbyggnad lämpligen bör utgå från de befattningar, som kunna beräknas bli sluttjänster för flertalet arbetsförmedlingstjänstemän, d. v. s. assistentbefattningarna i 15 lönegraden. De sakkunniga hade framhållit vikten av att dessa befattningar erhålla en sådan lönegradsplacering, att de locka dugligt folk, och riksförbundet önskar särskilt understryka detta uttalande men ifrågasätter, om den av utredningsmännen föreslagna 15 lönegraden från den anförda synpunkten kan anses tillfyllest. Hårom anför förbundet följande.

I betraktande av önskvärdheten av att rekryteringen till arbetsförmedlingen sker bland personer, som jämväl besitta praktisk erfarenhet och fackkunskaper — rekryteringen har också hittills faktiskt i stor utsträckning ägt rum inom denna kategori — bör vid valet av den »normerande» lönegraden hänsyn tagas till löneläget för verkmästare, ingenjörer, avdelningschefer etc.

inom industri och övrig näringsverksamhet. Helt naturligt kunna anställda av denna kategori icke finna det lockande att inträda i arbetsförmedlingstjänst, ifall de icke kunna räkna med att inom arbetsförmedlingen i sinom tid normaliter uppnå en lön, som motsvarar den de redan ha eller sannolikt kunna erhålla inom näringslivet. Jämväl rekryteringslönen är härvid självfallet av vikt, men det torde med visst fog kunna påstås, att »löneförväntningarna» äro av minst lika stor relevans, då det gäller rekrytering bland industrifolk. När härtill kommer, att av arbetsförmedlingsmannen bör fordras icke blott fackkunskaper utan även bland annat personlig lämplighet för förmedlingsarbete, psykologisk blick, nöjaktig allmänbildning och kunskaper om arbetsmarknaden, samt förtrogenhet med arbetsförmedlingsteknik, är det uppenbart, att lönen bör så avpassas, att den jämväl kompenserar de »extra» kvalifikationer, som arbetsförmedlingstjänstemännen sålunda de facto måste besitta eller förskaffa sig.

Dessa öfverväganden föra till den slutsatsen, att »normallönen» för arbetsförmedlare bör motsvara åtminstone 17 lönegraden.

Det ligger givetvis nära till hands att i detta sammanhang ställa den föreslagna »normallönen» för arbetsförmedlingstjänstemän i relation till löner inom statsförvaltningen i övrigt. Inom 17 lönegraden återfinnas f. n. exempelvis driftsverkmästare vid statens vattenfallsverk, linjemästare och verk-mästare vid telegrafverket, bokhållare inom ett flertal verk, lantbruksinspek-tor vid fångvårdsanstalterna, avdelningsföreståndare vid statens skolor till-hörande barna- och ungdomsvården, förste kontorsskrivare vid riksförsäk-rinsanstalten, landskontorist och landskanslist samt folkskollärare. Även om beträffande vissa av de i 17 lönegraden placerade befattningshavarna speciella kompetenskrav kunna ha uppställts, bör enligt förbundets uppfattning detta förhållande icke tillmätas väsentlig vikt vid bedömningen av huruvida den här föreslagna lönegradsplaceringen för arbetsförmedlingstjänstemän kan anses rimlig. Anledningen till att bestämda kompetenskrav icke upp-ställts för inträde i arbetsförmedlingstjänst är nämligen att finna däri, att själva tjänstens mångsidighet och därav följande svårigheter att anordna en speciell »arbetsförmedlingsexamen» lägger hinder i vägen. Kvalifikationerna för arbetsförmedlingstjänst äro icke därför av lägre valör än t. ex. för de i det föregående nämnda befattningarna. Tvärtom torde full enighet råda därom att i alla avseenden, såväl beträffande teoretiska som praktiska meri-ter, stora anspråk måste ställas på arbetsförmedlingstjänstemännen.

Därest normallönen inom arbetsförmedlingen sålunda fixeras till nuvaran-de 17 lönegraden enligt de civila avlöningsreglementena, kan vid tjänsteför-teckningens utbyggnad nedåt och uppåt tillämpas av de sakkunniga föresla-gen avvägning mellan olika klasser av assistenter och kontorsföreståndare etc. Ett intervall om tre lönegrader mellan assistentgraderna synes lämpligt. Även steget mellan assistent- och inspektörsgraderna är väl avpassat.

I anslutning till detta uttalande har riksförbundet framlagt ett eget förslag till tjänsteförteckning och ytterligare motiverat sina förslag till lönegradsplacering för olika grupper av befattningshavare. Redogörelse för de sålunda föreslagna lönegradsplaceringarna lämnas i det följande.

Beträffande länsarbetsdirektörernas löneställning har *arbetsmarknadskommissionen* anfört följande.

Mot förslaget att hänföra chefstjänstemännen, länsarbetsdirektörerna, till C-planen och att de skola förordnas å sina befattningar för viss tid, vilket

förslag tillstyrkts av samtliga länsarbetsnämnder, har kommissionen ingen erinran.

Rörande differentieringen av länsarbetsdirektörernas löner på fyra olika lönegrader ha från ett flertal länsarbetsnämnder framförts erinringar. Detta gäller främst de tjänster, som skulle placeras i lönegraden C 3. Från nämnds-håll göres sålunda gällande, att det icke vore motiverat att, med hänvisning till befolkningssiffrorna för de olika länsarbetsnämndsområdena och till den nuvarande olikheten i lönesättningen, genomföra eller bibehålla så långt gående differentiering, som den av de sakkunniga föreslagna. Kraven på direktörens arbetsprestation bestämdes icke närmast av befolkningssiffrans storlek utan fast mer av andra omständigheter. Det vore framför allt näringslivets struktur, de allmänna förhållandena på arbetsmarknaden och de krav, som ställdes på arbetsmarknadsorganen i olika avseenden för lösandet av sysselsättningsfrågorna, samt andra liknande förhållanden inom det lokala arbetsmarknadsområdet, som vore avgörande för, i vilken utsträckning direktörstjänsten bleve krävande. Kvalifikationskraven på direktörerna vore därför ganska likartade, oavsett arbetsmarknadsområdets storlek och befolkningssiffra.

Kommissionen medger för egen del, att en viss differentiering av chefs-lönerna kan ha fog för sig, men anser, att de sakkunniga i detta hänseende gått för långt. För sin del förordar kommissionen en begränsning till tre grupper, nämligen Stockholm, Göteborg och Malmö i en första, övriga länsarbetsnämnder utom Gotland i en andra och Gotland i en tredje grupp. De sakkunnigas motiv för placering av länsarbetsdirektörerna i Kronobergs, Blekinge, Hallands och Jämtlands län i en lägre klass än övriga länsarbetsdirektörer finner kommissionen icke vara bärande. Kommissionen vill — i likhet med vissa länsarbetsnämnder — framhålla, att arbetsuppgifterna i ett län ingalunda alltid stå i relation till folkmängden. Tvärtom kan det ofta förekomma, att ett mindre län har betydligt svårare arbetsmarknadsproblem att bemästra än ett större. Uppmärksammas bör också, att den större nämnden ej blott har tillgång till den större personalorganisationen utan även ofta har bättre möjlighet att få mera kvalificerade befattningshavare med hänsyn till att befodringsrummen där regelmässigt äro flera. Särskild vikt fäster kommissionen också vid det förhållandet, att en längre driven differentiering försvårar omflyttning bland chefstjänstemännen. Det kan nämligen ofta ur arbetssynpunkt befinnas vara önskvärt med en viss sådan omflyttning. Ju större möjligheterna därtill äro, desto lättare blir det att i fråga om chefstjänstemännen tillgodose effektivitetssynpunkterna.

Den föreslagna lönegradsplaceringen för länsarbetsdirektörerna kan i förhållande till de arbetsuppgifter, som för närvarande åvila och framdeles även kunna beräknas komma att åligga dessa befattningshavare, anses väl låg. Chefstjänstemannens personliga insats kommer nämligen självfallet att få stor betydelse för resultaten av det arbete som ankommer på länsarbetsnämnder och arbetsförmedling. Genom en högre löneställning skulle även möjliggöras förflyttning mellan byråchefstjänst i arbetsmarknadsstyrelsen och länsarbetsdirektörsbefattning. Sådan förflyttning kan emellanåt vara önskvärd. Enär emellertid ytterligare erfarenheter rörande länsarbetsdirektörernas arbetsuppgifter kunna behöva avvaktas, och då löneställningen för statens befattningshavare i chefsställning lär komma under särskild omprövning i anslutning till det nu pågående löneregleringsarbetet, finner sig kommissionen icke böra framställa något direkt förslag om att löneställningen för länsarbetsdirektörerna i allmänhet nu bestämmes högre än enligt de sakkunnigas förslag.

I anslutning till det anförda föreslår arbetsmarknadskommissionen, att befattningarna för länsarbetsdirektörerna i Stockholm, Göteborg och Malmö hänföras till lönegraden C 5, för övriga länsarbetsdirektörer utom på Gotland till lönegraderna C 4 och för länsarbetsdirektören på Gotland till lönegraden C 3.

Socialstyrelsen, som icke funnit något att i och för sig erinra mot de sakkunnigas förslag beträffande löneställningen för länsarbetsdirektörerna, har ifrågasatt, huruvida icke dessa böra erhålla dyrortsgraderad lön enligt den nya löneplanen nr 1 med inplacering i de lönegrader, som motsvara de av de sakkunniga föreslagna lönelägena. Även vid inplacering i nämnda löneplan kunde de numera tillsättas för viss tid.

Även *statskontoret* har uttalat, att länsarbetsdirektörerna i stället för att uppföras å C-löneplanen böra hänföras till dyrortsgrupperad löneplan, men har icke funnit skäl föreligga att till nämnda tjänster anknyta sådana pensionsbestämmelser, som i allmänhet gälla för pensionsberättigande befattningar, varå tidsbestämt förordnande meddelas. Statskontoret är dock icke berett tillstyrka, att tjänsterna inrättas såsom fullmaktstjänster. I avbidan på resultatet av den av riksdagen begärda utredningen i fråga om stats-tjänstemännens rättsliga ställning har det synts statskontoret, att ifrågasvarande befattningar böra uppföras såsom extra ordinarie. I likhet med de sakkunniga har statskontoret funnit en differentiering i lönehänseende av tjänsterna motiverad men har uttalat viss tveksamhet beträffande lämpligheten av att länsarbetsdirektören i Visby bildar en grupp för sig. Skillnaden mellan de olika grupperna bör enligt statskontorets mening utgöra minst två lönegrader. Statskontoret föreslår, att länsarbetsdirektören i Stockholm placeras i 30 lönegraden, i Göteborg och Malmö i 28 lönegraden, i det stora flertalet län i övrigt i 26 lönegraden och i de minsta länen i 24 lönegraden.

Allmänna lönenämnden har framhållit, att mot förslaget att direktörerna skulle hänföras till lönegrader inom en löneskala omfattande C 2—C 5 alltefter länsarbetsnämndernas organisation och arbetsuppgifternas omfattning inom respektive län, knappast något synes vara att erinra med hänsyn till betydelsen av att för ifrågasvarande befattningar kunna förvärva dugande krafter.

Länsstyrelsen i Jönköpings län har uttalat, att den ifrågasatta lönegradsplaceringen för länsarbetsdirektörsbefattningarna å andra orter än de tre största städerna synes väl hög vid jämförelse med åtskilliga andra stats-tjänster. — Liknande synpunkter anföras av *länsstyrelsen i Kristianstads län*.

Länsstyrelsen i Malmöhus län finner ur rekryteringssynpunkt önskvärt, att befattningarna som länsarbetsdirektör i mera avlägset belägna städer, främst i Härnösand, Umeå och Luleå, erhålla samma lönegradsplacering som motsvarande befattningar i Stockholm, Göteborg och Malmö.

Länsstyrelsen i Jämtlands län har — under framhållande av skälen emot och olägenheterna av den av de sakkunniga föreslagna differentieringen av ifrågasvarande befattningshavares löneplacering — förordnat, att direktören vid länsarbetsnämnden i länet skall hänföras till lönegrad C 4.

Hallands läns landsting och *stadsfullmäktige i Halmstad* ha på anförda skäl hemställt, att de länsarbetsdirektörer som av de sakkunniga föreslagits i lönegrad C 3 skola placeras i lönegrad C 4.

Arbetsförmedlingstjänstemännens riksförbund har ansett, att de sakkunniga knappast anført någon närmare saklig motivering för sina förslag i fråga om länsarbetsdirektörernas lönegradsplacering, och har funnit det vara en brist, att de sakkunniga icke verkställt några jämförelser med andra chefsbefattningar inom statsförvaltningen. Under erinran om att samtliga vägdirektörer utom två äro placerade i lönegraden C 6 finner förbundet, att flertalet länsarbetsdirektörer böra placeras i samma lönegrad. Vägdirektörstjänsterna kräva, uttalar förbundet, säkerligen stora kvalifikationer men av ett väsentligt mera speciellt slag än länsarbetsdirektörstjänsterna, vilkas innehavare måste besitta, utom organisatorisk och administrativ förmåga, en ingående kunskap om länets arbetsliv, näringsförhållanden och sociala problem. Den av de sakkunniga föreslagna differentieringen av direktörslönerna föranleder erinringar från förbundet av i huvudsak samma innehåll som de av arbetsmarknadskommissionen anförda. Förbundet förordar, att differentieringen i princip avskaffas och föreslår, att direktörerna i Stockholm, Göteborg och Malmö hänföras till lönegraden C 7, direktörerna i övriga län utom Gotlands län till lönegraden C 6 och direktören i Gotlands län till lönegraden C 3.

Vad härefter angår de sakkunnigas förslag till löneställning för *inspektörerna* har *arbetsmarknadskommissionen* funnit sig kunna i huvudsak godtaga detta. Kommissionen har emellertid ifrågasatt, om icke antalet inspektörer för arbetsförmedlingsärenden i 24 lönegraden bör ökas från av de sakkunniga föreslagna tre — för nämnderna i Stockholms stad, Göteborgs och Bohus län samt Malmöhus län — till förslagsvis fem, enär sådana förhållanden kunna uppkomma inom andra arbetsmarknadsområden än de till angivna nämnder hörande, att särskilt behov kan finnas att där placera särskilt väl kvalificerad befattningshavare, som är eller bör bli innehavare av tjänst i 24 lönegraden. Tjänstebenämningen förste inspektör, som av de sakkunniga föreslagits för inspektörerna i 24 lönegraden, har synts kommissionen böra tillkomma även inspektörerna i 22 lönegraden, enär dessa med allenast två undantag äro inspektörer för arbetsförmedlingsärenden och alltså komma att intaga befälsställning i förhållande till inspektörerna i 21 lönegraden.

Statskontoret har, under framhållande av att uppdelning på två närbelägna lönegrader inom samma lönegradsserie icke bör ifrågakomma, motsatt sig att inspektörstjänster hänföras till 22 lönegraden och förordat att samtliga inspektörer hänföras till 21 lönegraden.

Allmänna lönenämnden har ansett skäl tala för att — såsom de sakkunniga förordat — förste inspektörstjänster i 24 lönegraden inrättas vid nämnderna i Stockholms stad, Göteborgs och Bohus län samt Malmöhus län. Där emot har lönenämnden icke blivit övertygad om nödvändigheten av att i

tjänsteförteckningen uppföra inspektörsbefattningar — förutom i 21 lönegraden — också i 22 lönegraden, till vilka sistnämnda tjänster någon direkt motsvarighet icke finnes i nuvarande provisoriska tjänsteförteckning. (I ett sedermera avgivet utlåtande har lönenämnden i sistnämnda hänseende uttalat annan mening; se härom i det följande.)

Arbetsförmedlingstjänstemännens riksförbund har föreslagit, att inspektörerna för arbetsförmedlingsärenden skola placeras i 26 och 24 lönegraderna i stället för i 24 och 22 lönegraderna. Till stöd för sitt förslag har förbundet anfört, att arbetsförmedlingsinspektören är direktörens närmaste man och regelmässigt hans ställföreträdare, varför en lönegradsplacering i likhet med förste byråsekreterare icke kan anses för hög. Inspektören för socialhjälpssärenden liksom de inspektörer, vilka förestå specialförmedlingar, synas förbundet lämpligen böra placeras i lönegraden närmast under arbetsförmedlingsinspektörerna i allmänhet. Icke minst för ungdomsförmedlingens och yrkesvägledningens vidkommande, inom vilka sektioner av arbetsförmedlingen behovet av akademiskt utbildad personal relativt sett torde vara större än inom övrig förmedlingsverksamhet, är — framhåller förbundet — föreståndarens placering i 23 lönegraden bland annat i jämförelse med läroverkslärarnas löneställning ett minimikrav.

Sakkunnigförslaget har även i vad det avser löneställningen för avdelningskontorsföreståndare, förste assistenter och assistenter behandlats i vissa yttranden.

Arbetsmarknadskommissionen har i fråga om de befattningshavare, som skola utöva konsulentverksamhet inom det kvinnliga arbetsmarknadsområdet och som av de sakkunniga normalt upptagits i lönegraden A 18, uttalat att det med hänsyn till det kvinnliga arbetsområdets betydelse är nödvändigt att ställa stora krav på dessa befattningshavare och därmed också att sörja för en fullgod rekrytering av befattningarna i fråga. På grund härav kan det enligt kommissionens uppfattning föreligga skäl för en något högre lönegradsplacering än den av de sakkunniga föreslagna. Då befattningarna äro förhållandevis nyinrättade och ytterligare erfarenheter därför kunna behöva avvaktas, har kommissionen dock icke för närvarande velat framställa krav på högre lönegradsplacering än den av de sakkunniga föreslagna. Även för de av de sakkunniga föreslagna förste assistenterna i 18 lönegraden vid länsarbetsnämndernas kanslier har kommissionen funnit en högre löneställning kunna ifrågasättas, då viss likhet förefinnes mellan deras tjänsteuppgifter och dem, som åligga befattningshavare, för vilka s. k. reglerad befordringsgång upp till och med 21 lönegraden föreslagits.

Statskontoret har beträffande förslaget om att placera kontorsföreståndare i såväl 22 som i 21 lönegraden — liksom beträffande de i samma lönegrader föreslagna inspektörerna — uttalat, att placering i två närliggande lönegrader icke bör ifrågakomma och har förordat, att endast 21 lönegraden skall komma i fråga för ifrågavarande kontorsföreståndare. Vidare har statskontoret uttalat, att klassbeteckningar för kontorsföreståndare tillhöriga oli-

ka lönegrader icke torde böra ingå i tjänsteförteckningen. Ämbetsverket har ytterligare ifrågasatt, huruvida icke kontorsföreståndarna borde benämnas assistenter, i vilket fall jämväl den för vissa tjänster i 18 lönegraden föreslagna tjänstebenämningen förste assistent borde ändras till assistent. Assistenttjänster skulle alltså enligt detta förslag förekomma i lönegraderna 12, 15, 18 och 21.

Allmänna lönenämnden har vad angår de föreslagna befattningarna i assistentgraderna — förste assistent i A 18 samt assistent i A 15 och A 12 — ansett, att förevarande tjänstemän givits en väl hög löneställning och med hänsyn till hittills tillämpad löneplacering ifrågasatt, om icke assistenter borde finnas jämväl i 10 lönegraden. (I ett sedermera avgivet utlåtande har lönenämnden uttalat annan uppfattning; se härom i det följande). Ledamoten Andersson har uttalat *skiljaktig mening* och anslutit sig till de uttalanden, som gjorts av civilförvaltningens personalförbund i dess yttrande över de sakkunnigas förslag.

Tjänstemännens centralorganisation har funnit en viss höjning av löneställningen för assistenter motiverad, enär flertalet tjänstemän inom arbetsförmedlingen torde stanna i dessa tjänster. I samband med en sålunda förordad bättre löneställning för assistenterna har organisationen ansett att övriga tjänster böra i motsvarande grad uppflyttas.

Arbetsförmedlingstjänstemännens riksförbund har i anslutning till förbundets allmänna synpunkter rörande tjänsteförteckningsförslaget och på anförda ytterligare skäl yrkat, att kontorsföreståndarna skola placeras i lönegraderna 24, 23, 20, 17 och 14 samt förste assistenterna i 20 lönegraden och övriga assistenter i 17 och 14 lönegraderna. Vad angår befattningen som konsulent för det kvinnliga arbetsmarknadsområdet har förbundet föreslagit, att denna uppföres såsom inspektörsbefattning i 23 lönegraden i stället för i 18 lönegraden under beteckningen förste assistent. Till stöd för sitt förslag anför förbundet i huvudsak, att kvinnornas deltagande i förvärvslivet i våra dagar är i högsta grad angeläget, och att den tjänsteman, som främst har att animera och övervaka denna del av arbetsförmedlingsområdet, har viktiga uppgifter. Härav bör följa, att denna befattning likställes med befattningarna som socialhjälpinspektör och inspektör inom specialförmedlingarna, vilka av förbundet föreslagits skola uppföras i 23 lönegraden.

Civilförvaltningens personalförbund har på anförda skäl ansett, att den lägsta lönegradsplacering, som bör få ifrågakomma för kontorsföreståndare, är 15 lönegraden.

Yrkeskvinnors samarbetsförbund säger sig ha svårt att förstå, att de sakkunniga icke i konsekvens med att inspektörerna föreslagits uppflyttade från 21 till 22 och 24 lönegraderna föreslagit motsvarande uppflyttning för konsulenterna för det kvinnliga arbetsmarknadsområdet.

I anledning av de sakkunnigas förslag om biträdespersonalen har *statskontoret* anfört, att ämbetsverket beräknar kansliskrivare vara erforder-

derliga endast vid de största nämnderna, medan det vid de medelstora kontoren synes tillräckligt med kontoristbefattningar.

Arbetsförmedlingstjänstemännens riksförbund har tillstyrkt förslaget om inrättande av kansliskrivartjänster. Denna befattningshavare skall emellertid enligt sakkunnigförslaget delvis övertaga de arbetsuppgifter, vilka för närvarande åvila förste amanuensen, statistikamanuensen, materielredögöraren och kassaredögöraren, samt dessutom fullgöra kamerala och statistiska uppgifter och ha överinseendet över nämndens skrivpersonal. Förbundet anser, att dessa arbetsuppgifter bli så krävande och omfattande, att för deras fullgörande erfordras två befattningar. Härvid bör den ena befattningen avses för kansliskrivare och den andra för befattningshavare i högre lönegrad. I fråga om expeditionsvakterna uttalar förbundet, att dessa befattningshavare vid arbetsförmedlingen utöver vanliga expeditionsvaktuppgifter handhåva förråden vid nämnderna och av detta och andra skäl böra erhålla en högre löneställning än den av de sakkunniga förordade. Förbundet säger sig dock inse, att ifrågavarande expeditionsvakters löneställning icke kan prövas för sig. Slutligen har förbundet också framställt yrkande om att särskilda befattningar skola uppföras för telefonister. Vid de länsarbetsnämnder, som ha större telefonväxelanläggningar och därför också flera telefonister, bör en av dem enligt förbundet ha lön enligt 7 lönegraden och övriga telefonister böra hänföras till 4 lönegraden. Det har ofta och med rätta framhållits, uttalar förbundet, att telefonisten i många fall är den befattningshavare, med vilken förmedlingens klientel i första hand når kontakt och telefonisten vid nämnden måste därför i icke ringa mån vara en vägledare för allmänheten, då den söker förbindelse med arbetsförmedlingen. Belastningen å telefonväxlarna är också mycket stor.

I de sakkunnigas uttalanden i fråga om deltidstjänsterna har *arbetsmarknadskommissionen* förklarat sig i princip kunna instämma. Härutöver har kommissionen framhållit, att resultatet av den s. k. deltidstuderingens arbete kan komma att medföra behov av omprövning av de förmåner, vilka avsetts skola tillkomma inom arbetsförmedlingen deltidсанställd personal.

Kommunalfullmäktige i Västra Tunhems kommun ha framhållit, att enligt fullmäktiges uppfattning deltidсанställd personal inom arbetsförmedlingen bör erhålla bättre förmåner än hittills.

Arbetsförmedlingstjänstemännens riksförbund har endast uttalat, att förbundet förutsätter, att det sedermera skall få tillfälle att förhandla med det centrala arbetsmarknadsorganet rörande den deltidсанställda personalens löneförmåner.

Vad slutligen angår ersättningarna åt arbetsförmedlingsombuden har *arbetsmarknadskommissionen* uttalat, att dessa ersättningar böra bli föremål för översyn och att det bör få ankomma på det centrala arbetsmarknadsorganet att bestämma ersättningarna.

Jämtlands läns landstings förvaltningsutskott har framhållit såsom nöd-

vändigt att i vissa fall höja arvodesbeloppen för ombuden, enär de nuvarande svårigheterna att erhålla lämpliga ombud eljest komma att bestå. Arvodesbeloppen böra vidare, har utskottet uttalat, bestämmas av det lokala organet och icke av arbetsförmedlingens chefsmyndighet.

Arbetsförmedlingstjänstemännens riksförbund har förutsatt, att förhandlingar rörande ombudens ersättningar skola komma till stånd mellan det centrala arbetsmarknadsorganet och riksförbundet och har i samband härmed framhållit behovet av att dessa ersättningar höjas.

Även *civilförvaltningens personalförbund* har uttalat, att ombudens ersättningar böra bli va föremål för justeringar uppåt.

Arbetsmarknadskommissionens utredning jämte häröver avgivna yttranden.

Här torde den av arbetsmarknadskommissionen jämlikt Kungl. Maj:ts uppdrag verkställda, i förenämnda skrivelse den 28 februari 1947 redovisade utredning rörande, bland annat, personalorganisationen för arbetsförmedlingen få behandlas. Såsom i det föregående antytts ha yttranden över utredningen avgivits av statskontoret och allmänna lönenämnden. Vad i utredningen och yttrandena anförts beträffande de olika personalkategorierna torde få redovisas i samma ordning som den i vilken dessa kategorier upptagits i det föregående.

Vad till en början angår länsarbetsdirektörerna har *arbetsmarknadskommissionen*, med åberopande av vad av kommissionen anförts i utlåtandet över de sakkunnigas betänkande, upptagit länsarbetsdirektörerna i följande lönegrader, nämligen i lönegraden C 5 direktörerna i Stockholms stad, Göteborgs och Bohus län samt Malmöhus län, i C 4 direktörerna i övriga län utom Gotlands län och i C 3 direktören i Gotlands län.

Statskontoret har förklarat sig vidhålla sin i utlåtandet över sakkunnigförslaget intagna ståndpunkt att tjänsterna böra på visst sätt differentieras på lönegraderna 30, 28, 26 och 24.

Allmänna lönenämnden har, efter erinran om vad lönenämnden anfört i utlåtande över arbetsförmedlingssakkunnigas betänkande, konstaterat, att kommissionens förslag innebär, att länsarbetsdirektörernas löneställning skulle differentieras på ett mindre antal lönegrader än vad de sakkunniga förordat. Med hänsyn till vad lönenämnden inhämtat rörande skälen härför, anser sig nämnden icke böra motsätta sig kommissionens förslag. Nämnden vill emellertid ifrågasätta, om icke befattningarna, med bibehållen karaktär av förordnandetjänster, i det nya avlöningssystemet böra uppföras på dyrortsgrupperad löneplan. — Två ledamöter av lönenämnden, Broström och Englund, ha uttalat *skiljaktig mening* och anslutit sig till det förslag, som framlagts av arbetsförmedlingstjänstemännens riksförbund (C 7 för Stockholm, Göteborg och Malmö, C 6 för övriga utom Visby, C 3 för Visby).

Inspektörstjänsterna för arbetsförmedlingsärenden, vilka tjänsternas innehavare jämväl skola vara ställföreträdare för länsarbetsdirektören, ha av *arbetsmarknadskommisionen* i enlighet med de sakkunnigas förslag upptagits i lönegraderna 24 och 22, dock med det undantaget att inspektörstjänsten vid arbetsnämnden i Stockholms stad upptagits i 26 lönegraden med hänsyn till arbetsuppgifternas art samt de större krav, vilka måste ställas på direktörens ställföreträdare i denna nämnd jämfört med andra nämnder. Inspektörstjänsterna vid tjänstemannaförmedlingen och expeditionen för partiellt arbetsföra vid huvudkontoret i Stockholm ha uppförts i 22 lönegraden i enlighet med de sakkunnigas förslag att nämnda lönegrad skall kunna användas jämväl för inspektörsbefattningar vid vissa specialförmedlingar och under hänvisning till de stora fordringar på, bland annat, utbildning och kunskaper, som måste ställas på angivna båda befattningshavare. Övriga inspektörstjänster ha av kommissionen uppförts i 21 lönegraden.

Statskontoret har vidhållit sin tidigare uttalade uppfattning, att inspektörerna icke böra differentieras på 21 och 22 lönegraderna. Förslaget att hänföra inspektörstjänsten vid nämnden i Stockholm till 26 lönegraden har ämbetsverket icke velat motsätta sig.

Allmänna lönenämnden har i nu förevarande utlåtande anfört följande.

Vad angår lönegradsplaceringen för inspektörstjänsterna för arbetsförmedlingsärenden, med vilka tjänster skulle vara förenade uppdraget att vara ställföreträdare för länsarbetsdirektören, anser sig lönenämnden numera icke böra framställa erinran mot att förevarande befattningar — fränsett vid de största länsarbetsnämnderna — uppföras i A 22. Lönenämnden har härvid beaktat, att befordran från de i 21 lönegraden uppförda inspektörsbefattningarna till inspektör i 22 lönegraden i regel icke torde komma att ske. Den förordade tjänstebenämningen förste inspektör för sistnämnda befattningar synes dock mindre lämplig. Däremot har nämnden icke blivit övertygad, att tillräcklig anledning föreligger för införande av inspektörstjänster i 22 lönegraden jämväl vid tjänstemannaförmedlingen och expeditionen för partiellt arbetsföra i Stockholm.

Ledamöterna Broström och Englund ha även när det gäller inspektörernas löneställning anslutit sig till arbetsförmedlingstjänstemännens riksförbunds förslag (inspektörer för arbetsförmedlingsärenden 26 respektive 24 lönegraden, inspektörer för socialhjälpsärenden och specialförmedling en lönegrad lägre).

Beträffande befattningarna såsom *avdelningskontorsföreståndare*, *förste assistenter* och *assistenter* har *arbetsmarknadskommisionen* upptagit dessa befattningar i de lönegrader, som förordats av arbetsförmedlingssakkunniga.

Statskontoret har med anledning härav erinrat om vad ämbetsverket i sitt utlåtande över sakkunnigförslaget anfört i fråga om kontorsföreståndartjänsterna och har förklarat sig vidhålla vad ämbetsverket därvid framhöll.

Allmänna lönenämnden, som tillstyrkt ett av arbetsmarknadskommisionen i förevarande skrivelse framlagt och i det följande öförmålt förslag

rörande viss löneställning för rekryteringspersonal, har under förutsättning att förslaget kommer att godkännas uttalat, att assistenttjänster icke lämpligen böra uppföras i 10 lönegraden, vilket lönenämnden ifrågasatt i sitt tidigare avgivna utlåtande över arbetsförmedlingssakkunnigas förslag. I övrigt har lönenämnden icke i detta sammanhang gjort något uttalande beträffande ifrågavarande personalkategorier.

Ledamoten Andersson har i särskilt yttrande hänvisat till de synpunkter, han anfört vid civilförvaltningens personalförbundsförhandlingar med arbetsmarknadskommissionen i samband med att denna utarbetade sitt förslag till personalorganisation m. m., och ledamöterna Broström och Englund ha även i fråga om denna del av lönenämndens utlåtande uttalat skiljaktig mening och uttalat sin anslutning till de förslag rörande löneställningsfrågor m. m., som framlagts av arbetsförmedlingstjänstemännens riksförbund (kontorsföreståndare i lönegrad 24, 23, 20, 17 respektive 14, förste assistent i lönegrad 20, annan assistent i lönegrad 17 respektive 14 samt konsulent för det kvinnliga arbetsmarknadsområdet i lönegrad 23).

I fråga om biträdespersonalen har *arbetsmarknadskommissionen* utgått från de sakkunnigas förslag. Beträffande lönegradsplaceringen för expeditionsvakter och lägre biträdespersonal har kommissionen helt följt de principer, som tillämpas eller äro avsedda att tillämpas för denna personal.

Statskontoret har i sitt utlåtande i denna del endast erinrat om vad ämbetsverket tidigare uttalat rörande behovet av kansliskrivare. *Allmänna lönenämnden* har lämnat kommissionens ifrågavarande förslag utan erinran. Av nämndens ledamöter ha Andersson, Broström och Englund anmält *avvikande mening* och åberopat av arbetsförmedlingstjänstemännens riksförbund i yttrande över sakkunnigförslaget anförda synpunkter (uppdelning av kansliskrivartjänsten, högre löneställning för expeditionsvakter och telefonister).

De deltidсанställdas löneförmåner m. m. ha av *arbetsmarknadskommissionen* i detta sammanhang upptagits till mera ingående behandling. Härvid har kommissionen anfört följande.

Den deltidсанställda personalen vid arbetsförmedlingskontoren utgöres dels av föreståndare vid expeditioner (deltidskontor), dels av biträden vid vissa heltidskontor, där arbetet är av den omfattning, att föreståndaren behöver biträdeshjälp, men det dock icke ansetts erforderligt att inrätta befattning för heltidstjänstgörande assistent. Det må i sammanhanget uppmärksammas, att med biträdeshjälp här icke avses skrivhjälp utan hjälp med förmedlingsarbetet. I lönetekniskt hänseende ha deltidstjänsterna ansetts såsom arvodstjänster. Med hänsyn till att dessa befattningar i många fall bli sluttjänster, och att det kan anses skäligt, att befattningshavare, som under längre tid innehafit sådan anställning, beredes möjlighet att erhålla ålderstillägg och pension, har redan tidigare fråga varit uppe att bereda dessa befattningshavare anställning som deltidсанställda extra ordinarie tjänstemän. De restriktiva bestämmelser, som ännu gälla i fråga om anställande av extra ordinarie tjänstemän med deltidstjänstgöring, ha emellertid icke medgivit införandet av sådan anställning. Genomföres däremot 1944 års deltidsutrednings förslag, förfalla hindren, och

enligt kommissionens mening böra i så fall ifrågavarande befattningar ombildas från arvodestjänster till extra ordinarie deltidstjänster.

Deltidstjänsterna indelas för närvarande i tre arvodesklasser. Arvodesbeloppet voro ursprungligen så beräknade, att de motsvarade respektive $\frac{1}{2}$, $\frac{2}{3}$ och $\frac{5}{6}$ av begynnelönen i lönegrad Eo 5, som vid den tidpunkt, då denna klassindelning genomfördes (1941), var den lägsta lönegraden för heltidsanställd arbetsförmedlingspersonal. Expeditionstiden vid deltidskontoren var då respektive 3, 4 och 5 timmar per dag, mot normalt 6 timmar för heltidskontoren. I syfte att anpassa den deltidsanställda personalens löneställning efter den sedermera genomförda lönegradsuppflyttningen för heltidstjänsterna ha de ifrågavarande expeditionstiderna sedermera ändrats till respektive 2, 3 och 4 timmar. Samtidigt uppflyttades ett flertal av dessa tjänster i högre arvodesklass, varigenom tjänstgöringstiden för berörda befattningshavare blev oförändrad, medan avlöningen höjdes. I den lägsta arvodesklassen kvarstå sålunda för närvarande endast ett fåtal tjänster, och kommissionen förutsätter, såsom i annat sammanhang anförts, att denna klass nu skall helt försvinna.

Enligt kommissionens förslag skola de deltidsanställda föreståndarna sålunda endast indelas i två klasser, med en tjänstgöringstid motsvarande hälften respektive $\frac{2}{3}$ av den för heltidsanställda tjänstemän fastställda eller 21 respektive 28 timmar per vecka. Expeditionstiden vid deltidskontoren (expeditionerna) förutsättes bli 3 respektive 4 timmar per dag. De deltidsanställda biträdena torde generellt få halvtidstjänstgöring.

Om ifrågavarande befattningshavare erhålla ställning som deltidsanställda extra ordinarie tjänstemän, böra föreståndartjänsterna i likhet med motsvarande tjänster vid de mindre heltidskontoren beredas löneförmåner med utgångspunkt från 12 lönegraden. För biträdestjänsterna torde man böra räkna med något lägre lönegradsplacering. Då avlöningen i nuvarande arvodesklass II närmast motsvarar den avlöning, som skulle utgå till halvtidsanställd tjänsteman i lönegrad Eo 10, synes denna lönegrad normalt böra tillämpas för de halvtidsanställda biträdena.

Då en anpassning av den deltidsanställda personalens avlöning efter de löner, som komma att utgå till arbetsförmedlingens heltidsanställda befattningshavare, torde vara påkallad även i det fall, att deltidstjänstutredningens förslag ej blir föremål för beslut vid detta års riksdag, förutsätter kommissionen, att den nu tillämpade arvodesplanen ändock bör omarbetas så, att arvodesbeloppet komma att motsvara hälften respektive $\frac{2}{3}$ av de lönebelopp, som komma att utgå till befattningshavare i lönegraderna Eo 10 och Eo 12.

Statskontoret har erinrat, att redan enligt gällande bestämmelser möjligheter förefinnas att inrätta halvtidstjänster på extra ordinarie stat. Vad angår de deltidsanställda biträdena vid vissa heltidskontor saknas, framhåller statskontoret, upplysning om arbetsuppgifter och kompetensfordringar, varför förslaget beträffande dem undandraget sig statskontorets bedömande. Såväl spörsmålet om ifrågavarande biträden böra beredas extra ordinarie anställning som frågan om lämplig löneställning torde därför, uttalar ämbetsverket, böra närmare uppmärksammas.

Slutligen har *arbetsmarknadskommissionen* i förevarande utredning återkommit till frågan om ersättningarna till arbetsförmedlingsombuden. Härvid har kommissionen anfört i huvudsak följande.

Såsom i sakkunnigbetänkandet uppgivits fördelas Ortsombuden på åtta arvodesklasser, och ersättningarna till dessa utgå för närvarande — sedan den 1 juli 1946 — enligt följande grunder. För varje klass är fastställt visst grundarvode, som i lägsta klassen utgör 240 kronor för år, och för varje klass ökas med 120 kronor, d. v. s. i 8 klassen utgör 1 080 kronor. Å grundarvode utgår därjämte rörligt tillägg och kristillägg enligt samma grunder som för statens befattningshavare i allmänhet, d. v. s. för närvarande efter 31 procent. Vidare utgår provisoriskt arvodestillägg med 60 kronor i lägsta arvodesklassen och med ett med 20 kronor för varje arvodesklass ökat belopp, innebärande att det provisoriska arvodestillägget utgör 200 kronor i högsta arvodesklassen. Slutligen utgår också till de ombud, som tillhandahålla lokal, bidrag till kostnaden härför med lägst 60 kronor och högst 200 kronor för år; lägsta beloppet tillkommer ombud i lägsta arvodesklassen och högsta beloppet ombud i högsta arvodesklassen. Tillsammans äger alltså ombud i lägsta klassen uppbära ersättning med 434 kronor 40 öre för år, om han tillhandahåller lokal, och i annat fall 374 kronor 40 öre. I högsta arvodesklassen utgöra motsvarande belopp 1 814 kronor 80 öre respektive 1 614 kronor 80 öre.

Vid den översyn av arvodesbeloppen, som kommissionen förutsatt skall komma till stånd, bör, framhåller kommissionen, eftersträvas att förenkla ersättningsgrunderna. Kommissionen har vidhållit sin uppfattning, att det centrala arbetsmarknadsorganet bör få fastställa ersättningsbeloppen efter förhandlingar med vederbörliga personalorganisationer.

Föredraganden.

Med hänsyn till vikten av att arbetsförmedlingen äger tillgång till en för sina betydelsefulla uppgifter väl skickad personal är det nödvändigt, att löneställningen för olika personalkategorier blir tillfredsställande. Det av de sakkunniga framlagda förslaget till tjänsteförteckning för arbetsförmedlingens personal synes mig ur angivna synpunkter vara i stort sett väl avvägt. Jag delar den av landsorganisationen uttalade uppfattningen, att lönerna icke böra sättas lägre än enligt de sakkunnigas förslag, enär detta skulle minska möjligheterna att förvärva och behålla den för arbetsförmedlingsarbetet lämpligaste personalen. Vissa ändringar synas mig dock av särskilda skäl vara påkallade i de sakkunnigas förslag.

Vad först angår löneställningen för länsarbetsdirektörerna — vilken benämning liksom hittills torde böra användas för samtliga direktörer utom direktören vid arbetsnämnden i Stockholm — ha de sakkunniga föreslagit, att befattningarna i fråga skola placeras i lönegraderna C 5, C 4, C 3 och C 2. I yttrandena ha mot de sakkunnigas förslag framställts i huvudsak två erinringar, innebärande att den föreslagna differentieringen av direktörlönerna bör begränsas från fyra till tre grupper och att lönerna böra utgå icke enligt C-löneplanen utan enligt dyrortsgrupperad löneplan. De skäl som anförts för ett frångående av sakkunniga förslaget i dessa delar finner jag beaktansvärda. Principiella överväganden skulle rentav kunna tala för att differentieringen begränsades till att avse endast två lönegrader, nämligen en för direktörerna i Stockholms stad, Göteborgs och Bohus län samt

Malmöhus län och en för länsarbetsdirektörerna i samtliga övriga län, alltså även Gotlands län. Enär emellertid länsarbetsdirektörsbefattningen i sistnämnda län måste anses vara avsevärt mindre betungande för sin innehavare än motsvarande befattningar i andra län — antalet befattningshavare vid arbetsförmedlingens huvudkontor i Gotlands län är mindre än i något annat län och ännu finnes icke något egentligt avdelningskontor i länet utan endast en expedition och ett antal ombud — finner jag skäligt att länsarbetsdirektörsbefattningen i Gotlands län åtminstone tills vidare hänföres till lägre lönegrad än befattningarna i övriga län. Jag förordar sålunda, att länsarbetsdirektörsbefattningarna hänföras till tre olika lönegrader, nämligen befattningarna i Stockholms stad, Göteborgs och Bohus län samt Malmöhus län till en högsta lönegrad, befattningarna i övriga län utom Gotlands till en annan och lägre lönegrad samt befattningen i Gotlands län till en ännu lägre lönegrad. Vidkommande frågan till vilken löneplan länsarbetsdirektörerna böra hänföras — den icke dyrortsgrupperade löneplanen C eller dyrortsgrupperad löneplan — finner jag i likhet med socialstyrelsen, statskontoret och lönenämnden övertvägande skäl tala för att befattningarna hänföras till dyrortsgrupperad löneplan. Jag delar härvid icke statskontorets uppfattning att skäl skulle vara för handen att tills vidare inrätta allenast extra ordinarie befattningar för länsarbetsdirektörerna. Befattningarna böra icke heller, såsom ifrågasatts i vissa yttranden, ges karaktär av förordnadtjänster, utan de böra vara ordinarie fullmaktstjänster. Det må i detta sammanhang särskilt framhållas, att möjligheterna att vid behov förflytta länsarbetsdirektör från ett län till ett annat vid en sådan lösning icke bli mindre än de skulle bli vid ett genomförande av de sakkunnigas förslag utan tvärtom större. Enligt föreskrift i 3 § civila avlöningsreglementet är nämligen annan ordinarie tjänsteman än domare pliktig bland annat att låta förflytta sig till annan stationeringsort eller annan befattning vid det verk han tillhör. Vad sålunda stadgas äger dock icke tillämpning å innehavare av befattning tillhörande löneplan C.

Vad därefter gäller de lönegrader, till vilka befattningarna böra hänföras, finner jag lämpligt, att länsarbetsdirektörerna hänföras till de lönegrader i A-löneplanen, som närmast motsvara de av arbetsmarknadskommissionen föreslagna och av allmänna lönenämnden i dess senast avgivna utlåtande godtagna lönegraderna i C-löneplanen. Jag föreslår alltså inplacering i lönegraden A 30 för arbetsnämnsdirektören i Stockholms stad ävensom länsarbetsdirektörerna i Göteborgs och Bohus län samt Malmöhus län, i lönegraden A 28 för länsarbetsdirektörerna i övriga län utom Gotlands län och i lönegraden A 26 för länsarbetsdirektören i Gotlands län.

Vad angår löneställningen för inspektörer av olika grader ha de sakkunniga föreslagit, att vid envar av nämnderna i Stockholms stad, Göteborgs och Bohus län samt Malmöhus län skall inrättas en befattning som förste inspektör i 24 lönegraden. Förste inspektören skall vara ställföreträdare för nämndens direktör. Arbetsmarknadskommissionen har föreslagit, att förste inspektören i Stockholms stad skall hänföras till 26 lönegraden med

hänsyn till de särskilt stora krav, som måste ställas på denna befattningshavare. Kommissionens förslag har lämnats utan erinran av såväl statskontoret som allmänna lönenämnden. De sakkunnigas förslag om inrättande vid nämnderna i Göteborgs och Bohus län samt Malmöhus län av två förste inspektörsbefattningar i 24 lönegraden har godtagits av såväl arbetsmarknadskommissionen som statskontoret och allmänna lönenämnden. Jag har för min del intet att erinra mot arbetsmarknadskommissionens förslag i vad det avser nu ifrågavarande tjänster. Jag tillstyrker sålunda inrättande av en förste inspektörsbefattning i lönegrad 26 vid arbetsnämnden i Stockholm samt en förste inspektörsbefattning i lönegrad 24 vid envar av länsarbetsnämnderna i Göteborgs och Bohus län samt Malmöhus län.

De sakkunniga ha vidare föreslagit inrättande av befattningar som inspektör i lönegrad 22, vilka befattningar skola kunna användas dels för inspektörer för arbetsförmedlingsärenden och dels för inspektörer vid vissa specialförmedlingar. Arbetsmarknadskommissionens förslag innebär, att i 22 lönegraden skall placeras en inspektör för arbetsförmedlingsärenden vid samtliga nämnder med undantag av nämnderna i Stockholms stad, Göteborgs och Bohus län samt Malmöhus län. Ifrågavarande inspektörer fungera som ställföreträdare för nämndernas direktörer. Däremot skall placering i 22 lönegraden icke tillkomma arbetsförmedlingsinspektörer, vilka icke ha uppdrag att vara ställföreträdare för direktören. Vidare har kommissionen föreslagit, att två inspektörer vid huvudkontoret i Stockholm, vilka äro föreståndare för tjänstemannaförmedlingen respektive expeditionen för partiellt arbetsföra, skola placeras i 22 lönegraden. Statskontoret har avstyrkt inrättande av befattningar i 22 lönegraden medan allmänna lönenämnden tillstyrkt inrättande av dylika befattningar för arbetsförmedlingsinspektörer, vilka äro ställföreträdare för länsarbetsdirektör, men avstyrkt inrättande av tjänster av ifrågavarande slag för befattningshavare vid specialförmedlingarna. Jag är för min del beredd att tillstyrka placering i 22 lönegraden av de av kommissionen föreslagna befattningarna, då jag anser dessa intaga en särskilt ställning i förhållande till övriga inspektörsbefattningar. Vad särskilt angår de båda inspektörerna vid huvudkontoret i Stockholm, som äro föreståndare för tjänstemannaförmedlingen respektive expeditionen för partiellt arbetsföra, vill jag framhålla, att speciella kvalifikationer erfordras av befattningshavarna i fråga, enär expeditionerna i viss mån äro rikscentraler var på sitt område.

Arbetsmarknadskommissionens förslag, att även inspektörerna i 22 lönegraden skola benämnas förste inspektörer kan jag icke biträda.

För övriga inspektörer ha de sakkunniga föreslagit inrättande av befattningar som inspektör i lönegrad 21. Häremot finnes från min sida intet att erinra.

Av vad jag sålunda uttalat framgår, att jag icke kan tillstyrka arbetsförmedlingstjänstemännens riksförbunds förslag rörande lönegradsplacering för inspektörer.

De sakkunniga ha föreslagit, att kontorsföreståndare vid avdel-

ningskontor skola placeras i lönegraderna 22, 21, 18, 15 och 12, förste assistenter i lönegraden 18 och assistenter i lönegraderna 15 och 12. Från personalorganisationernas sida ha framställts yrkanden om högre löneställning för befattningarna. I vad förslaget avser lönegradsplaceringen har detsamma i de avgivna yttrandena i övrigt lämnats utan annan erinran än att statskontoret, liksom beträffande inspektörstjänsterna, avstyrkt inrättande av befattningar i 22 lönegraden. Jag finner mig böra tillstyrka de sakkunnigas ifrågavarande förslag. Jag delar sålunda icke heller beträffande förevarande befattningar statskontorets betänkligheter mot inrättande av tjänster både i 22 och 21 lönegraderna. Med hänsyn till att kontorsföreståndare äro chefer för sina avdelningskontor, finner jag vidare icke statskontorets förslag att benämningen assistent skall användas för befattningarna i fråga lämpligt. Däremot delar jag ämbetsverkets uppfattning, att kontorsföreståndare bör uppföras i tjänsteförteckningen utan angivande av klassbeteckning. Vad i vissa yttranden anförts rörande löneställningen för de förste assistenter, vilka skola vara konsulenter för det kvinnliga arbetsmarknadsområdet, ger mig icke för närvarande anledning till särskilt uttalande, liksom icke heller vad som yttrats om löneställningen för de förste assistenter inom vissa länsarbetsnämnders kanslier, vilka skola handlägga administrativa ärenden. Därest utvecklingen sedermera skulle giva vid handen, att dessa befattningshavares löneställning bör bliva föremål för nytt överbäggande, förutsätter jag, att frågan kommer att upptagas till behandling av arbetsmarknadsstyrelsen.

Vad angår löneställningen för biträdespersonalen ha de sakkunniga föreslagit, att tjänsterna skola helt anslutas till gällande tjänsteförteckningar för civilförvaltningen. De sakkunniga ha sålunda föreslagit inrättande av en befattning som kansliskrivare i lönegrad 11 vid varje nämnd. I övrigt upptar de sakkunnigas förslag befattningar som kanslibiträde och förste expeditionsvakt i lönegrad 7, som expeditionsvakt i lönegraderna 6 och 5 samt som kontorsbiträde i lönegrad 4. Arbetsmarknadskommissionen har vid framläggande av sitt förslag till personalorganisation iakttagit vad de sakkunniga förordat. Förslaget är sålunda uppgjort med tillämpning av de regler för lönegradsplacering, som gälla inom andra områden av statsförvaltningen. Jag kan därför biträda förslaget, dock med undantag för att jag icke för närvarande anser mig böra förorda inrättandet av kansliskrivarbefattningar. Skälen härför äro dels att utredning för närvarande pågår inom finansdepartementet rörande anställningsförhållandena för viss biträdespersonal dels ock att arbetsförmedlingstjänstemännens riksförbunds uttalande rörande arbetsuppgifternas art och omfattning för de avsedda kansliskrivarna synes mig göra det angeläget, att frågan om ifrågavarande befattningars inrättande blir föremål för ytterligare överbäggande. Till dess ställning kunnat tagas till dessa spörsmål, synas mig de föreslagna kansliskrivarbefattningarna alltså böra utgå ur förslaget till tjänsteförteckning och de för dem avsedda göromålen i stället åläggas extra befattningshavare.

Jag har icke något att erinra emot att det centrala arbetsmarknadsorganet

fastställer löneförmånerna för deltidсанställd personal enligt i huvudsak de grunder, som angivits av arbetsmarknadscommissionen. Jag anser emellertid, att förmånerna böra fastställas att utgå i form av arvoden till dess ställning tagits till frågan om förmåner av skilda slag för deltidсанställd personal överhuvud taget i statsförvaltningen.

Liksom hittills bör det centrala arbetsmarknadsorganet äga fastställa storleken av de ersättningar, som skola tillkomma arbetsförmedlingsombud av olika slag.

Personalens rekrytering, utbildning och befordringsgång m. m.

Arbetsförmedlingssakkunniga.

De sakkunniga ha behandlat frågan huruvida några formella *kompetenskrav* böra uppställas för arbetsnämndernas och arbetsförmedlingarnas personal. Härom ha de sakkunniga anfört följande.

De sakkunniga finna icke lämpligt att uppställa några formella krav. Arbetsförmedlingsarbetet är av sådan natur, att formell kompetens i och för sig icke kan sägas vara avgörande för hur arbetsförmedlingstjänstemannen kommer att lyckas i sitt arbete. De sakkunniga önska starkt betona, att vad som garanterar en duktig arbetsförmedlare är lika mycket egenskaperna som kunskaperna. Den mellanställning arbetsförmedlingstjänstemannen i viss mån intager mellan arbetsmarknadens parter ställer stora krav på de rent personliga egenskaperna hos honom. Vad man främst har att taga hänsyn till synes sålunda vara den allmänna lämpligheten hos individen, utifrån vilken man har att bedöma hans möjligheter att bli en god arbetsförmedlare.

Häremot kunna anföras de olägenheter, som äro förknippade med avsaknaden av bestämda kompetenskrav. Ett system, där sådana saknas, kan leda till godtycke vid tjänstetillsättningar, allra helst som frågan om den personliga lämpligheten av naturliga skäl bedömes mer eller mindre subjektivt. Mera objektiva faktorer äro naturligtvis examensmeriter, antal tjänstår etc. De sakkunniga föredraga emellertid de eventuella olägenheter, som kunna uppstå på grund av icke fastställda kompetenskrav, framför åtgärden att föreslå införandet av formell kompetens och därigenom binda rekryteringen av arbetsförmedlingstjänstemän till en relativt snäv krets.

Om de sakkunniga sålunda starkt framhäva betydelsen av de personliga egenskaperna hos arbetsförmedlingstjänstemannen, innebär detta intet ringaktande av vid olika utbildningsanstalter förvärvade teoretiska meriter. Den allra bästa arbetsförmedlaren torde bli den, som i sig förenar god allmän lämplighet med gedigna kunskaper, såväl praktiska kunskaper om arbetslivet som vissa teoretiska kunskaper. Betydelsen av fackkunskaper bör här understrykas. Arbetsförmedlingen har under de senaste åren i större grad än förut prövat utvägen att till sig knyta personer med fackkunskaper, vilka samtidigt haft goda kontakter med arbetsmarknadens parter. Resultatet synes ha blivit mycket gott. Beträffande de teoretiska kunskaperna synes det lämpligast, att dessa förvärfvas före anställningen inom arbetsförmedlingen. De fordringar, som ställas för examen vid socialinstitutet, synas vara det kunskapsmätt, som bör eftersträvas, men de sakkunniga anse sig dock ej böra föreslå examen vid socialinstitut som villkor för erhållande av

arbetsförmedlingstjänst. För tjänstemän, som före tillträdet av arbetsförmedlingstjänst icke förvärvat nödiga teoretiska kunskaper, synes en kompletterande utbildning böra anordnas. Denna synes lämpligen kunna samordnas med den fortbildning av personalen, som de sakkunniga rekommendera.

I anslutning till vad de sakkunniga sålunda anfört ha de betonat vikten av att *utbildningen* av personalen inom verket ägnas särskild uppmärksamhet. I de sakkunnigas betänkande angående den offentliga arbetsförmedlingen under krigsåren (s. 206), vartill torde få hänvisas, har redogjorts för de åtgärder härutinnan, som hittills vidtagits. De sakkunniga anse det nödvändigt, att arbetet fortsättes på den inslagna vägen och betona starkt angelägenheten av att det ytterligare utbygges och fördjupas. Det borde ankomma på den centrala arbetsmarknadsmyndigheten att draga upp riktlinjerna härför och ägna personalutbildningen ett speciellt intresse.

De sakkunniga ha framhållit, att då inga formella kompetenskrav skulle fastställas, *rekryteringen* av personal till arbetsnämnder och arbetsförmedlingar måste ägnas den allra största omsorg. Härom och rörande *befordringsgången* för personal ha de sakkunniga uttalat följande.

Närmast åvilar rekryteringen den lokala arbetsmarknadsmyndigheten, men från den centrala arbetsmarknadsmyndighetens sida måste kontroll häröver utövas. Lämpligast synes vara att låta aspiranten genomgå en provotid, under vilken han får tillfälle visa, om han har den grundläggande allmänna lämplighet, som bör vara ett oeftergivligt krav för fortsatt anställning. Praktiskt kan det ordnas så, att aspiranten anställs tillfälligt av lokalmyndigheten med ett inom ramen av tillgängliga medel efter direktiv från centralmyndigheten fastställt arvode. Den tillfälliga anställningstiden, som samtidigt är provotid, bör begränsas och helst ej överstiga 6 månader, då vederbörande, om han är lämplig för fortsatt anställning, bör förordnas till extra tjänsteman. Efter ännu någon tid, förslagsvis 1 år, bör han kunna få ställning som eo-tjänsteman, och sedermera i vederbörlig ordning även bli ordinarie befattningshavare. Detta synes böra vara den normala befordringsgången.

I samband härmed vilja de sakkunniga betona, att de anse en i mesta möjliga mån fri över- och befordringsgång mellan länsarbetsnämndens och arbetsförmedlingens olika verksamheter, sålunda mellan arbetsförmedlingen och kansliet och mellan olika fackexpeditioner och specialförmedlingar inom arbetsförmedlingen, vara en stor fördel. Skapandet av »exklusiva» personal-kategorier inom verksamheten bör så vitt möjligt undvikas. Alla böra från början ha chans till befordran till vilken tjänst som helst inom verksamhetsområdet allt efter visad duglighet och fallenhet. Detta utgör förutsättning för att ernå den smidighet och elasticitet i organisationen, som är nödvändig med hänsyn till växlingarna i personalbehovet under olika arbetsmarknads-lägen.

En sådan ordning får givetvis icke utesluta möjligheten att även till vissa högre befattningar inom organisationen direkt kunna rekrytera personer, som icke tidigare varit knutna till arbetsförmedlingen men som på grund av olika orsaker (t. ex. viss teoretisk eller praktisk utbildning) synas väl lämpade för ifrågavarande befattningar. Detta synes bl. a. gälla ungdomsförmedlingen. På grund av denna förmedlingsgrens speciella arbetsuppgifter med bl. a. yrkesvägledning i högre skolor synes det vara behövt att dit kunna knyta personer, som även genom teoretisk utbildning förskaffat sig nödiga kvalifikationer.

Beträffande *befogenheten att tillsätta tjänsterna* ha de sakkunniga gjort följande uttalande.

För närvarande gäller, att alla tjänster med undantag av länsarbetsdirektörernas tillsätts av respektive länsarbetsnämnder med iakttagande av vad arbetsmarknadskommissionen därutinnan föreskrivit. Länsarbetsdirektörstjänsterna tillsätts av arbetsmarknadskommissionen. I de sakkunnigas betänkande del I har närmare redgjorts för det praktiska förfaringssättet vid tillsättningen (s. 180).

Med hänsyn till att arbetsnämnden utgör en av Kungl. Maj:t tillsatt nämnd, vilken besitter särskild sakkunskap angående arbetsmarknadens förhållanden, synes det lämpligt, att alla tjänster i varje fall till och med 15 lönegraden tillsätts direkt av arbetsnämnderna enligt generella direktiv av det centrala arbetsmarknadsorganet. Under dettas prövning skulle tillsättning i det speciella fallet komma endast besvärsvägen. Tjänsterna över 15 till och med 22 lönegraderna synas böra tillsättas av det centrala arbetsmarknadsorganet, under det att tjänsterna över 22 lönegraden samt arbetsnämnds- direktörstjänsterna föreslås tillsättas av Kungl. Maj:t.

Yttrandena.

De sakkunnigas förslag att några formella kompetenskrav icke skola uppställas för arbetsförmedlingens personal har tillstyrkts av *arbetsmarknadskommissionen*, *svenska arbetsgivareföreningen* och *Sveriges industriförbund*. Även *socialstyrelsen* har tillstyrkt förslaget och anført, att institutioner med behov av arbetskraft med så skiftande kvalifikationer som arbetsförmedlingsorganen icke böra begränsa anställningsmöjligheterna till endast vissa kategorier med hänsyn till formell och teoretisk kompetens. Den allmänna personliga lämpligheten för förmedlingsarbetet vore av så avgörande betydelse, att en dylik begränsning icke skulle vara rationell. *Civilförvaltningens personalförbund* har uttalat, att det skulle vara synnerligen olyckligt, om formella kompetenskrav uppställdes. Skulle dylika krav tidigare ha uppställts, skulle det ha inneburit, att arbetsförmedlingen nu skulle ha saknat ett stort antal av sina dugligaste tjänstemän.

En annan uppfattning angående kompetenskraven har uttalats av *länsstyrelsen i Malmöhus län*, vilken framhåller, att det principiella ståndpunkts-tagandet till denna fråga är av betydande vikt icke blott på arbetsförmedlingens område utan även för den offentliga förvaltningen i dess helhet. Länsstyrelsen fortsätter härefter.

Frågan har av de sakkunniga lösts på ett radikalt sätt men till synes på bekostnad av värden, från vilka icke kan bortses. Såsom de sakkunniga själva framhållit, måste frågan om den personliga lämpligheten bedömas mer eller mindre subjektivt, och garantierna mot godtycke vid tjänstetillsättningar torde a priori icke kunna bedömas vara gynnsammare inom arbetsförmedlingen än inom andra grenar av offentlig verksamhet. En fri och obunden rekryterings- och befordringspolitik kan sålunda medföra väsentliga olägenheter även för befattningshavarna själva, enär dessa uppenbarligen icke skulle kunna räkna med den trygghet och säkerhet, som ligger i en någorlunda normal och förutsebar befordringsgång. Möjligheten för varje befattningshavare, även den till tjänsteställningen ringaste, att utan annan hävstång än egna dugligheten mer eller mindre snabbt avancera till chefsposter kan visserligen

vara av värde ur rekryteringssynpunkt, men fråga är dock, om fördelarna med systemet kunna uppväga de påtagliga nackdelarna.

Utbildningsfrågan har berörts i vissa yttranden. *Socialstyrelsen* har sålunda härom anfört bland annat följande.

Behovet av lämplig utbildning framträder särskilt starkt, då enhetliga kompetensvillkor icke ansetts böra uppställas. Erfarenhetsmässigt medför avsaknaden av fasta rekryteringsnormer en rätt betydande ojämnheter beträffande tjänstemännens kvalitet och allmänna standard. Detta kan medföra olägenheter bl. a. vid behandlingen av de ofta ömtåliga arbetsvägransfallen, där en fullt enhetlig praxis ej föreligger.

Styrelsen ifrågasätter, om icke den centrala arbetsmarknadsmyndigheten borde anordna utbildningskurser för sina tjänstemän av samma karaktär som de kurser, som nu förekomma inom kommunikationsverken och tullen, givetvis med de modifikationer, som äro påkallade av förhållandena på detta särskilda område. Instruktionskonferenser och fortbildningskurser böra även framdeles ingå såsom ett led i den fortgående utbildningsverksamheten för den tjänstgörande personalen.

Enligt styrelsens erfarenhet är det särskilt betydelsefullt, att de fackmän från olika yrken, som erhålla anställning inom arbetsförmedlingen för förmedling av speciell natur, erhålla en mera allsidig utbildning i förmedlingsverksamheten och få överblick över arbetsmarknaden och dess förhållanden i stort.

Svenska arbetsgivareföreningen och *Sveriges industriförbund* samt *landsorganisationen* ha likaledes framhållit vikten av att utbildningen ägnas särskild uppmärksamhet. Landsorganisationen har i anslutning härtill uttalat, att organisationen icke sällan genom sina medlemmar kommit i kontakt med missförhållanden, som borde kunna förebyggas genom en utbildning, vilken ger de inom förmedlingen anställda en riktigare syn på sin uppgift som den förmedlingssökande allmänhetens tjänare.

Rörande befogenheten att tillsätta tjänsterna har arbetsmarknadskommissionen anfört, att befattningarna som förste inspektör och som inspektör i 22 lönegraden av praktiska skäl böra få tillsättas av chefsmyndigheten såsom nu sker med motsvarande befattningar inom andra verk med lokalförvaltning. Skulle likväl av principiella skäl tjänsterna i 24 lönegraden anses böra tillsättas av Kungl. Maj:t, borde Kungl. Maj:t jämväl tillsätta tjänsterna i 22 lönegraden. Frågan om sättet för lägre befattningars tillsättande har syntts kommissionen böra bli föremål för slutligt ställningstagande i samband med att Kungl. Maj:t utfärdar instruktioner för det centrala arbetsmarknadsorganet och länsarbetsnämnderna.

Socialstyrelsen har ifrågasatt, om icke alla tjänster över 11 lönegraden böra tillsättas av chefsmyndigheten.

Arbetsförmedlingstjänstemännens riksförbund har uttalat, att det under alla omständigheter borde vara tillfyllest, om tjänster över 23 lönegraden tillsättas av Kungl. Maj:t. Frågan om övriga tjänster skola tillsättas av det centrala arbetsmarknadsorganet eller av länsarbetsnämnderna borde bli föremål för ytterligare utredning. Förbundet har i detta sammanhang erinrat, att förbundet tidigare framfört betänkligheter mot den omläggning av tillsättnings-

förfarandet, som genomförts från och med den 1 juli 1946 och som innebär, att länsarbetsnämnderna givits befogenhet att tillsätta tjänster upp till och med 15 lönegraden utan att arbetsmarknadskommissionen dessförinnan granskat ansökningshandlingarna. Förbundet hade icke anledning frånga sina då hävdade synpunkter och framförda betänkligheter.

Kommunalfullmäktige i Malungs kommun ha uttalat som ett önskemål, att de kommunala myndigheterna få tillfälle att avgiva yttrande vid tjänsteställningarna.

Arbetsmarknadskommissionens utredning jämte häröver avgivna yttranden.

I sin förenämnda skrivelse med utredning och förslag rörande personalorganisation m. m. för arbetsförmedlingen efter ett förstatligande har *arbetsmarknadskommissionen* anfört följande rörande personalens rekrytering och utbildning.

Några bestämda kompetensfordringar avses icke skola uppställas för vinande av första anställning inom arbetsförmedlingens verksamhetsområde. Med hänsyn härtill och även av andra skäl måste nyanställd personal beredas tillfälle att genom utbildning och praktisk tjänstgöring inom olika verksamhetsområden förvärva för arbetsförmedlingsarbetets rätta fullgörande erforderliga kunskaper.

Då det är önskvärt, att befattningarna hos arbetsförmedlingen i regel kryteras med personer, som ha erfarenhet och praktik från arbetslivet, måste samtidigt eftersträvas en sådan utbildnings- och befördringsgång, att vederbörande kunna bedöma sina möjligheter att inom viss tid vinna något så när säker anställning inom arbetsförmedlingen. På grund härav böra personer, som nyanställas inom förmedlingen, äga räkna med att inom viss bestämd tid nå extra ordinarie anställning. En i viss mån s. k. normerad befördringsgång bör alltså införas.

Med beaktande av angivna omständigheter avses, därest Kungl. Maj:t icke har något att däremot erinra, från och med budgetåret 1947/48 följande utbildnings- och befördringsgång skola tillämpas för personal, som nyanställs.

Vid nyanställning inom arbetsförmedlingen i syfte att vinna framtida anställning i assistentbefattning skall sex månaders provtjänstgöring vara obligatorisk. Under tiden för denna provtjänstgöring, som bör fullgöras vid huvudkontor eller undantagsvis vid större avdelningskontor, skall den provtjänstgörande innehava anställning såsom extra befattningshavare med arvode, och detta arvode motsvara lön i högst lönegraden Ex 10 (undantagsvis Ex 12) och lägst lönegraden Ex 8; lönegraden skall bestämmas av det centrala arbetsmarknadsorganet i det enskilda fallet med hänsyn tagen till vederbörandes tidigare anställning respektive till i förekommande fall vederbörandes föregående utbildning. Under provtjänstgöringstiden skall en särskild korrespondenskurs rörande arbetsförmedlingsverksamheten genomgås under ledning av viss tjänsteman hos länsarbetsnämnden. Den som vid utgången av sexmånadersperioden av länsarbetsnämnden förklaras lämplig för fortsatt anställning inom arbetsförmedlingen, antages till aspirant och får då lön och övriga förmåner enligt samma lönegrad som under provtjänstgöringstiden. Under aspiranttiden, som skall ha en varaktighet av 18 månader, skall aspiranten dels fullgöra tjänstgöring under en tid av tre månader hos annan länsarbetsnämnd än den, inom vars verksamhetsområde han full-

gjort provtjänstgöring under de första sex månaderna av anställningstiden, dels ock genomgå en centralt anordnad assistentkurs, förlagd till Stockholm, av tre månaders varaktighet, samt under återstående tolv månader av aspiranttiden fullgöra praktisk tjänstgöring inom egen länsarbetsnämnds verksamhetsområde och enligt nämndens bestämmande. Under tiden för kursen i Stockholm utgår lön efter Stockholms dyrort och vederbörande åtnjuter rese- och traktamentsersättning för resa till och från kursen men däremot icke traktamentsersättning under uppehållet i Stockholm. Efter genomgången kurs med godkända betyg och sedan 18 månaders anställning såsom aspirant innehafts samt vederbörande förklarats lämplig för assistentanställning, för klaras aspiranten behörig att söka och vinna anställning såsom assistent vid offentlig arbetsförmedling. För aspirant, som avser vinna anställning såsom assistent vid ungdomsförmedling med yrkesrådgivning eller vid arbetsberedningsavdelning skall dock — utan förlängning av aspiranttiden — tillkomma ytterligare en kortare utbildningskurs, som avser att bibringa aspiranten de särskilda kunskaper, som fordras på det speciella arbetsförmedlingsområdet. Sedan vederbörande blivit behörigförklarad, äger han söka och erhålla assistentbefattning i 12 och högre lönegrad (avsikten är dock att senare införa ytterligare utbildning för dem, som avse vinna anställning såsom förste assistenter och arbetsförmedlingsinspektörer). Den som icke vinner sådan anställning i samband med behörighet därtill, skall förordnas till extra ordinarie befattningshavare i 10 lönegraden. Efter två års sammanlagd anställning, dock med den jämkningen att förordnandet skall gälla från och med kvartalsskiftet, som inträffar närmast därefter, skall vederbörande alltså kunna räkna med att vara extra-ordinarie befattningshavare i åtminstone 10 lönegraden. Den lägsta assistentgraden skall visserligen hänföras till 12 lönegraden, men det måste anses lämpligt att bestämma den automatiskt kommande extra ordinarie anställningen till att avse en lägre lönegrad och lämpligen 10, enär det ligger i verkets och arbetsförmedlingens intresse, att de behörigförklarade skola söka ledigblivande assistenttjänster och det skulle i viss mån motverkas, om aspiranterna automatiskt vunne extra ordinarie ställning i den lägsta assistentgraden, d. v. s. i 12 lönegraden.

Den angivna assistentkursen avses skola komma till stånd första gången våren 1948 och då omfatta 25 elever; preliminär utbildningsplan föreligger utarbetad. I tillämpliga delar avses denna utbildnings- och befodringsgång skola gälla även redan anställd personal, som icke nu har mot extra ordinarie befattning svarande anställning. Vissa övergångsbestämmelser måste dock tillämpas för dessa. I undantagsfall skall verksstyrelsen jämväl därefter kunna medgiva dispens från den fastställda utbildnings- och befodringsgången.

Här må slutligen framhållas, att vid arbetsförmedlingen anställda expeditionsvakter ävensom biträdespersonal böra beredas möjlighet till »vidarebefordran» via aspirantanställning, varunder vederbörande skall äga åtnjuta ledighet från eljest hos arbetsförmedlingen innehavande befattning.

Skulle till följd av omläggning av anställningsformerna, varom 1945 års lönekommitte lär komma att framlägga förslag, arvodesanställning icke böra tillämpas under tiden för de första sex månadernas provtjänstgöring, avses aspiranttiden förlängas till 24 månader.

Det av kommissionen sålunda framlagda förslaget har varit föremål för förhandlingar mellan kommissionen och personalorganisationerna. *Arbetsförmedlingstjänstemännens riksförbund* har därvid biträtt förslaget till alla delar. *Civilförvaltningens personalförbund* har godkänt det i princip men

har ansett, att utbildningstiden bör begränsas till 18 månader, att aspiranterna därefter böra garanteras anställning i lönegraden Eo 12 i stället för i lönegraden Eo 10 samt att befördringsgången i övrigt bör anpassas efter de linjer, som 1945 års lönekommitté föreslagit. Även under utbildningstiden borde förmånerna beräknas efter 12 lönegraden.

Statskontoret har i sitt utlåtande över arbetsmarknadskommissionens nu ifrågavarande förslag anfört i huvudsak följande.

De sakkunniga angående arbetsförmedlingens organisation ansågo lämpligast, att de teoretiska kunskaperna förvärvades före anställningen inom arbetsförmedlingen. De fordringar, som ställdes för examen vid socialinstitutet, syntes de sakkunniga vara det kunskapsmått, som borde eftersträvas, ehuru de sakkunniga ej ansågo sig böra föreslå sådan examen såsom villkor för erhållande av arbetsförmedlingstjänst.

I arbetsmarknadskommissionens föreliggande förslag ha några teoretiska kvalifikationer för anställning i syfte att vinna befördran till assistenttjänst ej ens omnämnts. Där talas endast om önskvärdheten av att befattningarna hos arbetsförmedlingen i regel rekryteras med personer, som ha erfarenhet och praktik från arbetslivet. Det vill förefalla statskontoret, att kommissionen i fråga om kompetenskrav för aspirantanställning avsevärt skiljer sig från de sakkunniga.

Självfallet böra minimikraven i fråga om teoretisk och praktisk kompetens för antagning till provtjänstgöring icke sättas högre än som prövas nödvändigt för en tillfredsställande rekrytering. Men löneställningen måste helt naturligt bli avhängig av de fordringar, som ställas å aspiranterna. Utan närmare kännedom härom kan man sålunda icke bedöma exempelvis förslaget till normerad befördringsgång för aspiranter. Detta förslag synes i fråga om löneställningen kunna godtagas beträffande sådana som utexaminerats från socialinstitut eller förvärvat motsvarande kunskapsmått. För dem kan dock ifrågasättas, huruvida icke avlöningen under de första sex månadernas provtjänstgöring bör utgå enligt högst lönegrad Ex 8 så att en uppflyttning till lönegrad Ex 10 i samband med att vederbörande förklaras lämplig för fortsatt anställning skall komma att innebära någon löneförbättring. Vad åter angår dem, som icke fylla detta kunskapsmått, förefaller en jämförelse med den av riksdagen nyligen godkända befördringsgången för biträdespersonal med skriv- och kontorsgöromål ligga nära. Erinras må även, att den normerade befördringsgången för extra landskanslister och extra landskontorister börjar i högst lönegrad Ex 4. Kommissionens uttalande rörande önskvärdheten av att arbetsförmedlingen i regel rekryteras med personer, som ha erfarenhet och praktik från arbetslivet, är till sin innebörd alltför obestämt, för att kunna tjäna till vägledning vid prövning av löneställningen.

Frågan om de kompetenskrav, som i allmänhet komma att gälla för inträdet i den ifrågavarande karriären, saknar emellertid icke heller betydelse för andra lönefrågor. Under tiden efter det arbetsförmedlingen övergått till att bedrivas i statlig regi har icke endast organisationen svällt avsevärt; även lönerna i olika befattningar ha undergått en snabb förbättring. Förevarande förslag innebär ett ytterligare markant steg i denna riktning genom uppflyttning av ett stort antal tjänster i högre lönegrad. Statskontoret vill ifrågasätta, huruvida icke större återhållsamhet nu är påkallad. Om — såsom statskontoret förmodar och kommissionen synes förutsätta — för förmedlingstjänsten erforderliga teoretiska kunskaper kunna inhämtas genom kortare kurser under anställningstiden och krav på några års teoretisk skolning före anställ-

ning icke kommer att i regel upprätthållas, bortfaller en av de anledningar, som kunna ligga till grund för mera omfattande lönegradsuppflyttningar.

Allmänna lönenämnden har ej funnit något i och för sig vara att erinra mot den av kommissionen föreslagna löneställningen under provtjänstgöringen och aspiranttiden. Det hade dock syntes nämnden önskvärt, att ersättningen under utbildningen vid den offentliga arbetsförmedlingen och vid vissa andra verk, exempelvis postverket och statens järnvägar, kunnat ordnas efter mera enhetliga linjer. *Ledamoten Andersson* har för sin del beträffande kommissionens förslag hänvisat till de synpunkter han anfört, då förevarande spörsmål voro föremål för förhandling mellan kommissionen och civilförvaltningens personalförbund.

Föredraganden.

I de avgivna yttrandena har de sakkunnigas förslag att några formella kompetensfordringar icke skola uppställas för vinnande av första anställning inom arbetsförmedlingen i de flesta fall tillstyrkts eller lämnats utan erinran. För min del är jag också beredd ansluta mig till detta förslag, ty genom att avstå från att såsom kompetensfordring för vinnande av första anställning uppställa krav på genomgången högre utbildning undgår man att binda nyrekryteringen till en alltför snäv krets av sökande. Det måste nämligen hållas i minnet, att arbetsförmedlingsarbetet är av den natur att vid personalrekryteringen lämpliga personliga egenskaper samt praktiska kunskaper om arbetslivet och kontakter med arbetsmarknadens parter regelmässigt böra tillmätas större betydelse än förvärvad formell kompetens. Det har också hitintills visat sig, att personer med angivna kvalifikationer blivit lämpliga arbetsförmedlare trots avsaknad av nämnvärda teoretiska meriter. Detta utesluter givetvis icke önskvärdheten av att befattningshavarna också förvärvat dylika meriter. Inom vissa speciella områden av arbetsförmedlingen, främst ungdomsförmedlingen, måste regelmässigt fordras, att vederbörande före anställnings vinnande genomgått högre utbildning än folkskola, i vissa fall t. o. m. akademisk utbildning.

Efter vunnen anställning, som under den första tiden bör ha karaktären av provtjänstgöring, böra de anställda genomgå särskild utbildning, som ger dem de speciella kunskaper, vilka fordras för ett riktigt fullgörande av uppgifterna inom arbetsförmedlingen. Detta har framhållits av de sakkunniga och även beaktats av arbetsmarknadskommissionen vid utarbetande av det av kommissionen framlagda förslaget rörande utbildning och beföringsgång. Kommissionen har nämligen förutsatt, att all nyanställd personal skall genomgå en särskilt anordnad assistentkurs av tre månaders varaktighet, innan behörighet vinnes att tillträda befattning såsom extra ordinarie eller ordinarie befattningshavare i assistentlönegraderna. Ytterligare utbildning är planerad för aspiranter till högre befattningar inom arbetsförmedlingen. Jag vill sålunda nämna, att kommissionen i annat sammanhang förutsatt att särskilda kortare instruktionskurser, liksom hittills, skola anordnas

såväl centralt som vid länsarbetsnämnderna. Vidare har kommissionen i samband med sina anslagsäskanden för nästa budgetår hemställt om medel för tryckning av en korrespondenskurs, vilken avses bliva obligatorisk för nyanställd personal och skall inhämtas, innan vederbörande deltagar i förenämnda assistentkurs. Jag finner mig kunna uttala min anslutning till de av kommissionen framlagda förslagen rörande ordnandet av utbildningen för arbetsförmedlingspersonalen.

Vidkommande löneställningen för rekryteringspersonalen har arbetsmarknadskommissionen föreslagit, att nyanställd personal under provtjänstgöringen och aspirantanställningen skall erhålla avlöning som extra befattningshavare enligt av kommissionen i varje särskilt fall fastställd lönegrad, i regel högst lönegraden Ex 10 och undantagsvis högst Ex 12. Häremot ha vissa erinringar framställts av statskontoret och allmänna lönenämnden. Statskontoret har sålunda ansett denna löneställning för hög med hänsyn till att rekryteringspersonalen icke skall ha förvärvat någon formell kompetens före provtjänstgöringens påbörjande. Lönenämnden har för sin del uttalat såsom ett önskemål, att avlöningsbestämmelserna för rekryteringspersonalen vid arbetsförmedlingen och vissa andra verk, t. ex. postverket och statens järnvägar, måtte göras mera enhetliga. Det bör emellertid beaktas, att den rekryteringspersonal, varom här är fråga, regelmässigt haft tidigare utkomst på andra områden av arbetsmarknaden, och att här sålunda gäller detsamma som när man inom andra statliga områden söker rekrytera befattningar för arbetsledare bland arbetaranställda: lönen i den nya befattningen måste sättas så, att den i varje fall uppgår till minst den lön, som vederbörande åtnjutit i arbetaranställningen. I den mån rekryteringen sker från andra grupper i samhället än nyss nämnts, ha vederbörande regelmässigt genomgått högre utbildning, och även beträffande dessa gäller i flertalet fall, att de, innan de taga anställning hos arbetsförmedlingen, innehåft anställning på annat område i offentlig tjänst eller på den privata arbetsmarknaden. Den personal, som rekryterar arbetsförmedlingen, är sålunda nästan utan undantag äldre än den som vinner första anställning vid andra statliga verk, t. ex. vid postverket och statens järnvägar. Med hänsyn till angivna omständigheter anser jag icke, att lönerna för dem som nyanställas inom arbetsförmedlingen kunna sättas lägre än enligt kommissionens förslag. Jag har icke heller något att erinra emot att aspirant efter vunnen behörighetsförklaring på sätt och villkor som kommissionen föreslagit förordnas till extra ordinarie befattningshavare i 10 lönegraden.

Jag delar de sakkunnigas uppfattning, att man skall eftersträva fri över- och befordringsgång mellan olika grenar av arbetsförmedlingen och vill framhålla, att sådan också bör ordnas mellan den centrala myndigheten och de lokala arbetsförmedlingsorganen.

Frågan om befogenheten att tillsätta tjänsterna inom arbetsförmedlingen synes böra prövas av Kungl. Maj:t i samband med utfärdandet av instruktioner för arbetsmarknadsstyrelsen och länsarbetsnämnderna. Jag vill dock redan nu såsom min uppfattning uttala, att det synes mig

förefinnas praktiska skäl för att medgiva den centrala arbetsmarknadsmyndigheten rätt att tillsätta samtliga tjänster för förste inspektörer och inspektörer. Befattningarna i lägre lönegrader böra, åtminstone under viss övergångstid, likaledes tillsättas av den centrala arbetsmarknadsmyndigheten. Biträdes- och motsvarande befattningar synas dock böra från början tillsättas av länsarbetsnämnderna. Då jag finner mig böra föreslå, att även samtliga tjänster för assistenter och motsvarande åtminstone tills vidare skola tillsättas av centralmyndigheten, äger detta samband med dels att svårigheter eljest kunna uppstå att vid övergången till den nya organisationen placera den personal, som tidigare varit anställd hos landsting och övriga äldre huvudmän och som nu i vissa fall är placerad hos annan nämnd än den, där landstingsanställningen innehafts, dels ock att befattningshaverna synas mig böra konstitueras och förordnas att vara innehavare av viss tjänst hos den offentliga arbetsförmedlingen med en tills vidare bestämd placering och sålunda icke vid förordnandet bindas vid viss bestämd nämnd.

Personalorganisationens omfattning m. m.

Arbetsförmedlingssakkunniga.

De sakkunniga ha icke för egen del framlagt något förslag till personalorganisation vid ett förstatligande av arbetsförmedlingen utan ansett detta böra ankomma på den centrala arbetsmarknadsmyndigheten. De ha allenast uttalat i huvudsak följande rörande personalorganisationen.

Till grund för ett mera definitivt fastställande av personalplaner borde läggas den personalorganisation, avseende den normala arbetsförmedlingsverksamheten, som arbetsmarknadskommisionen i maj 1945 efter företagen översyn och efter genomgång av de sakkunniga fastställt. Det borde emellertid uppmärksammas, att vissa förmedlingsgrenars personalorganisation då ej blev föremål för översyn, nämligen ungdomsförmedlingens och tjänstemannaförmedlingens. Vidare berörde översynen ej den av arbetsmarknadskommisionen i oktober 1944 beslutade personalorganisationen vid förmedlingsexpeditionerna för partiellt arbetsföra.

De sakkunniga ha grundat sina kostnadsberäkningar på vissa inom arbetsmarknadskommisionens kansli uppgjorda, till 1945 års personalorganisation nära anslutna preliminära förslag till personalplaner, vilka såsom bilagor fogats till betänkandet. Till dessa preliminära förslag till personalorganisation ha de sakkunniga alltså icke i detalj tagit ställning.

De sakkunniga ha beträffande *tjänsternas fördelning på ordinarie och icke-ordinarie* anfört följande.

I enlighet med den praxis, som tidigare tillämpats vid statens övertagande av sådana institutioner, som förut tillhört landstings eller kommuners verksamhetsområde, ha de sakkunniga ansett, att de befattningar, som kunna anses motsvara ordinarie landstings- eller kommunala befattningar, böra uppföras på ordinarie stat. Dessas antal beräknas uppgå till omkring 220. För-

utom dessa befattningar, vilkas antal är mycket skiftande i olika län, anse de sakkunniga emellertid, att å ordinarie stat bör uppföras även en del efter den 20 maj 1940 nyinrättade eller förut som icke-ordinarie upptagna befattningar, vilka äro av den natur, att de under alla förhållanden måste anses erforderliga inom arbetsförmedlingsorganisationen. Flera av dessa ha funnits till under bortåt sex år, och tvekan om deras behövlighet kan icke råda. Med hänsyn till den starka utvidgning, som länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingarna undergått de senaste åren, och ovissheten om i vad mån denna utveckling kommer att fortsätta efter återgången till mera normala förhållanden, bjuder emellertid försiktigheten, att en stor del av den mera fast anställda personalen tills vidare placeras som extra ordinarie tjänstemän.

Ett annat skäl för begränsning av antalet ordinarie tjänster är, att länsarbetsnämndernas och arbetsförmedlingarnas nuvarande personal till en stor del utgöres av tämligen nyanställda befattningshavare, vilkas lämplighet för fortsatt anställning och befordran ej alltid är tillräckligt prövad. En översikt över den nuvarande personalens anställningstid i organisationen återfinnes i de sakkunnigas betänkande, del I (s. 199). Chefsmyndigheten torde, såsom i liknande fall skett inom andra förvaltningsområden, böra erhålla befogenhet att icke omedelbart tillsätta samtliga ordinarie befattningar utan i förekommande fall låta sådana uppehållas på förordnande tills vidare eller för viss tid.

Yttrandena.

I det föregående har redogörelse lämnats för vissa synpunkter på frågan om en fortsatt effektivisering av arbetsförmedlingen, vilka kommit till uttryck i remissutlåtandena. I förevarande sammanhang torde få redogöras för vissa uttalanden, som särskilt avse personalorganisationen.

I vissa yttranden har sålunda anförts allmänna synpunkter på denna organisation. Sålunda har *landsorganisationen* understrukt vikten av att personalorganisationen förstärkes. *Svenska arbetsgivareföreningen* och *Sveriges industriförbund* ha framhållit vikten av att den utbyggnad som erfordras sker successivt i nära anslutning till arbetsmarknadens behov och att organisationen göres så elastisk som möjligt. *Svenska landstingsförbundet* har uttalat, att organisationen bör dimensioneras med hänsyn till behovet under normala förhållanden. Samma synpunkt har framhållits av *Älvsborgs läns landsting*, som även uttalat, att försiktighet bör iakttagas vid organisationens genomförande, samt av *Kristianstads läns landsting*, som för erhållande av erforderlig elasticitet i organisationen tillrätt anställande av befattningshavare med deltidstjänst och inrättande av en beredskapskår av exempelvis gifta kvinnor, vilka tidigare innehåft kontorsarbete. *Kommunalfullmäktige i Högsby kommun* uttala, att man knappast kan undgå att få ett intryck av överorganisation, om den föreslagna personalorganisationen genomföres. *Kommunalfullmäktige i Fryksände kommun* anse, att huvudkontoren bli för stora för fredsförhållanden och att antalet befattningshavare å dessa kontor skulle kunna minskas. *Stadsfullmäktige i Karlskoga* anför, att viss försiktighet bör iakttagas vid utbyggandet av arbetsförmedlingen, så att icke en organisation av onödigt stort omfång bildas.

Svenska landskommunernas förbund har framhållit de möjligheter, som,

sedan kommunsammanslagningarna genomförts och åtskilliga kommuner till följd därav tvingats anställa tjänstemän utan att dessa dock få full sysselsättning, kunna uppkomma att använda dessa tjänstemän även för arbetsförmedlingens behov genom att de beredas deltidsanställning hos arbetsförmedlingen eller förordnas såsom ombud.

I några yttranden har utbyggnaden av särskilda grenar av organisationen berörts. Sålunda har *överstyrelsen för yrkesutbildning* uttalat, att överstyrelsen, som har särskilt intresse av att frågorna rörande yrkesvägledningens och den med denna intimt förbundna ungdomsförmedlingens organisation snarast bringas till sin lösning, icke har något att erinra mot att yrkesvägledningen förblir organiserad i anslutning till arbetsförmedlingen. Överstyrelsen anser en ytterligare utbyggnad av ifrågavarande gren av förmedlingen önskvärd. Även *Sveriges hantverks- och småindustriorganisation* har framhållit vikten av att ungdomsförmedlingsverksamheten och yrkesvägledningen ytterligare utvidgas. *Tjänstemännens centralorganisation* har understrukt betydelsen av att tjänstemannaförmedlingen, som visat sig väl lämpad för sin uppgift, snarast möjligt utbygges.

Arbetsmarknadskommissionen har uttalat sin principiella anslutning till vad de sakkunniga anfört rörande befattningarnas fördelning på ordinarie och icke-ordinarie tjänster. Kommissionen har emellertid framhållit, att detaljusteringar kunna bli erforderliga vid uppgörande av de definitiva personalplanerna. *Allmänna lönenämnden* har understrukt de sakkunnigas uttalande om begränsning av antalet ordinarie tjänster med hänsyn till att länsarbetsnämndernas och arbetsförmedlingarnas nuvarande personal utgöres av tämligen nyanställda befattningshavare, vilkas lämplighet för fortsatt anställning och befordran ej alltid är tillräckligt prövad. *Länsstyrelsen i Västerbottens län* har däremot uttalat, att samtliga befattningar, vilka bedömas vara erforderliga för framtiden, böra uppföras som ordinarie. Liknande synpunkter ha framförts av *tjänstemännens centralorganisation* och *arbetsförmedlingstjänstemännens riksförbund*.

Arbetsmarknadskommissionens utredning jämte häröver avgivna yttranden m. m.

I enlighet med av Kungl. Maj:t meddelat uppdrag har kommissionen, såsom förut nämnts, med skrivelse den 28 februari 1947 överlämnat förslag till personalplaner för länsarbetsnämnderna samt dem underställda arbetsförmedlingskontor och expeditioner.

Vid överlämnandet av sina förslag har kommissionen inledningsvis anmält, att kommissionen vid fullgörandet av sitt uppdrag enligt förhandlingsordningens bestämmelser haft förhandlingar med de två personalsammanslutningar, i vilka arbetsförmedlingens tjänstemän äro organiserade och som tillerkänts förhandlingsrätt, nämligen arbetsförmedlingstjänstemännens riksförbund och civilförvaltningens personalförbund. Beträffande vad som förekommit vid dessa förhandlingar har kommissionen anmält, att förbunden vid-

hållit de principiella uppfattningar, varåt de givit uttryck i sina till Kungl. Maj:t ingivna yttranden över arbetsförmedlingssakkunnigas betänkanden, samt att de vid förhandlingarna framfört vissa förslag avseende inrättande av ytterligare tjänster utöver dem som kommissionen funnit sig böra uppföra i sina nu framlagda förslag till personalplaner. I fråga om de närmare detaljerna från förhandlingarna har kommissionen hänvisat till förda protokoll och ingivna skrivelser, vilka bilagts kommissionens skrivelse.

Kommissionen har anfört, att kommissionens nu upprättade förslag till personalplaner kan anses innebära ett fullföljande av den i maj 1945 fastställda översynsplanen för länsarbetsnämndernas och arbetsförmedlingarnas personalorganisation, vilken översynsplan närmast gällde länsarbetsnämndernas kanslier och de allmänna avdelningarna inom förmedlingarna. Förslagen avse sålunda denna gång även vissa specialförmedlingar — ungdomsförmedling och yrkesvägledning, tjänstemannaförmedling och förmedling av arbete åt partiellt arbetsföra — vilka förmedlingars personalorganisation ej blev föremål för översyn i maj 1945.

Kommissionen har lämnat följande allmänna redogörelse för innebörden av de framlagda förslagen till personalplaner.

För länsarbetsnämnder och arbetsförmedlingar finnas upptagna inalles 1 542 befattningar, varav för kanslierna 397 och för den egentliga arbetsförmedlingen 1 145 befattningar. Sistnämnda befattningar fördela sig med 628 på huvudkontoren och 517 på avdelningskontoren. I jämförelse med de i maj månad 1945 fastställda personalplanerna innebär det nu beräknade antalet befattningar — 1 542 — en ökning med 169, d. v. s. från 1 373. Det må emellertid framhållas, att ett mindre antal av de i 1945 års personalplaner uppförda befattningarna ännu icke blivit i vederbörlig ordning tillsatta, men att vissa av de vakanta befattningarna uppehållas i särskild ordning, och vidare att ett antal befattningar inrättats efter 1945 års personalöversyn, vilka befunnits nödvändiga med hänsyn till därefter uppkomna behov i samband med arbetsförmedlingens fortsatta utbyggnad. Det faktiska antalet befattningar är alltså redan nu större än 1 373. Härtill återkommer kommissionen i det följande. Ökningen i personalplanerna med nyssnämnda 169 befattningar förklaras till större delen av att ovan nämnda specialförmedlingar denna gång blivit föremål för översyn. Tillsammans ha nämligen 90 nya befattningar tillförts dessa specialförmedlingar. Återstoden av ökningen beror på att förmedlingsarbetet intensifierats och vunnit allt större omfattning, vilket i sin tur ställt ökade krav på personal. Sålunda upptager det föreliggande förslaget inrättande av

1) sjuksköterskeförmedlingar i vissa städer, medförande en ökning av 11 befattningar,

2) en ytterligare utbyggnad av kontorsnätet, varigenom 13 nya avdelningskontor avses skola inrättas på platser, där arbetsförmedlingen för närvarande är representerad endast av ombud,

3) en förstärkning av den övriga förmedlingsorganisationen vid huvudkontor och avdelningskontor med tillsammans 27 befattningar — denna förstärkning har i första hand betingats av storstädernas (Stockholm, Göteborg och Malmö) behov av en mera effektiv arbetsförmedlingsorganisation samt medelstora avdelningskontors vidgade verksamhet —

4) nyinrättande av kansliskrivartjänster (till antalet 17) vid länsarbets-

nämndernas kanslier, vilka befattningars införande särskilt motiverats i arbetsförmedlingssakkunnigas betänkande samt

5) inrättande av sammanlagt 11 skrivbiträdestjänster vid större avdelningskontor för att härigenom mera effektivt kunna utnyttja personalen för förmedlingsuppgifter.

Det i de nu framlagda personalplanerna uppförda antalet befattningar innebär en viss kvantitativ förstärkning av personalen i förhållande till nuvarande antal befattningshavare med motsvarande arbetsuppgifter vid länsarbetsnämnder och arbetsförmedlingar. Vid utgången av år 1946 uppgick nämligen hela antalet befattningshavare för bestående arbetsuppgifter till 1 439, därav vid avdelningskontoren 536. Till nämnda antal kommo därjämte befattningshavarna inom den s. k. beredskapsorganisationen, alltså de befattningshavare, som ha att handlägga byggnadsärenden eller frågor rörande utlännningar eller ha andra mera tillfälliga uppgifter, vilka efter hand beräknas skola upphöra. Antalet befattningshavare, sysselsatta med dylika krisbetonade uppgifter, utgjorde vid utgången av år 1946 343, varför hela antalet befattningshavare vid länsarbetsnämnder och arbetsförmedlingar då utgjorde 1 782. Det förtjänar i detta sammanhang nämnas, att antalet anställda undergått en successiv minskning sedan juli 1945, då sammanlagda antalet befattningshavare utgjorde 2 165.

Arbetsmarknadskommissionens nu uppgjorda förslag i jämförelse med dels personalläget i december 1946 dels ock nu gällande personalplaner framgår närmare av nedanstående tablå.

	1945 års personal- planer	Personal- läget i dec. 1946	Nu fram- lagt förslag
<i>Länsarbetsnämnder och huvudkontor:</i>			
Kanslipersonal (inberäknat biträdespersonal)	347	352	366
Förmedlingspersonal	520	551	628
Summa	867	903	994
<i>Avdelningskontor:</i>			
Föreståndare	239 ¹	227	252
Förmedlingspersonal	247	262	265
Biträdespersonal (kanslipersonal)	20	47	31
Summa	506	536	548
Totalsumma	1 373	1 439	1 542

¹ Därav 12 kontor ännu ej i verksamhet på grund av olösta lokal- och personalfrågor.

Då kommissionens nu framlagda förslag i första hand innebär en förstärkning av specialförmedlingarna och antalet befattningar vid dessa ökar — om man bortser från tillfälliga personalförstärkningar, som vidtagits efter maj månad 1945 — med sammanlagt 106 i jämförelse med det i 1945 års personalplaner uppförda antalet, har kommissionen närmare redogjort för de skäl, som varit vägledande vid utarbetande av planerna för nämnda förmedlingar. Härom har kommissionen anfört.

Organiserandet av *ungdomsförmedlingen och yrkesvägledningen* har skett i etapper. Den nuvarande organisationen är uppbyggd i enlighet med den

organisationsplan, som fastställdes av kommissionen våren 1944. Under de tre år, som förflutit sedan nämnda tidpunkt, har det efter hand blivit uppenbart, att organisationen är i behov av förstärkning, om den skall kunna fullgöra de arbetsuppgifter, som numera åvila densamma och som inom den närmaste framtiden synas komma att öka.

Våren 1946 utarbetades inom kommissionens kansli förslag till utbyggnad. Arbetsförmedlingssakkunniga hade tillfälle taga ställning till dessa förslag men ansågo, att hela frågan om ungdomsförmedlingens och yrkesvägledningens framtida organisation borde bli föremål för särskild utredning. Kommissionen har ock i sitt utlåtande över sakkunnigförslaget understrukt angelägenheten av att en dylik utredning snarast kommer till stånd.

I avvaktan på denna utredning måste verksamheten emellertid kunna fullföljas i rimlig omfattning och med tillbörlig effektivitet. Med hänsyn härtill har i de nya planerna upptagits 14 nya tjänster. Dessa fylla endast de mest trängande behoven, men genom deras tillkomst kan verksamheten utbyggas så, att den i större utsträckning än hittills kan betjäna även landsbygdens ungdom. Då det nuvarande systemet med filialer och s. k. kontaktmän visat sig vara i behov av ökad tillsyn från länscentralernas sida, måste personalen vid länscentralerna och speciellt föreståndarna kunna frigöras för organisations- och instruktionsarbete bland avdelningskontorens personal, bland kontaktmän och lärare, och detta behov kan åtminstone i viss mån tillgodoses genom tillkomsten av ovan angivna 14 tjänster. De beräknas skola tillföras särskilt folkrika län, län med besvärliga kommunikationsförhållanden och län, där arbetsuppgifterna ute på fältet visat sig vara särskilt eftersatta till följd av för knapp personal.

Verksamheten vid den i maj 1944 organiserade *tjänstemannaförmedlingen* fick mycket snart betydligt större omfattning än beräknat. Det må nämnas, att antalet arbetssökande personer ökade från ca 25 000 år 1943 till nära 50 000 år 1946. En motsvarande ökning har förelegat beträffande antalet tillsatta platser; för nämnda år utgjorde de 22 000 respektive 39 000. Denna ökning av verksamheten har nödvändiggjort, att ett 40-tal tillfälliga befattningshavare måst anställas utöver de 60 mera stadigvarande, som organisationen från början beräknades kräva.

En fortsatt utvidgning av verksamheten synes sannolik. Härför talar den goda kontakt med arbetsmarknadens parter, som tjänstemannaförmedlingen kunnat knyta och som i ett flertal fall resulterat i direkta överenskommelser om ett kontinuerligt utnyttjande av densamma. Detta gäller för bland annat ett flertal kommunala myndigheter samt vissa tjänstemannaorganisationer och utbildningsanstalter.

Behovet av en förstärkning av tjänstemannaförmedlingens personalorganisation motiveras ytterligare av den utvidgning av förmedlingens verksamhetsområde, som ägt rum genom att förmedlingen fått till uppgift att även betjäna den stora yrkesgrupp, som sammanfattas under benämningen affärspersonal. Denna yrkeskategori hänfördes ej från början till tjänstemannaförmedlingen, men erfarenheten visade snart, att ett avskiljande av affärspersonalen från övriga tjänstemannagrupper var en ur förmedlingssynpunkt mindre lämplig anordning. Omnämnas kan, att år 1946 utgjorde antalet arbetssökande personer av denna kategori 18 000; antalet tillsatta platser uppgick till 15 000.

Med hänsyn härtill har kommissionen i sitt förslag upptagit 39 nya tjänster inom tjänstemannaförmedlingen. Dessa fördela sig jämnt över hela landet och tillgodose i första hand förstärkningsbehoven vid länscentralerna. Vid bedömandet av personalbehovet måste hänsyn icke blott tagas till verksamhetens omfattning utan också till förmedlingsarbetets art. Förmedlingsupp-

dragen äro ofta kvalitativt mycket krävande och många gånger mera tidsödande än vanliga förmedlingsuppdrag, vilket medför en arbetsbelastning, som svårigen låter sig siffermässigt belysas.

I juni år 1944 beslöt arbetsmarknadskommissionen i princip att i samtliga län, Gotlands län dock tills vidare undantaget, anställa särskilda befattningshavare för *arbetsberedning åt partiellt arbetsföra*. Befattningarna skulle tillsättas, så snart förhållandena det medgäve. Vid utgången av år 1946 hade organisationsplanen för detta arbetsområde hunnit genomföras så långt, att i samtliga län med undantag av Gotlands län särskilda förmedlingsexpeditioner för detta slag av arbetssökande voro inrättade. Inalles funnos 32 befattningar. Denna organisation visade sig oundgängligen nödvändig, sedan riksdagen i april 1945 bifallit Kungl. Maj:ts proposition (nr 120) om arbetsvård åt i militärtjänst skadade personer. Denna organisation har också visat sig få växande betydelse i samband med ansträngningarna att ta vara på den arbetskraftsreserv, som partiellt arbetsföra utgöra.

Uppgörandet av en personalorganisation för förmedling åt partiellt arbetsföra är givetvis beroende av de slutliga resultat, till vilka den nu arbetande särskilda kommittén för partiellt arbetsföra kan komma. Nämnda kommitté har i mars 1946 avgivit ett betänkande (SOU 1946: 24), vari riktlinjerna för denna förmedlingsgren uppdragits. I sitt remissutlåtande över betänkandet framhöll arbetsmarknadskommissionen, att det då icke var möjligt att i detalj taga ställning till detta förslag. Det syntes lämpligast att betrakta den dåvarande organisationen som en grundstomme, på vilken det vid behov och efter kommissionens bedömande i varje särskilt fall kunde byggas vidare. De sakkunniga hade räknat med sammanlagt 141 tjänster inom den offentliga arbetsförmedlingen, varav 39 avsedda särskilt för tuberkuloskadade. Kommissionen fasthåller vid sin principiella inställning, att organisationen bör successivt utbyggas men kan konstatera, att nödvändiga förstärkningsbehov måste tillgodoses för att organisationen skall kunna fullfölja åtagna arbetsuppgifter och mera intensivt fortsätta det påbörjade arbetet med inplacering av partiellt arbetsföra i produktiva sysselsättningar. I överensstämmelse härmed har kommissionen i sina nu framlagda planer ökat antalet tjänster vid förmedlingsexpeditionerna för partiellt arbetsföra med 37, varigenom det sammanlagda antalet kommer att uppgå till 69 mot nuvarande 32. Förstärkningen innebär, att vid vart och ett av arbetsförmedlingens huvudkontor, som nu har en tjänsteman för dessa uppgifter, anställs ytterligare en tjänsteman, dock att endast en tjänsteman beräknas för huvudkontoret i Visby, samt att förmedlingsexpeditionerna i storstäderna (Stockholm, Göteborg och Malmö), där antalet förmedlingsfall är både absolut och relativt sett störst, givas en motsvarande större förstärkning. Det stora antalet tuberkulosfall i Norrbottens län har skapat behov av förstärkning med ytterligare en tjänsteman vid kontoret i Luleå.

Sedan år 1944 ha intensifierade åtgärder för att inom den offentliga arbetsförmedlingen skapa ett effektivt *anvisnings- och förmedlingsorgan för artister och musiker* vidtagits. Detta förmedlingsarbete har visat sig kunna mest rationellt bedrivas av tjänstemän med speciella kvalifikationer och sakkunskap på detta område. För närvarande finnas särskilda artist- och musikerförmedlingar på 9 platser i landet. Antalet befattningar vid dessa uppgår till 15. För att emellertid kunna tillgodose de arbetssökandes och olika fest- och nöjesarrangörers önskemål och för att kunna fullgöra ingångna avtal om arbetsförmedlingens medverkan föreligger behov av viss förstärkning inom denna förmedlingsgren. Kommissionen har i sina planer upptagit ytterligare 4 tjänster, vilka avse städerna Stockholm, Malmö, Falun och Sundsvall.

Inom *sjömansförmedlingen* föreligger, sedan sjöfolkets erkända arbetslöshetskassa bildats, behov av personalförstärkning på några förmedlingar. Detta gäller kontoren i Göteborg och Malmö. Samtidigt indrages en befattning vid förmedlingen i Halmstad. Sammanlagda antalet befattningar inom denna förmedlingsgren vid huvudkontoren skulle uppgå till 13 mot nuvarande 12. Vid avdelningskontoren förutsättes ingen ändring.

Förmedlingen av sjuksköterskor i landet handhaves för närvarande av särskilda sjuksköterskebyråer, vilkas verksamhet regleras genom Kungl. Maj:ts kungörelse den 28 juni 1935 (nr 432) med bestämmelser angående statens godkännande av sjuksköterskebyråer. Kommissionen har i utlåtande den 28 november 1946 under åberopande av förda underhandlingar med medicinalstyrelsen och svensk sjuksköterskeförening föreslagit, att sjuksköterskeförmedlingen skall inordnas i den offentliga arbetsförmedlingen. För att möjliggöra ett genomförande under budgetåret 1947/48 av förslaget, därest det kommer att av Kungl. Maj:t bifallas, har i kommissionens förslag till personalplaner en ökning med 11 befattningar beräknats. Dessa avse förstärkning av förmedlingarna i Stockholm, Uppsala, Linköping, Jönköping, Göteborg, Örebro, Gävle, Sundsvall och Umeå, vilka jämte Lund, där behövliga åtgärder redan tidigare vidtagits, bilda replipunkter i denna förmedlingsverksamhet.

Kommissionen har härefter framhållit, att de framlagda förslagen till personalplaner innebära, förutom en ökning av det sammanlagda antalet helt och deltidanställda befattningshavare, ändringar i fråga om vissa befattningars lönegradsplacering i förhållande till vad som nu gäller. De nu föreslagna lönegradsplaceringarna ansluta sig, framhåller kommissionen, till de av kommissionen i samband med behandlingen av förslaget till tjänsteförteckning förordade löneställningarna för olika befattningar. Av i kommissionens skrivelse intagna två tablåer, till vilka jag här får hänvisa, framgå de i förhållande till nu utgående löner föreslagna ändrade lönegradsplaceringarna m. m. Kommissionens förslag i fråga om antalet befattningar i olika lönegrader, rörande befattningarnas uppförande å ordinarie, extra ordinarie eller extra stat ävensom rörande den deltidstjänstgörande personalens uppdelning å olika grupper framgå av följande av mig upprättade sammanställning.

I lönegraderna C 5, C 4 och C 3 ha uppförts 24 länsarbetsdirektörsbefattningar enligt den av kommissionen föreslagna, förut omnämnda fördelningen på angivna lönegrader.

I 26 lönegraden har såsom ordinarie befattningshavare uppförts förste inspektören vid arbetsnämnden i Stockholms stad.

I 24 lönegraden ha uppförts de två förste inspektörerna vid länsarbetsnämnderna i Göteborgs och Bohus län samt Malmöhus län, båda å ordinarie stat.

I 22 lönegraden ha uppförts dels 25 ordinarie befattningar, nämligen 20 förste inspektörer (för arbetsförmedlingsärenden) vid samtliga nämnder utom nämnderna i Stockholms stad, Göteborgs och Bohus län, Malmöhus län och Gotlands län, förste inspektören vid (föreståndaren för) tjänste-

mannaförmedlingen i Stockholms stad och 4 kontorsföreståndare vid avdelningskontoren av klass 1 A, dels ock en extra ordinarie befattning för förste inspektören vid (föreståndaren för) förmedlingsexpeditionen för partiellt arbetsföra i Stockholms stad.

I 21 lönegraden ha upptagits 11 ordinarie och 30 extra ordinarie befattningar. De ordinarie befattningarna äro följande, nämligen 3 inspektörer, hänförliga till tjänstemannaförmedlingarna vid huvudkontoren i Göteborg och Malmö och till sjömansförmedlingen i Göteborg, samt 8 kontorsföreståndare vid avdelningskontoren av klass 1 B. De 30 extra ordinarie befattningarna äro inspektörsbefattningar, nämligen 4 för arbetsförmedlingsärenden i Stockholms stad, Stockholms län, Göteborgs och Bohus län samt Malmöhus län, 2 för personalärenden m. m. vid nämnderna i Stockholms stad samt Göteborgs och Bohus län, 20 för socialhjälpärenden vid nämnderna i Stockholms stad och 19 län, en för ärenden rörande kvinnlig arbetskraft i Stockholms stad samt 3 med placering vid ungdomsförmedlingarna vid huvudkontoren i Stockholms stad, Göteborg och Malmö.

I 18 lönegraden ha uppförts 88 ordinarie och 121 extra ordinarie befattningar.

De 88 ordinarie befattningarna fördela sig på följande sätt. Vid femton huvudkontor (kontoren i Stockholm, Göteborg, Växjö, Skövde, Falun, Härnösand, Östersund, Umeå och Luleå äro undantagna, enär de båda förstnämnda kontoren ha högre befattningshavare för uppgiften och de övriga sex kontoren icke äro av den storleksordning, att särskild befattningshavare tills vidare beräknats erforderlig) samt vid avdelningskontoren i Norrköping och Hälsingborg har upptagits en befattning för förste assistent med uppgift att samordna förmedlingsverksamheten m. m. inom kontoret (tillsammans 17 befattningar). För förste assistenter vid vissa manliga expeditioner vid huvudkontoren i Stockholms stad, Göteborg och Malmö ha beräknats tillsammans 14 befattningar och vid vissa kvinnliga expeditioner vid samma huvudkontor tillsammans 4 befattningar. För tjänstemannaförmedlingen ha beräknats 21 befattningar för förste assistenter, placerade vid 20 olika huvudkontor. För expeditionerna för hotell- och restaurantpersonal vid huvudkontoren i Stockholm och Göteborg ha beräknats 2 förste assistentbefattningar. För sjömansförmedlingarna i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg ha beräknats 3 befattningar för förste assistenter. Slutligen har för kontorsföreståndare vid avdelningskontor av klass 2 beräknats 27 befattningar.

De 121 extra ordinarie befattningarna äro avsedda för följande befattningshavare. För det kvinnliga arbetsmarknadsområdet i samtliga län utom Gotlands har beräknats en förste assistent eller tillsammans 23 befattningar. Vid nämnderna i samma län har vidare beräknats en förste assistent för administrativa ärenden d. v. s. tillsammans 23 befattningar. Vid förmedlingsexpeditionerna för textilindustrien och för skoindustrien i Borås respektive Örebro ha upptagits 2 befattningar för förste assistenter och för expeditionerna för hälso- och sjukvårdspersonal i Stockholm och Göteborg ha upptagits likaledes 2 befattningar för förste assistenter. För ungdomsförmed-

lingarna vid samtliga av kommissionen föreslagna tjugofyra huvudkontor samt vid avdelningskontoret i Sundsvall ha beräknats tillsammans 31 förste assistenter och för tjänstemannaförmedlingarna vid huvudkontoren i Stockholm, Göteborg, Malmö och Uppsala samt avdelningskontoren i Norrköping, Lund och Hälsingborg tillsammans 8 förste assistenter. För expeditionerna för artister och musiker i Stockholm, Göteborg och Malmö ha beräknats 3 förste assistenter, och för expeditionerna för partiellt arbetsföra vid samtliga huvudkontor utom i Visby ha beräknats tillsammans 29 förste assistenter.

I 15 lönegraden ha uppförts 173 ordinarie och 180 extra ordinarie befattningar. Av de ordinarie befattningarna hänföra sig 88 till huvudkontoren och därinom fördela dessa assistentbefattningar sig så, att 79 äro hänfödda till den allmänna arbetsförmedlingens expeditioner och 9 till expeditioner för tjänstemannaförmedlingen, medan 85 äro hänfödda till avdelningskontoren, därvid 65 befattningar äro avsedda för kontorsföreståndare vid avdelningskontor av klass 3 och 20 för assistenter vid avdelningskontor. De 180 extra ordinarie befattningarna äro fördelade så, att 2 äro avsedda för assistenter för administrativa och andra ärenden vid nämnderna i Stockholms stad och i Gotlands län, 153 äro avsedda för assistenter vid huvudkontoren och 6 för kontorsföreståndare vid avdelningskontor av klass 3 samt 19 för assistenter vid avdelningskontor. Av det totala antalet befattningar i denna lönegrad, 353, äro tillsammans 40 avsedda för tjänstemannaförmedlingarna vid huvud- och avdelningskontor, 20 för ungdomsförmedlingarna vid huvud- och avdelningskontor, 13 för expeditioner för artister och musiker vid huvud- och avdelningskontor, 32 för expeditioner vid huvud- och avdelningskontor för partiellt arbetsföra samt 71 för kontorsföreståndare vid avdelningskontor av klass 3, medan övriga äro avsedda för den allmänna arbetsförmedlingens olika expeditioner vid huvud- och avdelningskontor.

I 12 lönegraden ha uppförts 51 ordinarie och 309 extra ordinarie befattningar. Samtliga ordinarie befattningar hänföra sig till avdelningskontoren och av de 51 befattningarna äro 21 avsedda för kontorsföreståndare vid kontor av klass 4 medan övriga äro avsedda för assistenter vid avdelningskontoren i allmänhet. Av de 309 extra ordinarie befattningarna ha 169 placerats vid huvudkontoren och äro alltså avsedda för assistenter samt 140 vid avdelningskontoren, där 55 tagas i anspråk av kontorsföreståndare för kontor av klass 4, medan övriga 85 äro avsedda för assistenter vid avdelningskontor av olika klasser.

Av det totala antalet befattningar i denna lönegrad äro 27 avsedda för tjänstemannaförmedlingen, 57 för ungdomsförmedlingen, 3 för expeditioner för artister och musiker, 6 för expeditioner för partiellt arbetsföra samt 76 för kontorsföreståndare vid avdelningskontor av klass 4, medan övriga befattningar äro avsedda för assistenter vid den allmänna arbetsförmedlingens olika expeditioner vid huvud- och avdelningskontor.

I 11 lönegraden har uppförts tillsammans 17 kansliskrivare, samtliga i extra ordinarie befattningar.

I 7 lönegraden ha uppförts befattningar för 25 ordinarie kansli-

träden, av vilka 24 äro avsedda att placeras såsom redogörare vid var sin nämnd, och 2 extra ordinarie kanslibiträden, avsedda för nämnderna i Stockholms stad samt Göteborgs och Bohus län, ävensom 3 ordinarie förste expeditionsvakter, avsedda för nämnderna i Stockholms stad, Göteborgs och Bohus län samt Malmöhus län.

I 6 lönegraden ha uppförts 20 ordinarie expeditionsvaktsbefattningar, avsedda för var och en av länsarbetsnämnderna utom nämnderna i Stockholms stad, Göteborgs och Bohus län samt Malmöhus län, och vidare en extra ordinarie expeditionsvakt, avsedd för sjömansförmedlingen i Göteborg.

I 5 lönegraden har uppförts en ordinarie expeditionsvaktsbefattning, avsedd för arbetsnämnden i Stockholm, samt 5 extra ordinarie expeditionsvaktsbefattningar, avsedda för ett vart av kontoren i Malmö, Göteborg, Norrköping, Hälsingborg och Uddevalla.

I lönegraderna för kvinnlig biträdespersonal, d. v. s. lönegraderna A 4, Eo 4, Eo 2 och Ex 2 ha upptagits tillsammans 200 befattningar, nämligen 51 i A 4, 21 i Eo 4, 57 i Eo 2 och 71 i Ex 2. Av de 200 befattningshavarna äro 172 avsedda att placeras vid nämndernas kanslier och huvudkontoren och 28 vid avdelningskontoren. Antalet befattningar i A 4 har beräknats med tillämpning av de regler, som beträffande dylika befattningar förordats i bilaga 2 till årets statsverksproposition (För flera huvudtitlar gemensamma frågor).

Slutligen ha upptagits tillsammans 152 befattningar i lönegraderna Ex 12 eller Ex 10 eller Ex 8 eller Eo 10 samt en befattningshavare i lönegraden Ex 5. De 152 befattningarna i först angivna lönegrader äro avsedda för rekryteringspersonal, d. v. s. personal som är under utbildning eller som avslutat sin assistentutbildning och fullgör tjänst, vilken eljest skulle ankomma på assistent i 12 eller undantagsvis högre lönegrad. Extrabefattningen i lönegraden Ex 5 är avsedd för en expeditionsvakt vid huvudkontoret i Stockholm och har beräknats vara erforderlig med hänsyn till nuvarande lokalförhållanden.

Vad angår deltidсанställd personal har kommissionen räknat med behov av 47 föreståndare för expeditioner av klass 5, 19 föreståndare för expeditioner av klass 6, 30 deltidstjänstgörande assistenter vid avdelningskontor och expeditioner samt 3 föreståndare för vissa sjömansförmedlingar eller med tillsammans 99 deltidсанställda personer.

Någon beräkning av det behövlige antalet ombud har icke nu kunnat av kommissionen framläggas.

Vidkommande de 1 542 befattningarnas fördelning å ordinarie och icke-ordinarie anställningsform har kommissionen anfört, att i det till de sakkunnigas betänkande fogade förslaget till personalorganisation i anslutning till de av de sakkunniga i betänkandet angivna riktlinjerna upptagits 530 befattningar såsom ordinarie, motsvarande 40 procent av det till 1 341 uppgående sammanlagda antalet befattningar, medan 579 eller 43 procent upptagits såsom extra ordinarie, 143 eller 11 procent såsom

extra samt 89 eller 6 procent såsom arvodesbefattningar för deltidсанställd personal.

Kommissionen har i de nu framlagda förslagen till personalplaner uppfört 475 befattningar å ordinarie stat eller 30,5 procent av hela antalet befattningar, medan 744 eller 48,5 procent uppförts såsom extra ordinarie och 224 eller 14,5 procent uppförts såsom extra befattningar. Vidare ha 99 befattningar eller 6,5 procent upptagits såsom arvodesbefattningar för deltidсанställd personal.

Kommissionen har förklarat, att den vid upprättandet av sitt förslag beträffande anställningsformerna i huvudsak följt de av de sakkunniga angivna principerna för personalens fördelning å olika slag av anställningsformer, men i vissa hänseenden ha avvikelser befunnits motiverade. Kommissionen har härom anfört i huvudsak följande.

Kommissionen har begränsat antalet ordinarie befattningar till något mindre än en tredjedel av hela det beräknade antalet befattningar. Begränsningen har syntts vara motiverad, då det ännu är förenat med vissa svårigheter att slutligt beräkna det framtida, stadigvarande behovet av befattningar inom olika lönegrader. Kommissionen har också tagit hänsyn till det förhållandet, att många befattningshavare äro relativt nyanställda och därför ännu icke kunna anses tillräckligt prövade för att ifrågakomma till ordinarie befattningar. Å andra sidan har det syntts påkallat, att ett icke alltför ringa antal ordinarie befattningar inrättas från och med budgetåret 1947/48 med hänsyn till dels de befattningshavare, vilka såsom landstings- eller kommunalanställda innehåft ordinarie tjänster, dels ock nödvändigheten att säkerställa en kvalitativt tillfredsställande rekrytering av arbetsförmedlingens tjänstemannakår. För tillträde till ordinarie befattning förutsätter kommissionen, såsom i det följande närmare utvecklas, regelmässigt — förutom att vederbörande förklarats lämplig för anställningen — viss tids tjänstgöring inom arbetsförmedlingens och/eller det centrala arbetsmarknadsorganets verksamhetsområde.

Beträffande avvikelserna från i sakkunnigförslaget angivna anställningsformer för vissa kategorier av befattningar må följande särskilt framhållas. Befattningarna för de förste assistenter (konsulenter), vilka skola hava att handlägga ärenden rörande det kvinnliga arbetsförmedlingsområdet, ha av kommissionen uppförts såsom extra ordinarie, medan samma befattningar av de sakkunniga ansetts böra uppföras såsom ordinarie. Skäl för kommissionens förslag är i huvudsak, att befattningarna äro förhållandevis nyinrättade och att befattningarnas innehavare därför böra prövas under icke allt för kort tid, innan de beredas ordinarie anställning. Kommissionen har däremot — med avsteg från sakkunnigbetänkandet — ansett skäl vara för handen att såsom ordinarie uppföra de befattningar för förste assistenter, vilka föreslås skola finnas vid flertalet huvudkontor med uppgift att samordna och fördela arbetet på de olika förmedlingsexpeditionerna. Dessa befattningar, om vilkas erforderlighet tvekan icke kan råda, torde liksom befattningarna för arbetsförmedlingsinspektörerna komma att rekryteras med tjänstemän, vilka innehåft mångårig anställning inom arbetsförmedlingen. De kunna därför också ha befogade anspråk på att få tillträda ordinarie anställningar. Vid de större kontoren och i viss omfattning även vid mindre ha de till 12 lönegraden hänförida assistenttjänsterna genomgående uppförts såsom extra ordinarie befattningar. Vissa skäl skulle kunna tala för att dessa uppfördes såsom ordinarie, men detta har av kommissionen syntts mindre lämpligt med hänsyn till att innehavarna av de ordinarie tjänsterna i många fall skulle

komma att vara endast formella innehavare av dem, enär de kunna beräknas komma att vara förordnade å högre extra ordinarie befattningar. Härav skulle alltså följa ett omfattande system med successionsförordnanden och detta har synts angeläget att undvika. Vid medelstora avdelningskontor, där en assistent i 12 lönegraden i många fall är föreståndarens närmaste man och ställföreträdare, har det däremot i allmänhet synts lämpligt att uppföra tjänsterna i 12 lönegraden såsom ordinarie. Härigenom vinnes också ökade möjligheter att på tillfredsställande sätt rekrytera befattningarna vid dessa avdelningskontor.

Vad särskilt angår befattningarna för föreståndare vid avdelningskontoren, har kommissionen i huvudsak följt den princip, som arbetsförmedlingssakkunniga förordat genom sitt uttalande, »att de befattningar, som kunna anses motsvara ordinarie landstings- eller kommunala befattningar, böra uppföras på ordinarie stat». Vissa avsteg från denna princip ha emellertid synts motiverade. Kommissionen har sålunda — i stället för att inrätta ordinarie föreståndarbefattningar för vissa avdelningskontor därför att dess nuvarande föreståndare är f. d. landstingsanställd — följt principen, att avdelningskontor, som varit inrättat såsom heltidskontor sedan tidpunkt före den 1 januari 1943, skall hava föreståndarbefattning å ordinarie stat. I några särskilda fall har föreståndarbefattningen för avdelningskontor, som inrättats såsom heltidskontor efter ingången av år 1943, likväl ansetts böra uppföras såsom ordinarie, nämligen i fall då behovet av permanent förmedlingsorgan å orten kan anses odiskutabelt och det tidigare deltidskontoret varit inrättat under många år. De ifrågavarande kontoren, som alltså föreslagits skola erhålla ordinarie föreståndare trots att kontoren blivit inrättade såsom heltidskontor först efter ingången av år 1943 äro Huskvarna, Falkenberg, Kungsbacka, Laholm, Filipstad och Avesta.

Kommissionen har förklarat sig förutsätta, att den av Kungl. Maj:t och riksdagen fastställda personalförteckningen för ordinarie personal vid länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna endast kommer att upptaga *antalet* befattningar med skilda tjänstebenämningar och i de olika lönegraderna. Det bör nämligen enligt kommissionens mening få ankomma på det centrala arbetsmarknadsorganet att fördela befattningarna på olika länsarbetsnämnder, huvudkontor och avdelningskontor. Vad sålunda anförts anser kommissionen böra gälla också de extra ordinarie befattningar, som komma att uppföras på den av Kungl. Maj:t och riksdagen fastställda personalförteckningen.

Om inrättandet av övriga icke-ordinarie befattningar torde, anför kommissionen, det centrala arbetsmarknadsorganet böra få besluta inom ramen för det anslag till avlöning av icke-ordinarie personal, som kommer att ställas till förfogande; att ifrågavarande icke-ordinarie befattningar uppförts i förslagen till personalplaner, har sin grund i att kommissionen räknat med att Kungl. Maj:t och riksdagen kunna önska erhålla en fullständig överblick över den personalorganisation, som enligt kommissionens uppfattning bör bli gällande för den från och med budgetåret 1947/48 beräknade, slutligt förstatligade arbetsförmedlingen.

I de av statskontoret och allmänna lönenämnden avgivna utlåtandena över kommissionens förslag till personalorganisation för arbetsförmedlingen har endast *statskontoret* berört frågan om personalorganisationens utbygg-

nad. Ämbetsverket har härvid framhållit behovet av att organisationen utmärkes av stor elasticitet och att personalökning vidtages först vid en tidpunkt, då den ökade arbetsbördan kräver sådan. Det bör, framhåller statskontoret, med andra ord vara möjligt att vid varje tidpunkt begränsa antalet tjänster så, att befattningshavarna under då rådande förhållanden erhålla full sysselsättning. Statskontoret hyser för sin del farhågor för att den föreslagna organisationen i nuvarande läge skulle bli alltför omfattande. Särskilt den förhållandevis starka utbyggnaden av specialförmedlingarna men även förstärkningen av organisationen i övrigt har icke kunnat undgå att ingiva ämbetsverket betänkligheter.

Åtskilliga kommunala myndigheter ha i anslutning till de vid arbetsförmedlingssakkunnigas betänkande fogade förslagen till personalplaner uttalat önskemål om förstärkning av personalen vid kontoren i respektive kommuner. I den mån de sålunda uttalade önskemålen icke tillgodoses genom de förslag till personalplaner, som framlagts av arbetsmarknadskommissionen, anmälas de här.

Drätselkammaren i Norrköping har uttalat, att avdelningskontoret därstädes får för få tjänster och att förslaget icke medger tillfredsställande specialisering av förmedlingsarbetet. *Kommunalfullmäktige i Finspångs köping* ha ansett, att en assistenttjänst i 12 lönegraden bör avses enkom för den manliga avdelningen vid kontoret. *Kommunalfullmäktige i Åtvids kommun* finna ytterligare en befattningshavare utöver föreståndaren vara inom en nära framtid erforderlig vid avdelningskontoret i Åtvidaberg. *Stadsfullmäktige i Köping* ifrågasätta, om icke en särskild tjänst för ungdomsförmedling bör inrättas vid avdelningskontoret där. *Kommunalnämnden i Hallstahammars kommun* finner, att kontorspersonalen vid kontoret där bör utökas med en eller eventuellt två befattningshavare. *Kommunalfullmäktige i Svegs köping* anse, att en expedition för kvinnlig arbetskraft bör inrättas vid avdelningskontoret där. *Drätselkammaren i Boden* önskar utökning av personalen vid kontoret därstädes med en assistentbefattning i 15 lönegraden för militäranställningsärenden och en assistentbefattning i 12 lönegraden för ungdomsförmedling. *Drätselkammaren i Haparanda* önskar få en kvinnlig assistentbefattning vid avdelningskontoret där för det kvinnliga arbetsmarknadsområdet.

Föredraganden.

Vad till en början angår omfattningen av personalorganisationen för arbetsförmedlingen får jag anföra följande.

Ehuru arbetsförmedlingen erhållit en betydligt ökad personalorganisation, sedan den blev provisoriskt förstärkt våren 1940, har den likväl ännu icke uppnått den storlek och effektivitet, som kan anses erforderlig för att den skall kunna i alla avseenden fylla sin uppgift. Behovet av förstärkning och effektivisering av personalorganisationen har också understrukits av, bland andra, huvudorganisationerna för arbetsmarknadens parter i de av dem över de sakkunnigas betänkande avgivna yttrandena. Å andra sidan har i vissa yttranden uttalats, att försiktighet bör iakttagas, när det gäller

utbyggnaden av personalorganisationen, att organisationen bör avpassas med hänsyn till ett normalt läge på arbetsmarknaden och att den överhuvudtaget bör vara elastisk för att kunna helt följa växlingarna i personalbehovet med hänsyn till från tid till annan växlande konjunkturförhållanden.

Det är enligt min mening självfallet, att den mera permanenta personalorganisationen för arbetsförmedlingen måste dimensioneras uteslutande med tanke på vad man kan kalla normala arbetsuppgifter. Omfattningen av dessa uppgifter torde emellertid komma att växla i relativt hög grad, varför personalorganisationen bör besitta ett betydande mått av elasticitet. Detta synes mig också ha beaktats av arbetsmarknadskommissionen vid framläggandet av förslaget till personalorganisation. Förslaget innebär visserligen en ökning av antalet befattningar för arbetsförmedlingens normalorganisation med 169, om jämförelse göres med det antal befattningar, som upptogs i de av kommissionen i maj månad 1945 fastställda personalplanerna, och med 103, om man jämför med det faktiska antalet befattningshavare, som voro sysselsatta inom arbetsförmedlingen i december 1946, men den sålunda föreslagna ökningen synes mig — bortsett från 17 kansliskrivarbefattningar — vara av kommissionen tillfredsställande motiverad. Av de 169 nya befattningarna hänföra sig sålunda icke mindre än 90 till sådana grenar av arbetsförmedlingen, som icke blevo beaktade i samband med uppgörandet av 1945 års personalplaner, nämligen till tjänstemannaförmedlingen, ungdomsförmedlingen och expeditionerna för partiellt arbetsföra, och denna ökning kan betecknas såsom nödvändig för att ifrågavarande grenar skola kunna bli på tillbörligt sätt tillgodosedda. Det må i sammanhanget särskilt erinras om att medan kommissionen för expeditionerna för partiellt arbetsföra räknat med ett sammanlagt antal befattningshavare av 69, kommittén för partiellt arbetsföra för samma förmedlingsverksamhet beräknat ett behov av 141 befattningshavare. Ökningen i övrigt, d. v. s. med 79 befattningar, fördelar sig så, att 13 befattningar äro föranledda av att 13 nya avdelningskontor skola inrättas, att 17 kansliskrivartjänster föreslås tillkomma vid länsarbetsnämndernas kanslier, att 11 skrivbiträdestjänster föreslås inrättade vid avdelningskontor och att 11 nya befattningar beräknas bli erforderliga vid bifall till avgivet särskilt förslag om organiserande av sjuksköterskeförmedlingar. De återstående 27 befattningarna äro föranledda av ökade behov av personal vid vissa huvud- och avdelningskontor.

Det bör också beaktas, att av de nu föreslagna 1 542 befattningarna 99 äro avsedda för deltidsanställd personal och att i antalet också ingår rekryteringspersonal, som är under utbildning, och vidare att alla de i personalplanerna uppförda nya befattningarna icke omedelbart äro avsedda att tillsättas. Enligt vad kommissionen i samband med anmälan om medelsbehovet till avlöningar för nästa budgetår framhållit, skola nämligen de nya befattningarna icke tillsättas, förrän behovet av var och en av dem är klart konstaterat. Kommissionen har emellertid ansett lämpligt att redan nu i personalplanerna uppföra alla de befattningar, som beräknas komma att bli erforderliga icke endast i samband med utan även under tiden närmast efter

arbetsförmedlingens slutliga förstatligande. Jag delar kommissionens uppfattning om lämpligheten härav.

Jag finner mig alltså kunna i stort sett godtaga kommissionens beräkningar av personalbehovet för den offentliga arbetsförmedlingen efter dess slutliga förstatligande. Jag har i stort sett icke heller något att erinra mot de av kommissionen framlagda förslagen rörande befattningarnas fördelning å olika lönegrader.

I två olika hänseenden föranleda emellertid mina ställningstaganden i det föregående ändringar i kommissionens förslag. Jag har sålunda anfört, att jag icke är beredd att nu förorda inrättande av befattningar som kansliskrivare vid länsarbetsnämnderna. Till följd härav böra de 17 av kommissionen upptagna kansliskrivarbefattningarna utgå. Av mitt förslag om bibehållande av en särskild länsarbetsnämnd i Stockholms län följer å andra sidan, att för denna länsarbetsnämnds kansli måste tillkomma följande 12 befattningar, nämligen en länsarbetsdirektör i lönegraden A 28, 1 inspektör (för arbetsförmedlingsärenden) i A 22, 1 inspektör (för socialhjälpärenden) i Eo 21, två förste assistenter i Eo 18 för ärenden rörande det kvinnliga arbetsmarknadsområdet och för administrativa ärenden m. m., ett kanslibitråde i A 7, en expeditionsvakt i Eo 6, 1 kontorsbitråde i A 4, ett kontorsbitråde i Eo 4, 2 skrivbiträden i Eo 2 och ett skrivbitråde i Ex 2. Vidare bör för huvudkontoret vid länsarbetsnämnden i Stockholms län beräknas 1 förste assistent i lönegraden A 18, 2 assistenter i A 15, 2 assistenter i Eo 12 samt 2 extra eller extra ordinarie assistenter i Ex 12, Ex 10, Ex 8 eller Eo 10. Samtidigt skall emellertid den föreslagna personalorganisationen för arbetsnämnden i Stockholms stad och dess huvudkontor minskas med 2 inspektörer i lönegraden Eo 21 (för arbetsförmedlingsärenden och socialhjälpärenden), 1 förste assistent i Eo 18 för det kvinnliga arbetsmarknadsområdet, 1 kontorsbitråde i A 4, 1 skrivbitråde i Eo 2 och 1 skrivbitråde i Ex 2 respektive med 1 förste assistent i A 18, 2 assistenter i A 15, 2 assistenter i Eo 12 och 1 extra assistent. Den sammanlagda ökningen till följd av att länsarbetsnämnden i Stockholms län bibehålles uppgår alltså till 7 befattningar.

Vidkommande kommissionens förslag om befattningarnas fördelning å ordinarie och icke-ordinarie tjänster finner jag detsamma tillfredsställande, då det kan anses tillgodose skäligen krav på elasticitet i personalorganisationen. Jag kan alltså icke, såsom bland andra vissa personalorganisationer yrkat, förorda att ordinarie befattningar inrättas i större omfattning. Beträffande de av kommissionen föreslagna ordinarie kanslibiträdesbefattningarna vill jag särskilt anföra, att jag, oaktat utredning rörande de högre biträdesbefattningarna pågår inom finansdepartementet, icke anser hinder mot upptagande av ifrågavarande befattningar å ordinarie stat föreligga med hänsyn till att befattningshavarna avses skola tjänstgöra som redogörare hos länsarbetsnämnderna.

Det sålunda beräknade behovet av personal samt befattningarnas fördelning på ordinarie och icke-ordinarie tjänster framgår av bilagorna 2—4.

Jag delar kommissionens uppfattning, att å den personalförteckning, som fastställs av Kungl. Maj:t, befattningarna icke böra fördelas å de olika länsarbetsnämnderna m. m. Det bör få ankomma på det centrala arbetsmarknadsorganet dels att fastställa personalförteckning beträffande de befattningar, som icke upptagas å den av Kungl. Maj:t fastställda förteckningen och dels att fördela de i de sålunda fastställda personalförteckningarna upptagna befattningarna på de olika lokala arbetsmarknadsorganen.

Jag vill slutligen framhålla, att jag självfallet förutsätter, att de i personalförteckningarna uppförda befattningarna icke komma att tillsättas i vidare mån än detta av det centrala arbetsmarknadsorganet prövas vara med hänsyn till arbetsuppgifterna oundgängligen erforderligt. Vad särskilt angår de nya befattningar, som av kommissionen beräknats erforderliga i samband med ett övertagande av sjuksköterskeförmedlingen, få dessa givetvis icke upptagas i den personalförteckning, som skall fastställas av det centrala arbetsmarknadsorganet, förrän Kungl. Maj:t tagit slutlig ställning till frågan om denna förmedlings hänförande till den offentliga arbetsförmedlingen.

Vad i förevarande sammanhang anförts gäller i sin helhet arbetsförmedlingens normalorganisation. Frågan om personal för arbetsförmedlingens krisuppgifter behandlas i det följande i samband med anslagsfrågorna.

Vissa övergångsfrågor.

Arbetsförmedlingssakkunniga.

De sakkunniga ha framhållit, att i samband med det definitiva förstatligandet av arbetsförmedlingen frågor uppkomma om dels statens övertagande av inventarier, som tillhöra förutvarande huvudmän, dels ock övergången till den nya organisationen för den personal, som nu är sysselsatt inom arbetsförmedlingen.

De *inventarier*, som tillhöra förutvarande huvudmän, representera, framhålla de sakkunniga, en mycket liten del av arbetsförmedlingens nuvarande inventariebestånd, enär detta till allra största delen anskaffats efter det provisoriska förstatligandet i maj 1940. I samband med det provisoriska förstatligandet uppgjorde länsarbetsnämnderna förteckningar över de inventarier, som tillhörde förutvarande huvudmän. Inventarierna värderades efter samråd med förutvarande huvudmäns verkställande organ till sammanlagt 194 548 kronor 66 öre.

De sakkunniga ha uttalat, att det alltså rör sig om för respektive huvudmän relativt små belopp, och att det vidare bör uppmärksammas, att för en stor del av dessa inventarier statsbidrag utgått med 50 procent i enlighet med statsbidragsgrunderna i 1934 års arbetsförmedlingslag. Då staten enligt de sakkunnigas förslag kommer att svara för alla kostnader för arbetsförmedlingen och sålunda en betydande utgiftspost kommer att avlastas de forna huvudmännen, har det syntts de sakkunniga ej vara rimligt, att ersättning skall utgå för de inventarier, som staten övertager. De sakkunniga ha därför föreslagit, att förutvarande huvudmän skola åläggas skyldighet att utan vederlag överlämna sina inventarier till staten.

Vad behandlingen av spörsmålen rörande den nuvarande *personalens övergång* till anställning hos den slutligt förstatligade arbetsförmedlingen ha de sakkunniga till en början lämnat följande uppgifter angående den personal, som tidigare varit anställd hos förutvarande huvudmän.

Då arbetsförmedlingen i maj 1940 provisoriskt förstatligades, övertogo länsarbetsnämnderna 424 befattningshavare, som voro anställda hos lands-ting eller kommun. Av dessa ha under de gångna åren 46 uppnått pensions-ålder och erhållit pension av förutvarande huvudmän samt 59 av andra anledningar lämnat sina befattningar inom arbetsförmedlingen, varför hela antalet befattningshavare inom arbetsförmedlingen, som varit anställda hos förutvarande huvudmän och som fortfarande voro i tjänst den 1 maj 1946, uppgick till 319. Av dessa kunde 219 stycken betecknas som ordinarie tjänstemän hos förutvarande huvudmän, under det att 100 kunde betraktas som icke-ordinarie. Då ordinarie-begreppet hos de olika huvudmännen icke varit liktydigt och icke alltid kan sägas ha haft samma betydelse som det för staten tillämpade, har det här fattats i sin vidare bemärkelse, varför till ordinarie tjänstemän även räknats sådana, som haft en »fast» eller »stadigvarande» anställning.

De sakkunniga ha härefter anfört följande.

Vad först beträffar *rätten* att övergå i statlig tjänst synes denna principiellt böra tillkomma alla hos förutvarande huvudmän anställda ordinarie befattningshavare. Det kan visserligen diskuteras, huruvida icke undantag borde göras för vissa grupper, t. ex. för dem, som endast ha kort tid kvar till uppnådd pensionsålder. Ett sådant system synes emellertid icke böra genomföras, då arbetsförmedlingen sedan den 20 maj 1940 varit provisoriskt förstatligad och då enligt de sakkunnigas förslag de förutvarande huvudmännen helt skola avkopplas från sin befattning med arbetsförmedlingsorganisationen.

Vad gäller övergången till statstjänst bör denna göras beroende av befattningshavarens fria val. Väljer han att övergå till statlig anställning, kommer han i åtnjutande av de förmåner, denna ger, men har då också avstått från de med befattningen hos förutvarande huvudman förenade förmånerna. Önskar han kvarstå hos förutvarande huvudman, bibehåller han de förmåner, han på denna befattning åtnjuter, men kan då icke göra anspråk på förmåner, som sammanhånga med den statliga anställningen. På grund av skilligheter, som i en del fall föreligga mellan löneförmånerna vid befattningar hos förutvarande huvudmän och motsvarande statliga befattningar, torde det vara att förvänta, att en del befattningshavare — dock troligen endast ett fåtal — välja att kvarstå hos förutvarande huvudmän. Det bör dock påpekas, att befattningshavare, som välja att kvarstå i sin befattning hos förutvarande huvudmän, icke vid befordran eller transport på egen begäran böra tillåtas att kvarstå hos förutvarande huvudmän utan då skola vara skyldiga att övergå i statens tjänst. Vidare bör uppmärksammas, att befattningshavare, som kvarstå i befattningar hos förutvarande huvudmän, skola vara skyldiga att upprätthålla de statliga befattningar, till vilka de närmast varit berättigade att övergå, varvid dessa statliga befattningar under övergångstiden komma att upplagas som vakanta.

Principiellt vore det riktigast, att för den, som kvarstår hos förutvarande huvudman, denne bestridde skillnaden mellan den högre kommunala lönen och den för befattningen utgående statliga. Med hänsyn till det ringa antal befattningshavare, det här torde bli fråga om, finna sig de sakkunniga dock

kunna förorda, att staten påtager sig hela lönekostnaden. Härigenom undvikes nämligen en omständlig administrativ apparat vid utbetalningen av mellanskillnaden.

Vad här ovan sagts angående möjligheten att få välja mellan att övergå i statlig anställning eller kvarstå hos förutvarande huvudman torde böra gälla i främsta rummet hos förutvarande huvudmän anställda ordinarie befattningshavare.

Det synes emellertid rimligt, att sådana befattningshavare, som varit anställda hos förutvarande huvudmän någon längre tid och därefter tjänstgjort i statlig verksamhet sedan den 20 maj 1940, ges samma möjlighet, i synnerhet som gränsen mellan s. k. ordinarie och icke-ordinarie befattningshavare inom landstingens och kommunernas förvaltning ofta är svävande.

De sakkunniga ha vidare behandlat arbetsförmedlingspersonalens *pensionsfråga* och ha härom bland annat anfört.

Om arbetsförmedlingen förstatligen, löses därmed även pensionsfrågan på så sätt, att de befattningshavare, som få anställning såsom ordinarie eller extra ordinarie tjänstemän, bli pensionsberättigade enligt de statliga pensionsreglementena. Härvid uppkomma emellertid vissa spörsmål, som måste regleras genom särskilda övergångsbestämmelser. Särskilt gäller detta frågorna om tjänstemännens rätt att som tjänstår få tillgodoräkna sig tidigare anställning inom arbetsförmedlingen samt om statens övertagande av de pensionsförpliktelser, som åligga anstalternas förutvarande huvudmän eller de pensionsinrättningar, hos vilka dessa berett sina befattningshavare pensionsrätt.

De sakkunniga ha framlagt vissa förslag till regler angående tillgodoräkande av tjänstår för olika grupper av befattningshavare (betänkandet angående den offentliga arbetsförmedlingens organisation s. 62—63). Rörande statens övertagande av vissa pensionsförpliktelser ha de sakkunniga anfört följande.

Vad beträffar den grupp arbetsförmedlingstjänstemän, som redan uppnått pensionsåldern, uppgår denna till 87. Av dessa ha 47 pensionerats före det provisoriska förstatlighandet den 20 maj 1940 och 40 efter detta datum. Samtliga ha pensionerats av sina förutvarande huvudmän, vilka erhålla minst 50 procent statsbidrag å pensionskostnaderna. Dessutom utgår i 18 fall änkepensioner, på vilka motsvarande statsbidrag erhålles. Hela statsbidraget till pensioner utgjorde år 1945 88 000 kronor. Då de förutvarande huvudmännens befattning med arbetsförmedlingen nu föreslås helt skola avvecklas, synes det riktigast, att staten helt övertager pensionsförpliktelserna även gentemot denna grupp på de villkor, som äro gällande hos förutvarande huvudmän.

Vad slutligen beträffar den — troligen fåtaliga — grupp, som väljer att kvarstå hos förutvarande huvudman och för vilken staten, enligt de sakkunnigas här ovan skisserade förslag, skall bestrida hela den utgående lönen, synes i pensioneringshänseende böra gälla samma princip, som föreslagits för dem, som redan uppnått pensionsåldern.

De sakkunniga ha utgått ifrån, att hos förutvarande huvudmän anställda befattningshavare till statsverket överlåta den pensionsrätt de förvärvat genom anställning hos kommun eller landsting. De säga sig vidare endast ha velat uppdraga riktlinjerna i stort, efter vilka frågorna om pension och

tjänstårsberäkning synas böra lösas. Det borde ankomma på den centrala arbetsmarknadsmyndigheten att i de enskilda fallen närmare utreda här berörda frågor och i förekommande fall framlägga förslag om deras lösning.

Rörande *sättet för tjänsternas tillsättande* ha de sakkunniga anfört.

I samband med det definitiva förstatligandet uppkommer frågan om överförande av nuvarande befattningshavare till de statliga tjänsterna. Hur detta överförande i detalj skall tillgå, torde det centrala arbetsmarknadsorganet närmare böra utreda. De sakkunniga vilja emellertid framhålla, att i den mån det är fråga om nya tjänster bör utnämning respektive förordnande först efter offentligt ansökningsförfarande i vanlig ordning vara regel. Endast i undantagsfall bör tillsättning utan ansökan komma i fråga.

Yttrandena.

Vad gäller frågan om statens övertagande av inventarier, som tillhöra tidigare huvudmän, har *svenska landstingsförbundet* förklarat sig icke motsätta sig, att landstingen utan kostnad till statsverket överlåta de inventarier, som provisoriskt övertagits av staten år 1940. Från de *förutvarande huvudmännens* sida har, i den mån de berört spörsmålet, någon erinran icke framställts mot de sakkunnigas förslag i denna del, men *länsstyrelsen i Södermanlands län* har gjort gällande, att förslagets genomförande skulle innebära ett principiellt avsteg från hittills gällande uppfattning, att full ersättning skall beredas den som i samband med ett förstatligande tvingas avstå från sin egendom.

Vidkommande frågan om personalens övergång till statlig tjänst m. m. har *statskontoret* uttalat, att vad angår dem, som komma att kvarstå vid förmånerna hos förutvarande huvudman, det vore riktigast att huvudmannen bestrede skillnaden mellan den högre kommunala lönen och den för motsvarande statliga befattning utgående statliga lönen. Då staten emellertid under en följd av år betalat även dylika löneskillnader, har statskontoret dock ej velat motsätta sig de sakkunnigas förslag att staten jämväl framdeles påtager sig hela löneskillnaden, men en förutsättning härför är givetvis, framhåller ämbetsverket, att befattninghavare i allt vad som rör tjänsteutövningen övergår till den statliga verksamheten.

Arbetsförmedlingstjänstemännens riksförbund har ansett, att den kategori kommunala tjänstemän, som skall givas möjlighet att få välja mellan att övergå i statlig anställning eller kvarstå hos förutvarande huvudman, bör klarare avgränsas än som skett då de sakkunniga uttalat, att rätten bör tillkomma dem som varit anställda hos förutvarande huvudman »någon längre tid». Det kan enligt förbundets uppfattning ifrågasättas, om anställningstidens längd överhuvudtaget skall tillmätas någon vikt i detta sammanhang. Avgörande borde i stället vara, huruvida den kommunala anställningen varit avsedd att bli stadigvarande. Förbundet har vidare framhållit, att befattningshavare, som kommer att kvarstå hos förutvarande huvudman, bör få åtnjuta de löneförmåner, som skulle utgått, därest han vid tidpunkten för förstatligandet kvarstått å sin äldre huvudmans stat. Efter det staten år 1940

övertagit ledningen av arbetsförmedlingen hade nämligen bland andra flertalet landsting uteslutit arbetsförmedlingstjänsterna från sina personalplaner. Detta hade medfört, att dessa tidigare tjänstemän icke av landstingen tillförsäkrats samma ökade förmåner, som tillerkänts andra med arbetsförmedlingstjänstemännen tidigare likställda befattningshavare hos landstingen.

Arbetsmarknadskommissionen har framhållit, att det, när det gäller ordnandet av övergången till den nya organisationen, kan uppkomma fråga om att till övergångsstat föra hos förutvarande huvudman anställda befattningshavare, vilka av en eller annan anledning icke lämpligen kunna inplaceras i den nya organisationen. Kommissionen har i anslutning härtill hemställt, att Kungl. Maj:t måtte hos riksdagen utverka bemyndigande att i den utsträckning, så visar sig oundgängligen erforderligt, få till övergångsstat föra sådan från äldre organisation — före den 20 maj 1940 — övertagen personal, som icke lämpligen kan inplaceras i den slutliga organisationen, därvid vederbörande befattningshavare dock skall vara skyldig att uppehålla annan mot hans förmåga svarande befattning, vilken i stället skall hållas vakant.

Rörande pensionsfrågan i samband med övergången har bland annat följande anförts i yttrandena.

Arbetsmarknadskommissionen har uttalat, att det på grund av den oenhetlighet, som utmärkt anställnings-, avlönings- och pensionsförhållandena för personalen i de tidigare huvudmännens tjänst, vore förenat med svårigheter att fastställa några bestämda regler för frågans lösande. Den enda framkomliga vägen syntes vara, att de individuella fallen behandlades var för sig, men för att så skulle kunna ske vore ytterligare utredning erforderlig. Utredningen syntes jämväl böra avse frågan om överförande till statsverket av pensionsmedel, som avsatts av tidigare huvudman, och av pensionsmedel, som erlagts av hos denne anställd befattningshavare. Vid statens övertagande av pensionsskyldigheten för hos tidigare huvudmän pensionsberättigade borde nämligen de tidigare huvudmännen icke få tillgodogöra sig för övertagna befattningshavares pensionering reserverade medel, i vart fall icke i vad avsåge pensionsavgifter, som kunde ha erlagts efter arbetsförmedlingens provisoriska förstatligande den 20 maj 1940.

Statskontoret har beträffande de befattningshavare, som äro pensionsberättigade hos de tidigare huvudmännen, anfört bland annat, att därest tjänsteman vid avgång från statlig befattning erhåller lägre pension än han skolat åtnjuta, om han kvarstått i sin kommunala befattning, en tilläggspension för utjämnande av differensen torde böra övervägas i varje särskilt fall.

Statskontoret har avstyrkt de sakkunnigas förslag, att staten skall övertaga hela kostnaden för sådana befattningshavare, som pensionerats före det slutliga förstatligandet.

Uppsala läns landsting har i likhet med de sakkunniga ansett riktigast, att staten övertager hela pensionskostnaden för dem, som redan uppnått pensionsåldern. Skälet härför är, framhåller landstinget, att de förutvarande

huvudmännens befattning med arbetsförmedlingen nu avses skola upphöra. Även den grupp, som väljer att kvarstå hos förutvarande huvudman och för vilken staten skall bestrida hela den utgående lönen, bör enligt landstingets uppfattning gälla samma princip i pensioneringshänseende.

Övriga huvudmän ha i sina utlåtanden i allmänhet anfört samma synpunkter som Uppsala läns landsting.

Frågor rörande sättet för tjänsternas tillsättande i samband med övergången till den nya organisationen m. m. har berörts av *arbetsförmedlingstjänstemännens riksförbund*, som i stort sett anslutit sig till de sakkunnigas uttalande i denna del men därjämte anfört följande.

Riksförbundet, som i övrigt energiskt hävdar principen, att tjänster inom arbetsförmedlingen skola tillsättas efter offentligt ansökningsförfarande, får emellertid i detta sammanhang framhålla önskvärdheten av att överföringen till de statliga tjänsterna sker så smidigt som möjligt. Icke minst i betraktande av att flertalet nuvarande tjänster inom arbetsförmedlingen ledigförklarats eller komma att ledigförklaras i samband med den förut nämnda översynen av personalplanerna våren 1945 torde det böra övervägas, i vilken utsträckning offentligt ansökningsförfarande ånyo skall behöva förekomma vid nuvarande befattningshavares överförande till statliga tjänster.

Arbetsmarknadskommissionens utredning.

I sin skrivelse den 28 februari 1947 med förslag till personalorganisation m. m. har kommissionen till behandling upptagit jämväl vissa frågor rörande övergången till den nya organisationen. Kommissionen, som utgått ifrån att arbetsförmedlingens definitiva förstatligande skulle äga rum den 1 juli 1947, har sålunda bland annat anfört följande.

Med hänsyn till personalens intressen bör den nya personalorganisationens genomförande ske snarast efter ingången av budgetåret 1947/48. De fullständiga personalförteckningarna för länsarbetsnämnderna och dem underställda arbetsförmedlingsorgan böra kunna fastställas av arbetsmarknadskommissionen, så snart riksdagen fattat sitt beslut och Kungl. Maj:t expedierat riksdagsbesluten om inrättande av ett centralt arbetsmarknadsorgan och om den offentliga arbetsförmedlingens slutliga förstatligande. Arbetsmarknadskommissionen synes alltså böra bemyndigas att fastställa de fullständiga personalförteckningarna, ehuru detta rätteligen borde ankomma på den nya, blivande arbetsmarknadsstyrelsen.

Samtliga de i de fullständiga personalförteckningarna uppförda befattningarna kunna emellertid icke på en gång tillsättas. Samtliga hos länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsorganen i övrigt den 30 juni 1947 anställda befattningshavare böra därför från och med den 1 juli 1947 förordnas att tills vidare innehava sina befattningar — i den mån de icke finnas bliva obehövligen — till dess de i personalförteckningarna uppförda befattningarna bliva i vederbörlig ordning tillsatta. Under denna tid förutsätts befattningshavarna skola åtnjuta lön och de övriga förmåner, som följa med de innehavande befattningarna enligt nu gällande bestämmelser, men med de ändringar som bliva en följd av löneregleringen, vilken är avsedd skola träda i kraft den 1 juli 1947.

Kommissionen har vidare framlagt ett utförligt förslag angående ordningen för tillsättningen av befattningarna. Enligt förslaget skall tillsättningen ske

i omgångar och jämsides med tillsättningen av befattningarna hos arbetsmarknadsstyrelsen. I samband härmed har kommissionen anfört följande.

Om vid tillsättande av ordinarie befattning den, som befinnes böra ifrågakomma för befattningen, vid tiden för befattningens tillträdande icke räknar en sammanlagd anställningstid inom arbetsförmedlingen eller i annan statstjänst, som finnes kunna och böra räknas vederbörande tillgodo, av minst tre år, bör, enligt kommissionens uppfattning, den för befattningen utsedde icke förordnas till ordinarie befattningshavare, förrän han uppnår den angivna tjänstetiden. Intill dess så sker bör han vara extra ordinarie befattningshavare i samma lönegrad som den, vartill den ordinarie befattningen hör, men äga, därest han visat sig lämplig för befattningen, vinna ordinarie anställning utan att behöva på nytt söka befattningen. Kungl. Maj:ts medgivande härtill förutsättes skola lämnas. Detta system synes befogat med hänsyn till att åtskilliga av de nuvarande befattningshavarna ha så kort anställningstid hos arbetsförmedlingen (i annan statstjänst), att de böra vara underkastade viss tids prövning, innan ordinarieanställning gives dem.

Föredraganden.

Såsom jag tidigare anfört (s. 173), bör tidpunkten för arbetsförmedlingens definitiva förstatligande enligt min mening sättas till den 1 januari 1948. I samband med övergången till den nya organisationen uppkomma vissa övergångsfrågor, som fordra särskild uppmärksamhet.

Vad först angår de inventarier, som övertagits från de tidigare huvudmännen i samband med arbetsförmedlingens provisoriska förstatligande år 1940 och vilkas värde uppskattats till ett belopp av i runt tal 194 550 kronor, ha de sakkunniga förutsatt, att dessa inventarier komma att överlåtas till statsverket utan att de tidigare huvudmännen framställa anspråk på ersättning. Skäl för att så bör ske är, att de tidigare huvudmännen bli befriade från kostnader för arbetsförmedlingsverksamheten i fortsättningen genom att staten helt övertager verksamheten och att staten tidigare lämnat bidrag till anskaffningen av praktiskt taget alla de ifrågavarande inventarierna. I de avgivna yttrandena ha de tidigare huvudmännen ej heller framställt erinringar mot de sakkunnigas ifrågavarande förslag. Jag utgår därför från att inventarierna komma att utan särskild föreskrift härom överlåtas utan ersättning.

Vidkommande därefter från tidigare huvudmän övertagna befattningshavares övergång till den nya arbetsförmedlingsorganisationen synes det mig icke möjligt att nu taga slutlig ställning till alla i samband därmed uppkommande frågor. Självfallet är, att dessa, som enligt de sakkunnigas uppgift uppgå till ett antal av något över 300, i mån av lämplighet böra beredas fortsatt anställning och alltså överflyttas till befattningar inom den nya organisationen. I fråga om sättet för deras överflyttande håller jag före, att de regelmässigt böra förordnas å befattningar i den nya organisationen efter ansökningsförfarande. Därvid synas emellertid, såsom de sakkunniga jämväl ha förutsatt, vissa av de ifrågavarande befattningshavarna böra tillförsäkras skälig företrädesrätt att övergå till de nya befattningarna. Detta synes böra ske på så sätt, att företrädesrätt beredes dem att ifrågakom-

ma till ordinarie befattningar framför andra lika lämpliga sökande. Denna företrädesrätt synes mig — i nära anslutning till vad de sakkunniga och arbetsförmedlingstjänstemännens riksförbund föreslagit — böra gälla sådan personal, som vid tiden för det provisoriska förstatligandet år 1940 innehade ordinarie anställning eller däremot svarande anställning hos tidigare huvudman. Såsom likvärdig med ordinarie tjänst synes mig böra förstås stadigvarande anställning under en tid av tre år omedelbart före tidpunkten för det provisoriska förstatligandet år 1940. En ytterligare förutsättning för företrädesrätten måste givetvis vara, att vederbörande befattningshavare innehaft fortlöpande anställning inom arbetsförmedlingen eller hos arbetsmarknads-kommissionen under hela tiden efter det provisoriska förstatligandet intill tidpunkten för övergången till den nya organisationen. Övrig hos tidigare huvudmän anställd personal synes mig icke böra tillförsäkras någon särskild rätt att övergå till befattningar inom den omorganiserade arbetsförmedlingen men bör, såsom redan framhållits, i mån av lämplighet få övergå till den förstatligade arbetsförmedlingen.

I samband med överförandet av från tidigare huvudmän övertagen personal till den nya arbetsförmedlingsorganisationen bör ställning också tagas till den av de sakkunniga till behandling upptagna frågan om rätt för dessa befattningshavare att, om de så önska, vara bibehållna vid de löneförmåner m. m., som tillkommit dem hos de tidigare huvudmännen. Dylik rätt har gällt under tiden för arbetsförmedlingens provisoriska förstatligande, och de sakkunniga ha föreslagit, att samma rätt skall fortfa ra att gälla, samt att statsverket skall — liksom skett under tiden för det provisoriska förstatligandet — svara jämväl för uppkommande löneskillnadskostnader. Arbetsförmedlingstjänstemännens riksförbund har för sin del framställt yrkande av innebörd, att vederbörande befattningshavare skola tillförsäkras de förmåner, som de skulle ha åtnjutit, därest de kvarstått i tjänst hos sin tidigare huvudman ända fram till tiden för det slutliga förstatligandet av arbetsförmedlingen, d. v. s. att hänsyn skall tagas även till de löneförbättringar, som förutvarande huvudman kan ha beslutat för med arbetsförmedlingstjänstemän tidigare likställda befattningshavare i huvudmannens tjänst. För egen del finner jag mig såtillvida kunna tillstyrka vad som föreslagits, att befattningshavare, som efter det slutliga förstatligandet förordnas å befattning vilken i lönehänseende eller med hänsyn till andra förmåner medför sämre villkor än dem han skulle ägt åtnjuta, om han den 31 december 1947 kvarstått i sin tidigare befattning hos landstinget eller kommunen, tillförsäkras rätt att bibehålla de med denna befattning förenade löneförmånerna i stället för den avlöning och de övriga förmåner, som skulle tillkomma honom såsom statstjänsteman. I anledning av det av arbetsförmedlingstjänstemännens riksförbund framställda yrkandet vill jag framhålla, att hänsyn bör få tagas endast till generella löneförbättringar, som självfallet skulle kommit även arbetsförmedlingstjänstemännen till godo, om dessa fortfarande varit landstings- eller kommunalanställda. Den omständigheten, att enstaka personalgrupper, som tidigare varit i lönehänseende likställda med vissa arbetsförmedlingstjänste-

män, uppflyttats till högre lönegrad eller eljest fått förbättrade löneförmåner, bör däremot icke medföra rätt för ifrågavarande arbetsförmedlingstjänstemän att räkna sig dessa löneförhöjningar till godo. Mot förslaget att kostnaderna för de ökade förmåner, som kunna bliva en följd av sålunda angiven övergångsbestämmelse, skola i sin helhet bestridas av statsverket, har jag intet att erinra.

Arbetsmarknadskommissionen har i anslutning till frågan om den från tidigare huvudmän övertagna personalens överförande till den nya organisationen framlagt förslag om att Kungl. Maj:t skulle utverka riksdagens bemyndigande att till *ö v e r g å n g s s t a t* föra sådan personal, som icke kan placeras å motsvarande befattningar i den nya organisationen, därvid skyldighet dock skulle stadgas för till övergångsstat förd befattningshavare att uppehålla annan av den centrala arbetsmarknadsmyndigheten anvisad befattning hos arbetsförmedlingen, vilken befattning i dylikt fall icke skulle tillsättas i vanlig ordning. För egen del är jag icke beredd att nu tilstyrka, att en övergångs- eller indragningsstat inrättas, enär behovet därav icke nu kan med säkerhet bedömas. Skulle svårigheter uppkomma att placera några av de nuvarande befattningshavarna å motsvarande befattningar i den nya organisationen, förutsätter jag — i överensstämmelse med vad jag anfört vid behandlingen av motsvarande spörsmål beträffande arbetsmarknadsstyrelsen — att vederbörande skola kunna förordnas att uppehålla lägre befattningar men därvid tillerkännas löneförmåner, vilka motsvara de tidigare utgående. Därefter bör frågan om denna personals slutliga anställningsförhållanden eller eventuella förtidspensionering, måhända genom tidigare huvudmans försorg, bli föremål för slutligt ställningstagande så snart ske kan. Huru dessa spörsmål slutligt skola lösas blir i viss mån beroende av ställningstagandet till det av de sakkunniga framlagda förslaget om att staten skulle helt övertaga de tidigare huvudmännens pensionsförpliktelser.

I fråga om pensioneringens ordnande för den personal, som innehaft anställningar hos tidigare huvudmän eller som tillträtt sina anställningar under tiden för det provisoriska förstatligandet skall givetvis gälla, att ifrågavarande befattningshavare skola i vanlig ordning bliva underkastade gällande tjänste- och familjepensionsreglementen i och med att vederbörande tillträda ordinarie eller extra ordinarie befattningar i statens tjänst. Tillgodoräknande av tid för anställning hos den offentliga arbetsförmedlingen dessförinnan såsom tjänstår i pensionshänseende bör få prövas av Kungl. Maj:t enligt i tjänstepensionsreglementet givna bestämmelser. Vad särskilt angår tid, varunder vederbörande varit anställd hos tidigare huvudman, synes mig dock tillgodoräkningsfrågan böra bliva föremål för ytterligare utredning. Såsom arbetsmarknadskommissionen framhållit, synes nämligen staten icke ha anledning att övertaga äldre huvudmans pensionsförpliktelser utan att dessa huvudmän bereda staten skälig ersättning för den skyldighet, som staten förutsatts skola övertaga och de tidigare huvudmännen befrias från. Jag avser för den skull inom en nära framtid föreslå Kungl. Maj:t att tillkalla särskilda sakkunniga med uppdrag att upptaga förhandlingar med de äldre

huvudmännen härom. Vad jag sålunda anfört om övertagande av pensions-skyldigheten för ännu icke pensionerade gäller jämväl frågan om övertagandet av pensionsförpliktelserna för redan pensionerad personal. Kostnaderna för deras fortsatta pensionering böra alltså, tills nyssnämnda utredning verkställt och därpå grundade förslag prövats, liksom hittills bestridas av de tidigare huvudmännen med bidrag av statsmedel.

I avvaktan på resultatet av den ytterligare utredningen rörande pensionsfrågan för den från tidigare huvudmän övertagna personalen synes, i mån som pensionsfrågor uppkomma, ställning få tagas till dessa från fall till fall.

Vad angår kommissionens förslag därom, att i personalförteckning uppförd ordinarie befattning icke bör slutligt tillsättas, därest den som finnes böra ifrågakomma till befattningen icke räknar en anställningstid i arbetsförmedlingens eller därmed jämförlig tjänst av minst tre år, finner jag de av kommissionen härför anförda skälen ha fog för sig. Befattningen synes dock icke, såsom kommissionen föreslagit, böra uppehållas genom att befattningshavaren beredes extra ordinarie i stället för ordinarie anställning. Riktigare synes vara, att vederbörande förordnas att tills vidare uppehålla befattningen mot åtnjutande av vikariatslön.

Beträffande ordningen för befattningarnas tillsättande har jag icke något att erinra mot vad arbetsmarknadskommissionen föreslagit. Tiden före den 1 januari 1948 torde böra utnyttjas härför.

Vad slutligen angår personalens löneförmåner under tiden den 1 juli—31 december 1947 synes det böra få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda närmare bestämmelser härom med beaktande av den beslutade löneregleringen.

Det torde vidare få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela de övergångsbestämmelser, som i övrigt befinnas erforderliga.

III. Anslagsberäkningar.

Anslagsuppdelningen.

Nuvarande anslagsuppdelning.

För innevarande budgetår ha anvisats följande förslagsanslag till avlöningar och omkostnader för arbetsmarknadskommisionen, länsarbetsnämnderna och de lokala arbetsförmedlingsorganen:

Statens arbetsmarknadskommision m. m.: Avlöningar;

Statens arbetsmarknadskommision m. m.: Omkostnader;

*Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna: Avlöningar; samt
Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna: Omkostnader.*

Sakkunnigförslagen.

Utredningen rörande ett centralt arbetsmarknadsorgan har utgått ifrån, att för arbetsmarknadsstyrelsen skall liksom för andra verk anvisas dels ett avlöningsanslag, dels ett omkostnadsanslag. Med hänsyn till nödvändigheten att tillgodose kravet på elasticitet i styrelsens personalorganisation har utredningen emellertid funnit sig böra föreslå, att samtliga anslagsposter under avlöningsanslaget upptagas med förslagsvis betecknade belopp.

Arbetsförmedlingssakkunniga, som icke ägnat förevarande frågor närmare behandling, synas utgå från att för den offentliga arbetsförmedlingen skola i vanlig ordning anvisas två anslag, ett för avlöningar och ett för omkostnader.

Arbetsmarknadskommisionens förslag.

I sitt yttrande över betänkandet om ett centralt arbetsmarknadsorgan har arbetsmarknadskommisionen uttalat, att den anser goda skäl föreligga för utredningens ståndpunkt beträffande anslagsuppdelningen. Det kan emellertid enligt kommisionens mening befinnas ändamålsenligt att anvisa särskilda anslag å ena sidan för arbetsmarknadsstyrelsens permanenta organisation och stadigvarande verksamhet under normala förhållanden och å andra sidan för styrelsens krisverksamhet. Härigenom vunnas, att den permanenta organisationen och dess verksamhet kunde bliva föremål för enahanda granskning vid framläggande av medelsäskanden för ett följande budgetår som i fråga om andra verk och deras verksamhet. Krisorganisationens anslag däremot skulle beräknas med hänsyn tagen till de behov, som kunde förutses vid avgivande av medelsäskanden, men anvisas med belopp, om vilka borde gälla, att de finge — i en krissituation eller när andra särskilda förhållanden nödvändiggöra en utökning av organisationen — överskridas efter medgivande av Kungl. Maj:t.

Kommissionen föreslår alltså, att följande anslag anvisas för arbetsmarknadsstyrelsen:

Arbetsmarknadsstyrelsen: Avlöningar,

Arbetsmarknadsstyrelsen: Omkostnader samt

Arbetsmarknadsstyrelsen: Krisorganisationen.

Kommissionen föreslår, att under sistnämnda anslag skola upptagas två anslagsposter, en för avlöningar och en för omkostnader, båda posterna förslagsvis beräknade med befogenhet för Kungl. Maj:t att, därest omständigheterna därtill giva anledning, medgiva att anslagsposternas belopp må överskridas.

Även i vad gäller anslagen till den offentliga arbetsförmedlingen har kommissionen föreslagit en motsvarande uppdelning av anslagen. I sin förenämnda skrivelse den 28 februari 1947 med förslag till personalorganisation m. m. för arbetsförmedlingen har kommissionen sålunda anmält medelsbehovet till den offentliga arbetsförmedlingen för budgetåret 1947/48 under tre olika anslag, och samtidigt har föreslagits, att den hitintills i anslagsrubrikerna använda benämningen Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna måtte ändras till Den offentliga arbetsförmedlingen. Kommissionens förslag innebär alltså, att medelsanvisningen skall ske under följande anslag, nämligen

Den offentliga arbetsförmedlingen: Avlöningar,

Den offentliga arbetsförmedlingen: Omkostnader samt

Den offentliga arbetsförmedlingen: Krisorganisationen.

Yttrandena.

Riksräkenskapsverket har föreslagit samma anslagsuppdelning som arbetsmarknadskommissionen.

Statskontoret däremot har i anledning av arbetsmarknadskommissionens förslag beträffande uppdelningen av anslagen för centralorganet anfört följande.

Att på sätt arbetsmarknadskommissionen föreslagit kostnaderna för den nya styrelsens verksamhet skulle uppdelas på skilda anslag för, å ena sidan, den permanenta delen av styrelsen och, å andra sidan, krisorganisationen torde icke vara rationellt. Avsevärda svårigheter skulle vid en sådan redovisning av verkets utgifter uppkomma vid bokföringen av löner och omkostnader. Det förefaller betydligt smidigare och enklare, att, såsom skett i andra liknande fall, de ordinarie anslagens vederbörande poster anvisas förslagsvis med den inskränkningen att för överskridande av anvisade belopp erfordras medgivande av Kungl. Maj:t.

Statskontoret har givit uttryck åt samma uppfattning beträffande den föreslagna uppdelningen av anslagen till den offentliga arbetsförmedlingen.

Föredraganden.

I det föregående har jag förordat, att inrättandet av arbetsmarknadsstyrelsen och förstatligandet av den offentliga arbetsförmedlingen skall ske från

och med den 1 januari 1948. Till följd härav böra även för budgetåret 1947/48 anslag anvisas till statens arbetsmarknadskommission m. m.: avlöningar och omkostnader samt till länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna: avlöningar och omkostnader. Beloppen under dessa anslag böra motsvara det beräknade medelsbehovet under första hälften av budgetåret.

Vad härefter angår tiden från och med den 1 januari 1948 föranleder bifall till mina organisationsförslag behov av medel till avlöningar och omkostnader för arbetsmarknadsstyrelsen och den offentliga arbetsförmedlingen. Det framstår härvid som ett önskemål, att kostnaderna för den permanenta organisationen och krisorganisationen hållas isär. Ehuru jag är medveten om att vissa svårigheter kunna uppkomma vid bokföringen av ifrågasvarande kostnader på de olika anslagen, ansluter jag mig därför till det av arbetsmarknadskommissionen framlagda förslaget, att anslag skola anvisas, utom i vanlig ordning till avlöningar och omkostnader för arbetsmarknadsstyrelsen och den offentliga arbetsförmedlingen, även till arbetsmarknadsstyrelsen: krisorganisationen och till den offentliga arbetsförmedlingen: krisorganisationen.

Anslag till avlöningar för det centrala arbetsmarknadsorganet.

Vid bifall till av mig i det föregående förordade förslag ävensom till Kungl. Maj:ts i årets statsverksproposition (För flera huvudtitlar gemensamma frågor) framlagda förslag till reglerad befordringsgång för biträdes- och amanuenspersonal skola å personalförteckning för arbetsmarknadsstyrelsens permanenta organisation från och med 1 januari 1948 uppföras följande befattningar:

Befattning

Lönegrad

Tjänstemän å ordinarie stat.

1 generaldirektör	C 12
1 överdirektör och souschef	C 10
1 byråchef	C 6
1 byrådirektör	C 5
1 arbetschef	C 5
5 byråchefer	A 30
2 byrådirektörer	A 28
1 förste byråsekreterare	A 26
2 förste byråinspektörer	A 26
1 förste byråingenjör	A 26
1 kamrerare	A 26
1 byråintendent	A 26
4 förste byråsekreterare	A 24
2 förste byråinspektörer	A 24
1 förste revisor	A 24

Befattning	Lönegrad
1 byråinspektör	A 22
4 byråsekreterare	A 21
3 revisorer	A 21
2 assistenter	A 18
1 bokhållare	A 17
1 förste expeditionsvakt	A 7
12 kanslibiträden	A 7
5 expeditionsvakter	A 5
44 kontorsbiträden	A 4

Tjänsteman å övergångsstat.

1 byråinspektör	A 24
-----------------------	------

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 21.

1 byråchef	Eo 30
2 byrådirektörer	Eo 28
1 förste byråingenjör	Eo 26
2 förste byråinspektörer	Eo 26
3 byråingenjörer	Eo 24
1 förste aktuarie	Eo 24
5 förste byråinspektörer	Eo 24
2 förste byråsekreterare	Eo 24
3 byråinspektörer	Eo 22

Härutöver skulle personalen inom arbetsmarknadsstyrelsens permanenta organisation utgöras av 2 aktuarier (Eo 21), 13 byråsekreterare (Eo 21), 1 ingenjör (Eo 21), 1 revisor (Eo 21), 29 amanuenser, 3 assistenter (Eo 18), 1 förrådskontrollör (Eo 18), 2 ingenjörer (Eo 17), 3 kontorsskrivare (Eo 15), 1 materialförvaltare (Eo 15), 1 registrator (Eo 14), 1 kassör (Eo 14), 9 kansli-skrivare (Eo 11), 8 kontorister (Eo 9), jämte annan icke-ordinarie personal.

För budgetåret 1945/46 anvisades till statens arbetsmarknadskommission m. m.: avlöningar ett förslagsanslag av 2 700 000 kronor. Utredningen rörande ett centralt arbetsmarknadsorgan upplyser, att avlöningskostnaderna för budgetåret uppgingo till 3 306 000 kronor, varav på den centrala förvaltningen belöpte 2 967 000 kronor. Skillnaden mellan sistnämnda båda belopp avser kostnader exempelvis för praktikanter inom ungdomsförmedlingen, vilka tjänstgjort inom den lokala organisationen men avlönats från nu ifrågasvarande anslag. För budgetåret 1946/47 har till avlöningar för kommissionen anvisats ett förslagsanslag av 2 650 000 kronor. Enligt av kommissionen lämnad upplysning beräknas detta anslag behöva överskridas med ett belopp, som under förutsättning att icke nya mera personalkrävande arbetsuppgifter uppdragas åt kommissionen, torde kunna begränsas till ca 75 000 kronor.

Någon uppdelning av personalen på normalorganisation och krisorganisation förekommer icke inom arbetsmarknadskommissionen utan all personal avlönas från samma anslag. Detta anslag belastas också med kostnader för olika slag av lönetillägg.

Sammanlagda årsbeloppet av löner (inberäknat samtliga tillägg) till personalen å socialstyrelsens arbetsmarknadsbyrå utgör enligt upplysning från socialstyrelsen ca 110 000 kronor.

I sitt yttrande över betänkandet rörande ett centralt arbetsmarknadsorgan har *arbetsmarknadskommissionen*, under förutsättning av bifall till det av utredningen avgivna förslaget med de av kommissionen föreslagna ändringarna och med tillämpning av nu gällande avlöningsbestämmelser, beräknat avlöningskostnaderna för arbetsmarknadsstyrelsens permanenta del under budgetåret 1947/48 på sätt som framgår av följande förslag till avlöningsstat:

	Kronor
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	850 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	40 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	842 100
4. Avlöningar till personal på övergångsstat, <i>förslagsvis</i>	100
5. Ersättningar till experter och sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	25 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	250 800
	Summa kronor 2 008 000

Kommissionen har härvid utgått från att endast kostnader för den centrala förvaltningen skola bestridas från avlöningsanslaget för arbetsmarknadsstyrelsen.

Vad angår de särskilda anslagsposterna har kommissionen beräknat posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän med utgångspunkt från respektive lönegraders andra löneklass, vilket med hänsyn till den hos kommissionen tjänstgörande personalens anställningstider ansetts riktigast. I det föreslagna beloppet 850 000 kronor ingå kostnader för vikariatsersättningar med 14 500 kronor.

Rörande anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har kommissionen uttalat följande.

Under denna anslagspost beräknas medel för arvoden och ersättningar till kommissionens ledamöter och suppleanter, till ledamöterna av de särskilda delegationerna för handläggning av vissa ärenden rörande arbetslöshetsförsäkringen respektive angående inköp av gatsten för statens räkning, för arvoden till arbetsmarknadsstyrelsens överrevisorer — kostnaderna för överrevisorernas kanslipersonal beräknas däremot under övriga poster i avlöningsstaten — samt för en arvodesanställd läkare, vilken är avsedd att biträda vid handläggning av arbetsförmedlingsärenden. Under förutsättning att ledamöternas och suppleanternas arvoden och ersättningar komma att utgå enligt de grunder som nu gälla, att överrevisorernas arvoden komma att något höjas på grund av ökade arbetsuppgifter, att förenämnda delega-

tionsmedlemmar komma att erhålla arvode enligt i huvudsak samma grunder som medlemmarna av den s. k. steninköpsdelegationen samt att arvodet till läkaren kommer att bestämmas till ungefär samma belopp som det nu utgående arvodet, synes anslagsposten böra uppföras med ett förslagsvis beräknat belopp av (20 000 + 10 000 + 5 000 + 5 000 kronor) 40 000 kronor.

I fråga om anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har kommissionen anfört följande.

Med utgångspunkt från andra löneklassen i respektive lönegrader uppgå kostnaderna för grundlöner till de 132 icke-ordinarie befattningshavare, som enligt kommissionens förslag skola tillföras normalorganisationen, till 642 100 kronor. Härtill måste emellertid läggas kostnader för viss ytterligare personal, vilken jämväl beräknats av utredningen. Sålunda skola finnas två särskilda konsulenter å andra arbetsförmedlingsbyrån, vilka beräknats skola åtnjuta arvoden motsvarande löneförmånerna i 21 lönegraden och vid samma byrå erfordras under en övergångstid viss utrednings- och redaktionspersonal för det fortsatta arbetet med yrkeskartoteket. Vidare erfordras under viss del av året — då uppskovsrevisionen pågår — tillfälliga befattningshavare vid försvarsbyrån. Därutöver måste under nästa budgetår räknas med ett behov av en extra byråsekreterare och en amanuens vid personalsektionen inom kanslibyrån på grund av med genomförandet av de nya personalorganisationerna vid arbetsmarknadsstyrelsen och arbetsförmedlingsanstalterna förenade extra göromål. För första arbetsförmedlingsbyråns del erfordras vidare under åtminstone vissa delar av året extra befattningshavare, främst under sommartiden då arbetsläger för ungdom med uppgift att täcka jordbrukets arbetskraftsbehov måste organiseras och vara i verksamhet. För tekniska byråns del kan behov uppkomma att förstärka ingenjörspersonalen med en eller två ingenjörer, varav den ene i förhållandevis hög löneställning. Slutligen erfordras utöver ordinarie och extra ordinarie expeditivskatter viss ytterligare vaktmästarpersonal. Kommissionen får i anslutning till vad sålunda angivits föreslå, att för nästa budgetår — i viss mån på grund av erfarenheterna rörande kommissionens hittillsvarande personalbehov — ett belopp av 150 000 kronor beräknas för extra personal.

Vidare måste under denna anslagspost beräknas medel för avlönande av tillfälligt anställd personal, som erfordras för att ersätta sjuklediga och eljest lediga befattningshavare. För detta ändamål torde ett belopp av 25 000 kronor böra beräknas i avvaktan på erfarenheter. För vikariatsersättningar och övertidsersättning bör avses ett belopp av 25 000 kronor. Sammanlagt bör alltså under nu ifrågavarande anslagspost för nästa budgetår beräknas ett belopp av (642 100 + 150 000 + 25 000 + 25 000 kronor) 842 100 kronor.

Rörande posten till ersättningar till experter och sakkunniga har kommissionen erinrat om att utredningen förutsatt, att arbetsmarknadsstyrelsen liksom hittills kommissionen skall få möjlighet att för särskilda frågors handläggning anlita experter och sakkunniga. Även kommissionen anser detta vara erforderligt. Kommissionen upplyser, att kommissionen för närvarande anlitar vissa personer såsom sakkunniga vid handläggning av särskilda arbetsmarknadsfrågor m. m., t. ex. rörande artister och musiker och rörande sjöfolk. Ifrågavarande anslagspost bör enligt kommissionens mening anvisas förslagsvis.

Föredraganden.

Såsom i det föregående antytts föranleder det förhållandet att arbetsmarknadsstyrelsen inrättas först från och med den 1 januari 1948 behov av anslag till *statens arbetsmarknadskommission m. m.: avlöningar* även för budgetåret 1947/48. Detta anslag, som är avsett för bestridande av kommissionens avlöningskostnader under första hälften av budgetåret, har jag efter samråd under hand med arbetsmarknadskommissionen beräknat sålunda. Lönekostnaden för mars månad 1947 — 210 000 kronor — torde få läggas till grund för beräkningen av medelsbehovet under första hälften av budgetåret 1947/48. Till det sålunda erhållna beloppet, 1 260 000 kronor, torde böra läggas *dels* ett belopp av 50 000 kronor i anledning av indexhöjningen från och med april månad 1947, *dels* ett belopp av 85 000 kronor i anledning av överförandet av vissa arbetsuppgifter från statens utlänningskommission till det centrala arbetsmarknadsorganet, *dels* ett belopp av 5 000 kronor för ersättning åt revisorer för arbetslöshetsnämndernas verksamhet, *dels ock* ett belopp av 100 000 kronor för att möjliggöra en provisorisk lönereglering för ifrågavarande befattningshavare i anslutning till den allmänna löneregleringen. Ifrågavarande anslag torde alltså kunna för nästa budgetår beräknas till $(1\,260\,000 + 50\,000 + 85\,000 + 5\,000 + 100\,000)$ 1 500 000 kronor.

Vad härefter angår medelsbehovet för nästa budgetår under anslaget till *arbetsmarknadsstyrelsen: avlöningar* torde jag i anslutning till arbetsmarknadskommissionens beräkningar få utgå från medelsbehovet under ett helt budgetår omedelbart efter inrättandet av arbetsmarknadsstyrelsen.

Vid bifall till av mig i det föregående förordade förslag, vilka i förhållande till arbetsmarknadskommissionens förslag innebära viss minskning av antalet tjänster och förskjutning från ordinarie tjänster till extra ordinarie, extra och arvodestjänster, minskas de av arbetsmarknadskommissionen till 850 000 kronor beräknade kostnaderna för *avlöningar till ordinarie tjänstemän* med cirka 279 000 kronor. Då ett relativt betydande antal av de ordinarie kontorsbiträdena kunna beräknas komma att uppehålla högre icke-ordinarie befattningar, torde medelsbehovet under nu ifrågavarande post komma att ytterligare nedgå med ett belopp av 94 000 kronor. Posten torde därför böra beräknas till $(850\,000 - 279\,000 - 94\,000)$ 477 000 kronor.

Under anslagsposten till *arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t*, har arbetsmarknadskommissionen beräknat 20 000 kronor för ersättningar till ledamöter i styrelsen och suppleanter för dessa, 5 000 kronor för ersättningar till ledamöter i delegationer och suppleanter för dessa samt 5 000 kronor för arvode åt en läkare. Häremot har jag icke något att erinra. Kommissionen har vidare beräknat 10 000 kronor för ersättningar till överrevisorerna. För närvarande åtnjuta två av överrevisorerna vid arbetsmarknadskommissionen (ordföranden och jourhavande överrevisorn) årsarvoden om 3 000 kronor vardera medan årsarvodet till den tredje överrevisorn är bestämt till 1 800 kronor. Jag finner det erfor-

derligt, att för nästkommande budgetår beräknas medel för årsarvoden om 3 000 kronor till envar av tre överrevisorer. En av överrevisorerna bör i egenkap av jourhavande närmast uppehålla kontakten med styrelsen samt fullgöra sekreterargöromålen inom överrevisionen. Ifrågavarande överrevisor torde böra erhålla tilläggsarvode med 2 000 kronor för år. Såsom gottgörelse för avlöningsmedel, som överrevisorerna nödgas avstå under tjänstledighet för resors företagande, torde böra beräknas ett belopp av 1 000 kronor. För ersättningar till överrevisorerna skulle sålunda erfordras tillhoppa ($3 \times 3\,000 + 2\,000 + 1\,000$) 12 000 kronor. För de av arbetsmarknadskommissionen angivna ändamålen erfordras alltså sammanlagt ($20\,000 + 5\,000 + 5\,000 + 12\,000$) 42 000 kronor.

Utöver vad arbetsmarknadskommissionen under ifrågavarande anslagspost föreslagit torde medel böra beräknas för följande befattningar. Arvodena torde böra bestämmas av Kungl. Maj:t men synas i förevarande sammanhang kunna beräknas till härefter angivna belopp.

	Kronor
1 byråchef (försvarsbyrån)	9 000
1 redaktör (arbetsförmedlingsbyrån)	10 000
2 konsulenter (yrkesvägledningsbyrån)	20 000
1 halvtidsanställd sekreterare (sociala byrån)	6 000
	45 000.

Härjämte torde kunna bli erforderligt att anställa ytterligare en kvalificerad ingenjör å tekniska byråns byggnadssektion. Avlöningskostnaden torde i sådant fall böra bestridas från nu ifrågavarande post. Särskilda medel för ändamålet synas dock icke böra nu beräknas. Anslagsposten bör därför upptagas med ($42\,000 + 45\,000 =$) 87 000 kronor.

För avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har arbetsmarknadskommissionen beräknat 842 100 kronor. Detta belopp bör ökas med 250 000 kronor i anledning av den av mig i förhållande till arbetsmarknadskommissionens förslag förordade förskjutningen från ordinarie till icke-ordinarie tjänster. Då arbetsmarknadskommissionen under nu ifrågavarande anslagspost beräknat medel även för avlöning av en kvalificerad ingenjör, men kostnaderna för denna befattning, om den befinnes erforderlig, såsom jag förut framhållit böra bestridas från arvodesposten, bör nu ifrågavarande anslagspost minskas med ett belopp, som lämpligen synes kunna bestämmas till 10 000 kronor. Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal bör därför upptagas med ($842\,100 + 250\,000 - 10\,000$) 1 082 100 kronor, vilket belopp torde böra avrundas till 1 085 000 kronor.

Beräkningen av nämnda anslagspost kan på grund av omorganisationen icke göras med önskvärd exakthet. Såsom en övergångsanordning bör posten därför under nästkommande budgetår anvisas förslagsvis.

Någon särskild anslagspost till avlöningar till personal på övergångsstat torde icke erfordras.

Mot arbetsmarknadskommissionens förslag om upptagande såsom särskild anslagspost av ett belopp av förslagsvis 25 000 kronor till ersättningar till experter och sakkunniga har jag icke något att erinra.

Kostnaderna för rörligt tillägg torde böra beräknas till 230 000 kronor.

Enligt vad jag sålunda förordat skulle vid tillämpning av nu gällande avlöningsbestämmelser avlöningsstaten för arbetsmarknadsstyrelsen sluta å ett belopp av (477 000 + 87 000 + 1 085 000 + 25 000 + 230 000) 1 904 000 kronor.

Anslagsposterna torde härefter böra omräknas med hänsyn till den allmänna löneregleringen. Då dessa poster avse helt budgetår och från förevarande anslag skola under budgetåret 1947/48 bestridas endast avlöningskostnaderna för senare hälften av budgetåret, torde anslagsposterna efter berörda omräkning upptagas med följande belopp.

	Belopp kronor	
	Styr. fungerar hela budgetåret	Budgetåret 1947/48 ($\frac{1}{2}$ — $\frac{30}{8}$ 48)
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> . .	690 000	345 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	87 000	43 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 680 000	840 000
4. Ersättningar till experter och sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	25 000	12 500
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	138 000	69 000
	Summa 2 620 000	1 310 000.

Förevarande anslag torde alltså för nästa budgetår böra upptagas med 1 310 000 kronor.

Anslag till omkostnader för det centrala arbetsmarknadsorganet.

För innevarande budgetår har till statens arbetsmarknadskommission m. m.: omkostnader anvisats ett förslagsanslag av 850 000 kronor, från vilket anslag bestridas samtliga kommissionens utgifter av omkostnaders natur, oavsett om kostnaderna hänföra sig till kommissionens mera normala verksamhet eller till dess krisverksamhet.

Enligt upplysning av arbetsmarknadskommissionen avfördes under budgetåret 1945/46 å kommissionens omkostnadsanslag, vilket för detta budgetår var anvisat med 900 000 kronor, utgifter till ett sammanlagt belopp av något över 975 000 kronor.

För budgetåret 1947/48 har *arbetsmarknadskommissionen* i sitt yttrande över betänkandet rörande ett centralt arbetsmarknadsorgan föreslagit fastställande av följande omkostnadsstat för arbetsmarknadsstyrelsen:

	Kronor
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	20 000
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	125 000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	465 000
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	90 000
5. Särskilda kurser m. m. för arbetsförmedlingstjänstemän, <i>förslagsvis</i>	75 000
Summa kronor 775 000.	

Vad angår beräkningen av de särskilda anslagsposterna anför arbetsmarknadskommissionen, att det för sjukvård m. m. upptagna beloppet något överstiger medelsförbrukningen under vart och ett av de senaste budgetåren. Anledningen härtill är att arbetsmarknadsstyrelsens personal beräknas bli berättigad till sjukvårdsförmåner i större omfattning än kommissionens personal.

Kommissionen upplyser, att kostnaderna för reseersättningar under budgetåret 1945/46 uppgingo till 160 850 kronor. Detta belopp innefattar även kostnader för av krisuppgifter föranledda resor. För dessa resor har kommissionen under anslaget till arbetsmarknadsstyrelsens krisorganisation beräknat ett belopp av 25 000 kronor.

Av anslagsposten till expenser avser kommissionen till bränsle, lyse och vatten 22 000 kronor och till övriga expenser 443 000 kronor. Rörande beräkningsgrunderna har kommissionen anfört följande.

Beräkningen har skett med ledning av motsvarande kostnader under senare år fränsett de kostnader som varit hänförliga till krisuppgifter. Utgifterna för bränsle, lyse och vatten ha beräknats till samma belopp som under innevarande budgetår. Medelsbehovet för övriga expenser har beräknats sålunda. För underhåll och drift av tjänstebil har beräknats ett belopp av 6 000 kronor; jämförelse med kostnaderna för föregående budgetår kan icke göras, enär tjänstebilen inköptes under sista delen av föregående budgetår. För städning, tvätt och renhållning har räknats med ungefär samma belopp som det, vartill utgifterna för ifrågavarande ändamål uppgingo under budgetåret 1945/46, eller, sedan vad som anses böra hänföras till krisverksamheten frånräknats, 41 000 kronor. Kostnaderna för blankettryck ha i vad gäller normalorganisationen beräknats till 155 000 kronor (kostnaderna för blankettryck i vad gäller krisverksamheten beräknas i det följande till 30 000 kronor). Härvid har kommissionen beaktat, att åtskilligt blankettmaterial under nästa budgetår torde komma att omarbetas såsom följd av de rationaliseringsundersökningar, som pågå inom kommissionens organisationsavdelning. Det må vidare framhållas, att huvuddelen av blankettrycket avser arbetsförmedlingens behov. För innevarande budgetår beräknas ifrågavarande kostnader till totalt omkring 140 000 kronor. För kontorsmateriel m. m. beräknas 50 000 kronor, innebärande en minskning såväl i förhållande till de beräknade kostnaderna under innevarande budgetår som gjorda utgifter för ändamålet under budgetåret 1945/46, vilka uppgingo till omkring 87 500 kronor; kostnaderna för kontorsmateriel till krisverksamheten beräknas i det följande till 5 000 kronor. För böcker, tidningar, bindning av böcker och handlingar, för annonsering, för telefonabonnemang samt för telegram och telefonsamtal beräknas respektive 6 000, 2 000, 50 000 och 63 000

kronor (för krisverksamheten beräknas i det följande respektive 1 000, 5 000, 5 000 och 7 000 kronor) eller i stort sett samma belopp som för innevarande budgetår och reducerade belopp i förhållande till utgifterna under föregående budgetår. De beräknade utgifterna i övrigt under delposten — 70 000 kronor — understiga vad som beräknats bli va erforderligt under innevarande budgetår och vad som förbrukats under de senaste tre budgetåren.

De beräknade kostnaderna för publikationstryck, 90 000 kronor, motsvara — upplyser kommissionen — praktiskt taget vad som torde komma att förbrukas under innevarande budgetår, om ett för publikationstryck rörande krisverksamheten beräknat belopp av 10 000 kronor fråndrages.

Rörande anslagsposten till särskilda kurser m. m. för arbetsförmedlingstjänstemän har kommissionen anfört följande.

Avsikten är, att från denna anslagspost bestrida kostnaderna för en centralt anordnad kurs för utbildning av arbetsförmedlingstjänstemän — omkring 10 000 kronor — för utarbetande och tryckning av två läroböcker i form av korrespondenskurser för olika kategorier av arbetsförmedlingstjänstemän — 18 000 kronor — och för feriekurs för arbetsförmedlingstjänstemän (dylika kurser ha anordnats under en följd av år och rönt stor uppskattning) — 6 000 kronor. Anslagsposten är vidare beräknad för två fortbildningskurser för arbetsförmedlingstjänstemän, vilka ha att handlägga ärenden rörande partiellt arbetsföra respektive yrkesvägledning och ungdomsförmedling, vilka kurser torde draga en kostnad av sammanlagt 26 000 kronor. Slutligen ingår i posten en beräknad kostnad av 15 000 kronor för anordnande av fortbildningskurs för lärare i ämnen rörande yrkesvägledning. Dylika kurser hava tidigare anordnats och kostnaderna i huvudsak bestridits av lärarorganisationerna, men dessa hava förklarat sig icke kunna vidare svara för kostnaderna. Då kurserna visat sig vara av stort värde, synas de böra i fortsättningen anordnas och kostnaderna bestridas av statsmedel. Det kan dock ifrågasättas, om kostnaderna böra bäras av arbetsmarknadsstyrelsen. Enligt kommissionens uppfattning böra medel för denna kursverksamhet rätteligen anvisas under åttonde huvudtiteln. Kommissionen har emellertid nu ansett sig böra beräkna medel för ändamålet för att därigenom säkerställa, att kurserna i fråga skola kunna anordnas även under nästa budgetår. Kommissionen förutsätter emellertid, att fråga om anordnandet av denna kurs skall underställas Kungl. Maj:ts prövning, innan medel för ändamålet tagas i anspråk.

Föredraganden.

Då enligt vad jag förordat arbetsmarknadsstyrelsen skall inrättas först från och med den 1 januari 1948, torde även för budgetåret 1947/48 anslag till *statens arbetsmarknadskommission m. m.: omkostnader* böra anvisas. Detta anslag finner jag efter samråd under hand med arbetsmarknadskommissionen kunna beräknas till 425 000 kronor eller hälften av det belopp, varmed anslaget upptagits för innevarande budgetår,

Vad här efter angår anslaget till *arbetsmarknadsstyrelsen: omkostnader* vill jag erinra, att arbetsmarknadskommissionens i det föregående redovisade beräkningar avse helt budgetår och att medelsbehovet för nästa budgetår, vid

bifall till mitt förslag att styrelsen skall inrättas först från och med den 1 januari 1948, endast hänför sig till omkostnader under senare hälften av budgetåret.

Enligt vad jag inhämtat, innefatta de av arbetsmarknadskommissionen gjorda beräkningarna icke omkostnaderna för socialstyrelsens arbetsmarknadsbyrå, vilken enligt utredningens av mig förordade förslag skall överföras till arbetsmarknadsstyrelsen. Av uppgifter som lämnats av socialstyrelsen framgår emellertid, att omkostnaderna för ifrågavarande byrå äro av så relativt ringa storleksordning att jag icke anser någon uppräknig av de av kommissionen föreslagna beloppen erforderlig av nämnda anledning. I övrigt har jag icke något att erinra mot vad kommissionen anfört i detta sammanhang. Jag föreslår därför, att ifrågavarande anslag för nästa budgetår upptages med 390 000 kronor eller, med viss avrundning, hälften av det belopp som arbetsmarknadskommissionen beräknat för helt budgetår.

Anslag till arbetsmarknadsstyrelsen: krisorganisationen.

Å särskild personalförteckning för arbetsmarknadsstyrelsens krisorganisation skola vid bifall till mina i det föregående framlagda förslag följande befattningar uppföras från och med den 1 januari 1948:

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 21.

2 byråchefer	Eo 30
1 byrådirektör	Eo 28
1 förste byråingenjör	Eo 26
1 förste byråsekreterare	Eo 26
3 förste byråsekreterare	Eo 24
1 byråinspektör	Eo 22.

Rörande nu ifrågavarande anslag har *arbetsmarknadskommissionen* i yttrande över betänkandet rörande ett centralt arbetsmarknadsorgan anfört bland annat följande.

Detta anslag låter sig icke med någon säkerhet beräkna. Med utgångspunkt från vad som nu kan bedömas, synas medel under detta anslag behöva beräknas för den verksamhet, som arbetsmarknadsstyrelsen skall ha att svara för, när det gäller tillämpningen av den särskilda byggnadstillståndslagen och omhändertagande av vissa uppgifter beträffande utländsk arbetskraft. Kommissionen utgår härvid från att byggnadstillståndsärendena komma att handläggas efter i huvudsak samma riktlinjer som för närvarande jämväl under nästa budgetår, och att en del uppgifter beträffande utlänningsverksamheten, som nu falla å utlänningskommissionen och flyktingsnämnden, komma att överflyttas på arbetsmarknadskommissionen och sålunda sedermera å arbetsmarknadsstyrelsen.

Kostnaderna för avlöning till den sålunda angivna personalen samt för övrig vid de båda byråerna erforderlig personal böra i enlighet med vad kom-

missionen i det föregående anført beräknas under en anslagspost till avlöningar, vilken alltså skall belastas med såväl kostnaderna för löner enligt löneplan som kostnader för rörligt tillägg. Då den erforderliga personalen svårigen kan exakt beräknas och behovet kan komma att växla under olika perioder av nästa budgetår, utgår kommissionen vid beräkningen av medelsbehovet i huvudsak från de kostnader, som nu belöpa å motsvarande byrå och sektion inom kommissionen. Byrån för byggnadstillståndsärenden hade vid senaste årsskiftet 1946/47 44 befattningshavare och kostnaderna för deras avlöning uppgingo under december månad 1946 till ungefär 20 700 kronor, Utlänningssektionen hade vid samma tidpunkt 33 befattningshavare, av vilka dock några fullgjorde tjänst hos vissa länsarbetsnämnder, och kostnaderna för avlöning till dessa 33 befattningshavare uppgingo för december månad 1946 till 13 450 kronor. Det finns anledning antaga, att utlänningsärendenas handläggning kommer att kräva icke obetydligt större personal vid överflyttning av vissa grupper sådana ärenden till kommissionen och arbetsmarknadsstyrelsen. Med hänsyn härtill synas kostnaderna för denna verksamhet böra beräknas till samma belopp som för byggnadstillståndsbyrån. Med beaktande härav och med hänsyn tagen till kostnaderna för arvode åt en överingenjör, vilken beräknas bli erforderlig inom krisorganisationen under nästa budgetår — utredningen har givit uttryck åt samma uppfattning — och till följd jämväl av att ökade lönekostnader kunna beräknas uppkomma till följd av den beslutade löneregleringen för befattningshavare i allmänhet, finner kommissionen sig icke böra räkna med lägre belopp än 550 000 kronor till avlöningar till personal inom arbetsmarknadsstyrelsens krisorganisation.

Till omkostnader för krisorganisationen bör för nästa budgetår beräknas ett belopp av 105 000 kronor, nämligen för sjukvård m. m. 4 000 kronor, för reseersättningar 25 000 kronor, för expenser 66 000 kronor och för publikationsstryck 10 000 kronor.

Båda anslagsposterna böra uppföras med förslagsvis beräknade belopp.

Kommissionen föreslår alltså, att ett förslagsanslag av 655 000 kronor anvisas för budgetåret 1947/48 till arbetsmarknadsstyrelsen: krisorganisationen, samt att följande stat fastställes för anslaget:

	Kronor
1. Avlöningar, <i>förslagsvis</i>	550 000
2. Omkostnader, <i>förslagsvis</i>	105 000
	Summa kronor 655 000.

Föredraganden.

Arbetsmarknadskommissionens beräkning av medelsbehovet under nu ifrågavarande anslag anser jag mig kunna godtaga allenast med den jämkningen, att det för omkostnader avsedda beloppet synes kunna avrundas till 100 000 kronor och hela anslaget alltså till 650 000 kronor. Detta anslag avser emellertid helt budgetår. Då enligt mitt förslag arbetsmarknadsstyrelsen skall inrättas först från och med den 1 januari 1948, torde för ändamålet böra för nästa budgetår anvisas ett förslagsanslag av 325 000 kronor.

Anslag till avlöningar för de lokala arbetsmarknadsorganen.

Vid bifall till av mig i det föregående förordade förslag ävensom till Kungl. Maj:ts i årets statsverksproposition (För flera huvudtitlar gemensamma frågor) framlagda förslag till reglerad befordringsgång för biträdes- och amanuenspersonal skola å personalförteckning för den offentliga arbetsförmedlingen från och med den 1 januari 1948 uppföras följande befattningar:

Befattning	Lönegrad
<i>Tjänstemän å ordinarie stat.</i>	
1 arbetsnämndsdirektör	A 30
2 länsarbetsdirektörer	A 30
21 länsarbetsdirektörer	A 28
1 länsarbetsdirektör	A 26
1 förste inspektör	A 26
2 förste inspektörer	A 24
22 inspektörer	A 22
4 kontorsföreståndare	A 22
3 inspektörer	A 21
8 kontorsföreståndare	A 21
61 förste assistenter	A 18
27 kontorsföreståndare	A 18
108 assistenter	A 15
65 kontorsföreståndare	A 15
30 assistenter	A 12
21 kontorsföreståndare	A 12
3 förste expeditionsvakter	A 7
26 kanslibiträden	A 7
20 expeditionsvakter	A 6
1 expeditionsvakt	A 5
51 kontorsbiträden	A 4
<i>Extra ordinarie tjänsteman i högre lönegrad än 21.</i>	
1 inspektör	Eo 22

Härtill komma 29 inspektörer (Eo 21), 122 förste assistenter (Eo 18), 174 assistenter (Eo 15), 6 kontorsföreståndare (Eo 15), 254 assistenter (Eo 12), 55 kontorsföreståndare (Eo 12) samt annan icke-ordinarie och deltidsanställd personal.

Rörande beräkningen av medelsbehovet under avlöningsanslaget ha *arbetsförmedlingssakkunniga* endast framlagt en preliminär kostnadsberäkning, enär en definitiv sådan måste grundas på det förslag till personalorganisation, som de sakkunniga ansett böra framläggas av arbetsmarknadskommissionen. De sakkunnigas kostnadsberäkning avser sålunda en organisation, där hänsyn

icke tagits till olika utbyggnadsbehov beträffande framför allt ungdomsförmedling och yrkesvägledning, tjänstemannaförmedling samt förmedlingsorganisationen för partiellt arbetsföra. I huvudsak kan beräkningen sägas avse den organisation, varom arbetsmarknadskommissionen i maj 1945 fattade beslut. Den preliminära kostnadsberäkningen slutar å ett belopp av 10 555 000 kronor, varvid kostnader tagits i beräkning, som belöpa å arvoden till ordförande och ledamöter m. fl. i länsarbetsnämnderna, avlöningar och arvoden till stadigvarande anställd personal och till ombud, utgifter för pensioner till av förutvarande huvudmän pensionerade befattningshavare samt arvoden till tillfälligt anställd personal inom den permanenta organisationen och tillläggsarvoden till ombud.

Arbetsmarknadskommissionen har i anslutning till förslaget om personalorganisation beräknat medelsbehovet under de olika anslagen till den offentliga arbetsförmedlingen. Under förutsättning av bifall till kommissionens förslag om personalorganisation och med tillämpning av nu gällande avlöningsbestämmelser har kommissionen beräknat avlöningskostnaderna för normalorganisationen under budgetåret 1947/48 på sätt som framgår av följande förslag till avlöningsstat:

	Kronor
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 420 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	250 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	4 800 600
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 500
5. Avlöningar till personal på övergångsstat, <i>förslagsvis</i>	100
6. Pensionskostnader för av förutvarande huvudmän pensionerade befattningshavare, <i>förslagsvis</i>	100 000
7. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 047 800
Summa kronor	8 620 000

I anslutning härtill har kommissionen anfört följande rörande i staten upptagna belopp jämförda med de av de sakkunniga beräknade.

För erhållande av jämförelse med de av arbetsförmedlingssakkunniga beräknade kostnaderna under detta anslag skola till statens slutsumma läggas kostnaderna för kristillägg och provisoriskt lönetillägg, vilka kunna beräknas uppgå till 1 115 000 respektive 1 048 000 kronor. Detta medför alltså en totalsumma av 10 783 000 kronor. De sakkunniga hade vid sina beräkningar kommit till en totalsumma av 10 555 000 kronor för arbetsförmedlingens normalorganisation. Beloppen äro emellertid icke direkt jämförliga. Kommissionen har nämligen räknat lönekostnaderna för ordinarie och extra ordinarie befattningshavare efter lägre löneklass än de sakkunniga, vilket innebär en kostnadsminskning av omkring 650 000 kronor. De sakkunniga hade därjämte beräknat pensionskostnaderna till 200 000 kronor mot av kommissionen beräknade 100 000 kronor. Å andra sidan hade arbetsförmedlingssakkunniga icke räknat med någon personalförstärkning för arbetsförmed-

lingens specialförmedlingar. Förstärkningen av dessa kan beräknas draga en kostnad av 700 000 kronor. I sina kostnadsberäkningar ha de sakkunniga ej heller medtagit merkostnaderna för uppflyttning av föreståndartjänsterna vid vissa avdelningskontor, vilka merkostnader beaktats i kommissionens kostnadsberäkningar och uppgå till omkring 80 000 kronor. Vidare ha de sakkunniga i sina kostnadsberäkningar utgått från en minskning av den lägre biträdespersonalen vid framför allt huvudkontoren med tillsammans 57 befattningar i förhållande till det antal, som beräknats i 1945 års personalplaner. Då en sådan minskning icke kan anses genomförbar utan men för verksamheten, ha ifrågavarande biträdestjänster av kommissionen återförts till planerna. Härav följer en kostnadsökning i förhållande till de sakkunnigas beräkningar av i runt tal 185 000 kronor. Övriga merkostnader i förhållande till sakkunnigförslaget uppgå till omkring 150 000 kronor och falla å den förstärkning i övrigt av personalorganisationen, som föreslagits av kommissionen. Sistnämnda merkostnad elimineras emellertid för nästa budgetår genom att vissa av tjänsterna icke komma att vara tillsatta under hela året.

Rörande de olika anslagsposterna i den föreslagna avlöningsstaten har kommissionen anfört i huvudsak följande.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän är i första hand avsedd för grundavlöningar till de 475 tjänstemän, som enligt kommissionens förslag skola innehava ordinarie befattningar. Med nu gällande avlöningsbestämmelser kunna ifrågavarande kostnader, sedan pensionsavdragen frånräknats, beräknas uppgå till 2 375 800 kronor, varvid kostnadsberäkningarna uppgjorts med utgångspunkt från respektive lönegrads andra löneklass i nuvarande löneplan A. Till nämnda belopp måste läggas dels kostnader för kallortstillägg, 6 600 kronor, dels kostnader för vikariatslöner, vikariatsersättningar samt kallortstraktamenten m. m., vilka sistnämnda kostnader i brist på erfarenheter svårigen låta sig beräkna men ha uppskattats till 37 600 kronor. Anslagsposten bör sålunda upptagas med ett förslagsvis beräknat belopp av $(2\,375\,800 + 6\,600 + 37\,600)$ 2 420 000 kronor.

Beträffande därefter anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, böra kostnaderna för arvoden och ersättningar till ordförande, ledamöter och ersättare i länsarbetsnämnderna beräknas till det av arbetsförmedlingssakkunniga upptagna beloppet eller 205 000 kronor. Till jämförelse må nämnas, att ifrågavarande kostnader under budgetåret 1945/46 uppgingo till i runt tal 182 000 kronor och att de för innevarande budgetår beräknas komma att uppgå till 187 500 kronor. För nästa budgetår måste räknas med högre kostnader med hänsyn till bland annat ökat antal ledamöter. Under denna anslagspost böra också medel beräknas till arvoden för läkare, som i egenskap av »förtroendeläkare» ställas till länsarbetsnämndernas förfogande såsom rådgivare. På dessa förtroendeläkare skulle ankomma, bland annat, att bedöma läkarintyg, som av arbetssökande emellanåt företes, då vederbörande med hänvisning till hälso-skäl icke anser sig kunna antaga erbjudet arbete. Vidare skulle arbetsförmedlingen till denne läkare kunna remittera personer, vilkas förutsättningar för arbete i allmänhet eller visst slag av arbete böra konstateras av läkare. Erfarenheten har givit vid handen, att dylika förtroendeläkare skulle vara av stort värde för arbetsförmedlingen. Kommissionen avser därför att till Kungl. Maj:t inkomma med förslag om anställande av sådana läkare. Redan nu synes emellertid medel böra beräknas för de fasta arvoden, som måste

utgå till läkarna i fråga. Kommissionen beräknar för ändamålet ett belopp av 45 000 kronor. I enlighet med det anförda bör förevarande anslagspost uppföras med ett förslagsvis beräknat belopp av (205 000 + 45 000) 250 000 kronor.

Under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal beräknar kommissionen kostnaderna för avlöningar och arvoden till följande personalgrupper, nämligen

extra ordinarie tjänstemän,
extra tjänstemän, som i huvudsak utgöras av aspiranter,
arvodesanställd personal med deltidstjänstgöring,
arbetsförmedlingsombud, samt

tillfälligt anställd personal, till vilken hänföras även s. k. kontaktmän och praktikanter inom ungdomsförmedlingens och yrkesrådgivningens verksamhetsområde.

Kostnaderna för grundavlöningar till det beräknade antalet extra ordinarie befattningshavarna med heltidstjänstgöring — 744 befattningshavare — uppgå, sedan pensionsavdragen frånräknats, till 3 181 300 kronor, varvid kostnadsberäkningen gjorts med hänsyn till lönekostnaderna i respektive lönegraders näst lägsta löneklass.

Lönekostnaderna för de extra tjänstemän, vilka beräknats bli erforderliga för fyllande av stadigvarande personalbehov och i huvudsak utgöras av aspiranter, beräknas till 670 000 kronor. Därvid har hänsyn tagits till att vissa av dessa — sådana, som räkna en anställningstid av minst två år och äro lämpligförklarade för assistentbefattning inom arbetsförmedlingen — skola beredas extra ordinarie anställningar i 10 lönegraden.

Kostnaderna för arvoden eller löner till deltidsanställd personal beräknas enligt i det föregående angivna beräkningsgrunder för fastställande av arvoden till 210 300 kronor, varvid pensionsavdrag icke frånräknats med hänsyn till att det icke är kommissionen bekant, huruvida något på deltidsutredningens betänkande grundat förslag kommer att föreläggas årets riksdag.

I fråga om kostnaderna för arbetsförmedlingens ombud har kommissionen i det föregående angivit de grunder, efter vilka ersättningarna till dessa för närvarande bestämmas, och har samtidigt framhållit, att ersättningsgrunderna böra revideras. Med hänsyn härtill synas samtliga slag av ersättningar till ombuden böra tills vidare beräknas under denna anslagspost. I anslutning till arbetsförmedlingssakkunnigas beräkning av ifrågavarande ombudskostnader och till under senare år uppkomna motsvarande kostnader beräknar kommissionen det för nästa år erforderliga beloppet till 550 000 kronor.

Tillfällig personal för allmänna arbetsuppgifter, främst för att ersätta fast anställd personal under sjukdom eller tjänstledighet beräknas draga en kostnad av 115 000 kronor. Till tillfällig personal hänför kommissionen även de s. k. kontaktmän, i allmänhet lärare, vilka ha till uppgift att främst på landsbygden lämna yrkesorienteringar i skolor och åt besökande och som åtnjuta ersättning för tjänstgöringstimma. Kostnaderna härför beräknas till 50 000 kronor under nästa budgetår. Vidare hänföras hit de s. k. praktikanter, vilka undergå provtjänstgöring i särskild ordning i syfte att prövas i fråga om sin lämplighet att anställas vid ungdomsförmedlingen. Huruvida dylika praktikanter böra anställas även i fortsättningen kan icke nu bedömas, men med hänsyn till ungdomsförmedlingens pågående utbyggnad äro de i vart fall under nästa budgetår erforderliga. Antalet dylika praktikanter beräknas under nästa budgetår uppgå till 40, envar med en tjänst-

göringstid av sex månader, och kostnaderna för deras avlönande beräknas till 85 000 kronor eller i stort samma belopp som under innevarande budgetår. Det sammanlagda beloppet för tillfällig personal beräknas alltså till (115 000 + 50 000 + 85 000) 250 000 kronor.

Kostnaderna för kallortstillägg under nu förevarande anslagspost beräknas till 14 000 kronor. För vikariatsersättningar, dagersättning vid tjänstledighet för viss värnpliktstjänstgöring, kallortstraktamenten, övertidsersättning m. m. torde kostnaderna uppgå till 75 000 kronor.

Ifrågavarande anslagspost beräknas sålunda till (3 181 300 + 670 000 + 210 300 + 550 000 + 250 000 + 14 000 + 75 000) 4 950 600 kronor. Då emellertid icke alla befattningar komma att vara tillsatta under hela budgetåret, kan anslagspostens belopp nedsättas med 150 000 kronor till 4 800 600 kronor. Posten bör enligt gällande regler vara obetecknad.

Anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän är avsedd för särskild ersättning av 30 kronor för månad åt fyra befattningshavare vid sjömansförmedlingen i Hälsingborg, för att en av dem vid varje tid på dygnet står till förfogande för s. k. reddmönstring, d. v. s. svarar för att å vederbörliga fartyg genom sjömansförmedlingen nyanställt sjöfolk inställer sig och mönstrar ombord. Det särskilda rådgivande organet för sjöfartsfrågor, den s. k. sjöfartsdelegationen, har funnit lämpligt att denna anordning består.

Vidkommande anslagsposten till avlöningar till personal på övergångsstat synes denna, i avvaktan på huruvida medel för ändamålet kunna komma att visa sig erforderliga, böra uppföras förslagsvis med ett formellt belopp av 100 kronor. Visserligen förutsätter kommissionen, att befattningshavare, som bör föras på övergångsstat, regelmässigt skall tagas i anspråk på annan för vederbörande lämplig befattning, men fall kunna tänkas uppkomma, då detta icke låter sig göra.

Vad härefter angår anslagsposten till pensionskostnader för av förutvarande huvudmän pensionerade befattningshavare är denna erforderlig i varje fall under nästa budgetår, till dess efter utredning slutlig ställning kunnat tagas till sättet för bestridande av pensionskostnaderna m. m. för personal, som innehaft anställning hos landsting eller kommun i egenskap av tidigare huvudman för arbetsförmedlingen. Till följd av stadganden i 1934 års arbetsförmedlingslag har staten skyldighet att bidra med hälften av de å den tidigare huvudmannen belöpande pensionskostnaderna. I avvaktan på att den nämnda utredningen kommer till stånd, synes den hittills gällande ordningen för bestridande av pensionskostnader i fall som de åsyftade böra tills vidare tillämpas. För nästa budgetår upptager kommissionen för nu ifrågavarande ändamål ett förslagsvis beräknat belopp av 100 000 kronor, eller ungefär samma belopp som för ändamålet åtgått under budgetåret 1945/46 och beräknas åtgå under innevarande budgetår.

Anslagsposten till rörligt tillägg beräknad efter ett procenttal av 15, bör uppföras med ett förslagsvis beräknat belopp av 1 050 000 kronor, vilket belopp emellertid i avlöningsstaten för avrundning av anslagets slutsumma upptages med 1 047 800 kronor.

Kommissionen har även framlagt förslag till en med hänsyn till den allmänna löneregleringen omräknad avlöningsstat, vilken slutar å ett belopp av 12 546 000 kronor.

I sitt utlåtande över arbetsmarknadskommissionens utredning rörande personalorganisationen m. m. har *statskontoret* beträffande den i kommissionens förslag till avlöningsstat uppförda anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, ifrågasatt om tillräckliga skäl föreligga att bibehålla den s. k. redmönstringen i Hälsingborg, då sådan anordning icke ansetts erforderlig i andra hamnstäder. Med hänsyn härtill är statskontoret icke berett tillstyrka särskilt lönetillägg till de befattningshavare som ombesörja denna mönstring.

Statsverkens ingenjörsförbund har i sitt yttrande över förslaget rörande inrättande av ett centralt arbetsmarknadsorgan behandlat frågan om kontaktmän för yrkesvägledningsverksamheten och härom uttalat, att det utan tvivel skulle vara av största värde för yrkesvägledningen, att åtminstone på de största orterna ha tillgång till kontaktmän inom industrien. Ofta funnes bland industriens män personer, som vore intresserade av yrkesutbildningsfrågor, såsom yrkeslärare, personalchefer, säkerhetsingenjörer, verkmästare och förmän m. fl., och av dessa skulle många ha stora möjligheter att hjälpa ungdom till rätta vid yrkesorientering beträffande tekniska yrken.

Föredraganden.

I det föregående har jag påpekat, att ett förstatligande av den offentliga arbetsförmedlingen först från och med den 1 januari 1948 föranleder behov även för budgetåret 1947/48 av anslag till *länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna: avlöningar*, vilket avser avlöningskostnaderna för den nuvarande organisationen under första hälften av budgetåret. Detta anslag har jag efter samråd under hand med arbetsmarknadskommissionen beräknat sålunda. Det för innevarande budgetår för ändamålet anvisade anslaget av 9 500 000 kronor må enligt beslut av Kungl. Maj:t den 14 mars 1947 överskridas med 855 000 kronor och kommissionen upplyser, att ett överskridande med ytterligare 100 000 kronor är erforderligt. Till utgångspunkt för beräkningen av medelsbehovet under första hälften av nästa budgetår bör tagas hälften av den beräknade medelsåtgången under innevarande budgetår eller
$$\left(\frac{9\,500\,000 + 855\,000 + 100\,000}{2} \right) 5\,225\,000$$
 kronor. Härtill bör läggas

dels ett belopp av 140 000 kronor för avlönande av kontrollanter inom byggnadsregleringen, vilka lönekostnader hittills bestritts från anslaget till kostnader för överflyttning av arbetskraft, *dels* ett belopp av 200 000 kronor för provisorisk förstärkning av personalen inom förmedlingen för partiellt arbetsföra och de s. k. specialförmedlingarna — tjänstemannaförmedlingen, ungdomsförmedlingen och yrkesvägledningen samt sjuksköterskeförmedlingen — *dels* ock ett belopp av 260 000 kronor för att — jämte besparingar, vilka beräknas uppkomma genom att behovet av vissa krisbefattningar torde bortfalla under loppet av budgetårets första hälft — möjliggöra en provisorisk lönereglering i anslutning till den allmänna löneregleringen. Ifrågavarande anslag torde alltså för nästa budgetår kunna beräknas till $(5\,225\,000 + 140\,000 + 200\,000 + 260\,000)$ 5 825 000 kronor.

Vad härefter angår anslaget till *den offentliga arbetsförmedlingen: avlöningar* torde jag i anslutning till arbetsmarknadskommissionens förslag få utgå från medelsbehovet under ett helt budgetår omedelbart efter förstatligandet av arbetsförmedlingen.

Mot kommissionens förslag i fråga om avlöningsstatens uppdelning å olika anslagsposter har jag icke annat att erinra än att jag, i anslutning till vad jag i annat sammanhang anfört i ämnet, icke finner anslagspost till avlöningar till personal på övergångsstat vara erforderlig. I den mån från nuvarande huvudmän övertagen personal icke placeras i befattningar som motsvara av dem nu innehavda utan i stället förordnas att uppehålla andra och lägre befattningar men medgivas bibehålla tidigare löneförmåner, förutsätter jag, att härvid uppkommande särskilda lönekostnader skola få bestridas från anslagspost i avlöningsstaten, som av Kungl. Maj:t bestämmes med hänsyn till anställningsförhållandena m. m. i de särskilda fallen.

Vad angår principerna för beräkning av avlöningskostnaderna till ordinarie och extra ordinarie personal har jag icke något att erinra mot de av kommissionen tillämpade.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän har kommissionen beräknat till 2 420 000 kronor vid tillämpning av nu gällande avlöningsbestämmelser. Till följd av mina från kommissionens avvikande förslag beträffande dels bibehållande av länsarbetsnämnden i Stockholm, dels länsarbetsdirektörernas löneställning bör anslagsposten å ena sidan ökas med 23 700 kronor och å andra sidan minskas med 31 600 kronor. Jag föreslår därför, att denna anslagspost beräknas till 2 412 000 kronor.

Under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har kommissionen avsett medel för, bland annat, arvoden till läkare, vilka skulle stå till länsarbetsnämndernas förfogande såsom förtroendeläkare. Då det synes vara av stor betydelse för verksamheten inom arbetsförmedlingen att denna äger tillgång till sådana läkare, har jag icke något att erinra emot att medel nu beräknas för arvoden till dem. Sedan det centrala arbetsmarknadsorganet inkommit med närmare förslag i ämnet, torde Kungl. Maj:t böra äga fastställa grunder för arvodenas bestämmande. I anledning av att utöver de av kommissionen föreslagna länsarbetsnämnderna ytterligare en sådan enligt min mening bör inrättas torde ifrågavarande anslagspost böra upptagas med 260 000 kronor i stället för med av kommissionen beräknade 250 000 kronor.

Arbetsmarknadskommissionens beräkning av medelsbehovet under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal finner jag mig kunna godtaga. Vidkommande kommissionens beräkning av det antal tjänster — samtliga i lägre lönegrad än 22 — som kunna hållas vakanta under budgetåret 1947/48, finner jag dock en något ökad vakantsättning möjlig. Jag föreslår därför, att posten nedsättes med 200 000 kronor i stället för av kommissionen föreslagna 150 000 kronor. Med hänsyn härtill och till, å andra sidan, ökat antal befattningshavare i anledning av bibehållandet av länsarbetsnämnden i Stockholms län beräknar jag medels-

behovet under denna anslagspost till 4 765 000 kronor, d. v. s. med ett i förhållande till kommissionens förslag med 35 600 kronor minskat belopp. Anslagsposten torde i samband med avlöningsstatens fastställande bära av Kungl. Maj:t uppdelas på särskilda delposter. Härvid bära de högsta belopp angivas, som må användas för arvoden till ombud och till s. k. kontaktmän samt till praktikanter inom ungdomsförmedlingen. Arbetsmarknadsstyrelsen bör, när det gäller utseende av kontaktmännen, taga i övervägande det av ingenjörsförbundet framförda förslaget om att utse även ingenjörer som kontaktmän.

Beräkningen av icke-ordinarieposten kan på grund av omorganisationen icke göras med önskvärd exakthet. Såsom en övergångsanordning bör posten därför under nästa budgetår anvisas förslagsvis.

Vad härefter angår anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän vill jag uttala, att kommissionens förslag, att befattningshavarna vid sjömansförmedlingen i Hälsingborg liksom hittills skola få komma i åtnjutande av särskild ersättning för den s. k. redtjänstgöringen, icke föranleder erinran från min sida. Jag vill i anledning av statskontorets uttalande om denna ersättning framhålla, att jag av kommissionen inhämtat, att försök gjorts att få till stånd en överenskommelse mellan parterna inom handelsflottans område om reddmönstringens upphörande, men att dessa försök icke lett till något resultat, då värdet av densamma anses vara betydande. Posten bör i enlighet med kommissionens förslag beräknas till 1 500 kronor.

Då nu gällande bestämmelser angående statsbidrag till av förutvarande huvudmän pensionerade befattningshavare av mig förutsatts skola tillämpas även under nästa budgetår, delar jag kommissionens uppfattning, att anslagsposten för dessa bidrag bör upptagas med ett belopp av 100 000 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg beräknas av mig till ett belopp av 1 041 500 kronor.

Enligt vad jag sålunda förordat skulle vid tillämpning av nu gällande avlöningsbestämmelser avlöningsstaten för den offentliga arbetsförmedlingen sluta å ett belopp av $(2\,412\,000 + 260\,000 + 4\,765\,000 + 1\,500 + 100\,000 + 1\,041\,500)$ 8 580 000 kronor.

Anslagsposterna torde härefter bära omräknas med hänsyn till den allmänna löneregleringen. Då dessa poster avse helt budgetår och från förvarande anslag skola under budgetåret 1947/48 bestridas endast avlöningskostnaderna för senare hälften av budgetåret, torde anslagsposterna efter berörda omräkning upptagas med följande belopp.

	B e l o p p k r o n o r	
	Den förstatligade arbetsförmedl. fungerar hela budgetåret	Budgetåret 1947/48 ($\frac{1}{1} - \frac{80}{100}$ 1948)
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	3 740 000	1 870 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	260 000	130 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	7 710 000	3 855 000
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 500	750
5. Pensionskostnader för av förutvarande huvudmän pensionerade befattningshavare, <i>förslagsvis</i>	100 000	50 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	688 500	344 250
	Summa 12 500 000	6 250 000.

Förevarande anslag torde alltså för nästa budgetår böra upptagas med 6 250 000 kronor.

Anslag till omkostnader för de lokala arbetsmarknadsorganen.

För innevarande budgetår har till länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna: omkostnader anvisats ett förslagsanslag av 3 300 000 kronor, från vilket anslag samtliga omkostnader såväl för den permanenta organisationen som för krisorganisationen bestridas. Motsvarande anslag för budgetåret 1945/46, vilket anvisats med 3 500 000 kronor, belastades med 4 100 000 kronor.

Arbetsförmedlingssakkunniga ha under samma förutsättningar som beträffande avlöningsanslaget beräknat medelsbehovet under ett budgetår för den förstatligade arbetsförmedlingens omkostnader till 3 569 000 kronor.

För budgetåret 1947/48 har *arbetsmarknadskommissionen* i anslutning till förslaget om personalorganisation förordnat följande omkostnadsstat för arbetsförmedlingens normalorganisation:

	Kronor
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	48 000
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	320 000
3. Underhåll och drift av tjänstebilar, <i>förslagsvis</i>	95 000
4. Lokalkostnader för länsarbetsnämnder, arbetsförmedlingskontor och -expeditioner, <i>förslagsvis</i>	1 118 000
5. Expenser, <i>förslagsvis</i>	1 869 000
6. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	70 000
7. Länsarbetsnämndernas utbildningsverksamhet, <i>förslagsvis</i>	60 000

Summa förslagsanslag 3 580 000.

Rörande beräkningen av de olika anslagsposterna har kommissionen anfört i huvudsak följande.

Anslagsposten till sjukvård m. m. bör för budgetåret 1947/48 uppföras med ett belopp av 48 000 kronor för normalorganisationen; för krisorganisationens personal beräknas i det följande 2 000 kronor. Till jämförelse må nämnas, att kostnaderna för sjukvård under budgetåret 1945/46 uppgingo till 34 736 kronor och att ett belopp av i runt tal 36 000 kronor beräknas bli erforderligt för innevarande budgetår. Uppräkningen av anslagsposten för nästa budgetår, sammanhänger med att personalen efter arbetsförmedlingens förstattligande kommer att i vidare mån än hittills bli berättigad till sjukvårdsförmåner.

Under anslagsposten till reseersättningar bör beräknas ett belopp av 320 000 kronor för normalorganisationen; för krisorganisationen beräknas i det följande 50 000 kronor. Under budgetåret 1945/46 uppgingo motsvarande kostnader till 476 013 kronor och för innevarande budgetår beräknas de komma att uppgå till omkring 315 000 kronor. Till följd av omorganisationen komma flyttningskostnaderna under nästa budgetår att öka.

Enligt kommissionens uppfattning bör en särskild anslagspost uppföras till underhåll och drift av tjänstebilar. För arbetsförmedlingens räkning har kommissionen med Kungl. Maj:ts medgivande hittills inköpt ett 40-tal tjänstebilar, och ytterligare ett antal skall enligt bemyndigande inköpas, närmast för att tillgodose det behov, som följer av kontrollverksamheten i fråga om byggnadstillståndslagstiftningens tillämpning. Med hänsyn till detta förhållandevis stora antal bilar synes det lämpligast att nu uppföra en särskild post för bilarnas underhåll och drift ävensom för utbyte under nästa budgetår av ett antal av de nuvarande bilarna. Därest en förrådsfond sedermera skulle komma att inrättas, böra bilarna redovisas över denna fond. Under anslagsposten bör för nästa budgetår beräknas ett belopp av 95 000 kronor för normalorganisationen samt 15 000 kronor i vad gäller krisorganisationen. Av nämnda belopp å 95 000 kronor avses 50 000 kronor för utbyte av vissa bilar. Det har nämligen visat sig, att flera av de under fjolåret från försvaret inköpta bilarna äro så nedslitna, att det med hänsyn till reparationskostnaderna är lämpligast att uthyta dem snarast möjligt.

Särskilda medel för lokalkostnader för länsarbetsnämnder, arbetsförmedlingskontor och -expeditioner föreslås beräknade under omkostnadsanslaget med hänsyn till storleksordningen av dessa kostnader och enär kommissionen utgår från att i varje fall under nästa budgetår kostnaderna skola bestridas med anlitande av till verksamhetens förfogande ställda medel. Framdeles synes emellertid böra övervägas att bestrida ifrågavarande kostnader över statens fastighetsfond. På denna anslagspost skola alltså avföras kostnader för hyror, värme, lyse och vatten ävensom kostnader för inredning och reparationer av tjänstelokaler. Sistnämnda slag av kostnader äro tills vidare oundvikliga med hänsyn till att nuvarande brist på lokaler å hyresmarknaden ofta gör det till en tvingande nödvändighet för vederbörlig arbetsmarknadsmyndighet att förhyra den lokal, som öfverhuvud taget kan uppbringas, och att nödtorftigt inrätta denna för sitt ändamål. Då hyresvärden är medveten om att hyresavtalet icke kommer att bli av längre varaktighet, är han som regel icke benägen att själv bekosta reparationer och inredning.

Medelsbehovet för nästa budgetår under förevarande anslagspost beräknas till 1 118 000 kronor för normalorganisationen och till 102 000 kronor för krisorganisationen, varav 18 000 respektive 2 000 kronor beräknas för inrednings-

och reparationskostnader. För budgetåret 1945/46 uppgingo motsvarande till i avrundat tal 1 140 000 kronor och för innevarande budgetår torde kostnaderna komma att uppgå till inemot 1 160 000 kronor. De för nästa budgetår ökade kostnaderna sammanhänga med den utbyggnad av arbetsförmedlingens kontorsnät, som avses skola komma till stånd.

Vad härefter angår anslagsposten till *expenser* beräknar kommissionen, att ett belopp av 1 869 000 kronor kommer att bli erforderligt för nästa budgetår i vad gäller normalorganisationen och ett belopp av 175 000 kronor i fråga om krisorganisationen enligt följande specifikation, i vilken även motsvarande kostnader under budgetåret 1945/46 samt de beräknade kostnaderna för innevarande budgetår angivas för jämförelse.

	Medelsbehov 1947/48 Normalorg. (Krisorg.)		Medelsåtgång 1945/46	Beräknad medelsåtgång 1946/47
Städning, tvätt och renhållning	300 000	(25 000)	264 544	299 200
Blankettryck	1 000	(2 000)	7 367	3 000
Kontorsmateriel och dylikt ..	150 000	(25 000)	202 900	174 600
Böcker, tidningar, bindning av böcker och handlingar	21 000		18 399	19 100
Annonsering	89 000	(1 000)	83 580	89 800
Telefonabonnemang	345 000	(20 000)	337 859	365 800
Telegram och telefonsamtal	765 000	(85 000)	908 631	850 100
Inköp och underhåll av kontorsmaskiner	18 000	(2 000)	28 515	28 400
Inköp och underhåll av möbler m. fl. inventarier ..	140 000	(10 000)	148 318	199 800
Övriga kostnader	40 000	(5 000)	55 942	57 300
Summa	1 869 000	(175 000)	2 056 055	2 087 100
	2 044 000			

Under nästföregående och innevarande budgetår belastas omkostnadsanslaget även med kostnader för postavgifter. Dylika kostnader ha icke beräknats uppkomma i fortsättningen, enär kommissionen förutsätter, att arbetsförmedlingen i sin helhet skall tillerkännas tjänstebrevsrätt. Härom gör kommissionen särskild framställning till Kungl. Maj:t. Skulle tjänstebrevsrätt icke medgivas, måste anslagsposten till *expenser* ökas.

Anslagsposten till *publikationstryck* bör för nästa budgetår upptagas med ett belopp av 70 000 kronor. Från denna anslagspost skola kostnader för distriktsvakanslistor, länsarbetsnämndernas månadsöversikter samt vissa reklamtrycksaker bestridas. Under föregående budgetår uppgingo dessa kostnader till nära 64 800 kronor, och för innevarande budgetår beräknas kostnaderna till 65 200 kronor. För krisorganisationens del beräknas inga kostnader för publikationstryck.

Under den av kommissionen föreslagna särskilda anslagsposten till *länsarbetsnämndernas utbildningsverksamhet* bör uppföras ett förslagsvis beräknat belopp av 60 000 kronor. Genom länsarbetsnämndernas försorg har utbildningsverksamhet redan tidigare bedrivits i viss omfattning, och kostnaderna hava då belastat andra anslagsposter under omkost-

nadsanslaget, men riktigare synes vara, att särskilda medel beräknas för ändamålet. Tjänstemännen vid avdelningskontor och expeditioner ävensom i viss utsträckning ombud pläga beordras deltaga i utbildningskurser, vilka som regel pågå under två dagar; vid kurserna belysas olika arbetsmarknadsfrågor genom föredrag och diskussioner. Vidare beredas i viss utsträckning tjänstemän vid kontor och expeditioner samt ombud tillfälle att under några dagar för egen utbildning tjänstgöra vid huvudkontor. Denna utbildningsverksamhet bör fortsätta och i någon mån utvidgas. Inom varje länsarbetsnämndsområde bör sålunda årligen anordnas en utbildningskurs av den omfattning, som nyss nämnts.

Föredraganden.

Vid bifall till mitt förslag att den offentliga arbetsförmedlingen skall förstatligas först från och med den 1 januari 1948 föreligger behov av anslag även för budgetåret 1947/48 till *länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna: omkostnader*. Detta anslag finner jag efter samråd med arbetsmarknadskommissionen kunna beräknas till 1 965 000 kronor eller hälften av dels det belopp varmed anslaget upptagits för innevarande budgetår, 3 300 000 kronor, dels det belopp varmed anslaget för budgetåret må enligt Kungl. Maj:ts medgivande den 14 mars 1947 överskridas, 630 000 kronor.

Vad härefter angår anslag för nästa budgetår till *den offentliga arbetsförmedlingen: omkostnader* torde jag få utgå från arbetsmarknadskommissionens beräkning av medelsbehovet, varvid emellertid skall uppmärksammas att denna beräkning avser helt budgetår.

Kommissionens förslag till uppdelning av omkostnadsanslaget på anslagsposter finner jag mig böra godtaga.

Kommissionens beräkning av kostnaderna för sjukvård m. m. till 48 000 kronor föranleder icke erinran från min sida.

Medelsbehovet under anslagsposterna till reseersättningar och till underhåll och drift av tjänstebilar beräknar kommissionen till 320 000 respektive 95 000 kronor. Icke heller mot dessa beräkningar har jag i och för sig något att erinra. Emellertid har jag inhämtat från kommissionen, att reseersättningsposten är avsedd även för kostnaderna för drivmedel till den lokala arbetsmarknadsorganisationens tjänstebilar. Dessa kostnader, vilka enligt underhandsupplysning från kommissionen kunna, med hänsyn till de begränsade erfarenheter kommissionen hittills vunnit, uppskattas till 50 000 kronor för helt budgetår, torde böra sammanföras med övriga utgifter för tjänstebilarna under en anslagspost. Posterna till reseersättningar och till inköp, underhåll och drift av tjänstebilar böra alltså upptagas med 270 000 respektive 145 000 kronor. Av sistnämnda anslagspost torde ett belopp av högst 50 000 kronor för ett första helt budgetår få disponeras för utbyte av förslitna bilar.

Det av kommissionen beräknade beloppet för *lokalkostnader* för den offentliga arbetsförmedlingen, 1 118 000 kronor, ger mig icke anledning till erinran. I likhet med kommissionen anser jag lämpligt, att det tages under övervägande att från och med ett följande budgetår

bestrida ifrågavarande kostnader över fastighetsfonden. Vissa skäl kunna dock anföras häremot, och arbetsmarknadsstyrelsen bör därför gemensamt med byggnadsstyrelsen utreda frågan.

Beträffande medelsbehovet för *expenser* synes detta kunna nedbringas något i förhållande till arbetsmarknadskommissionens förslag. Reduceringen torde i första hand få avse kostnaderna för telefonabonnemang samt för telegram och telefonsamtal men även kostnaderna för vissa andra ändamål. Det bör ankomma på arbetsmarknadsstyrelsen att vidtaga åtgärder i syfte att nedbringa dessa kostnader under de nu av kommissionen beräknade. Jag finner mig böra föreslå, att kostnaderna under ifrågavarande anslagspost beräknas till 1 819 000 kronor, vilket belopp med 50 000 kronor understiger det av kommissionen föreslagna.

Beräkningarna av kostnaderna för publikationstryck och för länsarbetsnämndernas utbildningsverksamhet till 70 000 respektive 60 000 kronor ge mig icke anledning till erinran.

Anslaget till arbetsförmedlingens omkostnader bör alltså enligt min mening för ett första helt budgetår beräknas till $(48\,000 + 270\,000 + 145\,000 + 1\,118\,000 + 1\,819\,000 + 70\,000 + 60\,000)$ 3 530 000 kronor. Med hänsyn till tidpunkten för förstatligandet av den offentliga arbetsförmedlingen bör emellertid anslaget för budgetåret 1947/48 uppföras med hälften av sistnämnda belopp eller 1 765 000 kronor.

I likhet med arbetsmarknadskommissionen har jag vid beräkningen av omkostnadsanslaget utgått från att arbetsförmedlingen i sin helhet skall tillerkännas tjänstebrevsrätt. Till denna fråga har Kungl. Maj:t dock ännu icke tagit ställning. Skulle tjänstebrevsrätten begränsas till allenast vissa arbetsförmedlingsorgan, följer härav ett ökat medelsbehov under anslaget. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga härav betingade åtgärder.

Anslag till den offentliga arbetsförmedlingen: krisorganisationen.

Rörande beräkningen av medelsbehovet under detta anslag har *arbetsmarknadskommissionen* vid avgivandet av sitt förslag till personalorganisation anført i huvudsak följande.

Under anslaget böra upptagas två anslagsposter — en till avlöningar och en till omkostnader — båda uppförda med förslagsvis beräknade belopp. Denna anordning är nödvändig med hänsyn till omöjligheten att i förväg med någon grad av säkerhet beräkna medelsbehovet.

Kommissionen utgår från att krisorganisationen under nästa budgetår kommer att omfatta följande uppgifter, nämligen byggnadsreglering, utlänningsverksamhet, förrådsverksamhet, omflyttning av arbetskraft till skogsarbete samt utgivande av skogsarbetspremier ävensom jordbrukshjälp i form av s. k. ungdomsberedskap.

Vad först angår anslagsposten till *avlöningar* voro vid utgången av år 1946 för byggnadsregleringen 137 personer anställda hos länsarbetsnämnen.

derna. Av dessa voro 46 anställda såsom byggnadskontrollanter, medan 44 verkställde utredningar och svarade för expeditioner m. m. rörande byggnadstillståndsärenden och 47 voro att hänföra till biträdespersonal. Kostnaderna för avlöning m. m. till byggnadskontrollanter ha hittills belastat anslaget till överflyttning av arbetskraft, men från och med nästa budgetår synas ifrågavarande befattningshavares löner böra bestridas med anlitande av nu förevarande anslag. Kommissionen finner att för nästa budgetår antalet byggnadskontrollanter bör kunna begränsas till 38, antalet tjänstemän för utredningar m. m. till 47 och antalet befattningshavare i biträdesgruppen till 46, innebärande ett sammanlagt antal av 131 befattningar. Kostnaderna för dessa befattningshavares löner beräknas för hela budgetåret 1947/48 till i runt tal 720 000 kronor; varav cirka 275 000 kronor å byggnadskontrollanter.

Utlänningsverksamheten torde under nästa budgetår få i stort sett samma omfattning som för närvarande och komma att sysselsätta 77 befattningshavare, vilka beräknas draga en lönekostnad av i runt tal 359 000 kronor.

Förrädsverksamheten beräknas kunna avvecklas under loppet av nästa budgetår, därest icke nya uppgifter komma att åläggas arbetsförmedlingen. Vid budgetårets ingång torde antalet för detta ändamål anställda — materialförvaltare, förrädsmän och biträden — komma att uppgå till 43 och av dessa beräknas de mera kvalificerade befattningshavarna komma att bli erforderliga under första hälften av budgetåret 1947/48, medan övriga torde kunna entledigas omkring den 1 oktober 1947. Här må framhållas, att förrädsverksamheten är betingad främst av utlänningsverksamheten och överflyttningen av arbetskraft till skogsbruket. Kostnaderna för avlöningar till personal inom förrädsverksamheten beräknas till i runt tal 65 000 kronor.

Personalkostnaderna för uppgiften att verka för omflyttning av arbetskraft till skogen och för utgivande av skogsarbetspremier beräknas för nästa budgetår till 125 000 kronor. Vissa av befattningshavarna för dessa uppgifter beräknas kunna entledigas omkring den 1 oktober 1947 och övriga senast med utgången av kalenderåret 1947.

För omhändertagande av den s. k. ungdomsberedskapen, d. v. s. de uppgifter som falla å länsarbetsnämnderna med anledning av att särskilda jordbruksläger för ungdom avses skola anordnas även under nästa budgetår, kommer ett antal extra assistenter att bli erforderliga. Kostnaderna för deras avlöning beräknas till 35 000 kronor.

Sammanlagt beräknar kommissionen alltså anslagsposten till avlöningar till personal inom krisorganisationen till (720 000 + 359 000 + 65 000 + 125 000 + 35 000) i avrundat belopp 1 300 000 kronor. Kostnaderna ha beräknats med utgångspunkt från grundlön jämte förekommande lönetillägg enligt vissa lönegrader i Ex-löneplanen. Efter omräkning av löneförmåner enligt de från och med den 1 juli 1947 gällande löneplanerna bör avlöningsposten uppföras med ett belopp av 1 450 000 kronor.

Vad härefter angår anslagsposten till o m k o s t n a d e r för krisorganisationen bör denna — i enlighet med de beräkningar, som anmälts i samband med uppgivandet av medelsbehovet under omkostnadsanslaget till normalorganisationen — uppföras med ett förslagsvis beräknat belopp av 344 000 kronor eller, avrundat, 340 000 kronor.

Kommissionen har i anslutning härtill föreslagit följande stat för anslaget till den offentliga arbetsförmedlingen: krisorganisationen för budgetåret 1947/48:

	Kronor
1. Avlöningar, <i>förslagsvis</i>	1 450 000
2. Omkostnader, <i>förslagsvis</i>	340 000
Summa förslagsanslag	1 790 000

Föredraganden.

Till vad arbetsmarknadskommissionen uttalat och föreslagit rörande beräkningen av medelsbehovet under anslaget till arbetsförmedlingens krisorganisation kan jag ansluta mig. Då emellertid det av kommissionen beräknade beloppet, 1 790 000 kronor, avser helt budgetår och i beloppet ingår ca 200 000 kronor för avlöning av krispersonal, som beräknas erforderlig endast under första hälften av budgetåret, torde för nästa budgetår för ändamålet böra anvisas ett förslagsanslag av ($\frac{1\,790\,000 - 200\,000}{2}$) 795 000 kronor.

IV. Hemställan.

Under återopande av vad jag sålunda i olika hänseenden anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

I. godkänna av mig i det föregående framlagda förslag i fråga om inrättande från och med den 1 januari 1948 av en arbetsmarknadsstyrelse och förstatligande från och med samma dag av den offentliga arbetsförmedlingen;

II. bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa personalförteckningar för arbetsmarknadsstyrelsens permanenta organisation, styrelsens krisorganisation och den offentliga arbetsförmedlingen i enlighet med i det föregående framlagda förslag;

III. godkänna följande avlöningsstat för arbetsmarknadsstyrelsens permanenta organisation, att tillämpas under tiden 1 januari—30 juni 1948:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	345 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämde av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	43 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	840 000
4. Ersättningar till experter och sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	»	12 500
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	69 000

Summa kronor 1 310 000;

IV. godkänna följande avlöningsstat för den offentliga arbetsförmedlingen, att tillämpas under tiden 1 januari—30 juni 1948:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	1 870 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämde av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	130 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	3 855 000
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	750

5. Pensionskostnader för av förutvarande huvudmän pensionerade befattnings- havare, <i>förslagsvis</i>	kronor	50 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	344 250
Summa kronor		6 250 000;

V. bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de övergångsbestämmelser, som må erfordras i anledning av inrättandet av arbetsmarknadsstyrelsen och förstatligandet av den offentliga arbetsförmedlingen;

VI. under V huvudtiteln för budgetåret 1947/48 anvisa

- 1) till *Statens arbetsmarknadskommis-
sion m. m.: Avlöningar* ett *förslags-
anslag* av kronor 1 500 000;
- 2) till *Statens arbetsmarknadskommis-
sion m. m.: Omkostnader* ett *förslags-
anslag* av » 425 000;
- 3) till *Länsarbetsnämnderna och arbets-
förmedlingsanstalterna: Avlöningar*
ett *förslagsanslag* av » 5 825 000;
- 4) till *Länsarbetsnämnderna och arbets-
förmedlingsanstalterna: Omkostnader*
ett *förslagsanslag* av » 1 965 000;
- 5) till *Arbetsmarknadsstyrelsen: Avlö-
ningar* ett *förslagsanslag* av » 1 310 000;
- 6) till *Arbetsmarknadsstyrelsen: Om-
kostnader* ett *förslagsanslag* av » 390 000;
- 7) till *Arbetsmarknadsstyrelsen: Kris-
organisationen* ett *förslagsanslag* av » 325 000;
- 8) till *Den offentliga arbetsförmedling-
en: Avlöningar* ett *förslagsanslag* av » 6 250 000;
- 9) till *Den offentliga arbetsförmedling-
en: Omkostnader* ett *förslagsanslag* av » 1 765 000;
- 10) till *Den offentliga arbetsförmedling-
en: Krisorganisationen* ett *förslagsan-
slag* av » 795 000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Erik Waldemarsson.

Förslag till kontorsorganisation för arbetsförmedlingen efter

Siffror inom parentes anger, till vilken klass avdelningskontor respektive expedition för ständare föreslås vara extra ordinarie

L ä n	Klass 1 A	Klass 1 B	Klass 2
Stockholms		Södertälje (2)	
Uppsala			Enköping (3)
Södermanlands		Nyköping (2)	Katrineholm
Östergötlands	Norrköping (1 B)	Motala (2)	Finspång (3) Mjölby (3)
Jönköpings			Nässjö (3)
Kronobergs			
Kalmar			Oskarshamn (3) Västervik
Gotlands			
Blekinge			Karlshamn (3)
Kristianstads			Hässleholm (3)
Malmöhus	Hälsingborg (1 B)	Landskrona (2) Lund (2) Trelleborg (2)	Eslöv (3) Ystad (3)

Bilaga 1.

det definitiva förstatligandet (huvudkontoren ej medtagna).

närvarande hänföres (angives endast i den mån förslaget innebär ändring). Kontor, vars förebefattningshavare, är betecknat med*.

Klass 3	Klass 4	Klass 5	Klass 6
Djursholm (4) Lidingö Nacka* (4) Norrtälje Nynäshamn (4) Solna Sundbyberg	Rimbo Sollentuna* Östhammar	Gustavsberg	Vaxholm
Älvkarleby	Tierp		
Oxelösund (4) Strängnäs	Flen Gnesta Vingåker*	Hälleforsnäs Åkers styckebruk	
	Kisa* (5) Skänninge* (5) Söderköping Vadstena Valdemarsvik* Åtvidaberg*	Borensberg Ödeshög	
Eksjö (4) Huskvarna Tranås (4) Vetlanda (4) Värnamo	Gislaved*	Sävsjö	
Ljungby Älmhult (4)	Alvesta* Markaryd* (5) Strömsnäsbruk* Tingsryd	Hohultsslätt Ryd Åseda	
Nybro	Borgholm* (5) Emmaboda Hultsfred* Vimmerby*	Högsby Virserum	Gamleby
			Slite (nytt)
Ronneby Sölvesborg (4)	Olofström* (5) Svängsta* (5)		
Klippan (4) Osby (4) Tomellilla Åstorp Ängelholm	Simrishamn Åhus* (5) Örkelljunga		
Höganäs Skurup Svedala	Hörby* (5) Kävlinge* (5) Sjöbo Vellinge	Svalöv	

L ä n	Klass 1 A	Klass 1 B	Klass 2
Hallands			Varberg (3)
Göteborgs och Bohus	Uddevalla (1 B)		
Älvsborgs		Trollhättan (2)	Alingsås (3) Vänersborg (3)
Skaraborgs			Lidköping (3)
Värmlands			Arvika (3) Kristinehamn
Örebro		Karlskoga (2)	
Västmanlands			Köping (3)
Kopparbergs			Borlänge (3) Ludvika (3)
Gävleborgs			Sandviken (3) Söderhamn (3)
Västernorrlands	Sundsvall (1 B)		Kramfors (3) Sollefteå (3) Örnsköldsvik (3)
Jämtlands			

Klass 3	Klass 4	Klass 5	Klass 6
Falkenberg Kungsbacka (4) Laholm (4)	Oskarström*		
Kungälv Lysekil Mölndal Strömstad	Hunnebostrand*		Munkedal
Bengtstors (4) Kinna (4)	Svenljunga* Ulricehamn* Amål*	Mellerud (nytt)	
Falköping Marlestad Skara Tidaholm (4)	Hjo* (5) Karlsborg* Töreboda* (5) Vara*	Götene Tibro (nytt)	Grästorp
Filipstad (4) Hagfors* Säffle Torsby* (4)	Grums* (5) Munkfors* Storfors med Ny- kroppa* Sunne* Ärjäng*	Skoghäll (nytt)	Deje Forshaga Kil (nytt) Likenäs (nytt) Molkom (nytt) Ämotfors (nytt)
Kumla (4) Lindesberg (4)	Degerfors* Fellingsbro med Frövi* Hällefors Nora	Askersund Kopparberg	Hallsberg Laxå
Arboga (4) Fagersta Hallstahammar* (4) Sala	Norberg*	Kolsva Kungsör Surahammar Tärnsjö	
Avesta Mora	Grängesberg* (5) Hedemora* Vansbro* (5)	Leksand Malung Orsa Rättvik (nytt) Smedjebacken (nytt) Säter Älvdalen (nytt)	
Bollnäs Hudiksvall Ljusdal (4)	Storvik	Bergsjö Edsbyn Hofors	Arbrå (7)
Alnö Kvissleby Skönsberg* Ånge Östrand	Bjärträ* Bjåsta* Frånsta* Husum* Matfors* Nyland* Söråker Veda*	Höting Järkvitsle	
Sveg	Bräcke Hammarstrand Järpen Strömsund Åre*	Hammerdal Krokom Svenstavik	Kälarna (nytt) Lit (7) Ytterhogdal (nytt)

I. ä n	Klass 1 A	Klass 1 B	Klass 2
Västerbottens			Skellefteå (3)
Norrbottens			Boden (3)
Hela antalet	4	8	27
Antal enligt nuvarande ordning ¹	—	4	11

¹ Dessutom 2 st. i klass 7 (a I).

Klass 3	Klass 4	Klass 5	Klass 6
Lycksele (4) Skelleftehamn (4) Vilhelmina* (4)	Bureå* (5) Holmsund* Nordmaling* Norsjö*	Burträsk Byske Dorotea Hörnefors Robertsfors Storuman Vindeln Vännäs Åsele	Jörn Sorsole
Arvidsjaur (4) Gällivare med Malmberget Haparanda (4) Kalix (4) Kiruna Piteå	Jokkmokk* Pajala* Älvsbyn* Överkalix* Övertorneå*	Råneå (nytt)	
71	76	47	19
66	90	56	10

Förslag till personalplan för länsarbetsnämndernas centrala kanslier (statens arbetsmarknadskommissions förslag med den jämkning, som föranledes av vad föredragande statsrådet anfört).

L ä n	Tjänstemän med lön enligt löneplan A										Tjänstemän med lön enligt löneplan Eo										Tjänstemän med lön enligt löneplan Ex			Total-summa		
	L ö n e g r a d										S:a	L ö n e g r a d										S:a	Lönegrad		S:a	
	30	28	26	24	22	7	6	5	4	21		18	15	7	6	5	4	2	5	2						
Stockholms stad.....	1	—	1	—	—	3	—	1	5	11	3	1	1	1	—	—	6	7	19	1	16	17	47			
Stockholms län.....	—	1	—	—	1	1	—	—	1	4	1	2	—	—	1	—	1	2	7	—	1	1	12			
Uppsala ».....	—	1	—	—	1	1	1	—	2	6	—	2	—	—	—	—	—	2	4	—	1	1	11			
Södermanlands ».....	—	1	—	—	1	1	1	—	2	6	1	2	—	—	—	—	—	2	5	—	2	2	13			
Östergötlands ».....	—	1	—	—	1	1	1	—	2	6	1	2	—	—	—	—	1	2	6	—	2	2	14			
Jönköpings ».....	—	1	—	—	1	1	1	—	2	6	1	2	—	—	—	—	—	2	5	—	1	1	12			
Kronobergs ».....	—	1	—	—	1	1	1	—	2	6	1	2	—	—	—	—	—	1	4	—	1	1	11			
Kalmar ».....	—	1	—	—	1	1	1	—	2	6	1	2	—	—	—	—	—	2	5	—	1	1	12			
Gotlands ».....	—	—	1	—	—	1	—	—	1	3	—	—	1	—	—	—	—	1	2	—	—	—	5			
Blekinge ».....	—	1	—	—	1	1	1	—	2	6	1	2	—	—	—	—	—	2	5	—	1	1	12			
Kristianstads ».....	—	1	—	—	1	1	1	—	2	6	1	2	—	—	—	—	—	2	5	—	1	1	12			
Malmöhus ».....	1	—	—	1	—	2	—	—	2	6	2	2	—	—	—	1	3	3	11	—	4	4	21			
Hallands ».....	—	1	—	—	1	1	1	—	2	6	—	2	—	—	—	—	—	2	4	—	1	1	11			
Göteborgs och Bohus län.....	1	—	—	1	—	2	—	—	2	6	3	2	—	1	1	1	3	4	15	—	4	4	25			
Älvsborgs län.....	—	1	—	—	1	1	1	—	2	6	1	2	—	—	—	—	1	2	6	—	1	1	13			
Skaraborgs ».....	—	1	—	—	1	1	1	—	2	6	1	2	—	—	—	—	—	2	5	—	1	1	12			
Värmlands ».....	—	1	—	—	1	1	1	—	2	6	1	2	—	—	—	—	1	2	6	—	1	1	13			
Örebro ».....	—	1	—	—	1	1	1	—	2	6	1	2	—	—	—	—	1	2	6	—	1	1	13			
Västmanlands ».....	—	1	—	—	1	1	1	—	2	6	1	2	—	—	—	—	—	2	5	—	1	1	12			
Kopparbergs ».....	—	1	—	—	1	1	1	—	2	6	1	2	—	—	—	—	—	2	5	—	1	1	12			
Gävleborgs ».....	—	1	—	—	1	1	1	—	2	6	1	2	—	—	—	—	1	2	6	—	1	1	13			
Västernorrlands ».....	—	1	—	—	1	1	1	—	2	6	1	2	—	—	—	—	1	2	6	—	2	2	14			
Jämtlands ».....	—	1	—	—	1	1	1	—	2	6	—	2	—	—	—	—	—	2	4	—	1	1	11			
Västerbottens ».....	—	1	—	—	1	1	1	—	2	6	1	2	—	—	—	—	—	2	5	—	1	1	12			
Norrbottens ».....	—	1	—	—	1	1	1	—	2	6	1	2	—	—	—	—	—	2	5	—	1	1	12			
Summa	3	21	2	2	21	29	20	1	51	150	26	47	2	2	2	2	19	56	156	1	48	49	355			

Förslag till personalplan för arbetsförmedlingens huvudkontor (statens arbetsmarknadskommissions förslag med den jämkning, som föranledes av vad föredragande statsrådet anförte).

L ä n	Tjänstemän med lön enligt löneplan A					Tjänstemän med lön enligt löneplan Eo						Tjänstemän med lön enligt löneplan Ex	Personal avlönad med arvode	Totalsumma
	L ö n e g r a d				S a	L ö n e g r a d					S:a	Lönegrad 12, 10 eller 8		
	22	21	18	15		22	21	18	15	12				
Stockholms stad.....	1	—	12	18	31	1	1	14	33	49	98	24	—	153
Stockholms län.....	—	—	1	2	3	—	—	—	—	2	2	2	—	7
Uppsala *	—	—	1	3	4	—	—	3	6	3	12	2	—	18
Södermanlands *	—	—	2	3	5	—	—	2	5	5	12	2	—	19
Östergötlands *	—	—	2	3	5	—	—	2	8	5	15	2	—	22
Jönköpings *	—	—	2	3	5	—	—	2	5	4	11	2	—	18
Kronobergs *	—	—	1	2	3	—	—	2	4	3	9	1	—	13
Kalmar *	—	—	2	3	5	—	—	2	3	3	8	3	1	17
Gotlands *	—	—	1	2	3	—	—	1	1	1	3	1	—	7
Blekinge *	—	—	2	3	5	—	—	2	4	4	10	2	—	17
Kristianstads *	—	—	2	3	5	—	—	2	4	3	9	2	—	16
Malmöhus *	—	1	5	6	12	—	1	6	8	17	32	6	—	50
Hallands *	—	—	2	3	5	—	—	2	3	3	8	2	—	15
Göteborgs o. Bohus län	—	2	7	8	17	—	1	7	14	22	44	10	—	71
Älvsborgs län.....	—	—	2	2	4	—	—	3	5	5	13	2	—	19
Skaraborgs *	—	—	1	2	3	—	—	2	3	3	8	2	—	13
Värmlands *	—	—	2	3	5	—	—	2	6	5	13	3	—	21
Örebro *	—	—	2	3	5	—	—	3	7	6	16	3	—	24
Västmanlands *	—	—	2	3	5	—	—	2	6	5	13	2	—	20
Kopparbergs *	—	—	1	2	3	—	—	2	5	3	10	2	—	15
Gävleborgs *	—	—	2	3	5	—	—	2	7	7	16	2	—	23
Västernorrlands *	—	—	—	2	2	—	—	2	3	2	7	1	—	10
Jämtlands *	—	—	1	2	3	—	—	2	4	2	8	2	—	13
Västerbottens *	—	—	1	2	3	—	—	2	4	3	9	1	—	13
Norrbottens *	—	—	1	2	3	—	—	2	5	4	11	1	—	15
Summa	1	3	57	88	149	1	3	71	158	169	897	82	1	629

Förslag till personalplan för arbetsförmedlingens avdelningskontor och expeditioner (statens arbetsmarknadskommissions förslag).

L ä n		Tjänstemän med lön enligt löneplan A					Tjänstemän med lön enligt löneplan Eo							Tjänstemän med lön enligt löneplan Ex			Personal avlönad med arvode	Total-summa	
		L ö n e g r a d					S:a	L ö n e g r a d						S:a	Lönegrad				S:a
		22	21	18	15	12		18	15	12	5	4	2		12—8	2			
Stockholms	län	—	1	—	7	3	11	—	1	6	—	—	—	7	5	1	6	3	27
Uppsala	»	—	—	1	1	2	4	—	—	1	—	—	—	1	1	1	2	—	7
Södermanlands	»	—	1	1	3	4	9	—	—	6	—	—	—	6	2	2	4	5	24
Östergötlands	»	1	1	3	4	5	14	1	7	13	1	1	1	24	5	2	7	2	47
Jönköpings	»	—	—	1	5	1	7	—	—	2	—	—	—	2	6	—	6	2	17
Kronobergs	»	—	—	—	2	1	3	—	—	4	—	—	—	4	1	—	1	3	11
Kalmar	»	—	—	2	1	2	5	—	—	7	—	—	—	7	1	—	1	6	19
Gotlands	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Blekinge	»	—	—	1	2	1	4	—	—	4	—	—	—	4	3	—	3	—	11
Kristianstads	»	—	—	1	5	3	9	—	—	3	—	—	—	3	5	1	6	—	18
Malmöhus	»	1	3	4	11	5	24	2	5	17	1	—	1	26	9	5	14	1	65
Hallands	»	—	—	1	3	—	4	—	—	2	—	—	—	2	1	—	1	2	9
Göteborgs o. Bohus	»	1	—	—	6	1	8	—	2	4	1	1	—	8	4	2	6	2	24
Älvsborgs	»	—	1	2	3	2	8	—	—	5	—	—	—	5	1	3	4	5	22
Skaraborgs	»	—	—	1	4	1	6	—	—	6	—	—	—	6	5	—	5	3	29
Värmlands	»	—	—	2	2	2	6	—	2	9	—	—	—	11	2	1	3	8	28
Örebro	»	—	1	—	3	3	7	—	—	5	—	—	—	5	2	1	3	5	20
Västmanlands	»	—	—	1	3	1	5	—	1	3	—	—	—	4	3	1	4	5	18
Kopparbergs	»	—	—	2	2	2	6	—	—	7	—	—	—	7	2	1	3	8	24
Gävleborgs	»	—	—	2	3	1	6	—	—	8	—	—	—	8	1	1	2	6	22
Västernorrlands	»	1	—	4	6	4	15	1	6	14	—	1	—	22	7	1	8	3	48
Jämtlands	»	—	—	—	1	4	5	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	10	16
Västerbottens	»	—	—	1	2	1	4	—	1	5	—	—	—	6	1	—	1	13	24
Norrbottens	»	—	—	1	6	2	9	—	—	8	—	—	—	8	4	—	4	5	26
Summa		4	8	31	85	51	179	4	25	140	3	3	2	177	71	23	94	98	548

Innehållsförteckning.

	Sid.
<i>Inledning</i>	2
I. Den centrala organisationen.	
<i>Den nu rådande ordningen för central handläggning av arbetsmarknadsfrågor och dess tillkomst.</i>	
Statens arbetsmarknadskommission och dess föregångare	5
Socialstyrelsen	9
Andra myndigheter	10
<i>Översikt av utredningens förslag</i>	10
<i>Inrättande av en arbetsmarknadsstyrelse samt dess verksamhetsområde m. m.</i>	
Utredningen	11
Yttrandena	19
Föredraganden	28
<i>Arbetsmarknadsstyrelsens sammansättning m. m.</i>	
Gällande bestämmelser rörande statens arbetsmarknadskommission . . .	37
Utredningen	38
Yttrandena	41
Vissa frågor rörande handläggningen inom arbetsmarknadsstyrelsen av ärenden om arbetslöshetsförsäkring	44
Föredraganden	46
<i>Byråindelningen.</i>	
Nuvarande organisation	50
Utredningen	53
Yttrandena	61
Föredraganden	68
<i>Chefsbefattningarna m. m.</i>	
Utredningen	74
Yttrandena	77
Föredraganden	79
<i>Allmänt rörande personalorganisationen inom byråerna.</i>	
Anställningsvillkoren inom arbetsmarknadskommissionen	81
Utredningen	83
Yttrandena	83
Föredraganden	85
<i>Arbetsförmedlingsbyrån.</i>	
Nuvarande organisation	86
Utredningen	86
Yttrandena	89
Föredraganden	91
<i>Yrkesvägledningsbyrån.</i>	
Nuvarande organisation	94
Utredningen	94
Yttrandena	97
Föredraganden	98

	Sid.
<i>Försäkringsbyrå.</i>	
Nuvarande organisation	100
Utredningen	101
Socialstyrelsen	101
Föredraganden	102
<i>Sociala byrå.</i>	
Nuvarande organisation	102
Utredningen	102
Yttrandena	104
Föredraganden	106
<i>Tekniska byrå.</i>	
Nuvarande organisation	107
Utredningen	107
Yttrandena	110
Föredraganden	112
<i>Försvarsbyrå.</i>	
Nuvarande organisation	113
Utredningen	113
Yttrandena	115
Föredraganden	115
<i>Kanslibyrå.</i>	
Nuvarande organisation	115
Utredningen	116
Yttrandena	117
Föredraganden	119
<i>Kameralbyrå.</i>	
Nuvarande organisation	120
Utredningen	120
Yttrandena	122
Föredraganden	125
<i>Biträdespersonal m. fl.</i>	
Nuvarande organisation. Utredningens förslag	126
Yttrandena	128
Föredraganden	131
<i>Krisorganisationen.</i>	
Utredningen	133
Arbetsmarknadskommisionen	134
Yttrandena	137
Föredraganden	138
<i>Arbetsledar- och förrådspersonal.</i>	
Utredningen	140
Yttrandena	141
Föredraganden	141
<i>Medelsförvaltning och revision.</i>	
Nu tillämpad ordning	141
Av riksdagen framställda erinringar	142
Utredningen	143
Yttrandena	144
Föredraganden	146

Vissa övergångsfrågor.

Utredningen	147
Yttrandena	148
Föredraganden	149

II. Den offentliga arbetsförmedlingen.*Arbetsförmedlingsverksamhetens hittillsvarande utveckling.*

Tiden före år 1935	151
Tiden från och med år 1935 till det provisoriska förstatligandet år 1940	153
Det provisoriska förstatligandet och tiden därefter	155

Motiv för offentlig arbetsförmedlingsverksamhet.

Arbetsförmedlingssakkunniga	163
Yttrandena	165
Föredraganden	166

Arbetsförmedlingens huvudman.

Arbetsförmedlingssakkunniga	167
Yttrandena	169
Föredraganden	172

Fördelningen av kostnaderna för arbetsförmedlingsverksamheten m. m.

Arbetsförmedlingssakkunniga	173
Yttrandena	174
Föredraganden	176

Det lokala arbetsmarknadsområdet.

Arbetsförmedlingssakkunniga	177
Yttrandena	178
Föredraganden	183

Den lokala arbetsmarknadsmyndigheten.

Arbetsförmedlingssakkunniga	184
Yttrandena	185
Föredraganden	187

Organisationsplan för det lokala arbetsmarknadsområdet.

Arbetsförmedlingssakkunniga	189
Yttrandena	193
Arbetsmarknadskommisionens utredning jämte häröver avgivna yttranden m. m.	195
Föredraganden	201

Arbetsförmedlingens arbetssätt.

Arbetsförmedlingssakkunniga	203
Arbetsmarknadskommisionens utredning	204
Föredraganden	204

Personalens löneställning m. m.

Arbetsförmedlingssakkunniga	205
Yttrandena	212
Arbetsmarknadskommisionens utredning jämte häröver avgivna yttranden	221
Föredraganden	225

Personalens rekrytering, utbildning och befordringsgång m. m.

Arbetsförmedlingssakkunniga	229
Yttrandena	231

	Sid.
Arbetsmarknadskommissionens utredning jämte häröfver avgivna yttranden	233
Föredraganden	236
<i>Personalorganisationens omfattning m. m.</i>	
Arbetsförmedlingssakkunniga	238
Yttrandena	239
Arbetsmarknadskommissionens utredning jämte häröfver avgivna yttranden m. m.	240
Föredraganden	251
<i>Vissa övergångsfrågor.</i>	
Arbetsförmedlingssakkunniga	254
Yttrandena	257
Arbetsmarknadskommissionens utredning	259
Föredraganden	260

III. Anslagsberäkningar.

Anslagsuppdelningen	264
Anslag till avlöningar för det centrala arbetsmarknadsorganet	266
Anslag till omkostnader för det centrala arbetsmarknadsorganet	272
Anslag till arbetsmarknadsstyrelsen: krisorganisationen	275
Anslag till avlöningar för de lokala arbetsmarknadsorganen	277
Anslag till omkostnader för de lokala arbetsmarknadsorganen	285
Anslag till den offentliga arbetsförmedlingen: krisorganisationen	289

IV. Hemställan. 292

<i>Bil. 1.</i> Förslag till kontorsorganisation för arbetsförmedlingen efter det definitiva förstatligandet (huvudkontoren ej medtagna)	294
<i>Bil. 2.</i> Förslag till personalplan för länsarbetsnämndernas centrala kanslier (statens arbetsmarknadskommissions förslag med den jämkning, som föranledes av vad föredragande statsrådet anført)	300
<i>Bil. 3.</i> Förslag till personalplan för arbetsförmedlingens huvudkontor (statens arbetsmarknadskommissions förslag med den jämkning, som föranledes av vad föredragande statsrådet anført)	301
<i>Bil. 4.</i> Förslag till personalplan för arbetsförmedlingens avdelningskontor och expeditioner (statens arbetsmarknadskommissions förslag)	302